

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Skrevet først paa Tydsk, siden i det Danske Sprog oversat af Herman Weigere, men nu sat paa gandske nye Danske Vers af den, der...

Titel | Title:

Speculum vitæ Aulicæ, Eller den fordanskede Reynike Fosz, hvori under Dyrenes og andre forblummede Navne moraliseres over det Menniskelige Levnet i Almindelighed og...

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Kjøbenhavn : trykt og bekostet af Christoph Georg Glasing, 1747

Fysiske størrelse | Physical extent:

[37], 585, [21] s. :

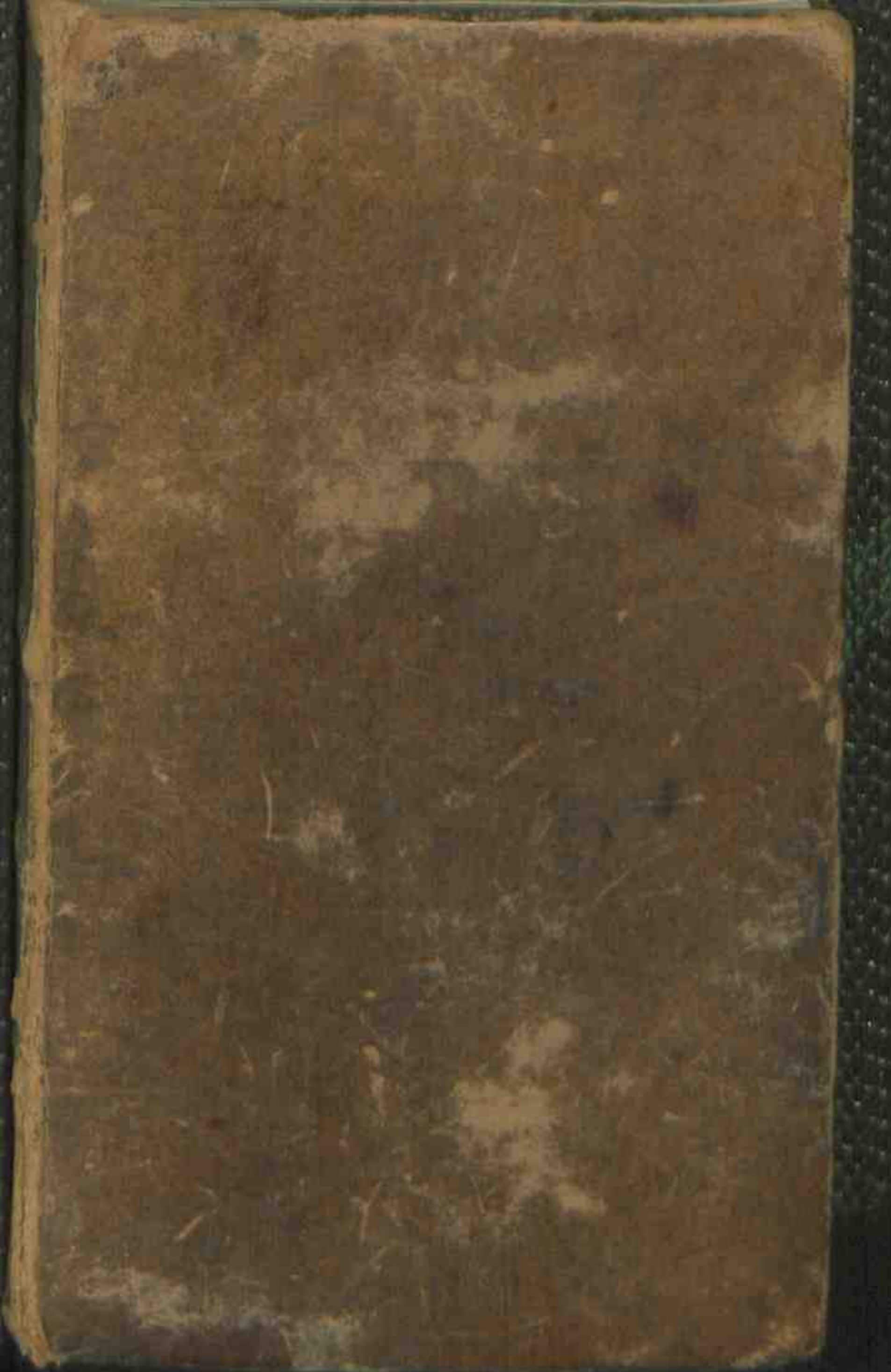
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

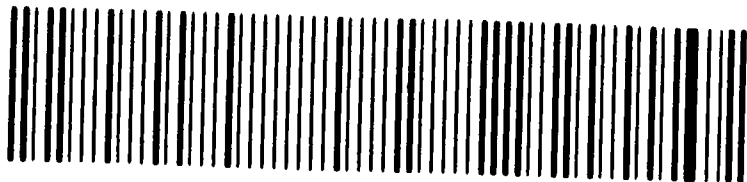
UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 54 8°

1 1 54 0 8 03876 8

6 10. 13. 28. 39.

54 - 164

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
KØBENHAVN

H A F N I Æ,
T Y P I S C H R I S T O P H . G E O R G
G L A S I N G I I .

Speculum vitæ Aulicæ,

Eller den fordanskede

Reynise Sop,

Hvori

under Dyrenes og andre forblummede Navne
moraliseres over det

Menniskelige Levnet i Almindelighed

og

Hof-Levnet i Særdeleshed.

Deelt udi fire Bøger,

Med

Indholdet af hver Bog og fyndige Moraller
over hver Fabel

Skrevet først paa Tydsk, siden i det Danske
Sprog oversat

af

Herman Weigere;

Men nu sat paa gandske nye Danske Vers
af den, der undertiden søger sin Fornoyelse

i Historiske Handteringer.

R J D B E R N H A B N, 1747.

Print og bekostet af Christoph Georg Blasing, brenner
i Fribereichsberg-Gaden, og findes sammesteds tilkøbs.

Alchim

Imprim.
J. P. ANCHERSEN, D.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
KØBENHAVN

Den
Durchleuchtigste Høybaarne
Erste og Herre,

S S R R

Christian,

Kron-Prinds til Danmark
og Norge,

de Benders og Gothers,

Hertug til Slesvig, Holsten,
Stormarn og Ditmarsken,

Greve til Oldenborg og Del-
menhorst.

Min allernaadigste Arve-Prinds
og Herre,

Durchleuchtigste Kron-Prinds,
Allernaadigste Herre!

et er noget nær 200.
Var, siden en Borger
af Kiøbenhavn, navnlig Herman
Weigere, fordristede sig ved en al-
lerunderdanigst Tilskrift at overgive
til den store Danmarks og Norges
Konge Christian den Tredie,
af Høylovlig Ihukommelse, en Dansk
Oversættelse af det bekiendte Moraliske
Skrift

Skrift Meyniffe Fos, som hand 1555. med Kongelig Frihed i Sex Aar til Lybæk havde ladet trykke.

Dette Skrift, som til sin Tiid blev holdet for et Mester-Stykke i sit Slags, antog Høybemeldte Konge med den sædvanlige Mildhed og Raade, hvormed Hand pleyede at begegne endog den ringeste af sine Undersaater, som foretog og leverede noget Gøt til Fædernelandets Prydelse og Nytte. Sa Hans Majestæt fandt saa meget større Behag i Skriftet, som det deels paa en forlystende Raade afmalede det menniskelige Levnets Daarligheder i Almindelighed og det daglige Hof-Væsen i Særdeleshed, deels var saa got som den eneste Dan-

ste Bog paa de Tider i verdslig Materie, som kunde give en Læser nogen slags Sinds Fornøjelse, naar man lagde Bibelen og nogle faa andre gudelige Bøger af Hænderne.

Skriftet er vel til vore Tider gammelt, og kunde synes, formedelst de mangfoldige nyere Moraliske Afhandlinger, at være bleven ubrugbart og gaaet af Moden. Men det er meget langt fra; thi, som det med en besynderlig Grundighed er forfattet, og det altid har været et Mynster, der af mange er efterfulgt, men af faa eller ingen eftergiort, saa vil det og vist nok blive en Original, der i sin Art maae beholde Prisen, saa længe der ere Bøger til i Verden.

Den første Danske Edition af dette Skrift er gandske sielden at see, og bliver

ver

ver temmelig dyrt betalet, naar den forekommer. Det andet Dplag, som er hundrede Aar yngre, er heller ingenlunde almindelig, og fand ikke let have, naar en Liebhaber forlanger. Hvorudover, da Bogen allerede er saarar, som tillige begierlig, og dens Læsning med al Billighed fand regnes for een af de uskyldigste, ja behageligste og nyttigste Slags Tids-Fordriv, haver jeg ikke taget i Betænkning, efter brave Folkes Raad og Begiering, i en mere beqvem Format og med anseelig Bekostning at giøre det tredie Dplag deraf, hvilket, saavel i Henseende til Figurerne, som til Stilen og Poesien, er vidt fra de forige forbedret, holdende mig det for en større Ære, endog med liden Binding, at regalere Publicum med smukke og læseværdige Skrifter, end

med flette smaa Piecer, der ofte bringe
 Ælun liden Opbyggelse til Beye, end-
 skjønt de, efter den fordervede Smag,
 give deres Forleggere en langt større
 og vissere Fordeel.

Allernaadigste Kron-Prinds!
 Deres Kongelige Høyhed,
 som er alles vores store Lyst og For-
 haabning, bærer nu det samme høye
 Navn, som den gudfrygtige Konge
 Christian den Tredie, og skal
 engang (hvortil Himlen give Raade)
 som den **SVENDE** af dette Navn
 beklæde den Trone, som Hønbemeldte
 Hans Majestæt for saa mange Aar siden
 haver forladt. Naar jeg saaledes anseer
 Deres Kongelige Høyhed,

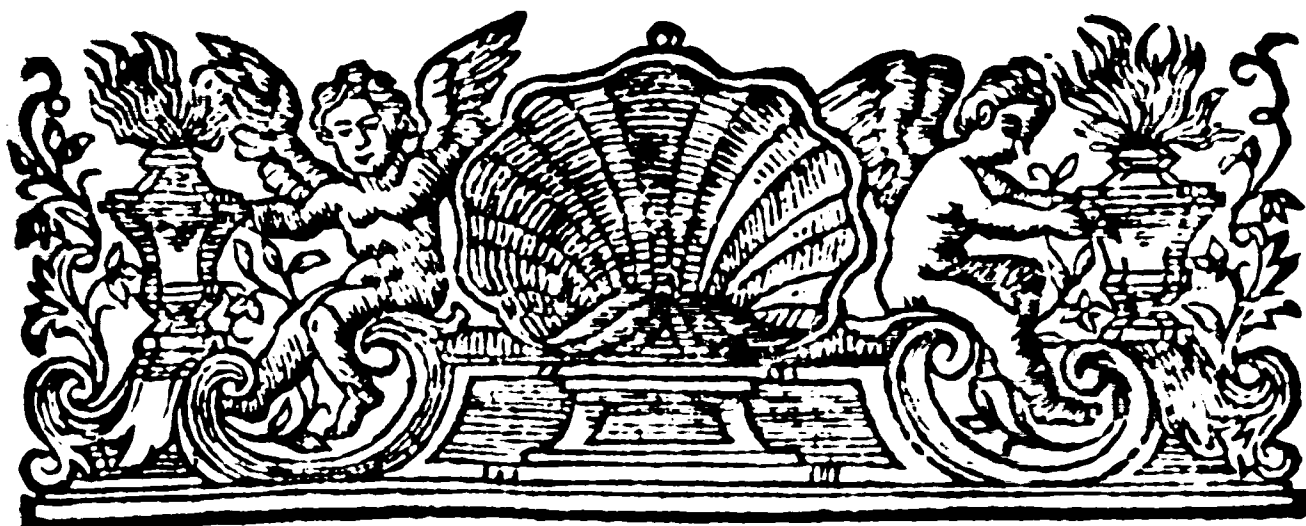
og paa den anden Side seer ned til mig
 selv, som een af de ringeste Undersaater
 i Landet og næsten af lige Bilkor med
 Forfatteren til den første Danske Over-
 settelse af dette Skrift, veed jeg ingen
 heller, under hvis Beskyttelse jeg tør
 give dette mit forbedrede Oplag for
 Lyset, end under Deres KON-
 gelige HØNHEDS høye og dyre-
 bare Navn, allerunderdanigst forhaa-
 bende, at Deres Kongelige
 HØNHED i denne sin første Ungdom
 vil ansee saadan uværdig Gave af en
 ringe Kiøbenhavnss med samme Mild-
 hed og Naade, som Høybemeldte
 Deres Kongelige HØNHEDS
 Hr. Forfader Kong Christian den
 Tredie paa sin sidste Alderdom af

en lige ringe Underdan optog den første Edition, og at Deres Kongelige Høyhed, efter saa prisenligt et Exempel, en allene lader Skriften sig vel befalde, men endogsaa det Forlegger og Forbedrer til al Naade være sig anbefalet, som den, der i de allerinderligste Ønsker og med den allerstørste Lydighed skal beflitte mig paa at henleve

Durchleuchtigste Kron-Prinds,
 Allernaadigste Herre,
 Deres Kongelige Høyheds

Kiøbenhavn d. 12. Maji
 1747.

allerunderdanigste Tiener
 Christoph Georg Blasing.

Tilskrift

Til

Den Edle og Konst-erfarne Bogtrykker
Sr. Christoph Georg
Blasing,

Da hand med nye Poesie oplagde den
gamle Danske Keynike Fop, og zirede
den med nesten 100 nye af ham selv med egen
Haand udskaarne smukke Figurer,
Fra Forleggerens Ben

N. C.

nhver om Mennisker nu meget hyppig
skriver,
Hvert Blad, hvert Uge-Skrift, som
Pressen fra sig giver,

Allene taler om det ene Creatur,
Et Menniske; men saa om andre Dyr's Natur. (a)

A 2

Da

(a) At Folk i Verden ingen Tiid have været hyppigere i at op-
søge Bogladerne, end der nu i vores Alder deri vises en sær-
dele

Tilskrift til Forfatteren.

Da dog blant Rævene, blant Løver, Ulve, Svaler,
Og iblant alle Dyr var fordum Tiid de Taler

I Brug, den Rettergang, det Regiment i sær,
Som nu allene blir tilhiemlet Mennesker.

Thi udi gammel Tiid, og før den gyldne Alder, (b)

Før Stæder stiftedes, som man Regiering kalder,

Før Riis man flettede, før Rag oprettet blev,

Før man i haarde Staal og Marmor Love skrev;

Før

deles Hurtighed, er unegteligt: Men de fleste Skrifter og moraliske Afhandlinger, som udkomme, tale ifkun om det ene Slags skabte Creature, nemlig Mennesker. Saa handle om fire-føddede eller flyvende Dyrs Egenstaber, eller taler noget til deres Faveur: derjøre siger den Autor, som har forfattet et nyligen udkommen Fransøisk Skrift, under Titel Dyrenes Fortrin frem for Menneskene: jeg kand ikke længere taale den Forhaanelse, man beviser Dyrene, da man holder dennem efter Cartesii og hans Efterfølgeres Mening allene for blotte Machiner. Den samme Autor gaaer videre, og siger, hvilket hand dog selv maa forsvare, at de fire-føddede Dyr ikke allene ligne, men endog ere meget mere fuldkomne, end Menneskene.

Man vil forbigaae her at tale om een og anden af de Lignelser og Exempler, hand derom giver. Iblant andet anfører hand, som til Overeensstemmelse imellem Dyrenes og Menneskenes Fornuft og Sandser, at Dyrene have, ligesom Menneskene, fem Sind, saaledes, at de endog ere subtilere, end vore: Til Beviis e. gr. en Lur, hvad Synet, en Hare, hvad Hørelsen, en Hund, hvad Lugten, en Kat, hvad Smagen h. træffer; Søllessen, som er den femte, have de alle i det mindste lige saa god, som Menneskene, og Gangen holder hand for, at Dyrene lige saa vel kunde lære paa 2 Been, som paa 4, om de fra Fødselen dertil bleve vænnede.

(b) Saa taler en af vore berømte Danske Mænd. Der er ellers om Dyrenes Fornuft, Dyrenes Kundskab, Sandser og Gierninger meget disputeret iblant de Lærde. See Hr. Prof. Kosod Anchers Fortale til de maanedlige philosophiske, historiske og oeconomiske Skrifter, som under hans Opfigt udgives fra Pressen i dette Officin, Anno 1746.

Tilskrift til Forleggeren.

Før man Metal og Steen begyndte at skattere,
Før Priis blev sat paa Guld, paa Sølv og andet mere,
Før man for Ære, Rang, opofred Liv og Siel,
Og førend Mennisker blev gjort til Jorde-Træl;
Før man og dennem saae om Mit og Dit at tviste,
Og før Astræa sig fra Jorden maatte liste,
Da Hyrde-Levnet kun hos alle havde Sted,
Og Marken ene med Naturens Ziir var flæd:
Da holdtes Kettergang imellem Katte, Hunde,
Imellem Brok og Biørn man Taler (c) høre kunde,
Som før Hans Schonning og Ovidius har sagt,
Men sær os Mikkel Suchs for Dagens Lys har
bragt. (d)

23

En

(c) Porphyrius, en Pythagoræisk Philosophus, har forsvaret Dyrenes Tale-Konst. Apollinius Tyaneus har været af samme Mening, ja hand skal have udgivet sig for at kunde forstaae Dyrenes Tungemaal. Andre negte Dyrene Tale-Konsten, menende, de have et Fortrin frem for mange Mennisker, deri, at de ere betagne Udtalen, hvorved megen Bagtalelse, Had, Fiendskab, falske Beretninger, og anden Sinds Forvirrelse bliver forekommet, som iblant Menniskene gaae i Svang.

(d) Vi have endeel moraliske Skrifter, i hvilke Forfatterne have brugt adskillige Lianelser og forblummede Talemaader under Forvandlinger af Dyrs Navne at sætte Menniskene de herligste Dyder for Dyne, og aasmale tillige de hæsligste Laster: Esopi Fabler er bekendt. (Denne Bog har nu og vor Forlegger under Arbeid, og ligesaa girer den med 136 smukke Figurer, som dertil af nye udstæres.) Man har og den sindrige Romerske Moralistes Ovidii Metamorphosis. Item Schonnings Kattenes Kettergang med Hundene, trykt i Aarhus 1650. Af de nyere Hans Michelsens Forvandlinger, og den Store Klims Kense under Jorden. Iblant alle bliver vor gamle Kernike Soff og ikke den mindste af dette slags, og ventelig vil blive endnu behageligere herester, formedelst dens nye Voesie, dens Smykning med nye Figurer, foruden den Forbedring, som med en særdeles Kliid er skeet paa Dretographien og Stilen efter det ny brugelige Druk.

Tilskrift til Forfatteren.

En Løve talte om sin Magt med anden Løve,
En Ulv med anden Ulv da raadslog om at røve,
En Nattergal i Sang da priste Myrens Dyd,
En Myre talede om Nattergalens Lyd:
En Ræv dicterede i konstig, jürlig Tale
Paa Høy, i Skov og Lund præcepta om Morale,
Dg viiste andre Dyr, med Ræve-Grund og Gliid,
En Ben til Høyhed og til Være samme Tid:
En Gaas fortalte Nytt til Suglene paa Vandet,
Dg Skipper-Tidende igien til Dyr paa Landet,
Bed Løgn, ved Sandhed, nu fortiente Straf, nu Tak;
Løs Tale derfor man da kaldte Gaase-Snak.
Om Skaden man i sær i gamle Skrifter læser,
At den har dræbet Dyr med lange Parentheser,
Dens Mund løb som et Hiul, den kunde tale meer,
End nu blant Mennisker en udenlands Barkeer.
For hvert et Dyr, hver Sisk, hver Sugl, hvert Træ, hver
Plante,
Bed Taler gjorde Vagt, til Venskab sig forbandte,
Erklærede nu Krig, nu slutted Forbund, Fred,
Udtrykkede med Ord nu Had, nu Kierlighed.
Men slige Tider dog for Dyr ey vared længe,
For Jupiter (da han fornam de ville mænge
For stærk, med Myndighed, sig i hans Herredom)
Indskrænkte deres Magt, og stødte samme om:
Thi hand paa alle Dyr og Sugle Tømme lagde,
En evig Tausheds Dom i Evighed assagde:
Saa at Beltalenhed forvandlet blev til Lyd;
Dg tabte Dyret ey med Maalet al sin Dyd.
Man Edelmødighed hos Løven endnu finder,
Til tro Oprigtighed en Hund sig og forbinder,
En Elephant som Muur staaer endnu udi Striid,
En Myre endnu seer paa den tilstundend' Gliid.

Tilskrift til Forleggeren.

Den søde Nattergal en Himmel-Priis udsiunger,
Den mindste Sugl med Gliid opflekker sine Unger,
Og en umælend Ræv er endnu god Statist,
Sig teer i Skov og Lund en Machiavellist.

Kand Mennsker nu Dyd af Dyrets Sæder trække,
Kand deres gode Skik til Lærdom os opvække, (c)
Kand vi beskæmmes, naar vi see hvad Politi,
Hvad Trostkab, Venstak, Dyd de levede udi;
Kand vi, naar derimod, vi Rævens trædske Tænker
Beskuer, og den List hand andre Dyr tiltænker,
Betrachte, saa at vi kand vare os fra sligt?

Da har vi her et Spens i Reynke Sokes Digt.
Lad, flittig Glasning! da en Trykker-Pressen hvile,
Lad ikke Formene, en Sniker eller File
Og en Udskære-Bræt forlades, førend vi
Saaer Reynke Soks at see fra Glasnings Trykkerie.

(c) Menniskene ere endog paa nogle Steder i den Hønestes Ord henvisse at tage Exempler af Dyrene, naar os forelægges moraliske Sandheder om Samdrægtighed, Oprigtighed, Trostak, Laalmodighed, v. s. v.

Forleggerens Fortale.

o høyere Sædernes Lærdom i vor Tiid er stegen, og jo større Fuldkommenhed den har naaet, da alle Videnskaber saa at sige have faaet en anden Anseelse, jo større Priis settes billig paa dem iblant De Gamle, der i de forrige Seculis, og i sær for mere end et par hundrede Aar siden, med Kynd have moraliseret, og afmaalet de Tiders Dyder og Lyder. Iblant dem fortæner Autor til den saa kaldede Keynike Fos, om ikke en besynderlig høy, saa dog ikke heller den sidste Rang, da hand under Dyrenes og andre forblummede Navne med stor Kynd og Estertryk afmaaler det menniskelige Levnet i Almindelighed og Hof-Levnet i Særdeleshed. I denne Skrivemaade, som den Tiid var meget brugelig, og end nu omstunder ikke forkastes, har hand vel i sær vildet imitere den berømmelige Esopum, der, skjønt hand ikke har tillagt Dyrene besynder-

Forleggerens Fortale.

derlige Navne, dog under slige Fabler afbilder det menniskelige Levnet og dets Dyder og Lyster.

Den egentlige Autor til denne Meynige Bog har været NICOLAUS BAUMAN, Cancellie-Secreter hos Hertugen af Jylich, der har skrevet den paa Høy-Endsk, og udgivet 1522. Anno 1549. blev den udsat paa Plat-Endsk, og Anno 1595. paa Latinske Vers af Hartmanno Schoppero, og tilskreven den Romerske Kaysar Maximiliano II. under den Titel: Speculum vitæ aulicæ. Paa Danske Riim er den første gang udkommen Anno 1554. oversat af en forulykket Riibmand, ved Navn Herman Weigere, som har dediceret den til Høylovl. Høfommelse Kong Christian III. Anden gang er den trykt paa Dansk 1656. under samme Weigeres Navn og med hans Dedication og Fortale, hvilken jeg ogsaa Ord for Ord har sat for denne nye Edition, fordi samme Autor dog endnu har nogen Deel i dette nye Oplag.

Da nu disse tvende Danske Oplag ere blevne saa rare, at intet Exemplar deraf har været at bekomme, og der dog har været stor Begierlighed efter denne Bog, saa har jeg deraf taget Anledning at besørge en nye Edition deraf, for at stille deres Længsel, der forgieves have søgt at faae de gamle tilkiøbs. I Førstningen havde jeg vel i Sinde at trykke den lige efter det sid-

Forleggerens Fortale.

ste Oplag af Anno 1656. og ikkun nogenledes at forandre de nu aldeles af Brug komne Talemaader, og at rette Poesien nogenledes efter vore Tiders Reenhed. Dog da jeg var i Begreb dermed, var jeg saa lykkelig at faae et Manuscript, som var aldeles paa nye oversat i smukke Danske Vers, dog lige efter de forrige Editioner.

Og dette er nu det nærværende nye Oplag. Autor dertil er en af Fædernelandets lærde Mænd, der har anvendt sine Hvile-Timer til dette Arbeid. Hans Poesie er reen og smuk; og for at vise hans Styrke deri, vil jeg her ikkun anføre en eneste Anmerkning, der findes i den fjerde Bogs IV. Capitel, og lyder efter Weigeres Oversættelse saaledes:

Det er for sandt en forstandig Mand,
Der sin Tunge ret regiere kand.
Sast bedre er at tie slet,
End med sin Tale gjøre nogen Uret.

Hvorpaa vor Autor har gjort følgende tve Forandringer:

1.
Det er en vittig Mand, forstandig ret til Grunde,
Som Tungen twinge kand i sine visse Stunde.

Det meget bedre er, at tie gandske slet,
End med sin Skumle-Snak at gjøre een Uret.

2.
Den sandelig er klog, og af en vittig Hierne,
Der udi Tide ret sin Tunge spørge kand.

Det meget bedre er at tie gandske gierne,
End gnave paa til Spot med sin lognagtig Tand.

Forleggerens Fortale.

3.

Hvo Tungen raader her,
Forstandig er at prise.
At tie bedre er,
End Munde-Kixvling vise.

4.

Forstandig er den Mand, der Tungen fand reglere.
At tie bedre er, end tale paa eens Ære.

5.

Den er en klog og vittig Mand, forstandig ret til visse,
Der ret sin Tunge raade fand, og ey med den vil vrisse.
Det i sig selv er bedre er at være gandske taus,
End med sin Tale føre frem unyttig Snak og Snaus.

6.

En klog og meget sindig Mand sin Tunge veed at raade.
Føst bedre er at tie slet, end gøe til Skam og Baade

7.

Det er forvist en vittig Mand,
Der Tungen ret fand twinge,
Langt bedre at hand tie fand,
End Ont paa Talen bringe.

8.

Det er forsand
En vittig Mand,
Der taler ret til Maaade.
Føst bedre er
At tie qvær,
End lade Munden raade.

9.

Den forstandig monne være, som sin Tunge tæmme fand,
Bedre er at tie stille, end fortale alle Mand.

10.

Den for vittig er befunden,
Som sin Tunge raader ret.
Bedre er at holde Munden,
End at tale vrangt og slet.

Forleggerens Fortale.

11.

Den er artig paa min Sand,
Som sin Tunge veed at styre.
Lause Ord er' mere dyre,
End en Snak om hver en Mand.

12.

Det kand floge Folk berømme;
At de Tungen har i Tømme.
Bedre er at være taus,
End at snakke noget Snaus.

13.

Den for vittig er at prise,
Som til Tude kand bevise,
At hand Tungen tvinge kand.
Bedre er at tie stille,
End til Brede staae og drille
Nogen med sin lumste Tand.

14.

Den har Hierne,
Som saa gierne
Tungen veed at raade ret,
Lashed bedre
Ham kand hædre,
End at tale leedt og slet.

15.

En Mand udaf Rierne
Og vittigste Hierne
Har Tunge for Tand,
Hand tier langt heller,
End pladrer og beller
Med ingen Forstand.

16.

Den agtes for flog,
Som Tungen kand tømme,
Og ey vil beskæmme
Det styggeste Drog.

17. Den

Forleggerens Fortale.

17.

Den Kloge
Har Løge
For Tunge og Mund,
Hand tier
Og vrier
Fra Klaffer og Fund.

18.

En Vittig hand holder sin Tunge i Evang;
Hand heller vil tie, end giøre Forsfang.

19.

Med Tungen Accordt
At giøre, er stort,
At tie er bedre, end tale til Tort.

20.

Den agtes for vittig, fornuftig og viis,
Der rettelig Tungen kand raade.
Fornuftig at tie er bedre i Priis,
End tale paa skammelig Maade.

Nu har jeg intet videre at melde, end at
Berket til en Prydelse er ziret med henved hun-
drede smukke Figurer, som dertil gandske nye
ere forfærdigede, saa at jeg mener at have giort
til Liebhabernes Fornøjelse alt, hvad mig har
været mueligt. Jeg recommenderer da Bo-
gen og min Person til Læserens Bevaagenhed,
og slutter denne min Fortale med et Vers, som
Autor har opsat til at forklare sin Hensigt med
denne Oversættelse:

Den eenfoldig Due-Vinge,
At den kand desbedre svinge
Da er dette ey mit Eigt,
Som af kloge Glimre-Digte

Tredste Michel Anver med,
Eg i Berret hvort et Sted,
At jeg den vil sværte her,
I sig selv forsøbet er (a).

Jeg

Forleggerens Fortale.

Jeg vil kun i Flugten lette
 Rimet her i Vers at sette,
 Bittig og forsølvet Iffe (b)
 Den jeg ære vil til visse,
 Jeg for Rimet ey foragter
 Thi naar jeg mig selv betragter,
 Ingen Nomi Skumle-Nyffe,
 Er hos mig i dette Stykke,
 Jeg til Verket er opvækket
 Nu saa hastig ind var brækket
 En til Koes, men Koe, jeg skriver,
 Jeg saa Tanke-Smerthen driver
 Kænd jeg liden Lindring have,
 Kænd et Vers min Suk begrave,
 Har der Fauter sig indsneget,
 Er den Fromme vel bevæget,
 Bladet i sig selv forbyder,
 Derfor jeg nu her afbrøder;
 Viid da det, du Spotte-Mule,
 Seer jeg ind i Røve-Hule,

Bed en sagte Skialdre-Vind,
 Skisut med Haanden under Kind.
 Høyt jeg priser i sin Daad,
 Som kundgiverer Wiisdoms Raad.
 Autors Aske i sin Græs;
 Er kun Sknaggen til mig af.
 Det jeg forud vidne vil,
 Min Humeur er ey dertil.
 Af et Gruble-svækket Sind,
 En saa contra Norden-Vind.
 Og for Svinde-Tidens skyld
 Fra mit Sinds forsmmet Byld.
 Faaer jeg Tanker fra mig vendt,
 Saa er Sagen dermed endt.
 Som er ey at undre paa,
 Ubevæget da at staae.
 At jeg skriver ikke meer,
 Skumles der, som oste steer,
 Spodste Rachel og Romiss,
 Er jeg dog ey Rentewist.

(b) Job. XXXII, 7.

Stor-

Stormæctigste Første oc Herre,
Her Christian den Tredie,
Med Guds Naade, Danmarks, Norges,
Wendes oc Gottes Konning, Hertug i Schlesvig, Hol-
sten, Stormarn oc Ditmarsken, Grefve i Olden-
borg oc Delmenhorst, min Aller-

naadigste Herre.

Mybaarne Første oc Naadigste Herre,
jeg seer daglige, at alle, som noget
beskrifve, vertere eller udsætte, i hvor
liden at Bogen er, eller hvor ringe
Materien kand være, da holde de alle allmindelige denne
Brug, at de samme Bog deres Herre oc Konge, Lands-
Første, eller deres bekiendte Ven oc Forvandte tilskriff-
ve oc skencke, oc i hans Bestærmelse offverantworde oc
befale, 2c. Vdi lige Naade haffver jeg oc Naadigste
Herre oc Konge, som en Albe (der noget aff andre seer
strax vil effter giøre) oc saa taget mig fore effter denne
Allmindelige Brug at ville skriffve, stille oc sætte i dens

German Weigeres Dedication.

ne Bog en Fortale, Eders R. M. oc andre fromme Christne fremfarne Konger udi Danmark, til Ære oc Hukommelse, oc enddog jeg vel sol oc formercker, at jeg denne min Meening icke saa konstelige Fand beskrieffve, tilkiendegiffve, fremsætte oc aabenbare; som jeg gierne ville oc sig aff rette burde, da twisl jeg dog icke, at Eders R. M. aff den tilfødde naturlige Kongelige Godhed, Dyd oc Fromhed, som den Allerstormæctigste G. V. D. E. ders R. M. med hafver benaadit, denne min gode Billie naadelige annamme, som aff den der jo gierne ville giøre noget Eders R. M. til Ære, oc meenigt Nytte til Tieniste oc Gode, om hand kunde, saa hafver jeg nu, Ederre Naadigste Herre, her fortegnet nogle Konger, som hafve været udi Danmark, hvilcke efter den Bnderviisning, som de aff deres Bisper oc Aandelige ere underviisde oc lærde, hafve vel haft en stor oc besynderlig Gudsfryctighed, de hafve oc haft stor Lyst oc Billie at fremme Guds Loff, Prijs oc Ære, de hafve dog icke kundet naa eller bekomme den rette Grund oc Christi sande Bekiendelse, men hoorfore, det er G. V. D. vitterligt. Vi læse, at Kong Erich soer aff stor Gudelighed til Jerusalem at besøge Christi Graff, &c. Hand kom lycksalig hiem til Danmark igien, hand begafvede Kirker oc Closter med stort Guds. Kong Woldemar, som var Dronning Margretis Fader, soer oc aff en god Meening oc Gu-
delig

German Weigeres Dedication.

delighed til Jerusalem, hand var hos Pafven udi Avinion, thi Pafverne holde der samme Tid deres Hoff, oc Pafven gav hannem samme gang for en stor Skenck Rosam hiem med sig.

Woldemar, som haffde Keyser Otthonis Brunswigensis Syster, indforde oc plantede forst den Christne Tro udi Liffland, hand vaar en saare from oc Gudsfryctig Herre oc Konge, bygde Kircker oc Closter &c. Kong Erich drog oc til Jerusalem med sin Dronning, som hed Botilda, aff stor Gudelighed at ville see Christi deres Frelseres Graff, hand oc hans Dronning blefve baade dode udi Eipern.

Kong Christiern, den Forste aff thet Nafn, Eders K. M. Herre Faders Fader, Salig Thufommelse, haffde oc aff Gudelighed loffvet sig til Jerusalem, der hand kom til Rom, bleff hand aff Paffve Sixto den Fierde, som en vældig Konge vffver trende Kongeriger, ærlig annammet, hand gaff en stor Sum Pendinge til det Hospital Sancti Spiritus, for hvilcken hans Skenck oc Gaffve Pafven dispenserde med hannem, at hand icke torde fare til Jerusalem, hand fick oc den Frihed aff samme Pafve, at hand maatte anrette ic Univerfitet i hans Kongerige, hvor hannem got siuntes, hvilcket hand forordinerede her i Kiobenhavn strax hand kom i Riget igien, hvilcket nu

German Weigeres Dedication.

i Eders R. M. første Regementes Begyndelse vaar paa det neste slet undergaaet, oc Eders Naade nu hafver hiulpet paa Venene igien, oc det samme rundelige forforgit med fromme oc lærde Mænd, saa at Eders R. M. oc Danmarckis Rige hafver der udaff Prijs oc Ære, dessigest mange Udlandske oc Indlandske Gavn oc Got.

Sancte Knud bleff for hans Gudeligheds skyld oc gode Meening ihjelslagen, at hand ville komme Almuen til at tinde, &c. Her maatte jeg vel fleere fromme oc gudsfryctige Konger oc Herrer opregne, som vel hafve haft stor Attraa, Begiæring oc Billie at hielppe, fremme oc forordre den sande oc rette Guds Dyrckelse, men de hafve dog icke lenger kommet der med, end deres Bisper, Muncke oc Præster vilde demnem tilstede &c.

Riære Naadigste Herre, i det at jeg fattige Mand udi Sandhed hafver forfarit aff Rige oc Fattige, aff Lærde oc Blærde, disligest oc selffver Personlig Dyenssiuntlige seet, hvor alvorlige Eders R. M. handheffver, beskytter oc beskærmer, Guds hellige Ord oc hans Ords Tienere, saa at Eders R. M. uden al Smeger oc Scromperij maa skriffvis oc sættes blant de Fromme oc Gudsfryctige Konger oc Dommere, som hafve været udi Israel oc icke eniste blant de fromme oc gudelige Konger udi Danmarck. Vi læse udi Dommerens Bog 6. Cap.

German Weigeres Dedication.

at Gideon fick Befaling aff HERren, at hand skulle sonderbrynde Baals Altare, som horde hans Fader til, oc hand skulle omhugge alle Træ oc Buske, som stode hos samme Altare, Gideon befryctede sig for hans Faders Huus oc for Almuen, derforde torde hand det icke giøre om Dagen, men om Natten gjorde hand dog HERrens Befaling, der Almuen saae, at Alteret vaar nedbrøt, oc fornomme, at Gideon haßde det giort, da bleffve de saare fortornede, oc løbe med stor Grumhed, Hastighed oc Brede til hans Fader Joas, at hand skulle offverantvordede dennem Gideon, som haßde brøt Baals Altare, Joas svarede dem oc sagde, jeg siger eder, hvo som noget Oprør begynder eller anretter, eller hvo om denne Baal trecter, det skal faaste hans Liff, er Baal en Gud, da heßner hand sig vel selßver, denne Gideon slog med tre hundrede Mænd den gandske Medianiters Hob, hvilcken vaar u-tallig, her om ydermeere i Dommerens Bog, som haßder Lyst at læse.

Josue fick Befaling efter Mose Dod aff HERren, at føre det Israelske Folck offver Jordanen, at indtage det Land, som HERren haßde giffvit dennem, hvilcket hand ocsaa gjorde, hand gick med alt hans Folck tør igiennem Jordanen, hand lod blæse i sine Basuner, oc aff samme Liud fulde de Mure, som stode om Jericho, Ra-

German Weigeres Dedication.

hæb oc hendes Fader oc Moder, oc hendes Brodre, blefve eniste befriidde, thi hun hæfde husit oc beskyttet hans Godspord, hand hæfver handlet oc giort effter HERrens Befaling underlige Ting, her om videre udi Josua.

Hvad den fromme oc hellige David hæfver handlet oc giort, finder mand overflodelige udi Samuele, de Kongelige Boger oc udi Psalteren.

Salomon effterfulde sin Fader David udi Rege-mentet, bleff offvermaadig vældig, hand vaar begafvet med Rigdom oc Bishhed, meget meere end nogen Konge, som lefvede paa Jorden, hand voldte, at der bleff saa meget Solv udi Jerusalem, som Stierner. Hand bygde Tempelit, oc gjorde underlige Ting, hand bleff dog paa det sidste forfort aff fremmede Qvinder, saa at hand dyrkede Affguder, hvad Straff hannem Gud oc hans Huus derfor lod ofverkomme, staar i den Første Kongelig Bog. xi. Capittel.

Assa, en Konge udi Juda, regierede xij. Aar offver Jerusalem, denne Assa gjorde det HERren vaar teckelig, som hans Fader David, hand fordrev alle Horejegere, hand tog bort alle Affguder, som hans Fædre hæfde giort oc opret, her om læs ydermeere i den Første Kongelig Bogs xv. Capittel.

German Weigeres Dedication.

Jofia vaar en god Gudfrøctig Konge, udi hvis Tid at den Præst Hiskia fant Bogen igien udi Herrens Huus, i hvilcken Herrens Lov vaar skrefven, som lenge haffde været forkast, aff hvilcket Kongen meget glædes. Her om meere i den Anden Kongelig Bogs xxij. Capittel.

Nu siunis mig, Allernaadigste Herre oc Konge, oc det findis sant oc vist jeg skriffver, at udi Eders Naades Tid oc Regemente er igien funden den rette Bog oc Nøgel, som horer til Himmeriges Rige, hvilcket er det sande oc reene Guds Ord, som udi mange Aar hafver været forkast oc glemt aff vore falske Prædicanter oc Hyrder, maa vel see for vore Synders skyld, &c. Eders K. M. haffver oc med stor Befaaftning ladit prente oc bereede den herlige store Bibel, udi hvilcken findes den gandske hellige Skrift, O Vd Allommæctigste til Lov, Pris oc Ære, oc Eders K. M. fattige Underdane til Gode, Trøst oc Husvælelse, oc haffver Eders K. M. med samme herlige Bog giort Eders Naade it ævigt Testamente meere oc bedre, end nogen Konge, som haffver været for Eders Naade, enddog at i Eders Herre Faders Tid, salig Thukommelse, begyntes forst at prædicke Guds salige Ord oc hellige Evangelium. Oc Hans K. M. tilskickede oc befoel oc tillsatte udi hans Kongerige oc Forstedomme

German Weigeres Dedication.

me lærde Mænd oc Christelige Prædicanter, oc var det med en ret Begyndelse, ligesom David til det Tempel usdi Jerusalem, hvilcket hans Son Salomon endelige fuldbygdte oc beredde efter Guds Befaling oc Billie, saa gior Eders R. M. oc endnu daglige forbedrer, bereder oc skicker Eders Naades Herre Faders begynte Arbejde Christelige Meening oc Billie, som Salomon gjorde, &c.

Kiære Naadigste Herre, vi hafve gandske faa Bøger her udi Danmark paa vort Dandske Maal, udi hvilke Eders R. M. eller andre kunde haffve Lyst at læse, uden eniste denne Bibel, som nu er sagt, og nogle faa Postiller, nu er dog ikke vel mueligt, at Eders Naade kunde stedse og idelig læse i den hellige Skrift, men haffve og stundem behoff at forlyste Eders R. M. Sind og Forstand udi Historier og andre hofviske verdslige Bøger, som icke ere mod Guds eller hans hellige Ord, thi aff mange oc atskillige Bøger, kand mand annamme oc lære allehaande Forstand, Underviisninger oc Lærdomme, til it Exempel sætter jeg her den merckelige oc kaastelige Malere Zeusis, hvilken engang bleff bestillit aff nogle Rommere, som kaldedes Erotoniate, for en stor oc merckelig Besolding oc Guld Pendinge, at hand skulle male udi Junonis Tempel it Billede, som skulle være den skionne Helena aff Grecken lig udi alle Maasde, til sligt it merckeligt oc kunsteligt Arbejde at fuld-
fornne

German Weigeres Dedication.

Komme begiærede hand, at mand hannem skulle tilskicke mange deylige, velvorne oc smucke Zomfruer, thi hand meente at udaff slige leffvendes Billeder, ville hand alderbest bekomme hans Arbejds rette Form, Skick oc Maade, oc den Tid at hannem mange slige deylige Zomfruer bleffve tilforde did, som hand dennem begiærede, da torde hand icke betro sig at kunde aff en alleeniste bekomme sig Skick, Form oc Maade, med hvilcken hand kunde fuldkomme, berede oc til Ende giøre hans begynte Arbejde, derforre udvalde hand sig alle disse Zomfruer siuff besynderlige, de aller Adeligste Skionniste oc Deyligste, hvilckes Skonhed vaar ofvermaades stor oc usigelig, effter disse Zomfruer formeerede, maade oc giorde hand det allersobtiligste og skionniste Billede, der nogen Tid vaar seet paa Jorden, &c. Vi læse oc, at Marcus Cicero selffver bekiender, at hand icke eniste aff en Bog eller aff sit eget Hofvet, men aff mange oc atskillige Boger haffver bekommit hans veltalende Tunge, Wijbdom oc Skickelighed, hvilcken hand oc siden mange Mennsker haffver meddelet.

Item Grækerne, disligest de Latinske, haffve os til Exempel skrevet og efterlat mange herlige lærde Mænds skickelige Handel, Veffnet oc Gierninger, icke eniste derforre, at vi skulle see oc vjide sligt, men at vi kunde vffve oc bruge sligt os til Nytte oc Gode, oc der udinden eff-

German Weigeres Dedication.

terfølge dennem, 2c. Quintilianus libro 10: Derfor vil jeg icke raade, at nogen sig alleeniste binder oc forplicter til een haande Ting, sig altid der effter at ville skicke oc holde, og efter intet andet, thi det er saa got som umueligt at effterfølge en høy oc merckelig Mands Dyd oc Gierninger i alle Maade oc udi alle Stycker oc Bilkaar, derfor skal mand mange oc atskillige gode Exemppler stedse haaffve for Dyen oc udi Huskommelse, at ligesom Bijr icke annamme, bekomme, eller sammen saancke deres søde Honning aff ic Blomster existe, men aff mange oc atskillige Blomster, udi ligemaade kand mand en heller mange oc atskillige gode Lærdomme oc Exemppler aff en Mester, eller aff en Bog alleene, lære og fatte, men aff mange oc atskillige Bøger oc Skriffte sammen lede oc bekomme, 2c.

Her udaf forstaaes nu endelige, Naadigste Herre, at mand aff mange oc atskillige Bøger kand hafve større oc meere Forstand, end aff en alleniste, denne verdslige Handel, Politi oc Stick anrørendis (men det Gamle oc Ny Testamente haffer Guds Aand, Naade oc Gafve rundelige nok i sig selfver, oc hafver ingen andre Bøger behoff) derfor hafver jeg nu denne Bog, som paa Danske kaldes en Ræffve-Bog, eller Michel Ræff, oc paa Tydsk Reynicke Soss, fordansket, oc til de andre Danske Bøger

German Weigeres Dedication.

Bøger, som for ere prentede, oc prentelige ladet udgaa, og haffver den ævige GUD aff sin besynderlige Godhed nød oc tvunget mig til dette Arbeyde, oc haffver visselige selffver, som den øfverste Verk-Mester, bruget mig der til, som sit arme Redskaff, det samme at fuldkomme. Thi den lille Gnist, som aldeels var skiult i mig, ligesom Jld i en haard Flintesteen, mig gandske usvitterlige, hafver hand i endelige villet aabenbare, oc haffver sinuckt effter hans Guddommelige Billie oc Godhed borttagit oc aff Beyen lagt, det mig her udinden kunde forhindre, som er Rigdom Gods oc Pendinge, thi jeg befinder udi Sandhed, at deesom jeg hafde bleffvet i min Handel oc Kiøbmandskab, som jeg var ferit jeg bleff gift, da haffde jeg aldrig taget mig sliig B-mæge eller Stunder, &c. GUD er en retvijs oc goder GUD, som gior ingen Ting uden Marsage. Hannem skee Loff, Prijs oc Ære til ævig Tjd for alle sine Gierninger.

Kiære Naadigste Herre, jeg beder Eders K. M. ville denne Bog, som jeg Eders Naade oc alle Danske til Billie oc Tieniste haffver fordansket, for en ringe Skenck oc Gafve naadelige annamme, Guld, Sølf, Pendinge eller anden faastelig oc dyrebar Ting formaar jeg icke, thi gifver oc skencker jeg Eders K. M. det samme, som mig GUD unt oc gifvet haffver, som er denne

Bog

Herman Weigeres Dedication.

Bog oc en god Billie. Og alle andre, som hun hender fore at komme, besynderlige I, som lærde ere, beder jeg gandske ydmyge oc gierne, om I her noget finde, som icke er saa skinnende, vel prydit oc smycket, som sig aff rette burde, eller saa pebrit oc pabrit, at det Eders Mund oc Massve kand taale oc vel smage, at I samme Brost, som aff en fattig u-lærder Mand, Eicrligen fordrager, oc samme Brost, som gode fromme Christne, trolige, Eicrlige oc Brøderlige smycke, ret formeere oc bedre. Thi Gud gifver sine Gafver atskillige, somme meere, oc somme mindre, efter hans Guddommelige Wille, det samme vil jeg aff Eder, som aff mine besynderlige gode Venner, gandske teckelige oc venlige anmanne, taale oc lide, oc aff min fattige Formue gierne forskyldes, 2c. Aff Rigs Benhafn den 20. Dag Septembris. Anno 1554.

E. R. M.

Arme Underdane

Herman Weigere.

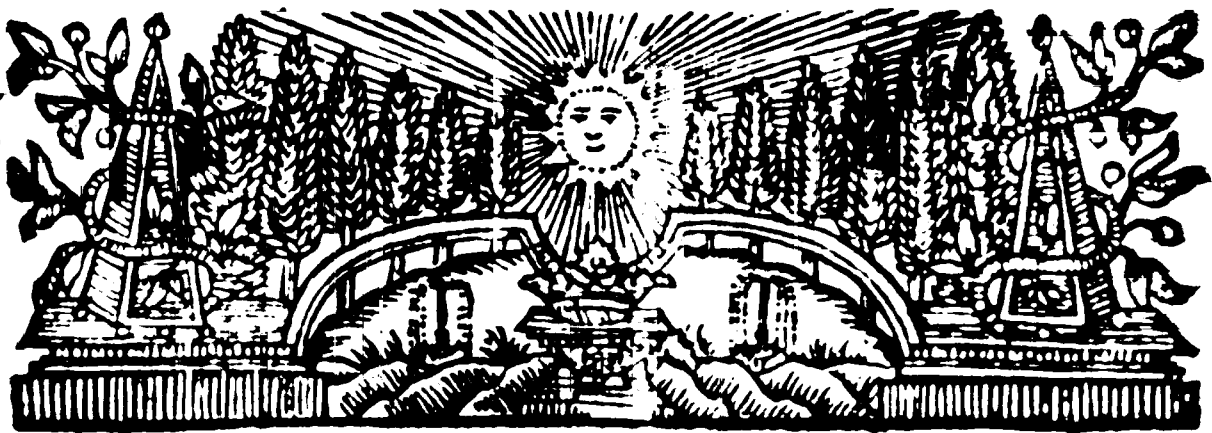
Bogen taler om sig selv.

Jeg, Michel, udsat er af Tydsken paa det Danske,
 Du, som mig læse vil, mig rigtig maae udgrandſke,
 Min Tale artig er med Latter ſkiemtefuld,
 Min Mening overgaaer al Verdens Sølv og Guld.
 Jeg tael om Markens Dyr, de vilde med de tamme,
 Hvordan de een og hver med Samensnaek monn' braeme,
 I ſær om Michel Ræv, den ſvigefulde Mand,
 Hvis trædſke Liſtighed gaaer over al Forſtand.
 Hand med ſin falſke Tref paa Kongen Hiertet rørte;
 Og ham med Dronningen ſaa lumſkelig forførte,
 Alt Herren Iſſegrim, ſom Ulven kaldes her,
 Og hans Fru Grimholdt med, den denlig Hiertens
 Kier,

Samt og den gode Bruun, den vældig Biorne-Jette;
 De alle vare nær henlivede paa dette,
 Med Løgn og Trædſkhed ſtor hand dette gjorde ſaa,
 Som vi end dagligen af mange høre maa,
 Endnu i Berden her, ſom ſlige Fynter kunde
 Med at forraade og forraſke mangelunde,
 Og den Uſkyldige forraade med ſin Svig,
 Og ſelver ſette ſig i Gunſt mangfoldelig.
 Jeg veed, at ſlige Folk, naar de mig monne læſe;
 Da ſkulle de derved vel pruſte med ſin Næſe,
 I Brede gjøre ſig alt overmaade ſlem,
 Det ſkal dog paa min Sandt ſlet intet baade dem;
 Jeg vil for deres ſkyld i Taushed en afvige,
 Men rundt ud for enhver den bare Sandhed ſige:
 Den Gode, ſom er viis, taknemmelig og from,
 Om det nu hendte ſig, at hand mig forekom,
 Hand mig annammer viſt ret tækkelig for alle,
 Og i at læſe mig, ham maae med Lyſt beſalle;
 Thi udi Gloſen jeg det Onde ſtraffer hart,
 Som en forſtaaes fand af Nimenne ſaa ſnart.

Ud over Gloserne hop ey, jeg dig vil raade,
 Det flere skal med dig i Sandhed meget baade,
 Af demnem fand du dog vel endelig forstaae,
 Hvad der med Rimene Poeten mene maae.
 Der denne Ræve-Bog var endeligen endet,
 Og af det Tydske Sprog paa Danske var anvendet,
 Den Tiid regierede til Riget Dannemark
 Og Norge Riget med den dydige Monark,
 Kong Christian, som var en heel gudfrygtig Herre,
 Og var den tredje, som det samme Navn monn' bære.
 I Riget samme Tiid Hofmester var af Stand
 Her Esker Bille, og en from og herlig Mand.
 Den Herre Johan Friis var Cankler sammestunde,
 Ey nogen udi Noes hand viced' nogenlunde;
 Thi hand var meget From, og hialp ved Lempe-Mag
 Til rette mangen en ret sær og twistig Sag,
 Som havde staaet hen i mange Aar og Dage,
 Heel længe derfor staaer hans Lof og Priis tilbage.
 Marskalk i Dannemark, en giev og christen Mand,
 Her Erik Banner var, saaledes kaldtes hand.
 Da Rigens Cankeler, Antonius von Brvdske,
 Bellærd, som i Latin, saa ogsaa i det Tydske,
 Udi den Danske Lov hand var forfaren vel,
 Og dermed mangen en hand hialp til Ret og Skiel.
 Her Eskild Ore da monn' Rente-Mester være,
 En ung og yndet Mand, som Navnet bar med Ære.
 Sea alle disse Mænd, de andre ey forgiet,
 Som hver Mand hielpe vil med Lov til deres Ret,
 Dem alle onsker jeg den Herres rige Naade,
 At de maae leve her i Verden uden Baade,
 Og hiffet siden boe i Ære uden Svig,
 Med Christo udi hans det søde Himmerig.

Herman Weigere.

Autoris Fortale
til Læseren,
Som viser

Bogens Hensigt, og rette Brug.

Engen maae saa ved sig tænke:

Med den Tale meen hand mig,
Fromme Folk jeg ey vil frænke,
Onde læres rettelig.

Findes nogen, som min Tale
Imodsiges, kand jeg ey
Andet, end jeg maa afmale
Deres fule Synde-Ben.

Udi Jesu Navn at skrive
Jeg begynder, Netten staaer,
Uvind jeg paa Dor vil drive,
Egen-Nytte den bortgaaer.

End:

Ondskiont det, efter Aristotelis Lære, behager hver Mand at undervises i skiult og forborggen Tale ved bequemme Exempler: Saa er det dog behageligere og smukkere, naar man ved Lignelser og Creaturenes rette Væsen undervises i gode Sæders og det menniskelige Levnets og Dingængelses Kundskab. Net som man saae i et Speyl de rette Ting for sig afmalede, i det at Menniskenes Levnet efter den naturlige Tilbøyelighed og adskillige Dyr's rette Væsen kand stikke og regiere sig, ligesom efter et levende Billede. Ja den hele sigtbare Verden skal være Mennisket til en Tugt-Skole, thi alting derudi er forordnet og beskicket af Guds Wiisdom og Godhed. Derfor er denne Fabel om Reynike Foks eller Nikkel Ræv nu overseet, og paa vort Danske Maal ved Trykken udgiven, paa det at enhver kand kiende, forstaae og agte denne onde, bedragelige og swigefulde Verden med sin Sviig, Falskhed, Utroskab og Underfundighed.

I denne Fabel sees ogsaa, ligesom i et Speyl, det lønlige Had og Uvind, som tit hænder sig ved Kongelige og Fyrstelige Hoffer, iblant Raadene og andre Regjerings-Personer, med falsk Smigren og Forræderie, som de Onde ofte giøre og bevise imod de Fromme og Gode. Hvilket ikke allene er nyttigt og lystigt, men ogsaa alvorligt og skienteligt for alle Mennisker baade at læse og at høre læse.

Ondskiont det vel tit og ofte hænder sig, at en Fyrste eller regjerende Herre er begavet af den almægtige Gud med Dyd og Fyrstelig Godhed: Saa og af medfødt Fyrstelig Dyd og Fromhed, og af daglig Omgængelse og Ovelse kommer saa vidt, at hand i sit Levnet og Regimente imod sine Undersaatter og hver Mand holder sig gandske mild og Fyrstelig, som en god gud's
fryg

frugtig Regent i alle Maade bør og skyldia er at giøre : Saa hender det sig dog ofte, at samme Fyrster tit og ofte af uforstandige, falske og onde Raadgivere og andre Dyrer-Tienere blive forførde, saa at de forglemme Gudsfrugt, og vendes fra det Fromme og Gode til det Ugudelige og Onde, og sege allene deres egen Nytte, Gavn og Profit, uagtet alle Underiaatter, ja det hele Land og Rige derover skulde gaae til Grunde og slet forderves.

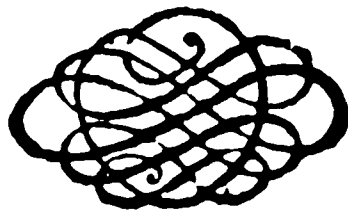
Paa det at ikke allene saadanne Fyrster og Regenter, men ogsaa alle gode fromhertige Mennisker skulle vide at vogte og forsvare sig for saadanne skadelige, listige og utro Raadgivere og Fyrsvandfere : Saa er denne merkkelige Fabel om Reynike Soff eller Mikkel Ræv af en god Mening alle Mennisker til Advarsel og Tjeneste skreven og kommen for Lyset. Dog vil jeg med dette Arbejde ingen besynderlig have meent, eller i nogen Maade bestæmmet og forulempet.

Vil man nu denne Fabel grundeligen og ret forstaae, da skal man først merke, at Fabler ere ikke saadanne Ting, som skete ere, men ere optænkte og digtede Ting, og ere derfor paafundne, at ved saadanne optænkte og digtede Ord, som uskellige Creature dem imellem have, kunde ogsaa Menniskenes Sædvane, Handel og Væsen desbedre forstaaes og kiendes. Ligesom og udi Horatii Fabel, der taler Kiobstæds-Musen med Bondemusen, og Veslen med Ræven. Dette altsammén skeer derfor, at Menniskens Sind og Forstand dermed kand læres og undervises. At man ved saadanne optænkte og digtede Ting kand komme til Sandhed, hvilken man begierer at vide.

Udi lige Maade haver og Demosthenes, den veltalende Mestere, brugt denne Fabel udi Athene Stad, den Tiid at Philippus, Kongen af Macedonia, havde belagt

Athene, og begierede, at man skulde sende hannem af Staden ti af de allerbeste og lærdeste Talsmænd, som de havde hos dem, da vilde hand strax give Beleyringen op, og drage fra dem. Den Tiid denne Begiering var hørt, da sagde Demosthenes Raadet af Athene Stad denne Kabel: Ulvene gjorde engang Fred med Hyrderne, med sig Forord, at de ville hielppe Hyrderne at vogte deres Faar, og Hyrderne skulle antworde dem deres Hunde, som vare en Marsag til den Riv og Trette, som dem imellem vare. Hyrderne indginge og bevilgede samme Handel, og finge de samme Hunde. Og der de havde Hundene fra dem, da aade de op og sonderreve først alle Faarene, og paa det sidste Hyrderne med. Dermed gav hand dem tilkiende, at udi lige Raade skulle og Philippus giore mod dem af Athene, om de overantvordede hannem deres vise og forstandige Raadgivere og Talsmænd. De af Athene Stad efterfuldte samme Raad, beholdte deres Talsmænd i Staden hos dem, og deres Stad blev frelst af samme Beleyring, og Kongen maatte vige, thi hans Anslag fejlede hannem.

Nu findes visselig udi alle Stæder paa Jorden, baade onde og gode Menniske. Saa vil jeg nu denne efterfølgende Bog (i hvad slags Menniske herinde røres) udi ingen anden Maade have rørt eller tilsagt, uden de Gode til deres Godheds og Fromheds Forbedring, mig selv og andre Svage til Formaning, Advarsel og Forbedring. Og udi ingen Maade nogen til Foragtelse eller Forsmædelse ladet udgaae, og beder hermed gandske bønlig, at ingen udi andre Maader dette vil forstaae eller annamme. Hermed kiere Læsere den evige Gud befaledes.

En anden nyttelig Fortale om denne Bogs rette Forstand.

Saa det at alle denne Bog kunde grundeligen og vel forstaae, skal man flittelig merke fire Conditioner eller mennisselige Stænder paa Jorden (*). Den første Stand ere Bønder, hvilken med stort og svart Arbejde (efter Guds Befalning, og for Adams Overtrædelse) alle Mennisker er paalagt, at de af Fætugt, Sæd og anden svar Omhygge skulle sig nære og føde. Og endog at denne Stand er med svar Arbejde, Sorg og Omhygge besværet og trængt, da er dog det samme Folk ikke des frommere, og ikke som udi fordum Tiid enfoldige uden Falst og Svig, men et vildt, haardnakket, listigt og utæmmer Folk, som den vel besfinder, der med dem omgaaes og handler. Thi udi Fru Utroes Tieneste roser Bonden sine gode Gierninger, som herefter følger:

Fru Utro:

Jeg er en Bonde-Mand, dog ikke med de beste,
Naar jeg til Torvet kior med mine sultne Heste,
De verste raadue Hea tilsammen samler jeg,
Med gamle syge Høns og andet dolligt Krea.
Med harst og gammelt Smør jeg Træet næsten sylder,
Det jerske oven paa, som meget herlig skylder;
Af Byg og Havre, Meel jeg bager Selge-Brød,
At det er beste Rug, jeg svær paa Liv og Død.
Jeg fører det tilfals alt ud udi min Pose,
Jeg løser Sækken op, og mon det herlia rose,
Saa af mig kiober her fast næsten alle Mand,
Men naar de komme hjem, de andet finde kand.

C 2

Saa

(*) Fridant: Fire Ting, som Gud hand skaber,
Bønder, Præster, Adelsknaaber,
Og det fjerde kalder mand
Magerkarle, som et Land
Stammelig forøde kand.

Saa sligt og andet meer, som jeg kand best optænke,
 Hvormed jeg Borgerne i Staden vel kand frænke,
 Dertil jeg gjør min Flid og strekker min Forstand,
 Hvordan jeg allerbest dem da bedrage kand.
 Til sig beviste Sviig de selv dog meget volde;
 Thi før jeg laver til at vil med Bognen holde,
 Da haver hver sin Gaas og Høne om sin Hals,
 De kiende mig saa grant, jeg dyre har til fals.
 Os arme Bønder saa de hade allestunde,
 Det vi fortiene vel saa mange mangelunde.
 Herefter saasom før jeg mig dog laver til,
 At jeg min raadne Kram til Torvet age vil.

Denne Stand bemerkes i denne efterfølgende
 Bog med de Dyr, som stedse træle og arbeyde, som
 ere Heste, Åsen, Muler, Øren og deres Lige.

Uf denne første Stand ere endnu tre
 andre Stænder eller slags Wienni-
 sker komne.

Den første er Borgere og Kiobmænd, og alle de,
 som med Handel, Wandel og Kiobmandskab
 sig nære og føde, og ere sanne Kiobmænd et
 besynderligt frimodigt, subtiligt, konstigt og viist
 Folk udi verdslig Handel og allehaande Kiobmandskab.
 Det var vel got og nytteligt at sanke Riigdom og Gods
 ved Kiobmandskab (siger M. Catho), var det ikke farligt,
 og det var vel got at aagre, var det ærligt. Men hos Kiob-
 mænd og Kræmmere er Christi Ord (som saa lyde) Ederes
 Tale skal være ja, ja, ney, ney, slet glemte. Og have
 derfor igien til sig annammet Løgn og store Eder. Saa
 at der er nu en almindelig Tale, naar en Kiobmand eller
 Kræmmere sværger, og en Hund hinker, en Skoge græs-
 der, det tør ingen stort agte eller skiotte. En falsk Kiob-
 mand og Kræmmer gjør Land og Stæder Skade, ja de
 bedrage og svige de Onde saavel som de Gode, de giore

der ingen Forfkiel paa. En from Mand troer hannem, og vogter sig ikke for hans Svig og Utroskab, men en Ond skal vogte sig for sin Staldbroder, saa at hand ikke saa snart eller haardt besviges, som de Fromme og Guds troende.

Disse Borgere og Riobmænd ville være af høy Adel, og bedre end Bonderne.

Høye Mure, stærke Volde
Som de første Riobmænd holde
Om sig udi deres Stand,
Skielner udi nogen Maade,
At for Bonden nu vil raade
Den forborget Borgermand.

Kræmmere og Riobmænd rose dem udi fru Utroes Tieneste med saadanne Ord:

Med Utro og Bedrag jeg driver al min Handel,
Forderver mange Folk med samme falske Wandel,
De falske Vare jeg for gode monne give,
Paa gammel Viis og Frug det jeg nu op vil skrive:
Af allehaande slags jeg kober ind for Gode,
Dg agter lidet om, de ere en saa gode,
Jeg kommer Bonden til, hand dette kun skal kobe,
Svær hart, at det er got, og lader hannem løbe:
De Vare gode nok, troe mig, jeg hannem klapper,
Dg med sliq Sviig og Løgn jeg mine Skoe forlapper.
Derhos jeg agter vel, hvad Mand det monne være,
Om hand paa Varene har god Forstand og Lære;
Er hand ensoldig og en Nar, et Kaar, en Daare,
Jeg giefter hannem brav, og narrer hannem saare,
For fire Lybske Mark et Stykke høyt jeg setter
Af Grave-Rusi besat, og juldt af onde Pletter;
Men kommer der en Klog, hvis Dvne ere klare,
Alt for en enkelt Mark hand saer de samme Vare,
Samvittigheden min det monne intet røre;
Ehi vi, vi Kræmmere, vi pleye sliqt at gjøre.
Men udi al min Eson jeg haver ingen Hvile;
Ehi jeg kun pønser paa, jeg altiug saa kand stille,

Alt jeg jo meer og meer fandt fylde mine Punge,
 Om end forderues skal de Gamle med de Unge.
 Alt hvad en anden da for Kram sig foretager,
 Det samme bruger jeg, og straxen deri rager,
 At jeg des suarere fandt riiq og mægtiq worde,
 Bestiermer stink min Sag, og gaær med Sviiq om Worde.
 Med Falskhed og med Sviiq i Handel jeg en rester,
 Og fast mig bilder ind, at ingen er min Mæster.

Denne Stand forstaaes ved de Dyr, som leve af vundet Guds, som Mater, Egernt, Kanin, Harer, Elfen, Væster og deres Lige.

Den anden Stand, som og er kommen af den første, ere de, som lade sig kalde de aandelige eller geistlige Personer, og leve udaf de tvende første benævnte, og af den efterfølgende Stand. Disse blive i denne Bog med betragtede Ord straffede for trende slags Synd, som er Gierighed, Alager og Ukydskhed; thi deres Ukydskhed (som kaldes Aandelige) er aabenbar for hver Mand, og er saa langt kommen, at Horeri og Skørlevnet, som de bruge, tør inæen straffe (+). De drive sliq Synd og Skam uden al Blusel, ligesom det var dem stor Ære, og at det var Skam og Bænere at være gift, og dog skulle de være de hellige Fædre, som det fattige ægte og giste Folk skulde indlede udi Himmeria, enddog at ingen aabenbare Hoerle eller Skørlevnere, som disse Præster ere, maae komme udi Himmelen, som Paulus i Cor. 6. giver tilkiende.

Hvi at disse ere blevne saa mange, og hvad deres Forsæt og meste Handel er, beskriver Hr. Hans af Svartsenbiertg i sin Bog, som kaldes Dydernes Ihuksomme, som herefter følger:

Jeg aandske aandelig er bleven ved min Lære,
 Og under samme Skin jeg gjører, hvad jeg vil.
 Heel usdiq vilde jeg vel under Bispen være;
 Thi jeg i al min Pligt en Herre gjør mig til.

Mit

(+) Her tales om den Tiids Geistlige i Pavedømmet.

En anden nyttelig Fortale.

Mit Herskab meen man vel, er Dievelen den grumme,
Iblant jeg har og Lyst til lidet Giefferie,
I Fraadserie og Drik jeg smører tit min Gomme,
Min Agt er og iblant tit Qvinde - Slikkerie.
Jeg ofte lader staae, hvad Gud min Herres Vre
Anvører allermeest, jeg tar hvad jeg fand saae,
Deraf mon Dievelen heel glad og lystig være,
Naar hand saaledes Ting fand udaf Sted formaae.
Det gjør mig meget got, naar de mig Herre kalde,
Naar de mig agte stort, og høylig ære mig,
Saar jeg et Offer got, det monne mig befalde,
(Skiont det kun sielden skeer, det saa gelinger sig).
Naar jeg i Prædiken fand Folkets Hierter røre,
De om mig sige da, jeg som en Abe staaer,
Naar Lønnen kræves ind, da straxen maae jeg høre:
I Helvede forvisti du Løn for Messen saær.

Den tredie Stand, som og er kommen af den første, ere alle Fyrster og Herrer, og de som kalde sig Fribaarne, og have deres Ophold og Føde af de to første Stænder, og lignes ved Løven, Ulven, Bjørnen, Løssen og Leoparden &c. Denne Adel er udi første Begyndelse for mange Marsager opkommen, bevilget og samtykt.

Forst af Nød, thi at den Tiid Menniskene, som af tilbønyelig Natur og Fødsel vare tilbønyelige til det, som ont var, og bleve mangfoldige og formeredes paa Jorden, da giordes det behov at adskille de Onde fra de Fromme og Gode. Derfor blev en from, retviis og gudsfrygtig Mand fremtagen, og sat over det utamme, vanvittige og fredløse Folk. Og saa var den mere anseet og høvere agtet, der sig udi saa Maade for andre holdt ærlig og dydelig, og saadanne bleve af Almuen udkaarne og opkaste, tilbedne og satte til samme Embede og Befalning at forestaae. Derfor skulle og nu alle Edelinge og Fribaarne ikke vige fra den gamle Fromhed, ikke alle- neste fore og have et fribaarent Navn, men bevise deres

C +

Adel.

Adel med Dyd og ærlige Gierninger, og aabenbare den for alle.

Til det andet er Adelen opkommen for Almuens Uforstandighed, thi deres Forstand og Sind var saa forblindet og formorket, at de ikke kunde see, vide eller forstaae, hvad Ret og Skiel var, derfor, at beholde almindelig Fred imellem dem, gjordes behov, at de havde de Fyrster, det er, at de havde Dyrighed og Forstandere, som ædle, ærlige og dydelige vare, som kunde adskille og forlige dem imellem al Tvist, Riv og Trette.

Til det tredie er Adelen opkommen af besynderlig Manddom, Rionhed og Driftighed, naar det saa hendte sig, at et Land og Rige trængdes, blev overfaldet, sfiendt og brændt af deres Fiende, da lod man udraabe, hvo dem for sig deres Fiende og Uven kunde fresse (som og David frelste det Israelske Folk fra den grumme Goliath), den samme skulde have Adels Ret, for andre æres og afholdes, og efter sig Maade ere mange komne i Adel. Som og endnu hos os skeer, naar en fattig Kari udi Krig og Orlog beviser sig mandelig, og ærlig sætter til sine Fiender, gjør dem Ufbrek, bliver og end stundum slagen til Ridder, og æret for andre, som sig ikke saa mandelig have beviist og holdet, som hand.

Men den rette og sande Adel skal udaf Guds Skik være ret adelig nævnet, og kaldes Fædernelandets Fader, og skal være de Ondes Rædsel og Riis, en Skield, Bærn og Beskiermelse for de Fromme og Retsindige, og skulle for alting forsvare og beskiernie alle Enker og faderløse Børn. Men nu, desverre! er samme Adel slet undviget fra sig sit gamle Skin og Brug; thi udi fordom Tiid blev den bekiendt ved sine høie og adelige Belaerninger, men nu alleneste ved Hofmod, Stoltshed, Riigdom, Tyrannie og al Overvold bemærket og fiendt. Den gamle Adel gjorde sig i fordom Tiid med

ærlis

ærlige Belgierninger deres Underdanere villige, tjenst-
agtige og lydige. Og det samme var deres Befæstning
og Muur, paa hvilken deres Rige og Regimente var
byggt og grundfæst. De agtede sig at være rige, naar
de havde rige Undersaattere og Indbyggere, hvilke de
og stedse begavede med synderlige Privilegier og Fri-
heder, at de sig kunde forbedre, og havde baade at gi-
ve og laane, naar behov giordes. Men nu, desverre!
findes mange onde Regentere, som heller ville nøde og
trænge de fattige Indbyggere at laane og give, ja end
stundum tage fra dem det Lidet de have, uanseendes, om
end ingen Nød er paa færde. Ja det bekommer dem
paa det sidste, som een, der tager i Jagt med uvilde
Hunde. Thi saadant Væsen, som nødes og trænges,
udi Folk, kand i Længden ikke have Bestand eller god
Ende.

Summa summarum, Dyd, Fromhed og God-
hed gjør Adel, men Adel gjør ikke from og god, ders
fore synger Mester Sridant, som her staaer:

Udi vred og venlig Tale
Heel sagtnodig mod enhver,
Wil jeg alle dem befale,
Som af dydig Adels er.
Ketvichehed hvo den vil bruge,
Wrlig Adels kaldes maac,
Har kun ellers Adels Stugge,
Hvis at Dyden bort vil gaae.

Wandighed og Dyders Lære
Rigtig for al Adels gaaer,
Adelskab med dydig Wre
Vel og vældig sammensaaer.
Borger eller ufrie Bonde,
Som en Adels kaldes maac,
Hand skal efter Adels sinde
Med al Dyd, og Wre saac.

Alger haver sit Navn deraf, at den maac og vil
have meget, og kaldes ikke den Gierning alleneste Alger,
men beslutter og herunder alle Tanker, som begiere og bes-
trage udi Hiertet at worde rige. Og derhos ere twende
store Farer. Den forste, de som begiere at worde rige,
falde udi denne Verdens Sorg og Umhygge, og de sams-
me have her paa Jorden ingen eller og faa gode Dage.

Til det andet, de falde udi Dievelens Snare, og der følger da efter Sviig, Bedrageri og anden utro Handel og Riobmandskab, og formedelst hvilket andre Mennisker annamme Skade og Fordervelse, men Aagerkarlen bliver riig, og saadanne listige Rige bemerkes her med Ræven.

Fridand siger:

<p>Kem slags Aager nævnes rene, Som man faaer af Jord allene: Fisk og Skov og Græs og Frukt, Hoening, hvoraf Møden blendes; Hvem af Herren dette sendes, Aager bruge fand i Tugt.</p>	<p>Hvem Gud naadigst det vil unde, Bør ham takke allestunde; Men af Penge, Korn og Vin Du en mere Aager vente, Laan foruden Aager-Rente, Saa vil Gud selv være din.</p>
---	---

Dersom nu alleneste bliver handlet med Penge, saa at den, som laaner, og staaer ingen Fare, hvilken hand dog skulde staae, om hand selv skulde handle og vandle med dem, det siges almindelig at være Aager. Thi Faren ligger eneste paa den, som annammer samme Penge, Gud give hand vinder eller taber, eller gaaer hannem ilde eller vel, da skal hand udgive sin Rente. Det var ærligt og got, at man fik Rente-Penge ud paa Land-Gods, saa meget som samme Gods kunde taale, og dersom Kornet, eller anden Frugt, ikke fik god Fremvejt, at den, som havde Pengene udlant, saa vel som den, Pantet havde udsat, skulde lide lige Skade.

Sebastianus Brandt siger:

<p>Skam og Aager overalt Elstes udi alle Stæder, Hvorfor den Gemene græder I sin fattige Gestalt. Aager-Dyrken monne gaac, Og bedrives mange Stæder, Den de Onde vidt udbreder, Som sig hestig sammenslaae.</p>	<p>Fattig Leylighed nu en Nogen mere seer og agter, Egen haade hver betraater, Saa den Arme gaaer sin Vey. Arme fattig stakkels Mand Hemmelig en Riig udsuer, Judit Døden hannem knuget, Agter en hans Trængsels Stand;</p>
---	---

Bli.

Bliver Vare dyre nu,
Da vil ingen dem forkiøbe;
Thi maae fattig Broder løbe
Bort med en bedrøvet Hu.

Den i Galskab blendet er,
Som til Kiigdom lar sig drage,
At hand ved en almue Klage
Har sin egen Baade fier.

Ud af Avind, Had og Lid,
Ud af Ager, Lande-Kiøbet
Bliver Folk sit Guds berøbet
I den onde Nagre-Tid.

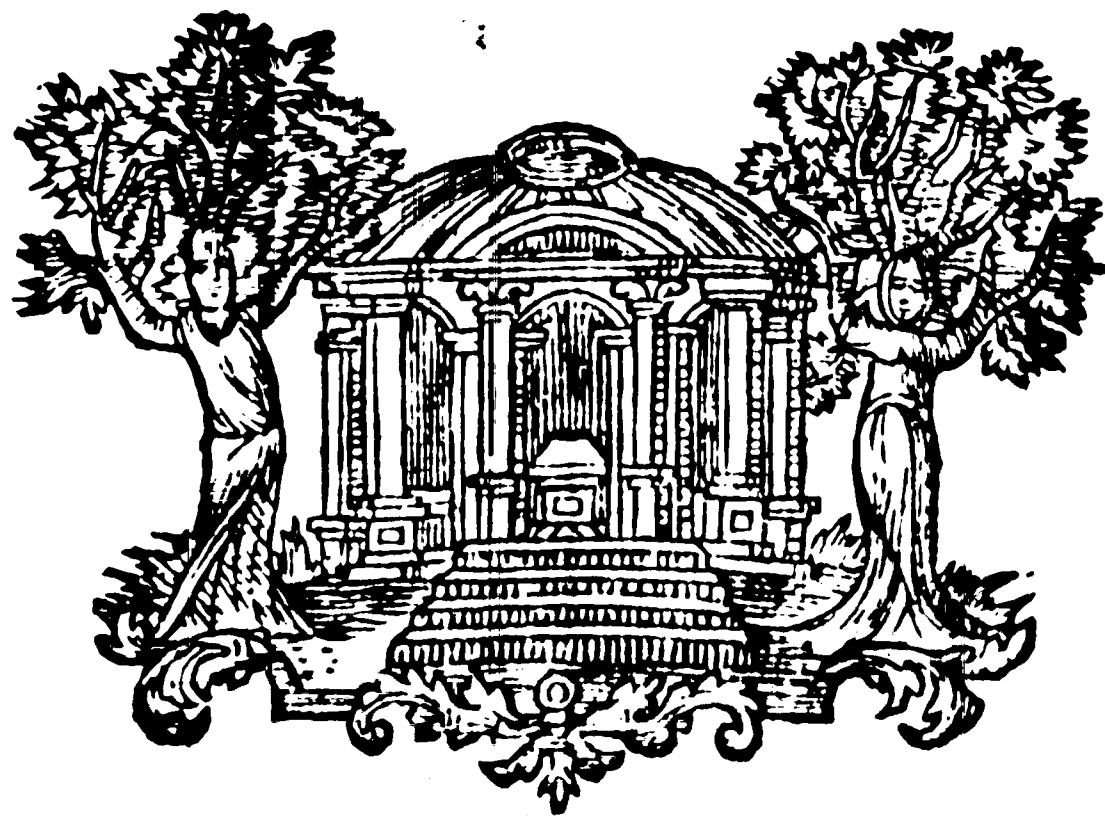
Anviisning,

Hvad de Navne betyde, der gives
Kongen og hans Hof-Stat og
Undersaatter.

Nobel	Løven
Bruun	Bjørnen
Isgrim	Ulven
Fru Grimhold	Ulvinden
Keynise eller Nikkel	Ræven
Fru Ermelin	Rævinden
Keimardin	1. unge Ræv
Røffel	2. unge Ræv
Grimbard	Grævlingen
Singe	Vild-Katten
Morten	Aben
Fru Obenarz	Abinden
Herman	Gedebukken
Mette	Geden
Bellin	Væderen
Lampe	Laren
Boldevin	Åsenet
Tig	den store Hund
Katke	den lille Hund
Bøfert	Væveren

Koß eller Kreyant	Hanen
Sru Strabeklø	Sønen
Lytte	Tranen
Bartold	Storken
Pluffepose	Ravnen
Skarpnebbe	Kragen
Sru Longta	Kraginden
Ulhed	Gaasen
Tybbeke	Anden
Marqvor	Seyren

Disse forskrevne Navne læses og nævnes i denne Bog, men samme Ords Mening og Forstand, hvad Autor hermed mener, skal man grandgiveligen agte og befinde. Thi derudi ligger hemmelig forvaret og skjult den rette Wiisdom og Forstand, som ydermere herefter gives tilkiende.

Speculum Vitæ Aulicæ,

Eller

Reynike Soffes

Forste Bog.

Indhold af den første Bog.

Denne første Bog vil Autor lære, at det gøres storlig behov, at der er et Hoved og en Herre, som over alle Mennisker haver Magt, Herredomme og Regimente, at holde dem i Fred og Rolighed, og for al Uret beskytte og beskyerme. Den øverste Regenter ligner hand her ved Lsven. Ydermere læres her og, at man ingen med Bold og Listighed mod Skiel, Lov og Ret skal overfalde, men den Beflagede og Berygtede skal man lade komme til Svar, paa det at hans Skyld eller Uskyld kand rettelig forhøres og forfares. Item, at de besvige sig selv, som hos Herrer og Fyrster forhaabe at bekomme mange Forleninger, naar deres Falskhed og Gierighed aabenbares. Her læres og videre, at Herrer og Fyrster tit og ofte blive forførde udi vrange Bøene af Smigrere og Dyenskalke. Derfor er dem bedre at have udi deres Raad vise, forstandige og tro Mænd, end utro og gierige. Thi ingen Fyrstes Hof eller Regimente kand længe med Ære bestaae, uden Trofasthed og vise Raadgivere. Hand advarer her og besynderlig for Logner, Bedragere og Forklekkere, som med deres falske og swigelige Umgængelse og Dykker mange beskerme, bagvaske, beflekkede og berygte. Som denne lystige Ræv kom mange udi Skam og Skade og stor Ulykke, og blev selv formedelt sin Logn, Listighed og Falskhed holden ved Magt og Ære. Saa ere og listige Dyenskalke til Hove annammede, vel lidte og underholdne.

Det I. Capitel.

Løben, som Kongen over alle Dyr,
udskriver en Herre-Dag.

Da yndig Vindse-Dag, om I det ret
vil merke,
Da hortes Gøge-Ruk, da sang
den Qvidre-Lerke,

Da saae man Skoven med sin grønne Klædning paa,
Dg Marken praledede med sine Blomster blaa,
Som farvede i Fleng gav herlig Lugt for Næsen,
Dg Markens Fugle sang saa meget net og fræsen,
Foruden Regn og Blæst en lystig Dag det var,
Dg alle frydte sig alt efter got Behag.

Da just paa samme Tiid det saadan sig forvoldte,
 At Nobel, Dyr-Monarch, sit Herre-Hof da holdte
 Udi den Lemvig Stad, som mægtig stod i Flor;
 Thi hand for alle var heel vældig, riig og stor.
 Paa Myndigheden sin hand lod i Konge-Kaabe
 For alle Landets Mænd en Herre-Dag udraabe,
 Der samledes og strax de Store i sin Glands (a)
 Med Fruer, Jomfruer, som gierne slaae en Dands,
 Da her Almue Folk desligest uden Ende,
 Der kom og Tranen frem, om nogen hende fiende (b);
 Thi Kongen vilde det saa rigtig rette af,
 Og sette alle Ting i Orden flink og bras.
 Hand havde sat sig for et ærligt Hof at holde
 Hans gandske Rige Lof og Ære at forvolde,
 Hand havde og derhos forskrevet een og hver
 Af allehaande Dyr, som der i Landet er,
 De Store med de Smaa, den Fattig med den Rige,
 Der torde ingen her mod denne Order sige,
 Saa nær som Nikkel Ræv, hiin rode falske Mand,
 Hand med Undvigelse sig satte selv i Band.
 Hand torde ikke gaae med alle aabenbare,
 Hans onde Gierninger ham satte hønt i Fare,
 Mod Kongen havde hand sig holdt uskikkelig,
 Og mod hans Undermænd med Renker, List og Svig.
 Hvo ilde lever hen med falske Ræve-Nykker,
 Hand hader Lyset; thi Samvittigheden trækker,
 Hand kryber hen i Skjul, og kommer ikke frem,
 For hans Ugierninger man ey skal straffe dem.
 Saa gjorde Ræven her, den falske lumske Hange,
 For Kongen og hans Folk hand frem ey torde gange.
Den

(a) Dvige-Smiil og deres Bæde
 Og Aprilens blanke Hede,
 Døvel-Spil og Herre-Gunst,
 Hvo det gæter, er omjønst.

(b) Hvo sit Liv i Hof vil ende,
 Kaaben efter Bæret vende,
 Og til begge Sider slaae,
 Skal hand ellers sig begaae.

Den Tiid at Sagerne for Retten nu kom frem,
 Da mangt et Klagemaal man horte der var sli; ;
 Thi alle Landets Dyr, som vare der tilstede,
 Med deres Klagemaal de nu paa Ræven bede,
 Undtagen Grævningen, som var hans næste Siegt,
 Hand høyt forsvarede den lede lumste Knegt.

Lærdom af dette Capitel, og Anviis-
ning til hele Bogens rette Brug og Nytte.

Denne Bog rettelig og vel at forstaae, skal her merkes,
 at Dyrigheden bliver her lært og underviist, hvor-
 ledes de skulle holde sig mod deres Dienere og Un-
 dersaatter og alle andre, thi ved Løven forstaaes Kay-
 sere, Konger, Pryster, Herrer og alle Potentater, som af
 Gud udi det verdslige Regimente ere tilstiftede, at hol-
 de udvortes Fred og Regimente, de Onde til en Straf
 og Nædsel, og de Fromme til en Barm og Beskærmelse.
 Derfor siger Paulus: Al Dyrighed er stiftet og forord-
 net af Gud, den som hende staaer imod, den staaer imod
 Guds Befalning og Ekke, thi hun fører ikke E verdet
 forgiendes, men er Guds Dienerinde, de Onde til en Straf
 og Hevn.

Erasmus Albertus siger:

Saa lidet som vi fand til dette Liv undvære
 Nødtorstig Underhold og Ordets daglig Lære,
 Saa nodig fand vi og i hvert et Land og Sted
 Undvære Konger med den christen Dyrighed.

All verdslig Dyrigheds høieste Embede er, at hol-
 de udvortes Fred, at domme retfærdelig, at beskytte og
 beskierme de Fromme, og at straffe de Onde, frie og frel-
 se den Bedrovede fra den, som hannem irænger, hand
 skal ingen ferurette, ingen oversalde med Bold, ikke ud-
 styrte uskyldigt Blod, Udlændinge, Enker og saderlose
 Børn forsvare, skal ogsaa være dem mild og venlig. Saa-

dant byder Gud, og siger: Dommere og Embedsmænd skal du sætte udi alle dine Stæder, at de kunde domme Folket med ret Dom. Retten skal du ikke bøye, ikke heller see nogen Person an, eller tage Gave og Skenk. Thi Skenk og Gave forblinder og formørker de Bises Ønen, og forderver en retviis Sag, alt det retviist er, det skalt du efterfølge, giøre og handle.

Swiheren siger:

Hvert et Land, hver Stad og Rige	Lader ikke Næsten misie;
Fire Mure have maae,	Men af Nøden redder ud.
Som ey nogen maae bekriige,	Tredde Muur et Rige nytter,
Midt i seer man Taarnet staae.	Naar man Enten og de smaae
Hvor den første Muur maae bære	Faderløse ret beskytter,
Titel af Retfærdighed.	Lar dem ey uskyttet gaae.
Anden Muur dernesi maae være	Fjerde Muren Landet styrker,
En retsindig Kirklighed,	Hvor at Straffen rigtig staaer
Saa at Dyrigheden haver	Dør dem, som Dandskab dyrker,
Deres Underdaner tier,	Sparer ingen, hvor det gaaer.
Og at Folket sig tillaver	Hvilken Stad, som disse Mure
Paa at være mod enhver	Ret omringe, rigtig fand
Kierlig uden nogen Lyste	Sidde udi Fred og lure,
Efter Guds alvorlig Bud,	Taarnet i Gudsfrugt har Stand.

Kong Philippus, den store Alexanders Fader, vilde engang ikke høre en fattig Enkes Sag, da sagde Kvinden til hannem, du maae og du skalt høre min Sag, Herre og Konge, eller du fand ikke siges at være en Konge; thi at kaldes Konge, det er, at høre Sager, og adskille Riv og Trette, og dertil er den verdslige Dyrighed af Gud forordnet her paa Jorden, hvilken nu ikke det giør, den er ingen Dyrighed, men en Tyran. Thi Salomon siger: Naar de Retvise regiere, da gaaer det de fattige Under, saatter vel, men naar den Ugudelige regierer, da ere alle Mennisker bedrovede, beklage og jamre sig.

Udi Kænsres, Kongers, Fyrsters og Potentaters Gaarde skal holdes ret Dom, alle sammelige og ærlige

Dyder, andre til et Spevl og Exempel, men nu adspørges og bruges der al Egenvittighed, Utro og Gierighed, som er en Begyndelse og Rod til al Skiendsel og Last, thi den som vil have noget til Hove, den skal og føre noget med sig. Skenk og Gaver giøre snart en gunstig Herre. Derfor maatte nu vel **Isaias** til mange af disse verdslige Fyrster og Potentater raabe og skrige, som hand gjorde til de Overste af Jerusalems Stad: Dine Forstandere ere affaldne, og blevne Tyvenes Staldbrodre, de tage alle gierne Skenk, og tragte efter Gaver, faderlose Børn skikke de ingen Ret, og fattige Enfers Sager kommer ikke for dem.

Homerus nævner saadanne onde Regentere **Doro-voros**, det er, Gave-Edere, de som med Skenk og Gaver ikke kunde mættes. Hand kalder dem og **Dimo-voros**, det er, Folke-Edere; thi dem tørster stedse efter Blod. Af deres Handel siger os **Kenner** et lidet Sprog:

Kenner.

<p>Tugt og Sandhed, Ret og Ære, Trost, Blufel, ndmyg være, Rensethed og Enfoldighed, Sparsonhed fra Hove ere Dreene bort, og Kalstheds Lære Er igien i deres Sted Med al Utugt, Spil og Dobbel, Drukkenskab, som er i Rovbel Med Utvethed, Klafferi. Gudsfragt og hans høve Ære, Hvor den arme Siel skal være, Agtes lidet herudi.</p>	<p>Ingen jrnater Helved-Vine, Intet Satans falske Min, Satans List og Dieble-Mord. See her til, o! Himle-Fader, Hvor man skammelig forlader Dine Guddoms Bud og Ord. Gierighed og Hore-Handel, Fraadserie, urigtig Vandel, Tyrannie og al Uret Haver manæn Mand og Herre Saa besæt, at hand, desverre! Har al Vnsdom reent forgiert.</p>
---	---

Fyrsters og Herrers Tienere ere og egenmyttige, søge almindelig til Hove Riidom og Gunst, og hvor den ene fand den anden forhinderliste, besvige, bagvaske, og med Finankeri over Ostang kaste, eller lade over en Fod snuble, det giøre de gierne. For **Herrens** Ansigt og

Øyen kunde de overmaade og mesterligen hykle, og lade sig see, ligesom de vare saare tro Tienere, og ere dog intet mindre end det samme; thi ingen vil gjøre eller tale noget, med hvilket Herren kand fortornes, om hand end vel vidste, at nogen skede Forsang, Bold og Uret. Om saadanne maae vel siges, som Herr Johan Morflin skriver om dem udi Fru Utroes Riim.

Fru Utro:

Det er mig inæen Konst med søde Ord og Miner
 At tiene falskelig for Øyen, hvor jeg er,
 Hvormed jeg mangen gang i Gunst og Raade triner;
 Thi gier jeg skundum hvidt, hvad sværtet Titel bær.

Summa, det gaaer saa til Hove, som Aristoteles svarede sin Ven, der hannem adspurde, hvorledes det gik til, at Kong Alexander var hannem saa naadig, gunstig og god. Jeg taler (sagde hand) sielden med Kongen, og naar jeg taler med hannem, da siger jeg det, hand gierne vil høre. Derfor siger Kenner:

Kenner:

Hvo blufærdig er i Tale,
 Og enfoldig sig vil tee,
 Faaer en stakket Hals og Hale
 I sin Hove-Tieneste.
 Læger, Glunter og Jurister
 Brange Guder hos sig har,
 Som er deres Penge-Kister,
 Der i Laas og Lufke staaer.

Hvoraf noget vel blev givet,
 Om de havde fromme Sind
 Til Samvittighed oplivet,
 Gierigheden gjør dem blind.
 Vel er den, der sig kand nære
 Uden Hoffet af sin Sved
 Udi Nøe, i Tugt og Vere,
 Hoffet Liv og Siel gjør leed.

Hvo som længe tien til Hove,
 At hand skaldet Hoved faaer,
 Og har tient paa Troe og Love,
 Faaer tilsidst et brekket Laar.

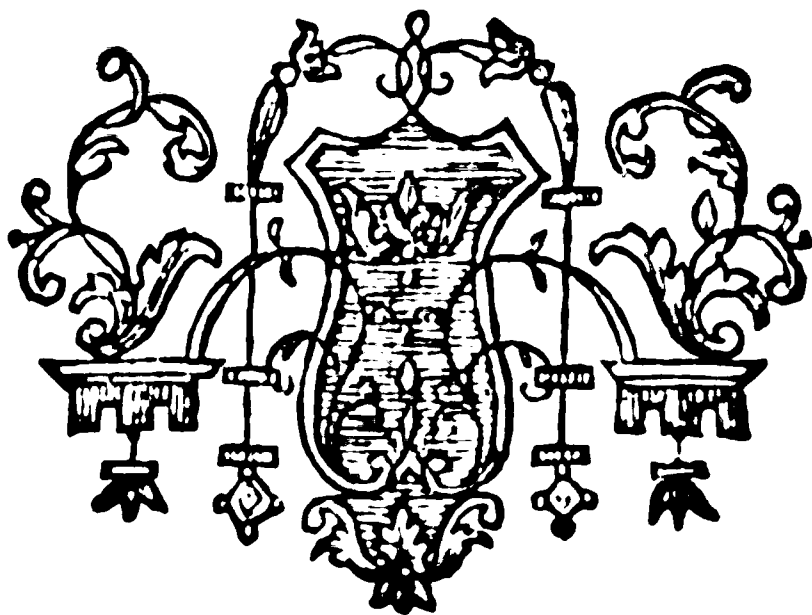
Mangen tiener længe baade ærlig og trolig, og faaer saare lidet; her tvært imod er en anden, som tiener ikke halvparten saa trolig eller længe, og bekommer dog meget. Thi Herrerne's Guds er deres, som Herrerne ville

det unde, og ikke deres, som det fortiene; thi hvad Her-
 rerne giøre, det giøre de af Naade. Hvad nu er Naade,
 det er ingen Fortieneste, men en Gænk og Gave. Men
 naar Herrerne blive nogen ugunstig, da lønnes den sam-
 me med Barmhertighed. Derfor være hver Hoftiener
 advaret, at hand forlader sig ikke for meget paa Her-
 rens Günst og Naade; thi Naade og Günst kand snart
 omvendes til Ugunst og Brede. Derfor siger Fridant:

Fridant:

Om end nogen har sig teed
 Verlig, som hand bør at giøre,
 Og man faer lidt Ont at høre
 Om ham af Vandittighed,
 Utak er for alt bereed,
 Som man veed,
 Udi al Mangfoldighed.

Derfore skrive de gamle Vise: Vel er den, som has
 ver sin Næring og Biering uden Kongers og Fyrsters
 Tieneste. Thi de agte ingen Venfkab eller Tieneste, i hvor
 tro man er dem, og elske ingen, uden den, af hvilken de
 vente sig noget, og til hvilken deres Sind stundum til-
 falder, og naar det end stundum skeer, da varer det dog
 ikke længe, thi det skeer alt uden Lyst og retfærdig
 Kierlighed.

Det 2. Capitel.

Ræven bliver anklaget for Kongen af
Ulven og af mange andre Dyr.

Den hele Ulve-Slegt, saa nrange som de vare,
Et mægtigt Klagemaal de ind for Kongen bare,
Hvorledes Niffel-Ræv med Hofmoo og Ulvet
Dem alle havde tit saa svigelig omsæt.

Som Præses Ulven da sin Tale smukt begynder:

O! næddigste Monarch, om I mig lidet ynder,

Alt Eders Naade da i Naade værdes vil,

Alt høre den Foragt, mig Ræven setter til.

Hand haver sig beteed saa stiv, saa stolt og modig

Mod mig, og haver gjort en Synd saa leed og blodig,

Min Hustrue har hand gjort udydig imod mig, (c)

Dg haver hende skiendt og krenket skammelig.

Med

(c) Egen Stam hand selv fundgiører,
Som sin Slegt i Skændsel fører.

Med Smil og falske Ord hand smigrede for hende,
 Og vilde hvile sig hos hende, som en Frende,

Hun troede hannem strax, det arme sylle Skrog,
 Og derudover smukt med Bold hand hende tog.

Med dette lede Puds hand lod sig ikke noye,
 Men Bornene de smaa paa dennem hvert et Dye
 Saa meget slemmelig hand slet bepissede,
 At de for Syle-Meen slet intet kunde see.

Og disse mine Børn de vare tre til visse,
 Det gjør mit Hierte Bee, hand saadan ville pisse;
 Dog blev imellem os den samme Stevne-Sag
 Optaget udaf Slegt til en saa visse Dag.

Hand sig i Kette bød, i hvad hand skulde lide, (d)
 Og skiotte intet om den allerstørste Lvide.

Der Dagen kom nu frem paa Stevningens Beram,
 Da rømte hand sin Bey, det hand saae Last og Skam.

Hvad Sted hand rømte til, var vel sit Slottes Hule,
 Maaskee og andensteds, hvor hand sig maatte skiule,
 Jeg veed det ey til grandt, til visse jeg dog meen,

At Kongens gode Mænd de veed det hver og een,

Som her staae runden om, og hore al den Klage,
 Som jeg nu sorgelig med Graad maae foredrage;

Snart i et gandske Aar jeg ingenlunde fand

For eder regne op, hvad Ont den falske Mand,

Den Fur, den Ere-Tyv, den Falskner og Forræder

Har gjort mig, hvorfor hand af alle Nikkel heder,

Ja om hver Klude-Lap det alt Papier var,

Som Folk i Gent og Lyr de der at selge har,

Det skulle en forslaae paa dette at beskrive

Det halve Unde, men det maae saa derved blive.

Men at hand skammelig har skiendt min Ægte-Biv,

Jeg hevner, om det end skal koste Blod og Liv.

(d) Det er en Gief, en daarlig Nar, Som store Ord vil fremme
 I sliig en Sag, som aldrig var, Og ingensieds har hiemme.

Den Tiid at Isegrim hand lod nu af at snakke,
 En liden Hund kom frem, som hedde Monsieur Rakke,
 Som alt paa sin Frankosk sin Tale satte frem
 For Nobel Majestet med Staadder-Klynk og Klem.
 En Tiid hand sagde, at hand havde ikke mere
 Den gandske Binter, end en Polse at fortære,
 Som liden var, dog god, og dertil meget feed,
 Den stael den Kæve-Tyv fra hannem paa en Heed.
 Derpaa kom Linge frem, Vildkatten saa vi kalde,
 Hand kom for Kongen frem, var bitter-vred, som Galde,
 Og saade: Konge mild, om I mig vil forstaae,
 Da vider, alle Dyr, de Store med de Smaa,
 De Kæven frygte meer, end Eders Høye Naade,
 Jeg siger eder vist, I kommer udi Baade,
 Hvis ikke at I strax forfølger ham med Magt;
 Men denne Hunde-Enak, som Rakke haver sagt,
 Det længe siden er, at dette saadant skede;
 Men troe mig, vilde jeg mit Regnskab overlede,
 Det skulde sikkertlig befindes sandt og vist,
 At jeg, jeg arme Kat, har samme Polse mist.
 Det hendte sig engang, jeg var paa Jagt at muse, (e)
 Da listet jeg mig ind udi en Mollers Huse,
 Hvor Molleren da sad og sov udi en Braae,
 Fra hannem tog jeg da den samme Polse fra.
 Men kom da noget her af Pølsen udi Rakke,
 Da maae du, lille Hund, mig storlig derfor takke.
 Da dette Klagemaal det var til Ende giort, (f)
 Git Pantter-Dyret frem, og talte meget stort.

Min

- (e) Hand er en daarlig Mand, Sin Skam en tie kand.
 (f) Hvo som grant vil see og kiende, Hvad en Skalk i Skjolden joer,
 Hand som maesti ikkun trende. Af hans Frender esterjoer,
 Vil de trende hannem helle For en lige Giernings skold,
 Da den fierde en vil dolle, Hand is rorer ved hans Byld.
 Haver Nat paa disse trende, Skalk, Tyve, Kjøvere,
 De en gærne sig vil blende Udi Leeg med Verlige.

Min fiere Hinde Kat hand sagde: lader fare
 Med eders Klagemaal, at I jer selv kand spore.
 Udi den Kæve Sof slet ingen Vre er,
 Hand en Forræder er, og Tyve-Titel bær.
 Alt som en Mester-Tyv hand stielter bort og røver,
 Hand Ret og Sanddrubed en nogensinde over,
 Jeg paa min Vre her sandfærdig vidne tør,
 Det og vel Herrerne de vide alle før,
 At denne lede Tyv slet ingen ret til Grunde,
 End ikke Kongen selv, hand elsker nogenslunde,
 Kand hand i nogen Ting kun faae en Kov-Profit,
 Hand lader Kongen selv til Halsen staae i Skit.
 Det jeg for eder strax og nu bevise kunde,
 I sær hvad hand begik i Gaar ved samme Stunde.
 Et Bøddels-Skielmerie hand gjorde udi Gaar
 Ved arme Lampe, som nu her for Eder staaer.
 Den Lampe, som er from, og gior slet ingen Skade, (g)
 Ret som hand helder sig mod Beggen i en Gade,
 Og sig saa høyt forlod paa Kongens Leyde-Brev,
 Da lusked Nikkel frem til hannem krum og skiev;
 Hand sagde til ham strax: hvi staaer I her saa bange?
 Fremtriner hid til mig, og lærer mine Gange,
 Til overst Capellan jeg eder giøre vil,
 O! sidder hid til mig, og jeg vil høre til,
 Om I kand synge vel de Kirkens Messe-Sange,
 Men giorer, beder jeg, de samme en for lange.
 Paa Credo Vigets Troe de begge Noden tog,
 Men lumske Nikkel Sur, som alle Folk bedrog, (h)

(g) Hvo soigelia handterer den, Som aldrig sig forbrøder
 Mod hannem, som sin beste Ven, Det andre høyt fortryder.

(h) Hvo stærkest er af Maat, du maae forjanden vide,
 Den Svage blinder slet, at hand maae hold: trop,
 Den Ringe, Fattige maae dybt i Græffet bide,
 Den Rige, Stærke høyt i Været knenser op.

Sin trædste Næve-Tret hand brugte da, som føre,
 Og Næve-Takten slog paa Lampes tavlet Dre,
 Hand Noden for ham skrev, som syntes bruun og blaa,
 Hand bankede hans Skind, og sagde til ham saa:
 Saa straffes, sagde hand, enhver, som ey vil siunge;
 Men andet Skielmerie hand havde under Tunge,
 Hand holdte Lampen fast imellem sine Been,
 Og havde agtet ham et blodigt Mord og Meen.
 Jeg kom af Slumpe-Stud til samme Hare-Klemme,
 Og snedig hørte til paa begge deres Stemme,
 Paa første Repetit de nynnede fuld sterk;
 Men jeg ey ventet var til sligt et Sange-Berk.
 De kyndte ey et Ord, da did jeg monne komme;
 Men Lampe stille laae alt under Furens Domme,
 Alt om hans Strube graa hand holdt ham stiv og fast,
 Og havde hannem slet for Fode underkast.
 Hand havde hannem dræbt forvist i samme Time,
 Hvis ikke at hand mig fornam mod sig at stime.
 Det ikke længer er, end siden udi Gaar,
 Her staaer vor Lampe selv, o! seer, hvor store Saar,
 O! seer, hvor store Saar den fromme Mand hand haver,
 Som aldrig noget Dyr det mindste Ont tillaver,
 Jeg siger paa min Troe for Kongens Mægtighed,
 Om anderledes ey J holde Hevd og Fred
 Paa Eders Brev og Segl, som J saa lader fare,
 Det gandske hele Land da salder udi Snare.
 Troe, naadigste Monarch, jer Land fand aldrig staae
 Bed saadan Raserie, det jo maae undergaae.
 Det Eders Naade selv vel snarligen fornermer,
 Naar Skalkene de lee, og Stakkelen sig gremmer,
 Det Kronens Arving og til Spot at hore faaer,
 Om J ey straffer dem, som Magten imodstaaer.
 Den Herre Isgrim hand domte i den Handel,
 Og sagde: Næven har i alt svigagtig Vandel,

Hand far med Lagn og Tant, Forræderie og Svig,
 Bar hand af Verden død, det gavned visselig, (i)
 Og alle var det got, som Freden eftertragter,
 Bevises hannem Gunst, hand da slet ingen agter,
 Hand spotter een og hver, ja mangan ærlig Mand
 Hand skiender skammelig, jeg siger paa min Sand.

Uf dette Capitel skal man lære
 fem Stykker.

Det Første.

At de Gierige og Vældige til Hove ere ligesom Ulve, saa at de tit og ofte af Had og Avind dem som ere af mindre Adel bagvaske og fortale, paa det at de kunde overkomme store Lehn og Bestillinger, hvilke de misunde de andre. Thi Herrerne's Gods er ikke deres, som det fortiente, men deres, som de det ville unde, det er, hvo slikt med Onenskaikhed og anden Hykleri fand til sig skraabe og bekomme.

Det Andet.

De Plumpe, Grove, Uforstandige og Lærde, som ere til Hove, de forfølge almindeligen de Forstandige, Bise og Lærde, paa det de allene hos Herrerne kunde være storagtige, og have Regimentet, og sig saa fremtrængse, ligesom de meente Altting og alle Sager ret trolig, og naar der sees noye til, da er Egennytte deres Mening og Løsen. Udi lige Maade handler og Ulven her hos Kæven.

Det Tredie.

Et ret hadskt og gierigt Menniske, paa det at hans Fordeel og Fremfat fand have Fremgaa, og andet, som hand haver mod andre, fand efter hans Begiering fædtkommes, da forskaaner hand ikke sig selv, eller andre hans

Ben-

(i) Dnt Raad og dum Forstand Fordroer mangan Mand.

Benner's gode Rygte eller Ære, men paa det at hand fand være desbedre betroet, taler hand og aabenbarer af Had og Avind forblindet sin og andres Spot, Skam og Laster. Som Ulven her gior, paa det at hans Klage og Kæremaal, som hand havde paa Ræven, desyndermere og bedre Kunde troes, bestæmmer hand her sin egen Hustru, lader det ikke være nok, at en anden skiender hannem, men vancærer sig selv. Hvo sig selv roser, priser og lover, det er en Gief, men hvo sig selv bestæmmer og forhaaner, den er slet galen. End er det taaligere og lideligere, at en roser sig selv, end at hand bestæmmer sig selv; thi hvo sig selv roser, hand vilde dog gierne æres, men den anden er for meget galen.

Det Fierde.

Til Hove finder man og tvende slags Folk, somme ere svage og skrøbelige Trappedragere, som de samme ere, der faae Had, Avind og anden Ugunst, en anden bagvaske og beklage, eller at de ere saa stærke udi Ryggen, at de kunde tage mange Hoffinder tillige paa Bagen, og bæ-
 re dem paa engang op ad Trappen, i hvor høy den er. Det er at bagvaske og forulempe dem. Der ere og vældige og stærke Trappedragere, det er, naar man vil nogen forulempe og fortrykke, og en er ikke selv vældig nok dertil, at de andre da vældelig tilfalde, og blæse alle udi et Horn, og nedtrykke hannem, thi hand haver ingen besynderlig Medhold, en Slegt og Benner, som hannem tilfalde eller hjælpe, derfor maae hand bukke, ligesom her og skeer, paa det at Isgrims Kæremaal fand have desbedre Bifald og Fremgang, da Klage nu baade Vildkatten, Sunden, Haren og andre slige af Had, Ulven til Willie, over Ræven. Der skrives udi en Bog, som kaldes de gamle Visse, at Kongen, som var Løven, blev af en fast og bestandig Underviisning ved sine falske Raadgivere underviist og indtagen, som var Ulven, Ravnene og Ræven, at hand
 slet

Det glemte sin naadige Tilsagn og Forpligtelse, og lader dræbe og ihieslaae. Camelot, hvilket velvilligt havde givet sig udi hans Tieneste, &c.

Det Femte.

Her bliver og om det Horerie, som Kæven havde besdrevet med Ulvinden, hvilken Synd udi denne Tiid hos de Allerfornemmeste saare lidet bliver agtet, men bruges uden al Blusel (desverre), og tales herom udi Dydernes Sukommelses Bog, saaledes:

En virkelig Gante
 Og taabelig Fiante,
 Ja Daare og Dreng,
 Som under sin Kone
 Den Kierligheds Tone,
 At kysse i Fleng.

At sove hos andre,
 Foruden at vandre
 Fru Veneris Ben;
 Sligt Satan maae give
 Med List at bedrive
 Hoeragtigheds Ren.

Det 3. Capitel.

Grævingen forsvarer Ræven, og fa-
ster Ulven i Næsen nogle usømmelige Gier-
ninger, som hand havde beteed Ræven.

Derpaa kom Grimbarð frem, som Rævens næste
Freunde,
Heel skion og meget strunk, og talte heel be-
hende

For ham, og sagde strax til Ulven: jeg forstaaer
Alt efter Nobel-Snak, som alle Ting nu gaaer,
Alt sielden noget Got paa mig min Uven taler; k)
Men dette jeg med Ord for eder her afmaler,
Alt maatte Broder Fur kun selv tilstæde staa,
Dg udi Kongens Gunst med eder være, saa

Sin

(k) Merk, at den min Uvens Læber Har en stædig til mig Grund;
Ehi haad syngt i Hjertet dræber, Naar hand rojer med sin Mund.

Ein Sag hand skulle da saa herligen forblomme,
 At Skylden paa jer selv saa sikkert skulle komme.
 Paa hannem eders Mund nu klager haardelig,
 Og gamle Sager man forventer svigelig.
 Men alt det Onde, som J hannem tit paafore,
 Det meget smaaligen J tale og fremsfore,
 Her ere de jo til, som horte af jer Mund,
 Hvorledes J med ham gif ind i Pagt og Bund. (1)
 J fore hannem til paa Skade og paa Fromme,
 At alt det Rov, J fik og kunde overkomme,
 Det lige ville J udskifte udi tu,
 Jeg har det ikke glemt, jeg husker det endnu;
 Thi maae jeg derfor til at give sligt tilkiende,
 Hvad J ved Vinters-Tiid da gjorde ved min Frende,
 Der hand saa yderlig i Fare og i Nød
 Sig satte, og derved nær havde blevet død.
 For Isgrimmes skyld hand leed den Nød og Fare:
 Der kom en Bognmand frem med ferske friske Bære,
 Hvis Bogn var proppet fuld med Fiske mangelund,
 Mod Mikkel hittedes da Ulvens sledske Fund.
 Hand sagde, Hiertens-Ben, J gode Raad mig give,
 Med denne ferske Mad J hielpe at fordrive
 Min Hunger; thi J veed, jeg Penge ikke har,
 Jeg denne gode Ræt vel ellers selv frembar.
 Hand forde hannem strax i Nød og største Fare,
 Og Mikkel heller ey sig længer kunde bære,
 At hand jo skronte-viis i Benen lagde sig,
 Og Hale, Haand og Fod udstrakte som et Liig.
 Den arme Fisker-Mand foer frem ad samme Beye,
 Og saae den gode Ræv at lure paa sit Eeye,
 Paa Timen sprang hand af, og rakte ud sit Sværd,
 Og alle givet strax den Sur en Sandens Færd.

Min

(1) Med en Vnd i Pagt at komme, Det forøder plat den Fromme.

Min Frende stille laae, og rørde sig end ikke,
 Det var en Mester-Streg, hand sig saa kunde stikke.
 Der Kudsken dette saae, hand var da' mild og blid,
 Og sagde: Kiere Kæev, velkommen, kommer hid.
 Sin Krave meente hand med Bellen smukt at fore,
 Gevinsterne paa Gist blev ham dog ey for store,
 Hand ham paa Bognen smeed, og førte flink og fast,
 Imens gior Nikkel der blant Gistene et Kast.

Hand ruede saa stærk de Gist, som døde vare,
 At Kistene fik Liv, og kunde sig ey bare,
 De jo af Bognen sprang, de Støre med de Smaae,
 Og Ulven monne fast alt efter Bognen gaae.
 Hand sanket op i Hast, og aad de Giste-Vare
 Saa fast, at hand deraf kom selv i Last og Fare, (m)
 En Graad, et Bran, et Been sad fast udi hans Slug,
 De af ham ventede at finde Dedens King.

Hand

(m) Kæver, Treter og Prættiker. Manag, mange med en gaet,
 Men det gierne sig saa stikker, Galstbed selv sit herte slægt.

Hand aad de Fiske op med Hoved og med Hale,
 I det sprang Nikkel af, og vilde med ham tale;
 Thi hannem lystede en meer at age saa,
 Hand sagde: Isegrim, lad mig og noget faae,
 Lad mig lidt Fisk og faae for min den store Fare,
 Ja, sagde Isegrim, I tage vel nu vare,
 Hand bar da hannem strax saa nogle Graader frem,
 Og sagde: Kiere, paa min Sundhed spiser dem.
 Saa fik hand Tort og Spot for sin den store Møye
 Og for sin Fare, det jeg her maae klage nøye.
 End eet jeg siger paa min Ære og min Troe,
 Min Frende vidste, hvor der laae en slagtet Soe

Udi en Dannemands hans Gaard, hans Huus og Stue,
 Bel feedt og skrabet, som at æde kunde due,
 Det samme slagtet Sviin hand sagde Ulven af,
 Did sammen ginge de, der Folket sove bras.
 Den gode Nikkel Ræv sin Møye sparte ikke,
 Hand sprang et Bindue ud, og satte sig i Stikke,

Af Bordet, som det laae, hand kaste Svinet ned,
 Og Tseggrim hand stod kun uden for og beed.
 Hand aad det gandske op hver Smitten og hver Smule,
 Waaget Nikkels Bom og Earne vare hule,
 Ja tomme udaf Sult, og plukket blev hans Skind
 Af Gaardens Hunde, som paa hannem fore ind,
 Som nappede hans Pels, og plukkede hans Hale:
 Jeg gjør nok Skiel for mit, var Nikkels Ord og Tale,
 Du, Tseggrim, min Deel af Svinet bærer frem,
 Hvad der kand falde til, det kosted Knug og Klem,
 Hvad mig kand falde til, det bærer frem med Kette,
 Og lader mig det faae foruden Riv og Trette,
 Er det end ikke stegt, jeg æder det vel raadt,
 See, hvor de Hunde har min foret Riortel klaadt.
 See, sagde Ulven da, et got og lekkert Stykke
 Til eder henlagt er af venstre Flomme-Flygge,
 Det er vel feedt og got, tag hen, og biid derpaa,
 I kand nu denne gang slet intet mere faae.
 Men denne fede Deel hand havde han forvaret,
 (Som Nikkel virkelig mig siden har forklaret)
 Det var et Henge-Træ, en skabet Eege-Vind,
 Som Svinet hengte paa, der Nikkel hand sprang
 ind.

Heel hungrig var den Ræv, hand kunde intet tale,
 Hans Belle revet var, og plukket var hans Hale,
 Hvor skulde hand nu hen, den arme sylle Ræv,
 Nu Ulven lob sin Ben, og bort fra hannem drev.
 I Herrer kunde nu ved eder selv befinde,
 Hvad arme Nikkel har nu rundet udi Einde
 Ved Ulvens falske Sind og swigefulde Ben,
 Høynaadigste Monarch, et Ord jeg lyver en.
 Sligt meer end hundred Puds har Ulven gjort min
 Frende,
 Hans Naade skal dog see, det sig vel om skal vende,
 Naar

Naar hand nu kommer ind for Kongens Stool at
staae,

Hand skal da regne op for Store og for Smaae,
Kast bedre, end jeg fandt nu denne gang udsige,
Som en det ringeste fra Sandheds Grund skal vige.
O! Naadigste Monarch, om I vil varte lidt,
Alt om jeg torde, vil jeg sige bredt og vidt,
At Ulven Isegrim hand taler som en Daare,
Hvad hand for Kongen her nu ramser op saa saare,
Hand meget ilde paa sin Ægte-Qvinde tal,
Og hende før om Bne, som hun var geil og gal,
Da hand med Diet og Skiel bør hende at forsvare,
Om hand sit Liv og Blod end sette skal i Fare,
Ehv Naar det siden er, om det er ikke meer,
At Nikkel udi Tugt for hende sig beteer,
Og gav Frue Grimholt den Ulvvinde, som staaer here,
Sin Troe, og ville lidt med hende courisere
Udi en Æftens-Dands, om jeg det husker ret,
Da Herren Isegrim var ud af Landet set. (n)
Jeg vidner det jeg veed, forlader mig min Tale,
Det kierligt skede dog i Hovskheds Slumme-Dvale,
Hand ofte Dag og Nat gif hen til hende frie,
Og fik hos hende der saa lidet Slikkerie.
Det skader ikke stort, hun selv hun klager ikke,
Hun skader en derved, det veed jeg paa en Priske,
Hun selv er stor og tyk i Nore og i Liv,
Hvad! Nikkel skadre lidt med sin den benet Kniv.
Og hvad, hvad ville vi nu tale meer om dette,
Er. Isegrim hand maae sig skamme her med Dette,

(n) Af Horerie en got er hørt; Thi Troja havde været,
Om Paris havde en forført Helena; thi blev suæret
Den Stad ved ti Mars Xevring ind, Da blev i Grund omkast,
Som ellers ved et tugtigt Sind Den Dag i Dag stod fast.

Hand liden Vre har, hans Frues Hore-Gat
 Kun viser, at hand bær den brede Hanrey-Hat. (o)
 End mere Grævingen begyndte saa at tale,
 Nu kommer, sagde hand, og Haren stakket Hale
 Med sin den løse Enak, med jøvset Hviis og Hvas,
 Hand Nikkels Serviteur var udi samme Pas.
 Da hand sin Læyse ud nu ikke kunde læse,
 Ey heller synge ret, men stynne, gloe og hvæse,
 Hvad! maatte hand da ey sin Skole-Pebbling slaae,
 Bar det vel Uret? om J det vil ret forstaae; (p)
 Thi Ave er jo god for dem, som ere unge,
 Alt man kand lære dem i Choret ret at siunge,
 Og om man holdte dem ey under Tugtens Riis,
 Hvor skulde nogen da vel blive flog og viis.
 Nu klager ogsaa her den lille Hunde-Rakke,
 Jeg finder, at hand og for sig vil staae og snakke
 Alt om en Pølse, som hand nylig havde mist,
 Hvo haver nogen Tiid vel hørt en større Lyst?
 Hand kand sin egen Skam og Skade ikke dølge;
 Men Sandhed maae her frem, hvor stærkt man den
 vil hølge,
 Den Pølse staalet var, det hørte J jo for,
 Den lille Tyv hand stjal den store ud af Dør.
 Saa det er vist og sandt, som gammel Ordsprog lyder:
 Af uretfærdigt Gods man Trivelse ey nyder, (q)
 Og hvad som kommer ind med Synd, med Sor-
 gen gaaer;
 Vor Nikkel bor ey Straf i dette for et Haar,
 Alt hand saa til sig tog det staalet Gods og Bytte,
 Hver ærlig Vædeling til Landets store Nytte

Vor

(o) Hver en Dyd, som vinder ey, Væger bort paa Hore-Vene.

(p) Hvo sig vogte vil for Stade, Hand set onde Selskab hade.

(q) Store Midler strax forgaaer,
 Naar man dem med Synden faaer.

Bør hade Tyve, hvor de findes i et Land,
 Om Nikkel havde hengt den Rakke strax paa Stand?
 Hvo kunde hannem da vel noget derfor skylde,
 Hand lod dog ifkun som, og ingenlunde vilde,
 For Eders Naade lod hand dette stille staae,
 Som Hoved, Hals og Haand allene rette maae.
 Hans Tak dog liden er, kand jeg nok her begrunde,
 Ond Lon god Gierning faaer af slige Rakker Hunde.
 Grev Nikkel hand er ret en from og ærlig Mand,
 Som ingen Uret her i Verden lide kand;
 Thi siden Kongen lod sin Ret og Fred udraabe,
 Ey Rettens Spiir hand brød, det skulle man forhaabe;
 Om Dagen æder hand eengang og ikke meer,
 Som Capusiner Munk hand hellig sig beteer.
 Hand spæger Legemet med daarlig Kloster-Føde,
 Og næst sin Belle-Krop bær Haar, som ere røde,
 Alt i et gandske Aar, troer jeg forsand og vist,
 Hand noget Kiød ey aad, men Hunger haver frist.
 Den, der forleden Dag ved Nørre Dam og Dige
 Med hannem taled, hand monne detie sige,
 Og siger, at hans Slot det haver hand forlat,
 Hans Male partus og har Kloster-Bygning fat.
 Hand bleeg og sulten er om sine sunkne Kæver,
 Hunger og i Torst hand miserabel lever,
 For sine Synder hand alt dette maae udstaa,
 Hvad skader hannem, at ham sættes Klaffer paa,
 Og udi hans Absens ham siges ond at være;
 Men kommer hand til Svar, hand Skylden ey vil bære.
 Der denne Tale var i alt for Retten hort,
 Som Grimbard Advocat for Nikkel havde fort,
 Da kom nu Hanen frem, som andre Rokken kalde,
 Med sin den Hove-Elegt og alle hans Udvalde,
 Eilsammens aage de til Kongens Cabinet,
 Og forde paa en Baar et Liig, som op var sæt,

En Høne, som var død, Fru Skrabeløs man kalte,
 Det lekke Hønses-Blod det Nikkel vel befalte,
 Hand Hals og Hovedet beed af til hendes Død,
 For Kongen kom de nu at flage denne Nød.

I det tredie Capitel skal trende Stykker bemerkes.

Sørst, at det er meget gavnligt at have en tro og fast
 Ven til Hove, og andensteds, som hannem kand
 forsvare, naar hans Uven hannem bagvasker eller
 forulemper, som Grævingen her gior med Ræven udi
 hans Fraværelse. Derfor sige de gamle Vise: Hvo
 som haver en god og ret tro Ven, hand bør at el-
 ske hannem mere end Sølv og Guld. Thi Verden
 er fuld af Utroskab, derfor giores storligen behov, at
 hver seer sig viselig for, og er ikke for godtroende, thi de
 Godtroende sviges gierne. Derfor siger Fridank:

Fridank:

Troc en for meget nu, og vogte vel din Tale,
 Et Bagraad hverken har sit Hoved eller Hale,
 Af Verdens Benner skal du meget vel forstaae,
 Vel syrritive paa et Lod der monne gaæ,
 Og de som kalde sig de beste og de holde,
 En tive udi Nød et halvt Qvintin kand holde.

Det Andet.

Ulven og Ræven havde baade eendragtelig besluttet
 og giort et undersundigt og svigeligt Forbund. Der-
 med ville de adspørge deres eget Nytte, Gavn og For-
 deel, med andres Skade. Hvilket dog Ulven udi sit
 Ræremaal og Anklagelse mesterlig skiuler og forbigaaer,
 Men de som ville giøre noget Forbund tilsammen, de
 skulle paa ingen Ting mere agte, end paa Almuens og
 Menighedens Nytte og Gavn. Men naar man med
 sig

slig Forbund alleneste adspørger og søger Egennytte, Baade og Fordeel, da kaldes det ikke rettelig Forbund, men fast heller et usindigt og galet Rotterie. Hvorso- helst at nogen med store og svare Forskrivninger og Breve forbinde og forpligte sig tilsammen, det er et vist Teg- n at den ene sætter ikke synderlig Love og Liid til den an- den, og af slig Forbund følger almindelig stor og svar Krig, hvilket dog synes at være anrettet og gjort, at Fred og Enighed skulle anrettes og holdes. Dersom ærligt, got og oprigtigt Folk sætte Love og Liid til hverandre, og als- vorligen ville holde deres Løfte, og handle tilsammen, der- gøres ikke nogen besynderlige Forskrivninger behov. Der- som og listige Skalke handle med hverandre, som ikke troe hverandre, en heller gierne holde deres Forseiglinger eller Løfte, da gøres behov store og lange Breve, og endda retter slige Breve og Forskrivninger intet andet ud, men er Aarsag til Riv og Trette. Thi under slig mange For- bunds-Artikle fand lettelig en findes, som den ene Part befunder sig udi besværet, og beklager sig ikke at være hol- den, som det sig af Rette burde, &c.

Summa, et Forbund skal derfor gøres og anrettes, at Evdragt, Krig, Riv og Trette maae adskilles. Men nu blive Forbund forseiglede og sammensorne, at man dermed fand Krig og Trette anrette. Og hvor underlig og uventende en Sag fand sig begive, saa fand dog sam- me Forbund sig derefter lenke og bøne, saa at ingen Sag saa svar, uærlig eller farlig fand hende eller begive sig, at man jo tragter og tænker efter Forbund, og findes og Aar- sag med hvilken man slig Forbund fand smykke, herlig fremsætte og forsvare.

Det Tredie.

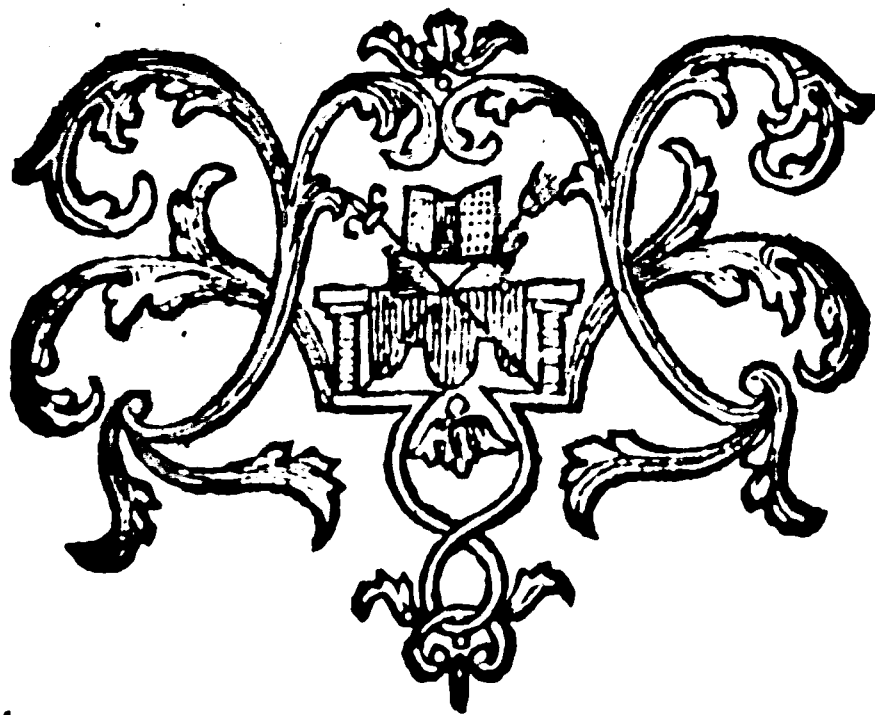
Den store Utroffab og Kalskhed, som Ulven her nu beviser Ræven; thi ligesom Ræven giver sig her udi stor

Kare for Ulvens skyld, og stieler Fiskene her af Bognen til begge deres Beste, og bliver dog af den utro og gierige Uld sin Camerat og Staldbroder besvogen og forurettet. Lige er endnu til Høve udi Brug, og en almindelig Hansdel, at den ene gjør Arbejdet, og den anden gaaer af med Baaden, og end stundum med den andens Fordervelse og Skade, og bespottes hannem tilmed.

Hvo nu utrolig handler, hannem kommer det vel en Tidlang til Gode, men endelig lønner Utroskab den, som bruger den med sig selv. Achitophels Raad agtede David som en Engels. Denne Achitophel raadede Absolon, at hand skulde sætte sig op mod sin Fader David, og blive selv Konge, hvilket hand og gjorde, og blev endeligen derfor hengendes i et Træ, og blev igiennemstungen, og Achitophel hengde sig selv, og blev saa ynkeligen død. Derfor siger Fridank, som her staaer:

Fridank:

Et rebeligt Hierte med Ære bestaaer,
Naar Falskhed og Utro til Grunde forgaaer.

Det 4. Capitel.

Hanen kommer for Kongen saare be-
drovet, og flager paa Ræven, og be-
viser hans Misgierninger.

Den sorte Hane gif for Kongen ind at flage
Sin Nød med Graad og Suk i disse Sorgens
Dage,

To raske Haner her hand havde med sig ind,
Som vare ved det Mord. bedrovede i Sind.
For deres Søsters Død de gav sig overmaade,
De flagte paa den Ræv, der hende kom i Baade,
Den ene af de to man Kreiant falledede,
Hand var den beste Rok, som nogen ville see
Imellem Skaane Land og Sverrigs gandske Rige.
Den anden havde knap i Skionhed nogen Lige,

Man Cantart kaldte ham, vel feed og stor hand staar,
 De bare tvende Lys for hiin den Dødes Baar.
 Med Suk og Sorgens Bæ begræd de deres Frenke,
 Hvis Navn var Skrabecks, stor Sorrig fand man tænke;
 Der vare andre to, som bare bort den Baar,
 Man hørte deres Suk ind over al den Gaard.
 Til Kongens Majestæt den Kane sig møm' vende,
 Stormægtigste Monarch, o! Bæ, o! stor Elende,
 Jeg beder ydmiggst, at J horer naadelig
 Den store Nød og Sorg, som Kæven giører mig.
 Hand hader mine Born de unge med de gamle,
 Af Hiertens Suk og Bæ paa gangen maae jeg famle.
 Der Vinteren gif bort, og Sommeren kom frem,
 Og Marken kronet blev med Blomster frem og frem,
 Da var jeg gandske glad og fro i Hu og Sinde,
 Og min den Børne-Flof den ude sprang og inde, (r)
 Jeg havde i det Aar da stolte Sonner ti,
 Og mine Døtre smaa de vare hen ved ni.
 Det var min Hiertens Nøe, de ville med mig leve,
 Men alle fra mig hen den lede Kæv bortrebe
 J denne Sommers Tiid, min Egte-Dvinde troe
 Hun selv opfodte dem med sin den SkrabeKloe.
 De kionne vare klædt', som faar de sprang saa nette,
 De ginge stedse frem ved vores Munke-Stette,
 De pilket Joden op alt under Gaardens Skuur,
 Og runden om den Gaard der gif en grundet Muur.
 Der var i denne Gaard sex stærke raske Hunde,
 Som mig og mine Born heel vel bevare kunde,
 Derfor blev den Fur og Kæv saa meget vred,
 Og gjorde sine Eind og Anslag mangleled.

Om

(r) Juagen derudaf skal bramme, At det hannem vel nu gaer; Thi det fand sig siden ramme, At hans Have, som nu staer	Fuld af Blomster, Frukt og Blad Og til Ziir parerer stort, Rand nu Hien Bind til Skade Blæse i en Time bort.
--	---

Om Matten krob hand frem for Gaardens Ringe-Mure,
 Der hand sad her og der paa Børnene at lure,
 Men naar at Hundene de horte da hans Traf,
 De forte ham da bort og pillede ham af.
 Engang de havde ham imellem sine Tænder,
 Nær havde fort ham hien: med sine Fursæt Lender,
 Dog kom hand fra dem bort den samme Aftens Tid,
 Da vare vi ham qvit, at hand kom en her hid.
 End ydermere da, o! Konge, Hanen sagde,
 Hand siden kom til mig, og mig der forelagde
 Et Brev, et aabet Brev besealet, og sit Liv
 Hand flødte, som en Munk, den lede lumske Tyv.

Stormægtigste Monarch, paa Brevet sad et Merke,
 Tert Riges hove Seigl paa Pergement hin sterke,
 Derpaa stod skrevet, at I over alle Mand
 Lod raabe ud en Fred i eders gandske Land.
 Hand sagde da forvist, en Munk jeg nu er vorden,
 Og holder over alt en streng og rigtig Orden,

Hand

Hand ville sig nu for sit Onde slet undslaae,
 Jeg maatte ud og ind for ham nu frilig gaae.
 Jeg maatte for ham gaae saa aarle og saa silde,
 Hand sine Synder nu for Allvor bedre vilde,
 Jeg haver, sagde hand, mig reent fra Verden sæt,
 Udi et gandske Aar jeg haver ikke ædt,
 Jeg Riød ey haver smagt, det tamme og det vilde,
 Det smager mig alt eens, det smager ramt og ilde,
 Hand Skabbelarius og Kappe lod mig see,
 Ja Brev fra sin Prior, da tog jeg til at lee.
 Alt under Pappen graae om Laarene og Lender
 En Skiorte udaf Haar hand bar med røde Kender,
 Saa gif hand dermed bort, og sagde saa til mig,
 Den Hellig Faders Fod befal jeg trolig dig.
 Farvel, jeg gaaer nu hen fra sex til ni at læse,
 At hilse Broder Jon, til andet stod hans Næse,
 Slig Sladder gav hand mig. ja Fabel, Snik og Snak,
 Og gif saa bort sin Bey, og sig igien forstak.
 Den Tid jeg fik at see hans gudelige Mæske,
 Gud veed, jeg blev da glad, jeg løb med Been saa raske
 Strax hen til Børnene, jeg fløy og vendte frem,
 Og disse Tidinger jeg strax fortalte dem.
 Jeg lod dem vide da, hand Kongens Brev holdt inde,
 De hoppede og sprang af Blæde samme Sinde,
 Jeg sagde, at hand var af Munkene de graae,
 Vi torde ikke meer for hannem bange gaae.
 Derpaa som jeg fornam hans gudelige Tale,
 Toa jeg min Flok med mig, gif ud ved Dam og Dale,
 Og skræbode, som før, alt efter Føden vor, (s)
 Men før jeg vidste af, stod jeg i Sorgen stor;
 Thi Nikkel havde spendt for os sin Ræve-Snare,
 Af Busken, som en Sugl, hand monne strax fremfare,
Hand

(s) Skielig Urbend, Evang og Lære
 Hjælper Smaa til Tugt og Være.

Hand sprang imellem mig og Porten i Galop,
 To Kyllinger hand tog, den lumskte Tyve-Krop;
 Dem aad hand i en Studs heel snart og meget fage,
 Med Nød jeg kunde da herind til Porten rage;
 Men der hand havde smagt det søde Høns-Kød,
 Hand kom da tit igien at føre os i Nød.
 Og siden samme Tid var ingen, som os kunde
 For denne lede Tyv bevogte nogenlunde,
 Hand lurede paa os den gandske Dag og Nat,
 Og bange vare vi, hand skulle faae os fat.
 Saa nær hand haver ædt de Døtre med de Sønner,
 Som jeg saa havde fier, min Siel i Bæ udstønner,
 De vare sandelig vel nitten udi alt,
 Dem haver hand saa nær opspiset, bidt og qvalt,
 Saa nær som disse fem, det maae jeg nu af Harmen,
 Begræde, o! Monarch, o! lader jer forbarmen.
 I gaar da heed hand een til Døde reent ihiel,
 Og havde Hundene ey mødt med Bief og Biel,
 Da havde hand endda ey ladet denne fare,
 Hun ligger her nu dod, det see den gandske Skare.
 O! naadigste Monarch, o! hevner, hevner det,
 O! straffer denne Tyv med eders Konge-Ret.

I dette Capitel skal merkes trende Stykker.

Det Første.

Den som haver en Uven, og er fra hannem i god For-
 varing, skal ikke lettelig for nogen Enst eller Tids-
 fordriiv give sig af samme Fæste eller Forvaring.
 Thi hand kunde derover af sin Uven forrastes, fanges og
 beskades. Ligesom Zanen her, hand forlod sin Befæst-
 ning, thi blev hand forrasket af Næven, saa at hans Born
 bleve hannem fratagne og myrdede. Derfor lærer os
 Ciryl:

Ciryllus, at hver skal see sig vel fore, hvor hand gaaer, og hvem hand troer, endog i de Ting, som synes aldeles sande skal man end tvivle om, som denne Fabel lærer.

Paa en Tid hendte det sig, at en Ravn havde stor Medynk over en syg og sulten Ræv, som laae lønlig udi en Hule. Derfor gik hand til nogle Sønner, som ginge udi deres Husbondes Gaard udi god Forvaring, og meente, at hand med Listighed og Bedragerie vilde forføre dem til den samme sultne Ræv, saa at hand og for sin egen Person kunde nyde af samme Bytte. Derfor sagde hand til dem: Jeg kundgior eder en stor Glæde, Ræven er bleven en Tunne, og haver nu lagt sin Grumhed fra sig. Gaaer derfor med mig uden al Fare, og seer det store Under, hand gaaer til Kirke, bær Kull og Hvil, og synger i Choret saare gudelig med de andre Tunner. Disse Sønner troede hannem, og der de vare paa Benen, modte dem en gammel Hane, den samme vilde de og have med dem, men denne vise og forstandige Hane forstod strax dette svigelige Anslag, og sagde til Sønnerne: Hører mig, I daarlige Sønner, I gaae med denne onde og forrædelige Føvere i Døden. Naar I troe, at der er Sandhed i Ravnens, og Gudelighed i Rævens, da troe I og, at Mørket er lysset, hvilket ikke er mueligt. Have I ikke hørt de Bises Tale, som sige: Du skal være snart at høre en Ting, men langsom at troe, og derudover skulle I aldrig troe eders Uven, dersom hand end taler Sandhed med eder, da agter hand dog at forføre eder fra det Gode til det Onde. Taler hand og uret og svigelig, da gjør hand sit dertil. Ikke skal man heller snart troe en Eognere, Smigrere eller Bedragerer, men vel overveje det samme, som saa siges, om det kand være beqvemmeligt og mueligt, og skal saa efter Sagens Levlighed Altting examinere og overveje, da kand man vel snart forstaae, om der er Sandhed eller Løgn paa færde. Derfor kunde I nu see, at

det

Det var stort Giefkerie at troe denne svigefulde Ravn, og en gandske stor Galenskab at troe, at Ræven havde fra sig lagt sin vilde Hud og Natur, og skulde nu staae og synge i Kirken, som en anden Nunne. Thi det er ikke vel troeligt, at sliG Gudelighed skulle være udi Ræven. Og alle denne Tales Venlighed og Bilskaar ere lige mod Sandhed. Og her se J, at man skal være forsigtig i al Handel, og vel tilforn overveie, hvad Sandt eller Løgn fand være, ellers er snarttroende Giefkerie og stor Fare. Den Tid disse Sønner hørde denne Tale af den gamle og forfarne Hane, da lode de Ravnene gaae sin Bey, og de efterfuldte Hanen, og ginge tilbage igien.

Det Andet.

Ingen skal ret grundelig troe sin Uven, om end saa var, at hand gav hannem mange søde Ord, med andre store Løfter og Tilsigelser. Ja om hand end under sliG gudeligt Skin og Hellighed sig fremtrænger, som Ræven her gjør mod Hanen, og Hanen dermed bedrager, og kommer hans Børn om Halsen. De gamle Bise ligne den Mand, som sin Uven troer, ved den, som haver en Sugorm paa sin Haand liggende, og veed ikke naar hand sig omvender, og hannem forgiver; thi en viis Mand skal aldrig troe sin Uven, men give sig slet fra hannem, om det er hannem mueligt.

Det Tredie.

Naar en Tyran og ugudeligt Menniske bliver tilbant at tyrannisere og fortrykke fattige Undersaatter og Almue, som Ræven blant Sønene, da er hand ikke god at vænne derfra igien; thi hand er kommen udi en ond Bane, saa at hand haver en Behagelighed dertil, og forlyster sit Hierte daglig med uskyldigt Blod at udstyrte, og at fortrænge de Fattige og Elendige. Af saadanne tør man saare lidet eller slet ingen Forbedring
venne

vente sig, men gaae jo mere og mere ud, saa længe at de paa det allersidste falde i deres Uvenners Hænder, og faae den Lon, som de vel fortient have ic.

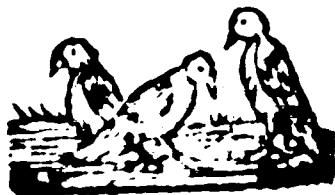
Exempel.

Cyrus, den store og vældige Konge i Persia, hvilken der var en mægtig Tyrann, og forde stedse stor og mægtig Krig og Fende, blev af en Dronning, som kaldes Thomyris, med al sin Hær og Krigsfolk nederlagt og slagen. Hun lod tage hans Hoved, og gav Befaling at kaste det udi en Leersæk, som var fuld af Menneiske-Blod, med slige haanlige Ord: Mætte dig nu med Blod, efter hvilket du stedse tørstede, og aldrig kunde mættes.

Julius Florus skriver, at en Romersk Hovedsmand, Quintilius Varus, begyndte at regiere med stor Grumhed udi Tydskland, og vilde sætte der mange fremmede og ulovlige Sædvaner. Da ginge Tydskene til, og sloge hannem med alt sit Folk, og skare hans Tunge af hans Mund, og sagde: Blæs nu, du Sugorn.

Sebastianus Brandt:

Tyranners Magt og Mod sit aldrig ønstet Ende,
 Som mange lærde Mænd os giver at forstaae.
 En Høvding Cyrus var af Mod og Magt behende,
 Hans eget Blod tilsidst dog maatte i ham gaae.
 Paa Jorden ingen har saa stor en Magt og Vælde,
 Som er af Boldsmands Art, at den tilsidst bestaaer;
 Thi Lykkens Karre fand for hannem snarest helde,
 Hans Vælde, Mod og Magt med Sorgen da forgaer.
 Hvad Vælde og hvad Magt de agte for det beste,
 Det bliver gandske galt, som det forbigstret var,
 De løbe til Ruin, som gale løbte Heste.
 Stor Vælde Daarfskab er, og bort med Vaande far.

Det 5. Capitel.

Kongen holder Raad, hvorledes Rævens Misgierninger skulde straffes: og Honen begravet.

Sr. Græving, kommer frem, var Kongens Ord
 og Tale,
 Hvor from og god Jend jer Frende af vil male,
 Saa hører selver til, hvor from hand er, den Sur,
 Paa Munke-Fasten J nu hører hans Instrux.
 Men lever jeg et Aar, J skal da see og fiende,
 At jeg hans Latter skal til Suk og Graad omvende.
 Til Hanen sagde hand: vi ville dette Liig
 Begrave smukt og net. Og moder saa med mig
 J Morgen, at vi fand en Siel-Messe siunge
 Med alle Præsterne, de Gamle med de Unge,

Saa siden ville vi med vores gandske Raad (t)
 En Straf paafinde ret for denne Morder-Daad,
 Hvorledes dette Mord paa denne Morder-Hange
 Ret kunde straffes af, at hand sin Løn kand fange.
 Til Præsterne hver een lod Kongen Buddet gaae,
 At de Vigilier for Sielen holde maae.
 Placeto Domino begyndte de at nynne,
 De andre næste Bers de ogsaa lod udstonne.
 Jeg sige ville vel, hvo denne Messe sang;
 Men agter det en stort at sige denne gang.
 De Responsorica, som der til Messen høre,
 Jeg en for Kortheds skyld vil her kundbarlig giøre.
 Den døde Høne hun blev lagt i Kloster-Jord,
 En leffer Marmorsteen med Gravskrift og Ord (u)
 Blev lagt paa Graven ned, ret meget klar poleret,
 Med Riim og Billeder og Frue-Stads stafferet.
 Den Gravskrift lydte saa: her under ligger fast
 Den gode Høne, som Grev Nikkel beed i Hast.
 Hun hedder SkrabeKls, var Koffens ægte Daatter,
 Den sorgende Papa hand hende høylig skatter,
 Hand derfor gierne vil, at alle møde maae,
 At læse hendes Dod, hvorfor hun ligger saa,
 Hvorledes Nikkel Kæv, foruden Skyld og Brode,
 Alt paa forrædisk Biis har hende bidt til Dode.
 Med denne Tale blev fuldendet Gravens Skrift,
 Og alle Landets Mænd ved Kongens Bud og Drift
 De sammenkaldet blev, de viseste og beste,
 Som Nikkels Svig og List for Raadet giennemlæste,
 At skulle raade til paa sikkerste Maneer,
 At faae Grev Nikkel fat til Straf og Skrek for fleer.
 Eent

(t) Hvo for Smiger, Trusel tier, Og en Sandhed ret udsiger,
 Tael det man vil gierne høre, Bag gaaer ind ad Port og Døre.
 (u) En ksjbar Grav og Grave-Stein Kand sielden noget baader,
 Der smytter kun de døde Been Og Sted i sine Raade.

Gendrægteligen blev besluttet denne Maade
 At gribe Mikkel paa, som hand var trædst at raade,
 Saa skulde man i Hast tilskrive ham et Brev,
 At komme cito ind, hans Sag ham dertil drev.
 For Kongen skulde hand paa Herre-Dagen møde,
 Forsvare selv sin Sag, og høre Skyld og Brøde.
 Og dette Kongens Brev gif Biornen straxen med;
 Thi hand var viis og klog at føre det afsted.

I dette Capitel ere fire mærkelige Stykker at lære.

Det Første.

Formedelst denne kostelige Jordefærd, som Sønen
 vedersfores med den kostelige store Steen, med den mær-
 kelige Opkrift og Riim ic. vil denne Bogs Autor give
 tilkiende med betragtede Ord, at alle slige Ceremonier,
 Hofmod, Brast og Bram, som endnu dagligen bruges,
 have gandske lidet paa sig, dog de Ceremonier, som af
 den hellige Skrift bevises, hermed ikke foragtet.

Sebastianus Brandt:

Et kosteligt Lene man uden til seer,
 Men inden til fulde af Orme,
 Som mange bepryde med Stene og meer,
 Ja Skiolde og Hielme til Storme
 De lade udhuage paa Dødningsens Graf:
 Her ligger den Herre i Mulde,
 De skrive; men vil du ret smykke den bras,
 Et Dødnings-hoved du skulde
 Paa Stenen udhuage med Dødnings-Been
 Med Glasset paa Timen og Stunden,
 Og sætte derhos uden Gamme og Meen,
 At du er af Adam oprunden.
 Hvo Herrens Benaading annammer og faer,
 Hand uden Tvivl Himmerig saager,
 Hans Skiolde og Hielme i Salighed staaer,
 Hand sepperiig Deden oplanger.

Udi Dydernes Hufommelses Bog staaer denne Formaning paa et Beenhuus.

StorUdel, Rigdom Bram og Brast	See til, hvor du den finder,
Den, her har været frisk og rask,	I Graven hand forsvinder.
Hand er nu alt en fremmed Giest,	Dg hand af ingen kiendes,
Hvor er nu Lust og Skionhed mest,	Kiig til den Kinge vendes,
Den ene er den anden liig,	Man kiender ey de Kinder,
Dg Tiden spinder hastelig,	Enhver sin Lon hand finder;
Thi agte det, du Verdens Træl,	Du sliig en Lon og sanger,
Ja agte du og dette vel,	Saa snart i Dret ranger:
Staaer op, I Døde, kommer frem	For Dommen, naar I høre
De Guds Basunes Klang og Klem,	I maac jer alle røre,
Dg kommer ud for Dommen ind,	Ier Gierning skal jer domme;
Thi Dommeren er nær, gesvind	Til eder iud at rømme.

Det Andet.

Naar en Herre eller Dommer hører nogen Klage eller Klagemaal om nogle sine Undersaatter, Rige eller Fattige, da skal hand ikke strax efter samme Klagemaal domme og lade Retten gaae for sig, men skal først høre den andens Gien svar, som Kongen her gior mod Ræven, lader kalde hannem til Rette. Thi det er vist, at naar en Part bliver ene forhørt, da smykker den sin Sag, at alle, de det høre, tilfalde samme Part, og mene samme Sag at være ret, men naar den anden kommer til Svær, da kand man udi Sandhed forfare, hvo der haver Ret eller Uret. Hvo nu strax dommer, naar hand hører en Sag, før hand haver hørt Gien svar, og vil ikke give sig stunder dertil, hand er en daarlig og ond Dommer, thi hand forventer Sagerne og tilstæder Uretviished, thi hand haver ikke endnu forstaaet Sagernes rette Grund og Mening. Derfor haver Gud af sin guddommelige Wiisdom givet alle Herret to Dren, med det ene skulle de tiene den, som klager, og det andet skulle de beholde den til Gode, som bliver besklaget, paa det at de og kunde høre hans Undskyldning og

og Gienfvar. Men vil man aldeles lade begge Drenge henge til den førstes Tale, og troe hans Smigren og smykkede Ord, da følger visselig en uretviis Dom, og man hopper over det, som retviist er. Derfor have saadanne Dommere ond Bagtalesse, og manges Uvenskab kommer over dem ic.

Det Tredie.

Man skal ingen, som staaer udi Rette, fordomme eller nogen Dom over hannem affige, uden hand er rettelig stevnt og med Retten overvunden; thi Keyser: Lovens siger: Defensio est de Jure naturali, det er saa meget sagt, det er ret og naturligt, at een forsvare sig, og søger Hielp i sin Sag, om hand er skyldet og beklaget for nogen Ting. Derfor er det sommeligt, at man lader den, som er beklaget, komme til Svar, og ikke strax domme, forend begge Parter ere forhorte.

Det Fierde.

Alle Konger, Fyrster, Herrer og Stæder skulle have ærlige, vise, forstandige, forsarne og tro Mænd, som ere sande, gudfrygtige og ugierige, da kunde de regiere lykkelige, og al svar Handel, Riv og Trette, som er iblant deres Underdanere udi Land og Rige, vel snart og lettelig stille og bortlegge. De gamle Vise sige, at en Konges Lykkelige og hans Riges Forogelse og Forbedring staaer udi hans Naades vise og tro Raadgivere. Thi Wiisdom er ikke duelig uden Troskab, ikke heller Kierlighed eller Troskab uden Wiisdom. Thi Kongernes Domme og Handeler ere mangfoldige og store, og de rette fromme og tro Raadgivere ere saare faa. Derfor skal en Konge udvælge sig de fromme, og dem elske, og de andre skal hand lade være fra sig, som ere smigrende og uretviis. Hannem ligger og stor Magt derpaa, at hand rettelig lærer at fiende dem. De Fromme og Retsindige skal

skal hand efter deres Fromhed og Retsindighed med al Tilbørlighed ærlig og vel belønne, og de andre efter deres Fortieneste. Ikke heller lade blive ustraffede. Thi naar en Konge ikke dette gjør, da blive de Fromme fortrødne, og de Onde styrkes i deres Ondskab jo mere og mere.

Item, en viis Raadmand, som er fornuftig, hand betænker en Sag fra sin første Begyndelse, og hvad endelig Ende den skal faae. Hand haver og sin Konge kær, skuler intet for hannem, naar hand veed at Fare er paa færde. Veed hand og noget, som got er, det giver hand hannem og tilkiende. Haver og Kongen noget i Agt og Ginde at gjøre eller lade gjøre, som er uømmeligt, da siger hand sin Hjertens Mening dertil, og viser hannem fra samme onde Bøye til det, som got og retvist er, og giver hannem sligt et Raad, ligesom det galdt hans eget Liv og Siel paa.

Svorledes at nu mange Raadmænd, desverre! ere stikkede, og hvad deres ypperste Handel er, som er at være Gierige, Simankere, Agerkarle, og at hver søger sin egen Nytte, Gavn og Profit &c. Men dette maae ikke siges for høyt. Thi herudaf kunde fødes Had og Avind, Riv og Trette. Og denne onde Bøye den kand ikke heller taale Sandhed. Men i det at Renner (som længe haver været død, skiotter nu ikke om Bøyen bliver vred) taler herom, vil jeg hans Niim heretter sætte:

Renner:

Hvo Kierligheden har til Gud og deres Næste,
 Og hønlig frydter Gud til Salighedens Beste,
 De sielden tages ind til Fyrstelige Raad,
 De kand da ikke med det smigerfulde Daad.
 Men naar de udi Guds og Væres høyt ophøyes,
 De blinde blive først, og kunde ikke nøyes,

Dg tiener Gaarden om i megen Frost og Kuld,
 At de kand havne ret det skønne Guld og Guld.
 Een Ting jeg haver hørt for vist og fast til Grunde,
 At mangen Herremand har større Lyst at stunde
 Til den Skalkagtige, som artig smigre kand,
 Dg giøre ham Douceur, end til en ærlig Mand.

Fyrster, saavel som deres Hof og Tieneste, udi sig selv ere ikke onde. Thi mangen ærlig, gudsfrygtig og from Mand haver tient til Hove, som Joseph, Daniel, Naaman &c. og ere dog blevne fromme og retvise. Men dette skal man betænke, at til Hove gives mange og adskillige Aarsager, ikke at kunde blive from. Thi Guds Ære og Frygt agtes der gandske ringe, men Fraadserie og Drukkenskab haver der vældig Fremgang. Hvad efter slig Handel pleyer at følge, kand lettelig forstaaes. Dg paa det at man ikke vil fortørne sin Herre, giør man tit baade med Ord og Gierninger, ikke eneste det Gud er imod, men ogsaa det, som er usømmeligt for Mennisten og den gandske Verden. Derudaf skriver Johan Morschin i Fru Utroes Riim saaledes:

Johan Morschin:

Det, min Herre helst vil høre, Om det end gaar af med Vee, Hviler jeg ham i hans Dre: Herre, lader det saa skee, Jeg da beder, skönt jeg andet Hus mig selv befinde kand,	Gjør saa Oprør udi Landet, Mange til en ynksom Stand, Skönt det er en Lande-Stade Imod Gud og hver en Mand, Kand jeg det dog ikke lade, Naar det mig kun baade kand.
--	---

Det 6. Capitel.

Bjørnen blev udsendt med et Brev til Ræven, og hvorledes hand fandt hannem.

Brun, sagde Kongen da, I høre mig til Grunde,
 Jeg eder raade vil de Raad, som ere sunde,
 At I mit Erinde paa viis og vis Maneer
 Rand rygte; thi den Sux er ond, som I nu seer.
 Hand er i Hjertet falsk, og smigrer med sin Tunge,
 Rand hand, hand fører af med eder paa en Gunge,
 For eder snildelig hand smigre skal og lee,
 Men skuffer eder vist, det skal I saae at see.
 Hvad! sagde Bjørnen strax, det har slet ingen Fare, (x)
 Jeg, paa min Ære, mig vel veed at tage vare,

Med,

(x) Forvist er hand en Nar, en Gierk og daarlig Mand,
 Der sigt sig tager paa, hand en fuldkommen Rand,

Men, naadigste Monarch, jeg svær ved sancte Knud,
 Hand mig ey skuffe skal, jeg skal nok faae ham ud.

Begynder hand kun først med Svig i mindste Maade,
 Hand skal da sikkerlig selv komme udi Baade,

Jeg vil saa røre om udi hans Gods og Grund,

Ut hand skal fanges i sin egen List og Fund,

Og det saa mesterlig i ham igien inddrive,

Hand skal ey vide, paa hvad Sted hand vil forblive:

Med slige stolte Ord og staadderagtig Snak,

Der hanerne de goel, hand ud af Beyen staf.

En tyk og skummel Skov ved deylig Morgen-Svale

Hand giennem luskede ud over Bierg og Dale,

Hand endeligen kom til tvende Høye smaa,

Hvor gode Keynike var van paa Bagt at gaae.

Der gif hand nylig fra ved sildig Aftens Tide,

Som Bisrnen Monsieur Brun paa Beyen fik at vide.

Til Slottet Malepart hand gif saa hen sin Gang,

Hvor Nikkels beste Huus var i en Havre-Bang.

Naar Nikkel nogen Tiid var udi Nød og Fare,

Da mesten skulle man paa ham der tage vare.

Der Bisrnen langt om langt her frem for Porten kom,

Og alle vegne saae ham ringet om og om,

Betænkte hand sig først, paa hvad hand ville giøre,

Med Bank i Slag og Elag hand straxen lod sig høre,

Hand sagde, kiere Ven, om I herinde er,

Da siger mig det strax, det er nu min Begier.

Jeg bær min Konges Bud, selv er jeg eders Frende;

Ehi kommer ud til mig ad denne Slottens Ende,

Min Konge haver giort saa høy og dyr en Eed

Med al hans gandske Raad, det er hans Dyemeed,

Ut hvis I eder ey til Herre-Dag indfinder,

Og her i Sinde faaer at giøre nogen Hinder,

Da inden J veed af, J snart at finde faaer,
 Hvor eders Vid og Gods det høyt i Fare staaer.
 J med mig kommer strax, jeg venlig vil jer sige,
 At svare i jer Sag mod Fattige og Rige;
 Men hvis J denne Gang ey straxen med mig gaaer,
 Da vider, at jer Sag paa svage Fødder staaer.
 Paa Steile og paa Hiul de eder hen vil rette,
 Herefter sikkerlig J eders Cours maae sette.
 Og disse haarde Ord, saa mange og saa faa,
 Dem herde Nikkel til, der inde som hand laa.
 Hand tænkte da ved sig, o! maatte jeg betale
 De store stolte Ord, som denne stakket Hale,
 Hand saa hofmodelig udbrummer her for mig, (y)
 Saa gif hand ind igien heel sagt og humskelig.
 Hand tænkte saa ved sig, jeg maae mig her besinde,
 Jeg finder nok et Raad, en Trek jeg nok vil finde.
 Hans Slot var meget fast, det bildte hand sig ind,
 Det underligen var med Gange ud og ind;
 Der var et bygtet Hul, og hiffet var en Sprekke,
 Som op var bygt med Gliid, hvorind hand kunde trekke,
 Hvad Kov og Bytte hand paa Marken kunde faae,
 Det forte hand alt ind i sin den Lyve-Braae.
 For Gabet satte hand en Laas med sterke Bomme,
 At ingen, hvem det var, til hannem kunde komme,
 Til mange Dyr hand fik saa hemmelig et Sving,
 Naar de uvidende der ville gaae omkring.

Af dette Capitel merk tvende Stykker.

Det Første.

At de grove, plumpe og uforstandige Mennisker, som
 ikke ere forfarne udi besynderlige Handel og Sager, og
 have

(y) Den er en daarligh Sickt, og maen gjør hand Got,
 Der holder alle Ting i Hofmod for en Spot.

have ikke heller brugt eller ere brugede udi ſlig Handel. De ſamme underſtaaer ſig ſtundum en Sag eller Befalning ud at rette, hvilken dem dog ikke er muelig at gjøre efter deres Forſtand og Vilkaar. Derfor kunde de de lettelig af de Forfarne og Skarpsindige blive beſvegne og forde i Livs Fare, Skade og Fordervelle. Som her denne grove og plumpe Biſrn bliver forraſket af den liſtige og trædſke Ræv.

Det Andet.

Ingen ſkal tiltage ſig noget hoſmodelig eller trodsſelig at udrette, til hvilket hand ikke er duelig. Og hvilken ſaadanne Sager til ſig annammer, og enddog at ſamme Sager ere gode og retviſe, da kommer hand dog derudover udi Fare og Skade, ſom og denne hoſmodige og ſtolte Biſrn her vederfares. Derfor lære de gamle Biſe, at ingen ſkal trodsſelig og med ret Forſæt lade ſig forſtikke udi de Trender, ſom Fare og Livs-
Baade paahenger.

Det 7. Capitel.

Ræven betænker ſig, og gaaer ſiden ud,
og beder Biſrnen være velkommen.

Der Ræven, Reynike, hand havde nu fornummet
De Ord, ſom Biſrnen, Brun, for Porten havde
de brummet,
For vel hand troede en ſin Ven og Frende tier,
Men ſig befrygtede i Baghold for en Hær;
Ehi figede hand ud af Gluggen paa ſin Hule,
Dg ſaae den tottet Brun allene ſtaaer og ſtule,
Da frygtede hand en, men fik et frendigt Mod,
Dg venlig talede til hannem, der hand ſtod.

God Aften! hiertens Ven, velkommen, fiere Frende, (z)
 Min elskelige Viv, jeg hilser jer fra hende,
 Min vanlig Aften-Sang ret nyssen Ende fik,
 Thi kom jeg ikke for, forlader mig min Skif.
 Jeg haaber visselig, det skal mig meget fromme,
 At I, min gode Ven, selv efter mig vil komme.
 Men ham, som eder kom paa denne lange Ven,
 Jeg bor kun liden Tak, jeg takker hannem ey.

I er vel meget træt, som jeg fandt see og merke;
 Thi Sveden triller ud, og Vandet den maae verke.
 Vor naadige Monarch, har hand en andet Bud,
 Som hand nu denne gang fandt sende til mig ud,
 End eder, iblant Mænd den viseste og beste,
 Som Kongen have fandt i alt sit Land og Fæste,
 Jeg er saa Hierte-glad, at I nu kom til mig,
 Jeg er forsikret paa, det gavner sikkertlig.

Men

(z) Boate dia for slige Ratte, Som vil slukke dia og mia;
 Thi de vil med Kloen kratte Store Strammer ivigelig.

Men Alvor, kiere Ven, I gode Raad mig give, (a)
 Hos Kongen veed jeg, at I alting kand omdrive,
 Dog havde I til mig ey kommet denne gang,
 I Morgen stod jeg der ved Klokkens første Klang.
 Dog blev det mig for svart paa denne Tid og Time,
 Helst Beyen er saa lang, og Maven den vil prime;
 Thi jeg har spiset mig saa fuld, saa tyk og mæt,
 Min Bug er paa mig om, og jeg er gandske træt.
 O! sagde Bjørnen strax, jeg beder I vil vise,
 Hvad Mad i nylig fik til Niten-Kost at spise.
 Jeg lever, sagde hand, i denne haarde Frost
 Saa tarvelig jeg kand ved megen ringe Kost.
 Jeg spiis saa slet og ret, som nogen her kand giøre,
 Vi arme stakkels Folk, vi far, som vi er' fore,
 En fattig stakkels Mand har ingen Herre-Deel.
 Jeg bager Svelte-Brod af Byg- og Havre-Meel.
 Naar min Fru Ermelin ey andet har tilrede,
 Den søde Honning da vi tage til at æde,
 Og saadan vammel Mad til Madvere jeg fik,
 Deraf min Bom er tyk, den gir mig Sting og Stik.
 Halv syg jeg er forvist i Maven og i Livet,
 Den søde Honning mig den Tarme-Brid har givet,
 Til slikt jeg ey har Lust, kand jeg kun andet faae,
 Den gode Honning jeg da lader gierne staae.
 O! Frende, kiere Ven, hvad hor jeg af jer tale,
 Vil I den Honning-Mad saa meget slet afmale,
 Den søde Honning-Taar I ey saa sfiemme maae,
 Den Mad jo mange spiis med Hjertens stor Attraae.
 Den søde Honning er en deyslig Mad at spise,
 For Bildbrad og Ragu jeg høylig den vil prise,
 O! Keynike, min Ven, I hjælper mig dertil,
 Hos Kongen da igien, jeg eder hielp vil.

O! Gief-

(a) Søg de Venner, vil jeg raade, Som dig hjælper ud af Vaade.

O! Giefferie, min Ven, I saadant en maae sige,
 Det er kun eders Skiers, jeg soer ved Paven's Rige,
 Jeg eder spotter en, forlader mig, min Ven,
 Det en min Bane er. Da soer den Sux igjen:
 Saa sandt, om det er sandt, I mig nu her beretter,
 At I saa hoy en Priis paa denne Honning setter,
 En Bonde, Kustefiel, jeg eder vise vil,
 Det er en fierdings Ven, om I vil gaae dertil.
 Hand Honning haver meer, end man sig kand indbilde,
 Jeg følger eder did, at faae et Honning-Gilde;
 Den soede Honning-Taar den Brun i Sindet laae,
 Hand sagde: monne vi kand finde Ven at gaae,
 Da ville vi paa Stand den Bonde straxen gieste,
 Jeg kommer jer ihu hos Kongen til det beste.
 Af denne Honning-Mad, om jeg skal mættes nu,
 Jeg fuldt da aad vel op vort store Deyne-Tru.
 Jeg snarere da troer, at Tænderne blev tratte,
 End at jeg mig deraf tilfulde skulle mætte. (b)
 Ja, ja, var Nikkels Ord, saa vil vi straxen gaae,
 Jeg lover jer forvist, I Honning nok skal faae.
 Det intet hielppe maae, jeg har en dollig Mave,
 Jeg følger eder dog, om jeg skal gaae og rave,
 Man giører meget og for Svogerskab, min Ven,
 I giøre mig og vel det samme Skiel igjen.
 Jeg sikkerligen veed, blandt mine Venner alle,
 Jeg eder elsker meest, I maae mig best befalde,
 Hos Kongen kunde I nu hoylig tiene mig
 Mod mine Fiender, som mig klager skammelig.
 I staaer i stor Credit med Herrerne til Hove,
 Det veed jeg, taler da for mig paa Troe og Love,
 Jeg lover jer igjen den gode Honning-Taar,
 Den spiser I kun af, til I jer mætter faaer.

Men

(b) Den som en vil holde dette, Som hand selver have maa,
 Hand en skiotter om med Kette, I hvad Triumph hand setter paa.

Men her var andet Sødte for den graae-vannet Humpe,
 Af Nikkel Ræv beredt paa Rya, paa Hals og Rumppe. (c)

Den Soff, den Reymke, hand luffet da afsted,

Som en forblindet Giek den Brun hand humpet med.

Aa! tænkte Nikkel, fand jeg dette kun suidkomme,
 Kun meget lidet Gavn det blive skal for somme,

Paa Honning-Market jeg vil føre ham omkring,

At hand i Haar og Hud skal faae et Fandens Sting.

Der de kom lidet frem for Bondens Graft og Stette,

Blev Bjørnen, gode Brun, heel meget glad ved dette,

Den søde Honning da i Sindet vandt ham ind,

Deraf hand agtede at faae sin Trippe trind.

Men al hans Glæde blev forvendt til Graad og Nvale,

Hand troede alt for vel paa Nikkels trødske Tale.

Saa hendes det endnu for mangen daarlige Mand,

Som her, saa ogsaa der i mange andre Land.

I dette Capitel merkes trende Stykker.

Det Første.

De grove, uforstandige og forvorne Mennesker bli-
 ve tit og ofte skuffede og bedragne af Listige og
 Forsarne. Først naar disse Listige (som aierne
 deres Art er) prise og rose dem, og siden naar de holde
 dem det fore, til hvilket de dog allermindst ere skuffede.
 Den Hofmodige timelig Ære, den Gierige Gods og
 Penninge, en Fraadsere Mad og Drikke. Udi lige
 Maade priser og Ræven her den grove og plumme Bjørn,
 først af et falskt Hjerte og Sind, og den Sund hand
 taler med hannem, betænker og besinder hand sig en
 Aarsag, hvormed hand kunde forsøre hannem udi Nød
 og Fare, og besynderlig med den søde Honning, hand
 lover

(c) Hvo ingen Skam at lyve har, Gjør aldrig gode Verke,
 Naar Løgnen bliver aabenbar, Hand saer et Fandens Verke.

lover hannem. Thi til Jonning og til det, som sødt er, er Bjørnen af sin Natur tilbøvelig. Thi Riv og Trette, Avind og Brede, som mange have sammen, hevnes ikke stedse med Magt eller aabenbare, men saa med List og Snedighed, ligesom her denne listige Kæv gjør. Derfor fore skulle de Vise og Forstandige være forsynlige, og med god Fornuft sig vel bevare.

Det Andet.

Naar et ufornuftigt og forvovent Menniske sætter Løve og Troe til skionne og prydede Ord, som gaae af et falskt Hierte, som nu almindeligen bruges i denne onde Berden, da bliver hand snart forført, og kommer derudover i Nød og Fare. Som Bjørnen og hendte, den Tiid hand troede denne listige Kæv. Derfor sigte de gamle Vise: At Menniskens Hierte skal ikke henge til sin Uvens søde og smigrende Tale, ikke heller den, som mere eller større holder sig, end hand i Sandhed er, paa det at man ikke bliver skuffet. Thi der som Had og Brede regierer, findes gandske liden Love eller Troskab.

Det Tredie.

Hvo som efterfølger de Ondes, Falskes og Listiges Raad, den bliver snart ligen svegen og skiendt. Thi udi Berden kand intet være skadeligere, end at troe den, udi hvilken der er hverken Troe eller Love. Hvosomhelst tilhenger, omgaaes og efterfølger den Gode, hannent vederfares og det, som got er. Derfor skal hver vogte sig for falske og løgnagtige Ord og Tale, og sætte der ingen Love til, hand bliver ellers forrasket. De gamle Vise sigte: Alt løgnagtigt og utro Selskab skal du flye, om de end ere af din egen Slegt og Vensner, ere de end vise og forstandige, vogte dig alligevel for deres listige og utro Tykke, Kenker og

anlæg. Men fra dem, som ere trofaste og retvise, skal du aldrig skiule dig, og enddog at du liden Got kand have eller faae af dem, da skal du dig dog dermed nøye. Alt de med deres Love og tro Tieneste kunde være dig behielpelige og til Tieneste, om du dem behøver, men skye de Utroe, Falske og Listige, som Edder og Forgift.

Det 8. Capitel.

Ræven førde Biernen did, som hand skulde æde Honning, hvilket hannem ilde befom. Thi Ræven svog hannem, saa at hand blev fangen og ilde slagen.

Der Aftenen faldt paa, og Mørket var i Bente, Da tænkte Nikkel strax, det er en Tiid at lente; Thi Bonden Rustefiel hand er nu alt i Seng Med hele Husets Folk, med Hustru, Pige, Dreng.

En dygtig Tommermand hand var den samme Bonde,
 At hugge et Sag Huus hand vidste ud til Grunde,
 Der laae udi hans Gaard et Eege-Træ vel tykt,
 Det samme vilde hand nu have sondertrykt.
 To Jern-Begger her hand havde sat i dette,
 Med Kliid og stor Forstand hand dennem saadan sette,
 At Træet gabede ved Enden, som det laae,
 Halvanden Allen viid det Gab det var sig saa. (d)
 O! Kunde jeg med Magt, Grev-Nikkel monne hviffe,
 Som jeg nu har i Agt, de Begger saa udliffe,
 Du skulde huffe, Brun, det varme Badstue-Bad,
 Hvorledes du deri til begge Dren sad.
 Kom, sagde Reynike, kom nærmere hid, min Frende,
 Her finder Honning ud af denne Træets Ende,
 Jer Hoved stopper ind ad dette runde Hul,
 Og æder ey for stærk af dene Eege-Bul.
 J æde ey for stærk, jeg' ventlig vil jer raade,
 Det søde Slikkerie snart føre kand i Baade,
 Det volder Farme-Brie, J bliver deraf svag,
 Den gloende stat ud J finder for og bag.
 O! Nikkel, skiotter ey, det skal sig vel nok stikke,
 Jeg veed det saare vel, hvordanne jeg skal slikke
 Den søde Honning af; thi Maade hun er god:
 Saa sagde Børnen Brun, som hand ved Træet stod.
 Og dermed stak hand ind sit Hoved til sin Nakke, (e)
 J det lod Nikkel af med gode Brun at snakke,
 De fremme Fodder stak hand og i Kloften ind,
 Ja begge Dren med alt over Hals og Kind.
 Mens Børnen figed ind og efter Honning ledte,
 Jmens drog Nikkel ud paa Veggen, at hand svædte,
 Hand

(d) Hvo her udi Verden ey holder sin Troe,
 Hand hades af alle, hvor hand monne boe.

(e) Det fielden udi Got til Enden kand bestaae,
 Naar man foruden Raad vil sine Raad angaae.

Hand fik dem begge ud, var dermed ikke seen,
 Deraf fik Bjørnen Brun et Fandens Smek og
 Meen;

Thi Træet i en Hast paa hannem sammenklemte,
 Som Skæg og Hoved-Haar saa herlig paa ham klemte,
 Og saa sad Bjørnen fast i dette Honning-Træ,
 Med hele Hoved ned, det var en Fandens Bæ.

Det var en Fandens Træk, hans Mod blev meget
 svækket,

Hans Styrke ham forgik, og hand blev høyt forskrekket.

Saa skuffed Reynike sin Ven og Frende tier, (f)

At hand blev fangen fast, som I nu høre her.

Hand tog da til at gnoe, at vraale og at gabe,
 At mumle mum i mum, og stærk med Lallen skrabe,
 Hand gjorde en Tumult, at Huset rystede,

Saa Kustefiel hand tael til Drengen: op! at see,
 Op, op, og lad os see, hvad Fanden er paa Færde?
 Hvad Bulder og Tumult er her ved vores Giærde?

Hand sprang udi en Hast, og tog en Dyr fat,

Hand vidste ikke, hvad der saa i Knubben skrat.

Den arme Brun hand laae i største Nød at vrisse,
 Hand stønnede og skrød, og monne sig bepisse,

Thi Klemmen hannem kneb, hand vraalte som en Strud,

Hand rykte og hand drog, og kom dog ikke ud.

Ey levendes derfra hand troede sig at komme,

Det meente Nikkel og hans Ven og Hiertens Fromme;

Thi hand saae Kustefiel med Dren ud at gaae,

Da raabte Nikkel høyt: god Lykke skal du saae;

Hand raabte Skraal i Skraal til Bjørnen i sin Mode:
 Hvor smager eder nu den Honning og det Søde. (g)

(f) Falske Raad forraader mange,

Dennem meest, som dem anjaage.

(g) Den er en Gierk og daarlig Mand, Som alle Mand vil gielke,
 Og selver sig ey hjælpe kand Udi sin Nød og Eprekke.

O! æder ikke nu for meget af den Mad,
 Her kommer Rustefiel og gjør jer Hierte glad.
 Hand kommer med et Kruus, nu maae J hannem vente,
 Hand eder vil forvist til Madden Drikke hente.
 Dermed gif Nikkel bort til Maleparti Slot,
 Og lod saa Biørnen staae at smage dette Got.

I dette Capitel merkes tvende Slags.

Det Første.

Hvert Menniske, som vil fare vel, og blive uden Skade, den samme skal skye og flye ont Selskab. Thi hvosomhelst efterfølger, tilhenger og troer løsagtigt og ont Selskab, hand kommer vist udi Skade, Synd og Skam. Som David siger udi den 17. Ps. Med de Hellige bliver du hellig, og med de Forvendte bliver du forvendt. Hvosomhelst der vandrer med de Udvaldte, hand bliver og udvaldt, og hvosom omgaaes med de Vise, bliver og viis. Derfor skal man med saadanne omgaaes, som elske Biisdom og Nerviished, og de som trofaste ere, og elske det rette og ærlige Benskab.

Det Andet.

Hvert Menniske skal være forsigtig og viis, og sig vindskibelig vogte for de Ondes Listighed, hand kommer ellers udi Skade og Fare, forend hand tager sig selv vare. Thi hvosom tilhenger den Onde og Hinderlistige, enddog hand intet Ont haver i Sinde, eller med Gierninger med hannem fuldkommer; saa fand hand dog ikke komme ubesmattet, ulastet og ubeskadt fra hannem, i hvor vindskibeligen hand sig vogter. Saadant vederfares her og Biørnen, idet hand troede Næven, og efterfuldte hannem.

Det

Det 9. Capitel.

Biørnen blev fangen, og af Bønderne
ilde slagen, kom dog løs igien, og gav
sig udi en dyb Strøm.

En gode Ruffefiel var straxen her tilrede,
Dg saae den gode Brun ved Knubben staae og
svede,
Hand løb da Spring i Spring, og det var meget stolt,
Didhen hvor Bønderne de deres Gilde holdt.
Hand sagde aandeløs, som snarest med mig render,
Et Under skal I see, som sig nu for mig hender,
En Dievel sidder fast og fangen i min Gaar, (h)
O! hielper, at hand faaer sit rigtig Bane-Gaar.

U 3

De

(h) Mange sig til Ont henselge, Og den gode Lykke faaer.
Wise Folk skal Got udvelge, Af sig selv det Onde staaer.

De fuldre hannem strax, og alle vare glade,
 Hver tog til sit Bevær til Bjørnens Last og Skade,
 Hvad først dem forekom, de tog i deres Haand,
 Den ene tog en Greb, den anden tog en Baand,
 Den tredie et Spyd, den fjerde tog en Naage,
 De andre med sig tog en Naaste, Stang og Stage.
 Vor Præst med Klokkeren de komme og hertil
 At vilde see Plaiser ved sliq Fornerings Spil.
 Hun, Præste-Dewi, hun, som hedde da Fru Tutte,
 Hun kunde ved det Spil sig artig skaae og skutte,
 Hun var en skionne Kof, og kunde faage hvad
 Elags Brød man vilde see i Vand og paa Fad.
 Hun vilde Bjørnens Ryg saa herlig klaae og male,
 Alt fra hans Hoved-Top og til hans stumpet Hale.
 Dertil hun med sig tog sin gode gamle Kof,
 Hvorpaa hun nylig spandt, det var nu hendes Stof.
 Der Bjørnen horte nu det gandske Folk at kraale,
 Hand tog da, der hand sad, for Alvor til at vraale,
 Hand raabte i sin Nød paa Sancte Jon og Knud,
 Og i det samme da hand fik sit Hoved ud.
 Men alt hans Hoved-Hud hand maatte lade blive
 I Træet, og til Pant for Honningen udgive,
 De fremmerst' Fodder sad endnu i Klemmen fast, (i)
 Det gjorde Bjørnen nu den største Nød og Last.
 Hand rykte den dog ud, dog ikke uden Skade;
 Thi Lalle-Klørene i Gege-Træet sade,
 Alt Huden havde hand af Fodderne og mist,
 Den Honning var en god, det var nu gandske vist.
 Den Honning skulde hand for meget ikke rose,
 Den var ham alt for tynd, randt ned udi hans Hose,
 Dnd

(i) Naar Bjørnen om Vinteren hungrer af Nød,
 Hand suer sin Lalle for All og for Brød.
 Saa maae hand og giøre den ladeste Mand,
 Som en vil arbende det beste hand fand.

Ond Reyse havde hand, hand raved' op ved Bæg,
 Det røde Bjørne-Blod det overrandt hans Skæg.
 Hans Fødder omme var', hand kunde ikke trine,
 Og Kustefiel, som kom, hand tog da til at grine,
 Hand klemte hannens af, og var paa hannem gram,
 De alle agtede at give Bjørnen Skam.
 Der kom og Præsten med, med beget Raft og Rage, (k)
 Hand prygled Bjørnen af, saa Ryggen maatte knage,
 Hand kunde af de Slag en krybe eller gaae,
 Og alle raabte: Slaae, slaae digt, o! slaae, o! slaae.
 Med Stænger og med Spyd de ind paa Bjørnen rende,
 Den Smed hand havde Tang og Hammer udi Hænde,
 De andre havde Greeb, og nogle havde Skull,
 De sloge paa ham ind, og reev i Huden Hull.
 De sloge Slag i Slag, og ville hannem morde,
 Slog hart og meget hvast, at hand sig lut begiorde,
 De banked hannem af ret alle hver og een,
 Der kom og Slubbert med de lede skæve Been.
 Og Jeppe slog og med med sin forguldte Næse,
 Hand slog ham allerverst, at hand tog til at hvæse,
 Per Jernskieg slog med med sin den krumme Haand,
 Et Slag hand slog og med Her Svager Søgeland.
 De sloge alle stærk; og vare alle vrede,
 Der Skyehavn kom og med, og gjorde for sig rede,
 Hand tog en Slynge fat alt ud af store Steen,
 Den faste hand paa Brun, at hand ved Beggen hveen.
 Ja Abel Qvægs var med og hendes Søster Tytte,
 Talike Lordenqvægs slog hannem med en Bytte,
 G 4 Blant

(k) Der findes Præster nu, som gamle er' og unge,
 Der lidet læse kand, lit prædike og svinge;
 Paa Guds det rene Ord de lidet sig forståe,
 Derfor moune de de andre overgaae;
 De Folket ville vel til Himmel-Riaet føre,
 De tale vel om Gyt, men selv de intet gjøre.

Blant Ridertyg hand drog sit gamle rustig Sverd,
 Og Bodild Hvirtens gav den Brun en Fandens
 Færd.

De ene ikke slog, men Qvinderne de alle
 Paa Biørnen fore ind, at hand da maatte falle,
 Hand maatte tage det, som de nu hannem gav,
 Kom Esber Tyndskieg med, da var det med en Stav,
 Doa var den ædelste blant dem, som var tilstede,
 Hans Moder veed man af, Fru Gieltrud him hede,
 Men intet veed man hvor hans rette Fader var,
 Om hannem, hvor hand er, er Skriften ikke klar;
 Dog sagde Bønderne, at Nøgtet være skulde,
 At ham hans Moder med Niels Landsknegt sig tilfulde,
 Den Tid den Herre-Dag den stod i Malmø Lund,
 Da krøb den samme Knegt til hende samme Stund
 Udi en Bager-Ovn ved røde Port og Bonne,
 Der blev den Kæmpe gjort det hele Land til Fromme,
 Nok sagt, de alle slog paa Biørnen ind med Steen/
 Hver Pige og hver Dreng de gjorde ham et Meen.
 Men Bondens Broder-Søn slog Biørnen paa sin
 Pande,
 At hand ved dette Slag nær havde mist sin Aande,
 Land engang slog ham med en stor og dygtig Stang/
 At Smellet hørt i den gandske vide Bang.
 Af dette store Slag hand fik saa stor en Skade,
 At hand i Blinde krøb, og viste en hvad Gade
 Hand i var toffet hen, blant Qvinderne hand kom/
 Og med sin Mule-Klab hand dennem rode om.
 Hand trængte dennem stærk, begyndte hart at bruse,
 At fire af dem faldt i Mølle-Dammens Eluse,
 Heel gandske dyb og stor var samme Mølle-Aa,
 Der Præsten dette saae, hand raabte strax derpaa.
 I fuld Galop hand lob, begyndte strax at skrige,
 O! redder, redder nu, der flyder bort min Pige,
 Der

Der staaer nu hendes Rok, det kand J selver see,
 Og Pelsen bliver vaad, det gior mig største Bee.
 O! Kiere, hielper, at hun blive kand i Rive,
 Ev gode Tønder O! jeg eder da vil give,
 Jeg Afslad giver og paa Havens Myndighed, (1)
 O! Kiere, see hun gloer, og griner ilde med,
 Hun drukner visselig, om ey J snartlig komme,
 Da lobe Bønderne paa Præstens Ord og Domme,
 Og lod saa gode Brun henligge, som en Død,
 For Qvinderne at faae af deres dybe Nød.
 De drog de Qvinder op, og monne ikke dvæle,
 Imens frøb Bistrnen bort paa sine omme Hæle,
 Hand frøb i samme Søe, som Qvinderne kom fra,
 Og havde fuldt og fast i Algt at drukne da.
 Hand brummede saa stærk, hand brolede saa ilde,
 Og takkede saa af fra Mikkels Honning-Gilde;
 Hand havde ikke tænkt, at svømme saa afsted,
 Alt doe og drukne bort, dertil var hand bereed,
 Alt for de Bønder ham ey mere skulle støde;
 Men hannem monne der dog lidet bedre møde,
 Alt svømme saa afsted hand havde ikke troed.
 Der Bønderne det saae, de meget ilde loed.
 O! tvi for Ganden, fye, o! hvilken Skam os skede,
 Alt denne Bistrne-Tyv kom bort i denne Hede,
 Der har vi det, det har de dievels Qvinder giort,
 Alt hand saaledes nu sin Bey er kommen bort.
 O! fye! hvad ville de? de maatte været hiemme,
 See hisset, Kiere, see, seer hist! hoor kand hand svømme,
 G 5 J Klem=

(1) Gierighed og falske Nykker Kommer Verden udi Lasi,
 Verlighed ey nogen trykker, Den nu gandske bort er fast.
 Pauli Keal man lader blive, Hand og hans ey Wisdom fik,
 Nu Apostle ind man skrive For de Rige, det har Skik.
 Afslad paa al syndig Waade Uden Brede og Utak,
 Har du Venge, faaer du Raade Rok hos Gud, er Havens Enak.

I Klemmen paa det Træ i Rusefielens Gaard,
 Der sad hans Børne-Klæder, hans blodig Hud og Haar.
 Der sad et blodigt Eyn af Dreene og Lalle,
 Min Ven, hvad har du mist? De raabte nu med alle:
 Kom hid og hent igien de Dren, du har mist;
 Her henger Handskerne hos denne Steen forvist.
 Kom hid og hent igien dit Skæg og foeret Hue,
 Et Næse-Huus her er for dem, som haver Smue,
 Stor Spot og megen Skam hand nu til Skaden fik, (m)
 Dog var hand meget glad, hand bort fra dennem gif.
 Hand bandede det Træ, der hannem saadan klemte,
 O! Mikkel, sagde hand, gid Fanden dig nu glemte,
 Du faae en Fandens Færd, igien dig Fanden kloe,
 Det var hans Takke-Sang i denne dybe See.
 Hand bandede da stærk, og lod ey af at tude;
 Thi hand for Strømmen drev, alt som en Horsens Skude.
 Saa vef hand svømmede to store Balske Mill
 I stor Korbitrelse med allerstørste Jil.
 Omfider kom hand op paa Landet ved en Tue,
 Der slæbte hand sig frem, og monne Lallen sue;
 Et lidet laae hand der paa Landet udi Luun,
 Og tvivlte om sit Liv, den ynfelige Bruun.
 O! Mikkel, sagde hand: du lede falske Frende,
 For mig saa bitterlig du Honningen lod blende.
 De Bønder bandte hand, der hannem gjorde Bee,
 Men først og sidst den Ræv, der bandt ham ved det Træ.

I dette Capitel skal læres tvende Stykker.

Det Første.

Denne Bogs Autor vil med fordækte Ord give til-
 kiende, at den store Hob og Almne, som man
 fals

(m) Hvo Skaden haver saet, Hand tør ey ved at lede
 Om Haand og om Spot; Thi den er der tilrede,

falder Hr. Omnes, naar de samme faae Tønnen og Svøben at fiøre, da holde de ingen Maade. Thi det er en ustandig og løsgtig Hob, og et Dyr med mange Hoveder, som haver jo saa mange Sind, som Hoveder; farer hid og did, fra det ene til det andet, og haver i ingen Sag ret Bestandighed eller Fasthed med sig; troer den ene Løgn saa længe, at den faaer en anden, og far saa med sin Tyrste og Herre, som er Lykfen, hid og did.

Ligesom de Israelliter med alle deres Konger stedsse have omkift. Dette er den forlorne Hob, som ingen Fornuft eller Wiisdom betænker, men efter deres eget Sind, og hvor deres Begiering og Affect dem henviser og leder, der fare de heden, og man kand giøre dem wiis alt hvad man vil.

Man læser udi Historier, at denne ustadige Hob Hr. Omnes tit og ofte er foresagt og berettet underlige og utroelige Ting. Saa at denne Hob Hr. Omnes haver tilbedet Mennisker for Guder. Var ikke dette en underlig Ting, at Licurgus kom de af Athene Stad til at troe, at hand havde sin Lov annammet af den Gud, Apollo. Det samme troede de Athenienser, og sore hannem en Eed, at de vilde holde samme Lov, som stor Heilighed, indtil hand soer did igien (og adspurde samme Apollinem, om man intet maatte forandre i samme Lov, enten at tage der noget fra, eller legge der noget til) og indtil hand kom hjem tilbage igien.

Hvo kand alt opregne det snar-troende, ustadige og menige Folkes Bantroe og Giefferie, udi hvilket ingen Forstand er, det er aldeles i sig selv idel Giefferie og Daarskab og idel Banvittighed, saa at een maatte vel rædes for sligt et vildt og uforstandigt Dyr, hvilket ingen Lempe eller Middell veed eller forstaaer, men ligesom en Bisværn, falder det fra een Ting til det andet.

Det

Det vil være regieret og lært med Strenghed og Berdens Riis, og vil dog være anseet, og aldeles være fri, og hvad det gior, ligesom gjorde de det gierne, og umødder, hvad det først begynder (af sin Lætsfærdighed) at rose, ja forhøyer det op i Himmelen, det samme kaster og nedstyrter det snart igen udi Helvede med sin ubetænkte Uforstandighed. Jo meer en Ting er løgnagtig, jo mere haver den Anhengere, og betros af det menige Folk; herom tales mere i den anden Bogs 18. Capitel.

Det Andet.

Al Bellyst, Glæde og Begierlighed, som er udi denne onde Verden, er bemengt med Sorrig, Droveelse og Gienvordighed. Og hvo som smager dette Honnings Sødme, den samme finder og derhos stor Bitterhed og Beeskhed. Derfor er den Bitterhed, som Malurten haver hos sig Helbredens Sødhed bedre, end Honningens Sødhed, som haver og lader efter sig langvarende Sygdom og Beeskhed; thi denne Verden er fuld af Modgang, Bedrovelse, Armod og Ulyst; thi et Menniske af sin første Fødsels Tid, gaaer af een Sorg og Bedrovelse i en anden. Hvo nu tilhenger denne Verdens Bellyst, den samme kommer almindelig udi Fare; ligesom Børnen her, efterfølgende sin Begiering og Bellyst, blev skuffet og bedraget.

Fridank siger:

Et Menniske kommer af skøbelig Sæd,
 Hans Moder i Sorrig ham fode,
 Hans Levnet er lagt i Forsængelighed,
 Og Døden til Slutning vil møde.
 Saa bestesuld Druer et Træ fand en saac,
 Som mangen forvorpen fand være,
 Hvor skøn hand i Verden end synes at staae,
 Indvortes dog Skalken moun' bære.

Det

Det 10. Capitel.

Ræven finder den slagne Biørn, og bespottet hannem, og Biørnen gider hannem ikke svaret, men sniger sig fra hannem.

Her denne Nikkel Ræv hand bavde med behende
 Paa den onde Daad gjort her saa lumsk en Ende,
 Og fort sin gode Ben med Trekker, List og Svig
 Paa Honning-Market frem saa hoy forrædelig.
 Hand løb da straxen til, hvor nogle Høns de ginge,
 Og tog den beste Deel hand kunde med sig bringe,
 Og aad det gandske op ved samme Søe og Aae,
 Og slugte Røvet ned med tvende Drikke smaae.
 Hand sagde saa derhos: nu er jeg glad i Sinde,
 At Biørnen ved mit Mund fik dette Bad at finde
 I Kustefielens Gaard udi det Eege-Træ,
 Hvor hand fik Borste-Luud paa sig det dumme Fæe.
 Hand

Hand er nu sluppen frem med heel og holden Reyse,
Du fand hand liste sig for Kongen ind at kneyse ; .

Jeg haver hannem ret betalet rundelig,

At hand til Kongens Gaard mig bragte ind med sig.

Det er vel gandske vist, jeg kaldte hannem Frende ;

Men Legen seer man her, den fik en anden Ende,

Hand er nu død og vek, det veed jeg meget grandt ;

Ehi er jeg meget glad, jeg hannem overvandt.

Hand fand saa sandelig paa mig en mere Klage,

De andre Kongens Bud de faae mig en saa fage.

Der denne lumiske Knegt hand liden gif omkring, (n)

Da horer nu kun til en sær og selson Ting.

Uvidende hand frem ad Beyen Haser smuurte,

Hvor Bisen nen slidt og stodt heel usel laae og lurte.

Der har d nu dette faae, fersærdeedes hand lidt :

Den Dye, sagde hand, den har kun liden bidt.

Hand bandte Kustefiel, og tog saa til at snakke :

Evi, sye dig an, du Nar, du lede Tossenakke !

Gadst du en spiset af den fede ferske Mad ?

Dg gjort med denne Streg dig selv og Dine glad.

Hand var jo feed og god, ja tyk om Laar og Lender,

J gaar jeg ledte ham til dig og Gaardens Frender,

Hand lod dig dog sit Vandt ved Knubbens Ride-Prop,

Det Hudelose Kræ og Blod-besølet Krop.

Til Bismen spottelig hand sig saa monne vende,

Dg sagde : siger mig, min Hiertens fiere Frende,

Om J har noget glemt i Kustefiens Pind

Al Kloer, af Hoved-Haar og fottesfulde Ekind ;

Hvis saa, saa vil jeg ham det gierne lade vide,

At J tilstede er ved denne Flodens Side ;

Men, Frende, Hiertens Ven, om jeg fand ret forstaae,

Da har J ikke ret og rigtig fundet paa,

At

(n) Den for Broder en fand gielde, Som er glad i al min Vee,
Som mig agter ned at sælde, Naar hand seer min Spot og Spee.

Nr. 3 saa vilde bort den Bondes Honning stiele,
 Som hand i Gaardens Knub saa none monne fielse,
 Har 3 det nu betalt, da er det vel oaret,
 Hoo, Kiere! Klippet har jer Hoved-Top saa slet,
 Hvi er jer Kyg saa rød, som den med Blod var malet,
 Jeg troer, at Rустefiel hand haver sligt befalet
 Det hele Husets Folk, de skulle giøre saa,
 Mig synes, at 3 fand kun lidet see og gaac.

Det maae dog være sært, et Under at begrunde,
 Mon denne Honning sød for eder smage kunde,
 Vil 3 vel have meer af denne søde Ret?

Da siger mig det nu, saa vil jeg lave det.

Gik til, for jeg gaaer bort, saa vil jeg skaffe dette,
 3 er i Esserum vist Abbed for jer Hette,
 3 bær en rød Callot, som Kloster-Munke bær,
 See! hisset borte er et Stykke af jer Lær.

Jer Dre studsjet er, og blodig er jer Krone,
 Jer Handske vel er glemt hos Rустefielens Rone.

Da Biørnen træt og mat slig spodske Ord fornam,
 Som Ræven med sin Smil fremførte saa for ham,
 Hand gad da ikke svart for sin den store Spretke,
 3 sær da hand det Mod paa ham en kunde stekke,
 Og gad en mere hort til slig en Spot og Skam,
 Thi krob hand ud igien i samme Møller-Dam.

De Strømme lob saa fast, med dem hand lod sig glide,
 Saa drev hand bort sin Bey hen til den anden Side,
 Der laae hand blodig, blaae, heel svag og jammertlig,
 Med Suk fremstynnende saa saate selv ved sig:

Skiont jeg er ilde skiendt paa alle mine Venner,
 Dog maae jeg sagtelig see til, jeg Reysen fremmer
 Til Kongens gode Gaard; thi hand mig venter vist,
 Jeg ilde er tilreedt ved Niffels lumste List.

Bed Niffels lumste List, som er min egen Frende,
 Mit Liv det havde nær opfyldt sit Maal og Ende,

Det

Det er den Hund imod, at jeg blev ikke død,
 Og kunde hand endnu, hand gjorde mere Nød.
 Saa humpede hand frem med Pine, Bæe og Plage,
 Og knap hand vreed sig frem paa fire fulde Dage
 I sligt et blodigt Syn til Kongens Gaard og Slot;
 Hans Frende gjorde ham slig Baande, Bæe og Spot.

I Dette Capitel skal merkes tvende Stykker.

Det Første.

Sver som bliver fort udi nogen Skade, eller kom-
 mer noget Meen paa hender, den samme maae
 alt lide, Spee og Spot til sin Skade. Ligefom
 Bisrnen her leed af sin Forræder, udi hans store Sorg
 og Modgang bespottes og forhaanes tilmed.

Det Andet.

Svo nu skal og endelig maae lide og taale Haan-
 hed og Spot til sin Modgang og Skade, den samme
 skal ikke trodselig forsvare sig, men med saa Ord giøre
 sin Undskyldning, og saa tie. Ligefom Bisrnen her
 giør, hand svarer Ræven intet, der hand bespottede
 hannem, men drog sig fra hannem. Thi dersom nogen
 bliver forfuldt og bespottet for sine Misgierninger af den,
 som hand for haver giørt Hofmod, Forfang og Skad;
 da skal hand være taalmodig, og skal saa vederlegge med
 sin Taalmodighed, det hand tilforn urettelig mod Ret
 og Skiel haver brugt og giørt. Men skeer hannem U-
 ret, og hand fand det taalmodelig bære, da handler
 hand ikke allene retsindelig, men beholder og Overvin-
 delsen udi sin Modgang, og saaledes, i det hand over-
 vindes, da overvinder hand. Thi al Dødens Over-
 vinding bestaaer herudi, at man ikke lader sig overvin-
 de af det Døde.

Ren:

Kenner siger :

Lad gaae forbi, taal, tie og liid,
 Din Nød for ingen Klage,
 Paa Gud, din Skaber, sæt din Liid,
 Hand hjælper alle Dage.

Hvo sig med Troe og stadig Trøst
 Paa Himlens Gud forlader,
 Og denne Verdens Synde-Lyst
 Og Laster's Ondskab hader,
 Den lader hand en lide Nød;
 Men vil hans Lykke fremme,
 Hans Sød skal aldrig saae sit Brød
 Ved Betler-Klynt og Stemme.

Det II. Capitel.

Bjornen kom til Kongen igien, saare
 ilde medfaren, og klager paa Ræven.

Der Kongen det fornam, og fik det vist at vide,
 At Bjornen kom nu frem til Kongens Gaard med
 Qvide,

Er ikke det vor Brun, der hisset henne gaaer?
 Hvi er hand saa tilreedt med blodig Stod og Saar?
 J! sagde Kongen da, hvi gaaer hand saa og raver?
 Saa underligt et Spil jeg for ey skuet haver.
 For Kongen Biørnen gif saa saare ommelig,
 O! mægtigste Monarch, hand sagde, hör nu mig:
 J selver det kand see, jeg faren er saa ilde,
 Jeg haver været der til Nikkels Honning-Gilde,
 Hand haver mig forraadt, jeg klager jammerlig,
 O! Konge, lader Jer forbarme over mig.
 Jeg vil, var Kongers Svar, mig ikke stort beraade; (o)
 Men jeg vil hevne det med Straf foruden Naade,
 Hvad? torde Nikkel saa skamfere sig en Mand?
 Som J, min Abgesandt, jeg siger nu paa Stahd,
 Jeg ved min Ere svær, jeg sværer ved min Krone,
 Hand eders Fange er, det intet skal forsone,
 Og al den Hevn og Ret J over ham begier,
 Den inden Dage syv skal vist udstedes her.
 Jeg hannem fængsle vil, hand skal i Græffet bide,
 Saa sandt som jeg mit Sverd vil bære ved min Side,
 Al denne Ret og Straf, jeg eder lover her,
 Jeg holder gandske vist, saa vist jeg Konge er.
 Dermed lod Kongen strax i Brede sammensamle
 De Store med de Smaae, de Unge med de Gamle,
 Besønderlig og dem, som vare Kongens Raad,
 At handle viselig om Hevn for denne Daad,
 Og straffe Nikkel Sur for hvad hand havde øvet
 Med Kongens Sendebud, som pünlig var bedrovet.
 Paa Kongens høye Bud de allesammen kom,
 Og uden lang Disput de fatte denne Dom,

Os

Herrer, som vil være vise, Gierne de udvelge sig
 Wise Raad, som de kand prise Udi Daaden, troc kun mig.

Og gaae til Kongen ind med denne sluttet Tale:
 Stormægtigste Monarch, I haver at befale,
 Er dette til Behag, og eder ey imod,
 Da best man anden gang Grev Mikkel stevne lod,
 Og eengang end endnu et Bud til hannem sende,
 Og gibe hannem her alvorligen tilkier de,
 At hand skal komme ind til Forsvar i sin Sag;
 Den Vildkat sendes best derhen i denne Dag,
 At bære Mikkel Bud paa Kongens gode Tynke;
 Thi hand er viis og klog, og veed hans Kæve-Mynke;
 Ja, sagde Kongen strax: Du Svinke far nu hen,
 See vel og noye til, og stat her strax igien.

I dette Capitel skal merkes tvende Stykker.

Det Første.

Snddog at en Konge eller anden Befalnings-Mand
 og Dommer, efter de gamle Bises Lærdom, skul-
 de lade vederfare den Retvise hvad Ret er, og
 straffe den Uretvise for sine Misgierninger. Paa det
 at de, som sligt høre, sig kunde frygte af de Ondes
 Straf, og at de Gode sig desligeste vogte fra Ont at
 gjøre. Desligeste skal hand og den, som er anklaget
 for nogen slags Gierning, (om hand ikke møder første
 gang) lade hannem anden gang stevne igien til Rette,
 og høre hans Undskyldning og Gienfvar, og grandt ag-
 te og merke den rette Grund og Sagens Rænlighed, og
 ingen for Had eller Alvind med Hastighed overfalde og
 domme. Ligefom Kæven her af Kongens Befalning
 bliver anden gang kaldet udi Rette.

Det Andet.

Hver Konge eller Potentat (lære de gamle Bise)
 skal al sin Sag og Handel, være sig hvor stor eller li-
 den

den den er, efter sit forstandige, ærlige og vise Raads Raad vel forstaae, overveie, fuldkomme og udrette. Thi udi saa Maade kand hand staae sine Uvenner imod, sit Rige, Bælde og Magt udbrede og formere. Men vil hand forsmaa og foragte sine tro Mænd og vise Raadgivere, og efterfølge sit eget Hoved og Forstand, og er hand end viis, da kommer hand dog seensig til Ende med sin Sag, og hans Rige krenkes derudover. Item, udi Nød og Trang skal en Konge ikke eneste høre de Vises Forslag og Raad, men ogsaa andres, indtil samme Sag eendrægteligen beslattes af Raadet. Men dens Raad, som hand veed, at hannem ikke elsker, skal hand ikke efterfølge. Giver end den samme engang et got Raad, da gjør hand det, for hand vil desbedre være betroet en anden Tid, men hand gjør det dog ikke stedse, ey heller af en god Grund.

Kongen skal og have Raadmænd, som ikke ere sladderagtige, men de som kunde tie, hvis hand lønlig med dem handler og beslutter. Thi heraf faaer hans Fremset, Mening og Anslag Fremgang og god Ende, og hans Skade og Fordervelse bliver afvendt. Thi naar Herrer og Fyrster have god Tilsyn, at alle Mennesker vederfares Skiel, Lov og Ret, og at deres Sager og Handel ikke ere udi hver Mands Mund, da er der Fred, Lust og Enighed udi Land og Rige. Men naar Fyrster og Herrer have et aabemundet og sladderagtigt Raad, saa at menige Mand faae deres Raad og Anslag at vide, da begynder Had, Uvind, Uenighed, Mord, Riv og Trette, saa at ingen er fri for den anden. Den Tyran udi Sicilien, som hedde Geron, kunde vel taale og lide hos sig de, som sagde alt det de vilde, og om det end var hannem selv imod. Men de samme, som ikke kunde tie, hvad dem udi Londen var sagt og befalet, dem kunde eller vilde hand aldeles ikke taale eller lide hos sig. Der

Derfore bør alle Kongers, fyrsters og Stæders Raad at være tause, som kunde beholde hos sig det, som lønligt er. Thi med et Raadslag, som bliver lønligt, og ikke aabenbares, fandt et gandske Land og Rige forbedres. Dertiligste og, om det aabenbares, da fandt det gandske Lands Skade og Fordere henge derudi, i det at slig Fare og Fordervelse, dertiligste og Belsærd og Lyksalighed henger herudi, da er det en Herre farligt, sligt andre at betro. Det er og dem, som noget blive betroed, farligt, om de ikke kunde tie det samme, som lønligt er, og dem saaledes betroes og siges.

Keiser Augustus havde een i sit Raad, som hedde Sulvius, hannem betroede hand, og gav hannem tilkiende, hvorledes at hand vilde bestikke alting udi det Romerske Rige, og hvo efter hannem skulde regiere. Thi hand søgte Bey og Lempe, at hans Søsters Son, som var uden al Skyld og Brode fordreven, kunde komme ind igien, og efter hans Død annamme Riget og Regimentet, thi hand var hans ægte Hustrues (som hed Livia) Son, hvilken hun havde avlet med en anden, meget vred. Enddog at denne Livia meente, at hendes Son skulde komme til Regimentet og til Riget. Denne Sulvius blev tit og ofte adspurt af sin Hustru (hvilken der havde hemmelig Venkab og Kundskab med Livia) hvad der var handlet inden Raade om Livias Son, at hand vilde hende det dog aabenbare. Sulvius lod sig det afbede, og sagde sin Hustru, hvad der var besluttet, hans Hustru sagde det strax Livias igien, og Livia bebrendede Augusto det samme, og sagde: maatte du ikke have sagt mig det før, mens du havde det i Sinde. Thi denne skal nu efter denne Dag have mig og alle Mine. Augustus forfærdes af denne Tale, og blev vred paa Sulvio. Der Sulvius formerkede Keiserens Brede, gik hand hjem, og vilde straffe sin

fin Hustru, at hun havde fligt aabenbaret, hand havde og i Sinde, at vilde have stunget sig selv ihjel; hans Hustru svarede hannem, dig skede ingen Uret, om du faaledes dræbte dig, i det at du en Kvinde (hvilken du udi flig Maade længe og vel haver kiendt, at hun ikke fandt tie) haver betroet og aabenbaret det, som skulde have været lønligt, og nogen Tid derefter dræbte de sig begge to selv.

En Konge, som hedde Lisimachus, havde en Mand, som hedde Philippus, saare kier, og gjorde hannem alt det hannem kiert var. Og eengang sagde Kongen: Philippus, hvad skal jeg dig meddele og betro af min Sag og Handel? Hand svarede hannem: Min Herre og Konge, betro mig hvadsomhelst du vilt, men lad det dog ikke være hemmeligt eller lønligt. Denne gode Mand vilde ingen Fare staae, derfor begierede hand ikke heller at vide af Sagen.

Fridants

Hvo sin Tunge fandt regiere,
Raaer sin Alder udi Være.

Det

Det 12. Capitel.

Bildkatten, som kaldes Hinge, bliver udsendt af Kongen, for at stevne Ræven anden gang for Retten, og hvorledes det gik ham.

Der Kongen med sit Raad og hele Hof begyndte
 At hnde dette Raad og Raadets kloge Fyndte,
 At Hinge skulde nu det Bud for Kongen gaae,
 Og stevne Mikkel Ræv for Kongens Ret at
 staae,

Da sagde Kongen strax til Hinge: merk nu dette,
 Hvad disse Raadets Mænd for sundt og got berette,
 Gaf strax til Reynike den Sof, og siig ham saa,
 At jeg med alt mit Raad vi lade ham forstaae,
 At skal man nodes til til hannem nogensinde
 At sende flere Bud, da kand du ham paaminde:

At hannem og hans Slegt, hvis en hand kommer frem,
 Jeg møder, og i Grund vil ødelegge dem.
 Veed ham paa beste Viis, hand slikt for Spot en holder,
 Hand itkun større Straf omsider sig forvolder,
 Saa sandt jeg Konge er for hele Jordens Dyr,
 Det vist mit Alvor er, om hand nu mere knyr.
 Jeg veed, at andre Dyr har stort paa ham at klage,
 Men Eder veed jeg og, hand elsker alle Dage,
 Hvad I ham raader her, det hører hand forvist,
 O! underviser ham, hand bruger en sin List.
 Det være mig til Skam, til Skade eller Fromme,
 Hvad skal jeg sige, naar! jeg frem for ham monn' komme,
 For min og Mines Skyld gjør hand kun lidet Got,
 Men skæmmer ud min Snak, og holder mig for Spot.
 Min Tale er for svag, min Skikkelse er ringe,
 Lad een af Qualitet ham dette forebringe,
 Brun, mægtigste Monarch, var mægtig stærk
 og stor, (p)
 I har jo nylig hørt, hoor hand med hannem foer.
 Hvad skal jeg arme Kat i denne Sag forrette?
 Du skal, var Kongens Ord, min Hingse, gjøre dette,
 Man finder jo iblant og mangen liden Mand,
 I hvilken er Fornuft og meget god Forstand,
 Fast meer end i en stor, der studser stort og prunker,
 Med Brall og store Ord, og mener, hand er Junker,
 Er I en liden Mand, jer Hierne er dog kiek;
 Thi er jeg vis oppaa, I spiller ham en Trek.
 Aldi u, saa gaaer jeg bort, seer jeg et Tegn i Luften
 Paa min den høyre Haand, strap viser mig Fornuften,
 At Lykken er mig god, og Kensen vel gaaer af;
 Der hand kom lidet frem med sin den Vandrestaf
 Et.

(c) Hvo som synes viis at være, Klog og flygtig, stærk og stor,
 Virkeligen maae hand bære Narre-Dragt i Gietke-Chor.

St. Mortens Fugl hand saae i Lusten sig at svinge, (q)
 O! Kiere, sagde hand, vil du mig Enkke bringe,
 Slaae dine Binger ud, og flyv nu for mig hid
 Til høyre, og gjør ey til venstre Side vrid.
 Den Gaas flyv hastig ned til Tegn for Kattens Qvide,
 Og satte sig paa Qvist alt til den venstre Side;
 Der Hingzen dette saae, da henlig rædtes hand,
 Og siger: sancte Knud! o! hielp mig arme Mand.
 Dog gjorde hand, som Folk endnu er van at gjøre,
 Naar de en ond og en forvorpen Tidend høre,
 Hand trostede sig selv af beste Hu og Magt (r)
 Sin Konges Erinde at tage vel i Agt.
 Gik derpaa ligefrem til Maleparti Skandse,
 Og fandt Grev Nikkel strap ved Slottet gaae at soandse,
 Hand hilste hannem dybt med ydning Reverens:
 Høybaarne Hr. Baron, høy Grevlig Excellens,
 Urbødige Tienere, god Aften Hjertens Herre,
 Jeg beder om Pardon, I mig velkommen være,
 Jeg stevner Eder her i Rette anden gang,
 O! kommer det ihu, den Bey den er saa lang.
 Vor Konge hand er vreed, fortørnet overmaade,
 Hand Eder straffe vil foruden nogen Naade,
 Hvis skeer, I kommer ey til Rette nu med mig,
 Da gaaer det Eder vrangt, heel galt og jammerlig.
 Jeg siger Eder her paa Kongens Troe og Love,
 Jer Liv det er forbrut, jer Gods det staaer i Bove.
 Min Ven, var Nikkels Ord, velkommen denne Strund,
 Det er mig Hierte-kiert, I er saa frisk og sund;
 God Aften, søde Ven, min Hjertens Hinge Frende,
 Jeg under Eder godt, det skal mit Hierte kiende.

H 5

Hans

(q) St. Mortens Fugl var Vild-Gaasen, som holdtes for at give betydelige Omina til God og Dnt.

(r) Hvo sig trostet i sit Rod, Gaaer paa Sorgen snarest Rod.

Hans Mund den talte godt den Hiertens falske Hund,
 Men Hiertet tænkte strax paa Skalkesviig og Fund.
 Hand tænkte straxen paa den arme Kat at stænde,
 Og hannem tom igien til Kongen hiem at sende
 Med usorrettet Sag, og sagde: frende Ben,
 Siig, hvad I have vil, saa gaaer jeg straxen hen
 At skaffe Eder det, hvad er jer beste Spise?
 Jeg veed ey hvad for godt jeg Eder skal bevise,
 Eid need, saa vil vi os i Aften giøre glad,
 Og udi Morgen Dag saa vil vi følges ad.
 Vel aarle vil vi op til Kongens Gaard at ile,
 I er min beste Ben, paa Eder vil jeg hvile,
 Jeg ingen bedre har at følge i den Sag,
 End Eder, kiere Ben, stor Tak for jer Umag.
 Af al min gandske Slegt, blant alle mine Frender
 Jeg Eder, kiere Ben, for beste Ben erkjender,
 I trofast er og god, I staaer i Noden fast,
 Thi hielper I mig vel af denne Skam og Last.
 Det er i Sandhed vel ved fulde otte Dage,
 Da kom den vanise Bisrn og vilde paa mig rage,
 Hans Lærdom den var falsk, det kunde jeg forstaae;
 Thi torde Nikkel da ey heller med ham gaae.
 Hand mumlede saa sælt, var stærk og gloede ilde,
 For tusind danske Mark saa sandt jeg ikke vilde
 Til Kongens Slot og Gaard allene med ham gaae,
 Med Eder, kiere Ben, tør jeg det nok bestaae.
 I Morgen strax for Dag vil jeg med Eder følge,
 Det er det beste Raad, et Raad jeg ey vil dolge.
 Men svarte Hingen strax til Nikkels falske Fund,
 Vor Kense vil vi strax fuldende samme Stund.
 Vi vil nu følges ad til Kongens Slot og Mure,
 Den Maane skinner klar, vi længer ey vil lure, (s)

Gaa

(s) Naar Solen skinner lys og klar, Da Maanen intet duer,
 Men naar man ey af Solen har, Da Maanen may bestuer.

Saa er og Benen god, og Lusten klar og reen.

Jeg vandrer ey i Nat, saa sandt som jeg faaer Meen,
 Var Nikkels Tale da, det kunde sig saa hændt,
 Vi mødte Skalken-Pak, som intet til os kiende,
 Der kunde med Guevalt i Nat os tage fat,
 Som ellers toge af for os sin snored Hat,
 Og hilsede os dybt, forstaae om hand os kiende,
 Om Natten torde hand os ilde slaae og skiende,
 Ja sagde Hingze, Kat: lad Nikkel mig forstaae,
 Hvad Supper, Steeg og Mad skal jeg hos Eder faae?
 Om jeg den gandske Nat hos Eder her forbliver.

J skal, var Nikkels Ord, faae søde Honning Skiver,
 Paa denne Marsens Tiid J andet ey kand faae,
 Jeg beder, J vil ey mit ringe Huus forsmaae.

Men Katten svarede med god besteden Tale,
 J Eders Huus og Gaard J haver at befale,
 Jeg Honning aldrig aad, men er i Eders Huus
 Ey andet her at faae, da giver mig en Muus.

En Muus det er min Mad, min allerbeste Føde,
 Min Mave er for svag, jeg spiser ey det Sæde.

Da sagde Nikkel Sur: er Muus jer beste Mad?

Jeg onskte, at J da i Præstens Lade sad.

Er det jer Alvor da, da lader mig det vide,
 Saa vil vi følges ad ret strax ved Astens Tide,
 Her boer en Naboe Præst, Hr. Sode hedder hand,
 Der vil vi trine ind, og stræbe, at vi kand
 Udi hans Lade-Huus, som staaer ved Kirkens Ende,
 Faae nogle fede Muus til Eder, fiere Frende,

De gaae saa vrimle tyk i hele Flokke-Tal,

J denne Aftenstund J dennem sinage skal.

Den gode Munke-Præst jeg horer tit at flage,
 At hand af samme Muus stor Skade monne tage,

De pibe i det Koer, er oppe tit at hiids,

Nu vil vi straxen gaae, nu er det nok til Tiids.

Eya,

Ena, var Rattens Ord, hvor vil vi være glade,
 O! lader mig nu strax her frem til samme Lade,
 Om I vil være mig en kjer og kjerlig Ven,
 Jeg gjør mit Beste til at hielpo jer igien.

For al den lekre Mad, man ellers kand opregne,
 De skionne fede Muus jeg elsker allevegne,
 Var det end Hare=Streg, Capuner og Polar,
 Saa sandt de lekre Muus for dette Prisen har.

Grev Nikkel sagde da: jeg svær paa Tro og Love, (t)
 I denne Aftenstund for I gaar hen at sove,
 Jeg fører Eder hen til dette Præste=Huus,
 Der skal I finde nok af slige fede Muus.

Jer Mening har jeg nu, var Rattens mavre Murren,
 Allons, mig synes nu, jeg hor en Muse=Surren.

Grev Nikkel da sin Bey ad Præstens Lade stat,
 Den arme Hingse, Kat, hand troede al hans Snak
 Com

(t) Meget love, intet give, Daarlighed det er at drive.

Som de nu skulde gaae til Præstens Loe og Lade,
 Da nylig samme Nat var dette Præstens Skade,
 Hand synlig havde mist sin beste Hane, Køf;
 Thi Mikkel havde tit besøgt hans Hønses-Flof.
 Et Hul hand havde giort paa Husets Veg og Mure,
 Det samme monne og Hr. Sodes Son oplure,
 Som var behendig til at sætte i det Gab
 En Snare for den Tjuv, at see hans Død og Drab,
 Og vilde paa Beram nu sikkerlig forfare
 Sin Hanes Bane-Mand, ved denne Kæve-Snare,
 Det gjorde hannem ont, hand hannem havde mist;
 Thi brugte hand og her den Tref og trædske List.
 Der Mikkel nu forham i Hullet denne Snare,
 Til Ratten sagde hand: her maae J nu forfare, (u)
 Her staaer en aaben Dør, her maae J være snart,
 At springe hastig frem med en geschwindig Fart.
 Det er nu Natte-Tiid, J selv det seer og merker,
 O! spiser af den Mad, saa eders Mave verker,
 J gribe nu i Fleng, og bruger eders Kor,
 Hor, Hiertens Hintze, hvor de pibe inden for.
 Naar J er Muse-mæt, da vil jeg eder vente,
 See her, her bier jeg ved denne Steen og Stente,
 J Aften ville vi ey mere skilles ad,
 O! spiser jer nu mæt af denne Muse-Mad.
 J Morgen, fort for Dag, vi være vil paa færde,
 Til Kongens Slot at gaae, see her ved dette Giærde,
Der

(u) Hvo sin Uoen stufte vil,
 Hand maae være sledst i Tale,
 Hand af jøde Ord maae prale,
 Hand sig nær maae holde til,
 Til sin Kjende, hvor hand gaaer,
 At hand kand hans Hierte sinne,
 Og ved Falskhed hannem bringe
 Jamer, Rod og Hierte-Saar.

See et sært og selsomt Fund,
 Mellem Berten og hans Gieste,
 Naar at Berten har til Beste
 Tidet, og hans Giest er rund.
 Uden Berten har Forstand
 Paa desbedre sig at stikke,
 Ellers kand i Fare stikke
 Giesterne, saavel som hand.

Der ligger Benen lagt. Ja, Nikkel, mon jeg tør,
 Foruden nogen Last, gaae ind ad denne Dør?
 Thi Muse, een og hver, de ere overmaade
 Saa trædske, at de fand for alle Trekker raade.

Eya, var Nikkels Snak: er J saa Hare-ræd?
 Jeg meente, at J var med Ulve-Skind beklæd.
 Na! hvad er det for Snak? hvad Snak maae jeg nu høre?
 Ja, ja, saa kommer ud, vor Bey vi da vil fiøre
 Til Moder ind igien, som for hun eder bad,
 Hun paa min Værelse skal tractere os med Mad,
 Med Mad i caet Huus, got Mad fand der og vanke,
 Endskiont vi ikke der de fede Muus opsanke.

Der Hunge, Katten, her sliq spodske Ord fornam,
 Hand sprang da straxen ind, sig selv til Last og Skam.
 Hand sprang i Huset ind, sig selv til liden Fromme;
 Thi Kæve-Snaren strax om Halsen monne komme,
 Og blev saa hengende. Det var en Kændens Meen.
 Saa skændte Nikkel Kæv hans Gæster hver og een.

J dette Capitel merk fire Stykker.

Det Første.

Der findes vel Hof-Betientere ved Herreris og Fyr-
 sters Hoffer, som lade sig saare vise og forfarne
 være, og naar dem noget befales at giøre eller
 udrette, da kunde de mesterlig sinigle, klynke og stønne,
 og undskyldte sig, ikke at være duelige, sliq Vrinde at
 udrette; ikke for anden Sag, end at de ville være rose-
 de, men deres Mening og Begiering er ikke, at man
 skal forskaae dem dermed, men at Herrerne jo meer og
 meer saae Billie til dem, og have dem derfor fast mere
 betroede, end tilforn, og sege dog endelig herunder de-
 res egen Nytte, Baade og Profit, men disse samme ere
 snart forte udi Skade og Fordervelse formedelst deres
 Væ-

Ærgierighed og skjulte Hofmod, ligesom og Ratten her vederfares, og forføres.

Det Andet.

Alle, som forlade dem til Troldom, Spaadom, og til besynderlige Tegn, Fugle-Sprog og besynderlige Dage, disse samme synde alle imod Gud, og bespottede hans hellige Ord, hvilket som lærer, at Gud efter sin urgygkelige og guddommelige Villie og Almægtighed alting ordinerer, regierer, skikker og gjør. Udi sliq Maa-
de handle de, som agte, hvad dem om Morgenens mø-
der først for Fugle eller andre Dyr, enten de løbe over
Beyen for dem, eller flye til den venstre eller høyre Si-
de, derved troe de, at deres Rejse skal gaae dem vel eller
ilde tilhaande. Som somme, naar de færdes, og en
Hare løber tvært over Beyen for dem, da agte de det
for et ulykkeligt Tegn. Item, andre mene og, at nogle
Fugle-Raab, og hvorheden de sine, som er Ornen,
Ravnen, Skaden, Svanden og Uglen, at der staaer
deres Lykke og Ulykke udi, ligesom Singe her gjør.

Hr. Hans af Svarckenberg siger udi

Dyernes Hukommelses Bog:

Det være sig Qvinde, det være sig Mand,
Som Troldom og herende Sager
Forbruger og elsker i syndigste Stand,
Guds Bredde de over sig drager.

Dig ikke lad nykke, at Talen er god,
Som Heren uchristelig taler,
Om mange ved dette da hielpes paa Fod,
Det er dog det Fanden befaler.

Du haver vel ofte og jøre vel hørt,
Gud meget lar over os fomme,
For Synden vi have os selvør paasort;
Thi vi ere ikke saa fromme.

Gud giver ham Magten at bruge sit Spil,
Og stærk udi Verden regiere.

Exempel at læse du kand om du vil,
I Strikten det skrevet skal være.

Det er dog udi Naturen Prædictiones og Divinationes, det er, Indskud og Spaadomme om de Ting, som tilkommende ere, men hvad det er, kand ingen retteligen sige eller vide, hvem nogen Ulykke skal vederfares og hendes, hans Hierte giver hannem derom vel noget tilkiende, thi hans Tanker og Sind ere tunge og bekymrede, men hand veed dog ikke hvad det er, eller hvad hannem skader, førend samme Ulykke timer og falder hannem over, og da siger hand, mit Hierte sagde mig det vel tilforn. Symonides, en saare veltalende Mand, fandt liggende ved Strandbredden et dødt Menniske, hannem syntes, at det skulde have noget besynderligt paa sig, at hand fandt slig en Ting, og blev derfor saa længe paa Landet, at hand kunde begrave samme døde Krop. Men hans Staldbrodre, som ikke vilde bie, de ginge til Skibs, og druknede allesammen den samme Dag, og hand blev ene udi Live, hans Hierte sagde hannem det, at den Døde skulde være hannem til et Tegn; hand efterfulgte sit Hiertes Indskud, og blev levendes.

Sebastianus Brandt siger:

Et christeligt Menniske ilde det sjaer,
 Som daarlige Konster bedrive,
 En christelig Gieruing og Tale den sjaer
 Om Gud og vor HErre at blive.
 Hvad os eller andre vi giste til Gavn.
 Det skulle vi troliq beaynde,
 I Jesu vor HErres velsignede Navn;
 Thi ellers vi daarligen synde.
 Vi skal ikke sige tilkommende Dag
 Nu mere forvorten at være,
 End den, som oprinder til Lykke og Mag,
 Som Onde de plene at lære;
 Der lære: i Moraen vi vogte os maac,
 I Dag vi en Skade kand tage,
 Nu ikke, men siden da kunde vi sjae
 Hov Aarsag paa Tegnet at flage.

Min Ven og min Christen kom dette ihu,
 Hvo saadanne daarlige Stykker
 Vil falskelig lære at øve dem nu,
 Og dem med en vrang Troe besmykker,
 Den samme skal finde den samme Profit,
 Den Løn, som Kong Saul hand naade;
 Sin Gud hand forlod ved sit Hære-Paabit;
 Og faldt saa i Dievelens Vaade,
 I Dievelens Snare og dervelig Baand;
 Thi som hand til Satan sig vende
 Og træde den dievelske Helvedes Land,
 Saa fik hand en skammelig Ende.

Det Tredie.

En viis og dristig Mand skal ikke lade fra sig vige
 udi Modgangens og Bedrøvelsens Tid sin Fornuft og
 Forsigtighed. Thi de Vises Forsigtighed kand frie dem
 i Farens og Nødens Tid, og bedre bevare dem, end
 Styrke og Riigdom. Derfor skal en viis Mand ikke
 forfærdes udi nogen Ting, som hand vil anhæve og be-
 gunde, saafremt at det er ærligt og sammeligt. Ligesom
 Hingse og her sig selv trosser. Men naar nogen ves-
 derfares nogen Gienvordighed, da skal hand dog ud-
 vortes (enddog at hans Hierte er indvortes bekymret)
 holde sig ved et frit Mod, ligesom intet var, paa det
 at hans Uvenner, som have hannem fort i samme Fald
 og Skade, sig ikke skulle glæde.

Det Fierde.

De Dyrkelgode, og de som agte sig selv vise, blive
 letteligen skuffede og forførde, naar de listige og svige-
 fulde Forførere udi Sandhed og tilvisse have fortæret
 deres Grund og Mening, og til hvad Ting og Bærelse
 de ere meest tilbøyelige; ligesom Nikkel her og gior ved
 Hingse. Der hand rettelig forstod hans Grund, da
 forde hand hannem udi Rængsel og stor Fare, i det at
 hand raadde og bad hannem springe udi Hullet, der
 som hand vel vidste at Snaren stod.

Men hver viis Mand bør efter de gamle Bises Raad forsigtig og velbetænkt giøre sin Handel og Erinde. Og ikke heller adspørge de Listige, Svigefulde og Ubekiendte om Raad, men søge dem hos de Fromme og Retvise. Thi den som er fornuftig, skal ikke forlade sig til de Ting, som ere tvivlagtige, men forfare Sandhed og den rette Grund derom; hand skal ikke sætte sit Liv udi Fare efter nogen andens Raad i nogen Sag, som kand være tvivlagtig, om hannem end derudover store Ting lovedes og tilsagdes.

Det 13. Capitel.

Hinze bliver forraadt af Ræven, som volder med sin listige Tale, at hand bliver fangen og ilde medhandlet.

Der Hinze, Ratten, kom i samme Hul og Snare,
 Det søle mørke Sted hand maatte da forfare,
 Da

Og der hand nu fornam den lede Ræve-Sag,
 Som Nikkel var tilreedt, hand blev da bange strax,
 Thi Snaren med 'en Hast omsnærede hans Strube,
 Der sad da Katten fast i denne mørke Grube,
 Hand sprang da Spring i Spring paa sin den beste
 Biis,

Og siden blev saa der sin Jægere til Priis.
 Hand vrælte, som en Tor, og hvæste i den Lænke,
 Hand spruttede og skreeg, det vel enhver kand tænke.
 Der Nikkel dette saae, hand blev da Hierte-glad,
 Og sagde: Kiere Kat, hvor smager denne Mad? (x)
 O! spiser I nu Muus? hvad? ere de og fede,
 Mens I saa quædende her efter dennem lede,
 O! vidste Morten det, vor gode Munke-Son,
 At I nu spisede hans Bildbrad udi Lon,
 Hand bar da Senep frem for Jer til rette Tide,
 At denne gode Steeg desbedre kunde glide.

O! synger man saa fint til Hove ved sin Mad?
 I! er man der til Bords saa overmaade glad?
 Jeg vilde gierne nu, at Ulven var der inde
 At giøre Compagnie ved Bordet denne Sinde,
 Hand kunde og iblant vel taale noget Got,
 Den Hierte-gode Ven. Med denne Spee og Spot
 Da spottesfulde Snak stod Nikkel her, og glode,
 Og lod den arme Kat i Strikken staae og rode,
 Det var hans største Lyst, det var saaledes sai,
 Om Jiegrimen sad i Snaren hos vor Kat.
 Hans Ræve-Kund den var til Tyverie og Trette,
 Da idel Ondskabs Tid spidsfindig an at rette,
 Desligest og derhos at ove Hoer og Mord,
 Saa stor var ingen Evig for ham paa denne Jord.
 I 2 Hand

(x) Naar du gir andre Spot og Spee, Du først dig selv skal kiende,
 Hvis en, du saer da vist at see Paa dig en daarlig Ende.

Hand fik den jo i Verk; thi fik hand her i Sinde
 Fru Grimhold, den Madam, den store stolte Qvinde,
 At søge drihtelig for een saa dobbelt Sag;
 Først, om hun vilde her bekiende, hvad for Nag
 Og Klaffer Hægrim hand vilde paa ham sette
 Bed første Stevnemaal; det andet det var dette,
 At giøre Fruen Ekam. Men Mikkel kom ihu,
 At Hægrim hand var i Kongens Gaard endnu.
 Saa Ulven havde og paa Reynike at rage,
 Fordi hand udi Fad med hannem vilde snage;
 Thi rit hand boledde med Grimhold hemmelig,
 En spodst og modig Mær, ja stolt tilstrekkelig.
 Der Mikkel did nu kom, og saae at Ulvens Frue
 Et lidet var for ham udgaaet af sin Stue,
 Hand fandt da Børnene, og hilste demnem smukt, (y)
 Dog meest af haanlig Spot, og ikke udaf Tugt:
 O! fiere Unger smaae, Stivbørnene og mine,
 Hvor lider eder nu? saa tog hand til at grine,
 Og derned lob hand strax, og vilde ikke staae.
 Lit efter Grimhold kom, og hastede derpaa.
 Hun sagde til de Smaae, og ud af demnem lurde:
 Var nogen her i Dag, som noget til mig spurde?
 De svarede: Mama, her var retligenu
 Bor Fader, Mikkel Sur, vi komme det ihu,
 Stivbøren hans forvist hand sagde os at være,
 Saa mange, som vi er, det fand vi eder lære.
 Da soer Ulvinden strax en Eed saa stor og stolt,
 En Fandens Færd hand skal nu have sig forvoldt.
 Hun vilde det forvist nu hevne samme Sinde, (z)
 Og straxen søgte, om hun hannem kunde finde, Hun

(y) En Daare forom, | Som Børen forlede
 En Skalk maae hand hede, | Med Løgn og med Lisi.

(z) Hvo altig vil hevne | Hand lever i Brede,
 Af nderste Evne, | Og lader sig lede
 Som siges ham paa, | Til Siendsel at gaee.

Hun fandt ham da paa stand, og vidste nok hans Tuur,
 Hvor hand sin Klappe-Jagt anlagde ved en Muur.
 Hun sagde: Mikkel Ræv, hvad er det for en Tale,
 Som J for mine Smaae i Gaar tog til at gale?
 J skal nu derfor faae et ondt og Fandens Nar,
 Saa vist som jeg nu her for eders Dyne staar.
 Ravnstend gal og vred og bister var den Kone,
 Hun flegged Eder op ved Havens Stoel og Throne,
 Dermed saa tog hun til at barke Mikkels Skind,
 Og med sin Kamme-Stang lob lige paa ham ind.
 Hand hendes Brede-Slag ey længer vilde lide,
 Men vendte sig omkring hen til den anden Side,
 Der laae ey langt derfra et gammelt revet Slot,
 At lobe der i Skiul, det syntes Mikkel got.
 Hand lob, hun fulgte med, og flode digt hans Hale,
 De lobe begge fort ud over Skov og Dale,
 Et herligt Eventyr J nu at høre faaer,
 Ved Slottet stod en Muur; nu hører, hvor det gaaer.
 Paa Muren var et Hul alt til den venstre Side,
 Der sprang nu Mikkel til, og lod sig giennemglide,
 Den samme Sprekke var heel liden, smal og tynd,
 Men Mikkel kom dog frem igiennem med en Tynd.
 Men Grimhold var for tyk, for stor, for feed og hylidig,
 Hun kom i Sprekken og, skiont ey dog gandske gyldig,
 Hun stak sit Hoved ind, og trængte heftig paa,
 Men Sprekken var for smal, hun maatte ude staa.
 Hun sprat og sprallede, det beste som hun kunde,
 Men giennem der at gaae hun kunde ingenlunde,
 Tilbage kunde hun ey heller Kroppen faae,
 Ervar Mikkel lob omkring, og vilde hende flaae.
 Der Mikkel hende saae i denne faste Klemme,
 Hand klemte hende af, sin Billie at fremme.
 Hun sagde: psy, du gior, som ingen Dannemand,
 At du mig fiendte saa udi et fremmed Land.

Om noget, sagde hand, jeg før forsømmet haver,
Jeg retter det nu op, og det nu bedre laver.

O! sig en Ægte-Mand sin Ære sætter til,
Der saa sin Hustru med en anden spare vil;
Som Nikkel gjorde her til fru Ulvindens Qvide,
Hand skietted intet om, hvo dette fik at vide.

Der Grimhold kom nu løs af Spretken ud igien,
Emut, Nikkel borte var, den gode gamle Ben.
So meer hun søgte der sin Ære at bevare,
So dybere hun stak i Rygte, Blam og Fare.

Vi ville dette da med Nikkel lade staae,
Og melde, hvor det nu med Singze monne gaae.

I dette Capitel merk fire Stykker.

Det Første.

Mangen Mand, som bliver ført udi Skade, eller
skuffet af slige svigefulde Forrædere, skal tit og
ofte taale og lide Spee og Spot, til deres
Skade; ligesom Nikkel her gior, hand staaer og spots
ter Ratten, nu hand er kommen i Snaren; thi af ondt
Felskab bliver ingen forbedret, men fast mere forhaas
net, forraadt, spottet og skiendet.

Det Andet.

Hvilken eengang forraader kand ilde igien aflade,
men forraader vel tiere; hvilken og een forraader, den
forraader og vel mange, om hand det med Lempe kand
bekomme; som Nikkel her siger, hand vilde, at Jes
grim var i samme Snare hos Ratten. Thi et Mens
niske, som eengang gior en Ugierning, af hannem maa
man stedse vente sig Utrooskab, og det som Ont er, i det
at hans Natur driver hannem af den ene Ugierning og
Synd i den anden, saa at hand haver en Velbehages
lighed derudi, ja tør og beromme sig deraf; som og
Nik

Mikkel gjør, af det lede Hoer, som hand haver gjort og bedrevet.

Det Tredie.

Horerie er en stor og svar Synd, hvilken Gud baade her og i den anden Verden (efter den hellige Skriftes Endelse) haardeligen vil straffe.

Docter Sebastianus Brandt siger:

Kong David en saare berømt Mand Af Formhed og hellige Dunder;
Den hellige Bibel med Tale saa sand Om hañem saa herlig udbrøder,
For alle Gud havde ham hiertelig Kier, Og elskte ham over al Raade:
Men Horerie og den letjærdige Fær Ham bragte omsider i Vaade.
Gud lod hañem finde sit tugtende Kriis, Hand fristede skrekkelig Plage;
Men gjorde en ret Pœnitente saa viis I alle hans levende Dage;
I Erven hand angrede Synden igien, Begræd sin utugtige Handel;
Ehi fik hand og snarligen Gud til sin Ven, Og kom med sin Gud ubi
Wandel.

I Loven den gamle Mand haardelig bød, At hvo sig til Horen lod høre,
Ham skulle man smertelig steene til død; Men Stenene ere nu dyre.
I Straffen de Hedninge jøre ey vild; Ehi Hoer er en brændende
Brynde;

Ehi skulle da Syndere dømmes til Jld; Men Verden vil ikke begynde
At straffe med Stene, at straffe med Jld, De spare den Handel for lenge
Da straffe de nogen, er Straffe for mild, Her gielder da syndige Penge.
I Verden om disse befræs for Hoer Fra Stene og blussende Brande,
Saa bliver i Helvede Straffen dog stor, Da slukker Bodsærdig-
heds Vand.

Det Fierde.

Et vredt og fortørnet Menniske skal man vige, og
intet svare eller imodsig, at undsige Oprør, Riv og
Trette; ligesom Mikkel her gjorde, hand undvigede
Ulvinden, der hand saae hende fortørnet og sfiende-
vred. Ehi hvilken der vil med Bulder, Riv og Trette,
med vældig Haand, eller for Dom og Ret beskierme sin
Ære, den samme berygter sig selv jo mere og mere, u-
den at samme Person er des frommere, og faaer saa
Spot til Skaden; ligesom Ulvinden hendte, at hun
mistede

mistede og tabte sin Ære, der hun vredeligen og med Magt hende vilde forsvare og beskierme.

Hvo sin Uven, eller den hannem overfklender, undviger, gjør viselig; fand det og ikke see med Lempe, da give sig hannem gode og venlige Ord, om hand end havde fuld god Marsag at forhaane og overfkiende ham igien; thi et got Ord finder altid et got Sted, forst hos dem, som ere der nærværendes tilstede, naar de saa høre hans Taalmodighed, skulle de hannem derfor prise og ære. Det andet, at den, som saa vredelig og i sin Hastighed haver buldret og regieret, skammer sig for den, hand saa i sin Hastighed haver overfuset, naar hand besinder sig, og hans Hastighed og Brede er forløben, og den Taalmodige gjør mere hermed, end hand havde paa det allerhøieste og skarpeste fkiendet hannem igien.

Og enddog at det er ret og sommeligt, at en Mand, om hans Ære bliver krænket, at hand den samme forsvarer, beskytter og beskiermer. Men Fornuften beslutter herimod og siger, vi skulle det ikke altsammen holde eller agte for Skam og Banære, som os paastiges. Priser, roser eller ærer os nogen, som selv ingen Ære haver, da er det slet intet at agte. Thi hvorledes skal den ære nogen anden, som ikke veed, hvad Ære er. Herimod igien, naar nogen los uærlig Mand eller anden Person nogen fkiender med Tale, da skal man derfor ikke græmme sig, men lade det fare. Og det er et sandt og vist Lof, som en ærlig Mand giver nogen, og en ærlig og from Mand skal det ikke gierne see, at lose Folk rose hannem. En viis og ærlig Mand straffer løsgagtige Folk, derfor fkiende de hannem igien, og elske hannem ikke, i det at hand ikke vil samtykke deres Undskab.

Seba

Sebastianus Brandt siger:

En Saagtmodig sønderbrøder Breden med en Tunge taus,
 Hvad den bistræ Gief udskyder I sin Tale, det er Snaus.
 Hvo i Verden ey gjør Hinder, Bliver baade gal og blind;
 Thi den ham Forstanden blinder, At hand synes gal i Sind.
 Breden har en giftig Lyde, Sandser ikke, hvad den gjør,
 Dste vil den sønderbrøde Boeskab, Bord og hær en Dør.
 Vil du leve, tæm din Brede, Breden ske med al din Gliid,
 At den ey til Dnt skal lede Og forforte dig din Tiid.

Det 14. Capitel.

Hinze, der hand var fangen, bliver
 skiendt og ilde slagen, og kommer dog løs.

Her Hinze, Katten, sad indsnæret udi Snaren,
 Hand vrælte uheldig med Bævelse for Faren,
 Hand synlig stak udi. Der! Norten det fornam,
 Som havde Snaren spendt, ho, ho, nu faaer du
 Skam,

Hand sagde ved sig selv, hand sig af Sengen slengte,
Dg takkede sin Gud, at Tyven selv sig hengte.

Tilstræffeliggen jeg, hand sagde, faaer nu Bod
For Snaren, som er sat, nu skal hand holde God,
Den lede lumiske Tyv for sin den Tyve-Bane,
Jeg faaer nu god Revantz for min den store Hane,
Den Sock, den Sur, den Kæv er fangen, jeg forstaaer,
En Skam og Gandens Færd hand nu til visse faaer.

Hand tændte med en Hast sit Lys og Hvege-Lampe,
Dessiffrere at see, hvad Dyr der monne trampe,
Det hele Huus det sov; thi løb hand udi Fleng
Til Fader, Moder, og til Pige, Karl og Dreng.

Staaer op, hand raabte høyt, staaer op, og tager vare,
Jeg har nu Kæven fat udi min Falle-Snare,

Jeg vil ham lonne nu med noget af en Stok,
Nu skal hand rigtig faae Betalning for vor Rok.

De sprang da alle frem, de Dunde med de Gode,
Enhver af Sengen op, og vare vel tilmode,

Hr. Sode fuldte med, tog Raaben om sin Krop,
Dg Munke-Denen selv hun tændte Lysset op.

Bag Doren stod en Stav, en Stav udaf de giæve,
Den samme Knorte-Kiep Martinus tog i Næve,

Dg prygled dygtig af den arme Hingse, Kat,
Som vræle-hvæfede, som spryttede og sprat.

Hand slog paa hannem ud hans ene venstre Dye, (a)

Hand maledede hans Ryg, og bankede hans Trone,
Hand byrstedede hans Haar, hand barkede hans Skind,
Dg digt med Smek i Smek carnifede hans Kind.

Hr. Sode med en Stav hand hannem dræbe vilde;

Der Katten dette saae, hand lod da meget ilde,
Hand tænkte, dette Slag mig dræber virkelig,
At blive længer her jeg ey beraader mig.

Hand

(a) Der, hvor mange gandske blinde Ere komne ind til Giesl,
Der er den, som er der inde Med det ene Dye, best.

Hand med et Bræle-Skrig tog heftig til at hvene,
 Og sprang saa lige op imellem Præstens Bæne,
 Hand rev, hand beed og sleed af al sin Kraft og Magt,
 At skiende Munken der, det var hans fulde Agt.
 Den halve Deel forsand hand monne af ham rykke,
 Hvoraf hand kaldes Mand, et sælt og Fandens Stykke,
 Det lille gode Ton det rev hand af hans Huud,
 Hand vrælede, den Munk, langt verre end en Stuud.
 Hand faldt til Jorden ned i Daanelse og Dvale,
 O! vee, o! vi og vof, var Munke-Dyens Tale,
 Det var en Fandens Meen, jeg frilig sige vil,
 At Dievelen hand har anrettet dette Spil.
 Jeg vilde alt mit Gods langt hellere ombære,
 End at min Herre saa skamferet skulde være.
 Hun soer bed Sancte Knud, og bad sig aldrig see
 Een Times Lykke her, om hun ey vilde see
 Langt hellere Fallit paa tusinde Ducater,
 Den fiere dyre Deel man hende ey erstatter,
 Som hun saa jammerlig paa Jorden for sig saae.
 I Fandens fæle Navn den Kat kom hende paa.
 Martinus, sagde hun, see, Son, en stor Ulykke,
 Din Fader haver mist sin Deel og beste Stykke,
 Hun tænkte ved sig selv, min Skade den er storst,
 Jeg savner dette Got nu baade sidst og forst.
 I denne dybe Sorg og store Hierte-Lvide
 De lagde Munken hen heel uheldig tilfide,
 De lagde hannem hen i Fengen, som en Dod.
 O! tænkte Katten, gid jeg var af denne Rod!
 Hand saae, at alle Folk de roge Munken vare,
 Hand gnavede og beed paa denne Ræve-Snare,
 Men orkede kun lit; thi Snaren den var seeg,
 Og ilde smagede den Munke-Muse-Steeg;
 Thi beed hand heftig paa, at Snaren gif i Stykker,
 Det tykte hannem vel at være gode Nykker,

Hand

Hand tænkte ved sig selv, ret got her ikke er,
 Gid hand faaer Last og Skam, der længer bier her.
 Hand sprang af Hullet ud det snarest hand kunde,
 Hand smurte Haserne, og toved ingenlunde,
 Til Kongens Gaard og Slot hand klumsed moene gaae,
 Det høyt paa Dagen var, for Kongens Slot hand saae.
 Hand saade: Broder Kus, hvor har hand nu regieret,
 At jeg i Compagnie med denne Tyv har været,
 Hand kom til Slottet frem, det sylle jasket Skind,
 Paa Halsen var hand skiev, paa Øyet var hand blind.
 Der Kongen Hingze saae, hand vredtes overmaade,
 Og sagde: dette Bud skal hevues uden Naade.
 Sit Raad hand i en Hast tilsammen kalde lod,
 De alle hver og een for ham tilstede stod.
 De Allerviseste udaf hans Hof-Gesinde
 Hand bad da venligen, de ville nu paafinde,
 Hvordan man allerbest Grev Mikkel kunde faae
 Paa sikkerste Maaner for Kongens Dret at staae.
 Den lede lumste Ræv, som alle Mand beklager
 At have mange brudt med lede lumste Sager.
 Der alle disse Ord nu vare talte saa,
 Da sagde Grevingen: I Herrer, vide maa,
 At, var min Frende, Sur, end tusind gange verre,
 Saa skal dog Retten gaae, o! Konge, naadig Herre,
 Man-derfor tredje gang ham bor at kalde frem,
 Om det for saadan Mand skal have nogen Klem.
 Vil hand da ikke frem, og en for Retten møde,
 Saa faaer da Retten gaae, saa maae hand rigtig bøde.
 Er, naadigste Monarch, da Klagemaaler sandt,
 Da bor hand lide høyt for det, som disse vandt.
 Hvem, sagde Kongen da, vil sig vel foretage,
 Og Kongens tredje Bud for Mikkel foredrage,
 Et Øne mistede vor arme Hingze, Nat,
 Om Dret lidet for de havde Bispen fat.

Og nu, hvem vilde da sit Liv i Fare sette,
 Og fik end ikke da Grev Nikkel ind i Rette?
 Hvem skulde jeg da faae at bringe dette Bud?
 Jeg, sagde Grevingen, vil straxen fare ud.
 O! Konge, hvis I mig til dette Bud forlanger,
 Af yderste Forstand jeg stræber, at jeg fanger
 Grev Nikkel med mig ind, det gaar mig, hvor det vil,
 Alt som en vittig Mand jeg vover dette Spil.
 Ja vel, var Kongens Ord, saa maae I da forrette
 Mit Verinde i Dag, og sige Ræven dette,
 I horer nu hans Sag, seer til, og værer viis,
 Og vider, Nikkel har studeret til Paris.
 Hand trædsk og listig er, ja vittig overmaade,
 Seer derfor none til, jeg eder det vil raade.
 Ja, sagde Grimbard strax, hand med mig gaar forvist;
 Thi veed Grev Nikkel een, jeg veed en anden List.

Saa humpede hand af til Maleparti Skule,
 Der fandt hand Reynike udi sin Lure-Hule,
Grevin:

Grevinden med de Smaae hand ydmygst hilfede,
 Og sagde til ham selv: god Dag, min Venneste,
 Min Frende, fiere Beit, vil I mig lidet hore,
 Jeg undrer storlig paa, I dette saa tør giøre,
 At fiende Kongens Bud med stor Forhaanelse,
 Og haanlig agte om jer Konges Sendelse.
 I agter en hans Bud, og en vil til ham komme,
 I underkaster jer hans Brede's Hevn og Domme;
 Jeg holder raadeligst, om eder synes saa, (b)
 I retter eders Gang, om I vil Naade faae.
 Fremkommer nu med mig, jeg eder det vil raade,
 Og tover I dermed, det bliver eders Baade,
 Paa eder føres her heel haarde Klager frem,
 Og nu den sidste gang I stævnes ind for dem.
 Saa laver jer nu til at lade jer indfinde,
 Hvis en, da visselig belegges I her inde;
 Thi Nobel, vor Monarch, det selver haver sagt,
 Hand eder efter Dags vil søge med sin Magt.
 Hand vil med al sin Magt jer faste Slot belegge,
 Jer Malepartus med dets Bolde, Muur og Begge,
 Jer selv og eders Smaae med elskelige Riv,
 Det koster da forvist Gods, Ære, Blod og Liv.
 Med al jer gandske Magt I Kongen slipper ikke;
 Thi gaaer godvillig frem, I fand jo eder stikke
 Heel viselia og flog med eders Næve-Stræeg,
 I giør med eders Sund vel Kongen mild og veeg.
 I haver vel og før udstaaet større Fare,
 End nogensinde jeg for eder fand forklare,
 Og har dog reedt jer ud foruden Skam og Spot;
 Men eders Hjadere de sit kun lidet Godt.

I det

(b) Hvo, sørend Skaden er begyndt, Vil Benners Raad en inde,
 Betales med sin egen Myndt, Om Faren ham vil brude.

I dette Capitel merk tvende Lærdomme.

Det første.

Boeten straffer med fordækte Ord, under denne Kirkes Herreds Person, den gandske Geistlige Stand, hvilke de skulle være alle Menniskers Spejl og Exempel udi gudeligt, ærligt og ustraffeligt Levnet, som Christus haver befalet dem. Der som hand siger Matth. 5. Lader eders Lyys skinne for Mennisken, saa at de see eders gode Gierninger, og prise eders Sader, som er i Zimmelen, 2c. Men denne fornævnte aandelige Stand er af sin rette Ben, baade af den Christelige og skristelige Brug (hvilken og den første christelige Kirke haver holdet klar, reen og puur) slet og plat afviged; Thi i den første christelige Kirke var denne Stand Egteskab, efter Christi Lære fri, hvilket dog Paverne af deres egen Vaalægge have forbudet, uden al Skriftens Grund og Forstand, og dermed er Dorren opladen til al Horerie og Skorlevnet; thi Præsterne holde og have nu stærke og fore Skoger, saa mange dem lystet udi den sted, som dem burde at holde deres Egte-Hustruer og Danneqvinder, hvilket er imod Gud og den hellige Skrift, og Christenheden til allersterste Skade og Fordervelse; thi de give dermed onde Exempler, og forarge hermed den meenige Mand, saa at de efterfølge deres onde Handel og Levnet, og agte Horerie og Skorlevnet for ingen Synd, og sige: var det saa stor Synd, da gjorde Præstene det ikke, 2c.

Den gamle Skrift bær Vidnesbyrd, at Bisperne og Præsterne udi fordum Tid have haft ægte Hustruer; thi den store Lærefader Gregorius Nazianzenus, er udi Nazion (udi sin Faders Sted, som og var en god og from Biskop) sæt og faaret til en Biskop efter sin Faders Dod. Og den hellige Martyr Euphichius haver

haver været en Præst udi Cæsarea, og haver haft en ægte Hustrue.

Item, in Concilio Nicæno vilde denne gode hellige og frømmne Mand Paphuntius ikke samtykke, at Præsterne ikke skulde have deres ægte Hustruer, og sagde: Ægte-Folks Sammenliggelse og Samqvem er en Kyniskhed; og hand fik Medhold og Bistand af den gandske Forsamling. Item, i den geistlige Ret staaer saa skrevet: En Biskop; Præst eller Diacon, som lever i Horerie, skal afsættes, og skal drives af Kirken, og iblant Lægfoiket at gjøre Pligt og Bod.

Item, ingen skal høre den Præstes Messe, som vitzterligen haver nogen Hore eller Concubin hos sig udi sit Hus.

Item, en Biskop, som for Penge og Gunst eller Gaves Skyld samtykker nogen Præstes Horerie, den samme skal afsættes, og ikke længere være Biskop, men kaldes en utugtig Hund.

Det Andet.

En Fyrste, Herre eller Dommere skal ingen oversfalde eller fordømme, i hvor mange Klagemaal der siges paa hannem, men efter sine vise og forstandige Raads Raad, og efter Lovens Indhold skal hand tre gange udi Rette kaldes eller stevnes; thi efter de gamle Bises Underviisning, er ingen Ting med hvilket en Konge, Herre eller Fyrste sine Land og Riger kand bedre bevare, og sin Ære formere, end at hand i alle sine Gierninger undflyer Hastigheds Brede og al Brede og al Uret, og hand sætter sit Raadslag til ærlige og frømmne Mænd, som ere forfarne og forsøgte uden- og indentlands, og vide, hvad Dnt og Gior er, og de som ere brugede i alle haande Sager. Men dersom hand fortornes paa nogen, at hand ikke da den samme ubetænkt og i sin Hastighed lader straffe, rette eller omkomme, og enddog at

alle

alle Mennisker skulle og bør af Rette saaledes holde dem. Saa bør det og besynderlig alle Herrer og Potentater, at de ere langsommre og sene med deres Brede, og dem vel betænke, hvad de ville gjøre, og bespørge dem med deres vise og elskelige Raad, naar de det gjøre, da faae deres Sager og Vrinder en lykkelig Fremgang. Og naar de end stundum blive straffede og underviste af deres elskelige Raad, da skulle de ikke blive hastige eller vrede, men det samme sagtmodelig og med et lat-terfuldt og blidt Ansigt venligen annamme.

Det 15. Capitel.

Ræven svarer Grævningen, og lover at møde paa Stevningen.

Der Grævningen nu gav Grev Nikkel sligt til-
 fiende,
 Da sagde Ræven: sandt I siger, tiere Frende,
 R Det

Det er vel derfor best, jeg gaaer med eder did, (c)
 At jeg forsvare kand min egen Sag med Gliid.
 Jeg haaber dog derhos, at Kongen viser Naade,
 Helst jeg kand ham saa vel udi hans Sager raade,
 Det veed hand gandske vel; thi hand er flog og viis,
 Det hader mange, at jeg haver denne Priis.
 Ret vel foruden mig kand Hovedet ey kensse,
 Om jeg end gieffet har enhver paa deres Kense,
 Saa kand det hende sig, og maae vel ogsaa see,
 At jeg Monarchen vel kand under Dnen see.
 Kand jeg kun komme forst med hannem udi Tale,
 Jeg vil vel stryge ham om Munden med min Hale,
 Hand vel sin Brede da skal lade fare hen,
 Og straxen kalde mig sin Son og fiere Ven.
 Raadgivere hand har, den enegode Herre, (d)
 De alle ere ey ret sanddrue, desverre!
 De Raad de sette frem, de have ingen Grund,
 De Taler ey forstaae, af deres egen Mund.
 Skal noget fores frem med Hoved og med Hale,
 Og have Fynd og Klem, maae Mikkel til at tale,
 Bar det i Keyserens Pallads til Amsterdam,
 Hvor Fyrster kome frem med Stads og megen Bram,
 Grev Mikkel maae og frem, det ellers ey kand due; (e)
 Slet ingen uden ham kand noget der beskue,

Og

- (c) Blakked' Heste, falske Blatke, Herlig jeg kand smykke ud,
 Og til Hove dyatig snakke, Bukke, skrave, som for Gud:
 Eliq til Embedet hen horer, Det enhver vel vide kand.
 Stiemt og Alvor jeg fremiserer Kalkelig til hver en Mand.
- (d) Saa kommer Fromhed snarest frem paa sin den rette Naade,
 Naar Utroskab kun alle Ting beslutte vil og raade.
- (e) Hov sig med egen Mund og Ord beromme vil og prise,
 Hand fast og stadig spuger paa en daarligh Gietke-Vise.
 Den Gode selv sig rojer ey, om nogen er at finde,
 Det Gode selv sig rojer vel, om der er noget inde.

Og alt maae Nikkel frem at løse Knuden op,
 De andre bruges en, men hand maae holde Trop.
 De derfor hade mig med en forgiftig Tunge,
 De svær paa Salt og Brød, om Lever og om Lunge,
 De skal paa verste Biis mit Bæsen føre frem,
 Det krenker dog mit Sind, enhver er mig saa stem.
 Der er' vel tusinde, der mig det ilde mene,
 De alle meer fornaae end jeg, som er allene,
 Det samme vil mig og forfærde allermeest,
 Jeg arme stakkels Mand, jeg uste sklle Beest.
 Det bedre derfor er, at jeg i denne Baade
 Med eder gaaer afsted, at søge Kongens Maade,
 Og taler selv min Sag, end lade Børnene
 Og deres Moder med i Nød og Drovelse.
 Da baade jeg og de forvist vi alle vare
 I Grund fordervede til allerstørste Fare,
 Thi Kongen haver Magt, hand raader allermeest,
 Jeg hannem vige maae, det er mig allerbest.
 Hand selv, den kroned Mand, vil altid Spillet vinde;
 Thi maae jeg giøre, hvad hand selver vil paafinde,
 Derfor synes mig, som jeg og haver hørt,
 En venlig Handel den er best til Ende ført.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

Det Første.

Il Hove kand Nikkel ikke mistes; thi hand skal
 paa alle Sider være med i Raadet, være sig en-
 ten Lærren eller Undersaatter til Onde eller Gode,
 til Gavn eller Skade. Ved denne Nikkel forståes
 alle undersundige, swigefulde, utroe, falske, løse, skalk-
 agtige Mennsker, hvilke og saaledes nævnes Hynklere,
 Smiglere, Glisener, ja Herrer, Spitshatte, Dermul-
 kere, Det Raffes Ewenne, item Mundkæmper, Tunge-

Ferskere, Dyenskalke, de som bære Raaben paa begge Axlær, Bendeskaaber, og kunde seyle med allehaande Bær, saavel med det imod er, som med er, og blæse som ud, og beholde Hælvtren inde igien, som sqaaldre og bagtale hver Mand, som hilse ydmuygelig, dog af Skrammerie, de som slikke fore, og rive store Skrammer bag efter, de som pege til Vandet, og mene Jlden, de som med den ene Haand vække Smør og Brød frem, og i den anden Haand have de lønligen en Steen tilrede: Summa, ret affkummede Skalke, for hvilke ingen from Mand kand tage sig vare.

Alle Historier, baade hellige og hedske Skrifter, give Bidnesbyrd, at saadanne have fordervet mange Herrer og Fyrster, somme have de gjort til Guder med deres svigefulde Underviisning, saa at de have ladet udgaae aabenbar Edict at tilbede dem. En anden have de gjort til en aabenbar Tyrant, og dog roset og priset hannem for en from og tugtig Regent, have saa sat hannem Rappen paa, med store lange Orne. Den tredie til en Gief og Nar. Slige Smiglere og Dyenskalke have unge og uforstandige Fyrster under dem, som Piberen sin Hund, og forderve saa baade Fyrsterne og Undersaatterne; thi naar Herren er fordervet, da reflekter det vel til Menigheden og Almuen.

Derfore siger Salomon Præd. 10. Væc det Land, hvis Konge et Barn er, det er, som sin Tid udi Vellyst, Drukkenskab, Graadserie, Jagt og anden Giefferie tilbringer, og lader sit Raad regiere Landene; som den Historie om Sardanapalo, og Daniel om Balthazar giver tilkiende. Naar nu Herren saaledes ligger udi sin Vellyst, og lader andre regiere, da vil hver fortjene Tak af Herren, og stikke hannem flux til Kiøkkener, og imellem glemme de sig ikke selv, men hver vogter vel paa sin Skandse. Da skulle de

fattige Undersaatter, Borgere og Bønder holde Hovedet frem, skattes og plages.. Thi naar Herren udi sliq Maade sin Bellyst kand bekomme, og Befalnings-Mændene desimellem sig vel besørge, klippe Saarene flux oc. da forarmes Folket, Byer og Stæder falde ned, Ager og Eng ligge øde. Naar man nu ydermere vil trænge, skatte og plage saadan bedrøvet og fattig Almue, deraf begyndes da Oprør og anden Ulykke, af hvilke da endelig Landene slet forderves og ødelegges.

I det nu, at denne falske og svigefulde Mikkel's Art almindelig haver Regimentet, saa at Herren haver ikke stort mere end Navnet, og hvor disse Dyenskalke ville have dem, did kunde de vende dem; saa at Herterne blive endeligen saa forførde, at de saare swartlig kunde taale hos sig de gode Raadgivere og fromme Tienere; men de ere i saadan Mening, som Hr. Hans af Svarzenberg i Dydernes Zukommelses Bog skriver:

Hvo i Undest, Gunst og Raade Stedse hos mig være vil,
 Altid skal til Wille raade, See saa har hand vundet Epil.
 Hvo den onde Daad berømmer, Som hand hos mig finde kand,
 Bliver god, saa hannem sømmer Hønest Rang i alt mit Land.
 Den mig tiener ey til Takke, Ham jeg giver ikke stort,
 Uden hand ved Hylte-Snakke Gjør, hvad jeg vil have gjort.
 Hvo som ret og Sandhed taler Udaf gode Hjertens Grund,
 Ham til Brede jeg befaler Al hans gandske Leve-Stund.

Men en Tyrste skal efter de gamle Wises Raad vindskibelig agte og merke, hvo hannem kand være gavnlig og duelig i sin Tieneste, og de samme Tienere skal hand kiende ved deres tugtige og ærlige Levnet; thi der findes tvende slags Mennisker paa Jorden. Det eene Slags lever eeneste efter deres eget Sind og Willie, udi al Uhoviskhed, Synd og Ondskab; og slige skal hand med det første stille sig ved, ellers lignes hand ved den, som uwitterlig var gangen over nogle onde og forgiftrige Drme, og de samme havde hannem ingen Skade gjort

udi nogen Maade, den samme gjorde daarligen, om hand vilde gaae end engang over samme Orme at forsøge, om de ikke nu vilde Uderstenke og forgive hannem. De andre ere trofaste, tugtige og retvise; de handle og vandle deres Sager og Erinder aabenbare, uden Falsk og Svlig, og de samme ligned ved herlige og vellugtens des Urter og Blomster, jo mere og mere man valker og sonderriper dem, jo herligere og kosteligere Lugt give de fra dem. Saadanne skal en Konge eller Herre udvælge sig til Tienere, og skal hos ingen foragte Retsindighed, Ærlighed eller Tugtighed i Umgængelse, om sligt end fandtes hos en ringe og uagtig Person. Udi Tydernes Sukommelses Bog bliver en retsindig Herres og Fyrstes Embede beskrevet, som herefter staaer:

Paa Konger og Fyrster man rigtigste Vegt,
 Og sikkerste Kjendtegn tager
 Hos Tieneres Levnet fra Slegt og til Slegt,
 Og ingen hans Penge-Myndt vrager.
 Naar Fyrster og Herrer de lade sin Myndt,
 Forsvarliaen holde ved lige,
 Naar Ketten og Freden er lovlig begyndt,
 Og lader den ikke undvige.
 Al Dyrighed er nu forordnet af Gud,
 Som ham udi Kierlighed linder,
 Som gjerer hans Wille og holder hans Bud,
 Hand dem i Alvorlighed byder.
 Saa mange af dennem man finder iblandt,
 Der monne det samme og gjerre;
 Thi skulle de troues i Himmerig grandt,
 Den Glæde de saae da at høre,
 De andre de jare til Helvede need,
 Som Ketten saa sviælia bryde,
 Som herster med Plager og Vælde saa leed,
 De Helvedes Pine skal nyde.
 De Lande, hvis Konær, der tage affled,
 Som Boren, paa gickkelig Maade,
 De stikke i Fare, i Kald og Fortred,
 Og komme omfider i Waade.

Det Andet.

Alt Nikkel ogsaa er den nypperste udi alle Raad- og hvor noget subtiligt og lystigt skal besluttes, da maae hand frem; som hand selv giver tilkiende udi dette Capitel. Dette her er mere sandt, end got er; hvilket, hvo som sig noget vil see tilbage, vel haver seet, ja kand see og følge, hvor listelig Nikkel haver spillet nu en lang Tiid, og endnu at bevise dette videre med aabenbare Exempler, stode saare vel at giøre, men deraf kunde fødes Had og Brede, i det at Sandhed ikke vel kand taales. Men Hr. Hans Morstin Ridder taler herom i Fru Utroes Skrivelse saaledes:

Naar man endelig skal gaae
Ind med Raadet, Raad at give,
Den Fornemste vil da drive
Raadet frem, og siger saa:
Alt hvad Herren gierne seer,
Alt hvad Herren helst vil høre,
Dit hand Raadet monne føre,
At det falskeligen steer;
Skiont at Herrens Agt er god,
Som ey Sagen veed til Grunde,
Og forstaaer den ingenlunde,
Siger hand af Pral og Mod:
Herre, paa den rette Ben
I nu er, jeg trøster ikke
Bedre dette Raad at stikke,
Ingen hertil siger Men.

Med saa Sukker-søde og (f)
Honning-smurte Ord og Tale
Hand for Herren monne prale,
Og med slikt anretter dog
Meget Ont, har ingen Agt,
Hvo der monne Skade tage,
Naar hand kun kand dette mage,
At hand bliver selv ved Magt.
Skal end mange drives ud
Bort af Landet, siige Knegte
Agte det ey ved en Hegte,
Ved en mullet Hvede-Strud,
Ja, om Herren aldrig saa
Stor en Skade skulde lide,
Stiøtter hand ey saadan Qvide,
Naar hand Binding selv kand
faae.

Det Tredie.

Een som er omkringgiven med Sorg og Mod- gang og Omhygge, hvilken hand kand ingenlunde forbi- gaae eller undvige, den samme skal sig selv trøste, og

R 4

ikke

(f) Hvo Arterne forser og vel besmører dem,
Des lettere hand kand med Vognen føre frem.

ikke falde i Mishaab; som Ræven sig og her selv trøster. Thi intet Menniske: sige de gamle Bise) skal have saa stor Sorg eller Modgang, at hand ikke skulde kunde troste sig selv, eller og at samme Sorg og Modgang formedelst hans gode Venner udi nogen Maade jo kunde mindstes. Thi er den samme Modgang og Sorg om en Sag eller Ting som giort og skeet er, da er den forgieves og unyttelig, er det og om en Ting, som end skal skee og hende, da er den Sorg og unyttig; thi alle tilkommende Ting, ere uvisse og omskiftelige. Men hvilken nu sine Uvenners Hierte med sin Sorg og Modgang vil fryde og glæde, den samme gior daarlige. Thi Sorg og Umhyggæ kand ikke igien fore det, som tabt eller borte er, men forderver Sind og Forstand, og formindsker Menniskets Styrke, Kraft og Magt &c.

Fridank siger:

En Mand af Forstand
 Skal lønlige med Ære
 Sin Fattigdom bære,
 Og en, om hand kand,
 For hastig og snart
 For mange beklage
 De dollige Dage;
 Thi sirar med en Kart
 Hans Venner jar hen,
 Maar de saae at vide
 Hans armelige Qvide,
 Hand sidder igien.

En sikkere Roe
 Den Fattiges Eye
 Kand bringe tilveie,
 Det maae du nu troe,
 End saadant et Haab,
 Der haaber at slide
 Igiennem sin Qvide
 Med Suk og med Raab;
 Thi Stakkelen, som
 Er fød uden Rente,
 Tor ikke forvente
 Stort Skillingeroni.

Det

Det 16. Capitel.

Nikkel tager Afsked med sin Hustru,
drager med Brævingen til Hove, og gjør
paa Benen sit Skriftemaal.

Sruer Ermelin, min Viv, til Afsked Nikkel taler,
Jeg eder Børnene nu begge to befaler,
Og beder hiertelig, I vel bevarer dem,
Men overalt besal jeg eder frem og frem
Min Hierte-ungste Son, min Reinardin den suilde,
Hvis gyldne Knebelbart staaer hannem ikke ilde
Om hans den spidste Mund; thi hand er ægte-fod,
Jeg haaber, at hand mig paa-legter til sin Død. (g)

K 5

Her

(g) De Gamle Før samle Paa Kloster og Tugt,
Saa gamle De Spæde Derefter saa smukt.
Hver Lyde Vil nyde Sin Hæd og Løn,
Al Kader De Kader Hand lærer, den Sen.
At fremme Det Glemme Tilvænses de Smaae,
Det Gode For Gode Forfalde da maae.

Her er og Røffel min, en Tvo udaf de Sterke,
 Jeg har ham høylig fier, det veedst du paa hans Merke,
 Gior dennem inderlig til Gode begge to,
 Det er min Billie, min Hierte-Rone tro.
 Jeg vil, min Ermelin, dig det igien betænke,
 Far vel, min Venneste, lad dig nu intet krænke.
 Hand græd og hylede, hun gjorde ligesaa,
 De begge sørgede, som hver kand selv forstaae.
 Med slige Ord og Graad de skildtes fra hverandre.
 Kom, sagde Grævingen, kom, lader os nu vandre.
 Fru Ermelin hun blev i Malepartus sin
 Med begge Sønerne, med Røffel, Reinardin.
 Den Ræv hand lod sit Juus saa usorshnet blive,
 Et heftigt Hierte-Sting det monne Fruen give.
 Der de nu havde vef henvandret nogen Stund,
 De kom da siden til en lekker lille Lund;
 Da sagde Nikkel strax: o! hor mig nu, min Frende,
 O! Grimhold, Hierte-Ben, mit Hierte op vil brænde
 Af lutter Ængstelse, jeg gaaer til Døden hen,
 Min grumme grove Synd jeg angret storligen,
 Som jeg nu haver giort, de store med de mindre,
 Jeg strax vil biate nu, det skal mig intet hindre,
 Slet ingen anden Præst kand hentes nu til mig;
 Thi kommer jeg nu strax, o Pater! frem for dig.
 Naar jeg bekiendet har for eder mine Synder,
 Min Sag da bedre staaer, I Frelse da forkynder.
 Da sagde Grævingen: ja vel, saa lover mig,
 At I en mere vil forhandle swigelig.
 Eviig, Rov, Forræderie og Trekker maae I ikke
 Herefter bruge meer, det kand sig ikke stikke;
 Thi eders Skriftemaal det ellers intet staaer,
 Om en I lover det, Aflosning en I faaer.
 Ja, sagde Synderen, det veed jeg vel tilfulde.
 Derpaa hand knælede for Munken ned i Mulde:

Tibi

Tibi confiteor, Pater Clarissime,
 Jeg trende Dyr har skiendt til stor Kordervelse,
 Og mange andre Dyr jeg har fixeret ilde,
 Jeg derfor Pligt og Bod nu gierne giøre vilde.

Hvad, sagde Grævingen, skal denne Hakke-Raal?
 Na, giører her paa Dansk jer rette Skriftemaal.
 Saa fand jeg det forstaae, saa fand jeg det begribe,
 Saa fand jeg eder og en ret Afsløsning give.

Grev Mikkel da paa Dansk igien begyndte saa: (h)
 Jeg alle Landets Dyr, de store med de Smaa,
 Med Falskhed, List og Eviig fortornet har til Skade,
 Jeg beder, at de mig det alle vil forlade,

Jeg voldte Bjørnen Skam, jeg angret det med Bæ,
 Der hand fik Honningen af Rustefielens Træ.
 Hand fik da skionne Hug, det drages jeg til Minde,
 At Blodet Strømme-viis af Næsen monne rinde.

Og Hingze lærde jeg at fange Klerke-Muus,
 Thi kom hand derfor med eet Dye hjem til Huus;
 Ved Hovedet hand fast blev hengendes i Snaren,
 Hvor hand blev prygle-stødt af Morten, Hans og
 Naren,

Allt ved min falske Fund, det fiender jeg og nu.
 Ja, Hanen flager og, det kommer jeg ihu.
 Jeg haver spiset op hans hele Borne-Skare,
 Jeg lod dem ikke gaae, jeg vilde dem en spare;
 Derfor maae hand og nu flage over mig:
 Alt dette Kæve-Snid jeg angret hiertelig.

I dette Capitel merk tvende Lærdomme.

Det Første.

Boeten lærer, at Forældrene skulle have stor og god
 Tilsyn og Agt til deres Born, at optugte dem i
 Guds:

(h) Naar Daaren saer Sigte
 Paa Sunden at biate,
 Da dummes hans Raad.

Hand andre fordommer,
 Og selver berømmer
 Sin syndige Daad.

Guds-Frygt og al Dyd, udi christelig Underviisning og Lærdom, den Grund de ere unge og smaae, og skulle ikke have Lyst eller Behagelighed i deres Utugt og Skalkhed, ikke heller see igiennem Fingre med dem, men straffe tilbørligen, som vedbor. Dersom Forældrene det ikke gjøre, men lade deres Børn regiøre efter deres egen Villie, da skulle de bære den Fare, at de skulle see, høre og spørge Synd, Skam og Skiendsel til dem, og derudover af Gud haardelig derfor straffes. Herom giver Bidnesbyrd den ynkkelige Dod, som den høye Præst Eli fik for hans Børns Udydigheds skyld; thi hand havde ikke vel optrugtet dem i deres Ungdom, der hand fik Kundskab, at hans Sønner vare slagne, stortede hand baalengs ned af en Stoel, og slog sin Hals sønder. 1 Sam. 4. Dydernes Sukommelse taler herom:

Hvo som Riset kun vil spare For sin spæde Børne-Klof,
 Fører dem i Rød og Fare, Ja i Skam og Skade nok.
 Gammel Hund vil en til Lænke Uden Biæs og Biælden gaac;
 Vil I derfor ret betænke At saae Vere for de Smaae,
 Ret betiids I dem maac holde Til den christelige Tugt;
 Thi hvis en, I da forvolde Det, som dem en lader smugt,
 Ja, I maac det selv fortryde, Naar I vilde drive hen
 Deres Muse-groede Lyde, Vilt for sildig da, min Ven.
 Hvo ved Børne-Tugt og Iwe Er formeget om og blod,
 Hand, naar Barnet gaar af Lave, Siden seer til Hierte-Stod,
 Da derefter maac bearæde Sin den omme Daarlighed,
 Naar hand Barnet seer at træde Frem i sin Haardnakkethed.

Det Andet.

Her skal du merke, at den, som veed sig skyldig i en Ugierning, den samme befrygter sig stedse; ligesom Kæven sig og her befrygter, og samme Frygt kommer mere indvortes af et Menneske, end udvortes, ind i hannem. Ligesom een besinder indvortes i sit Hierte at være skyldig eller uskyldig, saa glæder hand sig eller og græmmer sig. Salomon siger: Den Uretvise flyer,
 om

om end ingen sætter efter hannem, men den Retvise er dristig som en Løve. Ordsp. 6.

Enhver nu haver Haab og Frygt, Alt som hans Gierning rammer, Samvittigheden lærer trygt, Hvad Slags hand her opammer.

Saaledes frygter sig hver Mand, dog allermeest for sig selv; thi hver veed selv best, hvorføre hand skal sig befrygte, og andre kunde hannem ikke nær saa meget tiltænke, som hannem selv derom vitterligt er.

Det Tredie.

Her læres, at den, hvilken sin Synd og Misgierning hiertelig angret, og befrygter sig derfor ikke at skulle blive salig, den samme skal bekiende sin Overtrædelse og Misgierning for den evige Gud, og begiere og bede om Syndernes Forladelse. Desligeste og begiere og alvorlig bede Naade af den almægtigste Gud, sig at vogte og bevare fremdeles for Synd og Undskab. Dernest opsoge sig en from og trofast Skrifte-Fader, og hannem berette sit Anliggende, Nød og Trang, og begiere hierteligen af hannem Husværelse, Hielp, Trost og Raad af den hellige Skrift, paa det at hand ikke kommer derover i Fortvivlelse eller i videre Nød og Fare. Den samme skal da troste hannem med det hellige Evangelio og Guds naadige Forjættelse, og hannem saa absolvere &c. Men hvilken falskeligen skrifter, som den utro Næv her gior, den samme faaer og lige saadan Afløsning; thi hans Synd angret hannem ikke af Hjertet, derfor er hans Anger, Pligt og Bod og Forjæt ikke mere at synde, falsk og uduelig, og derfor hjælper hannem hverken Skriftemaal eller Afløsning.

Sebastianus Brandt siger:

Hvo skontemis biater og falskelig gaer
Til Skrifte, og Synden bekiender,
Hand aldrig tilvijs Afløsningen faer,
Med mindre hand Synden afvender.

Ret liksom Hunden om Man-Maaneds Tiid,
 Om honest og hedeste Sommer,
 En blive de plagende Lopper befriid,
 De stedsse til hannem jo kommer.
 Hvo stedsse til Skriste bekiender sin Synd,
 Og dog udi Synden forbliver,
 Hund sidder da stedsse i hengende Dynd,
 Ham Synden Gud aldrig tilgiver.

Det 17. Capitel.

Mikkel skrifter sine Misgierninger
 fremdeles, og i sær hvorledes hand ofte haver
 swigelig handlet med Ulven, og skuffet
 hannem.

Sans høve Majestet jeg haver og bedraget,
 Jeg haver hannem skendt og læsterligen plaget,
 Samt hendes Majestet, vor Droning Ilgesaad,
 Hun en saa snarligen skal Bod for dette faae.
 Saa

Saa dennem begge to jeg skuffet har tillige,
 Og meer, jeg eder vil endnu et andet sige:

Jeg haver Ulven giort et Meen med største Tiid,
 Det alt at regne op vil tage større Tiid.

Skiont hand det ikke er, dog kalder jeg ham Frende,
 Hand hör mig intet til, det skulde J og Fiende.

Det hendte sig, da jeg en sove Tiid var from,
 At denne hand til mig i Esrom Kloster kom,
 I hvilket Kloster jeg mig gandske havde givet,
 At jeg der kunde naae Gudsfrugtighed i Livet,
 Hand ventlig bad mig, at jeg vilde see hans Gavn,
 Hand vilde som en Munk i Kloster have Navn.

Jeg gjorde mit dertil til Gavn og til hans Beste,
 Men strax ved eget Sind hand alting vilde feste,
 Til Kloster-Strengen hand løb hen og ringede,
 Det gjorde hannem got, at hand saa hoppede.

Hans Frembeen begge to mig straxen randt i Sinde
 Til samme Klokke-Streng alt med en Hast at binde,
 At hand sin Skafke-Vyst undgielde kunde saa,
 Og lære vel tilgavns at ringe dygtig paa.

Men det kun slet faldt ud, og Skade med sig forde,
 Der Kloster-Folkene den Rime-Klingring horde,
 At hand saa ringede heel overmaade stærk,
 De tænkte ved sig selv, hvad Nyt? hvad er i Verk?

De alle frygtede, saa mange som de vare,
 De meente, at der var en Dievels Ren og Fare,
 Til Klokke-Taarnet de da løbe gandske fast,
 Og forend Klokkeren hand kunde i en Hast

Udsige, at hand sig i Kloster vilde give,

Da havde de saa nær ham forimet af med Live;
 Hand bad mig ogsaa, at jeg skulde paa Beram
 En Munke-Hette nu til Ere skiære ham.

Jeg lod paa hannem strax ved disse Kloster-Mure
 Hans hele Hoved-Top saa reen og skallet skure,

Indsebet blev hans Skieg ved denne varme Damp, (i)
 Indkrumpet blev hans Hud, som en fortorret Svamp.
 Jeg lærde ham at flaae den lede løyne Hange,
 Der fik hand dygtig Prngl, fuld store Hug og mange,
 Saa ledte jeg ham ind i skionne Skaane-Land,
 Alt til en nipper Præst, en meget hurtig Mand,
 I Kønnebjergets Stift, der ingen var saa rige,
 Saa runde, modige, der for ham kunde vige,
 Sit Spise-Kammer der hand havde i en Braae,
 Hvor Kieget lekkert Flesk forinden Beggen laae,
 Der fik den lede Thy brav Hug ved disse Bære:
 Men horer nu derhos en anden Frygt og Fare:
 Om anden Dagen strap, forstaae mig vel og ret,
 Da komme vi igien, jeg saae at der var set
 Bronsattet Lamme-Kiød udi en Fleske-Ølde,
 Det monne Isgrim ey Glæde stor forvolde,
 Hand brod et Hul og Gab paa samme Fade-Buur,
 Og for det fede Kiød hand lagde sig paa Luur.
 Min Frende, sagde jeg, kryb høyre op i Stuen,
 Jeg vilde hannem skiende, dertil stod Sind og Huen,
 Hand aad saa meget Kiød med sin den spidste Flab,
 At hand ey kunde sig udtrænge af det Gab;
 Thi der hand krøb derind, da var hand smal og svekket,
 Hans Bug var gandske tom, nu var den trind og spekket,
 Da trængte hand sig ind med sin den slunkne Bom,
 Nu var hand næske-tyk, og ey af Hullet kom.
 Det ey bekom ham vel, det I skal saae at hore,
 Desverre nu, jeg maae det alt i Graven fore,
 Et Bulder gjorde jeg blant Bønderne hvereen,
 De skulde give ham sit sidste Knef og Meen.
 Jeg lob til Præsten ind, som sad ved fulde Fade,
 Og paa hans kræsne Mad jeg gjorde hannem Skade,
For

(i) Selskab, som har Ont i Sinde, Dertil maen Lind du flaae,
 De undsalde, drag til Minde, Naar at Nøden ganger paa.

For hannem paa hans Bord der net og propert stod
 En Høne, som var skion vel stegt og meget god,
 Jeg flux til hannem sprang, og monne for ham svinge,
 Jeg tog om Hønen fat om sin den ene Binge,
 Jeg løb i Flyve-Rend, og gjorde snelle Sving,
 Og Præsten efter mig lod sette Spring i Spring.
 I flig en Hui og Hast hand lydelig omstorte
 Heel kionne skionne Ting, Glas, Potter, Melke-Bette,
 Det Stegte med sin Soes, det Sodne med sin Saft,
 Det faldt for Fode ned i ivrig Fynd og Kraft.
 Det har den Tyv forvoldt, saa sagde Munk-Præsten,
 Slaaer, hugger, stinger ham, og plåger ham for Ræsten.
 Der hand saa løb omkring, og saae sig runden om,
 Pluts, i det samme hand i Mødding-Putten kom.
 Enhver, mig forekom, mig vilde slaae og fange,
 I denne Ræve-Jagt jeg rædtes for saa mange.
 Hand buldrede, den Munk, flux meer end andre syv,
 Og sagde: hvo har seet saa leed en dristig Tyv,
 Hand tog Capunen bort paa Faddet af min Gaffel,
 Alt som jeg spisede ved mit det dekket Taffel.
 Saa, Kiere, løb jeg stærk, det stærkeste jeg gad,
 Indtil jeg naaede did, hvor Isgrim hand sad.
 Da jeg for Gabet kom, lod jeg Capunen dratte,
 Jeg længer vilde en den Steg med Munden fatte,
 Det var og helst det Sted, jeg Byttet lade lod,
 Og dette saae enhver, som efter Bellen stod.
 Jeg løb saa saare fort, jeg monne gloe og glumme,
 At jeg saa tabede den fede stegte Krumme,
 Dog takkede, jeg slap, derover var jeg glad,
 Men i det samme saae den Munk, hvor Ulven sad,
 Og alle de med ham, som vare der tilstæde.
 Der hand tog Stegen op, begyndte hand at quæde:
 See her, her staaer en Ulv udi min Spise-Braae,
 O! slaaer den lede Tyv, o! slaaer ham bruun og blaae,
 Slaaer

Slaaer alle, slaaer, o! slaaer, og giører ham tilgode,
 Det var en Fandens Skam, hvis vi ham løbe lode,
 Ja alle Skonninger det var en mægtig Skam.

Den Ulv hand tænkte, der hand dette her fornam:
 O! kom jeg ikkun ud, I skulle mig en finde,
 Jeg arme Dievel slemst bestandsed er her inde.

Den Ulve-Eyv hand fik da atter Strng paa nye,
 Og dette rygtedes ud over al den Bye,
 Saa alle Bønderne, som vare nær ved Haande,
 De komme ud med Spyd, med Stager, Teppe-Baande,
 Og slog ham læsterlig slet daanende og død,
 Hand aldrig forre var i nogen større Mod.
 Hvo dette kunde ret paa Bret og Tavle male,
 Hvorledes Ulven lod det Spæge-Risod betale,
 Det skulde synes vel en sær og selsom Tort,
 De kasted hannem død paa deres Gade bort.

De slæbde hans Krop ud over Stok og Stene,
 Som havde faaet nok af tykke Cege-Grene,
 Saa slengte de ham hen udi en dyb Morats,
 Der laae den sure Krop i al sin Pragt og Stats.
 Hans havde sig begiort alt baade bag og fore,
 Af Slag, som vare saa tilstrekkelige store,
 Saa alle meente, at hand nu var stum og død
 Af disse Hug og Slag, af disse Sting og Stød.

Halv død og daaner laae hand i den Put tilvisse
 Den gandske hele Nat, saa tog hand til at vrisse
 Og vriske lidet frem heel usel i sin Trang,
 Men hvor hand siden tog sin Bey og skieve Gang,
 Og hvor hand siden støn og støn i samme Sinde,
 Og siden saa blev af, mig drages ey til Minde;
 Men nogen Tiid derpaa, saa kom hand ind til mig,
 Og soer mig Benskab til paa nye urnagelia, (k) Et

(k) Stunge alle forne Eder Som de skarpe Torne-Ris,
 Ingen Bander da bereder, Om hand ellers ret er viis;
 Men, desværre! mangen heller Ketter trende Fingre op
 Til at sverge, end de trellet Med en Finger paa sin Krop.

Et Nar ogsaa omtrent det skulde gaae og gielde,
 Det var kun knap begyndt, før det tog til at helde;
 Men hvad det Benskab voldt, det skal I nu forstaae,
 Det voldt, hand kunde ret en Høns-Mætte faae.
 Og paa det jeg igien ham kunde faae i Fare,
 Det sagde jeg ham af, hvor der to Bielker vare,
 Der sadde syv Par Høns, saa mange der jeg veed,
 Og en Capune med, som var heel stor og feed.
 Hand sagde strax til mig: o! lad os did henvandre
 I denne gode Nat, og en vort Sind forandre;
 Der var et Bindue, som paa en Stotte stod,
 Det var mig til mit Fund en egen-Notte god.
 Der vi til Steden kom, jeg loed da, som jeg vilde
 Den første være der til dette Høns-Gilde,
 Saa maatte hand herfor, heel blind i Hu og Sind,
 Jeg sagde: Isegrim, I kørbe flux herind;
 Thi hvo som vinde vil, hand skye al Frygt og Fare, (1)
 I faaer en feed Capun, det er jo skionne Bære.
 Saa krob hand dog derind, skiont hand var lidet glad,
 Og solte sig omkring, hvor Hønsene de sad.
 Hand soer om Sancte Knud, paa sin den gamle Bane,
 Jeg finder hverken Høns, Capuner eller Hane,
 Ja, sagde Nikkel, de, her sad, jeg tog til mig,
 Hor derfor, Kiere Ven, hvad jeg nu siger dig,
 Om vi forgieves en vil have gjort vor Kense,
 Da maae vi paa den Stang tilbage bedre knense,
 Den Bielke den var smal, som vi nu krobe paa,
 Men Ulven maatte alt paa Steden fore gaae.
 Der hand om Høns-Mad saa heftig monne snage,
 Da krob jeg ud igien heel meget snart tilbage,
 Saa faldt det Bindue til, der jeg nu rørte lidt
 Bed Stotten, som der stod der uden for paa Strit.

(1) Hvo som efter Dyd vil traage, Og vil gaae med ret og klem,
 Hand skal Arbeid en foragte, Som har ærlig Svad og Klem.

Der Binduet faldt til, og Jiegrim det horte,
 Da blev hand gandske ræd, og sig formeget rørte,
 Og Bielken den var smal; thi faldt hand gandske-ned
 Af dette smalle Træ, hvorpaa hand sad og red.
 Af dette Knald og Fald blev Husets Folk opvakte,
 De som ved Tiden laae, de raabte dog saa sagte:
 Staaer op, staaer alle op, og seer, hvad der faldt ned
 Igiennem Binduet her lige uden ved.
 De stode alle op, at tænde Lys i Lygte,
 Og funde Ulven, som paa Beggen stod og trykte,
 Der blev hand nu igien udprynglet mser og blød,
 At hand blev liggende, som hand var mosen død,
 Og det var dette just, som jeg saa gierne vilde,
 Jeg haver hannem voldt et manget blodigt Gilde,
 Ja mere end jeg her kand komme nu ihu,
 Jeg storlig undrer paa, hand lever her endnu.
 Jeg haver ogsaa gjort en stng utugtig Bandel,
 Og vilde, at den var ugiort, den lede Handel,
 Alt med Fru Grimholt hans den Hiertens Kiereste, (m)
 Af hvilket hun dog fik en stor Beskæmmelse,
 Det hun ey nogen Tiid ret sikkert kand forvinde,
 Og det er det jeg nu hos mig kand selv befinde.
 Hvad jeg nu for har gjort, det mig i Hiertet skier,
 Derfor jeg lade vil mig absolvere her,
 At min den arme Siel en Helved-Bee skal lide,
 Da setter mig til Bod, hvad jeg nu her skal lide.
 Den Græving der var Præst, Hr. Grimbard lærd
 og viis,
 Hand brod hos Benen strax et lidet smekfert Riis,
 Hand sagde: slaae et Slag, ja to, ja og vel trende
 Med dette Tugte-Riis paa eders bagest' Ende,
 Og

(m) Hvo sig roser af sin Kente, Af sin Falskhed, List og Svig,
 Den skal ingen stort paa tænke At logere ind hos sig.

Dg legger det saa ned hos min den høyre Fod,
 Dg springer over det med frit og freydigt Mod,
 I springe over tverts, det maae I en forglemme,
 Erø gange uden Fald, at I jer Bod kand fremme,
 Dg kysser paa det Riis foruden nogen Nag
 Til Lydighedsens Tegn i denne lede Sag.
 Slig Poenitents-Berk jeg eder nu vil sette,
 Saa er I frank og frie fra hiint, som og fra dette,
 Fra alle eders Feyl, de store med de smaae,
 Som I har syndig giort fra først I kunde gaae.

Jeg, jeg forlader jer dem alle allesammen,
 De smaa og store med ved Nav Urbanum, Amen.
 Al denne Vligt og Bod, som Grævingen hand bod,
 Det gjorde Mikkel strax, og intet deraf brod.
 Hr. Grimbard sagde da: seer til, min fiere Frende,
 Dg vogter eder nu, og lader jer omvende,
 Fuld gode Gierninger I maae forrette nu,
 Alt gaae til Kirkens Huus, det kommer og ihu,
 I syns

J synger eders Troe, og læser eders Bonner,
 Og holder Høntids-Fest med andre Kirkens Sonner,
 De Sngge trøster og, det beste som J fand,
 De Bilde viser Bey til rette Stie og Land,
 Det Statle-Brod og Skiærv J rundeligen give,
 Og reent forsværer saa en mere Ont at drive,
 At røve, stiele og forraade uselt Blod,
 Saa kommer J nok til at kysse Paven's Fod.
 Grev Mikkel sagde strax, o! ja, o! jeg vil gierne
 Forrette det med Gliid af al min Magt og Hierne,
 Jeg bedre vil mit Liv, det beste som jeg fand,
 O! Fader, beder for mig arme usle Mand.

J dette Capitel skal læres fire Lærdomme.

Sver Potentat, Fyrste og Herre skal have en flittig
 Tilsyn til alle sine Lænsmand, Undersaatter og
 Tienere, paa det hand af dem alle eller og af no-
 gen besynderlig ikke forraskes, besviges eller Utroskab
 bevises. Ligesom her denne falske og utro Kærv sig ro-
 ser i sit falske Skriftemaal, at hand var bleven trolos
 mod sin egen Herre og Konge, ihvorvel at hand daglig
 til Hove med Smiger og Hyklerie havde været en Dyens
 Tjener hos Herren, under det Skin, at hand skulde
 være saare tro og from. Saadanne finder man endnu
 dagligen mange til Hove og over den gandske Verden,
 som have slige dobbelte Hierter, at, naar de sige hvidt,
 da mene de sort, sige ja, og mene ney. Og med slige
 Finantser kunde de udrette deres Vrinde efter deres egen
 Begiering, der som en anden maae staae tilbage, ihvor
 god Ret hand haver. Slige Folkes Sind og Hierter
 lag beskriver Fru Utro saaledes:

Giennem Hofmod, Had og Brede Kirer seg i hvert et Skud,
 Vel fand jeg med Sandhed meede, Men i Svaret bliver Trud-
 Jem:

Item:

Som en Viis og From mig ære Alle, Ord jeg driver om, Her og hiffet kand ombære Lige Vegt hver Arel-Bom.

Bed Ulvens Gierighed og Fraadserie, at hand aad sig saa buget og mæt, at hand ikke kunde komme ud igien af det Hul, hand tilforn var indkommen, der hand var sulten og spang, dermed gives os tvende slags Mennsker tilkiende.

De første: Alle, som komme til Herredømme, blisve Fogeder, faae Forlæninger eller anden Befalning, der som Baade og Fordeel henger hos, de samme komme alle hungrige og sultne ind i et Hul, det er, i Embede og Stand, aandelig eller verdslig, og den Hunger de have, er den Begierlighed de have til samme Embede eller Stand, saa at de ikke vende eller bruge samme Stand og Befalning tilbørlig over deres befalne og betroede Undersaatter, at holde dem til Gudsfrugt, beskyerme dem for Overbold og Uret, hielpede dem til Næring og Biæring, men heller betænke deres egen Fordeel, Nytte og Gavn, skulde end andre lide Skade og Forbervelse derover. Og om sligt siger Fru Utroe, som herefter følger:

Alle disse spaae sig rige, Det beklager hver en Mand,
Overalt man hører sige, At Forlæning en har Stand,
Penge een til Embed sette, Om hans Fader lever nu,
Reppelig hand troede dette, Fromhed kommes en ihu,
Kommer en i rette Gænge, Utroe holder den for Spot,
Og beslutter den at trænge, Saa i Verden over Got.

Saadanne Regentere, Forstandere og Befalnings-Mænd skatte og plage Undersaatterne usømmeligen og utilbørligen, paa det de kunde blive mægtige og rige, og Undersaatterne usle, arme og nødtørstige, og kunde saa sværtlig eller aldrig komme af samme Hul igien, det er, at de ilde ville eller kunde slippe samme Befalning igien, førend de, maae vel ssee, komme i allerførste Sieles

Baade, eller Levnets og Gudses Fate; som Ulven her og udi kommer.

Hvo andre gjør blind Med Forsæt i Sind,
Skal maales med selv samme Skieppe her ind.

Gud straffer og plager ofte sit Folk ved onde tyranniske Herrer og umilde Fogder, besynderligen og meest for Synd og Ondskabs skyld, som den hellige Skrift bær Vidnesbyrd om mange Steder. Salomon siger: Gud skikker det saa, at mange regiere Ordsp. 28. Job. 34. (det er, at man stedse maae have nye Regentere) for Folkets Synders skyld Hof. 13. Thi saa ofte nogen nye Herre vælges eller sættes, saa tilig er og en nye Skat for Naanden. Naar et Land er fuldt med Ondskab, Synd og Laster, saa faaer det og adskillige Herrer og Regentere; men naar et Land eller Rige er forserget med Gudfrygtighed, viist og forstaaendigt Folk, da staaer det fast og varagtigt udi alle gode Vilkaar. Dersom et armt Menniske med Magt og Bold fortrænger og fortrykker et armt Folk, den samme er ligesom en stor og langvarende Regn, der odes legger og forderver al Groden paa Jorden, og bedrøver alle Mennisker. Saadanne onde Regentere kalder den hellige Skrift Riis og Svøber, med hvilke den evige Gud straffer og hudstryger sit u lydige Folk; Job. 34. Es. 10. ligesom Regentere ere, saa ere og deres Tienere. Thi Salomon siger: Ordsp. 29. Naar en Regenter elsker Løgn, da ere alle hans Tienere ugudelige. Men naarsomhelst Folket bedrer sig, og bekiender, at Gud retviseligen tugter og revser dem, og saa bede Gud om sin Misfundhed, Naade og Barmhiertighed, da sonderbrønder Gud Riiset, det er, hand stiller dem ved slige onde Regentere og Boldsmænd, og kaster dem i den evige Tid; ligesom det og hendre Senacherib, som var Konge i Assyrien.

Dog skal man slige onde Regenters og Boldsmænd ikke med Oprør eller andre onde Midler forjage eller afsætte, thi dermed falder man Gud i sit Embede og Befaling. Vi skulle og os bør at lide og taale Guds Ekke og Orden, og med inderlig og gudelig Bøn indfalde til hans nem, at hand os vore Synder vil forlade, med hvilke vi selv fortient have, at slig en ond Regenter skal regiere over os, og at hand os udi slig Nød og Trængsel vil naadelig forsyne og bevare, at vi ikke slet forfare ic. Derfor siger Salomon Ordsp. 16. Naar Menneskens Veye ere Herren behagelige, da givr hand hannem alle sine Uvenner til Venner. Det hender sig og tit og ofte, at slige Tyranner og Boldsmænd falde i deres Hænder, som de saa have forurettet, beskattet og plaget, da handle de saa med dem, som Bønderne her handlede med Ulven.

Hvo Land, og Folk, og Rige vil Fast trænge alle Dage,
Den Arme hart beskatte til, Da gøre Last og Plage,
Den samme fører sig i Kiv, I Alvind, Had og Trette,
Hand banket saer sit barste Liv, Da bliver sat til rette.

De andre ere de Gierige og Rige, som uden Op-
horelse tilsammenfanke Guld og Penninge, være sig en-
ten med Ret eller Uret, dem selv til Nytte og Gavn,
og meenige Mandes Gavn og Beste her udi uanseendes.
Disse samme krybe og sultne i et Hul, og bevære sig
med rimeligt Guds, saa saare overmaade, at de aldrig
eller saare seent komme af Syndens Hul, men blive
tit og ofte med Døden overfaldne og forraskede, og
ligesom de da blive paafundne, ligesaa dømmes de og;
Thi alle, som deres Næstes og andre Armes Guds med
Uret eller Finank til sig skrabe og annanne, eller un-
der Retviisheds Skin sligt bekomme, de skulle vist hers-
ester haardeligen pines og plages. Om sligt lær Vid-
nesbyrd den Evangeliske Historie om den rige Mand og
fattige

fattige Lazaro. Og staaer derom i Dydernes Hu-
kommelses Bog saaledes:

Den rige Purpur-Mand hand her sin Gud forgiette,
Indtil i Helvede hand hannem monne sette,

Da raabte hand af Bæ, af Angest og af Skam
Med ynkelige Ord, o! Fader Abraham.

Det hialp ham intet, at hand raabte i sin Pine,

En liden ledste Taar hand fik da en af sine,

Hand! maatte dette Bæst og onde rige Mand

Af Himlens Abraham forstaae, hvorledes hand

I Verden havde før saa frammeliaen levet,

Og i sit Rigdoms-Dynd saa liderlig forblevet.

Den arme Lazarus leed derimod stor Nød;

Thi hviler hand nu blot i Himlens trygge Skjod.

Hvo som adspyrger her sit Guds med Svig og Renke,

Hand denne Lignelse ret inderlig betænke,

Misbruger hand sit Guds, sin Ære, Rigdom, Magt,

Omfiger bliver hand til Dievelen nedbragt.

Det holder og haver sig med en riig Mand, lige-
som med et Asen. Et Asen gjør stort Arbejde i al sin
Livs-Tiid; hand æder og drikker ilde, og faaer store
Hug tilmed; og naar hand er død, da gjør man Bom-
mer af Huden. Udi lige Maade sparer og bevarer en
gierig riig Mand: hand æder sig ikke selv halv mat,
men naar hand er død, da dandse og springe med
Tromme og Pibe Børnene, indtil de faae det igiennem
Halsen; thi en god Avlere, skal og have en god Odere.
I det at Salomon siger: Hvad haver den Gierige
af al sin Trældom og Umage andet end Sorrig
og Omhyggelighed. Derfor maa en gierig Mand
vel kaldes Salomons Asen, i det at det gaaer hannem
ligesom et Asen. De gamle Bise sige: Hvo stedse sav-
ner, sparer og bevarer, og tør ikke sligt nødtorfteligen
bruge, hand faaer et Endeligt, som Ulven fik, hvilken
der heed en Streng sonder paa en spendt Arm-Bosse,
og skiod sig saa selv ihjel.

For det tredie skal her læres, at hver skal vogte sig for den Ven, som meget kand smigre, paa det at man ikke af hannem bliver forraadt; som Mikkel her indfører Ulven i et Vindue, og hannem der forraader; thi Verden er fuld af Ondskab og Uroskab. Thi skal man see sig fore, og ingen snarlig berre, saa bliver man ikke skuffet; thi den samme, som lettelig troer, hand bliver og letteligen bedragen og skuffet, og alle, som ere snarttroende, de fores almindeligen udi Skade.

Tyrannelig Vold har ingen Steds Hold,
Bedragerens List skaffer skuffelig Sold.

Salomon siger: Hvo som smigler og er sød-
talende med sin Næste, hand sætter en Snare for
hans Fødder. Ordsp. 26. 29. Cap. Og ligesom nogen
skyder skadeligt et dødeligt Skud af en lønlig Sted, ili-
maade gior og den Falske og Ewigefulde mod sin Næ-
ste, og siger dog: det var ikke uden mit Skiemt.

Det fjerde. Mangt et Menniske tiltager sig stor
Umage og Trældom, at hand med Uret kand faae Gods
og Penge; og maa vel see at hand dog sligt efter sin
Billie aldrig bekommer, da kommer hand dog formedelst
sligt tidt og ofte udi stor Nød og Fare baade til Siel
Liv: Ligesom Ulven her kommer udi Fare, og havde moxen
ladet sit Liv for disse Høns, og fik dog ingen af dem.

Udi den Bog, som kaldes de gamle Bise, skrives,
at en riig Kiøbmand, som havde hiemne udi India,
havde tre Sønner, og der hand saae, at de vare skio-
desløse og onde Børn, som intet agtede deres Ting, be-
frygtede hand sig, at de skulde unytteligen og ilde om-
komme hans Gods og Penge. Hand lod dem komme
for sig, og sagde: Kiere Sønner, der ere tre Ting i
Verden, hvilke et Menniske skal adspørge og vrisfibe-
lig lede efter, og de samme tre Ting skal hand ved fire
Ting

Ting bekomme. Det Første, at hand skal adspørge og forsøge sin egen Næring og Biering; det Andet, at holde sig tugteligen mod hver Mand; det Tredie er, at man veed at vogte sig for utro Venner, ellers kommer hand udi Fare af dem baade til Liv og Siel.

Men disse tre Ting kommer man udi formedelst fire Ting; først, at man sit Gods ærlig og tilbørlig forhverver, uden andres Skade og Fordervelse; det andet er, at hand veed at forøge sit Gods, og ikke øde eller forkomme det; det tredie, at hand ærlig og til sin Nødtørst veed at bruge sit Gods; det fjerde er, at hand saa bruger denne Verden, at hand ikke tør befrygte sig at miste den Tilkommende, det er, den evige Salighed. Og hvilken, som et af disse overtræder, den samme seer neppelig en god Ende paa sit Gods, helst fordi at hvo sit Gods ikke forøger, hannem skal endelig fattes, og hvilken sit Gods ikke retfærdelig avler, hand fand det ikke heller beholde, hvilken og forøger sit Gods, og nens der ikke at bruge det ærlig til sin Nødtørst, den samme er fattig, og hans Gods er hans Herre, og hannem skeer paa det sidste, som et Fad fuldt af nye Most, hvilket oven til er tet tilstoppet, og naar det haver slet ingen Lust, da maa samme Fad sonderbroste, og Mosten bliver saa unyttelig spildt. Og hvo sit Gods udi denne Verden saaledes bruger, at hand forglemmer den anden Verden, den samme gaaer det, som den, der jilfede her idel Honning, og herefter skal evindeligen æde Malurt og andet Ont, &c. Salomon siger: Hvad hjælper Penge udi en daerlig Mands Haand, efterdi hand haver ikke Hjerte til at kunde fiske sig Viisdom; hand haver vel Penge udi Haanden, men de falde snart fra hannem, i det at Hjertet er der ikke, saa at hand veed rettelig at bruge dem. Axdsp. 28. Item, hvilken der snart vil worde riig,

riig, den haver et ont og utro Dye, og agter ikke, at Skam og Forsnædelse skal overgaae hannem.

Hver Qvinde eller Pige, som formeget skiemter eller leer, og er ikke stadig og tugtig, hun kommer derudover udi Ky og Rygte, hvilket ikke snart igien kand forvindes eller nedtrykkes: Ligesom Ræven her Ulvinden beskriver for Hoer. Derfor skal en viis Mand sin Hustrue og Dotter saaledes holde, og til Gilde og Giestebud at gaae tilstede, naar det er ærligt, og det kand skee uden al Uhoviskhed og Skade, efter Hr. Hans af Svarzenbergs Lære, som staer udi Dydernes Huskommelses Bog, som herefter følger:

Lad ikke din Hustrue til saadan en Mand
 Der har et formummende Sæde,
 Der Sæderne sparer og Daare-Spil kand,
 Du ellers var selv tilstede;
 Thi om du en Hyrde for Faarene er,
 Saa lad ikke Ulven regiere,
 Om Bukken hand kommer en Have for nær,
 Kand Trærne Frugter en bære.
 For Ratten om nogen indsetter sit Fit,
 Det kommer omsider i Waade,
 Hvo Qvinden og Hesten udlader for frit,
 Er Kiobere uden sin Baade.

Salomon siger: Et got Rygte er bedre, end en kostelig vellugtende Salve. Præd. B. 7. Men at Penge ere nu i større Afhold, end et got Rygte, det er lettelig at forstaae af disse vidtlostige Handeler, Domsme og Nettergange, som dagligen handles og skee, thi en Penge-Tyv henger man udi Galgen; men en Tyv, som en anden bagvasker og skiender, falskeligen dommer eller vanærer, hand gaaer ledig og løs, eller og straffes med en naadig og lempelig Straf.

Det 18. Capitel.

Ræven gaaer med Grævingen til Hove, forbi et Kloster.

Der Nikkel havde nu forrettet ret tilfulde
 Sin Pligt og Bod, som hand for Synden lide
 skulde,
 Hand gik da hyppig frem til Kongens Hoved-Slot,
 Hans Skrifte-Fader hand gik med, og det var got;
 Det var da en saa got, de kom i samme Tide
 Forbi en Kloster-Gaard ved høyre Haand og Side,
 Der vare Munner i, som tiende deres Gud
 Med Fasten Nat og Dag sin gandske Alder ud.
 De havde Vender nok, Capuner, Høner, Haner,
 Kalkunke Høns og Griis, og herlige Fasaner,
 Som ginge ofte ud ved Kloster-Gaardens Muur,
 Og der var Nikkel van at staae paa den paa Luur,
 21

At gæste disse Kræ det træfeste hand Kunde,
 Thi sagde hand : min Ben , lad os i disse Lunde
 Paa denne Kloster=Stie fornøvelig fremgaae,
 Den rette Ben vi her til Slottet finde maae.
 Hand tænkte en Capun, en And, en Gaas; en Hane
 At snappe vef til sig, alt efter gammel Bane, (n)
 Da de ved Muren gik, at fylde deres Kroe,
 Hand havde mange for bortsnappet med sin Kloe.
 Hans Skrifte=Fader did med hannem maatte rende;
 Og da hand samme Tiid en Hane kunde kiende,
 Hans Dyne løbe da alt stedse om og om,
 Hand tænkte, du est feed og har en lastet Bom,
 Hand gjorde Spring i Spring alt til den samme Hane,
 Og tænkte vist at faae en Krumme for sin Gane,
 Hand sprang saa heftig til, at Kierene røg hen,
 Det maae dog være sært med eder, fiere Ben,
 At I, var Præstens Ord, alt for en lumpen Hane
 Igien vil vende om til Syndens fule Bane
 I andet lovede ved eders sidste Bigt,
 Nu seer jeg, at det er kun Unger=Skromt og Digt.
 Ja, sagde Nikkel strax, jeg dette fandt befinde, (o)
 En syndig Tanke mig heel hastig randt i Sinde,
 Den dnbt ingroede Synd jeg angret fuldt og fast,
 Jeg veed, jeg gjorde nu den Hane Overlast.
 Jeg vil saa sandelig det aldrig mere giøre,
 Men jeg vil bedre mig, det skal I faae at høre.
 Saa ginge de afsted den rette Konge=Ben
 Til Kongens faste Slot, min Nikkel kunde ep
 Sig bare ved sin Død, og kunde sig en twinge,
 At hand jo saae sig om, hvor Hønsene de ginge,

De

- (n) En gammel Hund ev sikkerlig Sig lader saae i Lænke;
 Thi raader jeg enhver for sig Helids paa Tugt at tænke.
- (o) Hvo sin Læge og sin Leeder Ikke siær Sandhed for,
 Hand sig Skade selv bereder, Far omkring med onde Kor.

De overgik en Spang, en smal og liden Broe,
Men Nikkel glemte en tilbage sig at gloe.

Der Grevingen hand seer Grev Nikkels lumste Fader:
Er dette eders Boed for eders Skrifte-Fader,

Ky skammer eder dog, det er en Spot og Skam,
At I en bedre vil jer Bæsen være gram,

Hvi lader I saa vidt jer Dræbe-Syn omrende
Det faaer med eder dog en slem og skiden Ende.

Na, sagde Keynife: I gjør dog ikke ret,
At I mig i min Bon nu saa forvilder slet.

O! lader mig dog gaae, at læse Vater-Moster
For alle Honsene af dette Nunne-Kloster,

Desligeste for Gies og alle Vender med,

Som jeg i Sanden her har skrabet ofte need,

Fra disse Nunner jeg dem ofte haver taget,

Og demnem saa med mig hiem i min Hytte draget.

Hr. Grimbard stille taug, men Nikkel kunde en
Endnu for Honsene fuldkommen sige ney.

Hr. Grimbard hand gif for, Grev Nikkel ikke vilde,
Indtil de komme paa den Bey, hvor Nikkels Gilde

Med Honsene gif an; thi denne Stie og Bey

De bleve vildet fra ved denne Honse-Key.

Der Nikkel havde nu sig selv betænkksom prøvet,

Da blev hand ved sig selv heel hiertelig bedrovet,

Helst hand nu for sig saae sin Konges Gaard og Grund,

Hvor moxen alle hart beklagede hans Fund.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

Sor det første vil Poeten udi dette Capitel fremsætte
disse Nunders unyttige Levnet, i det at hand ihu-

kommer det Kloster, til hvilket Nikkel gif for
Honsenes skyld; thi Nunnernes Levnet er gandske ufrugt-

sommeligt og unyttigt. Det haver ey heller nogen
Grund i den hellige Skrift, som hver vitterligt er, og

er dem selv hadeligt haardt imod, og saare besværliq, i det at de udi deres Barndom, der de vare uforstændige, ere der indnødde og trengde, og dersom de maatte have raadet sig selv, da havde de fuldt sidet tænkt paa sligt, end sige at have det samtykket. Derfor siger Dydernes Ihusommelses Bog om Kloster-Munners Levnet saaledes:

Jeg arme Kloster-Møe tidt lønlig gaar og sukker,
 At jeg i Verden en maae være meere smukker,
 Og tage mig en Mand til Hæder, Held og Ære,
 Som andre Jomfruer, der sligt en fand undvære;
 Thi havde jeg det gjort, Gud havde naaet sin Ære,
 Saa kunde jeg for mig og Verden Fruater bære;
 Men nu, nu sidder jeg i Gremmelje og Brede,
 Og alting staaer for mig utaalig her tilrede,
 Enddog mit Legeme saa tidt er indeluffet,
 Saa er dog Tankerne i Verden vidt omstuffedet,
 I Tvivl nu stedse staaer min Tillid og min Tanke,
 Om til slig Hellighed Gud haver jo en Anke,
 Helti vi for Uttesang gaar lystig hen at dandje,
 Og os paa Hore-Biis heel dnatig lader standje,
 Hvad andet volder det, end Skam og Hjerte-Pine,
 Da Helvede til sidst for Gjerningerne mine.
 Min Kyjt og Længsel staaer til vildrende Begiere,
 Jeg ønsker hannem Ont, i hvor hand mounde være,
 Der først tilsidst forvoldt, jeg skulle her i Livet
 Mig mod min Billie i Munne-Kloster gire.

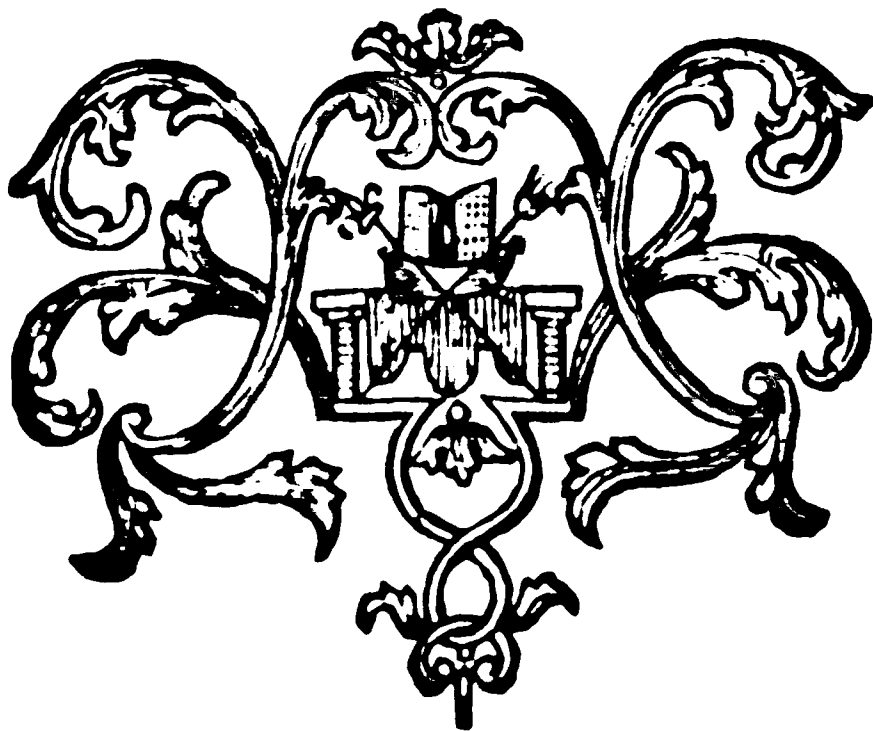
For det andet skal her merkes denne Ræves Hyf-
 lerie, Skalkhed og Ondskab, som hand her bruger, i
 det at hand tog den Bey, som løber til Klosteret, alle-
 neste at hand kunde faae nogen Gæs eller Høns, hvil-
 ken List og Utroskab hand mesterligen aabenbarede for
 sin Skrifte-Fader, i det at hand siger sig at læse og bes-
 de Got for Hønsenes og Gæsnes Siel. Alt lærer
 man Ulven Vater noster, hand siær alligevel Lam Lam,
 saa gaaer det og her med Ræven, hand fand ikke for-
 lade sine listige og onde Tykke. Thi hvortil et Menneske
 M
 er

er tilbøveligt, eller hvad det af Naturen er til fød og skicket, det gjør samme Menniske, og lader sig derudi intet forhindre, og gjorde man hannem end mod sligt besynderlig Modstand, da hielper det dog ikke. Og derudover kand menniskelig Natur saa kostelig og mesterlig gjøre sin Undskylding udi alting, og vil ikke have Uret for Menniskene, thi de frygte dem for Skam, end dog at de vel selv vide, og ikke heller kunde negte, at de jo have Uret.

Fridank siger:

At svøbe en Skalk udi Sabel og Maar,
 Hand er dog en Skalk i hvor hellig hand gaaer.

Mangen Syndere skrifter sine Synder, og annammer Pligt og Bod, men hans Synd angret hannem ikke udaf Hiertet, men haver endnu Lyst og Behagelighed derudi. Den samme annammer ikke Syndernes Forladelse, og faaer ikke heller evig Glæde og Salighed, thi hand saae sig tilbage efter Synden, som Mikkel saae her efter Honsene. Og om saadanne siger Christus: Hvo som lægger sin Haand paa Ploven, og seer sig tilbage, hand er ikke skicket at indgaae i Guds Rige &c, Luc. 9.

Det

Det 19. Capitel.

Nikkel kommer til Hove, gjør sin nd-
mngste Complimente, og finder der sine Be-
derparte, som haardeligen havde flaget
paa ham.

Der man i Kongens Gaard det Rigte vidt udspredt,
At Reynike den Sof var kommen der tilstæde,
Da komne alle flux fra alle Kanter frem
At skue Nikkel, som huserte saa blant dem.
Kun gandske ynke saa der samme Tider vare,
At Nikkel havde jo dem alle snart i Fare,
Det tokte hannem dog at være lidt bevendt,
Thi gif hand frendig frem af Stolthed heel betændt
For Kongen, som hand stod med Grævningen sin Frende,
Dg hilsede ham saa med Hov'det overende,

Som hand var Kronens Prinds og Kongens Arve-
 Son,

Der havde intet giort at vente derfor Lon,
 Straf og Ulempe stor. Med slige stolte Lader
 Hand treen da modig frem for hele Landets Fader.

Blant alle Kongens Raad, som stode der omkring,
 Saa det at undre var paa hans saa frekke Eving.
 Hand holdt sig bedre, end hand ellers var til Mode,
 Og frem udi hans Snak hand dristelig sig snode:

Stormægtigste Monarch, al Rigets Ziir og Soel,
 For Eders høye Magt og Eres Arve-Stoel,
 Var Mikkels favre Ord, min Sag til rette laver,
 Saa troe en Dieneren ey nogen Konge haver (p)

I sin Fraværelse, som jeg for Eder er,
 Endskiont den største Deel, som staae for Eder her,
 De alle ville mig i Ugunst gierne fore,
 Om Eders Naade dem nu alle vilde høre,

Men udi Raad og Daad I stedse findes viis;
 Thi bor man Eder da tilbørlig Lof og Priis.

I alle ey kand troe, men ville, at man skulde (q)
 Bevise alle Ret, det veed jeg og tilfulde,

Jeg veed ey hvad for Vogn at disse Falske har
 Vaasfort mig arme Mand, som ey tilstæde var.

Men dette veed jeg, at de ikke kand fordrage,

At jeg er Eder troe i alle mine Dage;

Aa, sagde Kongen da, tie stille, Mikkel Ræv,
 Jeg eders Smigre-Snak ey agter ved en Skæv;

Thi eders onde Drift begynder nu at gronnes,

I agter en vor Fred, I derfor bor at lønnes,

Den Fred, den Sorge-Fred, som jeg alvorlig bed
 At holdes overalt, I skammeligen brød. Nu

(p) Trofasthed har ingen Fare, Den har Helten sagt god Nat,
 Lovens Skik er sat i Snare, Sandhed haver ingen Hat.

(q) Vogte dig for dem, som smile, Dermed de stor Rindom faar,
 Faar de fæstet deres Pile, Agte de ey, hvor det gaar.

Nu Hanen, som her staaer, har ynkeligen flaget
 At I hans Borne-Floek har dødelig bedraget,
 At I nu sige vil, I heftig har mig fier,
 Det synes klarlig nok paa mine Folk, desver.
 Den arme Hænke, Kat, I satte i en Snare,
 Og Brun blev læsterlig udpryglet i sin Fare,
 Jeg vil ey tale meer om eders falske Fund,
 Men eders Hals den skal det både denne Stund.
 Her staaer nu eders Sag saa blot og aabent-are,
 Der kommer eder nu i Nød og Død og Fare.
 Stormægtigste Monarch, var Nikkels Løgne-snak,
 Hvad kænd jeg giøre til, at Børnen fik Utaf,
 Hvi var hand her saa glubsk, og aad saa meget saare
 Af Rustefielens Knub de Honning-søde Taare,
 Hvad kunde jeg dertil, at Folket gjorde ham
 For dette Slikkerie saa vældig Last og Skam.
 Hand er jo stor og stærk, og haver tykke Lender,
 Hand maa nok skamme sig, hand dennem ikke vender,
 Blev hand beskadiget paa Ære og paa Liv
 Med Hug og haarde Ord, de kaldte ham en Tyv,
 Hvi hevnte hand sig ey ved egen Magt og Vælde,
 Men, var der noget hos, jeg torde da nok melde,
 I Molle-Dammen ey hand freben var saa brav.
 Nu kommer ogsaa frem den vilde Hænke, Kat,
 Den jeg har taget tit ind i mit Huus og Hytte,
 Hvorfra hand lusket af til eget Gavn og Nytte
 Til Præstens Lade-Gaard, at bide fede Muus,
 Hvor Præsten slog ham digt i samme Lade-Huus.
 Og skulde jeg nu strax dersere lide Baade,
 Og saa forspilde til den Kongelige Naade,
 Det var den Konge-Stoel og Krone alt for nær,
 Dog, hvad som synes best, det giører straxen her (r).

M 3

Hvor

(r) En Daare og Gek, Der krøber i Eck
 For hand kænd en rende en ræddelos Bæk.

Hvor ond og god min Sag den synes end at være,
 Saa byder paa Behag nu over mig, min Herre,
 J kand nu skade mig, J kand mig lade gaae,
 Ja syde, stege mig, mig pine, slaac og flaae,
 Halsbugge, henge mig, og Dynene udgrave,
 Og giøre hvad J vil, som J det selv vil have,
 Jeg er i Eders Haand, o naadigste Monarch,
 J giøre hvad J vil paa mig i denne Mark (s)
 Min Magt kun liden er, J haver største Evne,
 Vil J til Baal og Brand mig ynkelig indstevne,
 Den Hevn er lidt bevendt, og baader Eder lidt,
 Endskiont at mange meen min Sag at være skidt;
 Saa vil jeg dog min Sag for Eder foredrage,
 Og rigtig svare paa, hvad disse mod mig flage.
 Op stod da Vedderen, det arme sylle Skind,
 Og talte til sin Ven og Broder heel gesvind:
 Op, op, det er nu Tiid, om vi vil noget kære;
 Den Ulv hand monne der nu og tilstæde være
 Med al sin gandske Slegt, der store med de Smaae,
 Ja Hingze kom og frem hos Biornen, Brun at staae.
 Her kom og Lamve frem, som kaldes stakket Hale,
 Fremforte paa Latin en sær blufærdig Tale,
 Den store Mynde og den lille Gruer-Hund
 Begyndte paa Fransøst at bieffe samme Stund.
 De alle vilde ham heel skammelig affive,
 Og hans det Skalke-Hund saa herlig i ham drive.
 Fru Mette Gieds, som var af skionne Skaane Land,
 Og Sermen, Giedens Bus, med Lykke Trane Mand,
 Den

(s) Hvo her paa Jorden alle vil J alting vel besalde,
 Hand Kræsterne skal sette til, Hand kand foruden Galde
 Saavel den arme fattig Mand, Som Herlighedsens Rige,
 Saa tiene hver udi sin Stand Med Ret og Skiel saa lige,
 Hand udi al Taalmodighed Skal Ont og Got omarme,
 Og leve i Gudsmædighed Foruden Spot og Harm.

Den Ore, Egernet, samt Hermelin den hvide,
 Og Heste-Plagen med, man pleyer at beride,

Kaae, Ginder, Hiorte med med store Elephant,
 Ja Aben, Beveren, og andre fleer iblant,
 Den Ugle, Anebne Stork og Golpe Alekrage,
 Og andre fulgte fleer af deres Pladre-Mage,
 Tybke Anden, og vor Alhed Jomfrue Gaas,
 Vildgaasen, Kragen med og fleer fra samme Aas.
 Fru Skrabeblou med sin den Rok og Gale-Hane,
 De alle ville her for Nikkel Benen bane.

Der var og mange fleer af Dyr og Fugle smaae,
 Ja Skader, Alliker, fra hver en Kant og Braae,
 Langt flere end jeg nu saa hastig fand opregne,
 De komme alle frem paa sin og andres Begne,
 De alle og enhver med deres Benne-Biv
 I Rette satte strax paa Nikkels Hals og Liv.
 De ginge alle frem for Kongen samme Time,
 Ivo dette havde hort, hand maatte snart besvime,

Der vare Klagenmaal mangfoldige i Sal,
 Det buldrede saa stærk i hele Slottets Sal.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

Først skal her merkes, at en viis og forstandig Mand
 udi sin Gienvordighed, Ulykke og Modgang skal
 sig ikke lade forstrække eller falde i Mishaab, men
 skal sig selv fordriste og trøste, som Nikkel her gjør.
 Thi den som reddeligen lever og frygter at give sig udi
 nogen Gienvordighed eller Fare, derom sige de gam-
 le Vise: at den samme kommer sielden til høy og vær-
 dig Stand. Thi der ere tre Ting, til hvilke ingen kand
 komme, uden igiennem et frit og usofsærdet Mod og
 Driftighed, som er: at tiene en Konge, at give sig til
 Søes, og at gjøre sin Fiende Udbrek og Skade. Dyr-
 dernes Ihusommelse siger:

Et fromt og stadiqt Hierte, som Sig fast i Godhed sætter,
 Som lader Dnd saae Herredom, Da Godhed spille Mester,
 Som gjører ingen Folk Fortred, En heller haart regierer
 Af Stolthed og Hoimodighed, For aiting Priesen bærer.

For det andet, alle Konger, Fyrster og Herrer,
 Dommere og al tilfikket Dyrighed, ere alle Mennsker,
 udaf Guds og naturlig Lov, pligtige og skyldige at gjøre
 og give Ære, Værdighed, Lydagtighed, Skat og Told
 til mening Freds Opholdelse, og menig Mandes Beskyt-
 telse og Beskiemmelse. Ligesom Nikkel sig og her imod
 Kongen ydmyger, og giver dog smigrende og falske Ord.
 Og hvilken sig herimod reiser eller opsætter, hans Ulyk-
 dighed vil Gud straffe, thi Gud kand intet Opror taale
 eller lide, og sielden faae de god Ende, som alle Histo-
 rier bære Vidnesbyrd.

Herimod er al Dyrighed skyldig og pligtig til at skaffe
 og hielpe, at deres Undersaatter kunde leve fredeligen,
 og behielpe dem saa meget som mueligt kand være, til
 Skiel,

Skjel, Lov og Ret, og at de kunde komme til Næring og Bæring, straffe de Onde, bestierne de Gode; thi udaf sligt kaldes de Benefici, det er, naadige Herrer, de som skulle betee Folkene Naade og Günst; og dersom sligt ikke skeer, da ere de Tyranner, siger D. Job. Agricola. De vise Hedninge have af Fornuft kiendt og sluttet, at ingen Tyrannie eller nødvingen Regiment er langvarig eller bestandig. Thi hvilken der vil med Uret, Evang og Trusel regiere Folket, den samme legger paa sig alle Menniskers Ugünst, Had og Fiendskab. Thi at man er den samme vist naturlig fiendst, som sine Undersaatter ingen Naade og Godhed beviser, det samme have de tredive Mænd udi Sicilien og alle Tyranner paa Jorden befundet.

Hvo som Land og Rige saa Haardelig med Uret trenger, Over Halsen Sverdet henger, For den Trengte frygte maac.	Saadan Hofmod med en Fart Derueligen ham kuldkafter, Naar hand frem i Uret hastier, Hans Regiering endes snart.
--	--

Hvilken ikke kand see igiennem Fingre, og stundum høre og ikke høre, den kand ikke heller vel regiere. Thi en Herre, som vil vel regiere, maa tit og ofte vide en Ting, og lade dog, som hand slet intet veed derudaf, naar som helst at slig Sag ikke aabenbare bekommer eller anrører den almindelige Fred udi Land og Rige, ikke heller for snart hevne og straffe dem, som noget mod hans Person tale, handle eller giøre, ellers forer hand sig megen Ugünst og Fiendskab paa Halsen. Men dersom nogen aabenbar handlede mod den almindelige Lands Fred, eller og aabenbar bliver angreben for nogen Ugierning, over slig skal man lade gaae hvad sommeligt og retviist er. Thi at straffe aabenbare Skam og Laster, det kand ingen agte for Uret, men at handle med Strenghed, giør Ugünst iblant Undersaatterne. Desligeste holdes og den menige Almue udi got Regimente

mente med gode Ord og mild Tale, og med sømmelig, ja end haard Straf, naar de det fortjene eller tilvolde, venlig og god skal man være hver Mand, men findes nogen at være brødig, den samme skal man, de andre til Exempel, tilbørlig straffe. Thi det er fast bedre at lade en god og from Mand være ubegavet, end at en ond Skalk skulde blive ustraffet. Herom siger Renner:

At regiere, som sig sømmer, Stiller vrede oprørt Sind;
Men, hvo stedse gaar og drømmer Ester eget Hierne-Spind,
Hand gjør mange stedse Skade, Og sig selver Spot og Blam,
Skaffer heller ingen Baade, For hand jort, hand jaer da Stam.

Kongen af Persien, som hed Cyrus, lod sin Son blant andre gode Lærdomme og Underviisninger, ogsaa denne til et Testamente. Et Kongerige, sagde hand, lader jeg dig, men det samme bliver tilsammenholdet med gode, faste og stærke Mure; de samme Mure ere mange gode Benner, men gode Benner bekommer man med Gunst og Venlighed, ikke med Trængsel, Tvang eller Tyrannie. De Tyranner, som ikke ere til Sinds at bevise eller giøre nogen Troskab eller Benskab, de samme sette ikke heller Love eller Liid til nogen, men ere stedse fulde af Mistænkelse og Vantro. Thi som de gamle Historier give tilkiende, saa have slige Tyranner aldrig sat Love til deres eget Folk, men have altid søgt Hielp hos fremmede Nationer, hvorledes skulde de og sette Love eller vente sig Troskab af dem, med hvilke de aldrig have handlet trofasteligen eller tilbørligen?

En Tyran, som hed Dionysius Syracusanus, lod sin Dotter rage sit Skiæg af sig, paa det at en Fremmed ikke skulde skære hans Strube sonder ic. saa vantro var hand.

En Herre eller Dommere skal ikke være for snart at tro den Underfundiges Smigren og søde Taler. Og ikke heller skal hand lade sig med slig sød Tale og Smigren

ren drage fra Rerwiisheds Beye, men i hans Handel og Væsen skal hand holde og bruge sig retsindelig og alvorlig, og de skyldige Overtrædere rerwiseligen straffe, som vedbor, ligesom Kongen her truer Ræven at vilde gjøre. De gamle Bise lære, at en Konge, naar hannem af sin Bederpart nogen Ewig eller Underfundighed vederfares og bevises, skal stedse have den samme udi Mistanke, og skal vogte sig og see sig fore; og naar hand beqvemmelig fand det saa bestikke, da skille sig ved den samme, og dersom samme hans Bederpart lader handle hos hannem om Fred og Venskab, og holder og beviser sig ventlig og kierlig mod hannem, og alle hans Svenne og Tiencere, saa skal hand alligevel ikke troe hannem, men skal vindskibelig vogte sig for hannem og alt hans Selskab, thi der findes gandske saa gode Christne &c.

Det

Det 20. Capitel.

Ræven bliver anklaget af sine Beder-
parte, giver dog tilbørlig Svar, men bliver
tilsidst overvunden ved Vidnesbyrd, og
domt til Dode.

Det herlig Verlement paatimen an blev rettet;
Enhver paa Mikkel Ræv i Kette havde settet,
De alle vilde strax, at Mikkel skulde doe,
Og gjorde deres til, de hannem kunde fløe.
Enhver sit Klagemaal indlagde frem for Retten,
Tilbage herligen hand drev dem alle Tretten,
Ey nogen horde for i lige lang en Grund
Slig Klage, som de gav paa Ræven mangelund.
Hver Fugl og hvert et Dyr hand havde gjort sin Skende,
De alle op og ned paa hannem vilde rende.

men

Men der nu Nikkel Kæv til Ords med dennem kom,
 Hand vendte alle Ting med dennem flup herom.
 Heel meget listelig hand sin Undskyldning gjorde,
 En nogen bedre for er hørt, jeg Sverige torde,
 Undskyldte sig saa ret for hver beskylde Sag,
 Som hannem sagdes paa den gandske lange Dag;
 Saa alle Raadets Mænd stor Under deraf finge,
 At Nikkel saa sin Sag for Retten kunde bringe,
 Og sig aarsage saa for alle disse Ting,
 Som hannem sagdes paa al Berden rundt omkring.
 In Summa kortelig med tvende Ord at sige,
 Der kom to Bidner frem, som ingen kunde vige,
 To Rettens vise Mænd, beklæd med Sanddrubed,
 De over Nikkels Hals nu sore deres Fed,
 At Nikkel skyldig var i denne Sag og Trette,
 Strax gif da Kongen frem at holde Raad om dette,
 Enhver besluttede i denne Ret og Raad,
 At Nikkel skulde doe for denne onde Daad.
 Man skulde hannem strax i Fange-Taarnet sette,
 I Kost paa Band og Brød, og ikke at forgiette
 Om Hals, om Haand og Fod at fængsle hannem fast,
 Og siden henge op den Kæv i Reb af Bast.
 Hans Snude-vise Ord skal hannem intet frelse,
 Hand jo, den lumste Thy, skal Galge-Bielke helse.
 Kong Nobel domte først paa Kæven dødelig,
 Af ham vi nok har liidt Hofmodighed og Svig,
 Hand vist skal henges op foruden nogen Raade;
 Deraf forskædedes Grev Nikkel overmaade.
 Hand straxen fængslet blev, og bragt herved i Run,
 Hand havde heller seet, hand var i Lunterrun.

I dette Capitel merk tvende Lærdomme.

Af dette Capitel skal du først lære, at alle Herrer
 og Dommere paa Jorden fore ikke Menneskes,
 men

men Guds Domme. Og ligesom de domme, saa skulle de og dommes. De skulle handle deres Sag og Handel udi Gudsfrøgt, og vindskibelig alting udrette. Thi hos Herren, som er vor Gud, er ingen Uret, ikke heller nogen Persons Anseelse, Gaver eller Skienk gielder ikke hos ham 2c. 1 Kron. 16. Derfor skulle de ikke alleneste troe Klagerens Fremset og Klagemaal, saa at de strax domme derefter, men heller Sagens Marsag grandaivelig esterspørge og udgrandiske af sande og upartiske Vidnesbyrd, og siden alvorlig med Dom og Ret fremfare, ligesom her og handles med Ræven. Thi en Dommere skal stedse være til Sind, ingen at domme eller at aflive, før hand alting haver grundelig randsaget og forkundskabet efter Sagens Venlighed og Vilkaar, og ikke efter sit eget gode Lykke eller Hastighed fremfare. Thi Sandheds Vidnesbyrd, enddog de ere saa, da ere de dog hertil gavnlige, sige de gamle Bise, at Dommeren ingen lader aflive uden Marsag. Naarsomhelst en Skalk og udædigt Menniske for sine Misgierninger bliver straffet, slig Straf kommer det gandske Land og Rige til Gode. Thi det gjør de andre, som sligt hore, Forskrekelse, saa at de dem for sligt vide at vogte. Desligeste og, naar en Forrædere eller lognagtig Skalk, som denne Mikkel, kommer af Dage, det gjør et gandske Land og menige Almue Noe og Fred. Thi en Underfundiges og Lognagtiges Nærværelse kommer Almuen i stor Vildfarelse og Uenighed.

Det at nu almindeligen alle høye Embeder, som ere tilskikkede at forskaffe menig Mand Lov og Ret, ere besatte med ulærde og egenyttige Personer, og dersom end ere lærde og fromme Dommere, da lade de dem doo med Skenk og Gave eller for Frendskab og Venstabs forfore, og domme falskeligen. Hvorledes fand
det

det gaae vel udi Verden. Slige Dommeres Sind, Grund og Mening beskriver Hr. Hans af Svartsenburg, som her efter følger:

At have Magt og Vold, det er alt min Begiere,
 At domme over hver, og Overmyndig være,
 Paa det min Penge-Pung kand blive fuld og tung,
 Jeg sparer hverken den som gammel er og ung.
 Al Ret og Billighed jeg selger bort for Penge,
 Hver Fattig og hver Kiig jeg hønlig monne trenge,
 Af hver en Mands Fortred jeg hønlig glæder mig,
 Og straffer saa enhver i Pungen skammelig.

Advarsel til Dommeren.

O! skamme dig, du Tvo og Kover i din Hytte,
 Kunst, Wiisdom og Forstand er jo det rette Bytte,
 For hvilket ene dig bør Være og al Magt,
 Bevar Befalningen, og derpaa hav din Agt;
 Thi ellers kiendes du for sliq ubillig Dommer,
 Som den Pilatus var der henne hos de Rommer,
 Om hvilken Skriftens Bog og Blade haver talt,
 Det gaaer dog saadan en til Siel og Legem galt.
 O! Gief, hvad er din Troe, din Tillid og din Tanke,
 Hvad Dom vil der for dig ved Herrens Domstoel vante,
 Du skal dog visselig betale Lidt og Stort,
 Hvad du i Verden her ubodet haver giort.

Ydermere skal her læres, at et fuldt siddende Raad skulle alle cendragtelligen slutte og domme udi Sager og Klagemaale, som fremsættes, ligesom Ræven her og af det gandske Raad cendragtelligen bliver domt. Thi der er ingen større Skade, formedelst hvilken Land og Rige forderves, siger Johannes Agricola, end dersom uforstandige, gierige og egenmyttige Mennisker komme til noget Regiment og Befalning, at, enddog de have saare liden Forstand paa allehaande Sager, da er dog den største Hob almindeligen paa den Side, saa at de kunde bekomme deres Fremset, og at Sagen efter

deres

deres Tykke kand udfores, og i det at det er saa langt
 Kommet, at man ikke agter, hvor god ens Tale er, men
 alleneste, at mange have sluttet paa en Sag eller Ting.
 Derfor ere nu mange Herrer udi Verden, hvilke for
 Gunst, Billie og Venskab sige, hvad andre ville gier-
 ne høre. *Aeneas Sylvius* siger:

Alt hvor man de Domme nu teller omkring.
 Og sindig dem ikke betænker,
 Det er en fortviolet og skadelig Ting,
 Det mangan en piner og krænker.
 At Dommer er sikker, staaer ikke derpaa,
 For Stemmerne ere de fleste,
 Kunst, Verlighed, Dvelse bør vel at gaae,
 Om Dommeren Dommen skal fæste.
 Et eneste Hoved tit mere forstaaer,
 End mange forbumrede Pander,
 Forsynlige Domme de neppe forgaer,
 De altid uryggelig stander.

Det

Det 21. Capitel.

Ræven bliver bunden, og udført til at
 aflives, hvorover hans Slegt og Benner
 retirere sig fra Hoffet.

Der Ræven, Reynike, var fangen, som I høre,
 Og dømt til Døde, at man ud ham skulde føre,
 Og ham foruden Ben i Galgen henge op,
 Da maatte Nikkel først i Nøden holde Trop.

Der Nikkels hele Slegt, som herte denne Trette
 Ved samme Hoffets Ret, de nu fornumme dette,
 At Kongen strengelig saa satte efter ham,
 De Orlov toge strax af Kongen paa Beram.
 Blant dennem Aben og var Nikkels Ben og Frende,
 Og mange andre, som I nok vel selv er kiende,
 Samt Grævingen, som var hans tro og gode Ben,
 De alle sorgede derover hver og een;

Thi Mikkel forðum var en vældig Helt og Herre, (r)
 Og var omsider nu sat fra sin Magt og Ære,
 Og blev saa skammelig fordømt til slig en Død,
 Det var den hele Slegt stor Jammer, Bæe og Nød.
 Mens Kongen ved sig selv benegtede saa dette:
 Her stolte Hofmænd gaae nu fra mig ved den Trette,
 De alle nesten er' af Rævens Slegt og Blod,
 Een af sit største Raad hand til sig kalde lod,
 Og sagde samme Stund til hannem denne Lære;
 Om dobbelt end saa ond vor Mikkel monne være,
 Saa er der i hans Slegt dog mangen dygtig Mand,
 Som vi af vores Slot en vel undvære kand.
 Bor Hingze, Isegrim og Bruun den stakket Hale,
 De havde med god Ræv den meste Snak og Tale,
 De alle vare om at binde ham med Gliid,
 Og vilde hannem strax ophenge samme Tiid.
 Paa Kongens høye Bud og Ordre gjør de dette,
 De vilde hevne sig og ende denne Trette,
 De vare villige paa samme Tiid og Stund
 At hielpe til hans Færd af deres Hiertens Grund.
 Der de nu alle tre her ind med hannem ginge,
 Til samme Sted, hvor hand i Galgen skulde swinge.
 Da sagde Hingze, Kat, til Ulven saa og saa:
 Hr. Broder Isegrim, I tørker vel derpaa,
 Hvorledes denne Ræv og lede lumste Hange
 Hand gjorde eders Slegt og Brodre Hierte-bange,
 Og volte, at de der ophengtes i et Træ,
 I komme vel ihu den store Hierte-Bæe.
 Hand var saa Hierte-glad, hand kunde dette raade;
 Thi maaler hannem ud med samme Maal og Maade.

I tæns

(r) Tuget, Adel, Skionhed, Ungdoms Aar,
 Forstand, Lasi, Dnd og Wenge
 De dog for Døden en bestaer,
 Som Løn forskyldt paatrengte.

J tænke ogsaa paa, hvordan den lede Hund
 Forraadde eder stngt i Bondens Gaard og Grund.
 Hvor alle pryglod' paa, som Mænd, saa ogsaa Qvinder,
 Der sidder Ar endnu i begge eders Kinder,
 Seer derfor noye til, at hand undkommer en,
 Hans Listighed er stor, og det er Sommer-Ben,
 Faaer hand i Skoven Flugt, saa sandt vi naae ham ikke,
 J. Buske og i Krat hand sig vil understikke,
 Saa gior hand verre Key; thi lad os i en Studs
 Afgiore det, saa gior hand os en flere Puds.
 Hand har det tit forrient, det ingen skal forrende,
 Men vi har Buen spendt, saa lader os da skyde;
 Da sagde Isegrim, hvortil skal saadan Snak, (u)
 Vi ville hanveim nu for Alvor sigæ Tak.
 O! havde vi et Kæb, en Strikke, Baand og Line,
 Vi ville straxen nu forstikke Mikkel's Vine,
 Vi ville knekke strax hans Hals og Pande-Been,
 Hand havde heller seet et andet Knek og Meen.
 Der de en Fløye-Stund holdt oppe med at tale,
 Begyndte Mikkel Kæv med stolte Ord at prale,
 Og sagde: Kiære, vil J eder herne saa,
 Da lader det da flux en hastig Ende faae.
 Bor Hingse veed vel selv heel gode Raad og alade,
 Hand tage Snaren frem, som sad i Præstens Lade,
 Hand veed, hvordan den er, hand sidst fra Strikken
 kom,
 Jeg seer, det være vil min sidste Straf og Dom.
 Min Bruun og Isegrim, jeg seer, J ere vrede,
 Mens J saa setter her flux alle Ting tilrede,
 J mene straxen hver at blive en Regent,
 Naar J kun eders Ben forst faaer af Benen vendt.
 M 2 Hans

(u) Dersom Uoen skal bevare Dommens Gæde, Dommens Drift,
 Da staaer arme Dyr i Fare, Og der bliver daarligt skift.

Hans høye Majestæt og Herrerne deslige,
Samt hendes Majestæt, hver Karl, hver Dreng og Pige,
De fulgte alle med, de Store med de Smaae,
At see, hvorledes det med Mikkel vilde gaae.

Hr. Isegrim hand bad enhver, som var tilstæde
Af Benner, Frender, at de vilde være rede,

Og alle nu som een med hannem stadig staae,
Og ikke saa tilsidst Grev Mikkel lade gaae.

J sær befoel hand og sin Liv, og tael til hende:

See vel og nøye til, min Hierte gode Qvinde,
Holdt stadig, stærk og fast; thi Mikkel hand er slem,
Og kommer hand nu bort i denne Strund, da hvem
Vel kunde vare sig, hand blev da meget verre;
Thi ingen Fred vi fik for denne onde Herre.

Det samme gode Raad hand Bruun tilkiende gav,
Hand skændte eder før, betaler ham nu brav.

Vi ville hannem ret for Alvor nu betale,

Nu Hingze, Ratten hand den Snare op skal hale,
Hand er saa meget snar og lettere end vi,

Nu holder dygtig fast, og staaer mig trolig bi.

Jeg vil nu sette strax den Etie hid tilrette,

Betale ham saa af for hiint og saa for dette.

Holdt, sagde Bjørnen, holdt, det haver ingen Klem,

Jeg holder hannem, set du Stien bedre frem.

O! sagde Keynise, hvad har J megen Plage,

Før J saa god en Ben fand komme ud af Dage,

Med Rette burde J med Fred bestierne ham,

Og ikke see derpaa hand vedersfares Skam,

J burde ikke saa ham styrte udi Baade,

Aa, torde jeg, jeg bad da eder her om Naade;

Hr. Isegrim er vred, og hand befoel sin Liv

Hun holde skal kun fast, og vogte selv sit Liv.

O! vilde Qvinden kun, hvad for er skeet, betænke,

Hun skulde en sit Sind saa over Mikkel krænke;

Ja,

Ja, ja, jeg fand vel troe, det over mig vil gaae,
 Jeg vilde, at det kun en Ende kunde faae.
 Min Fader hand blev død i Sorrig, Nød og Dvide;
 Men der hand endelig nu Døden monne lide,
 De dræbte hannem strax, og vare snare nok,
 Og hannem fulgte en saa stor en Folke-Floek.
 Vfy! skammer eder nu, saa mange, som I ere,
 Om I for denne Næy mig lenger lader være,
 Og lenger sparer mig for denne Bæe og Qval,
 Bruun sagde: horer I, hvad denne Hange tael.
 Hor, hvor hand læser op, og tør os alle bande,
 Hand skal nu faae sin Næst i Nakke og i Pande,
 Hans Fredskhed uden Tvivl skal nu en Ende faae;
 Vi alle straxen hen med ham til Galgen gaae.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

Sørst skal du lære af dette Capitel, at en Dommere,
 naar hand retviseligen dommer, da skal hand in-
 gen frygte, som Kongen her gior, der Mikkels
 Slegt og Benner toge her Afsteed, sig befrygtede, men
 heller lade en retfærdig Dom gaae, og der holde Haand
 over. Thi den rette Næt anseer hverken Gunst, Gaver,
 Egen-Nytte, Frygt eller Fare, og Guds Lov og Næt,
 som David og omtaler og siger: Dit Riges Scepter
 er Retviisheds Scepter, det er, at hver skal domme
 ret og retviseligen, og ingen Person derudi ansee.

Docter Sebastianus Brandt siger:

Den sig betænke vil og rettelig besinde,
 Om i en vildet Sag retsindig Dom skal finde,
 At hverken Guld og Gunst, ey Venstæb eller Vnf,
 En Brede eller Had, ey Fiendstæb eller Klynk,
 En heller noget slikt hans Hierte saa indtage,
 Der hannem skulde fra retvise Bæne drage;
 Thi saadant, saær det først i Dommens Regiment,
 Maa Sandhed vente sig, at Nætten bliver vendt.

For det andet blive de her straffede, som andre fordomme, eller de, som et andet ulyksaligt Menneske overfuse, og kaster dem deres Misgierninger i Næsen. Thi saadant er ikke Menneskeligt eller tilbørligt, men imod al naturlig Mistundhed og Sømmelighed, i det at sligt et Menneske er Sorj, Dinhu og Drovelse nok paalagt, og hannem er bange og vee nok, derudi at hand for sine Misgierninger skal straffes, taale og lide, hvad Retten hannem giver, og bliver vist af slig Overfuselse verre end hand var tilforn, og fand komme derudover udi Mishaab, ligesom Kæven her og vederfares.

Swizeren siger :

Gior enhver ret Skiel og Liqe, Og befrygte dig endda,
Saa vil det net intet siqe, Om end Lykken gaaer dig fra,
Lad dig ikke det fortryde, Naar at Lykken skinner op
For en Branting, og vil fryde Saadan en uheldig Krop.
Lykken følger ogsaa Brede, Lykken følger Mid og Had,
Wil den sig for dig udbrede, Vær da ey for meget glad,
Den, som Lykken er berøvet, Lad ham frie for Gluffer gaac,
Ham, som Lykken har bedrøvet, Meer du ey bedrøve maac.

Henkelin siger :

Naar nogen nu i denne Stund Ulykken saacer i Haande,
Og saacer et Dmslag ned i Grund Til Jammer Vee og Waande,
Strax mange meen', hand steer Uret, Og glædes ved hans Skade,
Etions en endnu de finde det, Som gior dem selv uglade,
Det, mig i Dag fand komme paa Af Græmmelse og Waade,
Kand dig i Morgen overgaac, Bred derfor Gud om Raade.
Omkring gaacer Hiulet i en Hast, Og heel ustadig render,
Har store Hanser nederkast, At de til Vee sig vender.
Hvad Lykken er en jelsom Ting, Gaaer aarle ud og silde,
Kæer hen og did saa vidt omkring, Som den nu hielpe vilde,
Hun hever op og kaster ned, Som sees aabenbare,
Er mild i Dag, i Morgen vred, Hvo fand for sligt sig vare.
Du derfor en din Næste saa Af Brede ilde domme,
Men und ham, som dig selv at gaac, Det vil en Christen somme.
Hvo vældig staaer, ham raades her Foruden Wijs og Balde,
At hand i Bonnen raagen er, Hvis ey, hand snart kand falde.
Endaa

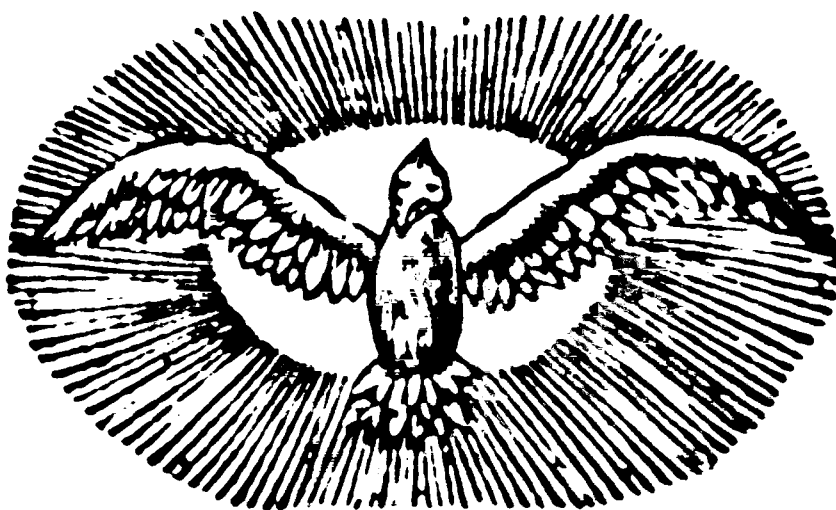
Endnu de nok fand saae sin Stam, Og komme, hvor de vilde,
Som nu saa spodske føre Bram, Da naae det samme Gilde.
Jeg haver hørt, da jeg var spæ, At Graad og anden Qvide
Saavel i Dag gior Harmes-Dee, Som udi fordynt Tide.
Du derfor en bespotte mig, Hvem veed, hvo sidst skal være,
Gior Vligt og Bod, jeg raader dig, Forsmaae en denne Lære.

For det tredie skal her merkes denne Ræves un-
derfundige Wiisdom og Forstand, i det at hand med
subtile og bedakte Ord taler om hans Faders Død, og
søger dermed Indgang og Aarsag at frie sig, hvilket hand
mesterligen begynder udi hans falske Skriftemaal, og
det samme lykkes hannem og endeligen, saa at hand bli-
ver løs og frie fra Galgen.

Almindelig er endnu til Hove og mest allevegne-
slig Brug, naar nogen skal straffes for sine Misgier-
ninger, da søger hand List, Løgn og Behendighed udi
et Skin, sig dermed at undskylde, og formedelst store
Løfter, Guld og Penge, Gaver og Skienk, gior hand
sig Herren villig og gunstig. Og bliver saa af mange
agtet uskyldig, og kommer saa sine Vederparter udi Sorg
og Fare.

Sveikeren siger:

For Geistlige Andægtige Skiont haarde Regler settes,
Saa haardere Og strængere Et Bud der nu anrettes
I Hove-Stand; Thi ingen fand For Fald og Stød sig vare,
At jo hans Konst Gaaer frem omjont, Og staaer i daglig Fare.

Det 22. Capitel.

Nikkel udbeder sig, at hand offentlig
maatte giøre sit Skriftemaal, og det i den Me-
ning, at frelse sig, og at føre hans Bederparte
i Nød og Fare, som ogsaa skede.

Der Nikkel saae sig ey for denne Nød forstaaet,
han skielvede at Frugt, var moxen død og daanet,
hand tænke ved sig selv, o! gid der kunde nu (x)
En listig Ræve, Trek mig runde udi Hu,
At Kongen vilde mig mit Liv igien benaade,
Gaa alle disse tre de komme udi Baade;
Thi lagde Nikkel stærk sin Hierne udi Blod,
Eig selv at komme los, og andre udi Nød. Hand

(x) Bær snar, nu snar, og meact snar, Da dvelge ey for lenat,
Men brug din Skalkhed, som du har, Med Svig og List paatrengt,
Som Kenser-Loren lærer os, Al Svig med List afrende,
Dy Bold med Magt nedtrykke hos, Men sligt vil Ketten kiende.

Hand tænkte ved sig selv, den tredste Hund og Hange,
 Hvad jeg fandt tænke op paa disse Trin og Gange,
 Det gøres nu behov, det fandt jeg nok forstaae;
 Thi Sagen gaaer mig selv paa Liv og Vre paa.
 Nu Kongen er mig vred, heel bister og fortørnet
 Med alle andre Dyr, saa Døden staaer i Hjørnet,
 Det intet sige vil, jeg dette har fortient,
 Det dog fandt hende sig, det om fandt blive vendt.
 Er Kongen selv af Magt, hans Raad de ere hule,
 Jeg stedse pleyer dog at frenge dem en Ule,
 Og faaer jeg ifkun først min treste Mund paa Gang,
 Saa vist jeg kommer en at ride denne Stang.
 Saa var den Ræv i Mod, og saade dog med Fryden:
 Jeg seer nu her for mig den visse Død i Gryden,
 Den Vex ved eders Dom jeg piinlig træde maae,
 Thi beder jeg enhver, som om mig monne staae,
 Min Bon kun liden er i denne store Qvale,
 At I til Kongen vil et lidet for mig tale,
 Jeg maatte uden Ans nu aabenbare frit
 For eder giøre nu paa Skriftemaalet mit, (y)
 For jeg nu farer bort af dette Dods Elende;
 Thi Evigheden den er lang foruden Ende,
 At Kongen vilde det forunde naadelig,
 At ingen efterdags nu meer mistænkelig
 For mine Gierninger her skulde staae at svare,
 Og siden bringes frem til Mod og Dødens Fare,
 Paa det at den min Gud, som alting lønne vil,
 Min arme usle Siel fandt give dette til.
 Den største Dyrer-Floek, som dette stod og herde,
 Blev udaf Mikkels Ord til Mistundhed oprerde, (z)

(y) Alle Skrifter gir tilkiende, at vel Ondskab anaret blev,
 Skiont en nok paa sidste Ende, Som den Ræv ved Galgens Træ.
 (z) Vil du mig merke og forstaae, Det skikket sig saa ilde
 At troe den Tyv der henges maae, Hvad hand dig vil inbilde.

Og sagde: dette er, saa vidt som vi forstaae,
 Kun ringe, lad ham da, o Konge! dette faae.
 Da sagde Kongen strax, det derved skal forblive.
 Den Kærv hand smilte smaat, og kom igien til Live,
 Hand tænkte, at hans Sag den torde blive god,
 Og talede saa frit til dem, som om ham stod:
 Saa hører Sandhed nu; hielp nu, o store Pave,
 At udi denne Rey man forer en min Krave,
 Jeg alle hver og een har høylig giott imod (a)
 De Store og de Smaae, Riig, Fattig, Ond og God.
 Fra første Barne-Blee, fra Gange-Bog og Kulde,
 Fra jeg min Moders-Bryst en mere die skulde,
 Gif jeg til Nykker fremt alt efter egen Enst,
 Og hørde med Plaisir paa Gaasens hese Røst,
 Naar Gieddens spærde Bræg jeg kunde faae at høre,
 Det flang fuld sødelig i mit det høyre Øre,
 Jeg beed et Lam, et Kiid, en Gaas, fik deraf Mod,
 Og lærde saa fra først at labe Dyre-Blod,
 Saa siden beed jeg vek tre, fire i en Række,
 Og gav mig siden til blant andre ud at trekke,
 Og blev alt meer og meer saa dristig i mit Fund,
 Jeg lagde mig paa Luur, og spurde ingenlund,
 Hvad heller det var Gæs, Høns, Vender og Capuner,
 Jeg røggede i Fleng de gode Sette-Dunner,
 Og var der mere, end jeg kunde æde op,
 Jeg skræbte det i Muld med Skind og Been og Krop.
 Dernest i Vinters fom jeg Isgrim i Mode.
 Som laae af Vinter-Evang heel smal og halv lagt øde,
 Hand laae og skulde ind under Elle-Blad,
 Og sagde, at hand var min Slegt, den sultne Rad.
 Der hand saa regnede vor Frendskab op til Grunde,
 Vi samme fore os det ærligste vi kunde

Med

(a) Iden du vil Ont fornegte Med en Willje som er god,
 Læs det en ved en Hegte, At du giver Pligt og Bod.

Med Siel og gandske Krop at skulle frive staae.
 Med Rette dette jeg vel hønlige angre maae.
 Vi sore Broderstab foruden nogen Galde,
 Vi skulle nogen Tiid hinanden en undfalde,
 Saa vandrede vi frem vor Bey og skieve Gang,
 Saa lenge at vi fandt vor fulde Riobmands Prang,
 Hand stial det Store vp, saa fik jeg kun det Ringe,
 Det skulde ellers hørt til begge, hvad vi finge,
 Men jeg i Sandhed fik dog aldrig nogen Ret,
 Ey heller fik min Part af det hand havde jet;
 Thi naar at Jesgrim hand havde Kalven taget,
 Da havde hand fra mig det beste til sig draget,
 Fik hand en Gied, en Gaas, et Lam og andet sligt,
 Strax grinte hand af mig, og saae saa skievt og stngt,
 Og dette gjorde hand, paa det hand kunde drive
 Mig gandske fra sig bort, og Byttet til sig rive,
 Og dette var endda det allerverste Puds,
 Hand kom med hele Hof paa mig saa gandske Pluds.
 Hand kom med Bornene og Hustrue; naar vi finge
 En Kalv, et Lam, et Føl, og Gaasen om sin Binge,
 Saa jeg, jeg arme Knev, tilbage maate staae,
 Alt hvor jeg kunde best i Binkel, Krog og Braae.
 De fastede til mig et Been og magert Stykke,
 Og sagde: søg du dig med dette her din Lykke;
 Men for jeg dette fik, da var saa gandske slet
 Det Kede gnavet af, og Riødet heelt epædt.
 Dog ellers havde jeg slet ingen Rød og Fare,
 Jeg fik nok Ol og Brod og gode Sule-Bare,
 Helst jeg da havde nok af Penge, Søl og Guld,
 Hver Skrin, hver Kiste, Skab, ja hver en Krog var fuld,
 At Kongens største Bogn det neyde kunde drage,
 Om den ti gange blev belestet otte Dage,
 Der Kongen horde nu af denne store Skat,
 Hand sagde: Wikkell, hvor har du alt dette sat,
 Og

Og hveden er du her til dette meget kommet,
 Hor, Mikkel, denne Skat, hvor har du denne rommet.
 Hvad, naadigste Monarch, hvad fandt det skade mig,
 At jeg bekiender frit, hvor den nu skiuler sig,
 Var Mikfels favre Ord, jeg den en med mig tager,
 Det var en stiaalen Skat, det mig og noget nager,
 Dog dolger jeg det en for Eders Majestet,
 Det var saa for bestilt, at Kongen gandske slet
 Forraades skulde af, man skulde hannem myrde,
 Det tyktes samme Tiid at være mig en Byrde,
 Og havde denne Skat en bleven stiaalet bort,
 Da havde dette Puds alt for sig gaaet fort.
 Men at den samme Skat saa lonlig bort blev draget,
 Det volte derfor, at min Kader sig har taget
 Af Dage, og saa slet blev denne Verden qvit,
 Dog Eders Naade til stor Baade og Profit.

I dette Capitel merk tvende Lærdomme.

Sor det første skal her merkes, naar en falsk Dyens-
 skalk, Smigrer eller Spitshat til Hove stedes
 til Ords, saa at hans Ord blive troede, da blis-
 ver mangan tro og ærlig Tiener, som før var vel lidt,
 og havde god Sag, ilde lønnet. Thi af slige Dyens-
 Tienere og Spitshatte blive tit og ofte Herrer og Fyr-
 ster forvendte og forforte, at de deres beste og trofaste
 Tienere have mistænkte, hvilket da videre gior og op-
 vækker Had, Avind, Tvedragt, Bantroe og alt Ont
 imellem Herren og Tieneren, og end stundum imellent
 sine egne Born. Thi Herodes er af slige Dyens-Tie-
 nere og Spitshatte saa langt forfort, at hand fik en us-
 tilbørlig Mistanke til sin Hustrue og egne Sonner.
 Den samme sin Hustrue Mariamne og sine beste Bøn-
 ner med sine egne tre Sonner lod hand dræbe og ihjels-
 slaae. Derfor sagde Augustinus, at hand vilde
 heller

heller være Herodes Soc, end Søn: noget derefter blev hand dog selv omkommen med en allerstiendigst Død.

I det at slige løgnagtige Anførere og falske Spits-
hatte allevegne findes, og besynderlig til Hove, der som
Sandhed haver saare ringe Plads, der som Benret
selges og Ordene slibes. Og det der tales skal være
besynderligt, ligesom det taledes efter Tabelturen, dog
altsammen uden Hiertets Grund og Mening, for hvil-
ket en Konge traadde sin Krone under sine Fødder, og
sagde: O du ulyksalige Krone, hvad skal det være,
at dig følger hverken Sandhed eller Ere. Der-
fore skulle alle Herrer og Fyrster være advarede, at de
ikke slige utro Smigrere og Spitshatte (som her med
Kæven bemerkes) for snart troe, men gamle, ærlige,
trofaste og gudfrygtige Mænds Tieneste og Raad skal
man bruge. De gamle Vise sige, at ingen er udi Ber-
den, der bedre anstaaer og behøver (en lang vinskibelig
Besindelse, vis og klar Grandskning,) end en Konge
mod sine Tienere. Thi ligesom en Qvinde haaber i sin
Mand, en Son udi sin Fader, en Yebning i sin Sko-
lemester, et Folk i sin Forere, saa haaber og en Tienere
i sin Konge, men Kongens Haab skal alleneste være udi
Guld, og udi hans Frygt og Redsel skal hand blive i
al Kerviished, og det ypperste i hans Regiering skal være
sine Tieneres Befiendelse, og skal vide at forordinere
Skikke og sætte hver i sin tilbørlige Fred, og ikke for-
none agte alle Ord og Tale, men stadfæste og skikke Fred
og Eenighed imellem dem; Thi Hoffet haver sligt med
sig, at Tienerne indbyrdes gierne have Mag og Avind
til hverandre, for deres Befalninger; hver er tilbøvelig
at fortrykke den anden. Derom bør Bidnesbyrd Fru
Utro med disse Rüm:

Stundum sviger een den anden Uden nogen billig Sag,
 De bagvasker sigt, som Fanden, Lyver paa hinandens Bag.
 Itt og ofte vil de spinde Mod sin egen Herre, og
 Ingen Roe og Fred kand finde For saa slygt et Lyane-Drog.
 Men, saa saer man dog med Tiden Det at høre og at see,
 Som var der for lunge siden Skilt og dekket under Snee.
 Paa det sidste vil det være, At et lumsk og lumpen Meen
 Gierne slaaer sin egen Herre Paa sit eget Nakke-Been.

For det andet er her at lære, at mangen Herre og
 Dommere formedelst Gunst, Givt og Gave, og forme-
 delst Haab at bekomme Guld og Solv, bliver tidt og
 ofte vendt fra Sandheds og Retfærdigheds Ben, som
 Ræven gjør her imod Kongen med samme Liggendesæres
 Aabenbarelse hannem forfører. Og er bleven en almin-
 delig Tale om samme Penges Magt saaledes:

Intet gielder disse Dage Uden Rigdom, Guds og Guld,
 Deraf bliver man saa sage Udaf Gunst og Ære fuld.

Hr. Hans af Svarzenburg siger ydi den
 gierige Dommers Person.

Hvad skulde nu Bøger de store og smaae,
 Thi alle de Sager paa Gaver nu staae,
 Som hver hand udgiver, saa skal hand og faae,

Doctor Snuf.

Paa Gaver, Guld og Gierighed Jeg gjør mit Mester-Stykke,
 Dermed jeg kand i Stoven ned Al Ret og Skiel jortrykke.
 Hvo her vil ikke give Stient, Hand gaer sin Ben paa Knykke,
 Gaaer Enden held, da derpaa tænk, Det er en Slumpe-Lykke.

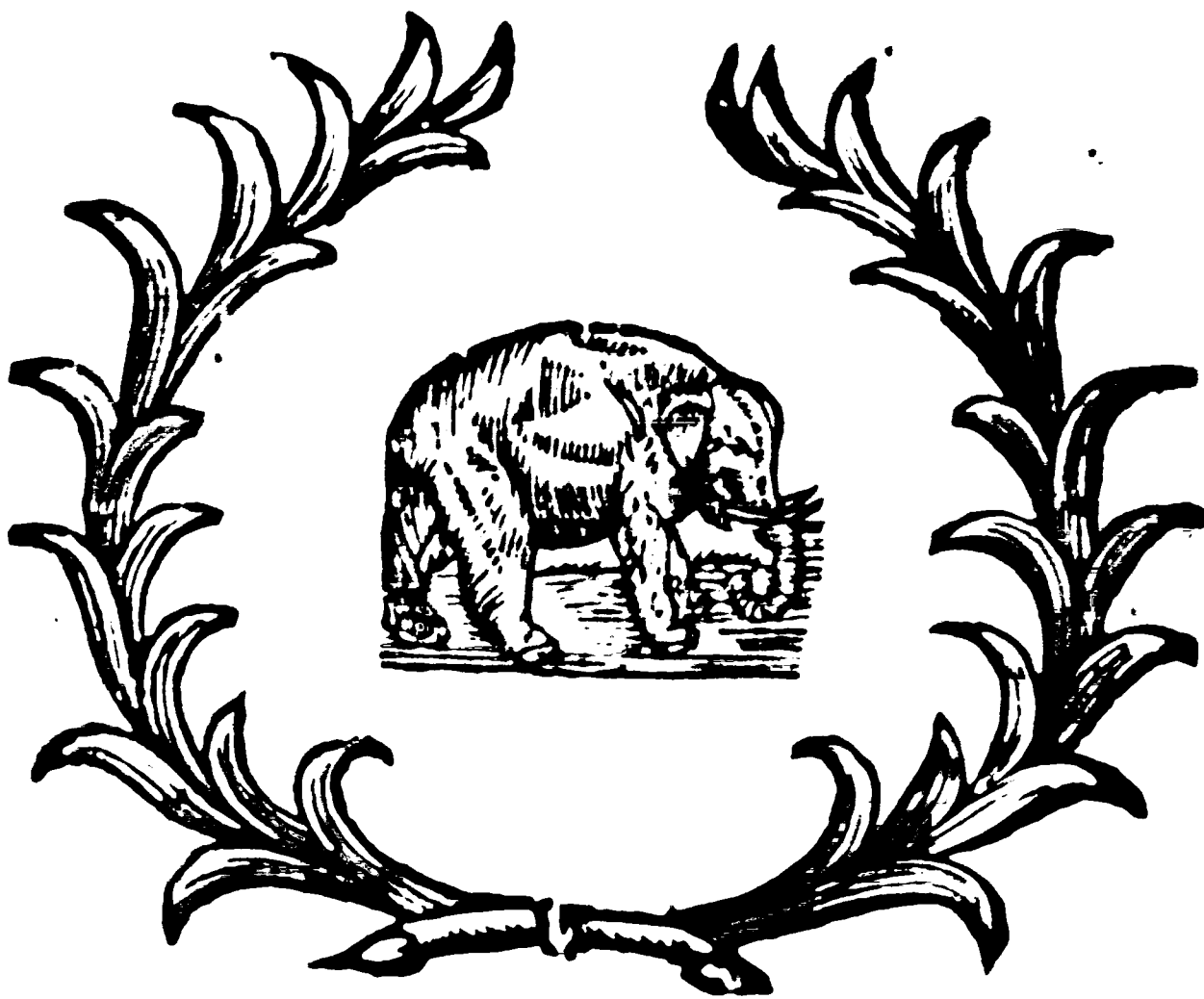
Men sligt altsamlet er Uret baade imod aande-
 lig og verdslig Ret, og volder, at Land, Steder og Un-
 dersaatter fores udi stor Skade og Fordervelse. Og
 endelig blive slige Dommere af Guld haardelig plagede
 og straffede; som Doctor Sebastianus Brandt siger:

Hvo en sig iserer Retfærdigheds Klig,
 Den straffes med grumme Unaade,
 Som du mig da dommer, og jeg dommer dig,
 Saa dommer Gud Herren os baade. Der

Der dømmes, disverre, med Trekker og Ewig
 Imellem den Rige og Arme,
 At Gud og vor Herre hand monne nu sig
 Derover i Himlen forbarne.

Men løber du en af Vanvittighed vild,
 Og monne saa Sandhed forvende,
 Da følger en evig jordsømmelses Jld,
 Det giver os Bogen tilkiende.

Alexander, den Romerske Kæmper, sagde, at,
 naar hand kunde overkomme nogen Dommer, som sig
 havde ladet forføre med Skienk og Gave, og var saa
 bleven til en Tyv, thi hand agtede slige ikke bedre end Tyv-
 ve, dem vilde hand deres Dyne udstinge med sin Finger;
 men nu i denne vor Tiid skulde hand støde alle sine Fing-
 gre baade trætte og sonder, og skulde endda ikke
 træffe dem nær alle ic. Desverre.

Det 23. Capitel.

Kongen lod banke til Lyds, og lod Ræven igien nedstige af Stigen, paa det at hand funde ndermere spørge hannem ad.

Su dette store Mord, der Dronningen det horde,
Om hvilket Nikkel Ræv sin Tale nu fremforde,
Som paa hans Majestet saa galt anrettet var,
Det hende udi Sind alt meer og mere skar;
Hun strax besvimede og skrekkeades ved dette:
Jeg eder nu besvær ved eders røde Hette,
Hun sagde og derhos, ved eders Hedenfær,
J skulle fare bort af denne Verden her,
At J nu siger mig i Sandhed uden Trette, (b)
Hvem vilde saadan Mord paa Kongen her anrette?

Der:

(a) At i Dom og Ret indføres Falske Tretter, List og Svig,
Der udaf i Sandhed høres Oprør, Trette, Riv og Krig.

Derpaa bod Kongen og enhver at stille staae,
 Af denne Morder-Sag vi mere høre maae,
 Lad Nikkel ned nu gaae, at vi fandt noget fange
 Af sliq Forræderie, der paa os selv vil gaae.

Da strax fik Reynike et bedre Sind og Mod
 Paa samme Trappetric, der hand ved Galgen stod.
 De maatte hannem strax nedlade af den Stie,
 Paa disse Ord hand der en længer kunde bie,
 Hans høye Majestæt ham til sig ene tog,
 Hand sagde: Nikkel, hør, hør, Nikkel, si mig dog,
 Hvorledes denne Sag skal være ud til Grunde,
 Hvem var det, at der her saa mordisk vilde stunde
 At faae ved List og Svig mig saa om Livet bragt?
 Ja, tænkte Nikkel strax, nu tyver jeg med Magt,
 Hand tænkte, maatte jeg nu dette her forhverve,
 Jeg alle hver og een nu kunde reent forderve,
 Der mig saa skammelig staaer efter Liv og Død,
 Jeg kunde fore dem i lige Bæc og Nød,
 Jeg herlig maatte det da regne for en Baade,
 Men storlig jeg derhos maa lyve overmaade,
 Hvem veed, om jeg fandt faae paa dette Inve-Sted
 Min Konges Benskab og min gode Dronnings med.

I dette Capitel merkt trende Lærdomme.

Af dette Capitel skal læres, at en Fyrste, Herre eller
 Dommere skal slet intet betroe en lognagtig og
 falsk Mundkæmpe, hand bliver ellers skuffet. Li-
 gesom Nikkel her med sin Lean, falske og smigrende
 Tale Kongen besnilder og forraser, og endelig kommer
 hannem dertil, at han beder hannem gaae ned af Gal-
 gen. De Vise siqe, at en sanddrue Dum er bedre end
 en talende Logner, og een der tier stille, er bedre end en
 Ordgandere og Mundkæmpe, om det end var sandt, alt
 det hand sagde. Enddog at ingen fandt vide, hvad som
 dem:

hemmeligt ligger skjult udi Menniskens Hierte, uden Gud
 alleneste. Derfor skal ingen sette for stor Troe og Love
 til den anden. Alligevel ere Lognere og Falske til Hove
 almindelig og allevegne vel annammede og afholdne.
 Derfor siger Fridank:

Løgn til Hove har, desverre! Kana for Troe og Sandbruhed,
 Løgn og Falskhed mangan Herre Elsker, men for Gud er leed.
 Løgn og Trækter stort forvolde, Kænd forsøre Konge, Knegt,
 Lognere man høre holde, End som Herrens egen Slegt.

Vincentius Obisopus siger:

En Hylere, som har en sød og vndig Tale,
 Skye ham, som Dievlen selv, som Helved: Blod og Dwale,
 I Dnnene hand har heel Honning-søde Ord,
 Men aldrig tie skal med et forborgen Mord,
 Som hand har længe vdsi med dig, sin fiere Broder,
 O vogte dig for ham, hand dette ey oproder,
 Hand haver Tunger to udi sin falske Mund,
 Forvare dia for ham hvert Dneblil og Stund.
 Pas paa med Logneren, og dig for ham forvare;
 Thi hand sin gandske Tiid vil alt med Skalkhed fare.
 Den som for meget tacl, og bruger Løgne-Nit,
 Hand skuffer mangan Mand, det er hans Viis og Skit.
 Man ofte maa iblant og lade andre tale,
 Og ikke i et Lav allene staae og gale.
 Med en saa gierig Giæl du sidde ey paa Bænk,
 Som andre bringe om for Gaver og for Skient,
 Og som paa deres Bag dem fører udi Fare,
 Og siden selger dem til Død og Falde-Snare,
 At man fra andre Folt kænd rigtig kiende ham,
 Da merk, hand lever ret i aabenbare Skam.

Det 24. Capitel.

Mikkel fortaler sin egen Fader og beste Venner, for at gjøre sine Uvenner mistænkte hos Kongen, og frelser derved sit Liv.

Da sagde Dronningen: du mere en maa prime,
 Men siig nu, Mikkel, ret og sandt i denne Time,
 Siig ud den rette Grund i denne sære Sag,
 At en din arme Siel forkastes bort i Dag.
 Den Ræv hand sagde strap med bly og sindig Tale:
 Jeg maa nu til at doe, for Honsene de gale,
 Og skulde jeg min Siel saa unde denne Grund,
 At den nu skulde ned til Helveds sæle Grund,
 Og der til evig Tiid elendeligen plages,
 Men, nen, det bedre er, at dette nu opdages,
 Og at jeg aabenbar tilkiende giver frit,
 Hvo disse ere, saa har jeg forrettet mit.

Det intet siage vil, de ere mine Frender, (c)
 Jeg nødig vilde for, men nu jeg rundt bekiender,
 Jeg vilde gierne nu hiint Helvede undgaae,
 Derfor uden Skromt jeg det nu siage maae.
 Døbt Kongen sukede, og hen til Ræven figer,
 Og sagde: Mikkel, er det sandt, som du nu siger.
 Strax sagde Reynike: o! naadigste Regent,
 Om jeg nu dulgte det, hvad var det vel bevendt,
 Hvad baadte det mig nu, hvad kunde det mig fromme,
 At jeg med Løgne-Digt nu vilde her fremkomme?
 Jeg siger alt for sandt, I stadig det maa troe,
 Hvi skulde jeg tilsidst min Siel en giøre Roe?
 I seer dog selv, hvordan min Sag for eder stander,
 Jeg maa nu til at doe, det alle med mig sander;
 Thi maa jeg Sandhed frit bekiende, hvor det gaaer,
 Nu Dødens haarde Knug mig her for Dyne staaer.
 Mig hjælper intet Gods, en Guld, en Ord og Tale,
 Hand bævede, den Ræv, med sin forgyldte Hale,
 Alt i et helligt Ekin og skromtet Hylferie,
 Og haabedes hermed at blive frank og frie.
 Da sagde Dronningen med Tugt og tugtig Ære: (d)
 O! Mikfels haarde Nød bevæger mig, min Herre,
 O! Konge, seer dog til hans store Nød og Trang,
 Bevise hannem dog end Naade denne gang,
 Da lader hannem nu i denne Stund forrette
 Sin Tale, at vi fand saae rigtig Grund om dette,
Paa

(c) Hvo altid gierne haver Sigt' Og Snne paa at lyve,
 Og med sin Løgn og Løgne-Digt vil strax i Haaret flyve,
 Hans Hovedsmand er Dievelen, Og hans den næste Frende,
 Hand allermeest sig skuffer hen Til en fortvovlet Ende.

(d) Hver en Kroken, hver en Frue, Som skal ellers noget due,
 Ja enhver udi sin Stand,
 Maa da troe og tugtig være, Det er alle Folk en Ære,
 Det er Dyd for hver en Mand.

Paabynder, at enhver, sig holder tavs og still',
 Alt hand fand sig og alt hvad hand veed og vil.
 De strax paabudet blev', de alle skulle tie,
 Saa talte Nikkel, og en længer vilde vie:
 Lev, naadigste Monark, lev, Herre Konge, lev,
 Jeg vil oplæse nu foruden Skrift og Brev,
 Og dette Mytterie for eder aabenbare,
 Jeg tænker herudi slet ingen at vil spare.
 Nu maa man høre til en listig Tref og Fund, (e)
 Grev Nikkels Ondskab her dog havde ingen Grund.
 Hor nu, hvordan hand her sin Fader haardt forklager,
 Banære, Skam og Spot hand over hannem drager,
 Hans Frende, Ervingen, hand sparte intet paa,
 Som hannem stedse hi-to, hand Krummer kunde faae.
 Hans Agt og Mening var i denne Ræve-Fynne,
 At hand sin Tale her desbedre kunde pynte,
 Og at hand kunde nu med sine falske Ord
 Udvide i sin Sag det Løgn-betakte Mord,
 Samt at hand kunde og bestemme sine Fiender,
 Som i hans Leve-Lob nu vilde giøre Hinder,
 Hand sagde: denne Skat min Fader gjorde glad, (f)
 Som den Kong Emerich i mange Aar besad.
 Alt paa et lønligt Sted min Fader haver fundet
 Den Skat, hvoraf hand blev til Hofmod overvundet,
 Formaaede alle dem, der komme til ham ned,
 Hans eget Fetterskab hand allermost var leed.
 Hand Hinge, Katten, strax lod fare om i Lunden,
 Saa længe indtil hand der Blørnen havde funden,

. D. 3

Hand

- (e) En Mand den gaudske Verden rund Forsøge fand i Grunde,
 Om efter hans løgnagtig Fund Man bestig vilde giunde.
- (f) Aj de Vise jeg mon lære, Sandt og sikkert det at være,
 At en hver bemidlet Mand
 Gierne efter Hofmod higer, Naar den Fattige hand striger
 Over en elendig Stand.

Hand bod ham dristig til sin Tieneste og Troe,
 Og at hand skulde nu indfinde sig saa froe
 I Glanderen hos ham, om hand nu vilde være
 En vældig Konge og en meget mægtig Herre;
 Der Bruun og Hingze nu udlæste Brevene,
 Stort Mod i Bisknens Sind sig straxen yttrede. (g)
 Helst hand saa længe har havt Ngt paa dette Sæde,
 Hand sparte ingen Tiid, for hand kom der tilstæde,
 Der hand til Steden kom, hand der min Fader fandt,
 Hand hoy-velkommen var, det maa I troe forsandt.
 De sendte Bud og Brev til Grævingen den lærde,
 Og efter Nieggrim ved hver en Groft og Viærde,
 Og disse fire Dyr de havde megen Snak,
 Den femte Hingze var, som alt imellem stak.
 Ved denne Samlings-Plads laae Byen, kaldet Tfte,
 Hvor de det onde Fund forrædisk monne stifte,
 En Mil fra Tfte Bye og ikke langt fra Gent,
 Der havde disse fem det falske Berlement,
 Alt i en mørk og stor regnvuren Natte-Taage,
 Der vilde de til sig en Stevne lonlig vaage,
 Det ikke var af Gud, men var ved Gandens Magt,
 At giøre eder ont, det havde de i Ngt.
 Den Skat min Fader her saa frie og frendig giorde,
 At hand de andre strax til Bistand nødde torde,
 De sammensore sig til Eders Naades Dod,
 Den ene straxen her den anden Haanden bod.
 De sore dristelig paa Ulvens Hoved-Pande
 At giøre Bisknen til en Konge i de Lande,
 Og denne dulgte Sag de treve disse fem,
 Og Nieggrim hand var en Mester her for dem.

Til

(g) Had, Hofmod, Rind og Stierighed Rast deres Grund beholde,
 Og Stolthed og Hofmodighed Rind stedse det forholde,
 At hun maae udi Avind slaae, Har mange onde Sæder,
 Formed hun veed alt om at gaae, Det Biskdom libet glæder.

Til Konge over dem de vilde Bismen giøre,
 Og hannem strax derpaa til Stoel og Throne føre,
 De vilde sette ham en Krone paa af Guld,
 Og fandtes nogen, der en vilde være huld,
 Og som af Kongens Slegt og Venner vilde muske,
 Dem vilde de da strax i sønder alle hugge.

Min Fader skulde her fulddrive dette Bærk

Med Skient og Gaver og med Segl og Brev saa stærk.

Alt dette fik jeg her heel underlig at vide

Om Morgenen derpaa, ved Morgenrødens Tide;

Thi der at Grævingen hand havde drukket Viin,

Og giert sig lidet glad med Hustru-Magen sin,

Hand gav da hende sligt i Drukkenfab tilkiende, (h)

Men haardelig derhos har dog forbudet hende,

At ingen sige det ved hendes Siel og Liv;

Thi ellers skulde hun omkomme ved hans Kniv.

Hun taug saa længe dog, indtil hun dette samme

Fortalte for min Viv, men høyt hun maa sig skamme, (i)

Men min Fru Ermelin hun maatte svære paa

Bed Ære og ved Troe og Havens store Taae,

Hun skulde en for Hug, for Stik og anden Fare

Den Ewigefulde Sag for nogen aabenbare,

Min Hustrue heller en holdt hendes gjorde Fed,

Hun sagde mig det strax, da Dagen den var breed,

Hvad hun der havde hørt af Grimbarths egen Qvinde,

Jeg tog mig dette strax heel haardt og nær til Einde,

Et sært Forundrings-Tegn hun sagde og derhos,

Jeg siger ikke det for nogen Lof og Roes,

D 4

Og

(h) Om du ikke taugs beholder En forborgen Sag hos dig,

Som du selv i alt forvolder, At den aabnet er for mig,

Hvi begier du Nabenpibe Af mig i en Sag saa klar,

At det skal fortiet blive, Hvad mig siges aabenbar.

(i) Qvinderne, som Skriften lærer, Oste gaact med Enak omkring,

Saa de ikke hos sig bærer Hemmelige skulte Ting.

Og derved kunde jeg det strax forstaae og finde,
 At det var gandske vist, hun sagde som i Blinde,
 Og derudaf jeg fik en Drovelse saa stor,
 Jeg blev saa Hjerter-klemt, langt meer end nogen troer.
 De Padder randt mig ind, som aarle saag og silde (k)
 Antaakte deres Gud, og gierne have vilde
 En Konge og Regent, som skulde holde dem
 I Ave. og i Hevd, og fore Straffen frem.
 De vare fore frie i alle disse Lande,
 Men deres Jupiter bonhorte strax paa Stande,
 Og valgte Storcken ud, den sine favre Mand,
 Som dem nu plager stærkt til Land saaog til Vand,
 Hand dem forfølger haardt, og vil dem alle ilde,
 Nu angre de det forst, men see, det er for silde,
 De dræbes hver en Dag, og hades skrækkelig
 Af Storcken, som de har til Konge over sig.
 Elig Tale havde hand til alle dem, der stode,
 Til Rige, Fattige, de Onde med de Gode;
 See, jeg var derfor ræd, at os saa skulde gaae,
 Og vi saa stng en Knegt til Konge skulle faae.
 Jeg ogsaa bange var for Eders høye Naade,
 Endskiont at dette nu mig gandske lidt fand baade,

Jeg

(k) Disse Padder os skal lære, At man i tilbørlig Være
 Holde skal en Herre god,
 Og den samme en foraae, Eller efter anden tragte,
 Som er streng af Hjerter-Kob.
 Naar i saadan een bekomme, Er hand aldrig os til Fromme,
 Men til Stød og Hjerter-Naa,
 Det er derfor vel et Under, At vi ikke efterstunder
 Vel at jidde udi Naag.
 Dette Sprog vi heraf drage, At der høyer gode Dage
 Til at bære stærke Been,
 Thi i det vi siddse suage Efter Nylt, da gaae tilbage
 Bores Sag til Bræk og Meen.

Jeg kiender vel den Bruun, hand aldrig før var god,
Eurfittig, slem og leed, og fuld af Overmod.
Jeg tænkte, skulle vi den Bruun til Konge fange, (l)
Det vilde alle her da saare ilde gange.

Vor naadigste Monark jeg kiender allerbest,
Jeg veed, hand intet Dyr gior ringeste Molest.
Jeg veed, hand gunstig er, heel mild, og forer Naade,
Dg alle Sager hand vil selver gierne raade,
Jeg tænkte, at det da var ont at byrre saa,
Alt for en Konge kief en lumpen Træl at faae, (m)
Dg sette hannem op i sliig en Stads og Ære,
Det syntes ikke mig ret synderligt at være,
Jeg tænkte idelig hver Dag og Time paa,
Hvordan jeg dette Bert omkastet kunde faae.
Jeg ponsede herpaa saa mangen Dag og Uge,
Hvad Raad jeg skulde her nu allerbest for bruge,
Jeg tænkte ogsaa paa forleden Torsdags Nat,
At, om min Fader hand beholdte denne Skat,
Da skulde hand derved heel sare Ting anrette,
Dg Kongen af sit Slot og Land og Rige sette;
Ehi søgte jeg saa jevnt at raade derpaa Bod,
Dg faae at vide, hvor den store Skat den stod,

D 5

Ne

(l) Hvo ret i eget Hierte seer, Ey out om andre taler,
Hver hos sig finder Brækker seer, Naar hand sig ret ajmaler.

(m) Trunde Ting uvilig nager, Dg det fierde ev fordrager
Noget Riag, Sted og Land:

Naar at Svenden vil reaire, Som en Konge, over flere,
End hand ellers bor og land.

Naar en Nar, en Siæl og Daare Mættes og opfyldes saare
Udaj Brød og letter Mad.

Naar en ond sorgstig Kvinde Sig i Ægteskab vil binde
Sil en Mand, som rolig sad.

Naar en Puar hun forbliver Qvindens Arving, og begiver
Sig i hændret Ægteskab

Med den esterladte Waag. Disse fire bliver Plage
Før enhver retsindig Mand.

At jeg den samme Skat ham kunde saa forbytte,
 Og siden bruge den til eget Gavn og Nytte;
 Saa hvor min Fader gif og gjorde sine Traf,
 Jeg gif i Skoven med, og saae hvor hand blev af.
 Var Natten end saa fæl, og Benene saa dnbe,
 Saa monne jeg dog flux ud efter hannem krybe,
 Var Natten end saa mørk, og Dagen end saa klar,
 Jeg stedse frem og frem alt bag i Hælen var.

I dette Capitel merk fem Lærdomme.

Sørst skal her merkes, at mangt et Menneske af Had
 og Avind, som hand haver til sin Uven, ikke for-
 skaaner sine egne Benner at berygte og komme udi
 Skade, paa det at hand sig selv kand frelse og frie af
 Nød og Fare, og hans Uvenner dermed kunde komme
 udi Fald, Skade og Fordervelse; Ligesom Ræven
 her sin egen Fader belyver og bagvasser, med hvilket
 hand gjorde sig frie og løs, og satte sine Uvenner i al-
 lerstørste Nød og Fare. Og denne Løgn digtede Mik-
 kel af slig en Grund; thi hand vidste vel, at almindes-
 lig hender det sig saa gierne, at den ene Herre svarlig
 og ilde kand taale den andens Regimente. Og i det
 at ingen Herre end mindre kand taale eller lide nogen
 anden lige med sig i Regimentet: derfor ere de snart
 og letteligen underviste, at andre staae efter deres Her-
 redomme og Regimente med Svig og anden Finantse.

For det andet skal her og læres, at mangt et ær-
 gierigt Menneske, som haver meget Guds og mange
 Penge, bliver deraf stolt og storhiertig, foragter andre,
 og understaaer sig saa jo mere og mere med Magt og
 Vælde at indfores udi stort Herredomme og Regimente,
 bruger saa List, Kalskhed og Svig, at hand kand for-
 drive sin egen Herre, og sette sig selv i samme Regi-
 mente og Sted igien; Ligesom Ræven her taler om sin
 egen

egen Fader. Men at regiere over en Almue udi Uret-
viished er mere en Træls Handel og Regiering, end et
ret Herredomme. Og hvilken som regierer af Uregierig-
hed, den forsmaaer Retviished. Hvorledes en Herre
og Fyrste skal slige Anslag møde og forekomme, det læ-
re de gamle Bise, og sige: Naar en Konge befinder
nogle iblant sit Folk, som sig paa listige Anslag. og
egne Gierninger beslitte, og ere begierende hans Regi-
ment og Herredomme, da bor Kongen at dæmpe og
nedertrykke slige, men forhaler hand, og foragter slige
Anslag at dæmpe og til intet at giøre, da bliver hand
vist til intet giort og fortrykt.

For det tredie skal her mærkes, hvor uudsigelig
stor Magt og Vælde Gods og Penge haver; thi med
Penge fand man udrette alt, hvad man begierer: Alle
gienstridige Ting fand man omkøbe og forvende, desli-
geste og Brev og Seigl paa allehaande Erinder og
Anslag bekomme; ligesom Kæren her taler om sin
Fader, at hand med sin store Skat skulde giøre Kon-
gen Modstand, &c. Om Pengenes Magt taler disse
efterfølgende Riim:

Vel Vensteb gaaer for alle Ting, Men Guld vil Prisen tage;
Thi hvor at Penge gaaer omkring, Naar Vensteb staae tilbage.

Swiheren synger saaledes:

Hvem nu er fuld af Gods og Guld, Hand drages her frem for mange,
Hvor vnd hand er, En agtes her, Hand ypperste Sted monn' fange.
Gunst, Gods og Magt Beholder Naar Alt her udi Jorderige,
En Dnd man seer At gielde meer, Naar Penge der fra vil rige,
De Fromme ey Naar længer Ven, Men stedse tilbage blive,
Hvo ey er riig, En hutter sig Hos Ræud og de Gætt. Vire.
Kornust og Kunst Er her omjont Hos mange foruden Penge.
Seer du kun til, Siar hvad du vil, Men vnd, det ey varer længe.

Man siger almindelig, at Penge formaae alting,
og alt, hvad ikke ellers er mueligt, det fand Penge af-
Red

sted komme og udrette; som Kong Philippus sagde, den Tiid hans Sendebud og Kundskabere komme til hannem, og sagde, at det var umueligt at vinde det Slot, hvilket hand havde belagt, dertil svarede hand, at hand vilde bestorme det med saa mange Penge, som et Afsen kunde bære, da skulde det være hannem vist mueligt at vinde, og ligesaa gjorde hand, og vandt Slottet, som Justinus skriver.

For det fjerde skal her merkes af dette Capitel, at Drukkenskab er en stor, skammelig og skadelig Last. Thi hvo sig ideligen drikker drukken, hand kand ikke vel staae for Orde eller tie det, som lønligt skal være, Gud give, i hvor stor Magt derpaa ligger; som Ræven taler om Grævningen, at hand formedelst Drukkenskab aabenbarer Isegrims og Bjornens hemmelige Anslag, med hvilket de vilde forfølge Kongen. Om Drukkenstabs rette Bæsen skriver Vincentius Obsopius, som herester! følger:

Af Drik og Guldrie Kornusten mange mister,
 Forvandles til et Beest, som ublue er og bister,
 Forlader de en snart sliq Drukkenstabs Bane,
 Forvist den Beyen vil for Soet og Sydom bane,
 Den fører dennem og i Nød, at de maae sørge,
 Hvordan de deres Brød i Armod skal adspørge.
 I Fuldstab søes nu de Unge med de Gamle,
 Da dertor uden Sands gaacr hen og for sig samle.
 Kasi alle, alle gaac til dette drukkue Gilde, (n)
 Der er til Synd og Last en aaben Bælde-Kilde.
 Nu neppe findes een retstillet Mand og Qvinde,
 Der udi Sparsomhed sig vuisly veed at finde,
 Forbaanelse hand jaacr, som sparsom vil begynde.
 Til Fraadserie og Drik har hver sin største Ynde,
 I denne onde Tiid er Drukkenskab en Ære,
 Staaer nogen derimod, maae vnd og galen være,
 Ved Drik og Drukkenstab nu mange frem sig raver,
 Bekommer uden Skam stor Gunst og rige Gaver.

Man

(n) Alle Mand vil drukken være, Sparsomhed sig ev kand nære.

Man guldig agtes en, men holdes i Vanære,
 Med mindre at til Drik man fand en Mester være.
 Men viid, at hvo sig nær til Drukkenbolten holder,
 Hand paa det sidste sig for Skam og Spot forvolder,
 Hvo en forlader snart sig Fuldstabs onde Beye,
 Hand Gorrig og Kortred vil komme til at eye.
 En reent jordreukken Gæst hand meget Ont anretter,
 Jeg oversi derfor ham paa Yase-Kulden setter,
 Og denne sygge Last, den følger meest de Rige,
 Kølq ikke, om du vil fra Synd og Dusbtab vige.
 Elig Fylderie den har sin Gænge og til Hove,
 Den fører i Kortred, naar de gaae hen at sove.
 Den Drukne har vel Rang for alle Mand, desverre!
 Men bær dog Titel af en uforstandig Herre,
 Til Hove ingen nu fand tiene sig til Takke,
 Med mindre at hand fand ved Drik og Dobbelt snakke.
 Det være sig en Kof, en Skriver, Edel-Knabe,
 Saa skal hand være fuld, at hand fand sjaae og gabe.
 Hvo brav til Hove fand kun drikke, doble, spærme,
 Hand bliver Foged snart, og regnes blant de Færme.
 Ja mange Fyrster fand og drikke vel paa Love,
 De stundum i et Lav vel mangen Pæl tor rove.
 Her veed og Tienerne den samme Konst at lære,
 I Drikke-Lavet vil slet ingen ringest være.
 Hver Borger, Bonde, Knegt har lært den samme Lyde,
 Saa Drukkenstab den har nu over alt at byde.

Swiheren beskriver den Ugudeliges største

Dyd i disse Riim:

De Overgivnes Dyd jeg riagtig vil beskrive,
 De Tiden udi Drik og Dobbelt vil fordrive,
 Als deres Ungdom op er dette deres Bane,
 De i Utugtighed fand om med Skisgen flane,
 Broderet Kof de lour de bær', som ere smukke,
 Og lange Knæbelbart, som andre Gieddebukke,
 De bære paa sin Haand de raske Spurre-Høge,
 Til Lyst og Hore-Jagt de ideligen søge,
 De ørkesløse er', og stolte udi Tanker,
 De Store med de Smaa i Hofmod gaaer og spanker,
 Imod Guds Billie de stedse sig forbrøde,
 Og af den Armes Sved og Blod sig veed at frøde,

Paa sligt og andet meer de fiendes fand til visse,
 De drikke Pælen ud, at de sig overpisse,
 De mene, at de just og dertil ere søde,
 At de al Øl og Wiin skal gandske lægge øde.

For det femte. En Qvinde skal man intet lønligt betroet, som stor og merkelig Magt paaligger; thi de kunde ikke vel tie. Den gamle vise Cato haver angret trende Ting: Den første, at hand nogen Tiid havde betroet en Qvinde sin lønlige Sag og Ærinde. Den anden, at hand havde reysset og faret til Bands den Ben, som hand vel maatte og kunde fare til Lands, det er, at hand haver givet sig i slig Fare. Den tredie, at hand havde mange Dage ladet gaae forbi, udi hvilke hand intet Got havde gjort.

En merkelig Ridder havde fem Døttre, dem lærer hand med dette efterfølgende Exempel, at de skulle tie det, som lønligt var, paa det at de deres Mænd, om de bleve gifte, ikke skulle komme udi Nød og Fare, og siger saaledes:

Udi Rom haver været en gammel viis Mand, som hedde Cato, den samme lod sin Søn den unge Cato nem falde til sig, der hand skulde døe, og sagde til hannem: Kiere Søn, jeg ligger her, og skal nu døe, derfor vil jeg dig, som den, mit Gods og Ære skal arve, give trende Lærdomme, dersom du dem bevarer og holder, da skal det gaae dig vel og lykkelig udi al din Sag og Handel. Den første, du skal ikke give dig i nogen Herres Tieneste, som er dig mægtig til Liv og Gods. Den anden, naar du tager dig en Hustrue, hende skal du intet, som hemmeligt er, betroet, uden du haver først vel forfaret, at hun fandt tie; thi enddog det er underligt og sjeldomt for Qvindfolk, at de kunde tie, da findes dog alligevel Qvinder, som kunde tie. Den tredie, du skal ingen Tyv løse fra Galgen, eller nogen anden
 aabens

aabenbar Misdæder og Ugiernings-Mand af Døden løse.

Den gamle Cato døde, den unge Cato blev kaldet til Kæiserens Hof, og hannem blev befalet udi Tugt og Lære Kæiserens Sønner. Hand holdt og skikkede sig derudover saa saare vel, at man satte hannem høiere op, og blev ogsaa brugt udi Kæiserens Raad. Paa det sidste blev hand gjort og beskikket til Kæiserens Statsholder. Da hændte sig engang udi Kæiserens Fraværelse, at hand skulde bruge sin Magt og Befalning, og rustede sig til at vilde drage igiennem Staden udi sin Herlighed, og lade sig see: og som hand reed, kom hand i et snevert Stræde, der førdes hannem imod en Tyv, som skulde henges. Cato kunde ikke undvige, Tyven raabte til hannem om Naade og andre med hannem, og formanede hannem ved den Magt og Vælde, som hand havde, at hand skulde gjøre hannem løs, den Tve og Pral befaldt samme Catoni vel, hand lod sig afbede, og gjorde hannem løs &c.

Engang tænkte Cato ved sig selv, see, jeg haver nu overtraadt tvende af min Faders Lærdomme og Underviisninger. Jeg haver Behagelighed til Hove, og haver givet mig i Kæiserens Tjeneste. For det andet haver jeg og løst en Tyv fra Galgen. Jeg vil nu forsøge den tredie Lære, og den ikke foraae, som disse andre tvende. Hand kom engang saare hastelig hjemridendes med uheldige Tegn og Fagter, saa at man skulde see og kiende, at hannem var noget besynderligt hændet og vedderfaret.

Qvinden blev herudaf bedrovet og opvakt til Graad, og spurde vindskibelig, hvad hannem skadde, og hvad hans Sag var, og der hand det ingenslunde vilde give tilkiende, da brugte hun disse Ord, og sagde: Ja jeg kand forstaae, at I haver mig ikke kiert, I vide vel,

vel, at jeg heller vilde taale og lide med eder, hvadsomhelst paa Kunde komme, end at jeg vilde, at Jene skulde bekyndes med nogen Omhygge, Sorg eller Modgang, og derudover soer hun ved Gud, at det skulde ikke komme af hendes Mund, ikke haver jeg heller nogen Tiid i mine Dage (sagde hun) sagt noget, som jeg vidste eder Maagt laae paa. Da sagde Cato (paa det at hand vilde forsøge hende) at hand havde været paa et Slot og leegt med Keyserens Sønner, og blev ueens med dem, og havde stungen den ældste Keyserens Søn ihjel. Qvin- den forfærdedes af denne Tale, og satte sig i en Braae, og græd ynkelig, og sendte saa Bud efter hendes Stalsøster, som var i Keyserindens Frue-Zimmer, eller Frue-Stue, og der hun kom, og saae Catonis Hustrue saa græde, sagde hun: Ach! Kiere Søster, hvi græder du saa? Siig mig, hvad dig skader, eller hvad dig er hendet, jeg kand vel forstaae, at der er noget besynderligt paa færde. Catonis Hustrue lovede hende, at hun sligt for ingen anden vilde aabenbare, hvilket hun hende ogsaa tilfagde. Men strax hun fik sligt at vide, raugde hun, indtil hun kom til Keyserinden, og strax blev Cato angreben, og udført at skulle henges, men der var ingen der vilde driste sig til at henge hannem, og i det at de stode i slig Murnelie, sprang den samme frem, som hand tilforn havde løst fra Galgen, og bød sig villig til at henge hannem, og desimellem vidste Cato vel, at Keyserens Sønner skulde komme til Byes, hvilket ogsaa skede: og der man saae, at Keyserens Søn var kommen levendes, da blev Cato løs. Merker dette, som gierne ville bede for Tyve.

Det 25. Capitel.

Ræven forfølger sin begyndte Løgn
om Skatten.

Som jeg da engang laae i en forborgen Hule,
Dg vilde paa Bedrag mig tredskeligen skiule;
Ehi jeg begierlig var at faae at vide ret,
Hvor min Sr. Fader hand den Skat nu
havde set.

Com jeg saa stille laae ved Gravens Bred og Buske,
Just i det samme jeg min Fader seer at lufte
Saa jevnt og sagte frem af Graven hos en Skov,
Jeg laae alt stille ned, og lod da, som jeg sov,
Hand vidste intet af mit Bæsen og min Komme,
En heller vidste hand, jeg laae saa nær heromme,
Hand rakte Halsen op, omsaae sig paa Beram,
Dog ingen, uden sig, hand samme gang fornam.

Der hand nu meente sig allene her at være, (o)
 Forrettede hand det, jeg eder nu vil lære:

Hand stoppede det Hul igien med Gruus og Sand,
 Da jevnede det slet alt med det andet Land.

At jeg det samme saae, det vidste hand nu ikke;
 For hand gif længer bort, hand gjorde end et Stykke:

Hans Rumppe led hand der saa sagte overgaae,
 Hvor Been og Fodder de fra forsten monne staae,
 Og saa forvildte hand sit Fodspor med sin Mule.

Det lærte jeg af ham ved samme Grav og Hule,
 Af ham, den lumste Mand, jeg lærte dette da,
 Som med saa stor en List sig liste saa derfra.

Hand løb da bort sin Ben. Der jeg fornam nu dette,
 Jeg tænkte, her er nok den store Skat med Kette,

Jeg aabnede det Hul med største Synd og Klid,
 Min Hustru Ermelin mig hialp i samme Tiid;

Jeg krøb gesvindig ind, og saae mig om med Fruen,
 Saa fandt jeg Sølvs og Guld her bedre op i Stuen, (p)

En stor og herlig Skat, jeg troer, at ingen her
 Har nogen Tider seet saa meget, som der er.

Der jeg det megle saae, da blev jeg vel tilmode,
 Vi baade Nat og Dag slet intet stille stode,

Foruden Bære. Bør jeg bar det bort, min Ben,
 Dog paa en anden Sted, jeg veed nok selv, hvor hen.

Fru Ermelin, min Biv, hun hialp mig brav at bære/
 Som ret en Hustru troe, saa bør det og at være,

Vi bar den gandske bort alt med en Hast og Fart/
 Den Skat den laae til os langt bedre her forvart,

At naar vi ville saa, vi den da kunde mytte,

Derfore vi det alt fra Steden monne flytte.

Der

(o) Hvo Kæv med Kæv vil fange, Skal tredskelig omgange.

(p) Saa meget een er riiq af Guld, Af Guds, af Sølvs og Penges/
 Saa meget er ham Verden huld, Da monne til ham trænge.
 Var Salomon i Live end, Som Gud stor Wiisdom undte,
 Og Guld en havde om sin Kend, Hand fik nok gaar og lunte.

Der jeg det samme Bert i Hænder havde fat,
 Da holdt min Fader just den samme gode Nat
 En Herredag i Lund i Luntertum i Skaane
 Med Tseggrim og Bruun, til Kongens Drab og Haane,
 Og andre flere med, som vilde Kongen vel,
 Med dem blev Gildet holdt foruden Ret og Skiel.
 Jeg vil og sige meer, hvad de ved Ballet gjorde,
 Det var at undre paa, hvor de saa drijsig torde.
 Ud Bruun og Tseggrim lod deres Breve gaae
 I mange andre Land, det skulde I forstaae.
 Enhver, som Penninge paa Haanden vilde have,
 De skulde udi Lund for Bismen staae og skrave,
 Og lade skrive sig, og svære hannem til,
 Saa skulde de paa Stand faae Charge, som de vil.
 Min Fader hand var Post, og maatte vidt omvænke,
 For hand Soldaterne tilsammen kunde sanke.
 At Skatten den var vel, hand vidste intet af,
 Der paa sin visse Tiid en fuld Besoldning gaf
 Til dette Krigens Kolk, som frem nu skulde komme;
 Men havde hannem nu al Berden kundet fromme,
 Hand havde ikke saaet deraf til denne Færd
 Saa meget som en Avn og Loppe den var værd.

I dette Capitel merk tvende Lærdomme.

I dette Capitel forfølger Kæren sin begrundte falske
 Løgn om Skatten, og tyver paa sin egen Fader
 og paa andre sine gode Venner, paa det at Kon-
 gen skulde desnatere troe hannem. Herudaf skal læres,
 at hver skal vogte sig for den skadelige og slenime Last,
 som er Bagtalelse, hvilken nu i denne Tiid, desverre!
 er saa saare almindelig, hvilken Last dog ingen, ja ikke
 engang sine egne Venner, forskaaner, dersfore følger og
 meget Ont efter. Thi en ond Tunge, formedelst hvil-
 ken sliq Last fremfores og anrettes, kommer mangan

om Liv, Ære og Guds. Derfor synger Fridank,
som her staaer:

Den verste Legeens Lem, som nogen fand ombære,
Er Mundens Tunge, som Jacobus monne lære. (9)
Alt selv paahittet Ont, som vi fornummet have,
Vi selv af Tungerne saa meget ilde lave.
Had, Arind, Rid og Riv, saa mangen Striid og Trette,
Dy meget ander Ont fand Tungen her anrette.
Eil Brede og Fortred opvækker Mand og Qvinde,
Fordommer Liv og Siel saa mange, mange finde.
Saa onde Tunger fand og ofte det forvulde,
At man i Stade og Forsølgelse maa holde.
Al Ondskab stedse faer af en forgiftig Tunge,
Naar nogen sværer skygt, at Jorden den maa runge.
Den Tunge den er slet foruden mindste Bene,
Den sonderbryder dog hiin stærke Staal og Stene.
Den ydelegger Folk med sine mange Lande,
Dy setter mangt et Huus og Bynning udi Brande.
Den Tunge spender op saa mangen Snære, Snære,
Dy bringer ukkelig i Rød og Dødens Fare.
En Tunge mangen gang saa mange underretter,
At største Uret de iblant for Ketten setter.
Af hadste Tunger sit da dette der sin Gænge,
At Christus vaandejuld paa Korset monne henge.
En Tunge, som er ond, fand lumskelig adskille
En Qvinde og en Mand, at de hinanden drille.
En Tunge, som er ond, fand dødelig forgive,
Den Konaelig Psalmist haud monne derom skrive.
En Tunge, som er god, fand meget Got anrette,
En Tunge, som er ond, paafører Riv og Trette.

Man

(9) Torne og de hvasse Tidste Stinge haardt, at man maa hvidste
Hoyt op i den høye Skue,
Men en ond og arrig Tunge kand forstinge Milt og Lunge,
Deraf gaer et sikkert Rye.
Jeg vil heller nogen dandse Om udi en Torne. Standse
Med min bare Krop og Fod,
End jeg vil for Snerten løbe Af en arrig Tunge, Svøbe,
Troe mig, den er ikke god.

Man kand ikke nok ynke og beklage, at disse nærværende onde Mennsker denne stemme Last, som er Bagtalelse, saa saare meget angher og forlyster, at ingen sin Tunge vil tvinge. Thi udi alle Forsamlinger og Gæstebuder, der bliver almindelig intet andet handlet og gjort, end at den ene sidder og lurar efter den andens Tale, og vender saa bag fore paa det, hand haver hørt, og legger alting ud til det verste. Hedningene have været og ere endnu os Christne i dette Stykke fast overhaanden. Thi den vise Mand Solon, som gav de Lacedemonier deres Lov, hand vidste at forekomme disse Laster: hand tilskikkede og satte (der som nogen almindelig Forsamling eller Gæstebud skulde være) en gammel og ærlig Borger, at hand skulde staae for Døren, og paaminde alle dem, som omginge med slige Ord; udaf denne Dor skulde intet Ord komme, og hvad herinde taltes, det skulde være hemmeligt, og ikke bagvaskes eller omfores, som vi pleje at sige, her under Rosen sagt.

Ingen passer nu paa de Ting, som fordum skede, enddog at vore Forsædre have været vise og ærlige Mænd, og gjort ærlige og mandelige Gierninger, have og været i deres Levnet ustraffelige. Men hver lurar nu efter nye Tidender, og vil gierne vide, hvorledes alting er fat, enddog at hannem der fuld liden (eller slet ingen) Magt paaligger; hand vil dog vide noget Nyt, skulde hand end med idel Logn sige om sig selv, eller og af andre lade støde sig fuld af Logn. Vincentius Obsopius siger:

For Aabenmundede dig meget vel forvare,
 De hver en lønlig Saa skal indelig forklare,
 Hvert Ord og Tale de saa mestierlig jorrende,
 Da alle skammelig med Tungen veed at skænde,
 Den Stumper, som de her for dig vil staae og jaste,
 Den samme vil de og hos andre saa bagvaste,

Hov dennem vogte dig, her intet er at hente,
 Du mæet uden Snak og Sladder kand forvente.
 Et Gæstebud det bør at være frie med Rette,
 Og ikke giemmes, hvad der siges udi dette.

Hov Stenen kaster hen paa andres Bag og Kogge,
 De hvide ere ey, men sorte ogsaa smage.

At vil baqtale den, som ikke er tilstæde,
 Det fører ingen Roes, men Skam er kun tilrede.
 Af slikt toeklostet Bert der ingen Nude vindes
 Hos dem, som vil iblant de rette Christne findes.

Kor det andet skal her mærkes Rævens listige Art
 og Natur, at hand forvilder sine Fodspor med Munden
 og Sterten, som Ræven her selv om sin Fader giver
 tilkiende. Ligesaa kunde og alle falske Mennsker deres
 listige forsængelige Anslag og Handel, i hvor falske eller
 onde de ere, bedække og smykke, at man deres Finants,
 Uroe, Falskhed og hukkelse Anslag ikke skal mærke
 eller forstaae.

Det

Det 26. Capitel.

Ræven taler fremdeles om sin utroe Fader, og hans Endeligt, og beslutter dermed sin Løgn.

Der nu min Fader sad i Corrig, Bee og Baade,
 Og havde løbet om i mange onde Maade,
 Det ene Rige ned, et andet Rige op,
 Fra Lideren den Strøm til Republikken
 Krop.

Der hand Soldater fandt, der værste var' og vrede,
 Som skulde hielpe Bruun om Kongen selv at lede,
 Dem vilde strax paa Stand min Fader give Sold,
 Og hielpe dennem af den kolde Vinters Bold.
 De skulle ruste sig, og smukt sig gjøre rede,
 At man nu skulde meer en efter dennem lede,

Naar Baaren brækte an, da skulde denne Træk
 Saa sikkert for sig gaae, foruden nogen Bræk.
 Saa rendte hand sin March, og hiem ad monne humme
 Til Brumle-Bjørnen og til Isegrim den grumme,
 Og sagde demnem alt af denne store Evang,
 Som hand nu havde havt med Fare samme gang;
 Thi naar hand skulde frem for Kongens Slot og Bolde,
 Da havde hand saa ont i disse mange Knolde,
 De slemme Jægere og skarpe Skiotter med
 Med deres Hunde-Jagt da gjorde ham Fortred,
 Livs-Fare, stor Fortred hand havde havt hos Live;
 Det sagde hand nu for Forræderne de fire,
 Hand lod dem alle see Landsknegtene's Korpliat,
 Hver Officier's Navn stod skrevet derhos digt.
 Det kunde meget vel for Bjørnens Orne klinge,
 Min Fader læste det alt ud paa sine Fingre,
 Folv hundrede i Rad, de Store med de Smaae, (r)
 Som alle vare af de Ulve-Frender graae.
 Med skarpe Tænder og med lange spidste Muler,
 Foruden Rattene og andre Porte-Uler.
 See, alle disse Mænd for Bruun tilrede stod,
 Velfrædsferne stod hos paa deres raske Fod.
 De havde soret ham paa deres Troe og Love,
 At, om man straxen her paa demnem vilde vove
 Forud tre Maaned's Sold, som dem var foresagt,
 Da vilde hver Major strax komme med sin Magt

Til

(r) Hvo med Krigsfolk vil parere, Hand i Tide maa clarere
 Med Besoldning til enhver,
 Lade Ketten rigtig gaae, At den kand til alle laage,
 Det maa være hvem det er,
 Det maa være Edel, Rige, Rattige og andre slige,
 Det maa være Herre, Euen,
 Saa skal de ved Eden blive, Trølig hielp, at fordrive
 Hver en Fiende og Uven.

Til Biørnen, naar hand dem kun Ordre vilde sende;
Men med min tredste List jeg monne det afvende.

Der disse fire det nu havde sluttet saa,

Da ud ad Marken strax min Fader vilde gaae,
Hand vilde overslaae sin Skat og mange Penge,
Hvor langt hand kunde naae med den til disse Dreng,
At de Besoldningen i Tide kunde faae;

Men Skatten den var vek, hand den en mere faae.
Hand fandt den aldrig meer, hvor dybt hand monne rage,
Saa hans og Biørnens Sag den blev til Luud og Lage,
Hans Skat den borte var, hvor stærkt hand sinste om,
En mindste Penges Rærd til ham tilbage kom.

Hand greeb da til det Raad, som jeg nu sagde fore,
Da selv sig hengte op udi en Fiske Snore,

Der hand var død og hengt, blev altina lut begiort,
Og Bruuns Forræderie det blev til Skit og Kort.

Alt med min Listighed jeg troliq gjorde dette,

Men nu vil Kongen dem hos hovre Side sette,

Ja overst udi Raad, og hos sit eget Bord,

Som hannem vilde gjort Forræderie og Mord.

Men arme Nikkel Ræv maae intet mere tale,

De andre falske Folk kand her for Kongen prale,

Og deres Ord og Snak den hores Nat og Dag.

Men jeg gad seet paa den, der Majestærens Sag

Saa heftig tar sig an, for Kongen at bevare,

At hand forlader da sin Fader i sin Fare;

Sog, naadige Monarch, blant alle dem her staaer,

Hvad gielder, ikke een hand blant dem alle faaer.

I dette Capitel merk tyvende Lærdomme.

I dette Capitel straffer Poeten alle Soldater og

Wands-Knegte i de Ord, saa at de først paa Som-

meren, naar dem got syntes, vilde giere Biørnen

Bistand, Hielp og Trost; thi det er et Folk uden Sam-

vittighed, som agte hverken Liv eller Siel, Ære eller Sammelighed, de løbe allevegne omkring, hvor de fandt faae Guds og Penge. De give sig velvilligen udi Livs og Siels Fare, og forderve gode og ærlige Sædvaner, i det at de vænne dem til Ont og lære Utugt: at forskaane, svære, bande og anden spodsk og uhøvisk Tale, udi Horerie, Skørlevnet, Fraadserie og Drukkenskab. Stiele, rove og myrde er hos dem ligesom dagligt Brød; og sligt giøre de dem, som aldrig have giort dem imod, enten med Ord eller Gierninger. De løbe fra deres gamle og skrobelige Forældre, forlade deres ærlige Danceskvinder og ufødde sinnaa Born, desligeste deres søde ærlige Fæderneland, som de ere besøerne og alt Got pligtige, og løbe Synden, Dievelen og Helvede ret ind udi Munden. Naar de nu udi slig Maade have tilføret fattige Folk Sorg, Bedrøvelse, Armod, Skam og Skade, tager da Dievelen dem ikke af Dage, da komme de hjem igien; da forderve de alle Embeder med deres onde Sæder, slemme Tale, uskikkelige Klæde-Dragt og lede Gierninger, al borgerlig Tugt og ærlige Sædvaner til ubodelig Skade og Fordervelse; thi andre blive af dem forgiftede og opvakte til Dobbelt, Horerie, Drukkenskab og al Orkesløshed, og tilføye saa deres Fæderneland større og mere Skade med deres onde Sæder og Umgængelser, end de tilforn have giort og tilføret deres Fiender med Rov og Brand; thi det er et orkesløst Folk, som intet hjælper at vinde eller forhverve, men hvad deres Forældre have tilhøbesanket, og andre gode Mennesker endnu tilhøbesanke, det samme forode og fordøne de, &c.

Dyernes Hukommelses Bog siger:

Hvo til Krig sig gierne vender, Kaldet Fienden udi Hænder,
 Inden hand af Verden døer;

Thi vi see og daagliq fiende, Hvad for Ont og hvad for Ende
 Krig og Fynde med sig søer. Krig

Krig forderver Folk og Stæder, Krig gier mangen en Forræder,
 Der forderver med sit Fund,
 Hvilket Rige, Krig anretter, Har indbyrdes Riv og Tretter,
 Bliver øde udi Grund.
 Gud hand byder alle sine, At de skal fra Krigen trine
 Til en samlet Eenigh'd,
 Hvo med Skade an vil blinde Kaaer det gierne selv at finde,
 Før hans Soel den daler ned.
 Ligger hand end her i Dvale, Hand skal dette dog betale
 I den anden Verden vist.
 Sligt et Minde dem berette, Som for Fende, Krig og Trette
 Aldrig giver nogen Frist.

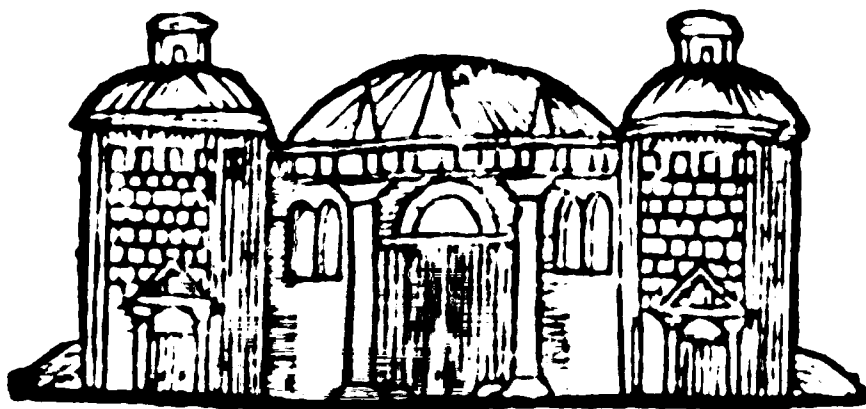
For det andet skal her læres, at mangen riig Mand, som sætter sin Tillid, Haab og Trost paa Rigdom, savner Guld, Sølv og store Skatte til sin egen Skade og Fordervelse; thi naar sligt Guds, til hvilket hand saa sætter sit Haab og Trost, bliver hannem frataget, eller og anderledes miner det, da kommer hand i Nød, Sorg og Bedrøvelse; ja fortvivler endelig herudover, saa at hand kommer sig selv af Dage; ligesom Kævens Fader her og hender, der hans Skat, som var hans eneste Haab, var hannem fratort og af Hænde kommen, saa at hand ikke kunde bekomme hans Billie og Opsæt; derfor faldt hand i Mishaab, og hengte sig selv. Thi er det raadeligt, naar nogen tilfalder Guds og Rigdom, at hand da ikke sætter sit Hjerte, det er, sin Tillid, Haab og Trost dertil; som den riige Mand gjorde, om hvilken der staaer skrevet udi Dydernes Hukommelses Bog med disse Riim:

O! myntet Sølv og Guld, du mig for alting glæder,
 Min største Lust og Trost til mig ved dig tiltræder;
 Thi hvo som haver dia, hans Sag har riigtiq Gange,
 Hand faaer i Verden alt, hvortil hand monne trænge.
 Mit Hjerte og mit Sind jeg stedse vil forbinde
 Til dig, i hvor jeg kand dia søge, faae og finde,
 Om lidet eller stort jeg hermed mig forbruder,
 Da er det dermed gjort, naar jeg min Siel udgøder,

Det siden fand mig da slet intet mere fromme,
 Jeg troer en flige Folk i Helvede fand komme,
 Der er en heller der saa farlig heedt af Qvale,
 Som mangen Præste-Mand det monne her ajmale.
 Men hvo, som fattig er, og tigger her sin Fode,
 Hand der og hisset en undgielde skal sin Brøde.

Men en riig Mand skal sætte sin Trost, Tillid og
 Haab alleneste til Gud, sligt timeligt Gods alleneste
 til Nødtørst og ikke til Overflodighed, til Guds Ære
 og til sin Næstes Nød og Gavn med Taksigelse bruge;
 thi hvo Guds Creatur vil retteligen bruge sig uden
 Skade, hand skal beholde sig deraf den rette nødtørstes
 lige Brug, og give Gud alleneste Æren.

Om du udi Penge din høyeste Trost
 Vil søge, da tænker du ikke
 I Troen paa Christi livsalige Krost,
 Som hand dig ved Paulum monu' stikke,
 Der lærer de Rige med dette sit Bud:
 De Haabet til Rigdom en fatte,
 Men til den almægtige evige Gud,
 Og samle sig himmelske Skatte.
 Er du en forblindet i Hierte og Sind,
 En heller vanvittig vil være,
 Til Sager i Haabet du Hiertet da bind,
 Som saa usorgængelig' ere.
 Sorgængelig Rigdom, sorgængelig Guld
 End Gud du en større maae agte.
 Tak Gud og din HËrre, som alle Ting fuld
 Til dig og til dine frembragte.

Det

Det 27. Capitel.

Ræven besviger Kongen og Dronning-
gen med sin Løgn, og kommer dem i Troe
og Haab, at de skulle faae den
store Skat.

Det højvelbaarne Par, vor Dronning med sin
 Herre, (s)
 De haabedes at faae den Skat i deres Bærre,
 De toge Ræven hen allene i en Braae,
 Og sagde: Keynike, I lader os forstaae,
 Hvor denne store Skat i Verden er at finde.
 Men, sagde: Keynike, det faaer jeg en i Sinde,
 Hvad, skulle jeg mit Guds dem nu i Hænde faae,
 Som mig vil henge, og til Galgen lade gaae?

Men,

(s) Hvo som uden Bee og Baade Evende Herrer nicue vil,
 Pand maas have Held og Raade, At suldsjore dette Spil.

Men, de Forrædere jeg troer slet ingensunde,
 Som baade Nat og Dag mig efter Livet stunde,
 Med Vogn og Morder-Sviig forfølge de mig saa.
 Men, sagde Dronningen, ney, lader saadant staae,
 Min Herre Konge hand skal eder lade leve,
 Hand eder naadelig skal dette her bebreve,
 Den Brede, Had og Mord hand skal forgiette slet,
 Som hand til eder har; men Nikkel merket det,
 At I nu bliver troe mod Kongen eders Herre,
 Og giører ikke meer sligt Ont og andet verre.
 Men, sagde Nikkel Kæv, o! Dronning mægtigste,
 Vil Kongen mig i Dag den Naade nu betee,
 At hand vil aldrig mig udaf sit Venfskab stode,
 Forlade mig min Vast og store Synde-Brede,
 Da er nu ingensteds nu saadan Konge til,
 Der er saa oven-riig, som jeg ham giøre vil;
 Thi Skatten den er stor, heel kostbar overmaade, (t)
 Den jeg nu under helst hans kongelige Naade,
 Jeg hannem vise vil til den forborgen Sted,
 Hvor jeg med Ermelin der lagde Skatten ned.
 Da sagde Kongen strax: o! Dronning, troer ham ikke,
 Den Kæv, den Keynike, hand eder vil bestrikke,
 I andet Ont, som er, at lyve, lobe gal,
 At stiele, myrde, hand vel trofast findes skal,
 Hand er den Lumskeste, der fand i Verden være.
 Men, sagde Dronningen, o ney! min naadig Herre, (u)
 Har

(t) Mange meget Got udlove, Men det Løste, tør jeg vove,
 Knap staaer Lod paa Beaten min,
 Vil de dertil her forjette, At de Løstet vil forrette,
 Det ey venter et Qvintin.

(u) Slet ingen Ting i Verden fand for nogen verre være,
 End naar en arria Qvinde vil i alle Ting regiere;
 Thi hvad hun præer paa, hun vil, det alt skal være saa,
 Om Torden alle Kirkerne slet vilde sønderslaa.

Om

Har hand end været for udi sin Ungdoms Tiid
 Heel ovenfuld af Ont, spitsfindig, slem, da viid,
 At, som hand gammel er og saare høyt bedaget,
 Saa har hand i Forstand desbedre og tiltaget,
 Hand klager Grævningen jo og i denne Sag,
 Som hannem hiulpet har alt baade Nat og Dag;
 End meer, hand haver jo sin egen Fader rovet,
 Om hand ey ærlig var, hand da jo kunde prøvet
 Mod alle andre Dyr den samme Træk i Dag,
 Heraf man klarlig seer, at rigtig er den Sag,
 Hand vil ey lyve meer, hand vil fra Ondskab vige.
 Hvad? meen J, at hand ey nu mere vil besvige?
 Var Kongens gode Ord til hendes Majestæt,
 For J nu være her en vis og sand Prophet?
 For J vel raade mig, hand aldrig meer skal plage?
 Jeg sandelig da tør hans hele Sag antage,
 Saa troer jeg ham, i hvad der end vil følge paa,
 Men ved min Konge-Stoel og Krone svære saa:
 At, saeer hand efter Dags det mindste Ont i Sinde,
 Da skal hans-hele Elegt det dyre saae at finde
 Paa fierde, femte Leed, ja end paa tolvte Mand,
 Jeg haardt vil straffe dem, det siger jeg for sand,
 Jeg dem vil slaae ihjel, dem tage reent af Dage;
 Der Ræven dette saae, at Kongen var saa sage
 Med Dronningen omvendt, hand fik da bedre Bid
 Til Kongen med sit Mod og lumke Ræve-Snid,
 Hand sagde: jeg mig ey med Lognen vil bevare,
 Men vil for eder nu og Dronningen forklare,
 Hvad jeg har fore sagt om denne store Skat.
 De begge troede ham, at det var saadan fat.

Derpaa

Din alle Kongeriger man i Verden vilde sprænge,
 Saa skal dog hendes Forsæt frem, og have dog sin Cænge,
 Hun Mesterinde være vil, og have alting saa,
 Din Strømmene ved Sprøe Land tilbage skulle gaae.

Udpu idv stungen det den Sag med Kæven vare,
Forlod ham al sin Feyl og Had, hand monne bare
Til sin Hr. Faders Fund, deraf blev Kæven glad,
At hand nu mere ey den Gallie besad.

I dette Capitel skal merkes:

En Forste, Herre eller Dominere skal ikke for meget
troe sin Hustrues Bon eller Raad i uretwise eller
onde Sager; thi ved slig Bon og Benaading
bliver den Skyldige frelst og benaadet, og den Uskyldi-
ge og Retwise bliver fortrykt, og kommer om Liv, Guds
og Ære; ligesom Dronningen her og beder for Kæven,
og giver Kongen sligt Raad, ikke for Medynk eller Ret-
viisheds skyld, men for den store Skats skyld og egen
Baade. Thi sligt er meget ont og uretviist; derfor
trives det ikke, og faaer almindeligen en ond Ende:
Ligesom Dronningens Haab her slaaer tilbage, og det
Gode, som hun ventede sig, blev forvendt i en verre
Ting, end hun havde meent.

Udi Bibelen læser man, at Kong Achab horte
sin ende og forgiftede Dronning Habels Raad; der-
fore maatte den fromme og retwise Mand Naboth us-
skyldigen doe. Item, Herodes lod den hellige Pros-
phet Johannem, Christi Dobre, af den onde Kvin-
des Herodias Raad, halsbugge og aflive. Derfor
skal en Herre og Dominere forsigtig handle, og ikke læ-
de dem det afhandle eller afbede, af hvilket de andre
Undersaatter kunde komme i besynderlig Nød og Fare;
ligesom af Kævens Forløsning og Befrielse, hvilken
Kongen mere samtykte af Skattens Begiering, end af
Medynk, og derudover ere de andre, som vare uskyldi-
ge, komme i aller største Sorg, Nød og Fare. Doctor
Sebastianus Brandt siger:

Kong Achab nødtes en, med alt sit Kongerige,
 At arme Naboth hand jo maatte haanem vige,
 Hans Vin-Gaard moune ham saa meget vel behage,
 Thi lod hand tage ham saa ynkelig af Dage.
 Den Arme stikkes hen udi en Braae og Rippe,
 Men den som Penge har, hans Anlag en fand glippe,
 Hand fand i Verden saae alt, hvad hand vil begiere,
 Men arme fattig Mand fand her sig en ernære.
 Med arme Stafers Sag man Ketten tit bestyrker,
 Om end en Kiig gaaer glip, mau ham dog siden dyrker.
 De onde Qvinder de har onde Raad og Moder,
 Hiin Athalia, som var Ahazs Moder, (x)
 Hun har den Dag i Dag et ont og Fandens Minde,
 Da hun det Brindse-Word saa ilde sit i Ende.
 Herodias hun voldt ved hendes Raad og Lyste,
 At Sancte hans Baptist sit Hoved maatte miste,
 Da Daatteren hun sig for Kongen kunde svinge,
 Da maatte Hovedet udaf Johannes sprinae.
 De onde Qvinder det forvoldt med deres Lære,
 At Salomon tillod de dumme Guder Ære.

(x) 2 Kren. 22. Matth. 14. 2 Kong. 11.

Det 28. Capitel.

Reven takker Kongen og Dronningen,
og forfølger sin Løgn sinukt, paa det at
hand kunde komme af den Fare, hand
var udi.

S! sagde Reynite, stormægtig naadig Herre, (y)
Gud lønne Eder stort for denne store Ære,
Som Eders Naade med sin Dronning mig
har giort,

Jeg det forskyldte skal alt baade Lidt og Stort
Med al den Tieneste, jeg nogen Tiid kand giøre,
Om jeg' kun leve maa, det skal I faae at høre,
Saa under Solens Kredts der ingen nu er til,
Jeg denne store Skat her heller unde vil,

End

(y) Bogte dig for jalste Ære Og for Lærdom, som er vrang,
Om du ellers from vil være, Og paa Guds ey lide Trang.

End Eders Naade med sin Dronning; thi hun haver
 Dit været imod mig saa meget fiin og faver.

Den Skat I tager hen, foruden mindste Had,
 Saa frie og frilig, som Kong Emrich den besad.

Allt hvor den ligger nu, jeg nu vil aabenbare,
 Og vil for Eder her slet ingen Sandhed spare:

I Skaane, Osten for, ved Bøge Ore Høj,
 Der ligger en Morats og Fore stor og drøg.

Strax hos der staaer en Bust ved høyre Haand og Side,
 Men Benene derhen slet ingen Mand kand vide,

En Brønd, som Barnehyl man kalder, staaer der nær,
 I dette mærker vel og nøye, Konge tier;

Didhen en Komme kand en nogen Mand og Qvinde,
 For det Uføre stngt, som Steden haver inde,

Den Ugle haver der med Ugle-Bonden Sted,
 Og har heel tryggelig for alle Skytter Fred.

Syv Fode-Trin derfra, hvor Barnehyl den stander,
 Just der jeg siger af, den store Skat der lander,

Derover ligger her en Steen saa stor og hvid;

Men, naadige Monarch, I maa der selver did,

Og hendes Naade med; thi Hun er god tilfulde,
 I ingen bedre faaer, der dette finde skulde,

Naar I saa kommer frem for Barnehyl og Bryud,

Syv fulde Fode-Trin ved sidet Vand og Brnd,

Der finder I at staae to smaae og unge Birke,
 Did skulle I gaae frem, og dette her udvirke,

Og grave strax der ned digt under samme Steen,

Saa finder I en Skat af Guld og Sølvsaa reen,

Saaog Klenodier heel dyre, og til dette

I rigtig finder og Kong Emrichs kronet Hette,
 Den hand til Prindesse i sine Lande bar,

Som Bruun hand vilde havt, den Verloft Mar.

I finder og derhos heel dyrebare Stene,
 Juveler, Smykker og saa pure og saa rene,

Indfattede i Guld og amalerede,
 Saa net og proper, som I nogen Tiid kand see,
 Skatterede i Fior for mange tusind Daler,
 Vel tyve Tønder Guld den ikke afbetaler.

O! Konge, naar I det til Eder tager nu,
 Hvor vil I mangen gang mig komme udi Hu,
 Og sige: Mikkel, hvor har du det vel bevaret,
 Du ingen uden mig har denne Sag forklaret,
 Fornuftig, reent og net du haver sat det her,
 Gud lonne dig igien, min Mikkel, hvor du er.

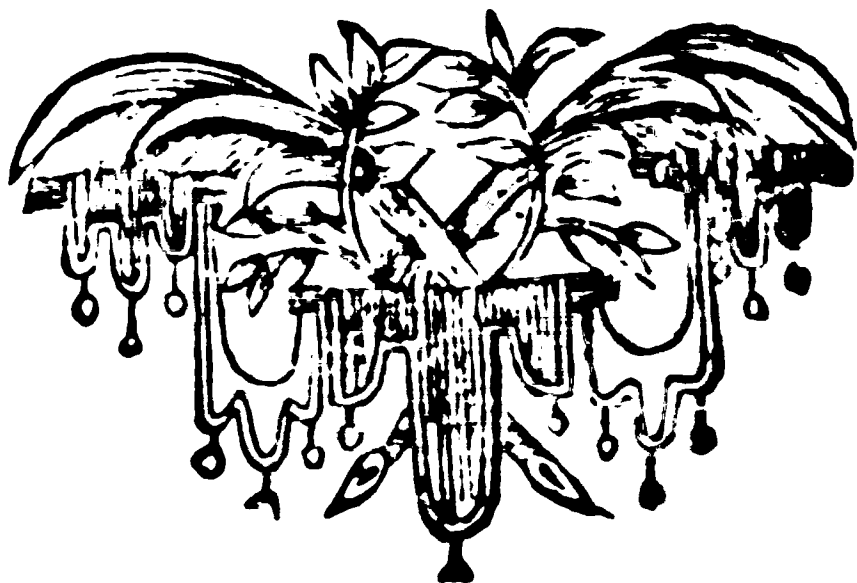
I dette Capitel merk efterfølgende.

Mæven forfølger sin optænkte Løgn om Skatten,
 R pryder og smukker den samme mesterligen, og vis
 ser Kongen til de optænkte Steder, Udsøre og
 Skove, der hand haver bevaret samme Skat, bruger
 her og besunderligen sit listige Smiger, der hand siger:
 O! Konge, naar I det til Eder tager nu, &c. Og
 enddog at intet Menneske er udi Verden, hvilket man
 ey kand med en smigrende Tunge og sød Tale forraske
 og besvige; thi det menneskelige Hierte kand ikke stedse
 vogte sig for slig forblummede, underfundige og svige-
 fulde Ord og Tale, saa ere dog meste Parten alle Fyr-
 ster og Herrer disse slemme Laster, som er Smiglerie,
 anhengende og tilfellige, og betroe slige Smiglere, Løg-
 nere og Finansere snarere, end de Fromme, Retvise og
 Sanddrue.

Thi Smiglerie er en sød dog dødelig Cyrenisk
 Sang, en svigefuld Vibe, en spottelig og løgnagtig Kost,
 hvilken med søde Ord forblinder Menneskens Fornuft, og
 forstyrret det, som Ret er. Thi Smiglerie lyder lystelig
 og sødelig i Menneskens Forstand, og forderver dog For-
 standen usigelig og ubodelig med sin skadelige Mund og
 forgiftig Tunge, fordervelige Tænder og dødelig Alans
 de.

de. Dørligeste er en ond Smigler skadeligere end en Bagtaler. Thi en Smigler forderver Forstanden, den retsfindige Billie, det trofaste Hierte og Menniskens Levnet og Anslag. Men en Bagtaler gior allene Skade udvortes, skænder eens ærlige Navn og gode Rygte; Smigleren skader den, hvilken det gierne og villig af hannem annammer, men Bagtaleren dem, som det ikke gierne ville have. Eligt Smiglerie, jo mere og mere sødt det er, jo mere og større Skade det gior. Men Bagtaleren volder med sin Bagtalelse, at een bedrer sig og lever ustraffelig, om hand ikke saa vil bæres i Bye. Om ligit siger Doctor Sebastianus Brandt:

Hvo dygtig smigre fand, og hviste udi Ore,
 Og med den blakkede og krumme Hest omkiøre,
 Hand saer til Hove snart heel hestig at besale,
 Om hand en ellers vil formeget Sandhed tale.
 Jeg siger eder dog alt paa min Troe og Love,
 Der findes vel iblant en ærlig Mand til Hove,
 Men en saa idelig man frem fand hannem bringe,
 Som dem der veed sig om med blakket Hest at svinge.
 De ud fand alle Ting saa meget herlia sette,
 De Herrens Regle fand med Smiare-Brodde hvette.
 En ærlig Hoffets Mand monn' slige lønlig hade,
 Som deres Kaabe vil for Beyret henge lade.
 Al Verden den er fuld af Løgn, af Griig og Trekker,
 Troe ikke hver en Mand, det sandelig dig giekter.

Det 29. Capitel.

Ræven fremsætter falske og skinnende
 Uarsager, for hvilke hand ikke tør drage
 med Kongen efter samme
 Skat.

Da sagde Kongen strax: jeg eder ad vil vare,
 Min gode Mikkel Ræv, I selv maae med
 mig fare,
 Allene denne Bey at reyse, jeg en gad,
 Saa har jeg ogsaa hørt af mangen Bye og
 Stad,
 Af Malmøe, Kiøbenhavn, af Rostok, Wisinar, Trier,
 Af Lybek, Altona, og flere, som jeg tier,
 Men af den Barnehyl og Bøge Ore Sted
 Og det Uføre, som i Skaane findes med,
 Jeg

Jeg aldrig haver hørt, og en veed, af at sige,
 Jeg frygter er en Snak, hvormed J vil besvige.

Der Ræven hørde nu, at Kongen derpaa drev,
 Hand lidt forfærde des og heed om Hoved blev,
 Og sagde, Konge, see, jeg viser eders Naade
 Jo ikke hen til Rom, om denne store Baade,
 Til Island vises en hen over Søe og Band,
 Men Bøge Ore Sted, som er i Skaane Land.
 Hvad fand jeg arme til, at J har saadan Tanke
 Til mine sande Ord, der haver en Skavanke,
 Hør, Konge, nogle her jeg strax adspørge vil,
 Om de en haver hørt, at Barnehyl er til.

Og om de ikke veed af dette onde Føre,
 Som er i Skaane Land, nu skal J faae at høre.
 Hand kaldte Lampe frem, og Haren hand blev ræd:
 Til Kongen kommer hid, gaaer strax, og gaaer afstæd,
 Staaer stink for Orde nu, forfærder eder ikke,
 Kong Nobel til et Svar vil eder her beskikke,
 Ved eders gjorde Fed J aabenbare maae,
 Hvor dette Barnehyl i Skaane monne staae,
 Hvor Bøge Ore er og Stedernes Ufsøre.

Ja sagde Lampe strax: vil J mig liden høre,
 Den Bøge Ore og den Barnehyl, de tet
 Hinander ligge nær, to Skove slet og ret.
 Den kroget Simon Skruk der myntede de Penge,
 Den falske Læder - Mynt, der guldig havde Gænge,
 Jeg haver ofte der lidt mangen Hungers Nød,
 Og lobet tidt den Bey til mangt et Kald og Stød
 For Tiig den store Lund, som efter mig lod sette.
 Naa, sagde Keynise, J fand det smukt berette,
 J ubehindret fand igien til hine gaae,
 Min Herre haver J nu ladet nok forstaae.

Kong Nobel sagde strax: jeg ret forstaaer af Manden,
 At J, min fiere Ræv, J siger gandske Sanden,

Jeg sagde dette for udi et hastigt Mod,
 Mistanken voldte det, jeg bedre en forstod,
 Vi ville nu herom en længer staae og trette,
 Bereder eder paa at følge mig til dette.

O! sagde Keynike, hvor var mig Lykken god,
 Om nu min egen Sag paa friske Fødder stod.
 Gid jeg til Skaane Land nu ifkun her formaade
 At fare sikker frem med eders Konge Naade,
 Jeg vilde dertil nu udgive meget Got,
 Jeg dette siger her foruden nogen Spot.

O! gid jeg maatte med, mens J har det i Sinde,
 Men Erligheden min mig drages nu til Minde,
 Endskiont jeg haver kun en liden Ære her,
 Det saa maa staae derved; men Sagen denne er:
 Den Ulv heel gudelig i Kloster lod sig rage,
 Men denne Munke-Mad ham intet kunde smage,
 Sex Kloster Munke alt hvad de nu bare frem,
 En nok for hannem var, og havde ingen Klem.
 Hand klagede sig tidt, det gjorde hannem Qvide,
 Hand blev ret mager lagt, men vil det ikke vide;
 Thi hialp jeg hannem slink, at ud hand rigtig kom.
 See, derfor mig i Band har Paven sat af Rom.
 Med eders Billie og Naad, min fromme Herre,
 Jeg vilde i den Sag mit Levet en forverre,
 I Morgen heel betiids, for Solen den staaer op,
 Til Paven ud af Rom jeg løber i Galop, (z)

Derz

(z) Herrens Naade er at finde Allevegne, ude, inde,
 Naar kun Troen den er reen,
 Til et Sted den en er knyttet, Og til Rom allene flyttet,
 Som Papisierne de meen.
 Hvo i Manden Gind tilbeder, Og med Bønnens Pile meder
 Udi Troens julde Fær,
 Wisfelig en haand bouhøres, Og Guds Naade hannem fores,
 Hvor hand end i Verden er.

Ege,

Derfra jeg siden til Jerusalem maae stunde,
 Heel skier, heel puur og reen at giøre mig til Grunde,
 At jeg med god Respect hos eders Naade maae
 Hensfare, ride og til Guds alt sikker gaae;
 Thi fore jeg nu frem med eders høye Naade,
 Da var det mig en Skam og eder liden Naade;
 Thi alle sagde strax ved hver en Horse-Bod:
 See Kæven Keynike, som Kongen henge lod,
 Ham elsker Kongen nu for hver en Mand til Hove,
 Hand er jo udi Band, hvor tor hand dette vove,
 Alt hvad I, Mikkel Kæv, nu siger, det er ret;
 Thi efterdi I er i Band hos Paven sæt,
 Da havde jeg kun Skam, og alle ville tale
 Heel meget stygt derom; thi vil jeg nu befale
 En anden at gaae frem; kand Lampe gaae afsted
 Til Oren, Barnehyl og til Lifvret med?
 Da maae hand følge mig, men, Mikkel, jeg vil raade,
 At I nu gaaer afsted at søge Paven's Naade,
 Seer til, at I nu strax kand Aflads-Leypen faae,
 I har nu mit Forlov, derefter kand I gaae.
 Seer til, I nu kand faae den Aflads Gang til Ende,
 Mig synes, at I vil nu eder smukt omvende,
 Jeg onsker Lykke hen paa Reysen frem og frem,
 Sid I tilbage og maa komme ærlig hjem.

I dette Capitel merk fire Lærdomme.

Sorst skal her merkes. Naar en utro Smiglerer/
 Duen-Tienere og ond Skalk hos nogen Fyrste els-
 ler Herre formedelst sine Misgierninger eller utilis-
 berlig Handel kommer udi nogen Fare, og siden ved sin
 store

Eget Myt og beje Lykke, Antichristens Diable-Smukke,
 Underviisning, som er vrang,
 Paven's Aflad, som de løbe, kommer Folk April at løbe
 Mange ride mangen gang.

store Løgn, falske Tilsagn og Løfte igien bliver friet, og haver saa omvendt Kyristens eller Herrens Sind, da blive de alle forfærdede og bedrovede, som tilforn havde klaget over samme løse Skalk og Trappedragere. Og paa det at de kunde og maae blive ubelastede af samme Skalk, da sige de alt, hvad hannem best er at høre, og samtykke hans store optænkte Løgn; som Lampe her gior, hand gior Kæven til Willie, og lærer hannem et falskt Bidnesbyrd, dog meest af Rædsel.

For det andet vil Poeten her med bedæfte Ord med denne falske Myntere give tilkiende den store Brest, som almindelig nu findes udi alle Nationer, som er den onde Mynt og underfundige, forgiftede og bedragelige Berlerie, udi denne Handel ere Kiobmændene og Kræmmerne vel lærde og Mestere; og forvefle saa udi Land og Rige, at al ond Mynt bliver gængse, og den gode Mynt lede de og vippe den ud. S liget bliver de fattige Undersaatter udsuede paa de bare Been, og den gode Mynt fores al af Landene, hvorledes fand det gaae vel til udi Verden? Derfor er nu sligt Bedragerie udi Mynten, at dersom nogen er trængt at skulle have god Mynt, da skal hand give desbedre Kiob paa sit Gods, og giøre sig Skade, eller og forvefle den ene Mynt for den anden, og give stor Dvgield. Derudaf kommer det, at den onde Mynt bliver gængse og blant Almuen, men den gode Mynt frøber af Benen, og holdes tilbage, uden den, som med Nager fremtrænges.

Somme veple allevegne den gode og velyærede Mynt op, og lade den smelte udi Garnalli, og selge den saa, eller lade og formynste den samme gode Mynt udi verre. Danmark haver vel smaget denne Dæt udi tre eller fire og tve Aar af fremmede og udenlandske Kiobmænd

mænd og Kræmmere, haver der været Fordeel' hos, det finder sig vel, &c. Med sligt Finantserie kand snart Land og Rige udsues og udi Grunden forderves. Sligt var udi fordum Tiid idel Skalkestykker og uærlige Gierninger, hvilke Stykker ærlige Mænd ikke skulde have tænkt, end sige at have gjort dem udi gamle Dage, det er nu (Gud bedre det) alt for grovt. Men hvo nu udi slig Handel meest kand bruge sig, og konsteligst er, den hols der man nu for en deylig og ærlig Kiobmand, hvilken den ene for den anden vil give sin Dotter. Og om slig een siges: Hey, det er en Karl, hand kand see sig om og nære sig; hvad flyvende Fende haver jeg lært, &c.

Sebastianus Brandt siger:

En lidet er Mynten forringet her nu,
 Falsk Mynt den har goldigste Gænge,
 Raad, Mander saa falske dem finder og du,
 Paa Ulve man Faare-Skind henge.
 Al Verden heel haardelig tegnes i Skat,
 Nye Mynt med den gamle mau blænder,
 De Penninge gode i Deglen er sat,
 Hver Mynten saa stemmelig stænder,
 Hver gier nu sit Anslaa allene ved sig,
 Sin Næsse saa ilde hand stinger,
 Hvor kand vel Gemene saae haardere Svig,
 End naar man saa Mynten forringet,
 Til Sølv et man sætter nu Raaberet paa,
 Det hemmelig Tynge kand lære,
 Et Lod du i Sølv et vel mener at saae,
 Men knap et Quintin det moun' være.

For det tredie kommer og Poeten her udi Hu Pavesens Band. Men meget derom at tale gøres ikke behov, i det at alle vitterligt er, at det haver været en Vanbrug og Papisternes Trusel og Penninge-Snare; thi de have formedelst slig, streng Trusel og forfærdelig Tyn-

Eynild, som er Etation, Mandater, Agravation, Suspension og Absolution, med hvilke de have understaaet sig Menniskens fattige Siel at fordomme og at forstikke langt paa hiin Side Helvedet. Udi Rom staaer samme Band malet udi saa Maade: Et saare hevngierigt og grumt Billede, som sidder paa en stor Stoel med store og farlige Øyen, med hvilke det seer til dem, som ere udi Band, og staaer hos hannem to Dievle, een paa hver Side, sættendes paa hannem en brændende Krone, havende en Ild under hans Fødder, og med strenge Mandater og Bands-Breve forferdende Folket.

For det fjerde. Udi Berden vare tvende store Afslads-Keyser, til at aflette de Dødes og de Levendes Synder, som man vrangelig haver lært og troet, som var til Sancte Jacob og til Rom, til hvilke hellige Steder Kæven og lovede sig at ville gaae, paa det at hand kunde komme fra Kongen, og i det at den samme Sancte Jacobs Kæyse vilde blive for stor, og Paven havde Skade deraf, saa satte hand Jubel-Maret at skulle holdes hvert fem og tiende Aar, hvilket tilforn blev holdt hvert halvresindstivende Aar, og i det at det endnu gik for langsomt om, sendte hand ud store Afslads-Breve, paa det at hannem intet skulde undkomme, og afløste dem, som havde lovet at gaae slige lange Keyser, med slig For-Ord, at de skulde stikke udi hans Riste saa mange Penge, som de kunde tænke at skulle fortere paa samme Kæyse; og have samme Afslads-Keyser intet andet været end Logn og Bedragerie, derfor bliver deraf ingen forbedret eller from, hand annammer ikke heller af Gud nogen Forroosting udi sin Samvittighed mod Dievelen, men er mere skadelig og forforisk.

Thi Gud regierer sin christen Menighed, som paa hannem, troer ved den hellig Aand, og giver hende ingen andre Brændemerker til Syndens Forladelse, end sit Ord, at hvo som haver Naade behov, naar og hvor ofte, den skal begiere den efter Guds Ords Lydelse, af Gud, og ikke af Helgen eller Helligdoms Færd, og da skal hannem det vederfares. Denne Magt, at forlade Synderne, haver Dievelen smukt tilbundet Paven og slig Helligdoms Færd udi Rom og andre Steder; og haver saa gjort sig et besynderligt Folk, som ere Munke, Præster og Nunner. Dem blæser hand slig Bildsfarelse ind, og de samme drive sligt fremdeles i alle Menniskers Samvittighed, og forføre saa den gandske Verden.

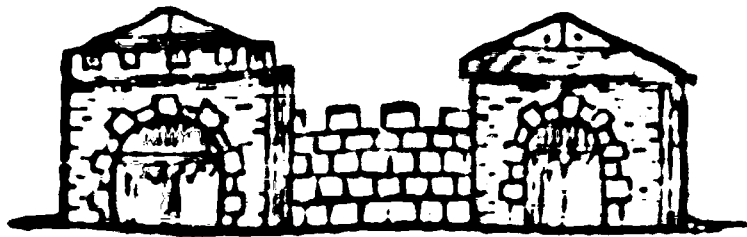
Det

ndermere byder nu Kongen alle sine Underdaner at ære hannem og al hans Slegt. Det er sædvanligt til Hovve, at slige Spitsshatte og utroec Smiglere ere best troede; derforre blive de baade frygtede og ærede af de andre Tienere, og end stundum af Herren fremdragne for andre gode og fromme Tienere.

For det andet. Af den falske Kommerstke Kynse og svigefulde Afsad; er nok sagt udi dette Capitel, derforre gøres ikke mere behov derom at tale uden dette, &c.

Ulricus Huttens siges:

At Paven haver sal for Guld og Sølv og Penge
 Guds Naade, Salighed for dem, som dertil trænge,
 En Guds Statholdere hand derfor ey kand være,
 Thi hand, den gode Gud, hand monne andet lære,
 Hand byder alle frit til Naadens Veld at løbe,
 Der kand de Melk og Biin foruden Penge kobe,
 Slet intet uden Tak hand her for Naaden tager,
 Hand paa sig baaret har vor Synd og vore Plager,
 Hans Blod og Korsens Dod forløste os af Baade,
 Ved ham allene vi bekomme Herrens Naade,
 Vil Paven udaf Rom end derfor Penge have,
 Det negtes hannem nu hand bliver sat af lave;
 Men havde ikke Gud ved Mistundhed og Naade
 Saa faderligen seet her ned vor Siel til Baade,
 Da ladet Christi Ord i Riget have Gænge,
 Dvsluget havde Rom da baade Pung og Penge,
 I hvilket Livsens Ord der klarlig staar beskrevet,
 Hvor Livsens rette Dør til Himmerig er blevet,
 Ad Pavens ayldne Port den rette Ven ey render,
 Paa Afsad, Indulgens man Naaden ikke kiender,
 Den rette Himle-Ven igiennem Jesum ganger,
 Ved Troen til hans Blod vi Saligheden janger.

Det

Det 31. Capitel.

Kædens Bederparte forfærdes over hans Løsgivelse; Bjørnen og Ulven blive fanne og ilde medhandlede.

Da sagde Zingse strax af Bitterhed og Brede (a)
Til Ulven, Tjegrim og Bjørnen, Bruun,
den lede:

For Gierning er omsonst, den haver ingen Held,
Jeg var nu ret tilfreds, jeg sad i Heffenfeld.
Er Nikkel kommen nu i Kongens Gunst og Naade,
Hans bruger vel sin Kunst enhver til liden Baade,
I Sorrhig, Bee og Nod vi stikke alle tre,
Mit ene Dye det er vel, som hver kand see,

X

Jeg

(a) Stat, Graasial, jast, du varmer mig Min King og bages Ende,
Den Herre-Gunst er underlig, Man kand den ikke tiende.
Tien længe, tien, og hverken træv Len, Lehn, en Solv og Venge,
Da bliver Herren mild og giev, Din Ven hand er saa længe.

Jeg hønlig frugter for det andet staaer i Bove.
 Bruun sagde: gode Raad er' dyre nu paa Love,
 Ja, sagde Isegrim, det er en selsom Ting,
 Til Majestæten vil vi giøre hver sit Spring.

Bruun, Isegrim, de to, de heftig ginge baade
 For Dronningen at staae i ynkelige Maade,
 De satte Klagemaal paa Ræven heftig frem,
 Men Kongen tog det heelt unaadig op af dem,
 Og sagde: har J en af Nikkels Sag erfaret,
 At alle samtlig skal ham være ubevaret.

Saa blev hand gandske vred, og lod til Skam og Last
 Dem sætte udi Bolt og Fange-Boyer fast,
 Som hand fortørnet var paa dennem længe fore
 For det, som hand om dem af Ræven menne høre.

Saa blev da Nikkel Rævs Handtering og hans Sag
 Heel underlig forvendi paa samme Tiid og Dag.
 Hans Bederparte hand saa skammelig forraadte,
 Forhvervede paa Stand og saadan det formaadte,
 Man skulde lade flaae et Skind af Bjørnens Ryg,
 En gandske Allen bred, saaog en Finger tyk,
 Hand dette skulde strax til Kense-Badsæk have,
 Og Majestæten gav ham dette til en Gave.

Grev Nikkel hand gif frem, lod Dronningen forstaae,
 Hvor hand to gode Skoe til Kensen skulde faae.
 Jeg er en Pillegrim af Eders Høve Maade,
 Hr. Isegrim hand er min Overste at raade,
 Hand haver, sagde hand, vel fire stærke Skoe,
 Hvoraf hand kunde nok nu laane mig de to.

O! Dronning, dette mig bestiller hos min Herre,
 Fru Grimholt kunde nu vel ogsaa to undvære,
 Hun hiemme bliver dog, og gaaer kun sielden ud.

Strax Dronningen hun soer om gode Sancte Knud:
 Om det end los skal gaae paa Livet denne Sind,
 Jeg meen for Isegrim og fiereste Ulvinde,

Da maae de hver for sig to Skoe nu lade til.
 Sligt sagde Reynike jeg gierne have vil,
 Nu faaer jeg, sagde hand, vist fire Skoe og gode,
 Jeg vil nu gaae i Mag og meger vel til Mode,
 I skulle dette faae at sporge paa min Sand,
 At alt det Gode, som jeg nu forrette kand,
 Skal eder komme alt og Kongen med til Beste;
 Thi Pillegrimene de pleue dog, de fleste,
 At bede Got for dem, som hielper dem afsted,
 Som I nu gier ved mig, Gud lonne eder med.

Dette Capitels Udlegning.

Af dette Capitel skal du lære, at de, som tiene til
 Hove, have en farlig Stand, og sidde ligesom
 de sadde paa Lykke-Hjulet. Thi de, som nu
 have Horelsen, forsore og bagvaske andre, og blide dog
 snartlig af andre udi lige Maade betalede, og den Fare
 de havde tiltænkt andre, der blive de selv tit udi forde;
 ligesom Kæven her og sine Bederparte, der hannem
 haardeligen beklagede, kom udi Fængsel og udi Livs-
 Fare. Derfor bør hver Herte og Første efter de gamle
 Bises Raad vel og grandt overvæne deres Tjeneres Uret,
 og efter Gagens Storhed straffe, som vedber. Hvil-
 ken der giver sig ud paa Havet, hand er en Marsag til
 sin egen Fordervelse, end mere den samme, som giver
 sig udi en Konacs Tjeneste, at, enddog en Kenge er
 from og god, da kand det dog alligevel hende sig, at den
 Uskyldige kand formedelst utroe Stalbrodre falde i slig
 en Enare og Farlighed, af hvilken de andre ikke kunde
 hielpe hannem ud igien.

Uoi slig Maade blive nu Bismen og Ulden lag-
 de udi Fængsel, og derover maae de deres assagde og
 aabenbare Uden, som var Kæven, være behjelpelige til
 sin optænkte og svigelige Pillegrims-Kepse, med deres
 aller

allerstørste Skade, Fordervelse og Pine. Herudaf skal læres, at mangen Egenmyttrig og Selvgod til Hove besklager, bagvasker og agter at føre andre udi Bad og Fald, og kommer dog selv i samme Bad, Fare og Skade, som hand havde tiltænkt den anden. Fru Ultroe siger:

Det kun agtes lit til Hove, At den ene hand tør vove
Uret mod den anden Mand.

Verbarhed formørket bliver, Mandslet man for Kundskab skriver,
Penge Dommen løse fand.

Det 32. Capitel.

Isegrims fremmer Fodder, og hans
Hustrues Fru Grimholts Bag-Fodder blive
afflaede til Mikkel's Skoe, og et Stykke
af Bieruens Skind til en Skindsæk.

Brev Mikkel, Reynike, den falske Bandre-Selle,
Forvoldt, at Isegrim hand med sin Egte-Selle,
De

De begge skulle hver udlaaene tvende Skoe,
 Af sine fremmer Been den Ulv hand laante to,
 Fru Grimholt bagest fra hun mistede de tvende,
 Og disse fire Skoe fik Ræven med behende;
 Saa ynkeligen man opflaadte deres Been,
 At de hendaanede saa døde som en Steen,
 Saa Ulven med sin Biv og kjereste Veninde
 De havde nær det Saar til Døden faaet at finde.
 Den Rense ogsaa faldt for Bjørnen ilde ud,
 Hand miste til en Sæk et Stykke af sin Hud.
 Saaledes disse tre fik her af Ræven Plage.
 Saa gif hand, Nikkel, hen til Ulvens Egte-Mage,
 Og sagde: naa, Mama, min Hierte lille Snut,
 Jeg bær paa eders Skoe, hvi seer I da saa but?
 I haver været for saa meget Hierte-glade
 Til min Ulykkes Færd, min store Spot og Skade,
 Jeg glæder mig og ved, det saa med eder gaaer,
 At I for eders Synd lidt Poenitente faaer.
 Jeg har med dette Toy saa meget brudt min Hierne,
 Jeg under eder det ret gandske Hiertens gierne, (b)
 I haver været een af mine Frenker for,
 At bære Eders Skoe jeg derfor skal og bor.
 Hvad Alfad, som jeg faaer, det aldrig var saa meget,
 Saa skal I eders Part faae gandske ubesveget,
 Jeg maa nu vandre bort herfra til Lands og Bands.
 Fru Grimholt nær var død, var snart fra Bid og
 Sands.

Sin Mund hun neppelig for Pine kunde rere, (c)
 Dog sagde hun: I Sof, Gud skal paa eder føre

R 3

Fors

(b) Hvo der af en arrig Tref
 Roes, Berømmelse og Ære Udi Verden vil begiere,
 Er en stolt og grundig Siel.

(c) At tie og tænke Kaud ingen Mand krante: Kaud dette med sig
 Vel Glæde ombære, Er jeg paa min Ære Til glad udi mig.

Forbandelse og Skam for hiint og dette med,
 At I saa falskelig har kommet det afsted,
 Og kommet os i Bee, i Baand, i Rod og Qvide.
 Halv død og Ulven laae og maatte dette lide,
 De fulde Sandser de en vare fem hos ham,
 Der laae og Bjørnen med alt baade syg og lam.
 De vare bundne haardt og saaret gandske ilde,
 Den Ræv hand drev sin Spot det beste som hand vilde.
 Ja havde Niffel Ræv og saet Hingse sat,
 Forvist hand havde ham og her i Trunken sat.

I dette Capitel merck tvende Lærdomme.

For det første skal læres af dette Capitel den Farlig-
 hed, som henger over dem til Hove, og derom
 tale de gamle Vise saaledes: Der ere fire Ting,
 hvilke ingen velvillig annammer uden en Daare, og in-
 gen fand heller frie sig for det samme, uden den For-
 nuffige. Det første er, at være en Konges Tienere
 og hemmelige Raad. Det andet, at aabenbare sin
 Hustrue sine hemmelige Sager. Det tredie, at
 nytte forgiftige Ting. Det fierde, at fare til Søes.
 Thi de Vise sætte og ligne Herre's Tieneste ved et høyt
 Bierg, paa hvilket staae skionne Træer med god og lys-
 stig Frugt, men hos samme Træer ere mange dybe og
 forfærdelige Bjørne- og Ulve-Graver, og andre forgif-
 tige Dyr's Huler. Og hvilken der vil have og nyde
 samme Frugt, den samme skal vel ruste sig med Har-
 nist, Baaben og Bærge, og endda leve udi Rædsel,
 Frygt og Fare, &c. om hand skal noget af Frugten be-
 komme.

Ydermere skal her merkes, at Berden, som er
 tilbønelig til alt Ont, og besynderligen til Hove, som has-
 ve saare liden Misfundhed eller Medynk med hveranden,
 men hoo som Skaden faaer, hand tør ikke sporge om
 Spot

Spotten. Som og Ræven disse tre bespøtter til deres store Skade og Ulykke. Og det er saare brugeligt til Høve, at de Listige og Drentudere fortrykke og forsnilde de Eensfoldige og Fromme. Fru Uero taler om slige, som herefter følger:

Det alt er nu kommet i Bane og Bert,
 At kommer den Gode til Høve,
 Om hand fand en mere end Fromhed, da merk
 For Tøsse hand holdes paa Lyve.
 Til hannem der siges, min Herre en tør
 Paa Høve, Viis høstelig tale,
 Skiant mere hand gjorde end tredive for,
 Dog holdes blant een af de Gale.
 Men kommer en anden en Fusentas frem,
 Som dygtig fand braste og drikke,
 Kand Gaver forære, som haver sin Klem:
 Jo denne hand veed sig at stikke,
 Hand holder sig ferem, hand holder sig slink,
 Hand rigtig er Herren til Nytte,
 Man ham tør en lære, hand kiender et Bink,
 Hand veed sine Sager at skytte.
 Hans Skient, naar hand kræver sin vaulige Part,
 Vil hand ifkun minde saa sage,
 Den beste Bestalning hand janger saa snart,
 Dog bedre i Møget kand rage,
 End forestaae sig en Forretning saa ret,
 Der gaer efter galesie Lykke,
 Hand findes dog ikke paa rettesie Bret,
 Og søger dog adelig Lykke.

Det 33. Capitel.

Ræven tager fra Hoffet, foregivende
at ville gaae Pillegrims-Færd, og faaer af
Bædderen en Stav, som hand henger
Pæder-Sæcken paa.

Seel tilig meget froe, der Eolen knap var oppe,
Paa fire NikkelRæv hand af da monne hoppe,
Hand lavede sig til og smurte sine Efoe,
Ulvinden med den Ulv de hver ham laante to.
Hand gik for Kongen ind, og sagde: Eders Naade,
Jeg gandske færdig er og klar i alle Maade,
O! lader eders Præst nu læse udi Bon
For eders Pilegrim en signet Morgen-Bon,
At under samme Bon jeg sikkert siden kunde
Min Rejse udenlands fuldføre ud til Grunde.

Da Vædderen hand var Kong Nobels Capellan,
 Som gjorde Tienesten, som hand var altid van.
 Hand var og Skrivere, man Belling hannem kaldte,
 Hand skulde komme ind, som Kongen det befalte,
 Der sagde: for vor Ræv J læse strax paa Stand
 Et Pater-Noster; thi hand vil nu strax af Land,
 En Rejse skal hand gaae, som vel vil vare længe,
 Den Sæk, den Vandre-Sæk J hannem paa nu hænge,
 J række hannem og den Vandre-Stav i Haand,
 At hand sin Rejse-Færd desbedre slutte kand.
 Stormægtigste Monarch, var Præstens Ord og Tale,
 Jeg gjør det med Respect, hvad J mig vil befale,
 Men Kongen haver det vel hørt af alle Mand,
 At Nikkel Keynike hand er i Paven's Band,
 Om jeg forretter sligt, jeg stikker da i Fare, (b)
 Min Bisp, min Overighed, som tar paa dette vare,
 Om hand faaer dette Bærf at vide nu om mig,
 J Afferhuus jeg strax indsættes visselig,
 Jeg derfor ikke tør min Haand til dette røre,
 Man kunde ellers vel med Lempe dette gjøre,
 Paa det det ikke skal forvolde mig et Stød,
 Og jeg for Bispen staae da baade bleg og rød,
 Saa og for Provsten med Hr. Leséfund, til dette
 Kand Kapiamus Degn og noget hertil sette,
 Jeg vilde ellers nok forrette denne Stads,
 Som J begierede i eders Hof-Palads
 Af mig, paa Nikkel Ræv, hans Naade kand befale.
 Hvad, sagde Kongen, skal nu saadan Snaak og Tale,
 Det er kun Hviis og Hvas og heel unyttig Snaak,
 Seer til min gode Præst, J tiener ey Utak,

K 5

Bil

(d) Degnene og andre Lærde Er der gierne Spot paa særde
 Kor, dog en foruden Skiel,
 De med ont Exempel lære Andre Dat, og selver ere
 Udi Levnet ikke vel.

Vil J en læse ret og rigtig staae at bede,
 Det staae sig Djevlen til i Helvede her nede,
 Hvad agter jeg den Bisp, om hand i Kirken kom,
 J selv nu horer jo, at Nikkel vil til Rom,
 Hand vil sig bedre nu, vil J det da forstøre.
 Den Præst hand flaadte sig da lidet bag sit Dre,
 Og der hand Kongen saae af en vredagtig Aand,
 Paa Alter-Bogen hand da lagde strax sin Haand,
 Hand læste ivrig op de gudelige Bønner
 For Nikkel, som derpaa fun gandske lidet skienner,
 Hand andet torde ey, helst hand nu Frygten bar,
 Men denne Tale hialp saa meget; som det var.

J dette Capitel merk trende Lærdomme.

Først skal her merkes, at udi fordum Tiid haver været sli­
 g en Brug, naar nogen vilde gaae Pillegrims-
 Færd, saa pleyede hand udaf Præsten til Ydmyg-
 heds Tegn sin Stav med Belsignelse annamme. Men
 sli­ g Belsignelse, med hvilken Folket bliver forført til
 vrang Guds- Tyrkelse, haver visselig udi Grunden været
 en Formaledidelse; endskiont mange Mennsker have ikke
 villet forstaaet sli­ g, men have hiertelig Attraa til saa-
 dant. Derom taler den hellige David: De have el-
 sket Formaledidelsen, og den er dem overkommen,
 Belsignelsen ville de ikke, derfor er den viget langt
 fra dem, Psalm. 109.

For det andet gives her tilkiende, at Forsters og
 Herreris Prædikantere, Capellaner og Skrivere giore
 og si­ ge dem vide noget til Billie for Frygt og Egennyttes
 skuld, hvilket dog ikke er sammeligt, tilbørligt eller ærligt,
 og i det at Herrerne vide og tale sli­ g, da ere de ligesom
 deres egennyttige Tienere, og ligesom Herren er og vil,
 ligesaa ere og hans Tienere. Derfor siger Brentius
 saa udi Salomons Prædike-Bog: Raadhuus og
 Car

Cancelier ere flige Steder, udi hvilke man skulde finde ret Dom og Retviished; som Paulus siger: Vrrigheden bær Sverdet de Onde til en Straf og de Gode til en Bestiirmelse, Rom. 13. Er det ikke en stor Jammer og Elendighed, at ingensteds udi Verden bliver sunden flere urerwise og ugudelige Mennisker, end udi Raadhuse og Cancelier, hvor ingen andre skulde findes, end idel Fromme og Retwise, ja Retten selv. Hvor finder man mere Bestiirming og Trængsel over de Fattige, end udi samme Steder? som dog burde være de Fattiges Bestiirmelse og Bestiirmelse; Men det er dog ingen Under, thi Dievelen er denne Verdens Fyrste og denne Tiids Gud, derforer søner hand sig til sine, ligesaa ere Herrer og Fyrster og andre Verdens Bældige og ikke utilbørlige, thi Fugle med eens Fiere flyve gierne sammen. Skulde hand have sin Omgængelse med de Fattige, Bedrøvede og Fortrøkte, da skulde hand, maae vel skee, ikke sligt med dem udrette; men i det at hand bliver Verdens Fyrste, og kand anrette det, som Ont er, og anden Ulykke, da bliver hand hos sine Lige, som ere Herrer og Fyrster og andre Bældige her paa Jorden, indtil at hand formedelst dem sin Billie udretter og fuldkommer, og udi den Sted, som skulde være Hielp, Trost og retvis Dom, der anretter hand det, som ugudeligt er og alt Ont, ic.

Kor der tredie straffer Voeren her alle Bisper og geistlige Personer. Thi Bispens rette Embede er at læse og prædike Guds Ord; Christus er vort Hoved, Hyrde og eneste Bisfop, men de andre Bisper ere Ordets Tienere, og skulle arbende udi Herrens Biingaard, og føde os med Guds Ord, og gaae os fore udi al Sammelighed og ærligt Levnet. Thi en Bisfop efter Pauli Lære kaldes en Tilsynere; derforer bor hannem at have god Agt og Tilsyn til sine Saar, og have Om-

hygs

hyggelighed for deres Levnet og Gierninger. Thi en Biskops Embede er et tjenstagtigt Navn og ikke Bærdigheds.

Item, en Biskop skal have en nødtorstig Huusholdning og Livs Næring, og med Troens og hans Levnets Exempel søge Guds Ords Kraft og Magt, Roes og Bærdighed.

Item, en Biskop skal slet intet have at gjøre med verdsligt Regimente, hand skal ikke være Dommere, Advocat eller Forlovere, paa det at hand ved slige tjemelige Sager ikke forhindres udi Guds Ord.

Disse foreskrevne Puncter ere lige med det hellige Evangelio, og have deres Grund i den hellige Skrift, og alt det, her kand siges imod, er falskt og kommen af Dievelen.

Men disse Bisper, som nu ere, leve saare ilde efter disse Puncter. De ikke alleneste hverken læse eller læse den hellige Skrift, men og bekymre dem med verdslige Sager og Handel, og ride til Herre-Dage, enddoq at Paulus siger: Den som tjener Gud, skal ikke bekymre sig udi slig verdslig Handel og Regimente.

Item, de prædike intet, have ikke heller Sorg og Omhyggelighed for deres befalede Faar, med det som dem til et christeligt Levnet og Salighed kand være nytteligt, men kaldes alleneste naadigste Herrer, beskatte og plage deres fattige Undersaatter imod Guds Befalning.

Item de see igiennem Tingre, og tilstede aabenbare Hoer mod Guds Lov, de foragte Egteskabs-Stand mod Guds Befalning og den christne Frihed, de beskytte og forsvare de drukne, ulærde og urene Præster, og befale slige deres Embede, den gandske Christenhed til stor Forhaanelse og Bespottelse, som hver Mand veed.

Item, de leve ifft heller, som fromme Bisper og Sielsoergere tilhøre, men med lersfærdige og mistænkte

Ver-

Personer, og have Dingængelse med Horer og Hore-
Jægere, hvilket dem udi deres egen Lov haardeligen for-
bydes.

I det at Bisperne, som ere i denne Tiid, ere slet
afvigede, og forvandlede fra de ærlige gamle og fromme
Bispers Levnet og Stand udi en ugrundet, falsk og skæ-
delig Stand og Levnet, som er uchristelig og uden af
Skrift, som af disse foreskrevne Puncter letteligen kand
forstaaes, desligeste og videre udi den hellige Skrift læ-
res og gives tilkiende; derfor bliver Bispen i denne
Bog af Poeten kaldet: Hr. uden Grund, ligesom
den, der er frafalden fra sit rette Bispelige Embede til
et ugrundet og ugudeligt Embede.

Provsten, desligeste og Degnen, ere ligesom Bispen
(det er deres Hoved) ogsaa afvigede af deres rette Embede
og Befalning, bruge nu allehaande nye Løgner og nye
Fund, ikke alleneste deres Undergivne til Besværing,
men ogsaa deres egne Jevnlige, som ere Caniker og an-
dre geistlige Personer, (hvilke de dog skulde forsvare, be-
skytte og beskierme,) paa det de kunde faae Sækken fuld
og blive rige, fore et stille og roligt Levnet. Derfor

nævnes Provsten Hr. Løsefund, og Degnen
Hr. Kapianus.

Det 34. Capitel.

Ræven gaaer sin Ven, og lader sig at
være saare bedrøvet, og alle andre Dyr maae
ledsage hannem ud paa Beyen.

Her Bellin havde læst alt over Rævens Dætte,
Hand ferdig gjorde sig, og vilde sammenpafte,
Den Sæk og Bandre: Stav de monne han
nem faae,

Hand sig forlyde lod til Rom at ville gaae. (c)

Hand lod og falde ned de falske Hylke-Taare,
Den Crocodile-Graad, paa Kinderne saa saare,
Hand saare ilde lod, og jamrede sig hart,
Dog mest fordi hand ey med alle gjorde flart,

Dg

(c) Gammel Tale længe siden har jeg hørt, da jeg var liden:
Simpel Mand drog af til Rom.

Men hvordan sig altina vender, Dette sig dog rigtig hender:
Dobbelt Skalk tilbage kom.

Dg for hand en med dem, som der til Hove vare,
 Da kunde bringe i sig Jammer, Mod og Fare,
 Som Bruun og Tieggrim, ja og Frue Grimhold med,
 Men hand dog kunde en det komme ud afsted.
 Saa bad hand alle dem, den hele Dure: Skare,
 De skulle giøre Bon saa mange, som de vare,
 Hand hastede heel hart, og vilde nu afsted,
 Hand var saa got som halv om ikke gandske ræd.
 Det gif nu hannem, som en vittig Mand hand lærer:
 Den gierne frogter sig, som Skylden paa sig bærer.
 Hvad, sagde Kongen da, hvad skal nu dette til?
 At I, min gode Kæp saa meget haste vil.
 Mig er det hart imod, det fand jeg eder sige;
 Ja, sagde Keynife, afsted jeg nu maae sige,
 Hvo Got forrette vil, for ham er Tiden kort,
 Derfor lader mig, min Herre, fare fort.
 Da sagde Kongen strap: med Fred I hen fand fare,
 Dg bod saa strap derhos den hele Hoffets Skare,
 Som der tilstede var, de store med de smaae,
 De skulle hastelig med ham paa Benen gaae,
 Dg smukt geleyde ham, og Selskab hannem giøre,
 Foruden disse tre, som I nu horde føre,
 Bruun, Tieggrim og den Ulvinde, alle tre
 De Dode enkte sig i deres store Bee.
 Med sliq en Brass og Bran man bad da Kæven slippe
 Af Kongens egen Gaard, foruden Skam og Hvippe
 Alt med sin loyne Sæk og store Bandre: Stav
 Den rette Konge: Ben til Sancte Peders Grav,
 Der havde hand sit Lverd, som Mette Gieds til Møre,
 Just der hun kom derhen, da miste hun sit Dre, (f)
 Som

(f) Priseligt det ikke er,
 Skal du nu forstaae og merke,
 At den ene sætter stærke
 Øren paa den anden her,

Da besriger bannem jaa
 Øret Eroe og gjorde Love,
 Eroe mig, Gud vil ikke fore,
 At hand det so hevne maa.

Som Pelle i en Hast nu vendte af til Rom,
 Og strax blev flynget op, da hand til Steden kom.
 Hand Kongen havde nu saa skammelig bedraget,
 Ham Kronen satte paa, som udaf Bast var taget,
 Et Skæg af Blaar og Hor hand havde hannem flet,
 En Næse udaf Bøx hand har paa hannem set.

De maatte alle ham nu følge udaf Gaarde,
 Som hand tilforne der til Siender sig udfaarde.

Til Kongen sagde hand, da hand tog til at gaae:
 Seer, eders Naade, til, at disse ikke saa
 Bortkommer, Isegrim og Bruun jeg meen og tænker,
 Som ligger fangen nu i Salkensteen i Lænker;

Thi kommer de nu ud, saa sandt det ey var got,
 Le Kongen skulde da paafore Skam og Spot,
 De ere begge to med Trekker ovenfulde,
 Stod det til dennem nu, aflive vist de skulde.

Der dette var bestilt og alt saa moune skee,
 Lod denne Villegrim sig her ensfoldig see, (g)
 Og gif ret simpel frem, og takker dem med gode,
 Kong Nobel vendte sig til Slottet, hvor hand boede,
 De andre Slottets Dyr, som vare ved den Sag,
 Gif nogle af dem for, og nogle de gif bag.

Den Ræv hand gif afsted, og sørjede saa saare,
 At mange over ham udøste Suk og Taare. (h)

Til

(g) Med Trekker og Sviig
 Vil Verden bestrikke, Hver Mand troe du ikke,
 Det raader jeg dig.

(h) Trofasthed, min Hiensens Ven,
 D! hvor selsom er din Komme
 Du i Verden til de Fromme,
 Du er renst for længe hen.
 Hvo dig finder, finder og
 Kierlighed til al din Vandel,
 Men det er en kostbar Handel,
 Sielden ret du findes deg;

Thi jeg meen du var til pas,
 Gandske hærder som en Bonne,
 Men nu kand jeg see og kiunde,
 Du som Løg er blod og bras,
 Du er vceg og smidia saa
 Som en Bidde, som en Linde,
 Trofasthed, hvor skal jeg finde,
 Hvor skal jeg dig rigtig faae?

Til Haren sagde hand: skal vi nu skilles ad,
 Det krænker nu mit Sind, og gior mig lidet glad,
 Jeg beder, at I vil nu ikke fra mig rende,
 Gaaer med en liden Milt, og Belling med, min Frende,
 I mig fortornede ret aldrig, det jeg veed,
 O! gaaer dog lidet med ad over denne Heed,
 I Ubergtede, I gode Mænd og Fromme,
 De alle glæde sig ved eders gode Komme,
 I heel gudfrygtelig har eders Levnet ført
 Med al Udstadighed, jeg andet ey har hørt.
 Ret lige saasom jeg før pleyede at giøre;
 Den Tiid jeg lidet der var inden Kloster-Døre,
 Og var en Capusin, og holdt mig ret og slet,
 Smaaæ Lov og lidet Bræs jeg veed er eders Ret,
 I frem for anden Mad vel dette monne lide,
 I hverken Kiød og Brød har lært, som jeg, at bide,
 Med sliq en Smigre-Snat og hyffelagtig Priis
 Udsorde hand de Gaar ret ud paa denne Tis,
 Saa de nu ginge med saa længe, som hand vilde.
 Men Lampe kom til Tiids til et bedrovet Gilde.
 De ginge frem og frem foruden Bræk og Knuus
 Til Maleparti Slot og Nævens eget Huus.

Dette Capitels Udlegning og Forstand.

Forst skal her merkes mange falske Pillegrimes Ondskab, og mange skinnende Helgenes og foraislige Skalkes Utroe, som ere disse formengde Geistlige, hvilke forsøre og bedrage Herrer, Syrsterlande og Stæder. Disse samme ere de, som Christus omtaler Matth. 7. Thi de ere og skinne udvortes hellige og fromme, men indvortes ere de glubende Ulve, og ved deres Srugt skal man kiende dem, thi man plukker ikke Sigen af Torne, ikke heller Viindrue af Tidler, og for saadanne skal man vindskibelig vogte sig.

S

Her

Her bliver ikke heller fundet Troe eller Love hos Denne svigefulde Ræv, men allene allehaande optænkte Helighed udvortes, men indvortes idel Falskhed, Utroffab og Svig, som hand og selv herefter med sin Gierning beviser.

For det andet. Hvert Menniske, som vil reyse eller vandre nogen Steds, skal vel agte og see med hvem hand vandrer, og skal, saa meget som hannem mueligt er, sige og sige alt ont Selskab, paa det at hannem af slikt løst og ont Selskab paa Benen ikke vedersfares det, som ont og skadeligt kand være. Unge og uforfarne Personer, Drengæ eller Piger, som allene agte og besinde det, som smukt og lystigt er at høre, og ikke det, som sommeligt, nytteligt og got er, besinde funde, dent er dette en saare nyttelig og merkelig Lære og Underviisning, ville de ellers være uskæmmede paa deres Liv, Gods og Ære, gode Rygte og deres Salighed.

For det tredie. Hvert forstandigt Menniske skal ikke sætte Love eller Liid til smigrende og sødtalende Ord, med hvilke hand bliver roset. Thi under slige Ord ligger bedæft og skjult Svig, Bedragerie og anden Fare. Et daarligt Menniske horer gierne, at hand roses, thi denne forfængelige Ære og Roes forfører hannem, men en viis Mand agter slig Roes, som gaaer af en Falsk og Utroes Mund, saare lidet, begierer heller at straffes og læres. Thi med slig Smiger, søde og listige Ord, forraadde Ræven baade Haren og Vædderen, der de horde, at hand saa roste dem, som herefter følger.

Det

Det 35. Capitel.

Ræven tager Haren ind med sig, og bider ham ihjel, og siger sin Hustrue, hvorledes hand blev løs.

Her de for Elotter kom, og Kænsen havde Ende,
 Da sagde Rævnikke til Bellin: kiere Frende,
 I ble lidet her, nu bliver det vel got,
 Jeg løber lidt herind paa eget Huus og Elot,
 Jeg tager Lampe med, og ham herind vil føre,
 Og hviſke ham en Ord i hans det ene Ore,
 Hvormed hand troste kand Fru Ermelin, min Liv;
 Thi hun bedrovet er udi sit usle Liv,
 Og meer hun blive vil, den arme ſtakkels Qvinde,
 I kand det, kiere Ven, vel gierne selv befinde,
 Naar hun at hore ſaaer, hvordan min Sag den er,
 At jeg mig tager paa den lange Kæpse-Fær.

De beste søde Ord hand gav nu disse baade, (i)
 Alt for hand kunde her desbedre dem forraade,
 Det var hans Billie, hans Forsæt og hans Sind;
 Dermed hand med sig tog den arme Lampe ind,
 Hvor Ræve-Tæven laae i Sorrh, Rød og Baade,
 Saa got som gandske Dod med hendes Unger baade,
 Hun meente, at hans Sag den var saa gandske bøs,
 Hand aldrig nogen Tiid slap ud fra Kongen løs.
 Men der hun hannem saae ad Døren ind at træve
 Med Sækken paa sin Ryg og Staven i sin Næve
 Og Skoe paa Fodderne, alt efter Kense-Skik,
 En stor Forundrelse hun over hannem fik.
 Hun sagde halv forrykt: o! Hierte Mand, min Herre,
 Det er vel gaaet galt med eder nu, desverre!
 En Fange, sagde hand, jeg var paa Kongens Slot,
 Men Kongen gav mig løs, hand gjorde mig og Got.
 Al Verdens Pillegrim jeg sikker nu maa være,
 Saa Bruun og Tsegrim de maae saa længe bære
 Paa deres Løstes Ret ved Baand og ved Arrest,
 Jeg takker Kongen dog for dette allerbest,
 For hannem har jeg nu den store Naade fundet,
 At tage Lampe hiem, hand haver mig forundet,
 Og giøre nu hans Ret, som det sig ellers bor,
 Thi Majestæten hand mig dette sagde for,
 At min Forrædere den Lampe monne være,
 Jeg hannem derfor bør kun liden Tak og Ære,
 Merk det, Fru Ermelin, min Ægte-Hustru kier,
 Hans Dod og Endeligt er derfor hannem nær. (k)

Der

(i) Hver hand mener, frie hand er,
 Skiont hand bruger Svig i Vandel Og en stor spidsfindig Handel,
 Og vil roses af enhver.

(k) Ingen From jeg vel vil raade, At hand ubi nogen Naade
 Giv sig blant de Ondes Tal; Thi hand strax forraffes skal.

Der Lampe det fornam, hand blev da meget bange,
 Og vilde have rømt, den arme Mand og Fange,
 Men ikke nogen Steds hand kunde komme bort,
 Thi Mikkel havde vel forvaret Dør og Port.
 Hand sprang paa hannem strax, og greb ham i hans
 Strube,

Ey forre Lampe var i verre Morder-Grube,
 Hand raabte Bellin an om Hielp saa ynkelig:
 Den onde Pillegrim hand nu vil myrde mig.
 Men snart det var bestilt med gode Lampes Tale,
 Grev Mikkel sønderbrød hans Hoved, Hals og Hale. (1)
 Saa favnede den Kæv sin nye indbudne Gæst,
 Hand sagde: lader os faae Mad, som vi fand best,
 Det er en skionne Steeg, en feed og spekket Hare,
 Vi ville hannem nu en længere forvare.

Mod slige Giefte skal man øve saadant Spil,
 For længe siden jeg ham dette sagde til.
 Hand skal paa denne Tiid en mere paa mig kære,
 Ey heller skal hand meer Per Nattes Brev ombære.
 Den Kæv med Børnene og med hans Benne-Biv
 De vældig plukkede den arme Lampes Liv.

Tak, sagde Ermelin, skal Dronningen nu have,
 Jeg takker Kongen og for denne deres Gave,
 I ser og synderlig for denne fede Ræt.

Snart, sagde Keynise, faaer Mad, og bliver mæt;
 Det rækker vel nok til, nu haver jeg min Mætte,
 Hand er saa feed og god, det fand heel vældig hvette,
 Skal jeg i dette Verk end selv anvende Gliid,
 Da skulde I forvist det spørge denne Tiid,
 At mine Fiender, som saa stemt mig af vil male,
 De skulle selver det heel haardelig betale.

(1) En smuk uskoldig Mand med Vold hvo forureuer,
 Den samme her forvist for en Tyran jeg setter.

Hun sagde, Ermelin, om et jeg spørger end:
 Hvorledes blev I løs saa snart fra disse Mænd?
 Da sagde Keynike, min Hierte-gode Frue,
 I otte Dage jeg nu ey i denne Stue
 For dig opregne kand saa heel fuldkommelig,
 Hvad Trekker jeg har gjort, hvad Kenker, List og Ewig
 Jeg haver spundet op mod Kongen denne Sinde,
 Ja Dronningen og med, den naadige Forstinde,
 Saa alt det Venkskab, som imellem dem og mig
 Har været, det er nu heel tønd og skuffelig.
 Jeg veed og saare vel, at dette bliver verre,
 Naar Sagen rettelig betænkes af min Herre,
 Hand til en skammelig Forrædere mig gjør,
 Naar hand den rette Grund i disse Sager spør.
 Og fik hand mig igien paa Slottet nogen Sinde,
 Jeg fik vel Skam og Last, jeg fik det vel at finde,
 Hand en da for mig tog det dyre Sølv og Guld,
 End aldrig om det var den store Kiste fuld.
 Hand helmer ikke, for hand mig herop kand lede,
 Og om hand faaer mig fat, da faaer jeg vist en Hede,
 Hand lader ikke af, for hand faaer hengt mig op,
 Og for at Ravnene faaer pillet af min Krop.
 Thi maae vi derfor ind i andre Landers Ende, (m)
 Hvor ingen fiender os, og vi slet ingen fiende,
 Jeg gierne var tilfreds, jeg nu i Everrig sad,
 Der vanker Proviant, heel fersk og lefker Mad.

Der

(m) Hvo meget skal søres og slakte omkring,
 Det agter jeg nødigt at være,
 Resnuderlig, naar hand i alle de Ting
 Sig viselig ikke vil være,
 Ey heller vil lære de Sæder saa smugt,
 Og sig nu for Alvor begive
 Til ærlige Sæder i Være og Tugt,
 Hand from og fornuftig kand blive.

Der vanfer Høns og Gæs, ja Harer og Kaniner,
Bruun Sukker, Dadeler, Prunceller og Rosiner,

Der er nu mangen Fugl, alt baade hvid og rød,
Med Æg og evret Smør de bage deres Brød.

Der er det ferske Vand, saa god som Biin de Grave,
Foruden al Forgift man dette her Kand have,
Galliner faaer man der, saa kaldes Fiske,
De smage bedre der, end her Rosinerne.

Der ere Vender nok, saa mange man kand fange,
Ja Pullus, Gallus med, og det saa saare mange,
Det mine Fiske er', det skulle J forstaae,
Ret langt jeg ikke tør om dem i Vandet gaae.

J Klostret Ællemaae jeg aad da saadan Føde,
Da jeg var Klusener foruden Skuld og Brøde;
See, Hustrue, ville vi nu leve udi Fred,
Da maae vi herfra did, og J maa følge med;

Paa det J denne Sag kand ret forstaae til Grunde,
Saa lod da Kongen mig gaae bort i samme Stunde,
Da jeg tilsagde ham den store rige Skat,
Som Kongen Emerich tilforne havde fat.

Jeg viiste hannem hen til Barnebyl i Skaane,
Men see, der faaer hand en det Sølvs og Guld at laane,
Om hand nu ledte end derom til evig Tiid,
Saa sandt hand finder en en Skilling eller Hviid.

Derfore bliver hand mig gram og vred paa Love,
At jeg svigagtelig saa torde dette vove,

Jeg pudste hannem flink, og løy for hannem saa,
For jeg kom løs og frie, og maatte sikker gaae.

Det var en nær derved, de op mig vilde henge,
J denne store Nød jeg stod saa gandske længe,

Jeg kunde nogen Tiid en større Jammer faae,
End den jeg samme Tiid for mine Dyne saae.

Det gaar mig, hvor det kand, jeg sværet denne Sinde,
At aldrig nogen skal, en Mand en heller Qvinde,

Mig mere lokke til at gaae om Kongens Gunst,
 At slippe altid frie, dertil hor største Kunst.
 Jeg haver af hans Mund alt vristet ud min Tomme,
 Tak den, der lærte mig saa listelig at rømme.
 Strax sagde Ermelin: min Hierte-fiere Mand, (n)
 Skal vi nu luste om i ubekiendte Land,
 Saa sandeligen, om vi ikke legges ode,
 Jeg vilde heller, at vi begge vare dode,
 Paa eders eget Slot J selv en Herre er,
 Hvad vil der blive af, om vi nu komme der?
 Taer det Uvisse ey for det vi har i Hænde,
 Det er de beste Raad, jeg eder veed at kiende,
 Her kand vi leve vel foruden Skam og Last,
 Bort Huus og heie Slot er vældig, stærk og fast.
 Ja, vilde Kongen end os Bold og Skade giore,
 Og en Beletring os paa fiendtlig Viis paafore,
 Belegge Beyene med al sin hele Magt,
 Som J kand nok forstaae, hand haver udi Algt,
 Vi ikke kunde faae det mindste Kul og Brænde,
 Da haver vores Slot vel mangten lonlig Ende,
 Vi ville komme bort, og hannem saa undgaae,
 Vi veed jo Beyene, de store med de smaae.
 Mand lille, Hierte-Maud, der vilde vel tilhøre,
 Om Kongen skulde os med Bold og Magt udføre.
 Ney, lader dette staae, og agter saadant ey,
 Fast mere krænker mig den anden stygge Ney,

At

(n) Saadan Qvinde, som anretter I sin Fromhed ingen Svig,
 Over Broderstab jeg setter Og al Venstab inderlig.
 Naar at dine Brødre alle Fra dig vige, staaer hun stiv,
 Vil i Røden ey undsjalle, Setter Bedst sit Buds og Liv.
 Hun med Trosten ey undlader, Som hun tierligst veed og
 land,
 Naar hun seer, at dig forlader Hver en Broder, hver en
 Mand.

At J med Løftet var saa meget snar og sage,
 Og Kongen lovede med Fed, at vilde drage
 Til Paven udi Rom og til et helligt Land,
 Det mest fortryder mig det haardeste det kand.
 Da sagde Keynike: o! græmmer eder ikke,
 Jeg sværrer paa min Troe og faste Næve-Dykke,
 Det bedre foret er, end miste her sit Liv,
 En Biis har sagt mig det, min kiere gode Biv, (o)
 Med hvilken Mand jeg mig i Skriftemaal bespurde,
 Der sagde, at enhver betvungen Fed den burde
 Slet intet agtes paa; thi intet det var værdt,
 Det hindrer ikke for en lumpen Natte-Fiirt,
 Jeg meen, den lumpne Fed jeg gjorde i min Baade, (p)
 Jeg bliver hiemme nu, som J mig moome raade,
 Slet intet nogen Ting jeg giøre kand til Rom,
 Endskiont jeg i min Fed vel høitig seer derom.
 Til hiint Jerusalem jeg heller ey vil fare,
 Det intet er bevendt, jeg tager andet vare,
 Maaskee jeg der ey sandt engang saa meget Got,
 Som det jeg haver her paa alt mit hele Slot.
 Maaskee det hendtes os, at der var meget verre,
 Vil derudover mig min Konge og min Herre
 Forsølge reent i Grund, da komme mig i Nød,
 Forviist det blive skal ham selv det verste Stød.
 Er hand mig end saa stærk og mættig udi Fare,
 Hand naaer sit fulde Berk, jeg tager hannem vare,
 Jeg tager hannem vis, det skal J faae at see,
 Jeg binder Bieldet an paa begge Ornene.

S 5

Jeg

- (o) Hvo sit Løfte meget sminker, hønt glaserer, og doo hinker,
 Hand af mange holdes kand for en salik og daarlig Mand.
- (p) Giorde Løfte, Troe og Love, Som ved Falskhed staaer i Bore,
 Naar det brudes, straffes ey.
 Rov og Mord anretter manag, Og er ey for Kongen bange,
 Der er vred for saadan Rey.

Jeg gjører hannem Ont, det skal hand faae at føle,
 Jeg legger hannem ned i en forvirret Sole,

Wil hand forfølge mig, hand rammer en sit Meed,
 Det hand i Hu og Sind var tusind gange vreed.

I dette Capitel merk fire Lærdomme.

Den første. Ingen skal være saa simpel, uforsaren eller uforstandig, at hand lader sig af sin Uvens søde Tale, store Lofte og Tilsagn bedrage eller forraade; som her denne vanvittige og uforstandige Lampe troede denne listige Rævs smigrende og søde Tale, og kom derfor om Halsen. Derfor lære de gamle Bisc saaledes: Hvo ikke veed at vandre eller omgaaes med sin Uven, og besynderligen med den Uven, hvilken man dog nødværstelig haver behov, den samme lever ligesom den, der staaer udi Søve for en Elephant udi Livs Fare, dersom een sætter slet ingen Love til sin Uven, da er hand allerbest og vissest forvaret.

Den anden. De onde, underfundige og falske Mennsker forraade, oversalde og besnilde tit og ofte de Arme, Fattige, Enfoldige, Uforstandige og Simple med ret opsat Sind og Billie uden al Marsag og Ret, lade sig enddog tykke, at de gjøre saare ret og vel der udi, og betænke nogle smykkede og listige Marsager, med hvilke de bedække og smykke deres onde Handel; Ligesom Ræven her og beskylder Haren, at hand skulde have beklages hannem for Kongen, for hvilken Sag hand hannem nu dræber og opæder. Udi sliq Maade seer mangen tit og ofte en liden Skæv udi en andens Dye, men i sit eget seer hand ikke en stor Bielke.

Undernes Hukommelses Bog siger:

Det Land man høyt skal stue af alle sine Kræfter,
 Som aldrig nogen Tiid ved Troe og Være hæfter,
 Hvor hver en vittig Mand reageres af de Dumme,
 Hvor hver en arrig Siel hand raader for de Fromme

Med stor Fortryffelse, som de af dennem lide,
 Og udi deres Ord al Sandhed af maae bide,
 Og hvor Hr. Omnes hand vil gaae for Dyrigheden,
 Og give Dyd og Got en Fandens slem Besteden.
 Til saadant Land og Bye du ingen Tide vandre,
 Thi deres Ondskabs Tid de aldrig vil forandre.

Der findes tvende slags Staldbrodre, sige de gamle Bise: Den ene er trofast udi sin Kierlighed, men den andens Kierlighed er med Opsæt og Besindelse; thi hans Tale er sod og hans Hierte er falskt og swige-fuldt, men en troe Staldbroder skal vove sin Hals for hans Staldbroders Belsærd. Ingen skal overgive eller forlade sin Staldbroder, for hand er utroe, men hand skal vindskibelig vogte sig for hans falske Nykker og Anslag; thi hvilken, som giver sig udi Fred og Forsigelse med sin Uven, og desimellem sig ikke vogter og forvarer, den samme er ligesom den, der efterfølger sin egen Lyst og Begiering, og æder Been og Graader for Kiød og Fisk, hvilke hans Mave dog ikke kand taale eller fordøye, men er hannem usundt, og kommer af sligt udi Sygdom, Nød og Fare.

Den tredie: Hvilken efter sin Venlighed og Bærelse nogensteds sidder eller boer, skal ikke af Vetsærdighed eller uden stor Marsag flytte eller fare udi et andet fremmed Land eller Stad; (q) thi man veed vel, hvor man er og hvad man haver, men man veed dog ikke tilvisse, hvor man skal komme, eller hvad man finder der for sig, som man kommer. Derfor skal een ikke uden Nød sin Bolig og bekiendte Stad forvandle; ligesom Rævin den her og raader Ræven. Thi de Bise sige, at de, som fare lang Ben over Søe og salt Vand, (r) og so-
 res

(q) Enhver som sidder vel i alle gode Maade,
 Hand stille sidde maae, det vil jeg hannem raade.
 (r) Cœlum animum mutant qui trans mare currant.

res mange Lande og Stæder igiennem, de samme for-
vandle og forandre vel Lusten, men ikke deres medfødtte
Sind og Væsen, Stædernes Dnystfistelse gjør ingen an-
derledes til Sinds, end hand er, &c. At fores mange
Lande og Stæder igiennem, deraf bliver ingen desvisere,
ellers vare Kræfter og andre Fugle de allerviseste, men
naar man vindskibelig agter paa Folkenes Væsen og
Sædvane, Brug og gode Levnet og gode Dingængelse,
der ere ærligst og best, det samme gjør flogt, vüst og for-
standigt Folk. Derfor love og prise de Græker merkelig
Ulyffen, at hand igiennemvandrede mange Lande og
Stæder, og samme Lands og Stæders Sædvaner, Sæ-
der, Brug og Skik agtede, beholdt og bevarede. Thi

En Hiemmesfodding, som en veed Af noget Got at sige,
Er agtet for en galen Geed Af Fattige og Rige.

Det fjerde: Poeten vil her med bedækte Ord, at
en tvungen Eed, som bliver soeret af Frygt eller Rædsel,
forbinder ingen; thi Rensers-Loven siger: hvad som hen-
der og skeer af Rædsel, Bold og Magt, haver ingen
Fasthed, eller forpligter nogen at holde. Enddog at
Ræven beskyldes og befindes med aabenbare Giernin-
ger, bliver løs og frie formedelst sin listige Logn, saa
vil hand dog beskytte og skiule sin onde Sag med Loven,
ligesom Kongen havde tvunget hannem samme Eed af.
Men Ræven bruger her den Kommeriske Practik, hvil-
ken udi Rom er sædvanlig og brugelig, saa at een maae
sige Ja, og mene dog Men udi Hjertet, desligeste maae
og een svære en Eed, hvilken hand dog ikke agter at
holde, men hand skal dog strax lade sig ved Pavelig
Magt, ad Cautelam, afløse, og lade dispensere over
samme Eed. Udi sliig Maade love og svære alle Papi-
stiske Bisper, Præster og Munke mange Stykker at
holde, og holde dog ingen af dem. De sige, Eeden skal
man svære, og giøre sig der slet ingen Samvittighed
over,

over, om hand det ikke holder; thi det er saa udi Practi-
 fen aldeles sædvanligt. Derfor at giøre Eder og Lof-
 te, og dem ikke at holde, er hos Præster, Munke og
 Munker saa saare sædvanligt og gængse, som Lopper
 og Fluier om Hosten i Augusto, &c.

Det 36. Capitel.

Bædderen kalder paa Haren, hvorpaa
 Ræven taler smigelig til Bædderen, og
 forraader ham.

Smidt ude Bellin stod, begyndte saa at fise,
 Hand raabte: Lampe, hou, vil I derinde blive,
 Hey, kommer ud igien og lader os nu gaae.
 Der Bellin Keynife gav dette at forstaae,
 Strax Ræven hand gik ud, og lagde saa sin Tale:
 Naa, gode Vrd igien, hvad har I at befale?
 Den gode Lampe bad, jeg skulle sige saa,
 I torde ikke ved at tage saadan paa.

Hand

Hand gjør sig lidet glad med sin den gode Frenke,
 Hand drikker, dandser om, det kand J selv vel tænke,
 Vil J ey vie meer, men for i Beyen gaae,
 Da straxen skal J mig nu lade det forstaae.
 Hand eder følger strax, nu staaer hand lidt og spiser,
 Og læser midlertiid de sidste nye Aviser,
 Hans beste Frenke, som min egen Frue er,
 Hun holder ham nok lidt, hun haver ham saa fier.
 Da sagde Bellin her: hvi buldred J saa saare?
 Der Lampe skreeg saa stærk, og raabte inden fore:
 O! Bellin, kommer mig til Hielp, min fiere Ben,
 Hvad gjorde J ved ham? hvor slebte J ham hen?
 Da sagde Keynike: der jeg min Nød fortalte,
 For min Frue Ermelin, hun ikke det befalte,
 Men der jeg talte om det store dybe Vand,
 Jeg skulde fare paa, da daante hun paa Stand.
 Der Lampe dette saae, at hun tog til at falde,
 Begyndte hand af Bee paa eder strax at kalde,
 O! Bellin raabte hand, o! hielper i vor Nød,
 Min Frenke daanet er, og ligger gandske Død.
 O! Mikkel, Mikkel Kæv, her andet er paa Jærde,
 Var Bellins røde Ord, her andet er i Giærde,
 Det maae nu staae derved, det være, hvad det kand,
 Hand raabte ynkelig, piinagtig raabte hand.
 Ney, sagde Keynike, nen, frygter en for dette,
 Bor Lampe skader ey det mindste paa sin Hette,
 Ney, for hand noget Ont skal hendes i mit Huus,
 Da heller vilde jeg mit Been det var i knuus.

Dette Capitel's Udlegning.

Først og fornemmelig skal vindskibelig merkes udi
 dette Capitel, at et utroe, falskt, ont og listigt
 Menniske sin Ondskab, Lustighed og Forræderie,
 hvorved hand andre agter at svige og forraade, kand
 beintykt

besmykke og behenge med artig og subtil Løgn, at den anden, om hand ikke er viis og forstandig, neppeligen skal sligt merke eller forstaae, og dersom hand ikke er vel forsynlig, men letteligen troer slige Dyensfalke og falske Spitshatte, da bliver hand skuffet, og kommer udi Nød og Fare, og endeligen paa det sidste om Halsen; Ligesom Vædderen her bliver skuffet af Ræven med hans falske Løgn, i det at hand siger, at Lampe gier sig glad, ic. hvilken hand dog havde myrde, søger her med videre Marsag at forraade og svige hannem.

De gamle Vise sige: Den Utroe, og hvilken sig med Ewig og Ondskab opholder og føder, som Ulven iblant andre Dyr, slig een skal man ikke troe eller sætte nogen Love til. Item, man skal bevare og vogte sig for smigrende, sødtalende og skinnende Ord; hvo der ikke gier, hand fortaber sig selv derunder, men en viis og fornuftig Mand lader sig ikke med Ord bedrage, men de Uvise sviges med slig sød Tale og Ord. Derom siger Fru Utroe saaledes:

At Utaalmodighed i Verden har sin Gænge,
 Det haver Utroskab forvolder saare længe,
 Den ene gider en den anden seet i Live,
 Naar Gud hand een af dem god Lykke monne give,
 Den Utaalmodige hand sticle Dren vender
 Til Lykkens egen Søn, og Had til ham optænder,
 Sin Utroskab hand ham beviser alt for sage
 Det meste, som hand fand, i alle sine Dage,
 Med Falskhed gaar hand om, at hand fand ham bestrikke,
 Og vende hannem fra sin gode givne Lykke,
 Hand sritter hannem ud, som beste Skriste-Fader,
 Med smigrefulde Ord, med jalste Ord og Lader.
 Naar hand hans Lykighed da monne sulde beqrube,
 Hand sætter hannem stur med Løgnen udi Ruibe,
 Stafferer Løgnen vel alt ester eget Lykke,
 Og gier ham sønlig blind udi hans beste Lykke;
 Eensoldig Verlighed hand saa om Dren bærer,
 Og slig en ærlig Mand med Tunge-Brodden stærer,

Som hand den Slemmeste i Verden var at finde,
 Og gior ham med sin Snak Uvenner mange finde,
 Og alle hade ham, og hannem reent fordomme.
 Den Utroe fand man her af Frugterne beromme.

Det 37. Capitel.

Kæven bedrager Bædderen med listige
 Ord, og kommer ham om sin Hals.

Da sagde Kevnite til Bellin: selv I horde
 Paa Slottet, hvad for Ord og Order Kon-
 gen ferde,
 Jeg skulle hannem Bud tilbage sende brat,
 Vil I fremføre det, da gaaer i denne Nat.
 De Breve skrevne er', beseglede de ere,
 Jeg haver sat deri saa meget, I kand bære.
 Min Lampe er saa glad, den lille søde Mand,
 Jeg derfor holder ham det længste, som jeg kand.
 Hand

Hand er saa vel tilfreds med sin den gode Frenke,
 De ramse meget op om gammel Tref og Erenke,
 De tal om gammel Snak, om hvad de for bedrer,
 Imidlertid jeg sad og disse Breve skrev.

Da sagde Vædderen: O! Reynike, min Frende,
 Hvor fand jeg fore dem, at jeg dem en skal sende,
 Jeg haver hverken Sæk, en Veste eller Bind,
 Hvor jeg fand stinge her de skrevne Breve ind,
 At Seglene de ey paa dennem skulle brydes,
 O! svøber dennem ind, at de fand rene ndes.

Ja sagde Reynike, jeg veed vel gode Raad,
 Skind-Sækken den er god, den bliver ikke vaad,
 Den Sæk af Bjørnens Rng, den skionne brede Tasse,
 Der vil jeg legge dem, I dem da ey fand faste,
 Den er saa stærk og tyk, heel tet og meget fast,
 Der haver Brevene slet ingen Mod og Last.

Naar I nu kommer ind for Kongen eders Herre,
 Hand savner eder vist, det fand ey andet være,
 Med dette bliver I en god velkommen Giest. (s)

Naar hand de Breve har saa gandske giennemlæst,
 Hand elsker eder hønt, og giver eder Gave,
 Fast mere end som I af hannem vilde have.

Det troede Bellin strax, den arme Capellan.

Dermed gif Ræven ind saa lumsk, som hand var van.
 Saa tog hand Sækken frem, og frem paa Hov'det slæbte,
 Som hand af Lampe tog, da for hand hannem dræbte,
 Det lagde hand deri, men Bellin vidste ey,
 Hvad Sækken indeholdt, da hand nu gif sin Vep.

Da sagde Reynike, den lumiske falske Blakke:
 Saa henger denne Sæk om eders Hals og Nakke,
 Og lukker intet op, jeg raader eder her,
 Saa agtes I som den, der en Forræder er.

I

I disse

(s) Judæ Rys man presenterer, Faver Enak var aldrig god,
 Den, som høylig dig flatterer, Saac, du helst i Helved stød.

I disse Breve maae saa meget vel forvare,
 Og lader ingen dem for Kongen overfare,
 I Sækken aabner ey, for I for Kongen staaer,
 I skal befinde, at det vel for eder gaaer.
 Naar Kongen finder nu den Sæk saa vel bevaret
 Paa samme Maade, som jeg eder har forklaret,
 Da I nu fører den saa heel og holden frem,
 I faaer da Tak og Skienk med største Fynd og Klem.
 Naar I nu kommer frem for Kongen at fremtrine,
 Skal hand til eder see med sød og venlig Mine,
 Da siger, at I selv det indelagde Brev
 Har hurtig digtet op, og jeg det underskrev,
 Og at I gav hertil jer gode Raad og Tænke,
 Da faaer I for den Daad Gunst, Ære, Guld og Lykke.
 Det af blev Bellin glad, og sprang, i hvor hand stod, (1)
 Først paa den ene, og saa paa den anden Rod,
 Og sagde, til Valet: o! Mikkel, Hierte-Frende,
 Jeg veed, I alting gior for mig til beste Ende,
 Jeg veed, jeg faaer nu Gunst, Priis, Ære, Tak og Lof
 Af alle Herrerne i Kongens hele Hof,
 Naar de af dette Brev heel merkelig fornemme,
 Alt jeg saa mestertlig fand skrive, digte, stemme,
 Endskiont, jeg solle Skind, jeg fand slet ingentund'
 Saa skrive, digte op, som I, med Haand og Mund.
 De skulle mene dog, det er min Kunst og Maade,
 Jeg siger eder Tak, I mig saa vel vil raade.
 Hvad var det meget got, jeg lydde eder ad,
 Og gif saa langt afsted, hvor er jeg Hierte-glad.
 Men, gode Reynike, skal Lampe med mig vandre,
 Da ndmyst beder jeg, I dette en forandre.
 Men, sagde Reynike, I maa vel selver gaae,
 Jeg giver hannem her end noget at forstaae

Om

(1) Alle seer, man dennem roser, Alle vil fortiene Tak,
 Ingen hører spodiske Gloser, Under en uærlig Enak.

Om lønlig Raad og Daad og Rigets skjulte Sager,
 Dem skal hand have med, naar ud fra mig hand drager,
 Til vores Kron-Monarch, og sig hannem saa
 Det alt udi en Tref, hvordan det til vil gaae.

Da sagde Belling strap: jeg nu maa Afsteed tage,
 Farvel, min Hierte-Ven, jeg denne Ven vil drage.

Hand hastede saa stærk, og løb af gandske Magt,
 At naae til Kongens Slot, det var hans Hu og Agt,
 Til anden næste Dag, før Taster var til Ende,
 At hand den Pose Nyt til Kongen kunde sende.

Der Kongen saae ham nu at have Sæcken paa,
 Som Kæven med sig her paa Reysen monne faae,
 Hand til ham sagde da: lad, Belling, mig nu vide,
 Hvad Landskab kommer I nu fra i disse Tide,
 I siger mig forvist, hvor Kæven være maa,
 Mens I hans Bandre-Sæk og Pose haver paa.

Med største Reverents og beste Complimente

Gik Bædderen da frem, og sig til Kongen vendte:

Stormægtigste Monarch, hand sagde, dette er
 Til Eders Naades Navn, mig Niikkel lærte der,
 Jeg skulde Eder selv de Breve præsentere,
 De skjulte Ting deri I skulle admirere,

Jeg haver hjulpet til at digte dennem ret, (u)

Om mange skionne Ting jeg skrevet har saa net.

Kong Nobel i Beraad ret længe tog sig ikke,

Men lod et hastigt Bud til Bædderen henstikke,

Hand var Notarius og Kongens lærde Klerk,

Man Bøfert kaldte ham, og dette var hans Verk

At læse hvert et Brev, som Riget gielde kunde,

Hand Skrift og Tungemaal heel vel forstod til Grunde.

(u) Ingen rose sig for myndig. Hverten Sommer eller Baar,
 At hans Have den saa nydia fuld med gode Blomsier staar,
 Storme-Vinde for hans Næse Raad om Ratten komme paa,
 Og dem alle reent afblæse, Først de store, saa de smaa.

Til Hinze sagde og: o! værer rap og snar,
 Og seer, hvad Vædderen i Sækken hid nu bar.

I dette Capitel merk fire Lærdomme.

If dette Capitel er forst at lære Kævens store Ondskab og Falskhed, ved hvilket hand skuffer og besdrager Vædderen, i det at hand fik hannem Lampes Hoved i Sækken, og sender hannem dermed til Kongen, ligesom med andre Breve, og kommer hannem dermed om Halsen. Heraf skal merkes, at slige listige og onde Mennisker tit og ofte med beraad Hu, Opsæt, Sind og Villie forraade og om Halsen komme de Simple og Eenfoldige. Thi denne nærværende Tiid og Verden er nu fuld af slig Practik. Og er herom et almindeligt Sprog, saa Indende: Gud hielp den Stærkeste, det er, den Bældigste, Listigste og Utrosfasteste. Men de gamle Bise give et Raad, og sige: Vær ikke med dem, som udi al deres Tale og Handdel sætte Falskhed fore, og handle swigeligen uden al Troe og Love, men sæt dit Sinds Bekkiendelse til din Freds Aarsag udi Huset, hvilket er den tilkommende Verden, og betænk, at det er fast bedre at døe retsindeligen og vel, end at leve ilde.

For det andet skal her merkes, at Kæven swigeligen og falskeligen med sin Emiger, Koes og Priis besdrager Vædderen. Thi Vædderen lod sig tykke, at det var Kævens Alvor, og forhæver sit Hierte udaf slig forsængelig Koes, saa at hand sprang op i Bæret. Men ingen skal sig med slig falsk og swigelig Lof lade forblinde eller forføre, paa det at hannem ikke heuder, som Hanen, der Kæven ihielbeed, som denne Fabel, her efter følger, forklarer og tilkiendegiver.

Udi en lang og kold Winter-Nat gif en hungrig Kæv efter sin Fode, og i det samme horde hand en
 Kane

Hane gale hos en Bonde-Gaard, at forkynde Dagens Komme; thi sagde Ræven: Hane, hvad synger du i denne kolde og mørke Nat? Hanen svarede: Jeg forkynder Dagens Dagens Komme, hvilken jeg former for udi min Natur at være haardt hos. Ræven svarede: Da haver du noget Guddommeligt i dig, at du veedst tilkommende Ting. Og der Hanen goel anden gang, da begyndte Ræven at dandse, og der hand blev adspurt af Hanen, hvi hand dandsede? da svarede hand: i det at du vise Philosophus synger, da bør mig at dandse; Thi man skal glæde sig med den, som glad er. Og ydermere sagde hand: O! Hane, en Kyrste over alle Fugle, du est ikke allene begavet at funde flyve udi Luften, men du kand og lige ved andre Propheter spaae tilkommende Ting. O! hvi hert haver Naturen begavet dig? Mon jeg ikke maa være værdig at være i dit Selskab? og vil du troe mig, da und mig denne gang at kysse dit hvide Hoved, paa det at jeg deraf kand rose mig, naar jeg kommer iblant mine Stalbrodre, at have kysset en Spaamands og Prophetes Hoved. Hanen lod sig af Rævens falske og optænkte Roes skuffe og besdrage, og floy ned af Træet, og rakte Ræven sit Hoved; at kysse, Ræven snappede Hovedet i Munden, og beed det af hannem, og sagde: jeg haver fundet den Vise uden al Fornuft. I det at du Hane haver annammet denne forfængelige Roes, da haver du tabt Wiisdommen, og mist derudover dit Liv for slet intet. Hanen svarede: hvad roser og glorerer du dig udi din Ondskab? Ræven svarede: det er ingen Ondskab, men en vis og sand Kunst, at ndmngge den Hofmodige og Stolte.

Enddog at alle Mennesker ville heller roses og pris ses, end bestæmmes og skieldes, og i det at intet Menneske er saa ydmig, at det en gierne vil roses, da skal dog ingen den anden rose, uden hand kand det giore af

en bestandig og fast Grund, og fiende hannem vel baade ude og inde. Ellers er det en Uetsfærdighed saaledes at roses eller at rose nogen anden, som lost og letfærdigt Folk giøre; estersom deres Selskab er, da snakke de; priser og lover man nogen, da love og prise de med; laster og skjelder man nogen, da giøre de og ligesaa. Fridantf siger:

Nu mange prise høyt en andens Sverd og Bue,
Om det hans eget var, det intet kunde due.

Nu efter Døden og berømmes mangen Mand,
Som aldrig gjorde Got i noget Sted og Land.

For det tredie. Mangt et grovt og uforstandigt Menneske berømmer sig tit af en Gierning, til hvilken hand dog ikke er beqvem, forhaaber sig hermed at bekomme hos Herrer og Fyrster Ære og Priis, Nytte og Baade, hvilket dog for deres Logns skyld tit omvendes, og kommer dem paa det sidste til allerstørste Livs-Fare, Skade og Fordervelse; som Vædderen her og hender, der hand sagde, at hand havde givet Raad hertil, at Brevene saa skulle skrives og digtes.

Naarsomhelst at nogen giver sig ud for den, hand ikke er, og vil dog være anset derfor, som Vædderen her gjorde, hand sviger sig selv, som og Esopus siger om Taliken, at hun engang havde fundet Paahøns og andre fremmede Fugles Fjære, og klædte sig i dem, og foragtede saa sit eget Selskab, stog op og satte sig blant Paahønsene. Der Paahønsene formærkte hendes Listighed, da plukkede de alle deres Fjære af hende igien, og gjorde hende bar, deradover sloge de hende gandske ilde, saa at hun var mopen død, og lode hende saa staae bestæmmet som en Marinde, &c.

Summa, hvo sig af andres Sagn (eller sig og selv) lader tykke, det hand ikke er, den gior sig selv til en Vief og Daare, og lader sætte Fjære paa sig, som
han

hannem ikke tilhøre, annammer Roes og Lof til sig, hvilket hannem dog ikke burde af Rette. Ligesom Ræven gjorde ved Ravnens, der førde et Stykke Ost i sit Nab, satte hannem et Dre paa, og sagde: du est saare viis, kunde du ikkun synge, da havde du ingen Eige; i det at Ravnens vilde da synge, hvilket hand dog ikke vel havde lært, saa faldt Osten fra hannem, hvilken Ræven med denne svigefulde Lof adspurde og gierne vilde fra hannem have, som hand og fik.

Alle de sig saa af andre gierne ville lade ombære og føre, og troe alt det, tredste Onenskalke sige om dem, alle disse bramme og hovere udi laante og fremmede Klæder, som denne Talike gjorde, og saadanne ere saare mange nu udi Verden, og disse Narrer og Giefke ere hos de Lærde og ved Hoffer for et ringe Bærd at bekomme, der sanke Fjærelæserne og Dunstringerne allevegne Fjære sammen, at de kunde gjøre af Nida en smuk lærd Daare, eller og en skion Talike, &c.

Endeligen kommes ihu i dette Capitel alle Notarii og Skrivere, og herhos skal du merke, at en from og troe Skriver er vel værd at holdes udi Ære; thi paa hannem ligger stor Magt. Hand skal være fast, standhaftig og troe, saa at hand heller skulde miste sit Liv, end sin Ære og Love: hand skal og have en god Huskommelse, at være forsaren lærd, viis, desligeste forstandig og godnygtig, skal ikke være stolt, hosmodig, hadsk, ikke opblæst, nidsk eller gierig, ikke heller overmaade egenmytlig, skal være af ærlig og god Afkom, trofast og udi Sæder vel skicket. Dydernes Sukommelses Bog siger:

Hvor at Christus haardeligen Straffe Pharisæerne,
Glemte hand og sikkerligen Ikke heller Skriverne.
Gierighed, hosmodig Vælde, Stor Beskatning paa et Land,
Det vil mangan Skriver sælde, Det fordervet mangan Mand.

Hvor en Mand, som man kand vente Wiselig at forestaae
 Ein Befalning, Regimente, Hand er værdig til at faae
 En Befalning og Bestalning Paa et vigtigt Stykke Brød,
 Sliq retsindelig Handtering Finder en i Riget stod,
 Men et Rige rigtig baader, Hvor at Kongens Mand er' troe,
 Hvor at Kongen vittig raader, Og har traadt sin Barne-Stoe.

Det 38. Capitel.

Bædderen kom for Kongen, og havde
 Skindsækken om Halsen med Lampes Ho-
 ved, hvilket hand dog ikke vidste.

Der Bøfert vide nu den Rejse-Sæk opsnore
 Med Hingze Kamerat, da faaer I nu at hore
 En sær og selsom Ting paa Love og paa Troe,
 Hand Lampes Hoved fik i sin den venstre Kloe.
 Hand sagde: dette er et selsomt Brev og Rolde,
 Hvor er den gode Mand, som dette monne volde,

Dg hvem tilstæde er, og dette en vil troe,
 Det Lampes Hoved er, hand træde frem og gloe.
 Her blev da Kongen nu og Dronningen tillige
 Heel sare ved det Syn, og monn' tilbage vige,
 Kong Tobel heel forsagt slog Haand og Hoved ned,
 O! Mikkel, havde jeg dig fat paa denre Sted.
 Hans høye Majestæt og hendes høye Naade
 De bleve begge to bedrøved' overmaade:

Jeg, sagde Kongen, er nu skuffet ved et Fund, (x)
 O! hvilken Løgne-Snak hand løn, den lumste Hund.
 Hand blev da gandske vred, og jænrede sig saare,
 At alle Hoffets Folk de trngtede derfor.

Men Leoparderen, som haardt hos Kongen stod,
 Og var hans beste Ven, hans næste Slegt og Blod,
 Hand sagde: Herre, hvad for Ekriig skal dette være,
 Men I saa meget sært vil eder her advære,
 Bar Dronningen end død, som hun dog ikke er,
 Saa ynkelig I da en skulle brøle her.

O! lader fare nu det Nag for denne Døde,
 I er en høy Monarch, hvad skulde dette støde?

Ja, sagde Kongen, er det vist, I siger her,
 Da ingen Under, at jeg saa forbitret er,
 At jeg saa hiertelig ved dette er bedrøvet,
 Forræderen, den Ræv, hand haver dette øvet,
 At jeg saa haver fulgt hans falske Fund og Naad,
 Og har forrettet her den slemme onde Daad,
 Og fængslet mine Mænd, og gjort dem største Qvide,
 Og at jeg ved hans Løgn saa vilde paa dem bide,
 Hr. Isgrim jeg meen, og Bruun, som er' saa god',
 Det saare smerter mig udi mit Hjerterod.

E 5

Slig

(x) Vel betænkt, hvad der vil komme, Det vil gierne mange fromme,
 Det land gavne hver en Mand,
 Ubetænkt og siden prøvet, Det gjør mangen Mand bedrøvet,
 Det sorderver hvert et Land.

Elig Handel vil mig paa Samvittigheden røre,
 At jeg her nogen Tiid saa ilde skulde giøre
 Mod mine ypperste og allerbeste Mænd,
 Som sadde i mit Raad og nærmest ved min Lend.
 Men Dronningen jeg maa nu her for dette takke,
 Hun monne i den Sag saa meget foresnakke,
 Hun bad saa længe, til jeg gav den Hange frie,
 Men vidste intet da af hans Forræderie.

Det er mig høyt imod, men nu det er for silde,
 Det hun mig raader, det bekommer gandske ilde.

Dg Leoparderen hand stod, og sagde saa:

O! Konge, græmmes ey for det saa monne gaae.
 Er nogen Uret giort med Bold og Fængsels Plage,
 Da det forsones maa, man dette saa maa mage,
 Man Bruun og Isgrim og hans Fru Grimholt med
 For deres Fængsels Nød, ja Smerte og Fortred
 Bor give Hold og Haand, ja evig Magt og Bælde,
 Hen over Vædderen, som lod sig saadan fælde;

Ehi hand bekiendte jo foruden nogen Nød,

At hand gav Raadet ud til denne Lampes Dod.

Saa siden vilde vi nu efter Mikkel sette,

Vi ville med vor Magt alt under hannem lette,

Dg faae vi hannem fat, hand straxen henge skal

Vi ville med ham gaae til sidste Fald og Kval;

Ehi kommer hand til Ords, og selv maae Sagen tale

Hand bliver ikke hengt, det veed jeg paa hans Hale.

Med saadan en Contract, som vi nu giøre saa,

De blive nok tilfreds, det skal I høre paa.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

I dette Capitel læres først: Naar en Herre eller
 Fyrste er fortornet, bedrovet eller vred, da skulle
 hans neste Benner eller Raad være hannem til
 Frost; Ehi ingen Fyrste eller Potentat er saa rig, vældig

dig eller mægtig udi Verden, at alle hans Vnslag, Villie og Begiering kunde stedse gaae for sig, men end stunstum anderledes, end hand havde ventet eller gierne villet. Derfor er et viist, forstandigt og trøsteligt Raad saare nytteligt; ligesom her Leoparden trøster Kongen, og giver hannem gode Raad, at de uskyldige Fanger, Bruun og Isgrim, kunde blive løste af Fængselet, og at Sagen kunde blive fordragen. Thi hvilken Tiener, som skiuler og tier sine gode Raad for sin Herre, og sin Evgdom for Lægen, og for sin gode Ven sine hemmelige Sager og Sorg, den samme gjør Uret, og faaer hand derover nogen Skade, da er det hans egen skyld.

De gamle Vise sige: En Konge bliver beskadt og kommer i Fare ved sex Ting. Det første: udi Lyffens Omvendelse, naar hand mister sine beste og vieste Raadgivere og Tienere. Det andet: ved hans Undersaatters Trist og Uenighed, naar hand selv giver Marsag, at hans Undersaatter føre Riv og Trette indbyrdes iblant dem selv. Det tredie: formedelst Vellyst, naar Herren vil have megen Vellyst med Gvindfolk, med overslødige Drik, med Jagt og anden Graadsferie, saa at hand desimellem forisommer hans Riges merkelige Forretning og Erinde. Det fjerde: formedelst hans Hoveds Letsærdighed, naar en Herre er vild og uskiodsom i sine Gierninger. Det femte: ved Tiden, naar en Herre kommer Krig, Pestilente og dyr Tid efter Tidens Leylighed udi hans Land og Rige. Det siette: ved usømmelige og utilbørlige Gierninger, naar en Konge eller Herre gior det, hannem ikke sømmer eller vel anstaaer, og ikke gior det hannem af Rette burde og pligtig at giorre, &c.

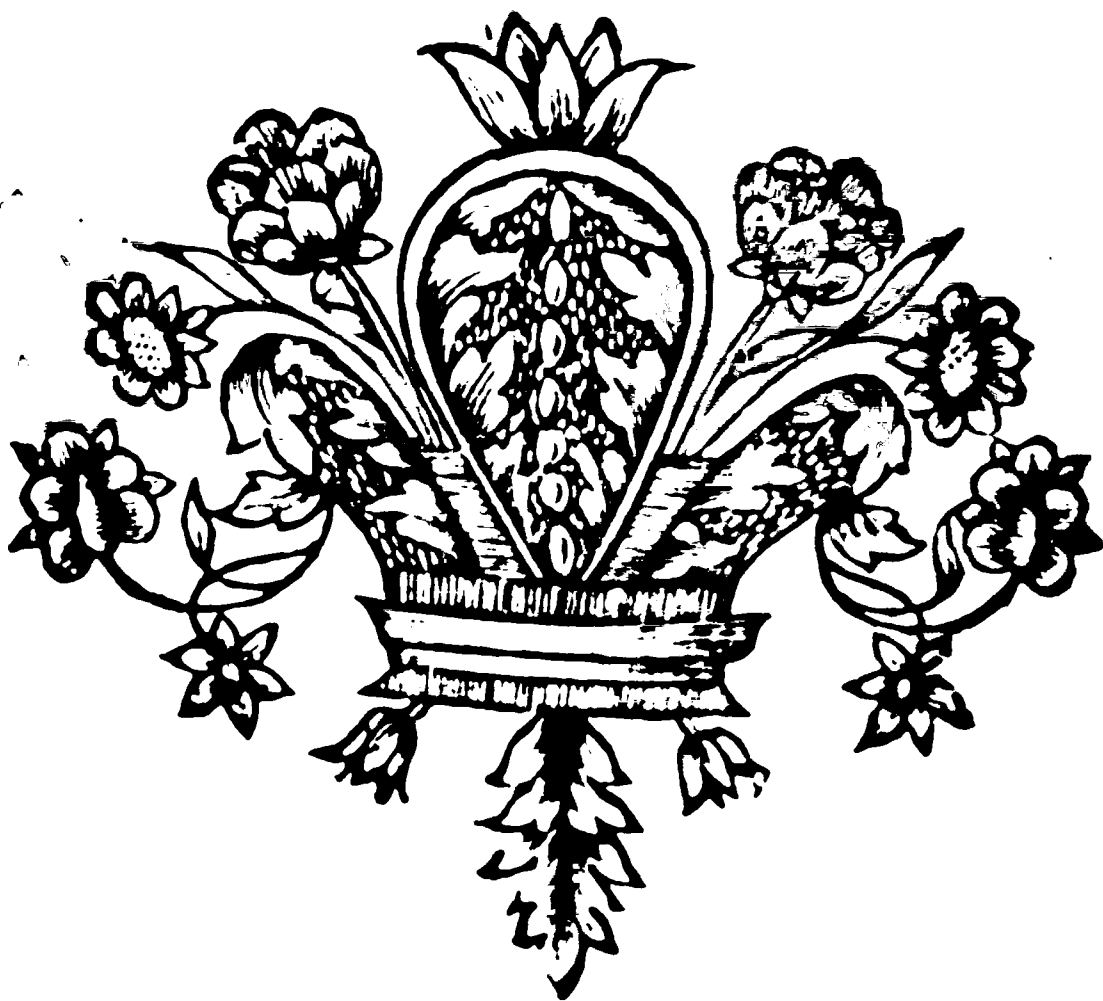
Det andet: En Fyrste eller Herre skal ikke for snart troe, om hannem nogen Klagemaal eller Kæremaal forekommer om sine Tienere. Som Løven her troer Rævens falske Paasagn, med hvilken hand beløn Bjørnen og Ulven, og kom siden derfor udi stor Sorrig og Fare; thi hand saa letteligen troede. De gamle Bise sige, at Mund-Ræmper og onde Mennsker, som hade nogen for rimelig Vres skyld, som en Herre under sine troe Tienere eller nogle besynderlige, saadanne kunde vel snart forføre en Herre eller Konge. Derfor skal en Konge, naar hand een af sine Tienere sætter til nogen høy Befalning, eller over andre, og den samme siden bliver beklaget for hannem, da skal hand vindskibeligen bespørge og forfare alting herom, paa det at hans hastige og ubetænkte Dom hannem ikke siden fører udi Hierte-Sorg, og skal end stundum sine Dyen (om hand sligt havde seet) og sine Dren (om hand sligt havde hørt) ikke betroe; thi sligt kommer meget Ont afsted. Og mangen Sag ligger saa hemmelig skjult og bedækt, at den hverken med Hørelse eller Syn, men allene ved Besindelse og Forvaring kand blive udrettet og fuldendet; Ligesom ond Viin udi et Glas skinner skion og klar, men naar man smager den, da duer den intet, og haver ingen Smag. Derfor skal Kongen sin Tieners Bæsen og Handel, som hand til slig Befalning haver udvaldt, med et sagtsindigt og vel betænkt Sind betragte og domme, &c.

Det tredje: Qvinde-Raad bekommer sielden vel eller faaer nogen god Ende; (y) thi Adam, som var den første Mand, efterfulgt sin Qvindes Raad, og blev derfor udaf Gud haardeligen straffet, uden hvad siden den Tiid mange Mænd er hendet og vederfaret, som have
samt

(y) Qvinde-Raad og Regimente Sielden Got det ind vil hente.

samtykt og efterfulgt deres Hustruers og Qvinders Raad og Begiering. Dydernes Sukommelses Bog taler herom, og siger:

Vor første Moder hun sit Haab til Herren tabte,
 Og sig paa Dievelens svigagtig Raad forgabte,
 Forsørde stammelig sin Mand og Katejælle,
 Deraf vi alle fik det første Baand til Trælle
 Med Synd, med Nød og Død, med Angest og med Fare,
 Vi faldt bedrøvelig i Satans Snare: Snare.
 Hvo sin Begiering her i syndig Vellust mætter,
 Sin Siel hand uden Tvivl i største Fare sætter.
 Guds Order kom til os i Paradises Have,
 Vi skulle til en Straf for Synden os nu lave
 Paa Trældom, Jammer, Nød, og saa til Arbeid træde,
 Vi skulle udi Svædd vort Brød og Føde æde,
 Saa længe at vi her paa Jorden er' i Live,
 Indtil vi siden skal til Jord igien forblive.

Det 39. Capitel.

Biornen og Ulven komme løs af deres Fængsel, og Kongen giver dem, til en Mode og venlig Forligelse, Bædderen med al sin Slegt, at handle og giøre med ham, hvad dem got syntes.

Der Kongen havde hørt paa denne gode Lære,
 Hand Leoparderen gav største Tak og Ære:
 Alt efter eders Raad jeg veed at skikke mig,
 Indhenter disse to, det best vil skikke sig.

Man dennem skal igien til samme Stand og Ære
 I Raadet sætte ind, det kand ey andet være,
 Forsommer dette ey, I store Rigers Mand,
 Gaaer straxen nu afsted det snarest I kand.

Gros-Cantzleren fra os I lade nu forstende,
 At hand vort aabne Brev til alle lader sende,

Til alle dem, der var' til sidste Herre-Dag,
 Man skal forkynde dem Grev Nikkels falske Sag,
 Hvor svigelig hand er saa gandske fra os kommet,
 Og haver al sin Sag med Falskhed reent forblommet,
 Og hvordan Vædderen og Ræven, som var rød,
 De Aarsag været har til lille Lampes Død.

Enhver skal giøre Bruun og Ulven samme Ære,
 I samme Bærdighed de ogsaa nu skal være,
 Som de tilforne var', Forliget lyder saa:

At Vædderen, som har ført Lampe Døden paa,
 For al hans hele Slegt skal Bruun og Ulven raade,
 Og handle med dem nu foruden nogen Naade.

Strax Leoparderen paa Timen gik afsted,
 Fandt Bruun i Fængselet, og Ulven fandt hand med.

De vare bundne haardt og bleve straxen løste,
 Hand sagde: see, jeg vil med dette eder troste,
 Paa Kongens Leide, Gunst og Naade maae I troe,
 I gode Herrer, den har I nu begge toe.

Og har min Herre her mod eder Ont beganget,
 Det være lidt og stort, at Skade I har fanget,
 Hand det fortryder her, det angret hannem ret,
 Hand beder, at I vil forlade hannem det.

Annammer til Forlig den Vædder hen til eder
 Med al hans hele Slegt, med alle Faar og Gieder
 Fra nu til evig Tiid, til Verdens hele Aar,
 Fra Sommer indtil Host, fra Vinter indtil Vaar.

O! griber dennem an foruden al Betalning,
 Og siger, at det er min Herres hans Befalning,
 Hvor de gaaer ud og ind, paa Heeden, Krat og Skov,
 Da bider dem ihjel, og tager dem til Rov.

End vil min Herre her nu eder meer benaade,
 At Reyniske, den Ræv, som eder her forraade,
 Ham I forfølge maae af eders gandske Magt,
 At fange, gribe ham, og have ham i Agt,

Ham

Ham selv, hans Hustrue med og hele Borne-Svitte,
 Hos dem J altid skal den største Fordeel hitte,
 Det er en Frihed skion, J fik af Kongen snart;
 Thi eders Skade hand forrynder gandske hart.
 Det samme Kongen vil saa holde uden Liste,
 At ingen, hvo det er, skal det fra eder vriste,
 Hans Efterkommere i Riget skulde og
 Forunde eder det; det er for eder nok.
 J maae nu lægge ned al eders Bee og Sprekke,
 Og eders Fed paa nye til Majestætere-ække,
 Den J aflægge maae med stor Erbødighed,
 Helst Kongen aldrig meer vil giøre eder vred.
 Jeg raader eder her, J dette nu annamme,
 Nu Kongen stedse vil al eders Beste ramme.
 Saa blev da Freden giort paa denne Konge-Viis
 Af Leoparderen, de to til evig Priis.
 Thi maatte Bellin strax for dennem Livet lade, (z)
 Den hele Saare-Slegt de stedse monne hade,
 Det Fare for dem er, naar Ulven dennem naaer,
 De faar de stedse faaer et blodigt Bane-Saar.
 Og denne Trette den er ey endnu til Ende,
 De bide dem endnu, hvor de dem seer og fiende,
 Og mene, at de har dertil den største Ret,
 Nu Kongen haver dem den Frihed selver set.
 Den Trette ingen kand imellem dem forsone,
 Thi Ulven ikke vil fordrage denne Tone,
 Hand siger, dette er hans Konges Friheds-Brev,
 Og intet agter den, som her mod dette skrev.

J det,

- (z) Dersom Ulven Hyrde bliver
 Faarene hand snart fordriver.
 At vil an med Ulven binde,
 Bukken taber, skal du finde,
- Over de betroede Faar
 Og om Bukken hand attraar
 Og i Kampen ene gaar,
 Ulven giør ham Last og Saar.

I dette Capitel merk fire Lærdomme.

De gamle Vise sige: Den lovlige og priseligste Konge er den, hvilken er liig en Orn, om hvilken stedse ere mange dode Kroppe, det er den, som sine Undersaatter kunde trænge og besvære, og gjør det dog ikke. Og den ulovlige Konge er den, hvilken lignes ved et Nadsel eller Dodings Krop, om hvilket mange Høge, Orne og Glenter flyve eller stedse ere, det er den, som haver et uroligt Levnet formedelst sine egenlytrige og gierige Tjenere, hvilke stedse tryale og bede noget af Herren, og enddog at en Konge haver et got Hjerte og tilbønelig Billie mod sine gode og troe Tjenere, da kand hand dog paa det sidste af sine falske og utroe Tjeneres Raads Indgængelse og underfundige Ord slet omvendes, og sin Godhed forandre; thi de Band-Draaber, som stedse falde paa en Steen, gjøre et Hul i den, &c.

Euripides siger, at disse Verdens Vise have tvende Tunger, med den ene tale de Sandhed, og med den andentale de det, hvilket den synes at Sagen, Vællias heden og Tiden kand være gavnlig og best taale. Disse kunde gjøre hvidt sort, og sort hvidt igien, og af een Mund paa eengang blæse heedt og koldt, og have andet skilt udi deres Hjertes, end de med deres Tale og Ord udsige og foregive.

Udi sliq Maade taler og Leoparden her om Bellin, ligesom hand scae og formerkede at Kongens Eind og Billie var. Og enddog at Bellin lod sig besalde den falske og swigefulde Roes, ligesom hand skulde have hiulpet at digte samme Brev, hand var dog ukyldig

udi Lampes Død, men blev alleneste af Mikkel skuffet og forført. Dette alt uanseet, der Leoparden saae og formerkede, at Kongen vilde forlige og fordrage sig med sine Bederparte, og at Kongen kunde med en ringe Beføstning komme dersfra, da siger Leoparden denne Dom af, Kongen til Billie, over Bellin, at Bisrnen og Ulven skulle annamme hannem i deres Magt og Bold, til en Forligelse og for en venlig Handel, hvilket ogsaa skede.

Heraf skal ydermere forstaaes, hvilket og er udi almindelig Brug, at naar en Konge eller Fyrste kommer i Tvedragt, Riv og Trette, af hvilket de siden ydermere forarsages at fore Krig og Feyde. Og naar de da ville giøre Eenighed og Fred igien, og stille samme Oprør og Trette, da bliver gierne sligt stillet med Undersaatterne eller deres Gods, det er, med deres sure Sveed og Blod; Ligesom Kongen og her giver Vædderen med al sin Elegt og Afkom til Forligelsemaal. Derfor sige de gamle Bise: Usel er den, som skal være udi Kongernes Sal, thi hand maa leve udi allerstørste Sorg, ligesom den, der boer udi Hugornes og andre forgiftige Dyrs Kammer eller Herberge; thi sielden eller aldrig fandt det saae en god Ende med dem uden deres Æres og Livs allerstørste Fare.

Alf dette trodselige og modvillige Regimente og Bæsen, som nu udi Verden er saare almindeligt, som hvert Menneske er vitterligt, thi gøres ikke behov sligt at aabenbare eller at opreppe; thi udi gammel Tiid have Kensere og Konger, Herrer og Fyrster deres Stæder og Undersaatter begavet med mange Friheder og Privilegier. Men nu betænker man Lempe og Bede,
at

at man fand tage fra dem det de have, og kunde man udi Grunden fordempe og forderve dem, det gjorde man gierne. Derfor siger Kenner:

Tyranners Magt og Vold har saare megen Gænge, (*)
 Den sirengt paa mangt et Sted regierer alt for længe,
 Den gaaer for Trostak frem, gaaer frem for Tugt og Ære,
 Det samme Mennesken i Verden monne fære.
 Den ene vilde Fugl den anden reent opæder,
 Og med hinandens Blod sit Ræb og Tunge væder.
 Det ene glubiske Dyr sig af det andet mætter,
 De Gedder æde op de Skrubber og de Sletter,
 Den ene slugne Fisk den anden slet opsluger.
 Den ene lumste Mand hand mod den anden bruger
 Svig, Kalkhed og Fortred paa Liv, paa Guds og Ære
 Det beste, som hand fand, hand saadan sig fand nære.

Af denne Magts og Vældes (som nu saare og mangfoldigen bruges i denne Verden) Endeligt siger Doctor Sebastianus Brandt saaledes:

Vold, Uret gierne saær en ond og Fandens Ende,
 Det Achab, Jesabel saaledes monne hende.
 Om end en Herre har slet ingen fleer Uvenner,
 Saa skal hand vare sig for sine beste Evenner,
 Blant hvilke Kalkhed og befiudes mange finde,
 Kong Amon monne det i Jsrael befinde,

(*) Hvor at Magt og mægtig Vælde skammelig for Retten gaar,
 Og Tyranner de regiere over nogle siakkels Gaar,
 Over arme Folk jeg mener og den algemene Mand,
 Gierne staaer det gandske ilde udi samme Sted og Land.

Der skammelig blev myrdt af sine Svenne gieve,
Der hand var ung og stærk, og gierne vilde leve.
Af sligt man lunde vel opregne sære Stykker,
Mod Ela bruger her den Simej samme Nykker.
Kong Alexander fik med Maagt al Verden under,
Hand ved en giftig Drik af Tienerne henblunder.
Darius hand gif frie fra Nød og fiendtlig Fare,
Hans Evend med Dødsens Sting tog dog paa hannem vare

Ende paa Reynike Fosses første Bog.

Spe-

Speculum Vitæ Aulicæ,

Eller

Reynike Sosses

Anden Bog.

Den anden Bogs Indhold.

 Den anden Bog beskriver os Poeten, hvorledes alle andre Dyr komme til det store Hof eller Herredag, som Kongen lod forlænge, og nogle af dem komme frem med nye og friske Klage-
maal over Ræven, af hvilket Kongen blev opvakt til Brede. Hand kom og ihu, hvorledes hand tilforn var skuffet og bedrager af Ræven, og vil derfor nu med al Magt og Rustning uddrage, at fange og gribe hannem. Men Grævningen, som var Rævens Frende, formerker dette, og fører hannem disse Tidender, advarer og underretter hannem om alting, og raader hannem at fare med til Kongens Hof, hvilket Ræven samtykker, og gjør sin Skriftemaal paa Beyen. Hvorudi Poeten giver tilkiende, under Rævens Person, besynderlig al geistlig og verdslig Dyrigheds Handel, Bæsen, Stand og Misbrug.

Fortale til den anden Bog.

Svorledes der til det store Hof, som Kongen haver ladet forskrive, forsamledes ikke allene Dyr, men ogsaa Fugle, en gaadiske stor Hob, som klagede mest alle over Ræven, talende indbyrdes med dem selv, som her-
 efter følger.

For Konge sendte Bud, vi straxen skulle komme
 Til Herredaa i Lund, det rigtig os skal fromme,
 Grev Nikkel hjælper ey nu meer sin store Kunst,
 Hand er nu falden fra sin Konges gode Gunst.

Eaa mange som vi er', de Arme med de Rige,
 Vi ville over ham vort Klagemaal udsige,

Maar vi nu komme frem paa Kongens eget Slot;
 Thi hand, den lumste Ræv, gior Ont, og aldrig Got.
 Os selv med Benne, Bid og hele Borne, Skare
 Vand haver Hinder giort, ja megen Nød og Fare,

De

De Hæ og Unger hand dog aldrig spare vil,
 Derfor hand nu her skal sætte Beten til.
 Vi vil samdrægtelig hinanden Bistand giøre,
 Og saa hans onde Sag for Majestæten føre,
 Hand skal faae Last og Skam for al hans hele Fund,
 Som hand og haver gjort hver Time, Dag og Stund.
 Ja havde vi os før adbaaret saa i Tiden,
 Vi havde over ham os hevnet længe siden,
 Den Ureløse Tiv og svigefulde Fos,
 Den Ræv, den Reynike, hand skal nu faae af os
 En ond og Gandens Fær i allerverste Maade,
 Hand kommer nu til Tiids, nu vi for hannem raade,
 Rand hand kun blive hengt, da hendes hannem Ret
 For al hans Logn og Sviig, vi hannem have jet.
 Hand pleyer al sin Tiid at være stolt mod alle,
 Vi vil forfølge ham, saa skal hand rigtig falle,
 Hand skal nu faae sin Nest for hvad hand haver gjort,
 Hand rigtig bliver hengt her uden Bester Port.
 Hans høye Majestæt med Dronningen, de baade
 Har sagt, at hand skal doe foruden nogen Maade,
 Hand paa sin sidste Løn nu Afbetaling faaer,
 Som hand har rigtig tient for tre a fire Aar.

Af denne Fortale er først at merke, at ligesom her
 alle Dyr og Fugle eendrægteligen mod Ræven
 raade, conspirere og til eens vare at flage paa
 hannem; saa er og nu til Hove almindelig sædvanligt,
 om nogen sig lidet forseer eller mishandler, om hand
 end er from og nyttig ved Hoffet, da sammenbære sig
 dog nogle Trappedragere og Spitshatte imod den sam-
 me, gjør hannem en unaadig og ugunstig Herre, ja
 hand maa endelig have Afseed og vige fra Hoffet. Om
 sligt taler Johan Morstin udi *Stru Utroes Beskrivelse*,
 som herester følger:

Hvo Ewig og Utroskab en stedse vil forbolde,
 Og efter slige Bud sig ikke veed at holde,
 Hand under Hoffets Folk da tiener ingenlunde;
 Thi efter Rigdom nu de alle veed at stunde,
 At deres Huse de fand blive ovenfulde;
 Men det, den Fattige og Arme have skulde,
 Det smukt tilbage staaer, end mere end det Halve,
 Deraf de samle sig forayldet Gavn og Salve.
 Den ene hjælper her den anden vel paa Fode;
 Vil nogen ærlig Mand en holde det til Gode,
 Og siage, at det gaaer en rigtig til med dette,
 Estrar vises hand paa Port, og bliver sat til rette,
 Hand ikke mindste Gran modsiage maac, desverre!
 Hand bliver haardt besort for sin den gode Herre,
 Hans Fromhed og hans Dyd fand hannem intet baade,
 For Tiden maac hand bert, foruden nogen Naade,
 Om anden Tieneste hand siraren sig maac høre,
 Hand, fort ud, intet har der længere at giøre.

I det at i denne Bog Hof-Tienernes rette Natur
 og Art, hvorledes de skikke sig mod hverandre, beskrives;
 og Erasmus Roterodamus haver og lært og skrevet
 en merkelig Underviisning og Lære, hvorledes man skal
 leve, holde og have sig til Hove, til een af sine gode
 Venner, hvilken og haver været bestrikket med Hof-Tie-
 neste: synes mig og ikke at være utilborligt, at sætte
 denne Underviisning og Lære i denne anden Boges første
 Begyndelse, alle Hof-Tienere til et Speyl, ikke udi slig
 Mening, at nogen skal agte eller mene, at Erasmus
 endelig eller alvorlig haver meent, at nogen til Hove saa
 endelig skulle leve, holde og have sig, men giver eensfols-
 dig tilkiende, at sligt til Hove er gængse og brugeligt,
 og lyder som herefter følger:

Du skriver mig, at du af dine Forældre mod dit
 Sind og Billie er nødt og tvungen at være ved Fyrsters
 Hoffe og Hof-Tieneste. I det at slig Nodwang, hvil-
 ken ikke fand undgaaes, er for Haanden, vil dette være
 dit Beste, at du grandgivelig agter, at du samme Hof-
 tiene

tiенeste fand nyttelig og vel bruge, og siden igien uden din Skade og Fordervelse slippe og afkomme. Thi det er mange ikke ilde bekommet, at de have sovet hos denne Skioge Thais. Og paa det du mig ikke for ringe agter for en Lærer og Underviser, da skal du vide, at jeg udaf min Barndom udi halvtrediesindstive Aar haver været udi Fyrsters og Herrers Hoffe, derfor veed jeg vel Hoffers Brug og Væsen.

Forst skal du hos dig beslutte, og holde, at du intet Menniske troer, eller stiller nogen Love, i hvor from og god hand synes, i hvor venlig og kiertlig hand gjør sig med Lader og Favnetag, i hvor meget hand jætter, lover, sværer og tilfiger, agte ikke heller nogen af Hiertet din Ven at være, eller at mene dig troligen. Herimod skal du og ingen af Hiertet være venlig eller Trost ad bevise, og du skal dog mod alle og hver i sær dig med Venlighed og Kiertlighed holde og skikke, ligesom du havde dem alle hiertelig kiert, og meente dem troligen udi alle Maader.

Den Tiенeste, hvilken du uden din Skade vel fandt gjøre, derudi vær gandske mild og villig, hils hver Mand venligen, tag gierne udi Favn, viig snart af Beyen, tag din Hue tit af, brug stedse i din Tale de høye Navne og Titeler, Strenghed, Bærdighed, Yrlighed og Kiertlighed, præs og roes hver Mand mildeligen allevegne, gjør venlig Tilfagn, jæt og lov store Ting.

Til sligt maa du alt tilforn, hiemme udi dit Huus, skikke og øve dig, og dit Ansigt lempe, at du til al slig Handel est tilfred og skicket, saa at dig udi dit Ansigt intet fand afmerkes eller forstaaes, som usandskærdigt eller Uret er. Hiemme udi dit Huus skal du sligt betragte og herpaa studere, at din Tale og dit Ansigt i din Tale med dit gandske Liv give dine skafferede og digtede Ord et Skin og Prindelse med besunderlige Lader.

Dette ere de Joviske, Philosophies og Kunstes

første Begyndelse og Grund, til hvilken dog ingen er beqvem eller skicket, uden hand haver tilforn al Blusel og Tugt afbadet og toet, og at hand haver hans Ansigtets naturlige Farve glemt hiemme, og taget en anden optænkt og digtet Farve med sig eller til sig.

For det andet maa du have god Agt til det gandske Hof's Uenigheds Partier og Anhengere, at du altid det vel kand forfare og merke, og dog udi Factionen og Forsamlingen saa skikke og holde dig, at du dig til ingen Part lettelig indmenger eller tilfalder.

Om du formerker nogle Mænd eller Qvinder, som ere vel kiendte og horte hos Herren, da hold og giv dig og paa den Side af Skibet, som stærkest og lykkeligst er, du maa ikke lade dig fortryde eller skamme at giøre Rundskab, smigle og sætte Briller paa den Bieff eller Nar, som du veedst at Herren gider vel lidt: Thi du maa paa og igiennem allehaande Beye og List giøre dig bekiendt hos Herren. Saa tit som du staaer for hans Ansigt, skal du konsteligen, eenfoldeligen, ydmygeligen, dog smukt gladeligen og lysteligen, skikke og holde dig, og agte det for en besynderlig Fryd og Glæde, at du maa være hos hannem: og naar du med sligt haver lært hvad somhelst Herren er imod eller med, siden kand du letteligen og uden Umage bekomme Naade og Gunst hos hannem.

Du maa og vide at tiene hannem efter sin Billie, og skikke dig efter hans Tale, og annamme den samme med Latter: naar dig og ikke vil somme at tale, skal du dog med synderlige Fagter samtukke hans Ord, og med Forundring rose og prise hans Anslag, &c.

Men naar du er hos andre, da skalt du med stærke Basuner og høy Rost stedse Herrens Lov udraabe og formere; thi det kand visseligen ikke fente, naar du saa altid og allevegne roser og priser hannem, at handjo af nogle forfarer sligt, og betænker dig det sammemed det Beste.

Yder

Ydermere skal du ved Hoffer, nu hos denne, da hos en anden med Skienk og Gave dig indkøbe og beskiendt gjøre, men mere med ringe, dog jirlige og beqvemme Gaver, end med store og kostelige, paa det at du ikke fisker med Guld-Boder og gjør dig for stor Beskostning. Denne Gave og dens Bærd skal du med din smigrende Tale, store Tilsagn og gode Billie fra dig antvorde, og gjøre din Undskylding af din ringe Formue, men naar Gud under dig større Rigdom og mere Guds, da skulle og din Skienk og Gave være større. Summa, store Tilsagner af idelige Guld-Bierge skalt du love og tilsiige.

Hvorsomhelst du kand bekomme et got Bytte, der vogte dig, at ingen enten iblant Guderne eller Menniskerne ere dig saa kier, hvilken du vilde overgive det samme; men vær altid dig selv den neste, og tænk til dit eget Beste, Nytte og Gavn; thi udi slige Sager, som ere Guds og Penge anstørende, maae du vel skuffe og bedrage din egen Fader. Til Hove er Beyret ustadigt, vil ikke stedse blæse en til Billie, derfor, naar Beyret er til Billie, skal man det tage vare og bruge. Lad ingen Eed være dig saa hellig eller her, for hvilken du vilde lade tage dig et got Bytte af Hænderne.

Person du merker, at Herren er paa somme saare vred og fortørnet, og at den ene Parts Anhang vil dog beholde Overhaanden, og vinde Striden, da skif og hold dig stedse til den Hob og Partie, som beholder Overhaanden, dog udi slig Maade, at du ikke gjør dig den anden Part til evige Uvenner, uden det kunde skee og komme dig til nogen besynderlig Baade og overmaade stor Fordeel; thi Herrers og Fyrsters Gunst og Naade pleyer tit at forandre sig, ligesom Beyret er ustadigt og sig tidt omvender. Summa, søg paa alle Sider din egen Nytte, Gavn og Profit, troe ingen, tilføy ep heller ingen nogen Skade aabenbarligen; vogte dig og, at du
ikke

ikke anretter noget Køkken udi dit eget Huus, thi det vil koste dig meget, og letter Pungen. Det er dig lystligere og bedre, at du er en Giest, end en andens Bert; thi du skal ikke giøre dit Regenskab, hvor got Riob du fandt tilkomme eller tære i dit eget Huus, men fast mere, hvad Fordeel du haver, naar du et heelt Aar gaaer til Giest, og æder med en anden.

Nogle store Hanse hold stedsse for Dnen og udi Wre, til deres Køkken og Dsk hold dig, dog ikke for tidt til een udi sær, hos den samme vær en glad og ingen ufledig Giest, vær lystig, brug mange lystige og smukke Svenker, dog at du ingen med samme Snak og Lystighed fortørner; stinges du end paa Skiolden med nogen spidsfindig Snak eller spodsk Glose, det skal du udi Skiemt og Gammen annamme, stærkeligen og skemtelligen med Latter forsvare, om det end var en alvorlig Snak, Sag og Handel. For hver Mand skal du vogte dig, som for din Uven, troe og aabenbar ingen nogen Ting, hvilket dig i Estertiden kunde komme under Dnen eller til Skade.

Dersom du formerker, at nogle ved Hoffet ere dig ikke saare gode eller gunstige, da lad som du det ikke vidste i nogen Maade, og skik dig dog med al Tredskhed og Behændighed til dem, som en besynderlig Bert; lov og priis dem hos den, hvilken du veed at der haver god Kundskab med dem, saa faae de sligt at vide, og med slig Anslag faaer du dem til dine Venner igien, eller at de jo ikke hade dig saa meget som før; for alting vogt dig, at du ikke giver dem Nar sag at udese deres Brede over dig, og giøre dig Skade.

Udi al anden hovisk Snak og Finantserie vær og en lystig Talsmand og Confabulerer.

Vogt dig vel for Dobbet, thi mange ere lobne paa denne Steen-Klippe, og saa ilde stodte, at deres Skib er gaaet til Grunde, og at de udi stor Fare nogle ere svommende til Lands, og saare neppeligen undkomne.

Hav

Hav god Agt og vogt dig overalt, at du ikke udi det allermindste dig besnitter, og at du ikke heller udi det allerringeste findes at have Uret eller handlet uretteligen.

Baag altid og allevegne, at lægge og samle Guld og Penge sammen, og dit Guds forøge, og det samme udi god Gjemme vel bevare. Naar du da er bleven seed nok, da optænk Marsag, Lempe og Beye, hvor du med god Marsag og Beskeed fandt komme fra samme Hof og Tieneste (hvilket saare saa have havt Lykke til) og siden end for dig selv leve udi Fred og Rolighed.

Du skalt ikke stedsse være hos Herren, ikke heller være længe fra hannem, thi den stedsse Nærværelse gior Forsagtelse og Ledelse, og den længe Fraværelse gior Glemmelse.

Alt du og fandt foruden din Skade noget være fra Herren, da begier at forstikkes udi Sendebuds-Biis, dog udi slige Sager, hvor Venfæb, Gunst og Eenighed kunde fødes, og ikke heller have for stor Umage paa sig, saa kommer du stedsse nye og velkommen til Herren.

Hos Herren skalt du og beklage dig hønligen, beed og begier derfor noget af hannem; ligesom de listige Skiooger gior (med allehaande Lempe og Lader) af deres Boelskab, ligesaa skalt du ogsaa ved besynderlige Kenfer og allehaande Midler begiere og trygle noget af Herren, men dog om saadanne Ting skalt du bede, hvilke hand uden sin store Skade fandt ombære og afhænde, som ere Beneficia, Canike-Domme, Provste-Domme, Decanier, Abbedier, &c. Men dersom du ikke fandt bekomme slige Lehn, da gior andre ud, som ere bedre Kiendre, at de sligt begiere udi deres Navn, dog dig til Gode og Beste.

For første Begyndelse synes mig denæ Underviisning nok at være, men herester, dersom jeg seer og formerker, at du dig herudi stikker, da vil jeg dig endnu nogle lønlige og besynderlige Stykker meddele og undervise.

Det

Det I. Capitel.

Om den store Herre-Dag, som Kon-
gen holdt, og hvad der var for allehaande
Dyr og Fugle, besynderlig hvorledes
Kragen og Kaninet flagede
over Ræven.

Der alting var bereedt, som Tiden da formaadte,
Og Herre-Dagen sin Begyndelse opnaadte,
See! da forsamledes de Kæmper hver og een
Af mange vilde Dyr en Skare ugemeen,
Ja en allene Dyr, men Fugle med og komme,
Og mange Herrer med i eget Romme tomme.
Sr. Bruun og Tseggrim i Gaarden ind til dem
De Etienk og Gaver lod til Ære bære frem.

Der

Der var en Samlings-Fest i mange Høytiids Dage,
 Hvor alle glædte sig, og ingen blev tilbage,
 Slik glæde udaf Dyr en før bestuet var,
 De sammendandsede enhver ved Par og Par
 Med Harpe, Dulcian, Basune og Skalmene,
 Som Kongen havde her til dette ladet leue,
 Af Spil og Glæde nok der var for alle Mand,
 De samlede dertil fra baade Land og Band.

Hver Fugl og Dyr ved Par fremkomme samme sinde;
 Men Mikkel Keynife, som deres verste Fiende,
 Den onde Pillegrim og svigefulde Mand,
 Hand havde her endnu sin gamle Tref i Stand,
 Hand kom nu ikke did, men laae paa Ræve-Nyffe
 De arme usle Dyr ved Bold at undertrykke.

Bed Hoffet havde de Bas, Alt, Tenor, Discant,
 Og alle Rætterne de skinnede galant.
 Der saae man Springe-Dands, Tornering og at segte,
 Der vare komne frem enhver med sine Slegte,
 Hvor nogle dandsede, og nogle sang i Fleng,
 De legte, saa der sprang paa Feilen hver en Streng.

Kong Nobel saae her ned udaf sit Konge-Sæde,
 Og høylig glædte sig ved denne store Glæde;

Der otte Dage nu fuldkomne vare slet,
 Da havde Kongen sig til Bords og Taffel set
 Med alle Herrerne, begyndte da at spise,
 De snakkede og drak, og sang en Kæmpe-Vise,
 Og Dronningen var og tilstede samme gang.

Da kom Caninet frem med sin den Jammer-Sang:
 Min naadige Monarch, hun sagde, vil I høre,
 I Herrer, hører og, hvad jeg vil her fremsere,
 Enhver forbarme sig, og høre hvad jeg tal,
 Nu har den lede Eyd, Grev Mikkel, giort sig gal.
 Hor nu et selsomt Spil, jeg en mig kand indbilde,
 At nogen haver hørt saa stygt et Morder-Gilde,

Som

Som lumste Nikkel Kæve hand gjorde mig i Gaar,
 Der Klokken fire slog, da dette her jeg faaer,
 Hand sad der uden for sit Huus og Kæve-Hule,
 Det Maleparti Slot, og lede Morder-Kule,
 Jeg meente udi Fred for hannem nu at gaae,
 Da saae ham i Habit som Pillegrim at faae.
 Mig syntes, at hand stod og Pater-Noster læsde;
 Thi gif jeg dristig frem og lidet af ham hvæsde,
 Det var min rette Ben, jeg ellers skulde til
 Til eders Naade og hans Folk ved dette Epil.
 Der hand mig nu fornam, at jeg var intet bange,
 Hand gif mig strax imod, den lede lumste Hange,
 Jeg tænkte, at hand mig heel venlig gif imod,
 Men see! hand fatted mig med sin den ene Fod.
 Hand tog mig straxen fat imellem mine Dren,
 At al min Horelse gif ud af Hoved-Doren,
 Jeg meente Hovedet det havde sprunget af,
 Mit Dne gnistrede, da hand mig Hilsen gaf,
 Med sine Kæve-Kløer hand mig saa saare trængte,
 Og mig ret under sig saa saare voldsom slengte,
 I allen gode Lav var Lykken mig saa god,
 At jeg sprang hastig bort paa min den ene Fod.
 Jeg var saa let i Spring, og hastig fra ham rendte,
 Derfor blev hand mig saa gram og paa mig stændte,
 Fordi hand ikke her beholdt mig ti: sit Kov,
 Der Klokken otte slog, jeg lob og ikke sov,
 Jeg var her kommen nær som paa en Mil at regne,
 Her see I af hans Kløer de visse Kiendetejne,
 Jeg maatte lade ham til et forsikret Pant
 Mit ene Dre, og det see I, her er sandt.
 Hand fire store Hul mig i mit Hoved satte,
 Da hand tog hastig til med sine Kløer at kratte,
 Ket aldrig nogen Tiid jeg nærmere var dod,
 Forbarmer eder dog ved denne store Rod.

Hand agter ikke stort om Eders Naades Lynde,
 Hvem tør nu færdes ud paa denne Heed og Hende,
 Mens Mikkel haver her de Bøene saa belagt?
 Her saa paa dette Lag, som dette ud var sagt,
 For Majestæten kom da Kragen Merkenøve,
 Hand fældte megen Graad og Taare af sit Dye,
 Hand monne sine Ord veemodig føre frem,
 Det var saa sandelig en Nøt at høre dem:
 Stormægtigste Monarch og Konge, naadig Herre,
 Jeg fører Eder Nøt, bedrovet Nøt, desverre!
 Jeg ilde tale fand, det fand jo Kongen see,
 Mit Hierte brister tvært af denne store Bøe.
 I Morges, hen ved Dag, før Solen kom til Synne,
 Jeg monne med min Biv et lidet ud fremtrine,
 Skarpnebbe kaldes hun, det veed nu alle Mand,
 Da fandt vi liggende paa denne hvide Sand
 Grev Mikkel gandske død i meget onde Naade,
 Hand havde reent forvendt de fæle Døne baade,
 Hans Tunge hengte langt af hans den spidste Mund,
 Hand laae ret ligesom man saae en selvdød Hund.
 Hans Mund den aaben stod, hen ved et Qvarters Længde,
 Jeg arme usle Mand, jeg mig paa hannem slengde,
 Jeg raabte Raab i Raab; jo meer jeg raabte saa,
 Jo stillere den Tøv og lumste Knegt hand laae.
 Eja, eja, den Ræv er død og uden Aande,
 Deraf jeg havde strax stor Sorrig, Bøe og Baande,
 Hans Død mig jamrede, og haardt til Hiertet gif,
 Min Hustrue ogsaa sig en Deel i Sorgen fik.
 Vi vare haardt daran, langt meer end man fand tænke,
 Hans Krop jeg overfoer, som Hunden i sin Lænke,
 Jeg søtte med min Haand, om hand var noget stind,
 Min Hustrue hun stod op til hans den ene Kind,
 Og horde noye til, om her hun nogenlunde
 De rette Livsens Tegn herved fornemme kunde,

Men her hand laae saa død og stille som en Steen,
 Og rørde ingen Vænd, en Hoved eller Been.
 Hvordan min arme Bio ved dette monne fare,
 Jeg denne sinde her vil eder aabenbare,
 Vi ville foret paa, hand jo var gandske død,
 Men arme Stakket, som hun stod i denne Nød,
 Og holdt sit Hoved til hans aabne Mund og Mule,
 Og hand nu her fornam den gode fede Smule,
 Og hun for nogen Ting sig ikke vare tog,
 Javs, i en Hui og Hast hand stærk til hende slog,
 Og hendes Hoved beed saa gandske slet af hende,
 Jeg haardt forfærdeedes ved slig bedroved Ende:
 O! vee, o! vi, o! vof, jeg skreeg da Skriig i Skriig,
 Hand sprang da hastig op, og snærede ad mig.
 Men jeg floy straxen bort, det var min største Waade,
 Jeg havde ellers der og stæret i en Maade,
 Det var dog nap og knap, jeg kom fra hannem bort,
 Jeg henfloy til det Træ, som stod ved Nerre Port,
 Der saae jeg rigtig, hvor sig Nikkel vilde stikke,
 Hand aad af hendes Kiød, hand Blodet monne drikke,
 Hans Hunger den var stor, det syntes ogsaa mig,
 Hand havde ædt endnu heel fire sikkerlig.
 Ja denne store Vnk jeg haver selv beskuet,
 Hvordan den slugen Hund min Qvinde haver suet,
 Hand intet levuede, en lidt, langt mindre stort,
 Saa løb hand bort sin Bey, der dette nu var giort.
 Jeg floy da did igien, hvor Radden monne glise,
 Og nogle Fixere fandt, som her jeg frem vil vise,
 I, naadigste Monarch, I andre Herrer med,
 O! ynkes, at den Ræv hand tager saa afsted.
 Min Herre, vil I en slig Bold og Uret hevne,
 Som jeg og andre med for Eder ind vil stevne,
 Og Eders Leyde-Brev skal nu foragtes saa,
 Det meget ilde vil i Eders Rige gaae.

Om alle Herrerne de saadan vilde være,
 Det var da alt for nær den Kongelige Ære,
 Det vilde overalt da siges, som der staaer:
 At den der holder, er saa god, som den der flaaer. (a)

I dette Capitel merk tvende Lærdomme.

Af dette Capitel skal først læres dette merkkelige Styk-
 ke, at, naar en Fyrste eller Herre ikke handts-
 hæver, beskytter og beskiermer det, som Skiel,
 Lov og Ret er, saa at Skalk og Missdædere blive rets-
 viseligen og alvorligen straffede, da hender tit, at de
 Onde blive end verre, end de nogen Tiid have været til-
 forn, i det at Herrerne ere for milde og for bløde, see
 igiennem Fingre og spare Retviished, ja end stundum
 aabenbare Rovere, Tyve og Forrædere villige lade løs
 og slippe. Derfor miste slige Herrer og Fyrster tit og
 ofte hos deres Undersaatter og menige Mand deres Fyr-
 stelige Agtsomhed og tilbørlige Frygt, Rædsel og gode
 Rygte. Undersaatterne skulle ndermere frygte, ære og
 prise Herrerne, naar de tilbørligen straffede deres Un-
 dersaatters Ondskab og andre, som udi deres Land og
 Rige rove fattige Kiobmænd, og andre forulæmpe, dræ-
 be og myrde, desligeste og de Gode og Fromme beskytte
 og beskierme og for Overvold forsvare. Thi den hellige
 Lov er ikke alleneste givne for deres Skyld, som ilde giøre,
 dem dermed at straffe, men ogsaa til de Frommes og
 Godes Beskyttelse og Beskiermelse, paa det at andre,
 naar de saa see Missdædere retviseligen straffes, dem
 speyle og af slig Lovens Straf befrøgte sig at giøre det,
 som Ont er. Thi Verden er saa ond, at for den Rier-
 lighed

Æ 2

lighed

(a) De, som Skam og fule Laster
 De sig selv underkaster
 Komme derfor udi Vaade,
 Og i Helved uden Naade
 Skulle straffe allermest,
 Sliq Handtering, har jeg læst,
 Udi Jammer, Bæe og Rød,
 Pines skal til evig Død.

ligheds skyld, som den ene burde at have mod den anden, det Unde ikke nær saa villigen efterlades, som for Lovens Frygt og Fare. Thi der Mikkel efter sin Forsieneste (som for er hørt) ikke blev dømt og rettet, blev hand dristigere, og gjorde siden meget mere Ont, end tilforn, og foragtede Kongens Lynde, Bud og Befaling, som herefter følger.

Op, op, I Dommere, som her paa Jorden ere,
 Naar ville I dog ret med Bittighed regiere,
 Naar vil I øse af den rette Brønd og Kilde,
 Og udi Hierterne en tænke meer saa ilde,
 Hvad, meen I Loven er udvort paa Bøge, Qviste?
 Og meen I, nogen Nar har drømt den op med Liste?
 At man en have skal i største Ngt og Vre,
 Hvad de Graahærdede har sagt med deres Lære.
 Ja Loven er af Gud Forældrene beskicket,
 Der holdt den Dag og Nat heel flittig ubeklikket.
 Folk, Riger, Land og Stæd, som Herren monne dyrke,
 Har holdet over den med vældig Haand og Styrke,
 Dens rette Bærelse de ville en forandre,
 Men bleven er derved, den rette Ven at vandre.
 Der er en Bærelse, en Stikkelse og Raade,
 Hvorinden alle Ting er stikket ret at raade,
 Hvorledes at enhver skal rugge fra sin Søle,
 Og Kierlighed til Gud og Næsten en forføle;
 Hvo Venen smallere og bredere vil gjøre,
 Den samme hverken Lov og Ret kand rigtig føre.
 Hvo ret vil dømme, og i Retten er opsteget,
 Hand skal nu ikke troe sig selv alt for meget,
 Men altid søge Raad og Samling med de Vise,
 Da kand man idelig hans Fromhed herlig prise;
 Men hvor at Loven vranget og heel forvendi betragtes,
 Forødes Landene og Folkene foragtes.
 Had, Brede, Gierighed fremjætte deres Vare,
 Saa Dommerne forskyldt smukt lade Retten jare.

Hver Mand skal sig altid, den Stund hand lever
 og allevegne, frygte, og grandgsvelligen sig foressee, paa
 det at hand ikke bliver svigeligen forrasket, som Krageren
 her

her af Ræven forrastes. Herom lærer Cyrillus en Fabel, og siger: En hungrig og sulten Ræv laae lønligen udi en Hule, og saae en sulten Ravn flyve allevegne omkring, som søgte efter sin Føde; thi lagde hand sig slet ned paa Jorden, ligesom hand havde været død. Der denne listige og trædske Ravn saae hannem ligge som et dødt Nadsel, floy hand over hannem, at forsøge, om det var Skufferte eller ey, før hand vilde hannem paatage; og den Tiid at Ravnens formerkede, ved sit skarpe Sind, at Ræven levede, tog hand en liden Steen i sit Næb, og lod den samme falde oven ned paa Rævens Dø, og sagde: du maa vide, at jeg vel merker din Listighed. Thi ligesom du trædsfeligen haver fornummet min Hunger, iligemaade haver jeg og lønligen forspændet og merket din trædske Anslag og Eviig, ja tit og ofte haver jeg slige, som saa laae, som du ligger, deres Døne udhakket. Ræven svarede: jeg haver og mange dine Lige snappet Hovedet af og opædet. Ravnens sagde: meente du, at fordi jeg var hungrig, ikke skulde være vittig. Drukkenskab og Fraadserie forkrænke og besvære eens Fornuft og Forstand, men Edrus hed forøger og styrker den. Ræven svarede: mange ere af Uforsynlighed fordervede og til intet giorte, hvilke dog med stor Kunst og Naade have været begavede, tværtimod have og andre, som have havt saare ringe og liden Wiisdom, med deres Wiidskibelighed og gode Forsun bekommet og giort store Ting, og alting vel udrettet. Og i det at du endeligen meente, at jeg haver lagt dig en swigelig Snare, da lær hermed, at iblant Tivene er heller ingen Trofasthed eller Love. Derfor gaf din Bey, og at den Stund du est udi dette timelige Liv, da befrngt dig stedse, og vær altid og allevegne forsynlig, &c.

Det 2. Capitel.

Kongen bliver fortørnet af Kaninets
og Kragens Klagemaal, og hvad hand
i denne Sag agter at giøre.

Er Kragens Klage og Kaninets Klynke: Steme
Begyndte vædelig for Kongens Bord at kleme,
Hvor der blev ramset op om Kævens Bold
og Skam,

Og Tobel, Majestæt, hand dette nu fornam,
Hand rejste sig da op forbitret ret paa Love: (b)
Hvad, monne denne Kæv endnu tor dette vove?

Min Dronning, sandelig, det ikke meer skal see,
Jeg vil nu hevne det, det alle Folk skal see.

Hvad,

(b) Mængens Vidsdom snart forganger, Naar hand had i Hjertet
fanger,

Udi Brede taler man Det, man verst optænke kand.

Hvad, skulde nu mit Bud og Lende en betragtes?
 Jeg maatte da forvist for Gief og Daare agtes,
 Jeg skulde en saa snart udsuppet denne Soff,
 Men det er meget got, det got nok er til os.
 Jeg troede smukt hans Eogn, langt mere end jeg skulde,
 Thi har hand rettelig mig skuffet og tilfulde,
 Jeg gjorde udaf ham en Piliegrim saa god,
 Indtil Jerusalem hand skulde paa sin Fod.
 Hvor smurte hand mig brav om Munden med sin Rumpes;
 Men hvad? min Dronning voldt, jeg hañem bort lod humpe,
 Hun troede paa hans Snak saa meget hiertelig, (c)
 Thi slap hand samme gang saa herlig bort fra mig.
 Men dog jeg ikke er den eneste af disse,
 Der nu af Qvinde-Raad maa saadan gaae og brisse, (d)
 Det er ulideligt, det er saa meget hart,
 O! væbner eder strap, og værer alle snart.
 Om jeg lod hannem saa hans Billie fuldsore,
 Hand skulde sandelig os tusind Trekker giøre,
 Vi maatte skamme os, om vi lod dette gaae.
 Men tænker kun engang, I Store med de Smaae,
 Hand overmaade er saa meget lumsk og listig,
 Det var hand smukt i Fior, hand er endnu saa dristig,
 I Herrer ruster Jer, og eders Evenile med,
 Jeg selv vil fare op med eder nu afsted,
 Vi ville hannem strap paagribe, faae og fange,
 Hand skal na ingenlund' ved saadan Magt undgange,
 For Alvor ville vi nu drive efter ham,
 Hand skal en vide, naar hand faaer sin Last og Skam.

Æ 4

I dette

- (c) Jeg vilde gierne vide, hvad Sig denne vilde nævne,
 Som Qvinde-Raad i hver en Stad Ev gav sin Magt og Evne
 Thi vilde jeg nu lære her Ret gierne aabenbare,
 For hvilken Qvinde jeg mig der Nu skulde tage vare.
- (d) Merk, o! merk, ja merk nu dette Korteliqen udaf mig,
 Du maa ingen Tiid sorgicke Idelig at roye dig.

I dette Capitel merck tvende Lærdomme.

Sorst skal her læres, at hver Qvinde skal være vis og forstandig, og sig saare vel betænke, hvad hun vil raade sin Mand, paa det at hun derover ikke bestømmes eller bespottes, naar samme hendes Raad ikke faaer en god Fremgang, ligesom Kongen her og beskjolder sin Dronnings Raad at have voldt Rævens Forløsning og Bortkommelse.

For det andet: En Herre skal være vis, forsynlig, og grandgivelig agte, om det samme Raad, hans Qvinde eller Hustru giver hannem, er got og nytteligt, paa det at hannem ikke siden angret, at have gjort efter hendes Raad; ligesom Kongen her og haver Bag-Anger, at hand haver efterfulgt sin Dronnings Raad, og sluppet Ræven; thi en Mand er fastere af Naturen end en Qvinde, derfor er det hannem og spotteligere og foragteligere, naar hand faaer nogen Skade af Qvindes Raad, end Qvinden, som slige Raad udgiver, naar hun det uden Svig udi en god Mening haver udgivet; thi Qvindfolk ere svage, usuldfomne og ubestandige Creature; men en Mand er af stærkere Complexion, derfor bør hannem og at være mere standhaftig og have mere Forsynlighed.

Dyndernes Huskommelses Bog siger:

Ærlig Mand, som from, dog mandig Er, ja dydig og forstandig,
 Holder nok sin Kone fier
 Udi Ære, og bepryder hende vel ved alle Dyder,
 Elsker hende meget nær;
 Thi hun alle sine Faqter, Ord og Gierninger betragter,
 At de ham behage kand,
 Mange søde Ord hun giver, Had og Brede hun jordreder
 Paa det beste, som hun kand.

Det

Det 3. Capitel.

Kongen rustet sig med alle Dyr og
Fugle, at søge efter Ræven, hvilket Bruun
og Tieggrim saare vel behager.

Sr. Bruun og Tieggrim, see, disse vare baade
Heel froe og glade ved, at Kongen saa mon' raade,
De haabedes nu vist at blive Overmænd
Uftrædsket Nikkel Ræv og hans den rede Lend:
De torde ikke knye, thi Kongen hand var bister,
Hand Raaben rev i tu, og Haanden sammenbrister,
Ekar Tænder som en Galt, og stampet med sin Fod.
Da sagde Dronningen: min Herre, værre god, (e)
K s Hvad

(e) Den sig maa vente Dee paa Dee, Som lader Qvinden raade,
Vil du beholde Drøene, Da see, hun rammer Raade.

Hvad nytter saadan Snak? jeg beder Eders Naade,
 I sværer en saa stærk til nogens Skam og Baade,
 I vredes ikke maa saa meget hastelig,
 Annammer disse Raad til Beste udaf mig.
 Den rette Sandheds Grund I rigtig en kand vide,
 Om Mikkel hand er ond og from i disse Tiede;
 Om Mikkel Reynike hand her personlig var,
 Da her sit Klagemaal saa mange en frembar,
 Som disse fem nu gior; thi Loven monne sige:
 Man begge Parterne skal hore smukt tillige;
 Thi den hand klager meest, som haver mindste Ret,
 Jeg holder Mikkel for at være from og slet.
 For dette store Nye jeg tog mig ikke vare;
 Thi hialp jeg hannem bort fra Byen af sin Snare,
 For Eders Naade jeg til Beste dette drev,
 Endskiont det siden til det allerverste blev.
 Grev Mikkel være kand som hand nu her kand være,
 Hend er dog viis og klog, hand er en vittig Herre,
 En trædst Raadgivere hand er for alls Mænd,
 Hans Eige findes knap i Kongens hele Land.
 Hand er saa stor af Glegt, det I vel selv kand vide,
 Derfor, o! Herre from, betænk Jer i Tiede,
 I Eders Ære her saa snart forkaste kand,
 I er en Herre dog for dette gandske Land.
 Grev Mikkel ingensteds for Eder her kand blive,
 Vil I ham fange nu, og hannem reent affive,
 Da monne Eders Dom alt rigtig for sig gaae.
 Strax Leoparderen hand sagde: det er saa,
 Det, Herre, Eder kand slet ingen Skade gior,
 At I Grev Mikkel frem til Ords selv monne føre,
 Det ikke være kand til Skade eller Gavn;
 Thi lader hannem frem til Ords for denne Stavn.
 I er saa siden dog alt lige nær i dette,
 At gior i den Sag, hvad Dom og Ret vil sette,
Daa

Paa Eders Dronnings Raad J lade Sagen gaae,
 Vi alle raade det, som her for Eder staae.
 Da sagde Jsegrim: det kand dog noget baade,
 Alt vi nu hielpe til, og til det Beste raade,
 Hr. Leoparden mig end noget horer med,
 Om Mikkel stod nu her paa denne samme Sted,
 Og kunde sig nu her forsvare for den Tale,
 Som disse, Kragen og Kaninet, stakker Hale
 De over hannem nu i Klagen sette frem,
 Jeg veed dog anden Sag med ham af bedre Klem,
 For den hand rigtig har forbrudt sit Liv og Ære,
 Jeg vil dog intet her for Eder noget lære,
 Ey lidet eller stort jeg tael paa denne Tiid,
 For jeg i Slottets Gaard kand hannem her faae hid.
 Men dette udi alt at sette uden fore,
 Da soer hand Kongen til en Skat hos Bøge Oer,
 Og ikke langt derfra hos Barnebyl i Lund,
 Der skulde hand faae Guld og Sølvi samme Stund.
 Det samme har hand her saa skammelige lønet,
 Og har ved samme Løgn vor Konge Sviig tilføyet,
 Hand haver digtet op langt mere end som saa,
 Jeg vil vel siden her med ham i Kette gaae.
 Mig og den gode Bruun hand monne Ont tilføye,
 Den lede lumste Thy; thi vover jeg min Trøye,
 Der kom ret aldrig sandt af hans den falske Mund,
 Her ude ligger hand som en forbistret Hund.
 Der myrder hand og stiel, som hver Mand veed at rose,
 Strax ud ved Gaasékil ved Stedens Heed og Mose.
 Men hvad vor Konge her og Eder synes got,
 Det vi samtykke og, os selv til mindste Spot. (H)

Hvis

(H) Hvo sig siden først betænker, Naar at Gierningen er gjort,
 Vist hans Anslag hannem krænker, Saa det duer ikke stort,
 Gode Anslag rigtig kunde Meget gavne alle Mand.
 Vel enhver, som nogenlunde Dem i Tide ramme kand.

Hvis hand her villet hid, hand havde selv nok komet;
 Thi disse Tidende hand haver vel fornummet
 Af Kongens Lobere, som bar de Breve frem.

Hvad er det for en Snak? var Kongens Ord til dem,
 Hvad skal vi alle her nu efter hannem bie?
 Flux laver eder til, slet ingen maa nu svige,
 Vi ride vil afsted, paa første fierde Dag,
 Da vil jeg Enden see paa denne onde Sag.

Hvad? denne Morder-Tyv og lede lumskke Hange
 Hand kunde giøre her et gandske Rige bange.

Hand kunde, maa I troe, forøde i en Hast
 Hver Bye, hver Stad og Land, det hand faae Skam
 og Last.

Og reder Eder til, det snarest I kunde,
 Hver tage nu med sig sin Hest og alle Hunde,
 Sit Harnisk, Knevre-Spyd, sin Kaarde og sin Pig,
 Sin Byffe, Hellebaard, hand skal faae Skam i sig.

Ud, bruger eder flink, mit Liv I monne vare,
 Jeg vil og mandelig staae bi i denne Fare,
 Jeg bruger mit Gevær, min Dxe og min Kniv,
 I giøre ligesaa, og sparer en harts Liv.

Vi ville nu afsted, alt paa min Troe og Tre,
 Seer til, I dette Navn nu ætlig kunde bære;
 Thi jeg i Sinde har, I agte nu herpaa,
 At jeg vil nogle her til Sinfke-Ridder slaae.

Afsted til Rævens Slot og hans den Morder-Kule,
 Saa see vi, hvad for Knas hand haver i sin Hule.

O! Konge, sagde de, I drage nu afsted,
 Vi allesammen vil velvillig følge med.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

Sorst skal her merkes, at alle, som dagligen ere til
 Hove nærværendes hos Herren, stedse og almin-
 deligen bagvænke og bekliffe de andre, som ikke
 saa

saadagligen ere i Herrens Nærvarrelse, og besynderlig dem, som de hade; ligesom Isegrim her og gior udi Rævens Graværelse, skyder flux efter, det beste handfand, &c. Derforre sigede de gamle Bise: Hvo er den, som kommer til stor Ære og Værdighed, og derefter ikke tyranniserer? Hvo haver Omgængelse med den Onsdede, og ikke forulempes eller beskades? Eller hvo haver sin Bærelse udi Herrers og Fyrsters Gaarde, at hans gode Rygte og Ære ikke forfrænktes? Ret er deres Tale, som have sagt: Fyrsternes Trostah, Kierlighed og Love mod deres Tienere lignes ved en utroe og los Qvinde, hvilken nu elsker een, og i Morgen en anden, og er den sidste altid den fiereeste, &c.

En ærlig og dydelig Danne-Qvinde maa sig med tungtunge og tilbørlige Ord og Tale vel undskyldte, og hendes Herre og Huusbonde sagtmodelig og med Lempe tiltale og tilfreds stille, og ikke med stolt, hofmodig, trodselig og vred Tale; ellers retter hun intet andet ud, end som hun vilde udslukke en stor Ild med feed Olie. Derforre siger Salomon: En vred og trætagtig Qvinde er ligesom et dagligt Drøbfald, naar det regner saake; hvo hende opholder, handholder og Været op, og vil beflemme Olien med sine Hænder. Her forståes, at det er ikke mueligt, at man en ond og trætagtig Qvinde fandt stille; Doctor Knippelman fandt end noget giøre hertil. Xenoxert siger:

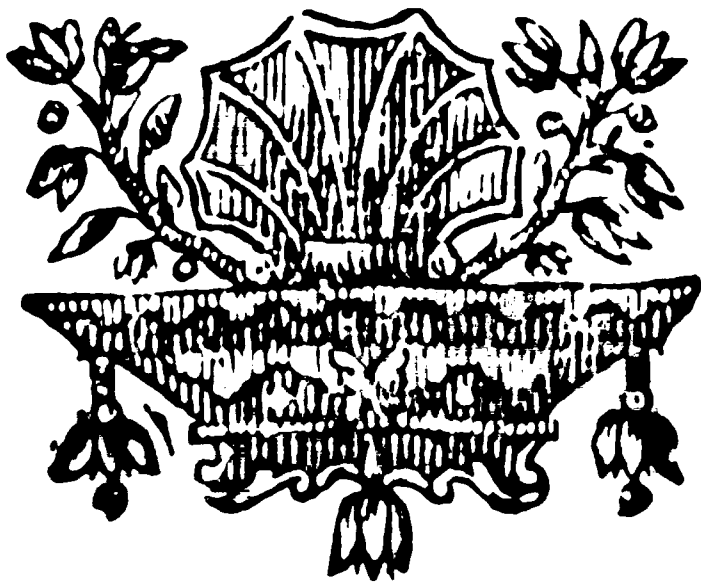
Saaer sielden den skal finde Sikker Fred og stadig Roe,
 Som en ond og arrig Qvinde fører ind udi sit Boe.
 Intet Dyr kand findes verre, Intet Creatur saa leed,
 Som saa aistig veed at snerre, Naar det bliver bitter vred,
 Som en Eddergiftig Qvinde Af en Dyrle-blændet Art;
 Thi hun sioner om i Blinde, Bredes uden Hæve snart.
 Den lykjalig er at finde, Som bekommer i sit Foe
 En fornuftig dydig Qvinde, Som er veulig, mild og troe;

Ehi ved hende kand hand stige Op til Ære, Dyd og Tugt,
 Hun dem begge kand berige, Nu paa Hæder, nu paa Smagt,
 Paa et herligt Navn og Røgte, Nu paa ærligt Guds og Guld,
 Hand tør ikke ved at frygte, Hun jo bliver stedsse huld,
 Hun en Krone er af Dunder, Hende rører intet Band,
 Som saa kierlig Manden fryder, Og saa ret ombrage kand.
 Manden skal i kierlig Ære holde hende kion og skion,
 Saa vil Hæren selv være Deres meget store Løn,
 At de udi Fred og Glæde Her skal drive Tiden hen,
 Og saa siden saae et Gæde Herlig udi Himmelen.

Udi alle Sager, som ere retvise og sømmelige, at fremme og menige Mands Sag, Nytte og Profit, og det, som ikke strækker sig imod Guds Ære, derudi ere Undersaatter deres forordinerede og tilskiftede Dyrighed skyldige og pligtige at være følgagtige og lydige udi alle Maader. Ellers, dersom de herudi ere gienstrige, da tilføner Gud en anden, og maa vel skee, en fast verre Dyrighed, som sliq Gienstridighed og Ulydighed haar deligen straffer og hevner.

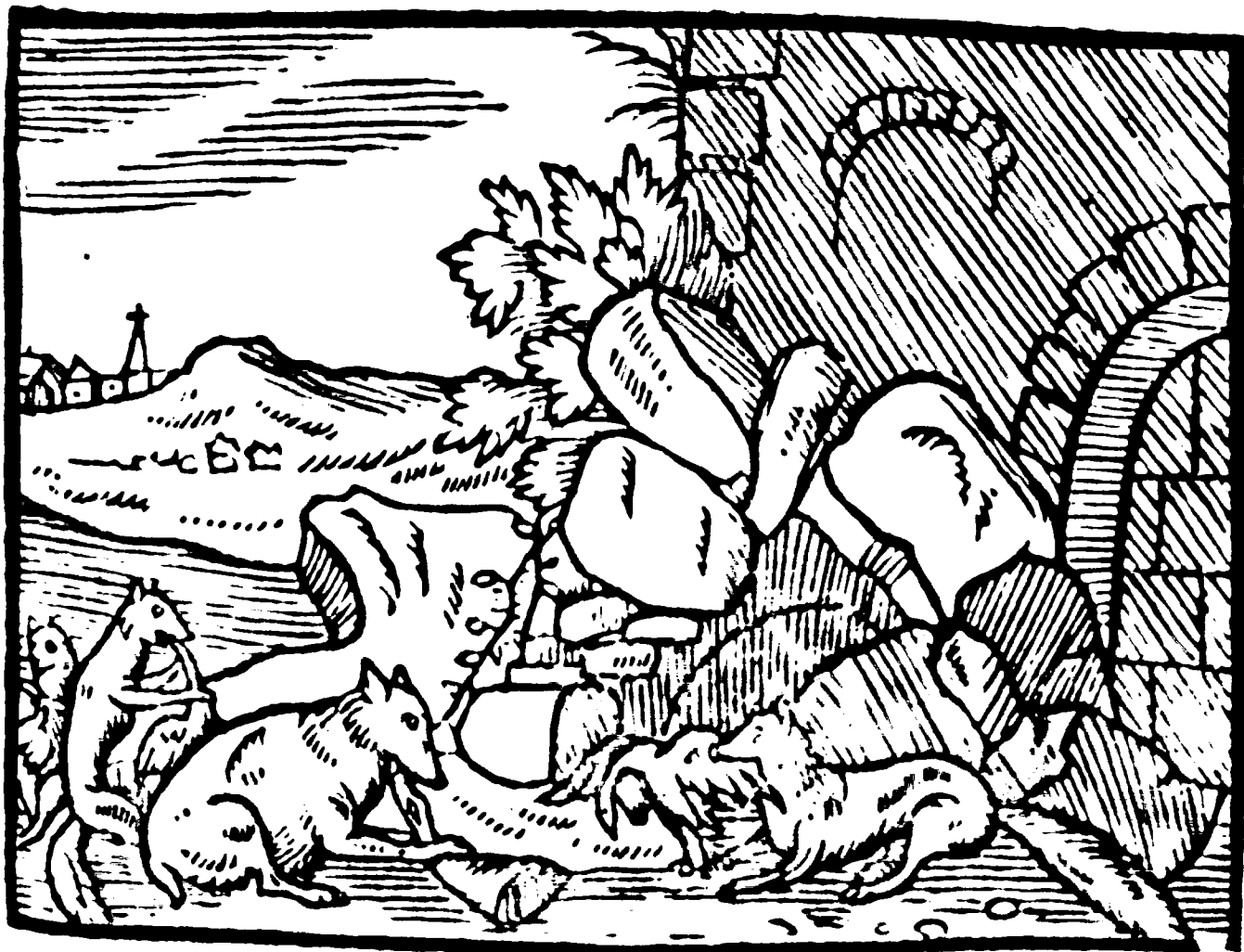
Hr. Hans af Svarzenberg.

I Skriften bydes os Lydaghed forviss,
 Den skal vor Dyrighed bevises uden List,
 Enhver skal nyde den, de Onde med de Gode,
 Man ingen ønske skal at rykke op med Rode,
 Jo bedre at den er, jo bedre at vi bør
 Fordrage alle Ting, som den imod os gior.

Det 4. Capitel.

Grævingen advarer Ræven, og aaben-
barer alle Raadslag om: den store Rust-
ning, som var besluttet og giort
over hannem.

Er dette gode Raad urnggelig var sluttet,
At Kongen vilde ud alt efter Mikkel ruttet
Bed hans det Ræve-Jul og faste Morder-Slot,
Som Malepartus saa blev kaldet til en Spot.
Just i det samme Raad var Grævingen paa færde
At humpe straxen ud til hver en Øreit og Giærde,
At lade Mikkel strax de Tidender forstaae,
Hvordan det hannem nu i Sandhed vilde gaae,
Sand sagde ved sig selv: hvor tit har du, min Kiere,
Undviget denne Færd, nu vil det Alvor være,

O! Frende, vaer dig nu, see vel og nøye til,
 Her vil nu nypes strax et haardt og blodigt Spil.
 Du est jo Hovedmand for alle vore Slegte,
 Hvad? skulde du nu bort, vi maatte da vansinægte,
 Vi maatte græde ud en Zammers Sørge-Sang;
 Naar nogen klagde os, da hialp du i vor Trang,
 Da kunde du vor Sag saa meget net forsvare,
 At vi for ingen Ting da skulde staae i Fare,
 Du saare sindia fand din trædske List og Fund. (g)
 Med saadan Pulke-Graad af dybe Hjertens Grund
 Kom Grævingen nu frem til Mikkels Huus og Hytte,
 Og fandt ham uden for sin Port at staae og spytte,
 Hand havde grebet an to Due-Unger smaae,
 Som vilde flyve, og det ikke kunde naae, (h)
 De monne falde ud af deres Klette-Kede,
 Fort, sagde Mikkel Ræv, herhid, I Unger lede,
 Hvad? vil I her paa Flugt, for I kand Fiære faae?
 Jeg eder lære skal at flyve og at gaae.
 Der hand nu havde faaet de Unger i sin Lomme,
 Da saae hand Grævingen alt nærmere at komme,
 Hand blev da staaendes, og biede, til hand kom,
 Og sagde: værter nu velkommen, Grimbard, som
 Den kiereste nu er blant alle mine Slegte,
 I løber eder svædt, I meer nu ey kand mægte,
 Hvad, Kiere, haver I for Tidende til mig? (i)
 O! sagde Grævingen, en heel bedrovelig;

Jeg

(g) De som søge uden Frist
 Svig og Tret og trædske Kænker, Deres Hierte stedse tænker
 At fuldføre deres List.

(h) Heel rigtig og ret,
 Har meget at siæ, At Fromme vil vige Fra Synderes Dræt.
 (i) Hvo som gierne nye Noser Høre vil, og dennem priser,
 Ewaldrer tit med Logn om Rye.

Elige snygge Logne-Bomme Skal du Rye, vil du ey komme
 Udi Rygte og i Rye.

Jeg haver Budskab nok, dog ikke med de beste,
 Jer Liv og hele Gods er tabt nu paa det neste,
 Vor Konge foret har med egen Ord og Mund,
 Alt uden Naade I skal dræbes denne Stund.
 Hand alle til har sagt, de Smaa alt med de Store,
 Om fire Dage skal de efter eder spore,
 Med Bøsser og med Spyd og Stager til at slaae,
 Og Pelle Hopmand er med sin den krumme Taae.
 De raade alle nu til eders Skam og Skade,
 Seer til, hvad I nu her vil giøre, skye og lade,
 Betænker eder vel, I er jo saare viis,
 Hr. Bruun og Isegrim de have største Priis
 Hos Kongen paa hans Slot, de holdes høyt i Ære,
 At giøre har de Magt, saa og at lade være,
 De ere bedre hørt hos Kongen denne Stund,
 End jeg hos eder er paa eders gode Grund.
 Hr. Isegrim hand har nu skriftet aabenbare,
 At I en Røver er, det vil hand og forklare,
 Hand eder er saa hadsk, opkneyser som en Hest,
 Hand Marskalk er forvist til næste Paaske-Fest.
 Kaninet forde og med Kragen deres Klage.
 Jeg frygter for, den Sag den bliver os til Plage,
 Om Kongen eder fik i slig en bister Hu.
 O! Papperie, min Ven, hvad siger I mig nu,
 Var Nikkels frekke Ord, er andet ey paa færde?
 Na, disse Sager de er ikke meget værde,
 Er I saa meget ræd for slig en lumpen Ting?
 Jeg anderledes vil nu fiøre det omkring. (k)
 Om Kongen foret har med al sin hele Svitte,
 Og end mig kunde skiont paa frisk en Gierning hitte,
 Jeg leder mig dog ud, naar jeg begynde vil,
 Og overst vil jeg naae i hele Herre-Epil.

N

De

(k) Selv-Koes stinker smag i Næsen, Det er alle Bises Ord,
 Der kand intet verre Bæsen Bære her paa denne Jord.

De maae nu raade fast alt baade her og hisset,
 Er jeg der intet hos, det ilde da er pissert,
 O! lader dette staae, det haver ingen Nød,
 Nu, kommer ind, min Ven, paa lidet Ol og Brod,
 De Due-Unger to, dem skal J ogsaa have,
 De giøre eder got i eders sultne Mave,
 J dem kand sluge op, o! tygger ikke, see,
 De vare en endnu fuld flyve-færdige.

Den Marv i Benene er sød som Honning-Rage,
 O! føler paa det Bryst, hvor blodt det er at tage,
 Jeg æder gierne her slikt ungt og lekkert Mad,
 Min Hustrue spiser og det samme paa sit Fad.

O! kommer ind, min Ven, hun eder skal annamme,
 Hun haver paa min Troe vel mere af det samme.

Men lader hende en nu høre af den Sag,
 Det falder ikke ud til nogen god Behag.

Blodhiertet er hun strax, har sorgelige Fagter,
 Alt for en liden Ting, som intet nogen agter,
 Hun daaner strax paa Stand, hun sveder for og bag,
 Naar hun formerker, at jeg gaaer min Bey i Dag-
 J Morgen tilig, om det eder kand behage,

Vi vil ad Kongens Gaard da Beyen straxen tage,
 Min fiere Frende, vil J ogsaa staae mig bi?

Ja, med mit Liv og Gods paa hver en Bey og Sti,
 Det, sagde Grævingen, det skal J her fornemme,
 Jeg vil i alle Ting og eders Beste fremme,

Om Kongen skulde selv end paa mig blive vred.

Stor Tak, var Rævens Ord, for eders Kierlighed.
 Ja, sagde Grimbard, strax, saa maa J uden Fare
 Gaae med mig til det Slot, og eders Sag forsvare;

Ehi Leoparderen sit første Minde gav,

At ingen skulde Jer her sige noget af,

En hverken Ont og Got, slet intet nogenlunde,
 Den Stund J eder selv kun her forsvare kunde

For alle Sager, som der siges eder paa,
 Bor Dronning ogsaa her samtykte dette saa.
 Nu vel, hvad skaer mig da? vil de mig sligt forunde,
 Skal ingen, tael den Ræv, mig noget skade funde,
 Min Sag tør blive god, det veed jeg meget vel,
 Naar jeg kun selvet maa forsvare mig med Skiel.
 Og i det samme gif da Ræven i sin Hule
 Med Grævningen, sin Ben, i Maleparti Kule,
 Den Ræve-Tæve stod saa fryntlig op mod dem,
 Velkommen være I, o! Kommer bedre frem.
 I største Hui og Hast hun Maden til dem redte,
 Hun stegte Duerne, og Dugen straxen bredte,
 De samme Duer, som at Ræven med sig bar,
 De samme bar hun frem paa Bordet froe og snar.
 De begge Duer aad, ja om de vare flere,
 De havde ædt dem op, og meget andet mere,
 De halv ey bleve nætt', meer havde faaet Rom
 I begge deres Bug; thi Grimbarde den var tom.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

Forst skal her forstaaes og merkes udi dette Capitel,
 at en trofast Ben skal ingen Umage eller Tieneste
 spare for sin gode Bens Skyld, at giøre hannem
 Hielp, Trost og Bistand, naar behov gieres; lizesom
 Grævningen her og gior og handler imod Ræven (1).
 De gamle Bise sige: Et fornuftigt Menniske, som ha-
 ver sin Umgængelse og Værelse hos et got, ærligt og
 trofast Selskab, skal ikke agte sig at leve, naar hand
 skilles derved eller kommer derfra. Og naar sliq en
 Ben ikke fand hielp, da skal hand dog troste og hus-
 svale af sin gandske Formue. Thi en troe Ben skal for
 den anden sit eget Hierte udgive og villigen frembyde,

N 2

og

(1) Den ene Ben den anden maae Ey nogen Tiid forlade,
 Men haardt ved Bistand hos ham staae I. Raade og i Skade.

og naar sliĝ trofast Forbindelse, Selskab eller Stalbroderstak oploses, da er og deres Levnet formindsket, og deres Dyne ere formorkede.

For det andet: En troe Ven skal advare den anden for sin Skade, naar Fare er paa færde; som Grævingen her advarer Ræven. Men hvorledes at den, som bliver advaret, skal holde sig, det lære de gamle Vise med sliĝ Tale: Den Ting, som gjør een mistænkt udi en Sag, for hvilken hand bliver advaret, og fand komme hannem udi Nød og Fare, og hand vil det dog ikke troe, den skal dog samme Kundskabere ikke robe, naar hand veed, at hand er god, from, eenfoldig, baade af Levnet og Umgængelse; men hand skal vel agte og see, hvad Ont eller Got i samme Sag er bedækt og skjult. Er der enten Ont eller Got under, det kommer alleneſte hannem ved, som bliver advaret, den som advarer hannem, kommer det ikke ved, og haver der hverken Ont eller Got af, men at hand alleneſte gjør fyldest den Elskelighed og forpligtede Tienstagtighed, som hand haver til sin Ven, &c.

For det tredie: En viis Mand skal udi Nød og Fare være sindig og besindelig, og udi onde Ting eller af onde Tidender ikke fortvivle eller forsage, paa det at hans Ven sig ikke græmmer; ligesaa troster Ræven sig og selv. Der ere trende slags Folk udi Verden, sigede gamle Vise: De første ere forsynlige, og kunde med deres forstandige og vise Tanker, saa meget som mueligt er, undvige og undgaae det, som farligt er og Raade henger hos; ligesom de Helbredde vogte dem for Engdom. De andre ere: blodhiertige og anaergivne i deres Sorg og Modgang, og forsage slet, at søge Bøve og Lempe, med hvilke de kunde blive hiulpsne. Det tredje slags ere: tunghiertige, og af grov Forstand, vide sig slet intet at hielppe mod sliĝ Fare og Gienvordighed, de

vide ikke heller, naar de ere komne i nogen Fare eller Sorg, hvor de sig igien skulle udføre og hielpe med, men ere tvivlraadige udi alle Maade. Men en fornuftig og viis Mand skal udi Nød, Sorg eller Modgang være besindelig, og ingen Sorg eller Modgang sig saa nær tage, at hand derover falder udi Mishaab; thi Lykken hielper den Dristige, &c.

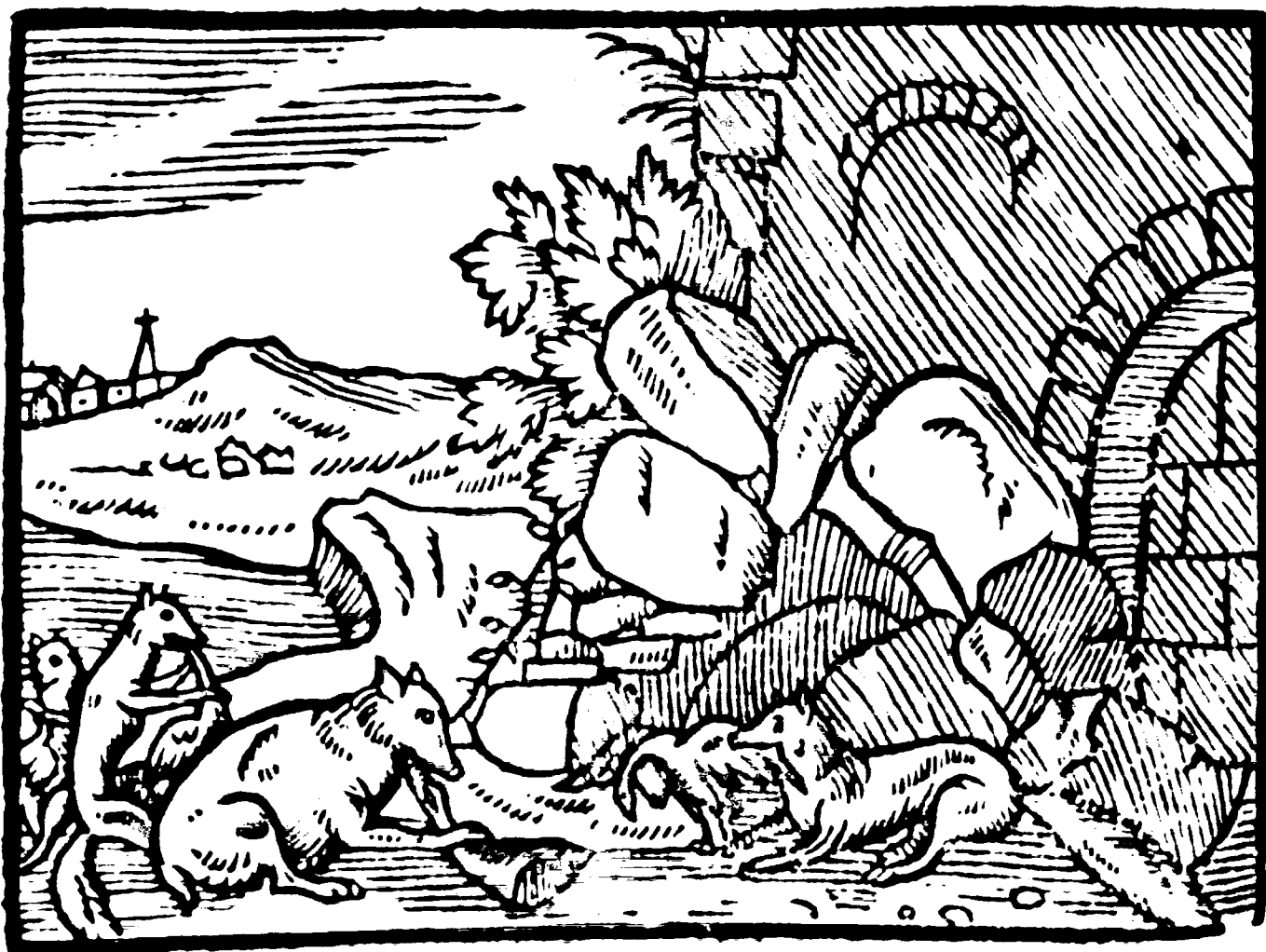
Alt Næven roser sig selv at være udi alle Raadslag det gieveste og ypperste Hoved, det er maaskee vel sandere end got og gavnligt. Johan Morstin udi Fru Utroes Krigs-Rustning taler herom saaledes:

Hvor fand vel Retten faae sin rette Gang og Gænge,
 Naar Falsthed sidder høyt, og Retten er i Seuge.
 Falst Mynt og Utroskab de alle Tiid regiere,
 Og monne allesteds en Over-Herre være.
 Den gode Sandhed man saa saare lidet kiender,
 Den onde Gierighed den Verden slet forblender,
 Og Egenyttighed har meget Ont i Følge,
 Den store Utroskab fand gammel Had og Dølge.
 Alt smigre med sin Løgn, og trine digt for Dye,
 Derefter veed enhver sig mesterlig at søye,
 At de med dette fand fortiene sig en Vnde;
 Men denne Kunst den vil de Fromme en beaynde.
 I denne Stand og Stat der ingen ret oprinder,
 Med mindre det er een, som Lykken jaer og finder
 For vanlig Utroskab, og synes dog i dette
 At være rigtig nok med Føne og med Rette,
 Sin Gierning og sin Sag hand uden Blusel fører,
 Og agter ikke, hvad hand Gud og Næsten giorer.
 Fru Utroe saadan een vil over alle sette,
 Og falder hannem en veldædig Mand med Rette.

Det 5. Capitel.

Ræven roser sine Børn, og om anden
Dagen gaaer hand med Grævingen til
Kongens Hof.

Srev Nikkel sagde da: Hr. Grimbard, fiere
Frende,
See, disse er' forvist af beste Art og Ende,
Hvor hover eder her nu disse Sonner, min
Den store Røffel og den lille Reimardin.
De skulle vores Slegt nu gandske vel forøge, (m)
De allerede selv vil ud, om Foden søge,
Een tager Honen fat, den anden tager sig
En Kylling, de og fand udsvenne sikkerlig
I Bane

(m) Den gamle Skil og Bane vil Man, ikke af skal tage,
Som man har vældig vant sig til I sine unge Dage.

I Vandet efter Gæs og Vænder, baade vilde
 Og tamme, være sig nu aarle, nu saa silde,
 Jeg vilde tiere vel sende dem paa Jagt,
 Men først jeg lærer dem at have nøye Agt,
 At de sig vogte kand for alskens Nød og Fare,
 For Ulvens grumme List, for Hunde, Skud og Snare.
 Om jeg nu havde dem optugtet, som sig bør,
 Vi tit da havde seet et Bytte for vor Dør, (n)
 Heel lekkert fræsen Mad, som vi nu gierne æde,
 De ere villige og stedse flux tilrede,
 De slegte mig og paa, saa liig de ere mig,
 De lege deres Leeg saa meget svigelig
 Med mange andre Dyr, som monne dennem hade,
 At de derover faae en vældig Skam og Skade,
 De bide Struben ud paa mange, I maae troe,
 De skaane ey engang vor Konges egen Boe. (o)
 Alt hvad de fange vil, det kand de hastig ramme,
 De ere, kand jeg see, af beste Art og Stamme.
 O! sagde Grævningen, o! hvilken herlig Fryd
 Maae det ey være for en Mand af ærlig Dyd,
 At have sliig en Sæd, alt efter egen Nykke,
 Der med Forældrene kand sanke ind hvert Stykke;
 Jeg glædes hiertelig ved dette, paa min Fed,
 At jeg saa brave Folk udi mit Slegte veed.
 Ja, sagde Nikkel Ræv, jeg nok tør dennem vove,
 Det derved maa nu staae, nu vil vi hen at sove,
 I er, min Frende, træ, det seer jeg paa en Prif,
 Ind paa den store Sal de da til Bengen gif,

N 4

Hvor

- (n) Hvo de Smaa opvære lader, Som de Nelder, der har Stader
 Høyt med Toppen udi Skne,
 Deres Ondskab ey vil straffe, Hand sig selv vil forstæffe
 Glem Fortred, og verre Ane.
- (o) Den, som i de unge Dage Staaer al Dyd og Tugt imod,
 Egner ikke til saa sage, At hand blive vil for god.

Hvor Løftet var af Gibs, og Gulvet lagt med Klinker,
 Kæviſen hun gif med med sine Kifelinker,
 Sorgmodig Nikkel var, men ſee, hand vilde en,
 At nogen ſkulde faae et Nys om ſamme Ken.
 Saa laae hand Tanke-fuld den gandske Nat i Dvale,
 Indtil om Morgenens, da Hanen monne gale,
 Saa vakte hand ſin Biv, og taelt til hende ſaa:
 Min Hierte, ſover J, J en forfærdes maa,
 Min Frende, Grævingen, har mig nu ladet vide,
 At jeg med hannem ſkal til Kongens Slot henride,
 Jeg beder eder, at J græmmes ikke ſaa,
 Om nogen ſiger mig et Løgne-Stykke paa,
 Saa vender alle Ting for mig til Gavn og Beſte,
 Forvarer vel vort Huus, vort hele Slot og Feſte,
 Hans Frue ſvartte ham derpaa nu ſtrax igien:
 Hvad Trang og hvad for Nød ſkal winge eder hen?
 Det er dog underligt, for var J der ſaa længe,
 Da vilde hver og een jo eder der ophenge.
 Ja, ſagde Keynike, min Engel, J har Ret,
 Vel har de eſter mig der ſidſteledes ſet,
 Hvor ſamme hadte mig, og vilde mig ſaa ilde,
 Det gif dog ikke an, ſom de ſaa gierne vilde,
 Saa ſær er Lykkens Spil, den tyfker ſomme ned,
 Som gierne vilde op, jeg forud dette veed.
 Paa Løftet maa jeg hen, og mig for Kongen bukke,
 O! græmmer eder en, min ſode lille Duffe,
 Hej Inſtig, værer glad, og vogter eders Huus,
 Jeg agter denne Sag en ved en Naare-Luus.
 Saafremt jeg ellers fand, jeg ſtrax til eder kommer,
 J viſt maa vente mig til eder forſt i Sommer,
 Dermed gif hand afſted, heel gandske ſvag og ram,
 Hans Frende, Grævingen, hand trolig fulgte ham.

I dette Capitel merk tvende Lærdomme.

Før det første skal her læres af dette Capitel, at Forældrene skulle ikke tilstæde Børnene deres egen Villie. Som Ræven her taler om sine Børn, at de efterfølge deres egen Villie, Begiering og Bellyst. Thi Børnens Egensindighed og Stivhed skal ikke allene her straffes med Galge, Steyle og Sverd, men Gud vil dem og med Helvedes Ild evindeligen uden Ophørelse plage og straffe. Derfor advarer Salomon Forældrene, at de for ingen Deel lade Børnene have deres egen Villie, men med Riset straffe dem, og dersom de det gjøre, da frelse de Børnens Siel ud af Helvede, og dersom de det ikke gjøre, da skulle Børnene med slig deres egen Villie brænde udi Helvede til evig Tiid.

Nu seer man dagligen, at udi Indskland, Danmark og anden Steds mere, er saa got som ingen Børne-Tugt, saa at man maa ynkes derved. Thi den gandske Verden er hertil skicket nu omstunder, at deres Børn kunde vel lære at Kiøbslaae og at handle, og saa at blive rige; ligesom vi slet ingen Prædikantere, Regentere eller Befalings-Mænd havde behov, som os skulde forestaae, regiere og lære, &c. Ingen tør troe, at slige kunde menige Mands Beste vel forestaae og troligen mene, hvilke af deres Barndom intet andet end deres egen Nytt, Fordeel og Baade søge, tiene Gierighed, og ere oplærde udi Finankerie og Fredsshed, som Kiøbmænd, Kræmmere og andre slige, &c.

Sebastianus-Brandt siger:

Mester Crates een gang saade: Jeg nu ikke skiemte maa,
 Forde jeg, da dette lagde Jeg med beste Lempe paa:
 Vældig jeg ved mig allene Vilde raabe i en Trei:
 O! hvad monne du dog mene, Du Phantastie, Daare, Gick,

At til Bornene du vilde Samle Penge, Gods og Guld,
 Da derover reent forspilde Tugt og Lære udi Muld,
 Vil dog her med Maktten kuenje Af en stolt Hoffærdighed,
 Derfor skal du op dig reyse Til sig Ulyksalighed:
 At naar helst du skulde have Lust og Glæde udaf dem,
 Saabelig de da skal trave Ket som nogle Gietke frem.

For det andet skal her merkes, at Lykken, som Ræven siger, er mangfoldig, adskillig og omskiftelig. Thi Hædningene, i det at de have forfaret, at en Ting bekommer og lykkes een til Gode, Gavn og Profit, og en anden til Skade og Fordervelse, derfor have de agtet Lykken for en Gud, hvilken alting saa vædeligen mod alle Menniskers Fornuft, Natur og Kunst gior, driver og forandrer. Men endelig er Lykken Guds Magt, hvilken hand ever og bruger hos hvem, ved hvem, og naar hand vil, saa at Villien haver slet ingen Aarsag.

Derfore kand ingen ved sin egen Fornuft og Wiisdom siye sig selv nogen Lykke til, eller for Ulykke sig bevare. Thi Gud stikker baade Lykke og Ulykke, paa det at man sig paa ingen anden Ting skal fortrøste uden paa Gud alleneste. Jeremias siger: Hvo er den, der siger, at udaf Hærens Magt ikke udgaacr baade Lykke og Ulykke Jer. 45.

Summa: Gud alleneste haver alting, være sig Lykke eller Ulykke, udi sin Haand. Og i det at alting funder af Guds Haand, da skulle vi efter Salomons Lære Præd. 7. udi de gode Dage de onde, og udi de onde Dage de gode ihukomme, det er, udi de gode Dage skulle vi Guds Naade og gode Villie annamme og bruge, og endda frygte Gud, og ikke paa den gode Lykke, men paa Hæren selv, forlade os. Thi den samme, som haver givet det Gode, kand og det Onde forlene. Derfor udi de gode Dage frygt dig, og udi de onde hav et got Haab, men troe stedse udi Hæren,
 og

og fast din Nød, Sorg og Omhu paa hannem, hand
stikker dig vel Lykke eller Ulykke efter sin Billie.

Set ikke dit Raad og din vigtige Sag
Paa timelig glimrende Lykke;

Ehi Lykken hun fører saa mangen Bedrag,
Ja mangt et forderveligt Stykke.

Ret aldrig hun bliver saa stadig og fast,
Man den jo af Lave Land rykke;

Ehi bliver da Navnet for hende oplast,
Hun nævnes og kaldes en Lykke.

Stor Lykke den haver, man siger i alt,
Som Være og Kiigdom erlanger,

Det staaer dog og kommer ustadigt og galt,
Som Hulet heel hastig omganger.

Det

Det 6. Capitel.

Ræven gaaer med Grævningen sin Fren-
de anden gang til Kongens Hof, og gjør
sit Skriftemaal paa Benen.

Hr. Grimbard og Grev Ræv de monn' hinanden led
Saa gandske lettelig ud over Blakker-Hede,
Til Kongens Slot og Gaard den rette Lande-Ben-
Her bliver, frngter jeg, en meget selsom Ren,
Var Nikkels rædde Ord, det maa nu derpaa komme,
Om denne Reyse mig vil skade eller fromme.

Doa, Hiertens fiere Ben, hvor mig Bedrovede,
Foruden det jeg for for eder skryfste de,
Da vil jeg eder og nu dette kundbar giøre,
Om I, min fiere Ben, I mig nu vilde høre, (p)

Jeg

(p. Doo santelig skrifter De onde Bedrister, Den samme hand saer
Afsloening derefter, Som ikke vedbester, Men vakkende staer.
Slet ingen Afsloening kand giøre Fortrosthina, Da giere dig from,
Med mindre man fiender Paa Hierte og Hænder, Du vender dig om.

Jeg meen, hvad Synde-Drift, det være smaat og stort,
 Som siden sidste Tiid jeg har i Verden gjort:
 Jeg myndig fikære lod af Børnens Kong og Lender
 Et Skind til Reyse-Sæk, saa tykt som mine Hænder,
 En rigtig Allen bred, ret gandske firekant,
 Ja Ulven maatte og der lade mig sit Pant,
 Og hans Fru Grimhold med, den smukke hobste Qvinde,
 Hun maatte og her frem for Bødlen samme sinde,
 Jeg fik af deres Fod saa flinke Reyse-Skoe,
 Enhver af demnem de da maatte miste to.
 Alt dette gjorde jeg af Uvind, Had og Brede,
 Og ved min lede Løgn var dette strap tilrede,
 At Kongen dennem blev saa gandske meget gram,
 Vor naadigt Majestæt, jeg og har skuffet ham.
 Hvorledes det var fat, jeg ikke vær fand sig,
 Jeg digtede en Skat, hvormed jeg monne svige,
 Den har hand en endnu befømmet, det er vist.
 Den gode Lampe har sit Liv og Helbred mist.

Hans Hoved fik jeg hen med Bellin i en Pøse,
 Det gif den Taasse med, med een og anden Glose,
 Hand gif for Kongen frem, og sagde, Narren, saa:
 Her vil jeg med et Brev til Eders Naade gaae.
 Der Sækken nu blev løst, de Lampes Hoved funde,
 Som Kongen havde tier saa mange mangelunde,
 Derfor kom Bædderen en meer i Kongens Gunst.
 Og med Kaninet jeg nu brugte denne Kunst:
 Jeg hvøifte hannem lidt i hans det ene Dre,
 Hand funde lidet see, og meget mindre høre,
 Hand kom dog fra mig bort, det var mig ikke med,
 End tvende Ting jeg har og kommet her afsted.
 Den Krage rigtig maa vel ogsaa paa mig klage,
 Hans Riv, Fru Longra, aad jeg op med Stik og Stage,
 Og dette er den Daad, alt baade smaat og stort,
 Som siden sidste gang jeg skifted', haver giort,
 Foruden denne Post, den vil jeg en forgierte,
 Jeg beder, fiere Ben, I eder ned vil sette,
 Saa vil jeg eder det nu lade strax forstaae,
 Det var en Vandens Trek, den rigtig har sig saa:
 Jeg vilde ikke, at mig nogen dette gjorde, (q)
 Saaledes som jeg gif med Isegrim omborde:
 Vi ginge engang hen til Steden Luntertum,
 Der gif en Høse-Mær, den samme hun var bruun,
 Hun havde her et Fel, som ene gif hos hende,
 Om trent et fierding Nær det gammelt var, min Frende,
 Den Ulv hand næsten var i samme Tide død
 Af Hunger og af Sult, og ingen anden Nød.
 Hand bad, hos samme Mær jeg vilde strax forhøre,
 Om der ved dette Kiøb var noget ved at giøre,

Hun

(q) Hvad du nu ikke vil, en anden dig skal giøre,
 Det samme skal du her den samme en paasøre,
 Men hoød du gierne vil af hannem nu annamme,
 Dermed du stedse skal hans Gavn og Beste ramme.

Hun vilde sige da paa Føllet beste Kiøb,
 Alt efter hans Begier jeg strax til Mæren løb,
 Jeg sagde til den Mær: god Dag! god Dag! Morlille,
 Alt Føllet er din Son, jeg mig kand forestille,
 Vil du det selge strax, da lad mig det forstaae.

Hun sagde: hvis jeg kand nu Penge straxen faae,
 Jeg selger det forvist; men digt og tet herunder
 Min Fod, der skrevet staaer dets Kiøb, om I har stunder,
 Det her I læse kand, jeg Foden op nu bær.

Jeg hørde straxen, hvor hun vilde hen, den Mær.
 Jeg sagde: hverken kand jeg læse eller skrive,
 En heller agter jeg dit Føl fra dig at rive;

Men Isegrim hand vil det kiøbe visselig;

Thi løb jeg straxen hen i fuld Galop til dig.

Hun sagde: meget vel kand dette sig og skikke,
 Lad ham kun komme hid, saa vil vi Liig-Kiøb drikke:

Saa gif jeg straxen ud, som Isegrim hand var,

Vil I nu være mæt, da værer meget snar.

Den brune Mær hun bad, jeg skulde eder sige,
 I skulde være snar, og ind til hende sige,

Om I nu ellers vil til Kiøbs med hende gaae,

Hun sagde, at den Sum den rigtig skulde staae

Ind under hendes Fod, om var I vilde kiøbe,

Jeg vilde læse der, hvor hønt det kunde løbe,

Jeg ikke læse kand; thi kunde jeg da en

Med hende giøre Kiøb, men plat ud sagde ney.

Men vilde I see til, min Ven, om selv I kunde

Her denne Skrift forstaae saa noget nogenlunde.

Ja, sagde hand, hvad Skrift skal staae paa denne Hæl,

Jeg skulde en forstaae? jo, paa min Ære vel. (r)

Det være sig Fransøsk, Tysk, Danske og Latine,

Jeg har jo Skole holdt i Erfurt for for Mine

Jeg

(r) Ingen sig for meget rose sig den Kunst, hand ikke kand,
 Ellers bliver hand til Glose Og til Spot for hær en Mand.

Jeg har i mange Aar med een og anden Biis
 • Heel vel I Frankrig studeret til Pariis.
 Det høye Doctorat til Rom mig ikke vrager,
 Jeg disputeret har om leeg og lærde Sager.

Jeg udi Logica Licentiatus var.

All Skrift, mig kommer for, jeg læser end saa snar,
 Jeg relig læser og, slet intet skal jeg stamme;
 Thi drister jeg mig til, jeg dette og skal ramme.

Bie her, min fiere Ben, jeg vil til Mæren gaae;
 Og see, jeg straxen fand den Skrift at læse faae.

Hand gik til Mæren hen, og hende saa adspurde,
 Hvad hun for dette Føl vel nu begiere turde;

Det allerbeste Kiøb I sige mig herpaa;

Min Bagfod, sagde hun, derunder mon det staae,
 Hvad Plagen gielde skal, og ikke meer og mindre;

Da sagde Ulven strax: er dette en at hindre,

Da lader mig nu see, hvor stor at Summen er.

Ia gierne, sagde strax den lede lumste Mær.

Hun

Hun lofted' op sin Gud, hand gif da strax til Sagen,
 Og som hun nylig var heel skarp og skrap beslagen,
 Med to gang vrende Som hver Skoe var undersæt,
 Sac slog hun vældig til, og rammede saa net
 Paa Ulvens Pande: Brass med begge sine Bene, (s)
 Deraf fik hand sit Meen, hand strakte hver en Gene,
 Hand segnede omkuld, og daanede paa Stand,
 Og laae saa ilde skiendt, den taabelige Mand.
 Er Time gif der bort, for kom hand en til Live,
 Den Mær hun lob sin Ben, og vilde ikke blive,
 Hun lod ham ligge der med sine mange Saar,
 Hand blarrede saa stygt, og vrælte som et Jaar.
 Jeg gif til hannem hen, og kaldte hannem Herre, (t)
 Og spurte hannem ad, hvor Mæren monne være?
 Er I nu bleven mæt og gandske ovenfuld?
 Hvad gav I for det Fel, Selv eller ogsaa Guld?
 Hvad? har I af den Mad til mig slet intet sparet?
 Min Ben, mig synes, at I ey er vel forvaret,
 Maaskee I sovet har paa denne gode Mad,
 Hvad var det for en Ekrist, der under Foden sad?
 Er saa saare viis, kand læse paa en Prikte,
 Hvad I for Synet faer. O! Niffel, spotter ikke, (u)
 Jeg ilde faren er, jeg arme usle Mand,
 For nogen aldrig jeg det nu fuldsige kand.
 Jeg har saa meget ont, har faaet mange Mene,
 Den Dievels Horse-Mær med disse lange Bene,

• 3

Med

- (s) Hvo ikke er, men lader sig for meget viis at være,
 Hand stusses heel bedrægelig, Flux meer, end hand kand bære
- (t) Slet ingen har her sin Ræste saa tier,
 Som Herrens Befalning os bøder og lær.
- (u) Den lykkelig sig kand vide, Som kand uden Ekiendsel slide
 Sine Mær og Dage bort.
 Mangen om med Ekiendsel vender, Som sig selv i Ekiendsel vender,
 Selv og kommer til for kort.

Med Staal hun var besfoet paa hendes stive Fod;
 Det var slet ingen Skrift, der under Foden stod.
 De hvasse skarpe Som, som sad i Skoens Ende,
 De gav mig, see kun her, sex store Saar, min Frende.
 Saa nær det havde da nu kostet Ulvens Liv.
 Min Frende, hører mig, foruden nogen Riv.
 Jeg haver regnet op de Synder, smaae og store,
 Hvo veed, hvordan min Sag den staaer her inden fore
 I Kongens Gaard, jeg meen, det ingen Fare har,
 Aflesning giver strax, og værer meget snar. (x)
 Saa bliver jeg saa glad og saare meget lystig,
 Naar Synden borte er, at jeg er blevet trøstig,
 Jeg vil og eders Raad saa komme udi Hu,
 At jeg vil bedre mig, det skal I spørge nu.

I dette Capitel merk tvende Lærdomme.

Af dette Capitel skal først og fornemmelig læres, at
 stolte og hofmodige Mennsker, som lade dem tykke
 at være vise og forstandige, som Isegrim lod sig
 være, i det at hand lagde sig at forstaae mange Tunge-
 maal, og kunde læse allehaande Skrifter, (enddog at
 Mæren var visere end hand). Slige fore sig ofte selv
 udi Nød og Fare, og maae siden have Spee og Spot
 til Skaden. Thi man finder mange hofmodige og stolte
 Mennsker, som med deres stolte og hofmodige Sind ville
 meget forfare og udrette, hvilket dem slet intet anroret
 eller vedkommer, og ville ansees for Mestere, forend de
 ere blevne rette Veblinge; derfor faae de og stundum
 gieffelig Svar og Afseed, &c.

For det andet: Isegrim roser sig at have studeret
 udi

(x) Hvo sin Plikt og Synde-Bud
 Vil til Alderdommen spare,
 Sielen sifter da i Fare,
 Sagen er da ikke god.

udi Erfurt, og udi store Kunster have meget udrettet og gjort. Men endelig befindes det her, at hand der saare siden Biished haver lært. Vigesom det almindelig Brug er, at Studenterne de gode Kunster mere forskaane, end Olfanden. Derfor siger D. Sebastianus Brandt saaledes:

Sin Søn vel mangen een har selver fra sig sendt,
 Og meente, at det var heel meget vel bevendt,
 Hand meente, at hand Dyd og Kunster skulde lære,
 Ey andet da hand fand end Penninge fortære,
 Saa kommer hand da hiem jasi stemmere igien,
 End hand tilforn var, der hand assied drog hen.

Det 7. Capitel.

Ræven skrifter endnu, og vil undskylde nogle af sine Synder, for nogle Prælaters og geistlige Personers onde Exemplers Skyld.

Hand sagde, Grævingen, er' eders Synder store?
 Hvor torde I saa tit saae disse udi Jare?

Dog den, som dødet er, hand er og bliver Død,
 Jeg gierne hielpe vil af denne eders Nød.
 Ja bedre var det vel, de vare udi Live.
 Men, Frende, dette vil jeg eder nu tilgive,
 I høylig er bestedt i Fare og i Nød,
 Thi mange higer hen at see paa eders Død.
 Af dette Synde-Baad jeg eder vil afløse,
 Det allerverste, jer gior Ekam hos disse Knøse,
 Er Lampes Hoved og den ynfelige Død,
 Jer Driftighed var stor, I Kongen dette bød.
 Hvor torde I saa frek hans Hoved her fremsende?
 Det eder skade vil forvist, min kiere Frende.
 Na, sagde Nikkel Kæv, hvad? det er intet værdt,
 Det agtes ikke ved en lumpen Leppe-Fiært.
 Min Frende, hvo der skal i Verden om nu fare, (y)
 Hand fand aldeles ey saa hellig sig bevare,
 Alt som en Kloster-Møe og Capusiner-Munk,
 Den Lampe gif for nær, hand gif saa stiv og strunk,
 Hand var saa herlig feed, og sprang forbi min Næse,
 Dermed jeg gav ham lidt, hvorpaa hand kunde blæse,
 Hans Riød det gav saa god og overmaade Smag,
 Derfor maatte nu al Kierlighed staae bag.
 Den gode Bellin jeg og intet Got fand unde,
 Thi hand det sandelig fortiente mangelunde,
 De Skaden i Behold nu har, fand jeg forstaae,
 Men min den lede Synd den gaaer mig selver paa.
 Der findes mange og, saa grove og saa plumpe,
 Har Synn i hver en Sag, og Smag i hver en Kump,
 Hvad,

(y) Slet ingen Verden elste vil, og holde udi Ære,
 Med mindre at hand buldre fand, og vil forbisret være.
 Hvo vel kand myrde, dræbe, slaac, ja røre, skænde, brænde,
 Det holder hun saa meget af, til den vil hun sig vende.
 Thi Verdens Prus slet ingen kand bekomme ret paa Love,
 Med mindre hand i Ondskab vil sig ydeligen vore.

Hvad, skulde jeg for dem slaae Næsen til min Fod?
 Nej, min Samvittighed er derfor lige god.
 Jeg gik af Kongens Gaard i Dinhue og med Fare,
 Jeg lærde, men for haardt, og tog mig ikke vare,
 Jeg skulde elsket her min egen Eigemand,
 Den gode Sandhed jeg dog en undvige fand.

Vien dette denne Tiid jeg agtede en meget,
 Den Dode er jeg qvit, hand ligger ubevæget,
 Den skal vi lade staae, det sagde J mig nu.
 Men mange andre Ting mig rinder nu i Hu:
 En saare farlig Tiid det her nu monne være,
 Thi de Prælater, som i Verden nu regiere, (z)

3 3

Paa

(z) Om nogen mener, at med Gieckerie jeg faer,
 Hand troe dog selv det, hand merker aabenbar.
 Bold, Uret, Koverie, Hver, Ager, Morderbrande,
 Det høres nu forvist, desvær'! i mange Lande.
 Gud laster aldrig Ernd saa vældig og saa stærk,
 At den jo holdes for et meget herligt Verk.

Paa hvad for Maade, som de os nu foregaae,
 Det agte vi saa grandt, de store med de smaae.
 Hvor er vel saadan een, som dette ey vil kiende,
 At Kongen tager jo hvad hand kand faae og finde,
 Ja, om end Kongen hand nu selv ey tage vil,
 Saa fore Ulvene og Bjørne ham det til.
 Hand mener, at hand har sin Ret til denne Baade,
 Thi hannem ingen tør modsige nogen Maade,
 De ikke sige tør: det maa ey være saa,
 Nej, ingen Capellan og Kirke-Herre maa;
 Thi de faae alle med af sliig Gevinst og Baade,
 En Kiortel eller Best de faae fuld vel til Maade,
 Vil nogen komme frem og flage i sin Sag,
 Hand tit maa tage Fensl, og ofte likke bag.
 Hand spilder sin Credit, i Tiden skal det skorte,
 Det hannem tages fra, det er og bliver horte,
 Hans eget Klagemaal det haver ingen Klem,
 Hand paa det sidste tør et Ord ey fore frem.
 Hand kommer udi Hu, og ofte tænker dette:
 Hvad vil jeg arme Mand mod Kongen staae og trette?
 Vor Konge Løven er, er Herre i vort Land,
 Det meste hand til sig nu sammenrage kand,
 Det tages maa for Got, det holdes for en Ære,
 Hand siger alle Mand ham Indige maae være.
 Stor Adelskab og Dyd deri jeg aldrig naaer,
 Hvor Undersaatterne af Herren Skade faaer. (a)
 See, Frende, tørde jeg for eder dette sige:
 En Hoy-Belbaaren Mand er Kongen i sit Rige,
 Men stort hand elsker dem, som føre meget ind,
 Og quæder saadann, som der fryde kand hans Sind.
 Det

(a) Agt ikke store Herrers Praagt, den Maagt Gud dog vil straffe,
 Naar Dommerens Retviisbed skal for Dommen dennem staffe.
 Det Gode endeligen skal sin Pen oprigtig sange,
 Det Onde skal sin visse Straf og Plage vel erlange.

Det er dog en saa flart, som mange af vil sige,
 At Biørnen og den Ulv hos Kongen en har Eige,
 Og hans Geheime Raad nu ere, saasom før,
 Det mangen ærlig Mand stor Skam og Skade gjør.
 Hand setter alt for høyt til dennem Liid og Lov,
 At stiale, røve med, de sikkerlig tør vove,
 Ja alle i det Hof, de Store med de Smaae,
 De tage udi Smug, hvor de kand noget faae.
 See, slige Kongen har saa meget troe og hulde,
 Af disse veed jeg her nu fire ret tilfulde,
 Hand priser dennem høyt, hand haver dennem Fier,
 Hand, som de Ypperste, sin Naade for dem bær.
 Men, arme Mikkel Ræv, bekommer hand en Lerke,
 En Høne, And og Gaas, da er det og med Herke,
 At hand kand slippe frie, enhver gjør sit dertil,
 At gribe hannem an, enhver nu gierne vil
 Ham have flynget op, de raabe: hand skal henge,
 Vi vil med denne Tyv en bie meget længe.
 Smaae Tyve henges op, de strax skal skaffes af, (b)
 De store stiale kand foruden nogen Straf.
 Man dennem i et Land til Hovedsmænd vil sette,
 Og alle vældelig maae elske dem for dette.
 See, Fiere Krende, der jeg dette saa forstod,
 Begyndte jeg og med at labe lidet Blod.
 Jeg lurte paa Klør Es, som mange stundum gjøre,
 Dermed jeg noget i mit Kiøkken kunde fore,
 Ja, ofte tænker jeg, at jeg vel ogsaa maa,
 Nu andre Herrer de og gjøre ligesaa.
 Samvittigheden den vel her vil lidet nage,
 Naar jeg vil tænke paa Guds strenge Dom og Plage,
 At

(b) Gammel Skif og gammel Dane Er nu kommen reent af Bant,
 Storsie Tyve æres her,
 De, som ved Praktiser stiale, Dem man saarest skal udvæle
 Til de storsie Embeder.

At uretfærdigt Guds man ingen give skal,
 Den Stund man alt er til i denne Jammerdal.
 Saa mig en Anger stor tit rinder udi Sinde,
 Men dermed er det giort, jeg fand det ikke finde,
 Naar jeg Prælaterne saa vilde seer at gaae,
 Som lade deres Stat heel ubevaret staae.
 Dog findes der iblant Prælater af de fromme,
 Som elcke Retviished, i hvor de monne komme.
 Hvad var det meget got, jeg havde dette Sind,
 At følge disse Mænd alt baade ud og ind.

I dette Capitel merk syv Lærdomme.

I dette Capitel, i hvilket nogle onde Prælaters og
 Potentaters Levnet og Exempel er beskrevet, skal
 først læres, at mange Mennisker agte deres Synd
 gandske ringe, og undskyldte sig formedelst nogle Præ-
 latters og Potentaters Synd og Ondskab, at naar de
 see Herrer, Kyrster og al Dyrighed, som andre skulle
 udi et ærligt og ustraffeligt Levnet foregaae, Synder og
 Overvold drive og bruge; ligesom Ræven her ihufom-
 mer, aabenbarer og skrifter Prælaternes og andre deres
 Synder, men sine egne bedækker og undskylder hand,
 enddog at intet Menniske sin Synd fand undskyldte eller
 nogen anden tillegge; thi slikt er ikke nytteligt eller gavn-
 ligt, i det at hver skal bære sin egen Byrde, og for sine
 Misgierninger selv taale og lide. Item, naar een seer man-
 ge Mennisker synde, da fordrister hand sig derover, og
 gjør og det, som Ont er, da fand hand dermed sig ikke
 undskyldte, at der ere mange Syndere og Overtrædere,
 men hand gjør dermed sin Fordømmelse jo større og større.

For det andet: Ingen fand leve udi denne Ver-
 den saa retviselig og fuldkommelig, som hand vel skulde
 eller burde; men ingen skal sig dog herpaa forlade, at
 tage

tage Marsag heraf at synde, som Ræven her giet. Marsagen, for hvilken sligt ikke skeer, er denne, at hvert Menneske efterfølger sin egen Kierlighed og Begierlighed, og søger sit eget Gavn, Nytte og Profit, Gud give, hvad Skade og Fordervelse hans Næste deraf kand komme, ja skulde hand end slet udi Grunden forderves, da laader man det vel skee, uanseet at Gud os strengelig haver budet at elske vor Zevnchristen ligesom os selv, og ikke at overfalde, besvære eller forurette udi nogen Maade (c). De gamle Vise sige: Mennesken haver ingen beqvemmeligere eller troere Stalbroder i Verden, end Retviisshed, og hvo den trolig hos sig beholder, hand tør ikke frygte Rovere eller Tyve, eller nogen anden Verdens Vaade og Fare. Og jeg havde Ngt paa den, som foragtede Retfærdighed, og efterfulgte en liden og søne Verdens Bellyst og Glæde, og det samme voldte, at hand forglemte den Glæde og det Gode, hand skulde have i det tilkommende Liv, &c.

For det tredie: Denne Bogs Autor straffer ydermere, under Rævens Person Prælaternes og Potentaternes Brost og onde Handel, og begynder først paa de verdslige Tyrster, som ere med denne skændelige og gruelige Last Røveri besmittede; thi en Røver er en opsætsig Morder enten med Gierningen eller Villien, og see dermed igiennem Fingre, og ikke tilbørligen paa det aller skarpeste straffe eller straffe lade. Thi sligt kand

3 5

ikke

(c) Sparta var en vældig Stad,
 Ingen kunde overvinde Denne Sparta nogensinde
 Den jo fast og sikker sad.
 Men da Stadens beste Mand
 Hand tog Pengæ, Skient og Gave, Saa kom Staden reent af Labe,
 I en ulukkelig Stand.
 Borgerne i denne Stad
 Mistæ deres Sted og Stade, Hele Landet udi Stade
 Og i stor Forvirring sad.

ikke hendes eller skee uden stort Skriig og Ringe, ikke heller uden Bestiermelse. Derfor ere og ikke de alle-
 neste Røvere, hvilke og Keyser-Loven kalder de ufrome
 Tyve; thi de samme tage med Magt og Bold, men ogsaa
 de, dem opholde, beskytte, bestierme og tilhielp, ere
 aavel skyldige i samme Mord, som de, det dagligen giøre
 og med Haanden udrette, efter den almindelige Tale:
 hand er saa god, der holder, som den der flaaer, Hæleren
 er lige saa god som Stæleren. Hr. Hans af Svargen-
 berg straffer udi sin Digt disse Røveres Handthævere
 og Bestiermere under deres egen Person saaledes:

De Onde findes alt forvist den største Hob at være,
 Alt straffe dem, det gjør mig da ont Rye og liden Ære,
 For meget ond og alt for streng jeg mod dem en kænd være,
 Helst jeg af dem og deres Hielp mig stundum skal ernære.
 Naar jeg forunder, at de maae heel sikkerlig tiltage,
 Da hielp de mig hvor jeg vil, jeg derpaa en kænd flage.
 De tierlia gjør imod mig her, som mine beste Sønner,
 Som egne Evenne tieue mig, og paa min Leyde skionner,
 Jeg anden Kordeel, naar jeg vil, tilstrækkeligen haver,
 Jeg derfor giennem Fingrene alt baade gloer og gaber.

Hand taler ydermere til Syrsterne:

Elig synderlig og syndig Daad I vældig bør at straffe,
 Men I med deres falske Raad har skammelig at skaffe.

Taler ydermere til Røverne:

De aller største Røvere, som mig bekaundte ere,
 Dem Beste-Fader kalder man for Rytterne at være.
 Jeg den ved Kette-Kongen kænd i alle Raader ligne,
 Det Rov de andre fører hiem, dermed hand sig vil signe:
 Saa disse ret paa samme Viis tillade samme Laster,
 For slige løse Knegte skal stor Riigdom til dem kaste.
 Men de, som dette delge hen, og dog vil rene worde,
 De burde straffes sandelig, langt meer end den, det gjorde.
 Elig' overgivne løse Fokk vil Gud af Hunten plage,
 Til tredie og fierde Led i Borne-Borens Dage.
 Behandelsen paa Pinen er og ofte her i Live,
 Hvorpaa i evig Eviighed der Ende en skal blive.
 Gud ingen Lud de Kromme vil i nogen Ned tilstæde,
 En heller vil, at deres Sæd skal efter Brødet lede.

Herimerus, som var i fordum Tiid en Konge udi Franken, haver giort og ladet udgaae en Lov mod slige Røvere, som saa lyder: En Fyrste eller Hertug, som er Kongen af Franken underkast eller undergiven, hand skal med stor Gliid grandgiveligen vogte, beskytte og beskyerme den Egn, hannem befalet er. Dersom hand det ikke gior, og Indbyggerne ved fares derover nogen Skade og Sordervælie for hans Forsømmelse, enten af Sienden eller Røvere, da skal samme Fyrstes Gods Halvparten være forbrudt til Kongen, og hand skal ikke mere holdes for nogen Hertug eller Fyrste, skal og undsettes fra al sin Ære. Og dersom nogen velvillig eller vittelig slig Skade lod skee, den skal settes levendes under Jorden, eller rettes med et Sverd, og hans Hustrue, Børn og Gods være udi Kongens Vold, &c. Dersom denne Lov endnu blev brugt og holden, da skulde der større og mere Fred og Eenighed findes udi Verden, end der, desværre! findes.

Man finder og Røvere og Penge-Suere under Lagene, siger den fornævnte Hr. Hans, som ere uretsvise tyranske Dyrigheder over deres Undersaattere, og sule og uretfærdige Dommere, desligeste Nagerkarle, og almindeligen alle, som deres Jevnchristen og Næste uretviseligen sit Gods eller Penge med Eogn og Falskhed afstuffer og bedrager, de ere og under slig Straf som andre Tyve. Thi hand bruger fremmed Gods, uden dens Billie, som det med Rette tilhorer; og alle slige Synder blive ikke tilgivne, uden sligt Gods, om det er mueligt at skee kand, gives tilbage igien; men slig Besderlegning skeer dog sielden, og man gaaer ugierne der til. Derfor er det at befrogte, at mange Mennsker vandre vrange Beye, og fare ilde. Hæc ille.

For det fjerde siger Poeten ydermere, at sligt Rø-
verie og utilbørlig Besværing skeer og fuldkommes af
Kongernes og Potentaternes Fogeder og Befalings-
Mænd, hvilke hand her ligner ved Ulve og Bjørne.
Ved Ulven ligner hand de vældige og rige Røvere, og
ved Bjørnen ligner hand alle dem, hvilke for gode Da-
ges skuld udsue og fortære Underlaatternes Sved og
Blod, og hielpe at fortrykke Kerviished.

Fru Ultroe siger:

Fordum Daag var det saa, (d)
Er endnu, og kaldes Yaster, See, med dette samme Plaster
Mange sig en Lindring saer,
Føre ingen Ære frem,
Men de plat forstøde hende, Førend Legen den saer Ende,
Det forvisti vil angre dem.
Lige saasom Bæret bær,
De sin Vende skaabe vende, Deres Undskab fand man fiende,
At med Lyst de lærde er'.
Arme Statlers Sag og Hvers
Saare lidet paa man tænker, Snarere man dennem frænker
Med stor Skade og Forderv.
Det af alle nutes maae,
Naar man slig Regierings-Nute kommer udi Hu og Tanke,
Saa at de, som holde paa
Lov og Ret, med Gaverne
Lade sig saa stærk forblinde, Mangesteds man nu fand finde
Udi Verden saa at skee.
Kunde de kun rigtig saae
Skient og Gaver ud til Priske, Sandelig, de agte ikke,
Hvordan Sagen monne gaae.
Gandske lidt de skiotte om
Den Gemenes Gavn og Baade, Over alle de vil raade,
Da beholde Herredom.
De for alle være vil
Baade Hovedet og Hale, Ufortænkt man en fand tale
Noget for dem noget til.

For-

(d) Det, furdum var en Skam, det agtes nu for Ære,
Ehi Raaben lader man nu efter Bæret skære.

For det femte: Udi Forsters og Herreris Hoffe er ingen, hverken Skrifte-Fæder eller Capelan, som torde eller vilde sige ret Sandhed, for denne Marsag, thi de nyde selv sligt med, at de samtykke Undersaatternes og de Fattiges Fortrykkelse. Thi slige Forsters og Herreris Skrifte-Fædre, Capelaner eller Prædikantere ere almindeligen store Glistnere og Smiglere, som intet sige Herrerne, uden det, som de gierne ville høre, paa det at de kunde tækkes dem, og saa Væ, Roes og Baade dermed kunde bekomme. Men Herre og Forster skulle ikke taale eller lide slige Smiglere hos dem, men de skulle stedse have udi deres Tieneste og Befaling ærlige, fromme, christelige og sande Dannemænd, som torde sige dem Sandhed, og ikke slige, som med den blakkede Hest stedse ville omkiøre, saadanne skulle da vel sige Herrerne deres Brost og Bræk, og ikke dolge for dem det, som sandt og retviist var.

Ligesom Propheten Nathan straffede Kong David for sit Hoer; thi ved dette kom David til sin Synds Bekjendelse, desligeste og til Syndens Forladelse, hvilket aldrig var skeet, dersom Propheten havde smiglet og seet igiennem Fingre med hannem i Kong. 20. Item, Kong Zechias er af Prophetens Naamindelse, Raab og Straf, (thi hand havde viist de Babylonier, af Hofmod, sine Skatte og Liggendesæter), vederfares stor Nytte og Gavn 2 Kron. 32. Thi herved bekiendte hand sin Synd, og forhvervede Fred af Gud i sin Tid.

Men naar de falske og smigrende Propheter og Prædikantere, som ere hos Herre og Forster, faae Hørelse og Overhaanden, da forsere de Herrerne, desligeste og det gandske Folk. Thi der Achab foragtede Prophetens Micheæ Straf og Underviisning, og annammede falske Propheters Roes, er hand kommen om sin Hals. Item, Kong Zedechias agtede Prophetens

Jere:

Jeremias Straf for uvenlig, og de falske Propheters Smiglerie for venlig, derfor kom hand endeligen udi Fængsel, og mistede sine Dyne 2 Kong. 25.

For det siette siger Poeten, at Konger og Potentater elske dem, som megen Skienk og Gave føre udi Gaarde, hvilket dog er en stor Last, om hvilket den hellige Cyrillus saa siger: O du Gierigheds svigefulde Krog og Angel, Forpligtelsen et tungt Pant, de Forstandige og Vise en leed Omgængelse, et Trældoms Nag, Lovens og Rettens Forbittring, al Tvedragts Søde og Spiisning, Stædernes Forvendelse, og en Sæd eller Frøe til alt Ont. Ikke utilbørligen haver den guddommelige Lov, hvilken er Sandheds og Retviisheds Kilde, Ondens og Fredens Begyndelse, forbudet alle Dommere, at de ingen Skienk eller Gave skulle tage. Thi Gaverne forblinde de Vise, og forvende den Retviises Ord, 2 Mos. B. 23. det er, at Gaverne fordrive Viisheden, de forstørre Retviisheden, og dræbe alle rette Beye.

De Romeres Ære og herlige Fremgang er bleven til intet, saa snart Senater lod sig med Gaver bevæge. Thi al den Grund at de Romere betragtede og adspurre alleneste Menighedens Nytte og Belsærd, da vare de alle deres Uvenner overmægtige. En Tiid vilde de Samniter givet og skienket Paulo Emilio et stort Stykke Guld, hvilket hand dog ikke vilde annamme, men sagde: det var hannem ærligere, at hand var en Herre over dem, som meget Guld og Penge havde, end at hand skulde det have, men saa snart Pengene begyndte at regiere udi Rom, og den Konge Jugurta reed af Rom, saae hand sig tilbage, og sagde: O Roma, havde jeg Penge, da var du fal; siden den Tiid var der ingen Lykke hos dem. Udi lige Maade bliver og den Romere Sabritius roset, den Tiid at Kong Pyrrhus

rhus tilskikkede hannem en herlig og merkelig Gave, da vilde hand den ikke annamme, men sagde: Det var hannem ærligere at være en frie Borger, end at hand skulde bruge Kongelig Ære, som hannem med Skienk og Gaver var tilkommet eller kjøbt. Der Kongen sligt fornam, haver hand sig over hannem saare forundret, og sagt: Denne Sabritius fand af sin ærlige og rette Gang saa lidet blive omvendt, som Solen fra hendes rette Gang og Løb.

Summa: ingen Ting bliver dyrere solgt, ikke heller skændeligere annammet, end Gaver, naar man dem af Vierigheds Begiering udgiver eller annammer; thi Hesiodus siger:

En Kvinde, som lader for Penge sig flaae,
 Hun fører en Sine de Laster oppaa,
 Som den, der for Gaver vil Retten forsmaa.

For det syvende kommer Niffel udi dette Capitel endeligen ihu Tyverie og Skyld, og siger, at hos de Bældige og Beste udi denne Verden er det en almindelig og ustraffelig Last. Derfor siger Marcus Cato: at de Tyve, som stiele eget og besynderligt Gods, leve udi Fængsel, Lænker og Baand, men de Tyve, som stiele menige Mands Gods, gaae klædde udi Guld og Purpur-Klæder. Nu er det dog den største Uretviished, siger Cicero, at, med hvilket de meest svige og bedrage, ville de være agtede og anseet fromme og retvise.

Udi slig Maade bliver og med de Fattige, for en ringe Sag og Overtrædelse, Retten styrket, men de Stores og Mægtiges onde Handel og Skyld bliver intet agtet; thi de kunde vel lege Kapianus, det er, de kunde føre nok til Riøkkenet, og kunde vel stiale saa meget, at, dersom det behov gjordes, da kunde de vel løse sig fra Galgen. Xenocrates, en Philosophus,

saae engang en fattig Tyv blev udført til Galgen, da
 loe hand lonlig ved sig selv, og sagde: de store Tyve
 have dømt den lille, &c. Hr. Hans af Svarzenberg
 siger udi sin Bog, som kaldes Sorgens Trost, saaledes:
 Magten paa de Ondskabs Gader høyt fremfører al sin Sag,
 Men den gode Dyd man lader Blot allene dandse bag.
 Udi Stolthed aarle, silde, Og hvad Kiødet det begier,
 Leve mange, som de vilde Dyr og Bæster her og der.
 Dommerne til Skam foragtes Udi Ting og Kettergang,
 Naar at Magten den betragtes, Og for Ketten tager Rang,
 Naar de onde Advocater Med det kiere Sølv og Guld
 Kylder Herrer og Prælater Deres Skriin og Kister fuld.
 Smerste Tyve ey land soigte, Dste saae en Kændens Færd,
 Men de største Bøsevigte Findes Bram og Vere værd.
 Hvo til fulde troer ey dette, Hand see vel og nyse til,
 Hrem der meest land for sig rette, Og beholde vundet Spil.
 Ketten bliver kiøbt for Penge, Kiøbt for Gaver og for Gunst,
 Herren lader sine Drengs Tæge med for deres Kunst.
 Den, som Dievelen en Standse Holder for, tør sige studs:
 Jeg har itkun brugt Finandse Og et lidet Skalle-Puds.
 Den, hand fromme Navne haver, Som er streng og meget gram,
 Udaj Kædsle, Landets Gaver, Bliver nu den Wise stum.

Det 8. Capitel.

Hævens Skriftemaal, og de onde Præ-
lateres Straf, og de godes Lof og Ære.

Seer, Grimbard, vil I see, ja vil I ret begrunde,
Hvo Verden skal nu gaae igiennem nogentunde,
Dg see Prælaterne og deres Levnet an,
Hvor Onde ere blant de Gode paa den Plan,
Hand falder udi Synd, i Rod og anden Fare,
Naar hand en tager sig for dette Onde vare.

Prælater ere der, som har saa god en Sag,
Der sqaaldres meget dea paa deres Ring og Bag
Af Menigheden selv, som sligt vil gierne giore, (e)
Naar de en liden Gant kand ifkun saae at hore,

Na

Med

(e) Den, som med sit Pund og Gaver Menigheden tiener huld,
Hvo hos Herren sig tillaver Rente af sit Sølvs og Guld,
Hvo tillige vil optænde Mange Ild udi en Gaard,
Det en uløstjalig Ende Paa det sidste rigtig saacr.

Med saadan Klafferie de en forglemme dem,
 Men sette alle Tiid jo meer og mere frem.
 Saa ond en Menighed er ogsaa ond paa Love,
 Thi settes mangt et Land saa liderlig i Bove,
 At mangen Underdan hand ikke er det værd,
 At have slige Mænd i slig en Synde-Færd.
 Det Gode veed de tit i Byen høyt at siunge,
 Det Gode kommer en engang paa deres Tunge,
 Og faae de noget Got at vide af en God,
 Da falder dette strap plat ned for deres Fod,
 Det bliver gandske taugs, de dette ey vil prise,
 Af dette gior' de en en Synge-Digt og Bise,
 Hvor fand da nogen Tiid nu Verden fare vel,
 Maar hun saa hæver op det Onde, som sin Træl.
 Den onde Verden den bagtaler snart og bralder, (f)
 Er fuld af Vogn og Svig, af Klafferie og Svalder,
 Korræderie og Rov, falsk Eed, ja Hoer og Mord,
 Det høylig gaar i Evang paa denne Verdens Jord.
 Propheters falske Digt og falske Hypocriter
 Nu Verden allermest beklikker og besmitter,
 Prælaters onde Liv, som er i fulde Stand
 Bblandet med alt Dnt, betragter menig Mand,
 Og efterfølger saa de Onde, ey de Gode,
 Med hvilket de sig selv saa skammelig omrode,
 Og straffes de end her for Synden nogenlind,
 Da straten siige de i samme Tiid og Stund:
 Det er, Mænd, ikke sandt, som vore Præster lære, (g)
 At Synden er saa tung og meget grum at bære,

(f) Bagtale skve, og siidse tacl heel meget vel om alle,
 Da fand man udi hver en Gal En dydig Mand dig kalde,
 Din du det gior fuldkommelig, Og følger smukt min lære,
 Da boer og bliver der hos dig Alt baade Tugt og Være.
 (g) Uværde Folk, naar de nu seer En Præst at leve ilde,
 Da siige de til een og hver Paa Gade og i Gilde:

Thi var det vist og sandt, som Præsten sige maa,
 Da gjorde Præsten selv og ikke lige saa.
 Og saa med Præsterne de sig undskyldte vilde,
 De lignes overalt ved Uben her, den snilde,
 Der efter andre Folk vil gjøre sine Sving,
 I Snaren falder da, før hun sig seer omkring.
 Sandt, mange Præster har i hvert et Biskopsdomme
 Sin egen Drift og Daad, som dennem ey kand somme,
 Her ere mange og i dette lille Land,
 Som Skiendsel drive om i deres Præste-Stand.
 De avle Børnene, som daglig man kand høre,
 At andre Egtesfolk i Egteskabet gjøre,
 Til dennem samle de stor Guds og Riigdom frem,
 At de til største Stat kand høyt opføre dem.
 De ingen vige vil, og ringe ey vil være,
 Endskiont de sandelig vægte fødte ere,
 Hofmodige de gaæ, ja stolt' og stive frem,
 Som de udkrøbne var' af Edelmandens Lem,
 De mene deres Sag er kommen op at fiere.
 Ey saa man pleyede i fordum Tiid at gjøre,
 Mey, Hore-Ungen kom ey for til Præste-Stand,
 Men nu, nu kaldes den en Frue, Herremand.
 Men Penge vældelig regiere gierne Spillet,
 Der findes endy et Land, det jo er saadant stillet,
 At Præsterne de jo vil være Soldere,
 Og over hver en Bye de Handlen lade see.
 Og disse ere de, som Berden først forvende,
 Naar de det Berste saa den Algemene fiende,
 Som see den Synde-Den i Huset haver Brud,
 Thi synde de og digt, og dygtig ruse ud.

Na 2

En

Er dette ikke paa min Sand En Mandens Præst og Herre?
 Hvi gjør hand ikke saasom hand De andre monne lære.
 Hvor Abbeden kand Terning-Spil Og Kortten-Spil iremsulle,
 Da seer kun Abbeden der til, Naar Brodrene de spille.

En Blind en anden Blind i Blinde Benen viser, (h)
 Til Herrens Brede den sit Verk paa dennem priser,
 Her skionnes ikke paa med nogen syndig Gliid
 Hvad Gode, som der skeer i denne onde Tiid
 Af gode Præstemænd udi den christen Kirke,
 Som med det rene Bud Samvittigheden styrke,
 Og foregaae os med Exempler uden Last,
 At leve efter dem det haver ingen Last.
 Og dette bliver ey saa vel og nær optaget,
 Det Onde, maa man troe, det bliver ikke vraget,
 Det skeer af alle Mand, som daglig vi kand see,
 Hvor kand da nogen Tiid det Gode Verden see.
 Dog, vil I hore til, saa vil jeg eder lære,
 De som i Horerie nægte fødte ere,
 De skulle udi Tugt sinukt fare udi Mag,
 De have ingen Skyld til sig letsærdig Sag,
 Men det jeg herudi nu mener, det er dette:
 At den, som saa er født, sig selv skulde rette,
 Og være ydmyg, from, retviis og stedse god,
 Og over andre ey ophæve saa sit Mod,
 At ingen sig kand om hannem saa med Rette,
 Som foreskrevet staaer, ey hiint, ey heller dette,
 Hvis nogen siger ham derover noget paa,
 Hand Uret giorer ham, det skulle I forstaae,
 Ond Guds ten ingen gior, ey heller gior den Fromme,
 Den onde, gode Daad skal over hannem komme,
 En lærd og dydig Præst er megen Ære værd,
 Men hvo sig stikker ey i Ond, som hand er lærd,
 Om

(h) De som os i gode Sæder Riigtig skulle foregaae,
 Bildt med deres Levnet leder, Og sin Ære selv forjmaaer.
 Alle Christne følge heller En Mandes Ære, som er from,
 End ti andre, som kun breller, Men i Daad er Dyde-tom.
 Slike Onde skal man kiende Allerbest paa dette her,
 Naar de deres Tale stænde Med saa onde Gierninger.

Din hand end prædiker den gode sande Tale,
 Da sig Folket dog: hand monne nok befale,
 Hand taler sundt og sandt, hand straffer det hand bør,
 Men selv derefter hand slet intet noget gjør,
 Hand Kirken ikke gjør den allermindste Baade,
 Men raaber til enhver flux høyt og overmaade:
 I denne Kirke smukt opbygger ved mit Raad,
 Da faaer I Herrens Fred og Naade for den Daad.
 Hans Prædiken hand gjør, som I nu monne høre,
 Men intet andet her vil hand til Sagen gjøre, (i)
 En Skilling eller Hvild hand kommer en afsted,
 Om Kirken skulde end paa hannem falde ned.
 Hand holder dette for de allerbeste Skikke:
 At dandse, doble, og at sværme og at drikke,
 Smaaæ Tose, Klæder, som kand studse, lekkert Mad. (k)
 I sliq Bellystighed hand daglig gjør sig glad.
 Er heel omhyggelig med verdslig Regimente,
 Og vil dog fødes af den arme Kirkes Rente,
 Hvad andet tale kand den Gulde: Bom i alt,
 End udi Kirken gaæ og puste som en Galt?
 Men gode Præster de en andet paa kand tænke,
 End hoor de deres Gud kand tiene uden Renke,
 I stor Alvorlighed de gjøre Kirken tit
 Med gode Gierninger en Baade og Profit,
 De Menigheden gaæ ret for, og for dem vaage,
 Og føre dennem ind ad rette Dor og Laage.
 De Rappedragere, de Munke, de i sær
 Kand dygtig skære op, og trygle af enhver.

Na 3

See,

(i) Gjør det først, du lærer andre, Vil du smukt med Ære vandre.
 (k) Med de gudelige Qvinder, Som du aandelige finder,
 Aldrig du til Trette kom.
 Præsterne har sære Smage, Som dem ingen sig kand tage,
 Uden Daven selv til Rom.

See, dette Munkes Snaus jeg meen med deres Eige,
 De findes allermest hos Mægtige og Riae,
 De kunde deres Ord saa listig legge frem,
 En længe lade de sig bede udaf dem,
 Og beder man først een, der kommer to a tive.
 End ere andre Kaar, som Klosteret omdrive,
 Som best fand squaldre op, og fore Snakken hvast,
 Til deres Overster de giores i en Hast,
 Til Critos og Prior, til Kemner, Væse-Mester,
 De andre faae at gaae, de lidt tilbage refter,
 Og naar man skal til Bords, da spiser hver sin Ræt,
 Da bliver deres Gad saa heel ulige sæt.
 Alt maae da disse op, de maae om Matten trave,
 Med Læsning og med Sang om alle Dodes Grave,
 De andre æde af den leffre fede Mad, (1)
 Og have stedse der det allerstørste Gad.
 Men hor; hvad siger man af Paven's hans Legater,
 Hans Munner, Abbeder, hans Provster og Prælatet,
 Hans Degne og end fleer, ja Abbedisser med,
 See, dette er den Ræt, de bære udaf sted:
 Til os og denne Sted I give eders Skatte,
 Med det, som vores er, I eder en befatte.
 Man neppeligen to fand finde ibland ti,
 Der fore deres Skif heel rigtig, ret og frie.
 Saa skrobelige nu de Klerke meisten findes.
 Da sagde Grævingen, min Frende, dette mindes
 Mig ret til Misgefald, at I saa udi Hu
 Kand komme andres Synd, og dennem skrifte nu. (m)
 Dens

(1) Sliq en Munk jeg vilde være, Lade Wiin for Vand frembære.
 (m) Hoo sin egen Synd betænker, Tier vel med andres Renker,
 Hand sig selv randsaae maae.

Hver af Gud sin Løn skal jante, Som hans Hierte, Sind og Tante
 Frem for hannem monne staae.
 Hoo i Verden nu skal leve, Stundum maae sig lade øve.

Dens Skriftemaal det kand en due for en Hegte,
Som en sin egen Bræk alvorlig ud vil bigte.

Hvad tør I spørge her om disse Herrens Mænd,
Hvad den og hiin hand gjør, hvad den gjør eller den.
Enhver hand skal og maa sin egen Byrde bære,
Hand maa forsvare selv sit eget Liv og Lære,
Hvor vel hand handlet har med Kirke, Bog og Pung,
Det være hvem det er, en Gammel eller Ung.

Jeg ingen vil og kand heri uskyldig giøre,
En hverken inden for, en heller uden Døre.

I hviske sætte Ting i Dret, Nikkel lild,
I skulde vel saa snart mig gandske fore vild.

I vide paa en Præk grandgivelig og nene,
Hvad denne Verden her sin Skiende kand tilføye,
I veed saa meget vel af denne Verdens Sang,
Dens Handel, Bandel, Stat, dens Bæsen, Rang og
Gang.

Med Rette burde I en Verke-Bisp at være,
Mig og de arme Saar at skrifte og oplære,
At hver nu blive maa en god og rewiis Mand,
Vi ere dog enhver saa dumme i Forstand.

Som de saa ginge frem, det sig da monne ramme,
At imod Kongens Gaard de komme i det samme,
Der Nikkel Slottet saae, da blev hand gandske ræd,
Dog sagde hand: velan, jeg straxen maa afsted.

I dette Capitel merk fem Lærdomme.

Af dette Capitel skal først merkes, at Potentaterne
og Prælaterne baade geistlige og verdslige findes
onde og gode, og at den største Hob af Almuen
mere er anhengende de onde Regentere, at anrette med
dem det som Ont er, end de gode, men suarere forulem-
pe og forfølge dem. Om denne menige Hobs Læser-

dighed, Art og Natur skriver Sebastianus Franke i sin Endste Cosmographia saaledes:

Af denne Menigheds eller Meenheds, som kaldes Hr. Omnes, ubestandige Daarskab, lærer Pythagoras: man skal ikke vandre den store almindelige Bey, det et, ikke at være sundet, som mange, men som faa. Herover bliver det menige Folk nævnt af Platone et Dyr med mange Hoveder, hvilket ingensteds eller ingen Tiid er eens med sig selv, men farer og sværmer saa heden ubetænkt mod al Sandhed udi Løgn og Ondskab med hans Hovedsmand og Fordanser, og er stedse sindet, som sin Konge og Præst, og med sine Overste lader det sig stedse omvende og forandre.

Hvad for et grueligt, vanvittigt og galent Dyr dette almindelige Folk er, det haver Moses vel forfaret, hvilken de tit og ofte have gjort forrigfuld og bedrovet, dertil ere alle Historier fulde af sliq Rumor og Opror, ja idel Datan og Abiron, og Affecterne og Begierlighederne regiere allevegne vældeligen, og end hos dem, som lære at dræbe Affecterne, og ville end være noget mere end Verden, Affect eller menigt Folk, og gaaer nu, som altid er sædvanligt, at hver træer den menige Hob og Dyrigheden til Billie, ligesom man tror det som hand er. En Evangelisk Tyrste haver et Evangelisk Folk. Udi Bomen findes mange Hussiter, Marsager, det aates der for deres beste Mynt.

Saaledes falder dette almindelige, ubetænkte og uskiltiende Folk uden al Grumhed hid og did, desligeste og de, som ville være deres Bisper og Forgængere, ligesom Baren er til, saa have de og Penge, ja torde vel siage aabenbar, at, ligesom deres Dyrighed er sticket, saa ville de og, som troe Undersaatter, samtykke, og holde Haand derved. Der seer og horer man smukt Eventyr. Er ikke det en smuk og vakker Leeg. Jeg lader mig tykke,

tykke, de skulle føre og lære Guds Ord, og dermed lære Dyrigheden at handle og regiere. Nu ville de føre og gjøre, som deres Lehns-Herrer det gjerne ville høre, og siunge deres Vise, hvis Brød de æde. Ligesom man siger: Dollakerne de troe, ligesom deres Konge troer. I det samme Land maa man see underlige Ting af de geistlige Personer, hvorledes at de saa vel kunde seyle for allehaande Bær, og skikke Raaben som det blæser tit, at de kunde tækkes dette galne Folk, Hr. Omnes, og stryge saa Groden udi Ravnens Neb, paa det at de udi Fred kunde overkomme Folkets Riigdom, Ære og Guds.

Og ligesaa er Præsten, som Folket, lige søger Lige, og sliq en Gryde sommer vel sliq en Stylpe. Jeg haver tit forundret mig over sliq Regimente; men dette er Aarsagen: man kand med Sandhed hos den ugudelige Hob, Hr. Omnes, som elsker og efterfølger Logn, ingensteds komme frem, hand vil være skuffet og med Logn regieret, sliq en Vise skal hannem synges, om hand skal Dandse. Ligesom Plato haver bekiendt, at hos dette vilde og utæmmede Dyr, Hr. Omnes, for deres Bannvitigheds skyld, som hans Ord lunder (af Josepho mod Appionem fremsat) er ingen Blighed eller sand Guds Bekiendelse; derfor ikke alleneste Propheterne, Christus og Apostlerne have maat miste deres Liv, men ogsaa mange retsindige, fromme og forstandige Hedninge, som Socrates, Anaxagoras og Diagoras, som og have straffet Almuen for deres Afguderie haardeligen og alvorligen.

Denne underlige almindelige Hob, Hr. Omnes, elsker og dagligen Fornøvelsen, og i det at den er ustadig, vilde den og gjerne hver Dag have noget Nyt, eller i hvor meget og saare den længes efter en Ting, da bliver den dog snart fied deraf, og Lusten forgaaer snartligen. Staaer denne Hob end efter noget besynderligt med stor

Attraac og Begiering, saa maa du troe, den lader det vel seet slippe og falde, og bliver den vederstyggeligt, besynderligen naar den forneemmer; at Sagen slaaer tilbage, og ikke vil have sin Fremgang efter dens Begiering.

Summa, hvorpaa denne barnvorne Hr. Omnes sig giver, og som en Biesværn tilfalder, det maa vel være stor Helligdom, og det er ret efter hans Sind, og hvad Ulykke hannem udaf sliq Daarskab, Gietkerie og Bantroe vederfarer, det legger og giver hand paa sin Bedersparte; ligesom Papisterne paa de Lutherste, og de Lutherste paa Paven, paa Sværmerne og paa Gienloberne. Udi sliq Maade sværmer den galne Almue og Hob hen for sig, og skal dog være idel Evangelium og Kerviished, hvad den sig haver foretaget og i sin Fornuft beslutter, som vi, desverre! vel-have seet og fornummet udi denne sidste forledne Bonde-Krig og Oprot. Her lukke de alle Dynene til, og ville ikke høre deres Bedersparte, men paa det haardeste og skarpeste forfølge.

Denne Almues og menige Hobs Art aabenbarer jeg saa vindskibeligen med mange Ord, paa det at vi kunde lære at kiende dette mange hovede Dyr, og ikke udi sliq Maade see til det, at som det skulde være eensdrægtigt, viist, fromt og danneft, men langt mere ustadigt og galent holde og agte. Som vi og, desverre! udi Verden søge efter det Gode, og domme os op en heel Verden fuld af Christne, og lade os tænke, at den menige Mand er saare gudelig, idel Helligdom, og er fuld af Forstand, hermed formørke og foragte vi vor Forstand, at vi ikke kunde vide, hvad dette er for et Dyr med saa mange Hoveder. De Gamle have seet noget Dybere i denne Sag, og sat den nærmere, besynderligen de, som have været udi Regimentet, og den menige Mands Handel og Væsen, saare vel lært og forskundskabert, og fornummet, at de intet retsindigt eller fals

salret kunde taale, hver Røst er, (som Cicero den Rø-
meriske Borgemeester bær Bidnesbyrd) ingen blant os
skal leve frugtommeligen, giøre Gort, eller høyt opkom-
me og trives. Summa, paa hvilken Side dette utæm-
mede Dyr henraver, der gaaer hver af Benen, som for
en drukken Mand, &c.

1. Ansee denne ustadige Højs Ustadighed udi det Is-
raelitiske Folk, hvorledes Aaron, Moses, alle Dom-
mere og Konger have havt at giøre med dem, og have
dog saare liden Tak fortient, eller fundet dem villige. Læs
om det Opror, som Chore anrettede mod Mosen 4 Mos.
B. 16. Agt, hvorledes det gif den fromme Gedeon,
Dom. 8. Hvad fortiente Jephthe med sine Belgier-
gierninger, Samuel med sin Trost, og David, &c.
Ia idel Utak, Opror, Had og Avind, og jo frommere
Konge dette menige Folk havde, jo verre og ulydigere
de vare. Hvad brugte og gjorde dette Folk for en stor
haardnakket Gienstridighed, den Tiid at de begierede en
Konge over sig, og Gud advarde dem saa troligen, ia
sagde dem, hvorledes det skulde gaae dem, alligevel lode
de ikke af. Summa, den gandske Skrift er mest fuld
af sliq Allarm og Opror, som dette menige Folk haver
anrettet og gjort.

Enddog at det menige Folk sig med Josada og
andre Konger overmaade gode, fromme og hellige have
ladet inke og holder, saa haver dog Udaangen og det
sidste beviist og lært, at det haver været idel Skalkhed,
og Skramterie hos dem, og aldrig deres rette Al-
vor. Udi lige Maade omvendte alt Folket sig udi Is-
rael med Kong Josia, og faldt ikke fra Gud, al den
Stund hand levede, 2 Kron. 34. Men at sliqt haver
ikke gaaet Folket resindelig til Hierte, men allene have
udi Skramterie hyllet Kongen til Billie, det beviser
Jeremias Cap 3. Og Oseas Cap. 5. i det at de alle-
neste

77
neste ofrede Gud, Kongen til Billie, den Stund hand le-
vede, og faldt saasnart hand var død, fra igien. I slig
Maade holdt og Folket sig med den fromme Kong Eze-
chia eendrægteligen med eet Hierte at giøre Senacherib
Modstand, da bær dog Historien af Kronikernes Bog
Bidnesbyrd, at Folkets Hierte stod ikke retsindeligen
til Gud, for hvilket Propheten Esaias haardeligen paa-
tager og straffer Folket.

Saaledes hylter det giefvorne Folk Gudsfrygtig-
heden med en gudsfrygtig Konge, som det og hender end-
nu udi vor Tiid, hvorsomhelst en Fyrste eller Herre sig
henvender og er tilbøvelig, der er straf denne samme
galne Hob for udi Spidsen. Er en Fyrste, eller Kænd
hand nogenledes være Evangelisk, da regner det straf
Christne ved store Hobe, og ingen vil være den sidste
Fyrsten og Herren til Billie. Men naar den samme
doer og afgaaer, og en Nero kommer udi hans Sted,
hielp Gud! hvor snart forsvinde de alle, ja (ligesom Møg
eller Fluert om Vinteren) undfyer og riger denne onde
Hr. Omnis Hob. Her seer man, hvor gode og rets-
sindige Christne disse Hossunder ere, hvilke dog skne og
sne Korset, som Dievelen selv, og vide ikke, hvad Chris-
tus er, hvis Ord de paa deres Erme, Harnisk, Skjold
og Hatte bære, Gud give at det var saa skrevet udi des-
res Hiertes, som i deres Liberie. Dem giordes vel en
Pythagoras og Moses behov, som dem lærte, at de
Guds Esterlignelse ikke lode udgrave paa deres Ringe,
ikke heller hans hellige Navn kaa forsængelig eller fors-
gieves fore.

Den hellige christelige Troe, hvilken ikke er hver
Mands Mad, haver aldrig været saa almindelig, at
Hr. Omnes haver den annammet, og rettelig bekiendt
Gud eller tilbedet, saa at og Christum selv ere flere es-
terfulgte af Forundring, end af Kiertighed og hiertelg
Bels

Belvillighed. Herom bær Vidnesbyrd det Evangelium Joh. 6. Verden bliver dog stedse (Turba quæ omnia turbat) og fand ikke annamme Sandheds Aand, som Johannes lærer i det 14. Cap. Og fand ev heller Sandhed forstaae eller lære, Luc. 6. Derfor tør man ikke bygge paa denne Hr. Omnes, eller finde Evangelium hos ham; thi Prophetterne sige anderledes herom, og Jeremias siger i sit 7. Cap. saaledes: Sønnerne samlede Ved sammen, Forældrene satte Ild derpaa, Vindene deynede Deyen, at de bage og gjøre Himmeriges Dronning en Kage, og ofre fremmede Guder, det er, de elste al Afguderie, baade Unge og Gamle, og hielp til denne Afguds-Tjeneste.

I det at Sagen og Venligheden sig saa begiver om denne almindelige Hobs Ustadihed, ere de værde at prises, som deres Regimente ikke elste, og herimod alle de, som Hr. Omnes prise og love, skulle dette høre, at hans Lof er Skam, og hans foragtelse Ære. Saa maa man alt gaae langt omkring denne Hr. Omnis Bey og Anslag, og være gandske anderledes sindet, end Hr. Omnis Dom og Mening er, ja holde lige tværtimod hans Dom og Mening. Dette er det, som Pythagoras og Cato lære, den alfarne og vel slagne Bey, som fører til Fordervelsen, skal man ikke vandre, Matth. 7. Det er, som den hellige Hieronymus det udegaer: man skal ikke efterfølge Almuens eller det menige Folks Bildfarelse og Anslag, man skal ikke heller høyt prise det Hr. Omnes, (som Mørket for Lyset, det Sure for det Gode elsker) høyt agter. Derfor siger Christus Luc. 16. Hvad for Verden, det er, alle naturlige Mennesker, som ester Verden, og ikke ester Gud, leve, høyt er, det er vederstyggeligt for Gud.

Fra Christo indtil Veronis Tiid undholdt sig det menige Folk fra de Christnes Blod, saa at hver Mand maatte

maatte tænke dem at være saare gridelige; men udi Nero's Tid rakte dette Usen sine Dren høit op, og hver Mand vilde nu toe deres Hænder udi de Christnes Blod, og bære forgyldte Spare for sliq mandelig Gierning. Saa gif det og med Christo, hvilken de med Palme og underspredde Klæder og med stor Rossang indforde udi Jerusalem, og udi saare saa Dage derefter forsfæsted hannem. Af hvilket aabenbare findes, at denne Almue, Hr. Omnes, haver mere efterfulgt Christum af Nysgierighed og Forundring, end af Alvor eller Gudelighed, som Udgangen og Enden bær Bidnesbyrd om. Under Domitiano var alt Folket oprorisk mod de Christne, og hver vilde legge Xre ind paa dem, deres Gud til Xre, og hevne saa deres Afguder. Noget Tid derefter angrede Domitiano sliq Gierning, strax faldt de med hannem dersfra igien, og var da en stor Synd hos dem, at pine eller dræbe de Christne, hvilket tilforn var en sundertlig Guds-Tjeneste. Under Constantino forogedes de Christne, som Fluex om Sommeren. Ligesaa blev og Engelland med deres Konge paa eengang Christne.

Hermed er den menige Hob afmalet og conterfeneret med sin egen og rette Farve, hvilket dig til mange Ting kand være gavnligt, det er idel Haardnackenhed og bornvuren Nysgierighed og giefvorne Anslag alt hvad hand begynder, deiligeste bider hand gierne som en Hest paa sit Bidsel, og hader den, hand skal frygte. Dersfore torde Herrer og Kvister ikke syndertlig paa denne Hob, ikke heller paa deres egne Hof-Tjenere, sig forlade. Thi mange Herrer ere udi deres allerstorste Nød af dem besvegne og forladne, som vi af Dario og Alexandro og mesten af alle Kysere læse udi Kronikerne, at deres Hoffinder og Tjenere have stundum været deres største Fiender og Uvenner. Og flere Kysere og Paver ere af

af deres egne Venner formedelst Praetik og Forgiftelse omkomne, end af deres Fiender og Uvenner. Hæc ille &c.

For det andet, at menige Undersaatter foragte deres Herrer, og dem giætte ilde paatale, er en svar, men nu en saare brugelig og menig Synd, hvorfor Almuen haardeligen straffes af Gud med mange onde tyranniske Regentere og Befalnings-Mænd; thi de ere ikke værdt at have de gode. Hvilken som helst nu udi slig Maade bliver bagvasket og ilde paatalet, hand skal sig derfor ikke for meget græmme eller bekymre, men lade slig Tale fare. Thi det er umueligt, at een saa skikkelig Kand holde sig eller leve, at hand kand tæffes hver Mand, ja den skulde staae vel tilis op, der kunde giøre hver Mand Ret, men udi slig Sag og Handel skal saaledes handles:

Taler man noget Godt om dia, det samme skriv og leg Herren din Gud til, hvilken alleneste er det rette Gode. Taler man og noget Ont om dia urettelig uden din Forstylding, da giør samme Bagtalelse til Løgn, men med dine Giærninger, og ikke med Ord eller Tale. Thi for ond Bagtalelse hjælper ingen Hævn eller Forsvar, men alleneste dit ærlige Levnet og Belgiærning, at, naar du med dit ærlige, fromme og christelige Levnet sligt ondt Rygte giør til Løgn og intet. Taler man dig og noget Ont paa, hvilket du tilvoldt og fortient haver, da lad det samme være dig en Tugt og Underviisning, og bedre dit Levnet, og alleneste bliver Dievdiens Mund her med tilstoppet, lad dem siden tale og squaldre, saa længe til de blive trætte.

For det tredie blive de utugtede Præster her straffede, som med nægte Hustruer, Qvinder og Born, for det menige Folk leve ublueligen og til Forargelse. Desligeste og alle de, som med deres rensindige Lære og Levnet de andre skulle foregaae og vandre, hvilket de ikke giøre,

giøre, men med deres Uæro, vrange Lære og Levnet, underfundige Handel, giøre og give onde Exempler. Om slige siger den hellige Hieronymus: de som vel og ret lære, og leve ilde, de fuldkaste mere end opbygge, de ofre Gud deres Tunge, og Dievelen Sielen. Derfor er det bedre et godt Levnet og ingen Prædiken, end megen Prædiken og et ont og skiendigt Levnet derhos.

Desligeste ere slige falske Propheters og onde Prædikanteres Levnet Gud ikke takkeligt. Derfor taler Gud til slige ved Propheten David: Hvorfore kundgior du min Lov, og tager min Pagt i din Mund, men du hader Tugt og Røvselse, og kaster mine Ord bag din Ryg, finder du en Tyv, da løber du med hannem, og du haver Samqvem og Omgængelse med Hoerkarle. Du sidder og taler mod din Broder, og din Moders Søn berygter du, din Mund taler unyttige Ting, og din Tunge anretter Svigg og Bedragerie, &c.

Saadanne Prædikantere for deres egen Synds skuld tie Sandhed, eller ogsaa formunkle, at man dem ikke kand forstaae, eller og for deres egen Fordeel og Baade, de Riges og Bældiges Synd, Laster og Overvold forskaane, og overhoppe Sandhed, Christenheden til Skade og Fordervelse, slige ere falske Prædikantere; hvilke Mikkel her nævner og kalder Hypocriter og Olfensere og stumme Hunde. Om hvilke Esaias taler Cap. 56. Dine Vægttere og Hyrder ere alle blinde, de have ingen Fornuft, men ere stumme Hunde, som ikke gide gøet, de ere sønvarne, ligge lade, snorte, de ere uforstammede Hunde, som ikke kundes mættes, hver gaer sin egen Vey, og tragter efter sin Gierighed af al sin Fornuft, og sige: lad der række os Viin, vi ville fylde os indtil vi blive drukne,

Drufne, 2c. Jer. 6, 8. Fra den Mindste indtil den Største høre de alle Gierigheden til, og søge alle efter Slem og skiendig Jortieneste, Baade og Fordeel, fra Propheten indtil Præsten handle de alle Løgn, de sige Fred; Fred, der som dog ingen Fred er for Saanden, 2c. Doctor Sebastianus Brandt siger:

Belfremførte Ord, som prale, Og den allerbeste Tale
 Kand en gjøre nogen Tiid
 Folk ret fromme og fuld vise, Naar en Gierningen kand prise
 Uden for dit Verk og Gliid.
 Det Exempel, du kand give Allerherligst udi Live
 Til den algemene Mand,
 Er, at du kand dndig vandre Udi Levnet, saa kand andre
 Følge dig til rette Land.
 Lær du vel; og lever ilde, Kand du uden Tvivl forspilde
 Al den Roes, du have kand,
 Med det stygge Liv du fører, Dermed du dig selv giorer,
 Til en Giet og sældet Mand.

For det fjerde: En Hyrde eller Prædikant, som sine anbefalede. Naar troligen forestaaer, besynderligen udi Ordet og udi Værdommen, den samme er dobbelt Værd værd.

Man skal og de falske Prædikantere fra de fromme Hyrder adskille og saaledes kiende:

Alle Kirke-Herrer, som ikke prædike Guds Ord, de ere Ulve, dersom de end kaldes Kirke-Herrer, Bisper eller Pryster.

Hvilke nu prædike, og ikke Guds Ord, men deres egne Dromme, de samme ere og Ulve.

Hvilke som prædike Guds Ord, og ikke til Guds Værd, men paa dem selv og Paven deres Hoved, til at bestierne deres optænkte Stand og Handel, de samme ere skadelige Ulve, og komme udi Faare-Klæder. Hvilke ogsaa end prædike, lære og undervise med Guds Ord,

og ikke de store Hanser, som ilde og uskikkeligen leve, straffe, men lade dem udi deres Tyrannie opvoxe, det ere smigrende Ulve; eller Folkenes Forrædere, 2c.

Hvilke ikke øve dem udi de Gierninger, som de lære med Ordet, de samme ere ikke gavnlige under det christne Folk, de nedbrøde mere med deres Gierninger, end de opbygge med deres Lærdom.

Hvilke som ikke agte de Fattige, men lade dem fortrykkes og besværes, de ere falske Hyrder.

Hvilke der bære Hyrdens Navn, og alligevel føre og regiere verdsligt Regimente, de ere de allerverste Barulve.

Hvilke der sanke Guld og Penge sammen, at de kunde fylde Taster, Kister og Kiofken, og prædike endeligen derfor, at de kunde faae deres Fode, de ere Bug-Tienere og Penge-Prædikantere, thi deres Prædiken varer ikke længere end Løgnen, 2c.

Hvilke anderledes eller andet med denne Lærdom, end Guds Befiendelse, Kierlighed og tilbørlig Guds Frygt og Nædsel iblant Menniskene plante, de ere falske Hyrder, 2c.

Summa, de ere alle falske Prædikantere, som vise og føre de fattige Christne fra den eneste Gud og Skabere, ind paa andre Creature og afsaangne Helgene, 2c.

For det femte kommer Mikkel her og Munkene ihu, og opregner her nogle deres Laster, hvilkets Begyndelse, som nogle Skribentere skrive, er denne:

Den Tiid Gud tog en Jordklump, som Moses skriver, og sagde: Giat, da blev et levendes Menniske deraf. Nogen Tiid derefter, vilde Dievelen og bruge denne Kunst, hvilken hand havde seet af vor Herre og Gud, hand tog en Klump Jord, og hand havde glemt det Ord, som Gud havde sagt. Da vilde hand dog til dem, og sagde: Pshat, saa mig gif hans Gierning, og

357

og der blev en Munk af. Og der Dievelen saae dette lede Billede og Syn, sagde hand: Pfy dig an alle dine Dage, hvor ilde haver jeg sted mit Arbejde? gaf heden udi al Verden, forfor og bedrag Folk, Land og Stæder.

Og der denne Broder havde en Kiortel behov, bar Dievelen hannem et heelt Stykke graat Klæde, og skar der et Hul midt paa, og hengte det samme saa heelt om hans Hals. Denne Broder gif og bar Fremdeles af dette Klæde under sine Arme, Bagdelen flagrede bag efter hannem, og blev hengendes, hvor hand gif frem udi Bierde og Tornebuske, af hvilket hand havde stor Umage. Nogen Tiid derefter kom Dievelen igien til sit Creatur, da beklagede sig denne Broder haardeligen, at det Klæde, hand havde hengt hannem om hans Hals, gjorde hannem saare stor Umage. Saa tog Dievelen en Bidie, og gjorde hannem dermed ligesom et Billede, og gjorde hannem brede Opslag, og store og vide Armer. Deraf kommer det endnu, at Munke bære slige knappede Belter, og Kapperne ere saa store og vide, at ingen kand fylde dem.

Dernest gjorde Dievelen hannem en Krands; thi sligt et helligt Menniske sommer ikke at bære Haar, som andre Leegfolk og Uhellige giøre. Endeligen beklager sig denne Broder, at det er hannem umueligt at kunde føde sig med Arbejde; thi hans Kiortel er saa stor og ufandig, da gav Dievelen hannem sligt et Raad, at hand skulde gaae udi Byer og Stæder, og bede for Guds skyld saaledes: Os fattige Brødre giv et Brød for Guds skyld; og at hand skulde have at legge udi, hvad hand saa tilhobe trygledede: da tog Dievelen samme Broders Kiortel, og syede den samme oven og neden, og skar et Hul midt paa samme Sæk, og gjorde hannem en Madpose og Vandresæk deraf.

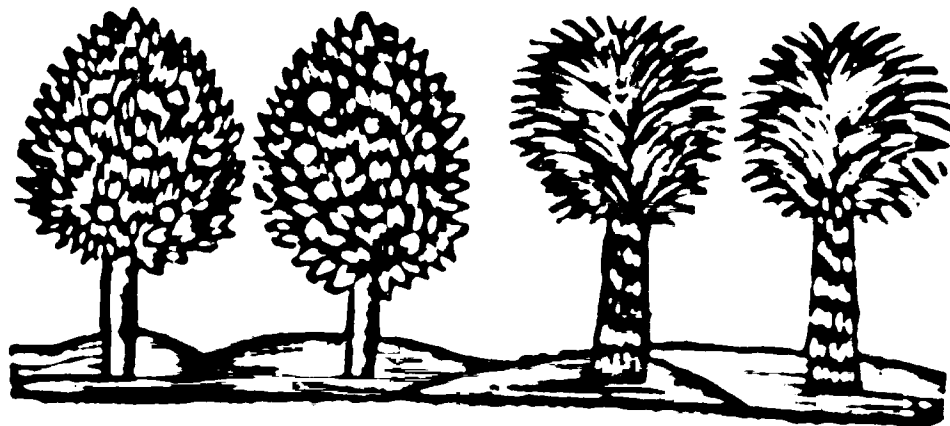
Enddog at dette er skiemteligen sagt, da er det dog sandt, at al deres Begyndelse, Gierning og Handel haver ingen Grund udi den hellige Skrift, men baade disse Navne, med hvilke de lade dem nævne, som ere Geistlige og Munke, ere gandske uwise. Thi Religiosus kaldes den, som haver Guds Aand, og tiener Gud udi Aanden og Sandhed. Monachus kaldes en eenlig Pillegrim, som haver givet sig slet fra Verden, og agter sig dog at være den eneste hos Guderne, enddog at de paa det allertængste ere fra den rette Guds-Tieneste og aandelige Levnet, men udi alle Huse, Gader og Estræder ere de stedse nærværendes, uanset at de af hver Mand saa ere foragtede og forbandede, at dersom de nogen usoværendes møde, da agter man dem at føre nogen besynderlig ond Lykke og Farlighed med dem.

De skiotte ikke heller at være eens med Christo, men at de indbyrdes ere slet adskildte og alleruenest. De sette den største Salighed udi deres Regel og deres Begyndere, glæde sig, at de kaldes Augustiner, Benedictiner, Franciscaner, Dominicaner, Bernhardiner, Jacobiter, ic. ligesom det var for ringe en Ting at kaldes slet en Christen. De bygge og puffe saa haardt og fast paa deres Orden, Regel, Ceremonier og Menneskens Tant, saa at de lade dem tænke, at een Himmel er ikke nok til sliq deres hellige Levnets og Fortienestes Bærdskyld og Betaling, ic.

Komme ikke heller ihu, at Christus sliqe unyttige Ting aldeles vil foragte, og sit eneste Bud, som er Kierlighed, udtræver og siger: Al Plantelse, som min Himmelske Fader ikke haver plantet, skal oprykkes og bortkastes. Matth. 15. Men da kommer den ene frem med en stor seed og opblæst Bug, fuld af allehaand de Fiske, hvilken hand der da teer for sin npperste og kosteligste gode Gierning. Den anden berommer sig af

af hundrede Skiepper fulde Psalmer og murrede Tider. Den tredie vil da udøse mange Faste-Dage, Vigilier og Siele-Messer, somme med en stor Hob Guds-Tieneste (som det kaldes) her fremkomme saa tunge og svære, at en stor Galleye eller den store Fortune dem neppeligen skulde bortføre; men Christus vil giøre denne unyttige Roes slet til intet, naar hand siger til dem: Jeg kiender eder ikke. Item: Skalke og Skisger skulle for eder indgaae udi Guds Rige, 2c. Munkenes Natur og Anslag beskrives udi Dydernes Sukommelses Bog med slige Ord:

Jeg pryder vel min Bag med denne Munte-Kappe,
 En sindig Skalk jeg bær dog under samme Lappe,
 Og under sliet et Skin jeg høyt besviger mange,
 At de mig give hen sit Guds for mine Sange.
 Paa deres Ydersie jeg gandske til mig tager,
 Hvad de har avlet ind ved Sviig og falske Sager,
 Endskiont jeg sprud veed, hvo det med Skiel og Rette
 Lovmæssig arve skal, og bør sig dermed mætte.
 Jeg mange efter Gunst tilraader med min Lære,
 At ske og flye de Ting, som onde monne være.
 Til skionne Qvinder jeg ret gierne seer og iler,
 Naar jeg beloffer dem, mit Hierte i mig smiler.
 Jeg agter mere, hvad den verdslig Magt vil føre,
 End efter min Forpligt det Rette got at giøre.
 Endskiont jeg til min Gud mit Løste haver givet,
 Dog slaar mit Hu og Sind til Verden her i Livet.

Det 9. Capitel.

Aben, som kaldes Martin, vilde fare til Rom, og mødte Ræven paa Beyen, og tog hans Sag op med sig, og om nogle andre Laster, som bruges udi Rom.

En gode AbeKar, som Martin sig lod kalde,
 Hand var en Curtisan, og meget flog for alle,
 Hand gandske færdig var, og vilde nu til Rom,
 Men der hand nu fornam, at Nikkel Ræv
 hand kom,

Dg stadig vilde sig til Kongens Gaard begive,
 Hand hannem gif imod med Ornene heel stive,
 Dg sagde: Hiertens Ben, har kun et frendigt Mod,
 Hand vidste meget vel, hvordan hans Sag den stod;
 Dog spurte hand ham ad et lille bitte Stykke;
 Men Ræven svarte strap: jeg troer, at al Ulykke

Er hos mig arme Mand i denne Tiid og Stund,
 Jeg atter er paa nye forflaget mangelund
 Af nogle lede Drog, i hvor de monne være,
 Jeg troer, at Kragen og Kaninet det frembære,
 Den ene siger, at hand haver mist sin Biv,
 Den anden samme Tiid har faaet sit ~~Dre~~ stiv.
 O! maatte jeg kun selv for Majestæten komme,
 Det skulde disse Mænd fuld meget lidet fromme,
 Det allermeeeste mig kand skade, arme Mand,
 Er, at jeg findes der endnu i Paven's Band; (n)
 Dom-Propsten haver her den Sag i Magt og Evne,
 Hand er af Kongen kiendt, hand dette nok vil hevne.
 Den Sag, for hvilken jeg i Band hos Paven kom,
 Er, at jeg raadde der den Ulv, den Syldes-Bom,
 At gaae af Klosteret, nu for hand var derinde,
 Det kaldes Zfferom, jeg drages det til Minde,
 Hand klagede for mig vel mangen tusind gang,
 Hans Bug og Mave blev saa overmaade svang,
 Hand soer en dyre Sed om Sancte Fru Pernille,
 Umuelig Kunde hand saa leve streng og stille,
 Og faste saa dertil med mange Læsninger,
 Jeg hialp ham bort igien, det mig nu angrer her.
 Hand lenner mig derfor med Spot og liden Ære
 Hos Majestæten, som der er en naadig Herre,
 Hand gjør mig idel Ont, alt hvor hand ikkun kand,
 Om jeg nu drog til Rom, jeg arme stakkels Mand,
 Min Hustrue og de Smaae, de skulle det vel finde,
 Med Hunger og med Torst, ja Kuld vel mangefinde,
 B b 4 Dg

(n) Verden frygter saare meget For den sngge Paves Band,
 Da i Tanker er bevæget, At hand er en hellig Mand,
 Skiont hans Baand og store Renke Er som en besudlet Brog,
 Det hand selv heel vel kand tænke. Men hvo derpaa en er klog,
 Ind til hannem hand nu rekter Denne Brog, at kysse srie,
 Styrker dermed alle Giekker Og de Giekkers Giekkerie.

Og Jsegrim hand gjør dem Hinder, veed jeg vel,
 Med Had, Forfølgelse, med Trusel og Ustiel,
 Og andre flere med, som mig det Unde unde,
 De gjør' dem Skam og Last og Skade, hvor de Kunde,
 Men var jeg ifkun frie af dette Havens Band,
 Da fik jeg bedre Mod, jeg hønbedrovet Mand,
 Jeg frilig Kunde da i Mag og bedre Minde
 Udtale selv min Sag, og muelig Naade finde.

Ja, sagde Martin da, o! Mikkel, dette saa
 Forstaaer, jeg vil nu strax til Rom for eder gaae,
 Til Rom, forstaaer mig vel, jeg hielper jer et Stykke,
 I eder intet skal saa lade reent fortrykke,

Jeg er dog noget hørt, som Bispens beste Klerk,
 Jeg og forstaaer mig vel paa dette samme Verk.

Jeg Provsten vil til Rom for Haven strax citere,
 Og vil med Hønd og Klem mod hannem litigere,

See, jeg for eder der Undskyldning giøre maae,
 Og stræbe, at jeg kand til eder Afslad faae
 I det katolske Land, jeg veed den hele Handel,

Hvad jeg skal sbye og sbye i al min Tid og Wandel.

Den gode Simon er min beste gode Ven, (o)

Hand haver hielpet for, hand hielper vel igien.

Hand er den mægtigste, kand store Ting bedrive,
 Og gierne hielper dem, som meget ville give,

Hr. Skalkfund hand er en meget vældig Mand,

Og Docteren, Tag til, med flere af samme Stand,

Hr. VendeKaabe med Hr. Løsefund, hans Frende,
 Patroner ere de for mig til sidste Ende.

Jeg

(o) Penges haver største Vælde, Største Ære, største Naad,
 De for alting gaae og gielde, Kunst og Visdom er foragt.
 Meget sært og saare jundigt Man om Penges stedse tal,
 Alle hvad Ondskab, som er kyndigt, kand man faae for Penges sal,
 Som er Mager, Erug og Trette, Hver og Mord og Morderbrand,
 Alle for mange holde dette I et Rige, Sted og Land.

Jeg haver Penninge og selver for mig sendt,
 Med disse bliver jeg end bedre der bekiendt.
 Citere, ja, man tal og meget om citere,
 Det andet ikke er end Penge, de begiere,
 Ja var den hele Sag end gandske skæv og krum, (p)
 Med Penge vilde jeg dog Ketten giøre stum.
 Hvo Penge haver kun, hand kommer snart til Naade,
 Hvo Penge ikke har, hand fores udi Baade.
 Den Sag, for hvilken I nu er i Pavers Baand,
 Annammer jeg til mig udi min egen Haand,
 Jeg giver eder quit for Sagen paa min Tre,
 I hvor ferbandet den end nogen Tiid kand være.
 Gaaer I kun frank og frie til Hoffet, Frende tier,
 Fru Obenarz, min Biv, for eder findes der;
 Vor naadige Monarch, hand hentlig elsker hende,
 Saa ogsaa Dronningen, det skulde I befinde,
 Hun heel forstandig er og overmaade viis,
 Med hende taler strax, det giver eder Priis.
 Det beste, som hun kand, vil hun for Benner giøre,
 Det skulle I, min Ven, ved Hoffet faae at høre.
 Vel mange have ret, men Sagen vinde en,
 Med mindre de faae Hielp med Sviig og listig Rep.
 Hun tvende Søstre har heel store ogsaa smukke,
 Og mine Søner tre ved Kongens Bord kand bukke,
 En Hob hos hende er af eders egen Elegt,
 Af den I Bistand faaer imod en arrig Knegt.
 Men hvis I ingen Ret der skulde vederfare,
 Da skynder eder snart, og tager dette vare,
 I tader ifkun mig det strax at vide faae,
 De alle i det Land, som sidde, staae og gaae,
 Frue, Konge, Knegt og Mand, det skal I da fornemme,
 Jeg alle komme skal i Pavers Baand og Klemme,

B b 5

Et

(p) Enhver, som lover Cødt og Bøt, Da holder saa det samme,
 En dobbelt Løn foruden Evot Hand derfor bør aunnime.

Et Forbund sendes dem heel grumt og meget svar,
 Alt man ey lønlig skal, ey heller aabenbar
 Begrave, synge, og ey heller Døbe lade
 De Smaae, fortroster jer hertil, det og kand skade;
 Heel svag nu Paven er, hand er en gammel Mand, (q)
 Hand nu slet ingen Ting dert mere agte kand;
 Hans Ordre og Befal man intet mere agter,
 Hans beste Cardinal hand veed de beste Sagter,
 Hand kaldes: Aldrig Mæt, af Qvinde og af Mand,
 Hvad hand kand klæae og faae, det sikker tager hand.
 Hos Stæden Campeflor jeg kiender vel en Qvinde,
 Hand overmaade har stor Kierlighed til hende,
 Et Brev til hannem jeg med hende sende vil,
 Hun skal vel giøre Klart, om der er Raad dertil;
 Alt hvad hun vil, det skeer, det straxen skeer paa Timen,
 Hans, Skrivere, jeg har hos mig foruden Steinen,
 Johannes Compagnie i Gaarden kaldes hand,
 Hand snapper efter Guld, det stærkeste hand kand.
 Hør nøye til er een udaf hans Liv-Companer,
 Hand er i Pavens Gaard af beste Cortisaner,
 Og Slibe vende om er hans Notarius,
 I begge Ketter lærd, og Baccalaureus,

Hvis

(q) Pavedommet er en Stand
 Fuld af Laster og Udyder, Og hvad derudaf nu floder,
 Det man ey beskrive kand.
 Dermed bliver Verden kiendt,
 Christi Pine den skal bære Gierigheds forbandet Ære,
 Saa er Saligheden vendt.
 Paven, Gierighedens Mand,
 Bruger svigejulte Kenker, Alle Ting, hvad hand optænker,
 Skal nu fylde op hans Land,
 Hand har mange Sieler sendt
 Ned til Helveds Pol og Pine, Som hand har med alle sine
 Uslads-Breve slet forvendt.

Hvis hand i Gaarden der et gandske Aar forbliver,
 Udi Practiken vist man Mester hannem skriver,
 Moneta, Munera, saadog Denarius,
 De ere Dommere udi det samme Huus. (r)
 Og hvilken udaf dem, som Ret og Dom bivaaner,
 Hand frygte ikke tør, hand hannem jo forskaaner.
 Saaledes i den Gaard forbruges Listighed,
 Af hvilket Paven ey det allermindste veed.
 Til slige maa jeg nu al Kierligheden have;
 Thi giennem dennem man kand Synderne begrave, (s)
 De lose og af Band, det skulde J forstaae,
 Det maa J, Hierte-Ben, vist driste eder paa.
 Vor Konge veed saa vel, at jeg kand undersette,
 Og at jeg ingentund vil eder forurette,
 Hand veed og selver vel hver Post i sær herom,
 At jeg nu reyser op med eders Sag til Rom.
 Foruden dette maa vor Konge vel betænke,
 At mangan vittig Mand foruden mindste Kenke
 Er udi Abens Byrd og blant den Kæve-Slegt,
 Der raader viselig, naar Raadet skal paa Begt.
 Og dette eder skal ey heller lidet fromme,
 Det være eders Trost, naar J for Kongen komme.
 O! Tak, var Mikkels Ord, stor Tak for denne Trost,
 Jeg kommer det ihu, vil Gud, jeg bliver løst.
 Med denne gode Snak de Afseeed toge baade,
 Dog uden Leyde gif den Kæv i største Baade
 Med Grævningen hans Ben til Kongens Gaard og
 Grund,
 Hvor hand ret ilde var ankommen samme Stund.

J Det

(r) Dommieren, som Gaacer tager, Er ey frie, det ham jo nager,
 Skient at tage, det er Sviiq,
 Hvo som elster Skient og Gave, Hand i Faren gaacr. af Lare,
 Hand foragtes visselig.
 (s) Synden ingen kand tilgive, Uden Gud, saa bør det blive.

I dette Capitel merck sex Lærdomme.

Først beskriver her Poeten i dette Capitel, hvorledes Mikkel med sin Ven Aben, som modte hannem, der hand vilde gaae til Kongens Gaard, sig beraadslaer, og klager for hannem sin Modgang, Sorg og Nød, for hvilket Aben hannem troster, desligeste Hielp og Bistand lover og tilfiger. Af hvilket man skal lære, at trofaste Venner hilse hverandre venligen, og udi deres anliggende Nød og Sag skulle beraade sig med hverandre, og naar de uforvarendes møde hinanden, som Mikkel og Aben giøre her, da skulle de sig ikke forsærde eller forstrække for hverandre, de skulle sig ikke heller udi nogen Maade lade merke at ville bedække eller fortie nogen deres Sag og Leylighed.

Den hand har en hurtig Hjerne, Er en viis og vittig Mand,
Som saa vel og meget gierne Ven og Venstab holde kand.

Ydermere siger Aben her, hvorledes og ved hvad Middel hand vil giøre hannem Bistand, besynderligen udi Rom, hvor hand haver mange gode Venner, og nævner først den ene, som hedder Simon, det er det aandelige Ager. Og denne Bogs Autor vil endeligen hermed alle Romanisters og Curtisaners Bedragerie og List, og Pavernes Practikke og store Ondskab med alle deres Anhengere aabenbare, tilkiendegive og straffe. Nu er Simonia det Ager, hvilket man med geistligt Gods og Forleninger handler og bedriver, enddog at Paven og andre, som kaldes Geistlige, denne Simonia højsligen med deres Ord fordømme, og bruge den dog selv saa saare mangfoldigen med deres Gierninger, at udi Rom og udi alle Crister er intet almindeligere, og blisver udi Rom saa aabenbare brugt, at Paven haver undt og tilladet, at Folkene maae handle med samme
geist

geistlige Lehn og Forleninger, som med anden Riobmandskab, og haver undt dem at være de eneste i Riobet, naar noget er til fals, og dette er forskreffeligt at høre, men er dog vist og sandt.

Derfore siger Ulrich von Hytten, Ridder og Poet, udi den Romerske Trefoldighed, at udi Rom ere tre merkelige Borgere, som kaldes Simon, Judas, og det Folk af Gomorra.

De Rige udi Rom æde trende Slags Rætter: de Fattiges Sveed, Gods, som er vundet med Ager og Falskhed, og de christne Folkes Rov.

Item, trende Slags Overster ere udi Rom: Aagerkarle, Curtisaner og Horejægere.

Med trende Riobmandskab handler man udi Rom: med Christi Fortieneste, geistlige Forleninger, og almindelige Qvindfolk.

Item, trende merkelige Doctores ere udi Rom: Doctor Tag til, Doctor Vendeskaabe, og Doctor uden Grund, &c.

Ydermere siger Aben om Penges store Magt, og at man dermed udi Rom og alle vegne kand faae og bekomme Ret, Raade, Gunst, og hvad man begierer. Penge styrke Troen, giøre Venner, Fribaarne, Vise og Belskikkede. Derom taler Svizzeren saaledes:
 Hvo aater paa, Da har det saa I Verden denne Gænge:
 At fuld af Lyst Er Verden vist, Til Dnd den en vil trænge.
 Kif jeg kun Guld, Man var mig huld, Jeg gik da frem paa Jorden,
 Enhver har Lyst Til Penges Trost, Det verre en er vorden.
 Jeg er en riiq, Hver klager sig, Gods, Gods er deres Handel,
 Som de har sat Hver Dag og Nat, Paa Penge staaer den Wandel.
 Var jeg kun riiq, Straal hver for sig, Vil ester Riiqdom lente,
 Hand Roe en har, Den Penge-Mar, Hvo kand vel verre vente.
 Hand rider frit, Hand løber ut, Til Penge staaer hans Ende,
 Paa Land og Æse, I Frost og Æse, Hvor hand kand Penge rinde,
 Hand lar en af, Kør i sin Gras, Guld, Guld, hand reed at bralve,
 I al haus Brud Er Guld haus Gud, Sligt taad en Gud bejalde.

For

For det andet: En viis og forstandig Mand skal giøre sin Ven Trost, Hielp og Bistand, som Aben her lover og tilfiger Kæven. Thi de kaldes Venner, som hverandre ere behjelpelige og troe, og hvis Kierlighed for ingen slags Marsag bliver adskildt indtil deres Dødedag; thi der er ingen glædeligere Ting udi Verden, end ærlige og troe Stalbrødres Venskab, og er inset sørgeligere, end at miste et ærligt og trofast Venskab. Udi slig Maade overviser og forstikker Aben Nikkel til sin Hustrue, hvilken hannem ved Kongens Hof skal være bestandig, hielp og troste. Thi hvosomhelst der skal gaae til Rette, hannem giøres trende Ting behov, Penge, Forskrift og Løgn. I ligemaade fremme og tre Ting alle Sager, som er Gave, Gunst og Magt, og det alt sammen maa alt drives, forhandles og afsted kommes med Penge.

For det tredje aabenbarer Aben her Pavens, Cardinalernes og Officialernes udi Rom Sviig, Bedragerie og Falskhed, hvilket ogsaa mangfoldeligen bruges, at det staaer ikke vel til at beskrive. Men Ulrich von Hytten udi den Romerske Trefoldighed taler herom saaledes: Tre Ting ere forbandede udi Rom: Armod, den første Kirkes Skik og Regimente, og Sandhedsrette Bekjendelse. Tre Ting ere udi Rom i stor Forsagt: Armod, Gudsfrugt og Ketsfærdighed. Tre Ting forhæve og fremsætte hver udi Rom: Penge, Driftighed og Ubluhed. Tre Ting ere overflødige udi Rom: Horer, Præster og Skrivere.

Tre Ting begieres almindeligen udi Rom: stakkede Messer, gamle Penge, og et vellystigt Levnet.

Bed tre Ting haver Rom kommet alting under sig: Bed Bold, Bedragerie, og falsk Hellighed. Tre Ting troe saare saa Mennsker udi Rom: Sielens Udelighed, Helgenes Samfund, og Helvedes Pine.

Sanct

Sanct Peder er brevet af Landet sin Ven,
 Ad Porten igien hand sig vender,
 Til Rom, der anretter hand Simon en Ken,
 Som alle Ting haver i Hænder,
 Man spotter og skiemter jordiævelt ogsaa
 Med sandeste Gud og vor H. Erre,
 End der, man en smiggere Lande fand saae,
 Hvor Troen fand ringere være;
 Rom, meen ja, som alle har Kundskaben paa,
 Sia Hoved for Kirkerne falde,
 Man skulde den Simon hudstryge og flaae,
 Sanct Peders Skif lade befaale.

For det fjerde kommer og Aben her ihu de Notarii, som
 ere udi Rom. Notarius er en aabenbar og almindelig Skriver,
 hvilken betros, at hvad som forhandles, troiligen skal beskrive,
 og samme Handel udi en skikkelig Form og Indstrument forfatte,
 som hannem af begge Parter bliver betroet og befalet. Men dersom
 hand med Gist og Gaver bliver forført, saa at hand samme
 Contract, den ene Part til Billie og Licentie, og den anden til
 Skade og Fordervelse (som tit sker) forsalker, jorderver eller
 forandrer, da fand hand tilbørligen skieldes, og fand da siges om
 hannem: Slibe og vende er Notarius.

Hvor tit fand slige Skrivere en slibe, snoc og vende,
 Og have hele Legen sat i begge deres Hænde.

For det femte siær Aben, at udi Rom ere trende sarlige Dommere
 for Haanden, som er Penge og Gave, hvilke siæ Dom og Ret af, og
 ere allevegne vældige in Consistorius at trodse Retten; thi hvilken run-
 deligen og mildeligen giver, saær snart Ret. Om sligt bær Bid-
 nesbyrd en Bog, som kaldes Leyens Spiegel, med slige Ord:

Det er en Kændens Skif i Verden nu, desverre!
 At hver for Wiisdom har de Penninge saa fiere,
 Allene slig en Mand i Raadet skal reaire,
 Som riig og mægtig er, og noget fand ombære;
 Endskiont til Retwiisshed den arme Mand hand leder,
 Og raader allerbest alt ved hans sorne Eder,
 Man aater dog derpaa fuld lidet gandske ringe,
 Hans Raad man altid maa igien tilbage twinge.
 Men Uretsærdighed den høyt i Været hæves,
 Og dette skal ved Gud af Siel og Kroppen kræves;
 Thi seer man mangensleds ond Skif og Politie,
 Som Wiisshed ikke har, uen kommer til at soie,

Og falde snart i Nød, i Corrig, Bee og Waande,
 Som vi paa mange steds fand see blant allehaande.
 Naar sliat da intet fand fuldkommen Fremgang give,
 Da hos den ringe Mand maa Skylden straxen blive,
 De Rige sikkerlig vil sin Undskyldning holde,
 At de til samme Spil slet intet fand forvolde.
 Saa maae de Fattige alt have Skyld og Stade,
 De Rige de gaae af med Fordeel end saa glade,
 De Arme stodes ned i Corrig og i Waande,
 De Rige op igien i Yndest og til Raade.

For det siette skal her endeligen forstaaes, at udi Dom og Ret
 bliver tit og ofte Personernes store Slegt og Frendskab anseet og fryg-
 tede, desligeste og dømt til Billie, som Aben siger her, at Kongen skal
 de nok ansee Kævens store Slegt og tilhængende Benaar, og ikke saa
 besvære hannem eller slet forderre. Om slige partiske Dommere si-
 yer Doctor Sebastianus Brandt saaledes:

Rigtig Dom staaer vus Mand vel,
 Dommeren skal ingen kiende, Og saa Ret og Dom forblende.
 Mange ere uden Stiel,
 Som Susanne Dommere,
 Lade Retten gandske fare, Magt maa tage Sagen vare,
 Ret er kold, som Is og Snee.
 Retten haver ingen Klem,
 Retviished i tu er brusten, Rettens Sverd er gandske rusten,
 Det af Balgen en vil frem;
 Trekkes det end udi Nød,
 Da er dette her at fare, At det vil slet intet skiare,
 Saa Retfærdighed er død.
 Alting ere undertast
 Solv og Penae, Guld og Gave, Hvo der fand kun dette have,
 Saadan een hand brammer fast,
 Faaer Befaling, hvor hand vil.
 Men enhver sig jetrer vare, At hand sikker en i Fare,
 Seer, at det gaaer riatig til.
 Det er gængs, som vi nu see,
 At der mange Steder findes, Som af Gaver reent forblindes,
 Uden Skam, Undseelse.
 Magt og Penae, Gave, Gunst,
 Had og Avind, Svaa og Trekker, Sønderbrøder, sønderbrekker
 Retten, Seael, Brev og Kunst.

Ende paa Keynike Josses anden Bog.

Speculum Vitæ Aulicæ,

Eller

Reynike Soffes

Tredie Bog.

Den tredie Bogs Indhold.

Sdi denne tredie Bog bliver Rævens anden Gienkommelse til Kongens Hof, desligeste hans floge, listige, dog falske Undskylding, hvilken hand mod alle fremsatte Klagemaal over hannem udi alle hans Bederpartes Nærværelse fremsætter, saare lystigt og smukt beskrevet. Saa at Kongen, formedelst Rævens nesterlige Fremset, smigleude, søde, velslibede Ord og Tale, formedelst hans Troskab, Redelighed og Love, som hand Kongen, saavel som hans Fader stedse trolig haver holdt og beviist. Frem af Abindens Forbon; thi hun af sin Kunst, Wijsdom og store Forstand hannem høylig lover og priser, bliver Kongen atter bevæget og tager ham til Naade igien, hvorover hans Bederparte og Anklagere saare forsærdes og bedroves, lade falde deres begyndte Klagemaal, og vige slet fra Hoffet; men Ulven æsker Ræven til Kamp, hvilket Ræven villigen annammede, &c.

Heraf skal først læres, at en Konge, Første og Herre ved trende Stykker bliver ført fra Sandhed og Retfærdighed. Først: Naar hand befinder sine Under- saatter og egne Tienere at være skyldige udi nogen Mis- gierning, og dem ikke alvorligen straffer. For det an- det: Naar hand anseer og frygter dens, som haver for- seet sig, store Elegt, mægtige Ahengere og Benner, desligeste Riigdom, Guld og Penge. For det tredie: Naar hand troer de lognaatige Epitshatte og Dyentie- nere, hvilke dog selv ere berygtede og intet due. For slige Stykker skal sig en from Potentat vindskibelig vog- te og bevare, og da kand hand lykkelig og vel regiere. Doctor Sebastianus Brandt siger:

Bee, Bee over Bee,
Hvor Landet skal finde
En Herre derinde
I Barendoms Blee,

Hvis Raad er saa stet,
Og rammer en Maade
I Ketten at raade,
Ja agter en ret,

Hvad Wiisdom har sat.
End see de Ketvise,
Naar Barmet skal prise
Regieringens Hat.

Men vel for det Land,
Det haver sin Være,
Naar Herren vil være
Ketvuis i sin Stand.

Bee det Regiment,
Som Giesken vil fange,
Der bliver saa manæ
Med hannem forvendt.

En gjør ikke Ret,
En anden saa sage
Her dømmer tilbage,
Har Dømmen forgiæt;

Nu somme de maae
For Benstab og Nnde
De Sager begynde,
Og lade dem gaae,

Et got stykke Brod
De saer da at bide,
Skiont Ketten maa lide
Bed dennem sin Rod.

Det

Det I. Capitel.

Ræven og Brævingen komme til Kongens Hof, hvor Ræven taler sine Ord, og gjør sin Undskyldning for Kongen.

Srev Mikkel atter kom i Kongens Gaard tilstede,
 Da monne frek og frie, som usorklagt, fremtræde,
 En Hob, som idel Dru forundte hannem nu,
 Og stode ester ham med bittert Had og Hu, (a)
 Ec 2 Dem

(a) Hvo ret betraote kand sin egen Ret og Sag,
 Hand andre lader vel gaac frem i Fred og Mag.
 Og hvo sig selver kand grandareiligen kiende,
 Hand er en vittig Mand, for Sagen den saer Ende.
 I hvad du rammer paa, gaer du kun dristig frem,
 Da saer du Lykke nok, din Sag saer Bond og Klem.

Dem saae hand hver for sig nu op og ned at spanke,
 Hand fik da i sit Sind en halv tvivlagtig Tanke,
 Dog gjorde hand sig selv letsindig i sit Mod,
 Gik frem for hver en Mand, som der i Gaarden stod.
 Hans Frende, Grævingen, sig venlig til ham vendte,
 De gik for Kongen frem med ydning Complemente.
 Hr. Grimbard sagde da: nu, Frende, ingenlind
 J være maa for blue i denne Tiid og Stund.
 En Blue, som er forlagt, hand viger fra sin Lykke,
 Den Driftige hand faaer det allerbeste Stykke,
 Hvorefter mangen een hand leder Nat og Dag.
 Sandt, sagde Reynite, det er en rigtig Sag.
 Jeg takker eder stort for denne Trost, min Frende,
 Jeg det betænke skal paa Sagens sidste Ende,
 Hand saae sig runden om; thi hand i Fare stod,
 Hand saae saa mange Mænd af egen Slegt og Blod;
 Blant dem hand mange saae, som vilde hannem ilde,
 Det havde hand fortient alt baade fro og silde,
 Hos store Bævere og Naddere de smaae
 Hand monne gandske tit sin Ræve-Art begaae.
 Der vare mange dog, som hannem vel nok undte,
 Som hand nu for sig saae i Salen gaae at lunte,
 Hand bukkede sig dybt med Haanden til sin Münd
 For Landets Majestæt, som kom i samme Stund:
 Den Gud, som alting veed, bevare Landets Konning,
 Min naadigste Monarch, med sin hønbearne Dronning,
 Bar Rævens sledste Ord, Gud naadig unde dem,
 At de med sund Forstand maae fore Retten frem,
 Saa vel de ogsaa veed, hvo ret med Retten farer,
 Thi mangen er besat med Fredsheds lumskt Snarer, (b)
 Ja mangen bærer frem udvortes Lærdoms Skin,
 Og inden til er lumsk i hvert et Fode-Trin.

Gud

(b) Hvo sin Skaae og sin Hette, Ret det vittigste hand fand,
 Efter Bæret veed at sette, Det er ret en falsk en Mand.

Gud give rigtig der beskrevet kunde stande
 Enhver hans Drift og Daad udi hans Hoved-Pande,
 At dette Kongen selv for Dyne kunde staae,
 Da skulde hand forvist den rette Sandhed faae,
 Hand skulde da forstaae, og rigtig faae at vide,
 At jeg har været her paa Majestærens Side
 I Tieneste, og tro i Trofasthed og Fliid, (c)
 Jeg er for Kongen dog mistænkt i al min Tid
 Af mange, som mig vil hos Kongen her forsøre,
 Som vil mig arme Mand en Skam og Skandfil gjøre;
 Og derved kommer mig af Eders Raades Gunst,
 Foruden nogen Skyld, med deres Smigre-Kunst.
 Heel vittig af Forstand jeg veed I er, min Herre,
 I lader Eder en af alle saa regiere,
 At I den rette Ret saa skulde imodstaae,
 Men, Eders Fader hand en heller gjorde saa.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

Forst læres af dette Capitel, at en trofast Ven skal
 den anden udi sin Nød og Trang være trostlig,
 biständig og behielpelig, som Grævningen Ræven
 her bistaar, hjælper og trøster. Den ene Ven skal ikke
 heller mere begiere af den anden, end at hand holder
 hannem Venskab, paa Troe og Love aabenbarer han-
 nem sit trofaste Hjerte, og elsker hannem ligesom sig selv;
 og Nigt skal ikke skee for nogen Fordeel, Gunst eller Gaa-
 ve. Desligeste skal og en forständig Mand sin gode
 Vens Raad ikke foragte, naar det kommer af god fast
 Love og ret Trofasthed.

For det andet skal dette og agtes, naar Grævning-
 Gen siger: Lykken hjælper den Driftige, derfor skulde

Ec 3

Ræ.

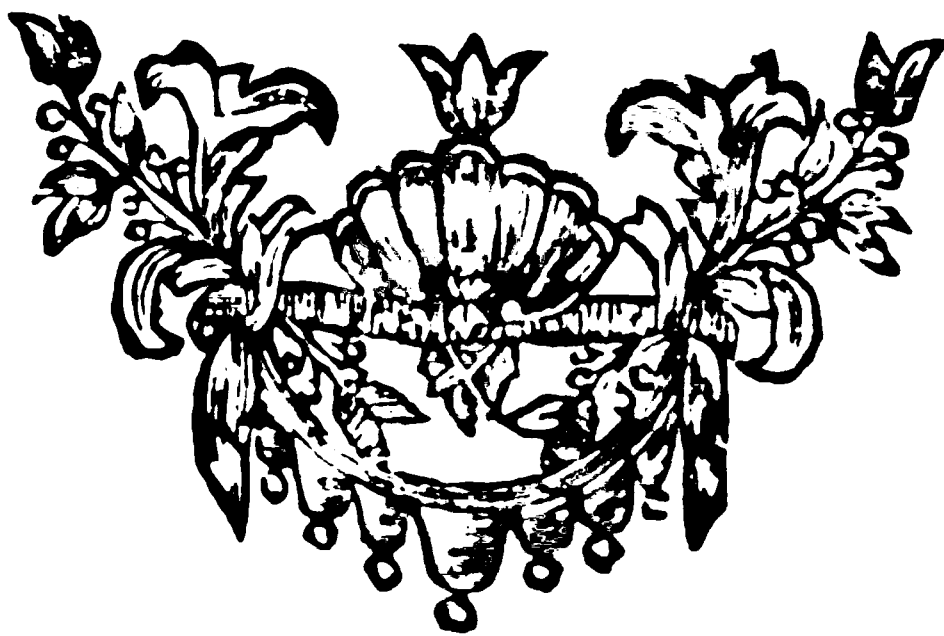
(*) Hvo selv sit eget Gielcke-Spil vil rose tit og prise,
 Hans Næs kun lidet gielde vil Blant Buerge og Vise.

Naar en itte forfærdes. Thi naarsombelst een er dristig, uforfærdet og ublue, og tor kun begynde en Ting, var det end utilbørligt og straffeligt, da slaaer Lykken strap til, saa at hand derover kommer til store Ting, og bliver afholden af mange. Saa gjorde Julius Cæsar, den Tiid hand satte sig op mod al Lov, Skiel og Ret, imod Pompejum, og nogle hans Benner straffede hannem derfor, og sagde: at hand ikke saa skulde handle mod Skiel og Ret. Dem svarede hand, og sagde: Hvilken stærkest er, og vinder Marken, den samme har der vundet Retten. Men ligesom slige Onde og Ugudelige foragte Gud, og skiotte hverken Ret eller Uret; ligesaa foragter Gud dem igien. Denne Julius blev siden ihielstungen. Thi slig deres Styrke skal paa det sidste blive til intet, i hvor lenge det varer.

Julius Cæsar handlede mod Raadet, og havde en ond Sag, thi hand var en oprørist Mand, drog med Magt og Bold udi Rom, og rovede deres Dresel, og der kom en ung Mand, og vilde straffe og undervise hannem, hvilket hand foragtede, og sagde: Tie, du unge Mand, her gielder ingen Disputering, Gud hielp den Stærkeste. Og da hand havde forsamlet sit Folk, og vilde indtage Rom, sagde hand: det maa eventyres, jo længere vi forhale, jo senere faae vi Ende paa Sagen. Denne Julius Cæsar brugte stedsse dette Ordsprog: Naar man vil handle mod Gud og Verden, da maa man det vel gjøre, paa det man kand komme til høyt og vældigt Regimente, men udi alle andre Stykker skal man tilbørligen frygte Gud, og være ydmyg og from.

For det tredie skal her merkes, at Ræven mestersligen bedækker her sin Ugierning og onde Handel, og begynder sin Tale for Kongen, som den slet ingen Skyld havde, og al Mistanke vender hand fra sig (saa meget muel

mueligt er) til de andre, som disse verdslige Mennsker almindeligen gjøre: ingen vil have Skyld, men vende og skyde det ind paa andre. Tilmed haver denne nærværende Tiid sig saa gandske omvendt fra det Gode til det Onde, at Retviished bliver fortrykt, og Uretviished opløstes og styrkes, Konst og Visdom bliver hemmelig, Daarskab og dens Brug saare aabenbar, Næstens Kierlighed bedækkes og skjules, Avind og Brede aabenbares, Regimente og Befaling tages fra den Retviise, og antvordes den Onde og Uretviise, Falskhed vaager, og Sandhed sover, Regnens Træ bær Frugt, og Sandheds Træ forvisnes, Ondskabs Bøge ere klare og vel opryddede, men Retfærdigheds Bøge ere mørke og giennemgrode, den Gieriges Mund er opladt at opsluge, hvad hand finder, men den Godvillige er plat og aldeles forladt, de Onde blive forhøiede op til Himmelen, og de Gode plat undertrykte, Kyrsten vender sig fra Misfunds Stool og Sæde til Bredens og Ondskabs Sæde, og den gandske Verden er vendt til Uretviished, saa sigendes, jeg haver skiult de gode Ting, og de onde haver jeg aabenbaret, &c.

Det 2. Capitel.

Hvorledes det ryktes, at Ræven var kommen udi Kongens Gaard, og hvorledes hand undskylder al sin Sviig og Ondskab, besynderlig mod Kragen og Kaninet.

Der alle nu fornam, at Ræven monne komme
Herind i Kongens Gaard, det undrede vel somme,
Det sandelig og var et sært og selsomt Spil,
Hver trengte sig nu frem, hver vilde nu see til.

Den smigrefulde Lagn, som hand nu ville fore
Paa hver sin Bederpart, enhver nu vilde høre;
Da raabte Kongen høyt: du Ræv, du falske Hund,
Dig hjælper ikke nu din løse Snak og Fund,
Du slige Nykker har nu brugt saa mange sinde,
Har Ræve-Streger fort for mig nu ud, nu inde

med

Med en gessæftig Eogn, som har sig ikke saa,
 Nu skal det i en Hast med dig en Ende faae.
 Er du mig huld og troe, det synes da paa disse,
 Jeg meen paa Kragen og Kaninet her tilviffe,
 Og havde jeg en meer, end denne Sag med dig,
 Det var aldeles nok imellem dig og mig,
 Det jeg nu aabenbar maae give her tilkiende;
 Thi daglig kommer mig din Svig og List til Hænde,
 Du est en arrig Skalk i Hierte, Sind og Krop,
 Al Sviig og Løgne-List du immer tænker op.
 Det skal, som jeg har sagt, snart faae med dig en Ende;
 Jeg en, maae du forstaae, vil lenge med dig skiende.
 Na, tænkte Nikkel Kæv, hvor vil nu dette gaae,
 O! gid jeg funde nu min gode Hule naae,
 Det bedre for mig var, end her i disse Gange,
 Hand skalv og bevede den lede lumste Hange,
 Et smugt behændig Raad, det tiener mig nu best,
 Jeg her igiennem maae, det eene staaer til Rest.
 Hand sagde: Naadigste Monarch! om jeg til Dode
 For eder havde nu den største Skyld og Brode,
 Som I nu mener her paa eget det Bebag,
 I har dog ikke fuldt forstaaet denne Sag,
 Jeg ndmugst beder, at I mig nu ville hore,
 Jeg eders Majestæt har tit og ofte fore
 Det beste ionlig raadt saa ogsaa aabenbar,
 Hos eder blev jeg dog, naar I i Fare var. (d)
 Naar andre flyede bort, og lod jer staae i Stikke,
 De samme stunde nu med mig til Dodsens Strikke,
 De fore meget Ont imellem jer og mig
 I min Fraværelse saa meget skammelig,

Ec 5

For:

(d) Den forrist sin Bvning sætter Paa en las og brodden Jib,
 Som for alle selv beretter Sig retsærdig, flea og vub,
 Som forjetter hørsie Løste Med en vud og aaben Mund,
 Naar man disse Ord vil drøste, Gaer der mange paa et Pund.

Foruden nogen Skyld og Brud i nogen Maade,
De giøre mig et Had hos eders høye Raade.

Stormægtigste Monarch, I Herrer ligesaa,
I lade mine Svar til Hiertet eder gaae;

Hvad! findes mine Feyl saa store og saa mange,
Saa fand kun Kongen her nu Ketten lade gange,
Er Skylden da hos mig, jeg intet bedre veed,
End at beslitte mig paa god Taalmodighed. (c)

Har jeg end vagtet tit for eders høye Raade,
Det kommer gandske lidt mig her til Gavn og Baade,
Naar Kongen var i Nød til Lands saa og til Bands,
Da troer jeg visselig, jeg vovede min Svans.

Belvillig kom jeg en for Eders Renge-Raade
Dg blant en fiendtlig Flok i slige gode Maade,
Hvis jeg nu havde vist et lidet eller stort
At have mig forseet og have misligt giort.

O! nej, end ikke for det hele Slot og Benge,
Om Slottet var forgyldt, og fuld af Sølvs og Penge;
Thi see, jeg sikker var i Maleparti Slot,
Dg tænkte ikke da paa noget Dnt og Got.

Jeg intet med mig veed, i hvor man det vil vende;
Thi gif jeg villig frem med min den gode Frende,
Dg der jeg lidet stod for Porten, og besaae,
At Grævingen, min Ven, hand monne til mig gaae,

Dg sagde: strax I skal for Konaen jer indfinde,
Just samme Tiid jeg fik saa virkelig i Einde,
At vilde ind til Kom, og løst mit Raade-Brev
Dg Afslad af mit Band, der mig fra eder drev.

Saa lod jeg Martin gaae, lod ham min Saa frembære,
Hand lovede mig vist paa sin den Christen Xre,

Dg

(c) Taalmodighed i Nød man hønlig bør at prise,
Taalmodighed er god, det lærer os de Vise,
Vil Drøvelsens Carbin dia dræbe slet til døde,
Da skal du Nøden med Taalmodigheden møde.

Og sagde, at for mig til Rom hand vilde gaae,
 Og tage sikkerlig min hele Sag sig paa.
 Den Kense vilde hand i Sindet ey forandre,
 Saa raadte hand mig strax, jeg ogsaa skulle vandre
 Til Kongen; dette Raad hand gav som en Prælat;
 Thi hand foruden Grund var Bispens Advocat. (f)
 Hand havde Bissen tiert i otte Aar og Dage,
 Med denne gode Enak adskildtes vi saa sage,
 Nu er jeg kommen an til Kongens gode Slot,
 Men see, beklirket og beklaget til min Spot
 Af den Kanine Eyv, Skam faae du i din Næse,
 Her er nu Nikkel Næv, træd frem og lad oplæse
 For alle Slottens Folk, hvad given Sag du har,
 Jeg veed din egen Sag er ikke end saa klar,
 Som mange paa min Bag det ville foreblæse,
 Og lade deres Brev saa falskelig oplæse,
 Tiltalen og dens Svar skal skionnes paa med Glid,
 De Skalke har jeg giort saa got i al min Tid.
 Den Krage og Kanin jeg her nu monne mene.
 I Morges tilig kom Kaninet til mig eene,
 Ret ude for mit Slot, som jeg allene stod,
 Og hilste mig høyt med frek og frendig Mod, (g)
 Hand straxen vilde nu for Majestæten kenepe,
 Jeg sagde: gaa afsted, Fred være med din Kense,
 Min Bon jeg havde forst begyndt at læse ret,
 Saa flagede hand sig, hand hungrig var og træt,
 Jeg spurdte: løster jer en liden Cardemumme,
 Hand sagde: fiere Ben, giv mig en liden Krumme,
Jeg

(f) Advocater nogenhaande Taler sødt og svigefuld,
 De kand føre deres Aande Nu med Hede, nu med Kuld,
 Aarle de saavel som silde Falske Lov-kræaer har,
 At de Sagen kand forvilde, Som dog i sig selv er klar.

(g) Hvo venlig hilser nogen Mand, Og ham ved Dne forsager,
 Ein Siel til Helved sender hand, Og Lucifer den tager.

Jeg lod frembære det, som var for Haanden nær,
 Og gav ham af min Gaard de modne Kirsebær,
 Det gode ferske Smør paa Bærrene jeg brede,
 Jeg husker det saa grandt, en Onsdag dette skede,
 Paa hvilken gode Dag jeg æder intet Kiød,
 Men jeg lod hannem faae et stykke Smør og Brød,
 De friske ferske Fisk jeg straxen lod tilrede,
 Min yngste Son hand var ved Bordet her tilstede,
 Og tog de Levninger til Giemme noget nær,
 De Smaa og Unge har den Mad saa gandske fier, (h)
 Som hand til Dugen tog og vilde Maden giemme,
 Da slog Kaninet ham paa Flaben med sin Klemme,
 Alt Blodet overrandt hans Hage og hans Kind,
 Det saae min anden Son, den gode Keymardin,
 Hand blev da gandske vred, og slog ham paa sit Dre,
 Og gav ham til Confect alt det hand kunde føre,
 Saa sprang hand bister til alt med en ivrig Fart,
 Og greb Kaninet om sin Strube noget hart,
 Og havde jeg saa snart en kommet mellem disse,
 Det havde blevet da en Fandens Leeg tilvisse
 Med den Kanine Kat, det monne jeg bestaae.
 Jeg lob og vilde strax de begge Sonner slaae.
 Men fik hand noget her, da faaer hand det beholde,
 Den galne Mand, hand selv alt dette monne volde,
 Hand burde og vel havt lidt meer af samme Mad,
 Men sandt at sige, paa min Ære, jeg en gad.
 De havde hannem og aflivet slet til Dode,
 Hvis en jeg havde dem saa kommet udi Møde,
 See dette er min Lon, for Næsen slaaer hand Knep/
 Og siger, at jeg har opædt hans Dre-Lep;
 Hand vilde gierne havt sit Ære-Brev, bestrevet
 Om denne gode Daad, hand havde her bedrevet.

See,

(h) Det er en Fandens Mand udi sit Kiød og Blod,
 Som sorgeligen gjør den arme Mand inuod.

See, mægtigste Regent, see, naadigste Monarch,
 Nu kommer Krægen og, den stygge Revle-Knark,
 Og siger, at hans Biv hun Overvold blev givet,
 Da hun i Sandhed aad sig Døden selv paa Livet,
 Thi hun til Mættelse aad gandske over toert
 Et vældig Stykke af en raaden Kofke-Stiert.
 Hand selv vel dette veed, nu vil hand dette vende,
 At jeg beed hende død, da selv hand myrdte hende,
 Men blev hand kun forhørt, blev strakt og pinet vet,
 Bekiendelsen blev giort med bedre Ret og Skiel,
 Hand da nok sagde ud, hvor hun blev død og dræbet,
 Na, blev hand kuns af mig paa Pinebænken slæbet,
 Hand anderledes da vel sagde dette om,
 Hvad hendes Skade var, og hvor hun siden kom.
 Hvad Skade kunde jeg vel denne Qvinde giøre,
 I gode Herre-Mænd, o! ville I kun høre,
 Hun flyve kand afsted, og jeg til Guds maae gaae,
 Hvorledes kunde jeg da hende saadan naae.
 Om nogen vil med Skiel her noget paa mig sige,
 Da staaer jeg paa min Plads, og hannem en vil vige,
 Hand fore sin Beviis og Bidnisbyrdet frem
 Paa en sribaaren Mand, saa har det Kynd og Klem,
 Kand jeg mig samme Sag en legge fra i Tide,
 Da straffer mig kun strax alt efter Lovens Side,
 Maae jeg det ikke naae, da giorer eders Gliid,
 At jeg maae slaae en Kamp i Marken til en Tiid,
 Og skikker saa en Mand, en Mand mod mig der henne,
 En Mand, som selv jeg er af beste Ridder-Evenne, (i)
 Der maae enhver for sig sin Sag forsegte vel,
 Hvo Eren vinder da, det seer man der med Skiel.

Den

(i) Det er en List, Som ynkes vist, Den Vise det vil lære,
 Naar ærlig Mand kun have kand Gaa megen liden Være,
 Naar giennem Skam Og Logne-Ham I mangt et Land og Riue
 En Skalle-Mand Til Herre-Stand Hand straxen op skal siue.

Den Ret den pleyer staae for Fatige og Rige,
O! Konge, eder jeg en heller vil undvige.

Enhver som vare der, de Store med de Smaa,
De undred', at den Ræv hand torde tale saa
Mod Kongens Majestæt, og alle de der vare.

Den Krage og Kanin blev bange som en Hare,
De torde ikke knye, en hverken lidt og stort,

Men ginge straxen bort af Slottens Plads og Port.
De sagde: hielp nu Gud, fand vi mod Nikkel stampe, (k)
Vi tvende Stumpere, fand vi mod Ræven kampe,
Hand meen, vi skulle med vor Bidnesbyrd en Dag
Ham overvise, at hand var i denne Sag,

Saa faae hand Last og Skam med sin den tykke Hale,
Hans Snak er svadsende, og alle troe hans Tale,

Hans Snak er bedre hørt, end vores begge toe,
Skient vi for Kongen slaae vor Næse til vor Skoe.

Slet ingen, uden vi, fand sige af vor Baade,
Skal vi bevise den, vi kom da ret til Maade.

Ja saade Kragen og Kaninet, det saa staaer,
For Hiemgæld, fand ja troe, enhver sin Skade faaer.
Gid hand faae Last og Skam, den røde Tyve-Hange,
Hand agter tredskelig en Kamp nu om at fange,
Med os, nen sandelig, det skeer slet ingenlund',
Hand er til Grunde tredsk, den lede lumste Hund.

Om end vi vare her vel syv og firsindstive,
Hand aarede enhver paa Flugten bort at drive,
Hand uforsærdet os paa Livet skulde gaae;
Ehi vil vi gaae vor Bey, og lade hannem staae.

I det

(k) Den, som Uret her vil føre Ind for Retten, hand skal børe
For Guds Domsstol denne End:
Heden gaa, du Uretvise, Ingen for din Vold har Lise,
Vine nu i Vølen nyd.

I dette Capitel merk fem Lærdomme.

For det første: Enddog at en Dommere skal hver, som bliver forklaget, tilstede at forsvare sig, og flitteligen tilhøre, og skal alligevel ikke strax troe alle Ord; thi udi slige Sager, som ere Ære, Liv og Guds anrørende, bliver tit og ofte betænkt listige Fund og tredste Løgne. Ligesom Nikkel her og sparer Sandhed, at ville sig der med undskyldte, og forlader sig paa sine slibede Orde og mestertlige Tale. De gamle Vise sige, at man skal vogte sig for den, som er viis og veltalende; thi slige tænke, betragte og holde dem til de Ting, hvilke de ikke ere værdige, og naar dem noget befales og paalegges, hvilket de gandske ilde kunde forestaae, saa see og tænke de dog alt videre, og ville være større og mere udi Spillet, skulde de end derudover komme deres egne Herrer udi Livs og Guds Nare og Fortabelse. Ingen af disse tiene deres Herrer for deres Herreres bedste Trost og Bistand, men søge stedse deres egen Nytte, Gavn og Raade, at de kunde blive rige og ophøyes, endog at slige med det første bevise sig tienstagrige, da begynde de dog strax, naar de blive rige, at fuldfomme de Gierninger, som have deres Begyndelse af den onde Grund, som er rodfæstet udi deres Hjertter, ligesom en Hundes Stert, der er kroget, at den Stund du haver samme Stert i din Haand, og reffer den ud, da er den lige, men strax du slipper den, og under den sin egen Billie, da bliver hand kroget, som den var for.

For det andet siger Ræven her, at Martin har været Bisp Udengrunds Advocat, med hvilke Poes ten vil straffe og aabenbare slige falske og onde Advocaters listige Fund og Bedragerie, hvilken Advocaters listige Skalkhed fødes af adskillige Skribenteres Meninger, i det at hver Skribent vil af sit eget Hoved noget

get Nytt begynde og fremføre, med hvilket de give slige Advocater Marsag at forfalske Retten, og er dog, uden dette, deres Begiering, at forgive alle Raadhuse, og besvige Dommerne, at forhindre al Fred og Eenighed, gode ærlige og gamle Skikke og Sædvaner at forvende. De samme ere af Gud og Menniskene for slig deres Gierninger forhadte og foragtede. Man känd ikke love eller prise slige, hvilke for en ringe Løn, som de kunde faae, igiennemlobe alle Raadhuse og Dømsstole, med Bulder og Raab, five og trette mod hverandre, og bides, som de vare en Hob onde Hunde, og giøre saa baade Gud og Menniskene trætte og fiende, og søge saa med al Uretviished deres Føde og Ophold.

Saadanne Advocater eller onde Talsmænd kaldet Plato Penge-Falke. De besvære ikke alleneste deres danvittige Hovedsmænd, men begiere dem slet at opsluge, og giør dem alt lige meget, hvo Retten vinder, kun de de kun flux faae Penge af deres Hovedsmænd, hviß Sager de skulle forsvare og fordragtinge.

Item, de Sager, hvilke de tilforn have været med at forsvare, dem kunde de snarligen forvende, naar de derfor vente dem nogen besynderlig Skienk, Günst eller Gave. Uretviished kunde de saa forvende, handle svigeliggen, slibe og vende, søge Marsag at forhale Retsgangen, de alleruretviste Stykker kunde de bedække og smykke med Loven, og slige maae sommeligere nævnes Lovens og Rettens Forstyrre, end Beskyttere og Beskiermere; thi ingen Ting haver nogen Tiid været saa vel og letteligen at bekomme, som slige onde Talsmænds Uro og List. Derfor haver Cato ikke agtet dem værdige at boe i hve hos ærlige Folk, jo hvo vilde ikke agte slig uchristelig Misbrug og Handel (at Partene saa jammerliggen skulle besvares) utilborlig og gandske uchristelig.

Nu er det vist og sandt, at slig menneskelig Hand-
del, Trette og Sager ikke opvække slige Advocater eller
Talsmænd, men Talsmændene optænke og føde Sæ-
gerne, opvække Kettergang, give Aarsag, og føde slig
Evedragt; thi mange Mennesker ginge aldrig til Rette,
de skulde heller taale og lide udi nogen Maade Skade
og Uret, sandt man ikke denne mangfoldige og vilige
Tieneste af disse uforfammede Talsmænd, som tale
stort, love og tilsiige at ville vinde slig Sag; de tilta-
ge sig fremmede Folkes Sager, og dersom slige Tals-
mænd ikke vare, da lode de vel slig Kettergang og Klami-
mer staae tilbage; formedelst Riv, Trette og anden men-
niskelig Besværing blive de rige, hvilke vel skulde trygle
deres Brod, dersom alle Mennesker levede udi Fred og
Rolighed. Om slige utroe og onde Talsmænd siger
Sebastianus Brandt saaledes:

Advocater, Rabulister, Procurator, Rigets Stund,
De saa jevnt ved Sagen lister, Da den mindre vinder ud
Eil en stor: De kroaen lange Ester Steeg og Bildbrad ud,
At de for sig kunde jange Nu en Dre, nu en Stund.
De forrette alle Sager Krogede saa mangelund,
De med Begten dette mager, Man for Lod saacr hele Pund.
Alle Sager de fand dreve, Mesterliq staffere ud,
Sagens Mand de for fand nye Med et Løste suld af Brud;
Skal man slige Talsmænd vente Udaf dobbelt Bittighed,
Eee, da maae man dennem hente Jud fra fremmed Land og Sted.
Disse ere ret behende, De fand svadse, det har Klem,
Kaaer dog tit en skiden Ende, Inden Sagen kommer hjem.
De fand bruge tit tillige Evende Tumaer i een Mund,
At de Dommeren fand svige Med saa lumkt et Kæve Fund,
Men naar alle Ting skal rettes Paa en bedre Rod og Grund,
Anstand skal i Sagen jettes Eil en længer Tid og Stund.
Med saa snigefulde Noder Bliver Retten tit forvendi,
Saa at mangen fattig Broder Derved bliver ilde skiendt,
Som maae nødes tit at tære Meer end sulde Hoved, Sum
Fire dobbelt værd fand være, For den Talsmand er saa grum.

For det tredie bnder Mikkel sig til Rette, og begierer, at hans Bederparte skulle give deres Sager og Klagemaal tilkiende, og det samme med noyagtige Bidnesbyrd bevise; thi den som klager paa nogen, skal og hor det at bevise: og dersom hand samme Klagemaal ikke kand bevise, da skal hans Bederpart kiendes frie for samme Sag: og om end den samme Beflagede inset forde herimod eller bevise kunde; men dersom Sagsvolderen, eller den, som klager, kand slikt nonsommeligen bevise, da skal Dommen ikke negtes hannem, uden iaa var, at den Beflagede forde sterke, visse, klare og aabenbare Beviisninger derimod, som ikke tvivlagtige vare; paa sli en Grund og Mening beraaber sig Mikkel.

For det fjerde lader Mikkel sig her hore, at vare Fribaaren, og beraaber sig paa Aldels Ret, dersfore giorres behov at handle her de gamle Vises Sporsmaal om Aldeten, som er dette: Hvilket af disse tvende er det ypperste, at vare fodt af ædel Slegt og Forældre, eller at have giort mange ædele Gierninger udi sli adelig Fodsel? Herpaa have de sluttet, at den er ædel, som lever ædeligen, og gior mange adelige og ærlige Gierninger, enten hand er fodt af adelig Slegt eller af fattige og ringe Folk. Marsagen til denne Slurning er denne: Hvilken som er fodt af ædel Slegt og Forældre, hand haver intet, som hannem tilhorer, men hans Forældres Adel og Dyd b.iver roset og priset. Det er vel en stor Fordeel at vare fodt af ærlig Adel og Forældre, naars somheldit Esterfølgeren ogsaa holder og skikker sig efter hans Forældres Dyd og Ærlighed: Ellers er det stor Skam at vare fodt af ærlige Forældre, og ikke leve og skikke sig, som deres Forældre giort have. Hvo sine Forældres Godspor ikke efterfølger, men vanærer deres Dydelige fromme Levnet og adelige Gierninger, den maae vel ligned ved den, som betlukker sin egen Nede.

Den

Den Tiid at Rom stod i sin største og høieste Ære, da toge de deres Regenter fra Ploven, som Paulum Æmilium og andre flere; thi man saae ikke an den Tiid høy eller lav Byrd, men Ætommelighed og mandelige Gierninger, thi det er den rette Adels, og ikke at være behængt med meget Guld, som nu er brugeligt, saa at den, som haver mange Penge og bær meget Guld paa sig, er derfor ædel.

Agathocles, en Pottemagers Søn, blev Konge udi Sicillien for sine ædelige Dyder og Ætommeligheds skyld, enddog at hand var født af ringe Slegt. Hvad hjælper een sin ædelige Fødsel, naar hand lever og holder sig uædelig? Derfor, vil nogen roses af sin Adels, da stikke sig selv adeligen og ærligen.

Cornelius Tacitus skriver om Tydskene, at de gjorde den til en Herre og Overmand, som mandeligst havde holdet sig udi Striden, uanset ædelig eller uædelig Fødsel. Ligesaa læser man og om een, som hedde Amenius, som slog Quintilium Varum, og vandt to store Bannere, udi hvilke vare malede to Orne, af hvilket Tydskene endnu paa denne Dag fore en Orn med wende Hoveder.

Summa, Dyd og ærlige Gierninger gjøre een ædelig, men at være ædelig født, gjør ingen Dyd, enddog at hver skal sig sine Forældres ædelige Gierninger lade bevæge til Dyd og Ærlighed. Hvosomhelst der lever og vandrer adeligen blant Folket, den samme er ædel, var hand end født af ringe Slegt, men hvosomhelst uærligen handler og vandrer, den er uædelig, var hand end født af kongelig Slegt. Derfor siger Hr. Hans af Svarzenberg saaledes om Adelsens Brug udi denne Tiid:

Min rette Adelskab er dertil meget god,
 Naar jeg kun have fand et dumt og dristig Mod,
 Naar jeg gjør Bold og Last, fand sverge brav og bande:
 Heel vilde ere da de Klæder, Skieg og Pande,
 Da drukken drikke mig alt som en Mæste-Soe,
 Hos Selskab, som er galt, der har jeg beste Roe.

Slig Handel straffer Hr. Hans nu videre, og siger:

<p>Du en rigtig Adel est Giennem ond og skiden Wandel, Som en Myg, der har sin Handel Under en trælbaaren Hest. Mange Fromme gjør du Skam Ud af rette adels Lemmer, I det du det Onde fremmer, Som er selv af Adels-Stam.</p>	<p>Alt al Ære, Got og Dyd Maae i Landet gaae og gielde, Er da Adlens Magt og Vælde Kommen op, og sat med Gliid. Menighedens beste Agt, Ketviis Dom foruden Gave, Det vil Herren af dig have, Det maae du mig give Magt.</p>
--	--

Gaaer det dig i Hofmod vel,

Sag dig da heel nye vare,

Altid sikker da i Fare

Med dit gandske Liv og Siel.

Men af vor Natur og Fødsel ere vi da alle Adams
 Born, og alle lige ædel, som et almindeligt Ordsprog er:

Det nu Evas Garnet spand,

Da vor Adam Jorden pløjet,

Hvor kom da vel frem for Dyet

Rogen Adels Herremand.

For det femte. Naar de ringe og fromme Mens-
 nister klage over de Listige, Vældige og Rige, da hær-
 der det sig tit (naar de store og vældige Pukhanse kom-
 me til Ords, og deres Tale bliver hort) at de Fattiges
 Fremset og Klagemaal foragtes, saa at de ikke tør for-
 følge deres begyndte Klage, men lade det falde, og vi-
 ge de Mægtige. Ligesaa vedsfares her og Kragen og
 Kaninet; thi den Tiid at Mikkel steddtes til Ords, da
 overpuffedede hand dem med den Kamp, hand bod sig til,
 saa at de taugde, og komme ikke til Ende med deres Klage-
 gemaal, men vigede Ilet fra Hoffet, &c.

Det

Det 3. Capitel.

Ulven og Biørnen blive inderlig bedrøvede, da de see, at Kragen og Kaninet ikke blive ved deres Klagemaal, men gaae bort, og hvorledes Kongen horer Ræven.

Sr. Bruun og Isgrim de gruede tillige,
 Der disse begge To af Gaarden monne vige.
 Da raabte Kongen strax, om nogen Klage vil,
 Hand sig straxen frem, mens Retten nu er til.
 For Nikkel kom i Gaar, da her saa mange vare,
 Skal nogen Klage frem, da kommer, værre snare.
 Da sagde Keynike: o! Konge, horer mig,
 Den ene klager an den anden haardelig,

Bar hand tilstede nu, og Klagen selver hørde,
 Den anden saadan Snak og Tale en fremforde (1),
 Saa ligeledes gjør og disse begge to,
 Den Krage og Ranin, det maae J sikker troe,
 De begge ville mig nu komme udi Naade,
 Dog vilde de af mig nu her begiere Naade
 For disse Herremænd, da vil jeg give dem
 Pardon, men see, hvor de af Gaarden drive hjem,
 De ikke bie tor, det fand J selv formerke,
 Seer deres Løgne an, de store er' og sterke,
 Hvad! skulle sligt gaae an, det var jo skammelig,
 De Fromme kom da midt at sidde sikkerlig,
 Som bort fra Kongen en i Trofasthed vil vige,
 Paa mig laae ingen Magt, det intet ville sige,
 At jeg af mange er beklaget haardelig.
 Da svarte Kongen vrede: Græv Nikkel, hør nu mig,
 Du falske lumste Tyv, som staaer nu her og bralder,
 Det ingen Under er, at jeg dig saadan kalder,
 Hvad Nød og hvad for Trang dig her til dette drev,
 At du saa stemmelig af Lampe Livet rev,
 Den fromme Lampe, som mit Bud og Breve forde,
 Jeg veed, hand aldrig dig til noget Onde vorde,
 Saa dig forlod din Skyld, og lod dig fare hen
 Med Sæk og Vandrestav, hvorhen du vilde, men
 Med baade Haand og Mund du loved aabenbare,
 At skulle straxen til et helligt Land henfare,
 Hen til Jerusalem, Sanct Jacob, og til Rom,
 Og komme hjem igien saa hellig, god og from.
 Jeg dig forundte det og lod dig straxen vandre,
 At du ved Aflads-Brev dig skulde saa forandre,

men

(1) Nu mangen hand mener, hand kiender mig vel,
 Sia selver dog aldrig ret kiendte,
 Men kiendte boer sia med den retteste Etel,
 De Spotten mig ikke tilkiendte.

Men, see, det første Bud jeg siden fik fra Dig,
 Da Lampe havde du henmyrde forrædelig,
 Hr. Bellin monne her din Sæk med sig frembære,
 I hvilken Lampes Top og Hoved monne være,
 Min egen Epellan du kom jo selv dertil,
 At bære mig et Bud om samme Leeg og Epil,
 Hand sagde aabenbar for mig og andre flere,
 Udi Sækken laae de Breve, ja end mere,
 Hand sagde, hand og du, I havde skrevet dem,
 Hand hialp at digte med, og bar dem selver frem.
 Men udi Sækken laae en smaae, en heller store,
 Det Hare-Hoved laae saa blodigt indensfore,
 I gjorde det til Spot, til Haan med denne Leep,
 Men Bellin hand saa smukt paa Fingrene fik Kneep,
 Hand miste her sit Liv, for Legen kom til Ende,
 Du og for din Umag en Gandens Færd skal hende.
 Grev Nikkel sagde strax: I, hvor vil dette gaae,
 Er Lampe gandske dod! og Bellin ligesaa,
 O! vee mig usle Mand, at jeg var født og baaren,
 Da er den store Skat og gandske reent forloren,
 Den jeg med disse to min Konge sendte her,
 De alkerstionneste Dyre Klenodier,
 Paa Jorden findes der en flere nu saa rare,
 Hvem havde tænket det, at Bellin, denne Hare,
 Den Lampe skulde myrde, den kionne fromme Mand,
 Som var hans Medgesell udi det hele Land,
 At hand de Dyre Ting selv kunde nu beholde,
 Hvem tog sig vare her for slige lumste Knolde?
 Der Nikkel talte nu saa lumst om denne Sag,
 Stod Kongen straxen op, gif ud udi sit Mag,
 Heel bister, gandske vreed, hand stampet om derinde,
 Den Snak hos Kongen en sin Sted nu kunde finde,
 Som Kæven sagde nu, og her tilkiende gav
 Om de Klenodier, hand sendte Kongen af,

Men Kongen tænkte strax at vilde gjøre Ende
 Paa Nikkels falske Sag, og lade hannem brænde;
 Men, som hand nu herind paa Salen monne gaar,
 Da fandt hand Dronningen heel yndig for sig staae
 Hos Fruen Obenartz, den Abes-Riv og Benne,
 Som Kongen elskede for alle sine Evenile,
 Hand overmaade stort af denne Frue holdt,
 Det samme Nikkel Kæv en vældig Baade voldt.
 Forstandig, viis og flog den Frue monne være;
 Thi gjorde alle Folk af hende største Ære,
 Enhver bar stor Respect til hende, hvor hun gik,
 Der hun nu Kongen saae, saa stor en Brede fik,
 Hun sagde: Naadigste Monarch, jeg her vil bede,
 I ikke være vil forvendt til mere Brede,
 I Abens Slegt og Byrd der hør nu Nikkel med,
 I Retten staaer hand dog nu her paa denne Sted.
 Fast større end som Bruun og Isgrim nu ere,
 Som I nu heve op, og holde høyt i Ære,
 Hos Eders Naade var hans Fader udi Agt,
 I denne Slottens Gaard hand var af vældig Magt.
 Den Bruun og Isgrim, det andet ey kand være,
 At de jo begge to dog uforstandig ere, (m)
 De veed saa lidet af at domme Ret og Skiel,
 Stormægtigste Monarch, I veed det selver vel.
 Til Dronningen og til Abinden Kongen sagde:
 Stor Under havde I, at jeg nu her tillagde
 Den Tuv, den Nikkel, Had, og var ham saare vreed,
 Som Lampes Hoved-Top saa tredskelig afbeed,
 Og forde Bellin frem i samme Riev og Trette,
 Nu staaer hand her, den Tuv, og siger ney for dette,
 Tilmed saa har hand og foragt mit Leyde-Brev,
 Som jeg nu nyligen bort allevegne skrev. Ret

(m) Hvad Forgeren seer,
 Og Bonden betraaer Af Adelsens Sagter,
 Det straxen og seer.

Ret aldrig hørte J saa stor en Vnæ og Klage,
Hand myrder, rover, stiel fra alle alle Dage.

Abinden saade strax: min Herre, om jeg maa,
Grev Mikkel bliver tit og ofte lovet paa,
Hand vittig er og klog, og veed saa rigtig rede,
Ehi ere alle Mand paa hannem nu saa vrede;
O! naadige Monarch, J tænke Eder om,
Den Tiid den arme Mand med Slangen hid nu kom,
Da kunde ingen Mand adskille dem med Rette,
For Eders Naades Ret de skildte en den Trette,
For Mikkel Ræv kom hid, og sandt paa denne Dom,
Ehi prisste J ham da, hand var for alle from.

J dette Capitel merk trende Lærdomme.

Sor det forste: Naar de mægtige Pukhans og store
Halse formerke, at de de Fromme og Eenfoldige
have overpuffet og forbluffet, saa at de deres Klage
gemaal, hvilke de begyndt have, ikke tør fuldende og
forsolge, da blive de end stoltere i deres Ondskab at undskynde,
og deres Bederparte ydermere forulempe; ligesom
Ræven her og handler mod Krægen og Kaninet,
fuldforer og udstryger nu sin begyndte Vægn mesterligen,
og siger sig ikke at have myrdet Lampe, men havde
antvordet og givet hannem med sig kostelige og drebare
Klenodier, at fore til Kongen, og Bellin havde myrdet
hannem paa Beyen, paa det at hand vilde beholde og
under sig slaac samme Klenodier.

Ellig Brug er endnu mangesteds til Hove, at een
fuldkommer og gior en usømmelig Giertning, og fand
dog smukt vende og skyde det ind paa en anden, som er
aldeles uskyldig, og maa vel komme, at samme Ufoldige
kommer derover i sin Herres Ungunst, og mister sit Liv
og Guds, det samme lader den anden fare, ligesom
hand

hand slet intet deraf vidste, og veed sig for alle vel at undskylde.

For det andet skal her ydermere merkes, hvorledes Abinden beder Kongen her for Ræven, at hand hans nem for sin Skikkeligheds skyld og for hans Faders bedste Trostak vilde til Naade annamme. Men efter de gamle Bises Naad skal og Kongen hverken hade eller elske nogen for sin Faders og Moders skyld, men hand skal vel agte sine Tjeneres Fornuft, Kunst og Skikkelighed, og hvortil hver er duelig, og siden skikke hver til sin Befalning, paa det at hand fornødelst sliig Skikkelighed sit Liv og Levet kand vel bevare, og sig til sine Tjenere des tryggere maa forlade.

For det tredie: Ligesom Abinden her hos Kongen og Dronningen er udi stor Magt og saare vel hort, ills gemaade finder man endnu mange Aber, Abinder og Kammer-Alicikke, det er, unyttige Qvinder og Svalderguber, som og kaldes Fadeburs-Qvinder og Hofmesterinder hos Herrer og Fruer udi Regimentet, at de samme holde sig allevegne til, de ville og vide alt hvad der handles og gøres, ja de ville end sige deres med til Sagen, og kunde end stundum afvende og forhindre allehaande Ting. Slige ere rette Abinder; thi ligesom en Aibe, alt hvad hun seer, det vil hun og gøre, saa ere og mange Qvinders Forsængeligheds Begiering og Attraae baade paa Slotte og udi Stæder, at, kommer en Giefinde eller daarlig Qvinde med en nye Klædes Skik enten paa Hoved eller Krop med Perler, Guld eller andre Smykker, ja strax seer man flere, som det og ville have, og end kosteligere, om de det kunde bekomme; de ville sig fast anderledes, end den evige Gud dem skabt haver, smykke, toe og udmale: haver Gud undt dem sort Haar, da binde de hvidt paa sig: de lade dem ikke noye med smaae og kempelige Balke, men de maae have store

store Kobeser og Knuste paa Hovedet, saa at de see hine store Uglebønder meget lige.

Om slige Qvinders og deres Eiges Natur, Handels og daglig Brug siger Theophrastus saaledes: Til Qvindfolk horer mange Ting, som er, kostelige Klæder, Guld, Perler, Edelstene, mange Penge, mange Tiende, allehaande Husgeraad, kostelige Senge-Klæder, Hynder og Bolster; saa vil hun og gierne være smykket, at hun kand ansees af alle Mand, og blive meget æret og afholden; er hun med sin Husbønde paa noget Gæstebud, da siger hun, naar de komme hjem, der haver jeg sidder paa Bænken, som et armt Menneske, saa og saa var den Klædt; hvi saæst du saa tvert til vor Naboes Justrue? Hvad Enak havde du med den Pige, du taalede med? og saa begyndes en Sukken, Graad, Bulder og Trette. Kommer Manden hjem af Torvet, da spørger hun: hvad haver du kiøbt mig? desligeste nodes og Manden at overgive sine gode Stalbrødre, ellers siger hun: du elsker mig ikke, du haver andre Kiere end mig.

Skeer det og, at nogen faaer een, som er fattig, da er det og sorgeligt, thi den vil og have meget, vil og være stort agtet, og naar det ikke kand række til, da begyndes Evedragt, Riv og Trette. Tager man og den, som riig er, da er det hannem og en Pine, og maa stedse have hende og hendes Elegtinge til Herrer, og daaligen høre, at hun haver gjort den Tryglere riig, til en Herre og Junker: naar Brulluppet er gjort, da faaer man først at see og vide, om hun er hastig, vred, hofmodig, vanskabt eller ond at omgaaes med.

Besaler du hende dit gandske Huus at regiere, da siger hun: jeg maa være din Tiene-Plac. Eiger du hende ikke alting, da siger hun: du betroer mig ikke; da vanker Torden og Lyn-Ild i alle Braaer. Kommer
og

og en Juvelerer eller Krenner i dit Huus, som haver Klenodier og andre smukke Ting sal, sligt vil hun og have. Forbyder du hende slige Ting at bruge, da besyndes først Nød og Fare, thi hun bliver dig hadsk og vred, og henger sig til en anden. Derfor hielper dig ingen Baretægt eller Tilsyn, men en Blufærdig og Skamfuld haver sligt ikke behov. Skamfuld og Kynsk er den Kvinde, som vel maatte synde, og gior det ikke.

Det er og ont, den at vogte, som mange elske; thi tager du een, som skien og smuk er, da tager du med mange en Almindelig. Tager du og een, som er leed og uanseelig, da er det og sorgeligt, at elske det, som ingen beaierer, dog beholder man den Banstæbte og Uanseelige med mindre Fare og Fristelse, end den Smukke, efter hvilken alle legge Stæmper og Snarer.

Er Manden syg, da bedrover hun hannem med Graad og andre ynkkelige og sorgelige Lader; men varer sliq Sygdom længe, da beklager hun sig at have stor Sorg og Omhyggelighed, og at hendes Guds formindskes, og holder sig, ligesom den slet ingen Raad vidste, og udi sliq Maade og med sliq Tale og Lader bekymrer hun sin Husbonde. Men er hun syg, da skulle og alle være syge og sorrhigfulde med hende, og Manden maa ikke gaae fra hendes Seng, ellers siger hun, at hand vilde gierne have hende død, og lader hende ligge som et andet uskielligt Creatur: Er hun og en god, sagtmodig og spagfærdig Kvinde, hvilken man dog sjelden finder, da maa dog Manden sukke og gremme sig, og besynderlig, naar hun er i Barne-Fodsel.

Summa, hvilken sig haver givet i Egtstanden, den er aldria frie, hans Hierte er stedse bekymret; thi haver hand Born, som skulle paa hans Alder være hans Stutter og Hielp, naar de samme doe hannem fra, eller stikke sig ilde, Doble og drikke, da gior de hannem Sorrhig

og Baande, i det at de heller ville have noget fra hannem, end give hannem noget, og end stundum stevne hannem til Rette for det Guds, den ikke endnu er arvelig tilfaldet. Hæc Theophrastus.

Det 4. Capitel.

Abinden opregner for Kongen den Historie om en Mand og en Lind-Orm, med hvilken hun forventede sig at formilde Kongen mod Ræven, hvilket hun og gjorde.

Her Kongen disse Ord af Abens Frue herde,
 Som hun for hannem saa alvorligen fremforde,
 Hand sagde: dette Verk ieg kommer en ihu,
 Thi ville I mig her den Sag fortælle nu.
 For

Fortæller den kun ud, jeg den dog gierne hører,
 Jeg veed den samme Sag heel sære Ting fremfører,
 Na, veed I denne Sag, da siger straxen til.
 Hun sagde: Herre, ja, jeg meget gierne vil:
 Det er nu tvende Aar ved tilig Morgens Tide,
 Da kom en Slange frem med Uroe, Sult og Qvide,
 Lindormen kaldtes den, den gandske grummelig
 Bejamrede sig haardt med sæle Hvidste-Skriig,
 Beklaagte, at en Mand fra Ketten vilde vige,
 Som hende tillsagt var ved hvasse Fjerne-Dige,
 Her og tilstede var den samme arme Mand,
 Og deres Trette den begyndtes saa for sand:
 Lindormen trob i Skjul i Rod og Livets Fare
 Alt i et snevert Hull, hvori der stod en Snare
 I Fjerne-Bierdets Riis, der satte hun sig fast,
 Hun sikkert fangen blev alt med en Huy og Hast,
 Sin Død og Bane-Saar hun meente der at fange;
 Og just kom samme Mand der frem for samme Slange!
 Hun raabte: Hjerte-Ben, jeg ydmagst beder dig,
 Los mig af denne Rod, gior Misfundhed mod mig.
 Ja, sagde denne Mand, jeg gierne det vil gior,
 Hvis du vil love mig, du intet mig vil røre,
 Vil du mig sverge til, du ey vil see min Død,
 Jeg ynkes hiertelig ved den din haarde Rod.
 Heel mild den Slange var, og soer saa meget sage,
 Hun aldrig vilde ham i sine Lives Dage
 Vil Unde røre her med nogen Bold og Last.
 Strax Manden trinte til, at Snaren sonderbrast. (n)
 De ginge sammen hen paa Marken ud paa Kommet,
 Den Slange hun var nær af Hungers Rod forkommet,
 Hun

(n) Det tu og ofte hændes, du Gier mangen een tilgode,
 Som dig med Naan og spodsker du heel vældig om vil røre,
 Saa du for alt du Gode jaer En andet her til Takke,
 End Spot og Skade, hvor du gaer, Og en omkaster Nafte.

Hun skød sin Slange-braad til Manden ud med Magt,
 At æde hannem op, det havde hun i Agt.
 Hand sprang, den arme Mand, i Faren strax tilbage:
 Er dette, sagde hand, den Tak, du mig saa sage
 Tillsagde, der jeg dig af Snaren trakte ud,
 Du soer saa jammerlig om gode Sante Knud,
 Du aldrig skulde mig til noget Onde røre,
 Lindormen svarede: jeg nødes til at giøre
 Imod mit Løfte; thi heel haard er Hungers Mod,
 Jeg fandt forsvare det, at jeg mit Løfte brød,
 Livs-Fare, Hungers Mod fandt gierne Retten vige.
 Der Slangen dette nu til Manden monne sige,
 Da sagde Manden: nu jeg bønlig beder dig,
 At du saa længe vil mit Liv tillade mig,
 Indtil vi engang fandt til nogle Bise komme,
 Der ey for Gønst og Guld affige deres Domme,
 Og Kielne mellem os, om det fandt være saa,
 Da sagde Slangen strax: det derved blive maae.
 Som de nu ginge frem udover Markens Mose,
 Der modte Ravnem dem, Monsieur de Plokke-Rose
 Med Uvakkeler sin Son, som efterfulgte ham,
 De to fremfaldede den Slange af den Dam,
 Og Sagen sagde dem om denne arme Fange.
 Den Ravn hand i en Hast lod Dommen saadan gange:
 Den Mand skal ædes op: saa gik den Dom afsted;
 Thi hand formeente sig at faae en Mundfuld med.
 Lindormen raabte strax: den Sag er rigtig vunden,
 Man ey modsige fandt, hvad Dommen ud har funden.
 O! ney, var Mandens Ord, hor mig, ney ikke saa,
 En Kovere skal her saa let ey Dommen faae
 Paa Livet, Blod og Krop, som I nu begge mene,
 Hand Dommen ey skal faae saa let paa mig allene,
 Jeg ganger med dig frem for sex og seften Mand,
 Som fromme ere, og sandfærdig Domme fand.

Ja vel, var Ormens Ord, vi bedre frem vil gange.
 Just mødre Ulven dem med Bjørnen, gandske bange
 Allene Manden stod blant disse Rovere,
 En meget selsom Færd, hand tænkte, skal man see.
 Blant fem hand bange stod, hand selver var den siette,
 De alle havde Ngt paa hannem sig at mætte,
 To Ravne, Slangen og den Ulv og Bjørnen med,
 For dennem kunde hand ey vige af sit Sted.
 De sidste to gif frem med svigefulde Læbe,
 Og sagde: Ormen maae heel sikkert Manden dræbe;
 Thi Sult og Hungers Nød gaaer hannem heftig paa,
 En Troe og Ære fand i Nød og Trang bestaae.
 Der Manden det fornam, hand blev da ræd og bange,
 Hans Liv i Fare stod, hand sang da Jammers Sange;
 Thi alle efterstod hans Blod, hans Liv og Dod,
 Den Slange sin Forgift ud efter hannem skiod.
 Den arme Mand hand sprang saa lettelig til Side:
 Du griber, sagde hand, mig ey i rette Tide,
 Du ganger efter mig paa Livet falskelig;
 Thi sandelig du har end ingen Ret til mig.
 Lindormen sagde da: hvor fand du sige Dette?
 Du tvende gange er tilregnet mig med Rette,,
 Ja, sagde Manden, det har de urettelig
 Udsagt, som stiele selv og røve slennemelig;
 Min Sag jeg derfor ind for Majestæten sætter,
 Hvad hans den høye Dom formaaer, det for mig retter,
 I fore mig derhen, jeg dette lide maae,
 Hvad kroget eller ret hand siger, det skal staae,
 Og hvis I finder der, at I mig da maae lode,
 Da er det tilig nok et Onde, mig vil møde.
 Derpaa den Ulv hand tael, og Bjørnen lizesaa:
 Den samme Ret og Dom dig og forundes maae,
 Lindormen andet ey skal her udi begiere,
 End denne Sag med dig for Kongen ind at bære:

Thi

Ihi deres Mening var og deres faste Grund,
 At naar for Kongen de kom ind med dette Fund,
 At som de havde sagt, det derved skulde blive,
 Og Kongen beste Dom paa deres Ord udgive.

See! Naadigste Monarch, saaledes komme de,
 Den Slange og den Mand og Ulvene de tre,
 Ja, begge Rævene, og Bjornen med, den store,
 De Ulve-Unger to de Selsomt havde fore,

Den ene Tombug hed, den anden Aldrig Mæt,
 Stor Under blev hos dem ved denne Stande-Ret.

I Ran og Røverie de fulgte deres Fader,
 Den Mandes-Krop og Blod slet intet dennem skader,

So Graadsere de er', man dem ey nætte fand,
 De gjorde med sit Skrig en Trette strax paa Stand,

Saa Kongen dem forbød sin Gaard i samme Sunde;
 Nu Eders Naade fand vel drages det til Minde:

Ul sagde Manden da, o! naadigste Monarch,
 Den Slange vil mig slet opsluge paa den Mark,

Jeg gjorde hende got af al min Magt og Evne,
 Nu vil den æde mig, og intet af mig levne,

Skiont hun har svoret paa, at intet skade mig:
 Ja, sagde Slangen da, det veed jeg visselig,

At Sult og Hunger stor mig storlig dertil node,
 Jeg det bekiende maa i denne Hungers Mode.

Bekymred var I da, o! Konge, i den Sag,
 I gjorde Eder derudi saa stor Umag,

I ingen vilde her med Uret overfuse,
 Det veed jeg, samme gang I noget vel fand huse,

Saa Eders Naade her tilstæde vilde en,
 At Manden skulde skee Uskiel i samme Ren,

Som havde hiulpet der den Slange af sin Qvide,
 Hun ellers maatte til sin Død i Græsset bide,

I tænkte og maaskee paa denne Hungers Nød,
 At holde da et Raad I over Borde bed.

De flestes Raad gif ud paa Mandens Dod og Skade,
Fordi de agtede af hannem sig at made;

Ehi sendte J da Bud ved samme Taffels Tiid
Til floge Nikkel Ræv, hand kom og straxen hid
Hvad de i dette Raad nu vilde forevende,

Da kom dog ingen Ting med dette til sin Ende,

Det samme lod J og Grev Nikkel alt forstaae,

Og sagde: hvad du tael, det strax skal for sig gaae.

Da sagde Keynike med dyb og sindig Tale

Af Bid og sund Forstand: Min Konge det befale,

At alle trine ud med Manden til det Sted,

Hvor Slangen fangen sad, at jeg maa see det med,

At alle Mand kand see den samme Snære-Maade,

Som Manden Slangen fandt i sin Betryk og Waade,

Da jeg paa beste Grund vil lade Dommen staae,

Saa den Uskyldige skal ingen Skade faae.

Stax blev da Ormen sat ved samme Tiorne-Dige,

Som den tilforne stod, og kunde en undvige.

Da sagde Keynike med stor Forstand og Klem:

Saa sad den Slange for, og saa gif Manden frem,

Saa staaer enhver for sig, som de nu stode fore,

Den rette Slutning jeg derover nu vil giøre:

Den Mand hand løse maa, hand maa og lade staae

Den samme Linde-Orm, og frit fra hende gaae,

Vil hand en løse den, hand maa med Priis og Ære

Kun lade hende staae, og lade hende være,

Hand frilig maa gaae bort og vandre, hvor hand vil,

Og ingen uførtænkft skal tale hannem til;

Ehi siden Slangen her den Mand saa ur.detrykte,

Da Manden hende af den Tiorne-Snare rykte,

Saa haver samme Mand det samme Bal og Raar,

Det samme nu som før, i Dag som udi Gaar.

Og dette synes mig den rette Dom at være,

Veed nogen bedre Dom, da frem de kand den bære.

See,

See, Konge, denne Dom I sagde, var saa god
 Med Eders gandske Raad, som da hos Eder stod.
 Grev Nikkel priset blev paa allerbeste Maade,
 Og Manden hand slap frie, og takked' Eders Naade,
 Grev Nikkel hand er flog af god og sund Forstand, (o)
 Saa sagde Dronningen, saa sagde alle Mand.
 Her Bruun og Tseggrim, de sagde, vare gode
 At sette i et Mag og Skide-Huus at rode,
 Man frygter dennem stort, dog uden nogen Skiel,
 For Fraadserie og Skraal de kunde raade vel.
 De ere modige, og deres Kiorte blode,
 Men af et sindigt Raad slet ingen af dem dode,
 Grev Nikkels givne Raad har Hoved med sin Svands,
 De andre deres Raad har hverken Bid og Sands.
 De mene ved sig selv, de ere meget stærke,
 Men udi Gierningen man dette en Kand merke,
 Og naar man skal til Felts i Marken ud med dem,
 Da maae de svageste og arme Evenile frem.
 Til Hove kunde de stort brække, andre lære,
 Men kommer det til Slag, de bagerst da vil være,
 Og vanke der da Smeke, da hort de straxen gaaer,
 De Arme bie maae, til Legen Ende faaer.
 Den Bjorne-Ulve-Slegt den monne Landet skænde, (p)
 De agte ikke stort, hvis Huus der heftig brænde,
 Maae de ved Gloderne kun varme Kyggen fast,
 De ingen Medynk har for nogens Overlast;

E e 2

Maae

(o) Saadan Herre, som vil holde Folk paa Kierlighedens Bolde,
 Justi for hand behøver dem,
 Saadan een de maae beskikke, Naar hand dennem vil beskikke,
 Naar hand dem vil kalde frem.

(p) Grovhed holdes for en Hæder, Det jeg merker og forstaaer,
 Den har Rang blant gode Sæder Udi manat et Huus og Gaard;
 Thi man over og bedriver Gandske lidet Dyd og Tugt,
 Skiont man derom heftig skriver, Og udtaler meget smukt.

Maa de kun fylde sig med allerbeste Strøkke,
De agte ikke stort den Armes tynde Lykke.

Kand de kun Blommen faae af Eget allerførst,
De agte ikke om den Armes Sult og Tørst,
Den højbetrænkte Mand de agte gandske ringe,
Kand de kun med sig selv til Beste alting bringe;
Men gode Nikkel Ræv har ikke sig en Grund,
En heller har hans Slegt havt mindste Træk og Fund.

De alle ere eens, heel sindige og viise,

De overfuse en, men Ret og Skiel de prise,

Er hand, den arme Ræv end kommen til et Meen,

O! Konge, tænk dog, hans Magt er en af Steen.

Den høyt sig prise maa, der aldrig sig forsynder,

Tænk, naadigste Monarch, naar J et Raad begynder,

Ret vel J kunde en undvære denne Mand,

Thi bede vi for ham, det heftigste vi kand.

Da sagde Kongen: jeg mig herpaa vil beraabe,

Den Dom gik rigtig af til Mandens Gavn og Baade,

At hand fra Slangen slap, jeg siger en imod,

Den Ræv hand er dog ond, og ikke meget god.

Hand er en træven Skalk, og holder ingen Love,

Hand swiger alle Mand, det har hand viist til Hove,

Hand taler favre Ord, hand lover gandske fast,

Men inden stakket Tiid det rykkes i en Hast.

J Dag med alle Mand hand høylig sig forbinder,

J Morgen skuffer hand, og gjør den største Hinder,

Da dog saa veed den Skalk sig mesterlig at snoe,

Det være sig for Gaas, for Krage, Ulv og Roe,

Hand alle disse er for tredff og heel behende,

Det faaer dog her tilsiidst med ham en skiden Ende,

Spot, Skiendsel og Foragt hand dennem stedse gjør,

Een Dnet haver mist, een om sit Dre spor.

Jeg undrer storlig paa, J ham saa meget under,

Som efter alle Mand saa falskeligen stunder.

Abinden svarede: mit Ord, o! Konge, merk,
 Betænk, at Nikkels Slegt er vældig, stor og stærk.
 Dy stod Hans Majestæt, hand tog da til at bande,
 Forstyrret var hans Sind, forvirret var hans Pande,
 Af Salen ud igien hand heftig monne gaae,
 Der fandt hand uden for saa mange om sig staae.
 Den ene Side stod alt fuld af Nikkels Benner,
 I samme Rad man saae de tvende Kævens Sonner,
 Og mange flere Folk, dem jeg nu ikke kand
 Saa meget hastelig opregne Mand for Mand,
 De alle vare her paa Nikkel gandste blide,
 Hand saae da Kongen og paa anden Haand og Side,
 Der Nikkels Fiender stod, som gjorde intet Got,
 Men vilde øde ham og giøre hannem Spot.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

Forst opregner Abinden for Kongen udi dette Capitel (Kæven til Ære, og at hand kunde saae Kongens Gunst) den Historie om Lindormen og om den Mand, som samme Orm løste, og hvorledes hand deres tvistige Sag, Riv og Trette mesterligen adskilte. Hvoraf først skal læres, at man ingen Belgierning med Ondskab skal lonne, som denne Orm vilde have giort, ellers falder man i disse skadelige og skienkelige Laster, som ere Urafnemmelighed. Thi alle de, som Got med Ont lonne, skulle og iligemaade Ont for Ont annamme. Thi Urafnemmelighed kand ikke bestaae hos Retfærdighed, men den skal sin foriente Løn (som er Urafnemmelighed) til sig igien annamme.

Det andet: Een som siger den anden Troe og Love til for den Belgierning, hand hannem giort og beviist haver, som denne Orm haver giort, og lover Manden, sliq Tilsagn, Troe og Love skal aldrig brydes. Thi hand kand ingen redelig Aarsag forevende, at hand sliq Løfte ikke er pligtig at holde. Thi Rerviished og den

tillagde Troe og Love bør ogsaa at holdes imellem Uvenner og Fiender. Desligeste bør og at holdes udi Krig og Orlog Love og Retfærdighed, og der, som Troe og Love ikke holdes, der gaaer det ikke gierne vel til. Thi Retviisheds rette Fundament er Trofasthed; naar Fundamentet er brudt, hvad Got fand der siden bygges paa. Og derfor fand denne Orm ikke undskyldte sig dermed, at hand siger: Livs-Nød bryder Retten, item: Nød og Trang bryder forne Løder, Troe og Love; thi hand havde lovet og tillagt Troe og Love, den burde hand og trofasteligen at holde, desligeste kunde hand og vel have bekommet Spiisning og Føde ved andre Midler og Bene, der hand var løs.

Ydermere skal her merkes, at denne Mand heraa ber sig tre gange paa den rette Ret; thi den rette Ret seer ikke til Gunst og Gave, Benskab eller egen Nytte, men den urette Ret dommer efter Gunst, Gaver og egen Nytte, og holder det for Ret og Retviist, som udi Sandhed Uret og Uretviist er. Udi sliq Maade skal og hver Dommer være frie og ubesmiltet af disse foreskrevne Laster, desligeste og frie for al Gierigheds Mistanke, og udi deres Straf skye al Uvind og Brede; thi Brede holder aldrig noget Middel, ikke heller veed den hevngierige Uvind nogen Maade. Derfor skulle alle de, som Loven og Regimentet i Befaling have, være ligesom Loven, uden al Gierighed, Uvind, Brede, Hevn, Rødsel og gandske Affectløse, ja uden al Begierlighed og Begiering, som allene skulle see til det, som er ret christelig, sommeligt og tilbørligt udi alle Maade.

At Dommerne ikke saa ere stikkede og eensfinede, som nu er sagt, det er meest de Lovkyndiges og Juristers skyld, hvilke med deres mangfoldige Gloser og Udlegninger formørke den skrevne Lov, og drage den fra sin rette Forstand og Mening til en vrang Mening og Forstand, ligesom dem selv lyst. De alligere tit og ofte
mans

mange Gloser, hvilke dog undertiden føye eller slet intet tiene til Sagen, og al den Stund de gloser med Gloser, en Opinion med den andens Mening formere og sammenbære (og denne Steen Sisiphi bort og igien velte) dermed gjøre de, at denne Kunst og Dvælse, som bruges udi Dom og Ret, synes den allersværeste.

Saaledes ere nu Juristerne udi Menneskenes Lov og Bud gandske vindskibelige, men Buds Lov og Bud saare lidet agtendes, ja saa saare ringe, at derom siges et almindeligt Ordsprog, at hverken de Doctores udi Læge-Konsten leve vel, en heller doe Juristerne vel, thi at Lægerne ere gandske underlige og besynderlige Mennesker, og Juristerne ere onde Christne; derfor de og almindeligen (som den Lovens Udlæggere Baldus selv siger) med brad Død borttages. Slige Doctorers og Juristers Mening og Tanker beskriver Hr. Hans af Svarzenberg, Ridder, udi Dydernes Sukommelses Bog med slige Ord:

Derfore haver jeg de Jura udfuderet,
At jeg i Skalkhed vel kand blive informeret,
Jeg mangen Dievels Sag i Retten monne smykke,
At strække Sagen ud det er mit Westersynke,
Paa Trette og paa Riv mit Raad det ud monn' gange,
Hvor jeg kun Wendinge og Gaver kand erlange.

Sligt straffendes siger hand ydermere:

See dig, som gode Ting til onde vil omvende,
Og vil de Frommes Sind, Forstand og Wyne blende,
Der gierne maager paa, at Retten har sin Gænge.
Du derfor visselig i evig Skam skal henge;
Thi Satans egen Træl og Tiener du er bleven,
Fordi i Skalkes-Kund du er i Verden treven,
Og saa misbruger her din Tale-Kunst og Lære,
Med hvilken du til sidst i Helvede skal være.

For det tredje skal her endeligen merkes, at de, som med Skam og Laster ere aabenbare berngtede (som Ræven, Ulven og Bjørnen her ere) skulle ikke være Dommere, eller bære Vidnesbyrd i nogle Sager. Med

Kavnen bemerkes de Utroe, med Ulven de Gierige, og med Bjørnen de Grove, Plumpe og Uforstandige. Saadanne skal man ikke lade komme til noget Regimente; thi for deres Uforstandigheds skyld, og egen Nytte, raade de tit og ofte til Evedragt, Mord, Røvd og Trætte, hvoraf i Estertiden fødes evig Skade og Fordervelse: og naar de sligt have anrettet, da snoe de sig ud, og gaae derfra, ligesom det kom dem intet ved, og lade saa de andre sidde igjen i Sorrig, Rod og Fare.

Det 5. Capitel.

Kongen adspørger Ræven for Rættens anden gang om Lampes Død, og hvilke svare. Løgn Ræven lyver, sig dermed at undskyldte.

Brev-Nikkel, sig mig nu, var Kongens Ord og Tale,
 Hvorledes gif det til, mens Lampe, stakket Hale
 Saa skammelig blev dræbt, af Bellin og af dig,
 I begge myrdte ham med Bold forrædelig,

I Tyve, Morder-Pak, I sendte mig tillige(q)
 Den Lampes Hoved, og derhos I mig lod sige,
 At det var Speide-Brev, som I nu sendte mig,
 Men der jeg Sæffen lod opsnøre hastelig,
 Slet intet uden den Blod-sprengte Hare-Nakke
 I Vandre-Sæffen'laae, hvem maae jeg derfor takke,
 Maa, Bellin fik sin Lon, du ogsaa din skal faae,
 Det kand din lede Tvo dig vist forlade paa.
 O! Bee! o Bee! o Bos! var Nikkels Hnkle-Klage,
 Vid jeg var gandske dod i sig forvorpne Dage,
 O! horer mig dog lidt, jeg ydmngst beder om,
 Hvis jeg da skyldig er, da fælder eders Dom,
 Hvis Skylden den er min, som I nu sikkert mene,
 Da lider jeg min Straf til Baal og Galae-Grene,
 Jeg aldrig kommer dog af denne Nød og Qual,
 I hvilken jeg er stede paa denne Konge-Sal;
 Thi den Forrædere, den Bellin har forkovniet
 Den store dyre Skat, saa vidt jeg har fornummet,
 I Berden troer jeg en hans Lige findes kand
 En blant de Mægtige, en blant gemene Mand;
 Thi de Klenodier jeg da med hamnem sendte,
 Der hand forleden Dag med Lampe fra mig rendte,
 De dyre Sager har forraadt den fromme Mand,
 See dette ved min Dod jeg sikkert soerge kand.
 O! sid man kunde faae den Kundskab ret at vide,
 Hvor disse Sager var, det maatte jeg nu lide,
 Saa sandt den Vædder har forholdt sig svigelig,
 Og slaget disse Ting saa gandske under sig.
 Men jeg befrygter mig det neppe lar sig giøre,
 At vi dem nogen Tiid faaer meer at see og høre,
 Vi efterlede vil, det var Abindens Ord,
 Det gielder ikkun, om de ere oven Jord.

W

(q) Hvo som skulte Ting og Sager Heumelig en tie kand,
 Og som om medFalsthed drager Til Bedrag for hret en Mand,
 Har med store Ord at fare, Som en Daare, som en Nar,
 Lag for saadan een dig vare, Thi hand Dit i Ende har.

Vi alle skrive vil til Fattige og Rige,
 Om de har ikke hørt af disse Ting at sige,
 Heel vel vi ville os besørge sammeled,
 O! siger os et lidt af deres Kostbarhed.
 Saa Skam, var Mikfels Ord, de dyre er' og store,
 Jeg gruelig frogter for, vi aldrig dem udspore;
 Thi den, som har dem fat, hand mister dennem ey,
 Min Frue naar hun faar at hore denne Key,
 Hun aldrig bliver da min rette Ven til Grunde,
 Hun vilde sandelig mig ikke det forunde,
 At jeg saa dyre Ting saa skulde seude bort,
 Og lade saadant Pak med dennem gange fort.
 Jeg ilde er forført og grummelig forklaget,
 Slet ingen større Nød mig for har mere naget,
 Jeg denne Uret maae mig dog saa lade skee,
 Og med Taalmodighed altingest oversee.
 Og om jeg end blev frie, og fik min Konges Naade,
 Jeg giver mig dog hen i Fare', Nød og Waade,
 Og ingen Hvile faaer nu hverken Dag og Nat,
 Men stedse lober om for denne dyre Skat,
 Indtil jeg samme Skat hos nogen op kand sporge,
 Thi den var kostelig, derover jeg maae sørge,
 Herpaa jeg sparer ey mit Legem, Liv og Lend,
 Men vil til Lands og Bands udfare efter den.

Dette Capitels Forklaring.

Den Tiid at Mikkel formedelst sin Skikkelighed
 og mangfoldige List havde forsvaret og friet sig
 for hans Bederspartes Anklage, desligeste og
 ved Abindens Bon Kongen udi nogle Maade stillet
 tilfreds, da haver dog Kongen en ond Mistanke til
 hannem om Lampes Død, og truer hannem derfor
 alvorligen at straffe, for hvilket Ræven sig atter paa
 nye undskylder, og denne Undskyldning haver hand saa
 mesterligen betænkt, saa at hand eg beder Kongen, naar
 hand

hand haver hørt hans Sag, skal hannem lade aflive, thi hand forvinder dog aldrig den Gørrig og Skade. Under disse Ord søger hand det, som sig almindeligen hender udi menniskelig Natur, saa at man gierne og almindeligen haver Medynk med dem, som saa ere mistænkte eller og komme i nogen Mistanke, og besynderligen naar de ere saa villige at doe, da agter hver Mand dem at være uskyldige, og begierer at de maatte fries. Dette listige Skynke søger Ræven her og, ligesom den Trojanske Forræder Sinon, hand blev og for medelst det samme frelst og løsgiven.

Det 6. Capitel.

Ræven taler og lyver overmaade om det første Klenodie, og siger, at det var en Ring med en Edel-Steen, hvis Dyd hand med sin Loan saare storlaen roser.

Da sagde Ræven ud: o! naadigste Regenter,
 End denne ene gang jeg naadig Svær forventer,

At J paa denne Tiid vil naadig unde mig
 For mine Venner at udtale dristelig
 Om de Klenodier, jeg eder monne sende,
 Endskiont de ikke kom min Konge nær til Hænde,
 Jeg vil fortælle da om deres Kostbarhed,
 Saa vidt jeg denne gang fortælle kand og veed. (r)
 Nu vel, gior kort og got, og foer den Snak til Ende,
 Var Kongens gode Ord, da svarede behende
 Den tredste Nikkel Ræv: min Ære, Lykke, Dyd
 Jeg har af disse Ting fortabt, med al min Fryd.
 Det første var en Ring, heel kostelig og herlig,
 Som eders Capellan, Hr. Belling, gandske Kierlig
 Antvordet blev, at J den sikkert kunde faae,
 Af underlige Ting den var, maae J forstaae.
 Blant Fyrsters beste Skat den regnet blev til Dramen, (s)
 Var meget fint og net sat underlig tilsammen,
 Udaf det beste Guld var samme dyre Ring,
 Bogstaverne de stod der inden i omkring
 Heel herlig gravet ud, og deylig ameleret,
 Med skiemende Glasir var kostelig staseret,
 Og Skriften var Hebraisk, heel estertænkkelig,
 Af trende Navne, saa et hvert det var for sig.
 J dette samme Land var ingen der, som kunde,
 Forstaae den sære Skrift ret rigtig ud til Grunde,
 Dog Mester Abrian af Trier ene var,
 En Jøde af Profess, Forstand i Panden bar,
 Sand hvert et Tungemaal og Sprog begribe kunde,
 Som mellem Abenraae og Ribe nogenlunde

Udta

(r) Nye Ariser, sære Sager, Som at Dret det behaer,
 Etedse du skal fore frem.

Tien for Dren, sæt til Rette Herren selv, foruden Trette
 Tienesten har Fond og Klem.

(s) Skal Lagne fosse hvert et Pund, Ja Kænafels Baand og Boyer,
 Da høres ev saa mangelund Saa mange Lagne-Loyer.

Udtales, Urrets Kraft og Edelstenes Pris
 Den Jøde kiendte flink paa Jode-Skif og Viis,
 Ham lod jeg samme Ring heel grandt og none skue,
 Hand sagde, at den Ring til meget kunde due,
 De trende Navne, om I ret vil høre mig,
 Dem bar den gode Seth af Paradiis med sig,
 Som efter Olitet af Misfund vilde lede,
 Hvor dette Trilling-Navn for hannem sig udbrede.
 Hand sagde og for mig heel klar og aabenbar,
 Hvo disse Navne her i Giemme hos sig har,
 Sig en befrygte tør i sine Lives Dage,
 Ham noget Spogelse og Troldom skulle plage,
 En heller Torden-Slag det allermindste Gran
 Kand da bestade ham. End sagde Abrian,
 At hvo som samme Ring kun paa sig monne bære,
 Hvor kold at Vinteren den ellers monne være,
 Dog ikke fryse kand, en heller blive kold,
 Ja gammel bliver hand, faaer meget udi Bold.
 I Ringen stod en Steen, jeg drages og til Minde,
 Dens Eige neppe var i Verden her at finde,
 En skion Carbunkel var det Navn, som Stenen bar,
 Om Natten skindte den saa meget lys og klar,
 At alting man ved ham i Morke kunde skue,
 Fast klarere et Skin end noget Lys og Lue,
 Man fandt en mægtig Dyd hos samme Edelsteen, (1)
 Den lægte alle Saar, hver Sygdom, Bræk og Meen.
 Naar for at røre den man vilde kun frenitine,
 Bræk blev man karst og sund af al sin Bræk og Pine,
 Man blev befriet af al Corrig, Bee og Rød,
 Saa fremt det ikke var den rette bittere Død.

End

(1) Hvad underligt som er, det agtes for det Gode,
 Det daahg vi kand see hos alle nu for Jode.
 En Juvilerer til en lumpen Steen gjør god
 Med Løgn og store Ord alt under Gandens Fod.

End ud af samme Steen der mere Kraft udflyder,
 Da Mester Abrian, hans Ord de saadan lyder:
 At hvo, som Stenen bær udi sin høyre Haand,
 Hand frilig vandre kand igiennem alle Land,
 En hverken Jld og Vand kand hannem noget skade,
 Hand en forraades kand, skal en sig fængsle lade,
 Hans Fiender hannem en kand giøre nogen Bee,
 Naar hand den samme Steen kun fastendes vil see,
 Hand skulde dennem slaae, om de end Tusind vare.
 Slig syndig Dyd og Kraft har Stenen med at fare.
 End flere Dyer har den samme rare Steen,
 Den fresser underlig fra al forgiftig Meen.
 Kand ingen lide ham, det være, vil jeg sige,
 En Herre eller Svend, en Frue eller Pige,
 De hannem faaer til sidst dog overmaade fier,
 Slig fierlig Synd og Kraft den Steen allene bær.
 Hver syndig Dyd og Kraft, der kand i Stenen være,
 Jeg ikke selver kand udsige eller lære,
 Jeg tog den samme Steen udaf min Faders Skat,
 Jeg sendte Kongen den med Bellin samme Nat;
 Thi jeg mig agtede saa værdig en at være,
 Slig dnydefuld en Ring paa Fingrene at bære,
 Den var blant Stenene den ædelste, saa Mænd,
 Thi ydmagst sendte jeg min fiere Konge den,
 Enhvers Beskiernere hand alle Tiid vil være,
 Vor Tillid, Skiul. og Skiold, vor Krone og vor Ere,
 Hand sikkert ud kand fri af Sorgens haarde Nod,
 Ja og beskiernes os fra hver en haanslig Død.

I dette Capitel merk tre Lærdomme.

Sorst opregner Næven udi dette Capitel de Klens-
 dier, som hand tilskikkede Kongen med Bellin og
 Lampe. Men hand haver dog endelig sligt op-
 tænkt, sig dermed at frie; thi denne optænkte Logn
 funde

Kunde ingen imodfige eller straffe. Thi disse Bud, som sligt Klenodie havde annammet, vare begge døde. Det første Klenodie var en Guld-Ring, udi hvilken nogle kraftige Navne vare udgravne; og udi samme Ring var sat en Carbiunkel. Hermed bruger Mikkell Juvelerernes Anslag og Art, hvilke deres Edelstene meget høyt agte, tale stort om dem, og lyve med Magt; en søye og liden Steen døde de med et stort og underligt Navn; tillegge og opdigte den mange Dyder, og holde den dyr, love den ti gange dyrere, end den er værd, men kunde de faae tredie Parten af det de love den, da ere de vel tilfreds, men de lade sig ikke merke, og handle saa med deres Sag, lat de Uforstandige ikke kunde eller skulle forstaae deres Falskhed og Ewig. Der findes vel Edelstene i nogle besynderlige Lande og Stæder, men om mange slige kunde findes hos slige Landlobere, hvilkets Guds ikke er værd en Steen, som de saa høyt agte, det giver jeg hver selv at betænke. Thi de rette Edelstene ere saare faa, og onde at bekomme, ligesom fromme og gode Mennsker ere saare faa og underlige at finde. Herom ic.

Al det Verdens Allerbeste
 Findes der kun lidet af,
 Deraf er det allerbeste
 Fundet paa ved Arbejd brav,
 Være sig, som mange mene,
 Fugle, Fiske, Dyr og Fæ,
 Og de dyrebare Stene,
 Urter, Olie og Træ,
 Vand og Erz og de Metaller,
 Som i alt en Under er,
 Der i Jorden foresfalder
 Udi denne Verden her,

Slige dyrebare Sager
 Her iblant paafindes vist
 Saare sært, hvori man rager,
 Det jeg selv har haft frist.
 See, ved denne gode Lære
 Skulde I nu her forstaae,
 At i denne Verden ere
 Af de Fromme saare faa.
 Pro der vil den store Stare
 Folge frem paa Enders Vey,
 Ingen sig med ham bevare,
 Plat man ham skal sigge ney.

For det andet, bliver her og af Mester Abrian (som alle Stenes og Urters Nature kiender) aabenbarret Alchymisternes Kunst og Leylighed; thi disse tvende

ere hverandre lige, hvilke Alchymisterne sig understaae med nye og lønlig Kunst, at forvandle en Tings Natur, som er at giøre Sølvs af Blye, Guld af Kaaber, og lade saa efter den femte Essentie og Bæsen paa Jorden og alle vegne omkring. Disse føde dem udi sligt sødt Haab, at dem ikke angær, hvad Umag eller Omkostning de giør, og med underlig Fund optænke og digte de altid noget Nyt, med hvilket de dem selv paa det sidste skuffe og forderve; og sligt Skufferie og Skade, som de saaledes faae, er dem dog ikke besværligt, men langt mere behageligt, og dersom end alting bliver forløret, da kunde de dog mesterlig giøre og tilrette smelte Ornene, og lade ikke af at drømme, og andre til denne Kunst opvække, saa meget som dem mueligt er, og paa det sidste, naar alt Haab er ude, da have de endda een Trøst for Haanden, som er denne, det er dog nok i det at de have været saa mandelige og begyndt sligen stor Ting, og da beklage de dette Levnets og Tids Korthed, hvilken til det store mærkelige Arbejde ikke kand tiltrække, &c. Om denne Alchymie taler Dydernes Sukommelses Bog saaledes:

De Alchymisters Kunst er saadan rigtig Lære:

At lyve, sticke og heel svigefuld at være,

Den Stund du ifkun kand det gode Sølvs fremsætte,

Saa fattes dennem hiint, saa fattes dennem dette.

Til allerfidsst da har den Mester sig en Lykke,

At hannem fattes end et andet Kunstens Stykke,

Det maac hand hende ind fra andre Stæd og Lande,

Og lader dia saa see sin Hæl og en sin Waude,

Og dermed har hans Kunst en saadan skiden Ende,

Det allerbeste Sølvs til Skummet at forvende,

Werk dette, om du vil dit Haab aldeles sette

Til slige Ting, som en god Ende kand udrette,

Og om du troer forvist, det vist og sandt at være,

At du en fattig Mand skal rig Mand's Titel bære.

For det tredie skal her merkes Rævens store Listighed, hvilken hand bruger under denne Løgn, i det hand vel

vel vidste Kongens Natur og Tilbøielighed, did vender og skifter hand og sin begyndte Løgn; thi en Løgnere bør at have en god Hukommelse, at hand ikke taler sin egen Tale imod, men at hans Tale jo i det mindste synes at være Sandhed lig, i de naturlige Mestere lære, at Løver kunde ikke vel være i det de Lande, som meget kolde ere, thi de kunde ikke taale Frost og Kuld om Vinteren. Derfor siger Ræven, at samme Carbunkel er saare god for Kuld, og i det den lyser klar om Natten, da kunde Kongen beqvemmeligen færdes om Natte-Tide ved den.

Det 7. Capitel.

Ræven opregner en anden Løgn, og siger om en kostelig Kam, og siden om et Speyl, som Dronningen skulde have havt.

Et meget artig Speyl, som ikke haver Lige
 I denne Verdens-Skreds paa hele Jorderige,
 Sf Gaa

Saa og en kunstig Kam, som proper var og smuk,
 Jeg sendte Dronningen med denne lede Buk.
 Hiint Speyl og denne Kam jeg til mig og har taget,
 Da jeg min Faders Skat op listig havde snaget,
 Hvorom jeg sandelig med min den Venne-Biv
 Har tit og ofte havt stor Trette, Tvist og Riv,
 Slet intet udaf mig i denne Verdens Rige
 Hun uden disse Ting begierede tillige,
 Nu ere de tilsidst saa haanlig fra mig vendt,
 Dem jeg i Skuldighed min Dronning havde sendt;
 Thi Hendes Naade har forrient de samme Gaver,
 Da hun saa ofte mig fra Skade draget haver,
 Hun til min Konge har saa ofte for mig talt,
 Og hende følger og stor Ære overalt.
 Skion, tugtig ud af Dyd og af en Edel-Stamme,
 Hun høyt var Kammen værd, ja Speylet med sin Kamme,
 Disverre, klager jeg, det kunde ikke see,
 At hun nu kunde faae saa skionne Ting at see.
 Udaf et Panther-Dyr var denne Kam tillavet,
 Et dyre Creatur med sære Ting begavet,
 Det rart at finde er langt op i Indien,
 Som man nu vandre vil til Paradiset hen.
 Dets Huus for Dynnene adskillig Farve giver,
 Det med sin sære Lugt de Daanende opliver,
 Hver Dyr der trint omkring, de store med de smaae,
 De følge denne Lugt, i hvor det monne gaae,
 Og dette giøre de saa tit og mangelunde,
 Thi denne gode Lugt dem farske giør og sunde,
 Og dette giører nu blant Dyrene enhver,
 Al samme Panther-Dyr dets Been den Kam den er,
 Som nys poleret Guld den er, jeg og tør sige,
 At Desmer og Sibeth i Lugten den maae vige,
 Naar samme Dyr det døer, og faaer sit Bane-Meen,
 Strax stiger Lugten op i disse døde Been,

Og disse døde Been de ey forderves funde,
 Men overmaade Lugt man udi dennem funde,
 Den Lugt forderver al Forgift og ond Venin,
 Og lugter sødere end nogen Balsom=Wiin.
 End var paa samme Kam heel fiint og net udgravet
 Saa rare Billeder, heel zirligen tillavet,
 Og alle prydede med Rosenobel=Guld,
 Omsat med rareste Juveler gandste fuld,
 Besprenget smukt med rød og blaae=hviid Amelering,
 Der stod den denlige Historje og Handtering,
 Hvorledes Paris hand engang for Troja laae,
 Alt hos et Kilde=Bæld, og samme Tider saae
 Tre Afgudinder, som saa smukt sig lod befalde,
 Frue Pallas, Juno og Frue Venus sig at kalde,
 Et Æble havde de Gudinder alle tre,
 Som vel var lysteligt og denligt til at see,
 Og dette ville nu enhver for sig beholde,
 Det monne straxen der en Tvistighed forvolde,
 Og denne faldt da ud paa samme Tider saa,
 At Paris endelig der skulde skionne paa:
 At, hvem af disse tre for skionnest hand nu fiende,
 Den samme skulle hand saae Æbler udi Hænde.
 Sig Paris tænkte om i denne Sag saa smukt.
 Gudinden Juno forst til hannem tael med Lugt:
 Om dette Æble du vil ærlig til mig vinde,
 Og prise mig nu for den skionneste Gudinde,
 Jeg Rigdom giver dig saa vældig strax paa Stand,
 Som Kongerne ey for har hart i Grækenland.
 Derpaa kom Pallas frem, og sagde, om jeg finder,
 At du min Paris du det Æble til mig vinder,
 Stor Magt og Myndighed du finder strax ved mig,
 Saa alle Mennsker de skulle frygte dig,
 Saa, hvor dit Prinke=Navn opnævnes udi Krige,
 Der skulle Fienderne af Pladsen for dig vige,

Ja Frender, Venner, Slegt, de skulle frygte med,
 See dette vil jeg alt nu komme udafsted.
 Sidst Venus sagde frem: hvad mener I hand agter
 Sliq Skat og Vælde stor, hand dette en betragter,
 Er en Kong Priamus hans ægte Fader god?
 Hans Brødre stærke Mænd, og vældige af Mod,
 Som Hector, Hercules og andre slige flere,
 Hand monne ogsaa stort for Troja Stad regiere,
 De have mange Land med Magten under sig,
 Men, lille Paris min, vil du nu høre mig,
 Det Æble udaf Guld faae mig det fat med Ære,
 Lad mig den skionneste blant disse Prisen bære,
 Det Dnyrebareste skal her dig gives hen,
 Som findes her paa Jord og under Himmelen,
 Den dnyrebare Skat det er den søde Qvinde,
 Som herlig lever hen paa Jorden nogensinde,
 En Qvinde, som er skion, heel dydelig og viis,
 Ja tugtig, adelig, see hende bor jo Priis?
 Man hendes Gaver en fuld nok med Koes Kand nævne,
 Hun derfor overgaaer al Skat, al Magt og Evne,
 Giv mig det Æble rød, og ifkun lad mig gaae,
 See, denne Deyligste du skal til Ægte faae,
 Den samme Qvinde, som jeg her nu monne mene,
 Er Kongens Dronning ud af Græken, den Helene,
 Hun ædel, tugtig er, forstandig, riig og skion,
 Da snap hun Æblet, af den Paris Kongens Son;
 Thi Venus sagde da Prinds Paris aabenbare,
 Hun var den skionneste blant denne Mumphe-Skare.
 Da hialp paa samme Tiid Gudinden Venus dog,
 At Paris dristig fra Kong Menelaus tog
 Hans skionne Dronning, som man kaldede Helene,
 Og forde hende ind i Troja, man vil mene;
 See, denne skionne Digt stod paa den Panther Kam,
 Med rød-forgyldte Ord til prægtig Stads og Bram,
 Der

Der stode Skiolde og som Sneer saa Kride-hvide,
 Hvorinden Billeder smukt stod paa hver sin Side,
 Enhver som dette saae, og kunde læse prendt,
 Forstode Sagen strax, og hvor den hen var vendt.

I dette Capitel merck tvende Lærdomme.

Forst forfølger Nikkel udi dette Capitel sin begyndte Løgn, og roser denne kostelige Kam, som var gjort af et Panther-Dyrs Been, hvilken hand vilde have skienkt Dronningen, og som en skarpsindig Mester opregner hand her, Panthernes Art, Kraft og Natur, hvilket hand maaskee haver læst i Plinio eller andensteds.

For det andet opregner hand, som en forfaren Historicus, det som var udgravet paa samme Kam, Paris' Dom, hvorledes hand var iblant de tre Gudinder, som var Juno, Pallas og Venus, og hvor hand agtede Venus for den smukkeste og skionnest, for hvilket hun hialp hannem at bortføre Kong Menelai af Grækenland skionne Hustrue, for hvilket Anslag og Hoer nogen Tiid derefter Troja blev slet i Grund forstyrret; thi af Hoer er intet Got kommet. Og at den ewige Gud samme Synd straffer med Pestilents, dyr Tiid, Kriig og Manddrab, saa at Land og Folk i Grunden forderves, see vi aabenbare paa Kong David: Gud havde hannem kær, men den Tiid hand gjorde og fuldkom det Hoer, og endskiont hand siden alle hans Dage og Livs-Tiid syntes det ilde at være, og begræd og angrede samme Gierning, da skikkede og tilsendte Gud hannem dog mange og adskillige Forfølgelser, Corrig og Modgang, som vi udi Bibelen finde beskrevet.

Den hellige Augustinus siger, at en Hoerkarl under fire verdslige Laster, hender hannem visseligen een, for hand doer af denne Verden, som du her maa høre:

Een af disse fire Farer
 Hore-Plykten ud maae staae:
 Enten, i hvor langt det varer,
 Skal hand udi Armod gaae.
 Eller hand skal dse og daane,
 Hen i Doden leed og slem,
 Skam og Laster skal hand
 laane,
 Og til Arv beholde dem.

Eller udi Kængsel falle
 For en lumpen Fokens Løs,
 Slabenbarlig ud for alle
 Bliuer giort til Ære-løs.
 Eller piinlig hand skal friste
 Saar og Sygdom, Kæng og
 Klem,
 Til et Ledemod og miste
 Paa sin loulig Hore-Lem.

Det 8. Capitel.

Røven bestyrker sin Leuan, og taler om
 det store, underlige, skionne og kostelige Speyl,
 om dets Dyd og Façon, og om de Historier,
 der paa vare udgravne, og den første var
 om en Mand, en Hest og en Hiort.

Nu horer udaf mig om Speylers gode Dyder,
 Og af det Speyle-Glas, som rigtig saadan lyder:
 Det

Det Glas var en Berill heel meget skion og klar,
 Alt man og kunde see i denne aabenbar,
 Alt over tvende Miil, hvad der sig monne hende,
 Man baade Nat og Dag heel rigtig kunde fiende,
 Hvis nogen var besfadt med blodig Lunge-Slag
 Og andet Arve-Meen paa For saavel som Bag,
 Og om i Dynnene et skemmet Meen sig tede,
 Da strax man hannem da til Speylet vilde lede
 Og hand besaae sig der, hand blev da straxen reen,
 Det være hvad det var for Bræk og Dye-Meen.
 Na, haa, forundres ey, at jeg mig saadan giver,
 Den Skat der gif mig fra, det mig om Hiertet knider,
 Den Speyle-Kamme, som det samme Glas i stod,
 Den var af Sithim Træ, en dyrebare Rod,
 Den var saa net og smuk, saa meget deylig rundet,
 En angeneme Lugt hos Træet man har fundet,
 Det ey besfadet blev af nogen Orme-Tand,
 Thi agtes det og stort af mig og alle Mand,
 I Jorden kunde det ey raadne udaf Velde,
 Meer kostelig det var end Guld, jeg og maae mælde,
 Hvad Træ det lignede, det Ebentræ saae ligt,
 Saa paa min Ære jeg nu siger eder sligt,
 Af dette Ebentræ var giort med største Glide
 En Træ-Hest vældig stor udi Crompardi Tide,
 Den samme Kongens var, som man og kunde med
 Udi en stakket Stund bortkomme langt afsted,
 Vel hundred' Miil og meer, som stive var' og stærke,
 Alt paa een Times Tiid, om I det vilde merke,
 Hvis jeg opregne skal det underlige Epil,
 Da maa jeg have her god Tiid og Stund dertil,
 Det baade vidt og bredt jeg grulig vilde strække,
 Slet ingen haver seet en Hest saa langt at trække.
 Den rare Kamme, som saa net om Glasset stod,
 Var endeligen bred halvanden fulde Fod,

Dg. uden til omkring sig herligen tildrager

Historier, man seer af underlige Sager,

Dg under hver en Act stod skrevet pur og klar,

Hvad Sted at den var skeet, og hvad den Handel var.

Den første var en Hest, heel snar i sine Gange,

Gesvindig, rass og nidst, grum, modig, intet bange, (u)

Hand var begierende, hand maatte fri og frit

En Hiort nu løbe op i Marken i et Rit.

Den samme Hest gif hen til eenlig Hyrde-Slave:

Sid op paa mig og riid, hand sagde, jeg vil lave,

At, hvis du giøre vil, hvad jeg nu beder dig;

En skionne Krong-Hiort du fange skal med mig,

Deraf du storlig kand Profit og Baade fange,

Hans Riid og trække Huud du herlig ud kand prange,

Sid op, min fiere Mand, nu strax vi vil afsted.

Ja vel, var Mandens Ord, nu fort, jeg rider med.

De rede da afsted saa fast og heel gesvinde,

At det i Marken peeb, og just i samme Stinde

De fik en skionne Hiort paa Marken udi Sigt,

Com rendte Spring i Spring, strog af, og det var digt,

De fulgte flink hans Spor, og hastede saa saare,

De rede dngrig bag, og Hiorten rendte fore,

Saa blev da Hesten træt, og bad den samme Mand,

Hand skuide træde af paa Markens muldred Sand,

At hand en liden Stund sig maatte noget hvile,

O! ney, var Mandens Ord, nu er det Tiid at ile,

Det er nu saadan fat, du løbe maa gesvind,

Hvis en, da klemmer jeg med Sporene dit Skind,

Du haver selver voldt, at denne Sag blev fremmet. (x)

Saa blev den samme Hest med Magten spag og temmet.

Saa

(u) Naar Nidstthed raader for en Mand Ved Bredens Allianke,

Da steer det udi alle Land, Hand tabe maa sin Standse.

(x) Hvis Hierte udi Nidstthed staaer, Og vil mod Sandhed vrante,

En Dievels Titel, see, hand faaer, Og regnes for en Gante.

Saa lønner man sig selv, saa kommer man afsted,
Naar kun man stiler paa eens Skade og Fortred.

I dette Capitel merktvænde Lærdomme.

Det første: Naar Ræven er undt og tilladt, at hand
maa tale; thi forfølger hand sin begyndte Vogn
ydermere, og siger: saasom det dyrebare Spejl,
og hvoraf eet var gjort, og hvad som var malet paa det,
hand lader sig ikke merke, at hand dette haver digtet
eller optænkt; thi hand veed fuld vel, naar man taler
om noget, som kand føre Gavn i Gaarde, at man med
sligt kand forføre og forlede Herrer og Fruer, Konger
og Fyrster, og dersom det end var Vogn altsammen (som
dette her er) da bliver det dog holdet for Sandhed, og
troet. Thi Fyrster og Herrer ere tit og ofte forførte af
falske Tilbringere for deres Nyttens og Profits Skyld, saa
at de havde begyndt Riibmandskab, ladet bygge store
Skibe, bringet Ol, at selge deres egne Underjaatter,
eller at forføre udi andre fremmede Lande, og andre slige
egennyttige Handler for deres Baades og Gierigheds
Skyld. Men endeligen have de havt saare ringe Fordeel
af slig deres Gierigheds Handel, ja fast større Skade
end Gavn. Exempel herom have vi vel seet i vor Tiid,
thi disse Anbringere agte og noget i deres Pung, om
der er Fordeel hos.

For det andet skal og grandgiveligen merkes denne
Fabel, som Ræven her opregner om Hesten, Mans
den og Hiorten, og dette stod malet paa Spenlet, og
heraf skal endeligen læres, at hver skal se og se Had
og Avind. Thi hvosomhelst af Had og Avind stunder
og staaer efter den andens Skade og Fordervelse (som
Hesten her gjør) den gjør sig selv Skade; thi hans egen
Fordervelse og Fald er haardt hos hannem, saa maatte

og Hesten her for sin egen Midstheds skyld tiene en anden mod sin Billie.

Men dette er det beste at sige, et nagsaaret Men-
nisse haver selv først Skade af sin Midsthed; thi den
Frænker den fast mere, som regierer over den, end den,
der bliver agtet: den lader hannem ikke rolig sove, æde,
drikke, gaae eller staae: den borttager eens naturlige
Lyd og Farve, og formindsker Legemets Styrke; som
Salomon siger: En Daare, som er midst, slaaer
sine Hænder sammen, gaaer orkesløs, er slem og
lad: hand understaaer sig ingen Skikkelighed, men
alleneeste hader den, som stikket er, og noget Got
veed, og gjør sig dog hermed selv den største Skade:
hand opæder og piner sig selv med sliq Midst-
hed og Vrede. Derfor have de Bise lært, at, naar
nogen vilde herligen hevne sig over sin Uven, da skulde
hand retviseligen og ærligen stikke sig; thi ved sliq bliver
hans Uven end vredere og hadskere: og, naar hand saa
er bleven vred og hadsk, da haver hand Helvede og Pine
nok hos sig selv: og ingen større Pine kand hannem til-
foyes, end at du lever retfærdeligen, og holder dig til-
borligen.

Had, Midsthed og Vrede er dødelig Saar,
Som aldrig kand læges til Grunde,
Den haver sliq Bærelse, syngeste Kaar,
At naar den til noget vil stunde,

Da Koe den en haver en Dag eller Nat,
Kor den kand sit Anslag forjremme,
Ja Soon eller Glæde den ianger en sat,
At den kand sin Pine forglemme.

Den blegner derfor i Runder og Mund,
Dens Døne som rødeste Luc,
Er aulten og slunken som maverste Hund,
Den rigtig en noget tør stue.

Det saaes paa Saulo, den Avindsfuld Mand,
 Der David hand maatte undvige;
 De Brødre for Joseph i fremmede Land
 Henstulede alle tillige!

En Avind vil smile, for Huset saer Brand,
 For Kiendernes Skibe slaes neder.
 Hvor Avind og Brede i Gietken har Stand,
 Sig selver og andre hand æder.

Det 9. Capitel.

Ræven taler om et Åsen og Hund, som
 og stode paa Speylet, og lyver med Magt.

Saa denne Tiid og Grund jeg eder og vil sige:
 Paa Speylet stod en Hund og Åsen her tillige,
 En riig og vældig Mand de tierte begge to,
 Den samme Hund hand var belevn, mild
 og tre,

Thi fik hand meget Got, stor Yndest, Gunst og Naade,
 Hand sad for Herrens Bord allene selv at raade,
 Den Herre gav ham Flest, den Herre gav ham Riid,
 Den Herre tog ham tit i Barmen og paa Skiod.
 Da logrede den Hund med Hoved, Fod og Hale,
 Sin Herre slikkede om Munden, Skieg og Hage,
 Alt dette Afnet saae, som Boldevin blev kaldt,
 Det hannem i hans Sind ey saare vel befaldt.
 Hand sagde mangen gang saa til sig selv allene:
 Hvad mon min Principal med dette Herrens mene,
 At hand den slemme Hund, den Canis, er saa god,
 Der saadan slikker ham paa Haanden og paa Fod?
 Og jeg, jeg arme Beest, jeg arme usle Daare,
 Mig trænger hand saa stærk med Cæfke-Læs saa saare,
 Min Herre skulle ey i tvende fulde Aar
 Forrette saadant Siæb, som Boldevin i Gaar, (y)
 Med slige Hunde ti, ja vare de end tve,
 Jeg siger eder sandt, jeg her vil intet lyve,
 Det Beste æder hand, mig giver de kun Straae,
 Jeg andet haver ey at hvile Kroppen paa,
 End Jorden, det er haardt, ja tit de Stene haarde,
 Og naar de tage bort med mig af Bye og Gaarde,
 See, da bespottes jeg fast udaf alle Mand,
 Jeg dette sandelig ey længer lide kand.
 Jeg vil min Herres Gunst og Venskab ogsaa have,
 Jeg ikke længer vil nu saadan gaae og trave.
 Just i det samme kom den samme Gaardens Bert,
 Det Afsen løfte op sit Hoved, Fod og Stert,

Hand

(y) Hvo der roser Enegle-Spring,
 Enegle-Trav og Enegle-Gange, Og et Afsens brunle Gange,
 Naar hand skryder jælt omkring,
 See, de samme aldrig saae
 Leoparderen at springe, Aldrig de at høre finge
 Rattergalen Tagter slaar.

Hand sprang paa Herren op, og Godhed vilde nyde, (z)
 Hand tudede og skreeg, begyndte heent at skreue,
 Hand slikkede sin Bert om sin den bløde Mund,
 Som hand før Stregen' saae udaf den lille Hund,
 Hand slikkede saa haardt ned sin den brede Bule,
 Og støtte Herren i sin Pande Hul og Hule,
 Da raabte Herren strax, af Fare og af Nød,
 Na, tar det Nsen bort, og slaaer ham gandske død:
 De Svenne sloge ham med Knippel, Steen og Progle,
 Ham drev i Stalden ind, og bandt ham udi Togle.
 Saa blev det Nsen dog et Nsen nu, som før.
 Man finder mangen Gief, som saadant ogsaa gior,
 Der under andre ey det Gode, som de nyde,
 Skiont de det ringeste deraf kand ey forbyde,
 Og faaer end sliq end Nar Befalningen i Bold,
 Det faaer da vist med ham et skident Held og Hold,
 Hans Order og Befal saa net vil hannem falde,
 Som Koen med en Ekee, naar hun vil sove Balde,
 Og som en skiden See, der Krands og Krone bær, (a)
 Hvem kand fordrage da sliq Nsens Herre: Fær?
 Straae, Tidse, Græs og Jør bør dennem at fortære,
 Vil de da have meer, en Knippel maae det være,
 De blive dog tilsidst ved deres første Tugt,
 Om man dem nogen Tiid gior Stads og Ære smukt.
 Hvor sliqe Nsne faae det største Regimente,
 Der kand et fattigt Folk det Gode ey forvente;
 Thi egen Lykke de kun soae allerførst,
 De agte ikke stort om andres Nød og Torst.

Dog

- (z) Hvor Nsenet det faaer en Embeds-Krone paa,
 Der vil det samme Land i Spot og Skade staa.
 (a) Et uforstandigt Raad har Visdom slet hendrevet,
 Og har en Ung iagen i Regimentet bragt,
 Thi bliver der nu een i Spillet hønt ophævet,
 Et Nsen vist det er, de selv har Kronen raft.

Dog er det nu som før den aller største Kære,
 Alt lige Vil, desvær! her allesteds regiere,
 Vil have Herredom, Befaling, Magt og Gunst,
 Stærkt raader deres Guld, og intet deres Kunst.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

Det første: I dette Capitel opregner ydermere Ræ-
 ven den anden Fabel, som stod paa hans op-
 tænkte Spensl, som var om Afsenet, hvilket mis-
 undte Hunden sin Lykke og Belsærd, og vilde giøre
 hannem det efter, hvilket hannem ikke var befalet, eller
 var stikket til at giøre. Af hvilket skal læres, at ingen
 bør at randsage efter hans Husbondes hemmelige Han-
 del, eller hvad hand haver for Hænder, uden Husbons-
 den vil af sig lade hannem sligt forstaae og aabenbare;
 thi hvilken, som vil vide eller randsage efter det, hans
 nem ikke bør at vide, hannem seer, ligesom Afsen tit
 seer, naar den vil giøre efter det den seer, saa at den
 faae store Hug, og bliver fængslet derover, og som Afs-
 net hendie, der vilde springe i Herrens Skiod, som den
 lille Hund, og blev saare iide slagen.

Kenner siger:

Gierne bærer Oren ikke Egen Byrde, eget Jaa,
 Ofte det sig dog vil stikke, Det hand hader, bær hand dog.
 Den der hader og fortryder Det hand aldrig endre kand,
 Krud og Blæde aldrig nyder I sin kummerlige Stand.
 Derimod maae den forblive En lytselig, rolig Mand,
 Som kand Sorgen selv fordrive, Som sin Nød formindste kand,
 Den hand alle sine Dage Ingen Tiid undvige maae.
 Elig en Fæt maae Afsnet drage, Som ham ofte hænges paa.

For det andet skal her merkes det Mikkel siger,
 at dersom de Grove, Plumpe, Uforstandige og Uhovs-
 lede faae Regimente, der bær Afsenet Kronen. Ders-
 fore var det langt bedre og nytteligere for et Land og for
 en

en Stad, at de Vise, Forstandige, Belforsøgte og Forsfarne tilstedes, og de fik Regimentet, og lade de grove og uforstandige Asne bære Sætkene og være under Lidselser. Og hvor der anderledes tilgaaer, der bliver ikke gierne et got, bestandigt eller langvarigt Regimente. Erasmus Alberus siger:

At Asne have her saa meget at regiere,
 See, dette moune her den største Marsag være:
 Den Lykke den er stor, og Kunsten den er ringe,
 Dog Lykken ene en Land sligt tilveie bringe,
 Men Brede, Had og Miid, hojmodig Sind og Tanke,
 Det gior, at Asnet saa mægtig moune spanke,
 Uroe, behændig List og uretsfærdig Baade,
 En Diable-Gierighed at finde paa og raade,
 De hielpe hannem flur, de rigtig hannem lære,
 At Løven ikke skal en sikker Konge være.

Saa Jorden nogen From en nogen Tiid Land have
 Af slige Asne, hand jo bliver sat af Lave.

De Asne giøre endnu daglig Dag, desværre!

At ingen fromme Mænd for deennem maae regiere,

Og findes nogen from og vittig frem for andre,

Hand maae da see sig om, og bort af Landet vandre.

For det tredie siger Nittel her endeligen, at, naar Asne (det ere de Grove, Uforstandige, som sig lade tykke at være vise og forstandige) naar saadanne komme til Regimente, Befaling og Herredom, da faaer man at see, hvad i dem er, og deres Embede, som de annammet have, giver og sligt ydermere tilkiende (b). Sebastianus Franke siger: At, er en Ulv i en Hule, en Løve og en Bistrn i en Lænke, en Hest i en Madstald, da ere disse fangne som Saar, og almindeligen taalmodige, men naar de komme paa fri Fodder, da faaer man vel at see, hvordanne de ere. I lige Maade gaae mange Mennsker under dette tienstourne Nag og Dyrighed

ipa:

(b) At hvad en Mand har lært og fand Og deraf ind vil hente,
 Man paa hans Handel seer paa Stand, Og paa hans Regimente.

spage og ydmyge, synes fromme og venlige, have Retviished fier, tale meget om Guds Ord, vilde gierne, at alting skulde gaae vel til, saa at de synes at være skikkede til Befaling og Regimente, men naar de komme til Herredom og Befaling, og det tienstvorne Aag, som de have været under, bliver dem affpendt, og komme af Madstalden paa fri Fodder, da befinder det sig vel, hvad det er for Folk, og da omvendes alle Tarme og Indvolder i deres Liv.

Saa skeer det og almindeligen, naar de store Pukhanse og Næsevise (hvilke ingen kand domme, sige, tale eller giere noget til Naade) blive tagne til nogen Befaling og Regimente, da haver man strax stillet dem, og ere siden verre og slemmere end de andre. Der giver Embedet og Befalingen strax Manden tilkiende, hvad Grund i hannem er eller haver været tilforn. Og hers om ere nogle besynderlige Sprog: En ydmyg Munk bliver en hosmodig Abbed, og ingen Nage-Kniv rager skarpere eller slettere, end en Tryglere, naar hand bliver en Herre. Du finder en heller hosmodigere Dyr, end en Tieneste-Pige, naar hun bliver Hustru i Huset. Nero var en from Hyklere, for hand fik Befaling, men der hand blev Keyser, da fik man at see, hvad hand var for en Mand. I saadan Naade ville endnu mange, som ere i Befaling, blive anseete for trofaste Fogeder og Befalings-Mænd, i det at de kunde trænge, skatte, plage og forurette de Fattige, og dermed fore deres Herres stor Riigom i Hænde: og at de længe maae beholde samme Fogderie og Befaling, og høre plat intet af den svare Torden, hvilken de dog engang af den gode Gud vor fiere himmelske Fader skulle faae at høre, naar hand siger: Givt Regnskab af dit Fogderie. Summa: Ingen kand retteliæen kiende en Mand, for hand faaer nogen Befaling i Hænde.

Det

Det 10. Capitel.

Her opregner Ræven den tredie Histo-
rie, som stod paa Spejlet, som var om hans
Fader, den gamle Ræv, og om den
vilde Kat.

Sin naadigste Monarch, om jeg saa høyt maa
byde,
Da lader Eder en min Tale end fortryde.
Paa Spejle-Kammen stod, og staaer vel
og endnu

Heel skionne Billeder; des kommer jeg ihu
Et artig Eventyr, o! hører, Eders Naade,
Hvordan min Fader og den Hinge, Kat, de baade
Tillsammen ginge ud, med Trofasthed og Gliid
De sammensore sig tilhobe samme Tiid,

Og

Ar,

At, hvad de finge fat, de rigtig dele vilde,
 Foruden nogen Sviig, det aldrig var saa silde,
 Om nogen vilde dem forjage, fange, slaae,
 Da skulde de saa haardt alt med hverandre staae.
 En grøn og denlig Lund de begge giennemginge,
 Hvad skeer? de Jægere mod dennem monne svinge,
 De havde Hunde nok heel raske, intet skye,
 Der Katten dette saae, begyndte hand at knye,
 Hand sagde: gode Raad de nu vil blive dyre,
 Min Fader sagde da: hvad, lader eder styre,
 En Sæk af gode Raad heel gandske proppet fuld
 Jeg ene veed, vi maae hverandre være huld,
 Vi maae hinanden nu staae bi i Nød og Fare,
 Saa skal vi sikkert nok for dennem os bevare.
 Ney, sagde Katten da, jeg veed kun enkelt Raad,
 Det kommer jeg ihu mod denne onde Daad,
 See, dette ene Raad er dette, jeg vil mene; (c)
 Og dermed sprang hand op paa Boge-Øvst og Greene,
 Hand krattede sig frem til samme Boge-Top,
 Min Fader vilde hand forraade paa sin Krop;
 Thi hand lod hannem staae paa Marken selv allene,
 Der Jagten den gif an, hand raabte af de Grene,
 Og sagde da til Spot: o! Nikkel, om I gid,
 Da skynder eder snart at tage Sækken hid,
 O! loser Sækken op, det eder nu kand baade,
 I kommer ellers snart i Corrig, Bee og Baade,
 Det Jæger-Horen gif, og Myrderne gav Hals,
 Min Fader hand lob fast, hans Belle var til Hals,
Hand

(c) Skönt at nogen veed tilfulde Som at Katten denne Ginde
 Mange Kunstler, som hand skulde, Giorde, da den Jaag var inde,
 Vel hand dog maa see sig for, Hans det ene Raad var vist,
 Enten det er Mand og Qvinde, Rævens Raad og store Tale
 At hand dennem ret kand finde, Nær forvoldte, at sin Hale
 Naar at Nøden den er stor, Hand derover havde mist.

Hand løb saa gandske fast, begyndte høyt at tude,
 At Eveden den sprang ud af Glaben og hans Snude,
 Hand løb saa saare ræd, saa Kumpen paa ham smeed,
 Det gjorde hannem let, der hand sig saa besteed,
 Hand slap da bort sin Bey med Nød og Livets Fare
 For Hundene, som tog paa hannem heftig vare.

Her Kongen høre maa, hvem der forraadde ham,
 Og kom ham udi slig en Baade, Nød og Skam,
 Det gjorde Hinzze, Kat, den Kat, som hand saa troede,
 Thi hand saa svigelig i Marken hos ham boede,
 Min Fader vidste dog et Hul saa dybt og stort,
 Som hand for slig en Key sig havde selver giort,
 Der krob hand straxen ind, det snarest hand kunde,
 Og blev saa gandske frie for disse Jæger-Hunde.

See, slige falske Folk der findes daglig af,
 Som veed i Trækterne at svinge sig saa bras,
 Som bruge Sviig og List, det trædskeste de kunde,
 At tit en fattig Mand forraades mangelunde.

Saa gjorde Katten her, den lede Hinzze, Kat,
 Jeg elsker hannem ey, naar jeg saaer hannem fat,
 Det er ham dog forladt, dog ikke hvert et Stykke,
 Endskiont hand holder det for en pudserlig Nykke.

See, dette Eventyr, jeg svær hos Eders Bord,
 Det stod paa dette Speyl alt lige-Ord fra Ord.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

Først: Denne Fabel, som Mikkel her bruger til
 sin Sag, beskriver Esopus, saa lydende: Kæ-
 ven roste sig enzang at vide en heel Sæk fuld af
 Kunster, og Katten sagde sig ikke at kunde mere end
 een eneste Kunst, og Katten med sin ene Kunst blev
 frelst, men Kæven med sine mange Kunster blev hidset
 og skændt; hvorudaf skal læres, at een vis Kunst eller eet
 got Raad er bedre, end mange unyttige Anslag og falske

Svenker, thi Kæven bliver tit og ofte, i hvor trædse hand er, greben og dræbt.

For det andet bliver her lært, at hver skal vogte og vare sig for sin farlige Uven, og hannem aldrig ret grundeligen troe, og enddog at saadan een haver tilgivet samme Uvenskab, da glemmer hand det dog ikke, men tænker stedse ved sig, hvorledes hand sig tilbørligen over hannem kunde hevne; som Kæven her siger, at hand haver hannem det forladt, men ikke altsammen (d). De gamle Bise lære, naar dig noget hender eller vederfares af din Uven, som dig for mægtig er, og den du ingen Modstand kand giøre, da er det bedre, at du undviger hannem, end at du med et stolt Sind vil figte mod hannem. Thi Fiendskab lignes ved en Bylde ned paa ens Fodblad, jo mere man træder paa Foden, jo mere og større Bee haver hand, eller et sygt Dyr, jo mere man rører det, jo verre bliver det; ligesaa er det og med den, som hader sin Uven, jo nærmere hand kommer hannem, jo mere bedroves hans Hierte.

For det tredie: I det at i dette Capitel kommes ihu Jægere og Beyde-Mænd, da gøres og behov at rore her noget om deres Handel. Thi mange foragte alting for sliq Bellysts skyld, forspilde dermed den ædle Tiid, og agte ingen større Tids-Fordriv at være, end naar de monne høre Hornet blæse, og at Hundene skraale og raabe. Og jeg troer, at, naar de lugte samme deres Hunde-Skarn, da agte de samme Lugt lige ved Caneel eller saare lidet ringere: men det Dyr, de have bet, maa alleneste Adelen, eller den ypperste i Hoben afkrengte, staae barhoved, ja paa Knæene, og med en besynderlig Kniv dertil sluffet, alle Ledemod mest sterligen adskille og sønderhugge: alle andre, som staae
der

(d) Fra din forligte Uven du Dig hastig jnoc og vende,
Og hannem aldrig mere nu Ret grundig troe og fiende.

der omkring, tie stille, forundre sig af sli­
 g Sag; og hvilken der er saa lyksalig, at hand känd
 faae eet Stykke af et Dyr, hand mener sig strax deraf
 at være i nogle Maade bedre, end hand var før. De
 rette dog med sli­
 g deres daglige Jagt intet besynderligt
 ud andet, end de forøde og forderve mangen fattig Mand's
 Sæd og Egn, og de forvandle sig selv saa got som til
 uskiellige Creature, og mene dog, at de føre og have et
 Kænseligt Levnet. Doctor Sebastianus Brandt siger:

Daarlig Laasse, Gick til Grunde Den hand bliver nu, som før,
 Som paa Skiotte, Jagt og Hunde Alt for stor Bekostning gjør,
 Selv hand styrter sig i Fare, Tiden den unyttig gaaer,
 Hvis hand ikke lader fare, Da hans Ungdom Skade faaer.
 Høge, Hunde og har søget, De har skadt en fattig Mand,
 Gaaue lidet, koste meget, Jeg af andre spørge känd.
 Kommer man af Slumpe-Lytte Hoppendes paa noget Wildt,
 At man känd en Hare trykke, Faae en Fugl, da vel bestilt.
 Om man rigtig regne skulde Saadan lumpen Skyde-Færd,
 Vist den kostede tilfulde To gang meer, send den var værd.

Det II. Capitel.

Ræven lyver endnu, og taler om en anden Historie, som stod paa samme Speyl, som var om Eranen og Ulven.

Dud stod paa Speylet og en anden arrig Tale
Om Ulven, Isgrim, den lede Slæbe-Hale,
Thi hand for meget Got end aldrig siige Tak,
Men giver Svalder nok, ja store Ord og Snak,
Hvem kun med saadan Snak vil lade sig benoye,
En Heed hand oversprang med sin den blakked Trone,
Der fandt hand strax en Hest, som ded og raadden laae,
Dg den begyndte hand heel haardt at gnave paa,
Hand saare sulken var, og hastig i sig slugte
Et Stykke Horse-Stierr, der ham i Halsen knugte,
Der vilde ikke ned, sad fast udi hansslug,
Thi klagde hand sig fast i baade Hals og Bug,
Hand

Hand Læger sendte Bud, og venlig lod dem sige,
 At ved hvis Hielp og Raad det Meen det vilde vige,
 Paa hannem vilde hand spendere Sølv og Guld,
 Thi hand var gandske svag, heel syg og forrigfuld.
 Derpaa kom Tranen frem, heel lærd hand var tilviffe,
 Bar lange Purpur-Dragt, rød Hue paa sin Tisse,
 Heel kneysende og strunk hans Lader hannem faldt,
 Hr. Doctor kaldtes hand, hand og blev Junker kaldt.
 Til hannem Ulven tael med god og venlig Mine:
 At jeg kand blive frie i Mund og Hals for Pine,
 Da gjør dit Beste til, drag ud det hvasse Been,
 At jeg nu ikke faaer paa Ord og Tale Meen.
 Jeg da vil give dig stor Skienk og herlig Gave,
 Saa meget som du her til Lon af mig vil have.
 Hr. Doctor Lytke hand nu troede denne Snak,
 Derpaa hand Hovedet i Ulvens Strube stak,
 Hand med sit lange Neb heel haardt i Halsen ragte,
 Og drog da ud det Been, som udi Halsen plagte,
 Den Ulv hand raabte høyt, og gav sig saare stærk:
 Eja, din Haand er haard, i hvad er det for Bærk,
 Du gjør mig Bee og Bærk, det bliver mig et Minde,
 Jeg dog forlader dig nu dette denne Sinde,
 Men hvis en anden Mand hand gjorde saa ved mig,
 Jeg vilde uden Tvivl det hevne haardelig.
 Nu vel, var Tranens Ord, det borte er, som Enuger,
 Det nytter ikke stort, du Munden mere bruger,
 Giv mig min tiende Lon, og lad mig fra dig gaae.
 Hor, denne Doctor-Gief, den Ulv hand sagde saa:
 Hand seer, at jeg er syg og skrobelig af Pine,
 Hand vil dog have nu sin Lon og Penge mine,
 See, den Belgierning hand saa hastig haver glemt,
 At, da hand nu min Hals med Nebet havde klemt,
 Da lod jeg hannem her sit Hoved karst uddrage
 Udaf min Hals og Mund foruden Meen og Plage,

Jeg mener dog forvist, om nogen Penge faaer,
 Da mig det fa'lder til, i hvorum alting gaaer.
 Saa lonner mangen Skalk endnu saa gode Svenne, (e)
 Som hannem uden Sviig med Hjelpen troelig tienne.
 See, den Historie og andre skionne Ting
 Saa sinukt om Speylet stod alt rundt og trindt omkring
 Heel saare kostelig udgravet og beskrevet
 Med hon forghldte Ord heel net om Speylet drevet,
 Jeg mig for ringe holdt, ja heel uvaerdelig
 At holde saadant Gods og dyre Ting hos mig;
 Thi sendte jeg dem hen med allerstorste Ære,
 At de til Dronningen og Kongen skulde være.
 O! hvilken Graad og Striig de Smaae af dette fik,
 At dette rare Speyl saaledes fra dem gif,
 Bedrovede de gif, og veenede sig saare,
 Da jeg det fiere Speyl lod bæere uden fore,
 De plenede for det at dandse Spring i Spring,
 Nu op, nu stundum ned de sprunge tit omkring,
 Paa vanlig Borne-Viis de speylte sig og grinte,
 Naar de nu til og fra for Speylet ofte trinte,
 Naar de sin Snude og de Dyne kunde see
 I samme Speyle-Glas, de høylig moune lee. (f)

Jeg

(e) Hvo meget agtes vil, og tienes vil saa saare,
 Og ikke Tienerne vil laune vel derfor,

Jeg hannam derfor ey kand from og dydig see,
 Thi Got hand ey for Got af Hjertet ret vil see,
 Hand og maa holdes for en plump og but en Dre,
 Som for det Gode ey vil lade Taffen være,
 Hand er som Arvuden fuld af Dynd foruden Vand,
 Der ey med beste Tak paa Belagort skionne kand.

(f) Saa skion slet ingen er alt paa min Troe og Love,
 Naar Døden legger ham paa Steden ned at sove,
 Hans Benner, hvor de er' og hvor de helst kand være,
 De alle lade ham jo strax af Beyen bæere;
 Hvor tier hand dennem var, der hand var her i Live,
 I Graven maae hand dog tilsidst allene blive.

Jeg tænkte mindst derpaa, jeg dette skulde friste,
 Og at den fromme Mand saa skulde Livet miste,
 Jeg troede hannem vel, og Bellin ligesaa,
 Thi gav jeg dennem Lov med disse Ting at gaae.
 De allerypperste blant Bennerne de vare,
 Det er nu nap og Knap, jeg mig for Graad fand bare,
 Jeg raaber dog med Suf paa denne Mordere.
 Ja, ja, jeg vil mig dog end videre bese.
 Jeg nok skal spørge op, hvor dette alt er blevet,
 Hvor de Klenodier med Spenlet hen er drevet,
 Hvem dette stiaalet har, og hvor det hen er lagt,
 Thi Mord og Mandedrab en gierne bliver tagt.
 Det vel fand hende sig, at de, som staae herinde,
 Ja de, som ude gaae, de veed det Loy at finde,
 Og veed de dette først, de veed og paa min Sand,
 Hvor Lampe hand blev død, den gode fromme Mand.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

Det første: I dette Capitel opregner Kæven en anden Fabel, som er om Ulven og Trauen, som og var udgraven paa samme Spent; af hvilket skal læres, at det er alt til forgieves, hvadsomheldst man gjør den Utaknemmelige til Gode, Billie eller Tieneste: og lade sig slige Skalkvorne og onde Mennsker tække at gjøre en stor Taknemmelighed, naar de samme Belgierninger, som dem ere giorte, med Ondskab ikke betale eller forgielde.

Gamle Historier bære aabenbare Vidnesbyrd herom, at det haver altid saa været, at det Gode, som gøres andre til Billie og Tieneste, almindeligen lønnes med Utaknemmelighed og Ont; thi Noas af Glois haver dræbt Kongen af Corinthen med tre hundrede Riddere, og hans Dronning og Døtre haver hand fordrevet og gjort landflygtige, hvilken Konge hannem havde af

et Barn opfødt, tugtet og lærdt. Jugurtha blev opfødt og vel holden af Kongen i Numidien, dog, straf Kongen var død, da dræbte hand og ihjelslog Kongens tvende Sønner, og gjorde sig saa selv til Kønge.

Summa: Findes nogen, som vil være from og andre til Tieneste, hand maae vel være vis, og tør en heller anden Tak forvente sig, end Utafnemmelighed: og naar hand sligt veed tilforn, da tør hand desmindre græmme sig, naar hannem sligt vederfares. Vi læse om en Philosophus, som hedde Simonides, hand havde tvende Kister, udaf den ene gav hand alle Mennisker, hvad dem gjordes behov, og i den anden lagde hand igien, hvad hannem blev givet, men den samme blev stedse tom; hand fik intet i den, derfor sagde hand, at ingen skulde gjøre den anden noget tilgode, thi man fik intet igien uden Utaf og Utafnemmelighed.

For det andet bliver her og ydermere straffet de Gierige og Surfittige, som ikke gierne ville udgive og betale fortient Løn, som denne onde og surfittige Ulf, ikke heller vil give og betale Doctor Lykke sin fortiente Løn, men hand vil end have Tak tilmed, at hand ikke beed hans Hoved af, den Tiid hand havde det i sin Mund. Heraf skulle vi lære, at vi vore Tieneste-Tiinde og andre, som tiene for Dagløn, ikke skulle forholde deres fortiente Løn; thi Gud siger: Du skalt ikke negte din fattige og nødtørstige Broder sin fortiente Løn, eller den fattige Udlænding, som boer inden dine Porte, men giv hannem hvad hand haver fortient paa den samme Dag, før Solen gaaer ned; thi hand er arm og haver intet andet at holde sig med, saa at hand ikke raaber og skriger mod dig til Herren, og det bliver dig da regnet til Synd, 3 Mos. Bog 19. og 5 Mos. Bog 24. Alle som handle
og

og omgaaes med slige Stykker, de ere løbsagtiæ og svigefulde, og ere langt fra Guds-Frygt og Rædsel.

Før det tredie: I det at i denne Bog tit bliver handlet og talt om Døden, saa gøres, og behøv, at her noget grundeligen og merkeligen tales om. Døden er Guds Forsyn og Skik, saa at hvert Menneske er foreset og skicket sin Tine, naar hand skal døe, hvilken Stund eller Tine ikke kand forlænges eller forkortes; thi hvad Gud engang haver besluttet, det maae stedse fast og uryggeligen holdes, men Fornuften og Naturen lader sig vel tykke, at have den og den ikke ædet, ikke druffet, eller gjort det og det, hand havde endnu levet mangt et Aar. Men slig Tale og Snak er en Forhaaselse og Guds-Bespottelse; thi Døden vil have en Aarsag. Og Gud haver i slige Maader forsynet hver sin Død saasom hand kommer: der kand ingen staae imod. Skal een stykles, da maae dette være hans Middell, at Dievelen tillegger hannem at giøre Mord, Manddrab eller anden Ugierning. Dievelen er en Mordere, derfor haver hand vel Agt til slige Midler, med hvilke hand kand Menneskene myrde og dræbe, være sig i Band, Jld, paa Steyle eller Galge, ic.

Enhver sin Leve-Tiid af Gud er foresat,
Og hannem gives en en længer Dag og Nat.

Var nogen Urt voxen for Døden, da var den samme vel dyr; thi de Rige skulde allene til den kiøbe, og de Fattige slet intet deraf med sig unde. Da blev der med en Uenighed og Skilsmisse blant Menneskene. Men Gud er en retviis Dommere: hand handler ligesaa ved den ene, som ved den anden, ved den Rige, som ved den Fattige, og hand lader alle Mennesker døe; og ingen Urt lader hand vore, med hvilken Døden kand imodstaes eller endeligen fordrives.

Renner siger:

Den Død den tager en nu hverken Gunst og Gave,
 At den derfor nu skal nogen overtrave,
 Riig, Fattig, Herre, Svend, en ung og gammel Krop,
 De Store med de Smaae, den alle æder op.

Men de Christne have dette bekommet og forhver-
 vet formedelst deres Mestere Christum, at Døden, som
 var Syndens Sold, er nu Syndens Lægedom, og en
 Indgang i Livet; thi igiennem Døden gaae de ind i
 Livet, og blive qvit ved Synden; thi glæde de dem,
 naar de skulle doe, at deres syndige Legeme nu skal af-
 lade at synde.

Fridank siger:

Kunde jeg af nye bekomme En saa hærdet Raaber-Hat,
 Der mig kunde frie og fromme, Naar at Løgnen fik mig fat.
 Kunde jeg udaf de Færme Faae en Skiold heel stærk og fast,
 Som mig kunde vel bestierme Nu for Svalder, nu for Læst,
 See, jeg vilde disse tvende Dørt betale over al,
 Kunde jeg dem kun afhænde, Da paa Tornet giøre Fal.
 Kunde jeg i Taarnet lure Af fra Angest og fra Rød,
 Vilde jeg det lade mere Op med Guldet Lue rød.
 Vilde Huset ikkun være Frie fra Møye og Umaa,
 Skulde det, saa paa min Ære, Aldrig findes uden Tag.
 Havde jeg nu Salve-Krukke For den siinde Alder god,
 Vilde jeg mig nederbukke Ist besimre Haand og Fod.
 Havde jeg og her deslige Et saa skarpt og draget Sværd,
 Der for Døden vilde vige, (g) Det var tusind Daler værd.
 Da for fattig Folkes Brede Arme-Bøsse fast og stærk
 Tjienkydende med Mede, Dette var et artigt Verk.
 See, min beste Ven og Krende Aldrig dette fik mig fra,
 Men det indtil Dødsens Ende Skulde blive hos mig da.

Det

(g) Som du aldrig dødes kunde, Skal du efter Rigdom siunde
 Med dit Arbejd, Kliid og Svæb,
 Dog i Livet skal du vente, Som at Gud dig vilde hente,
 Og i Morgen legge ned.

Det 12. Capitel.

Ræven taler for Kongen om hans Faders Dyd og Begierning, og hvorledes han helbredte Kongens Fader med en Lever af en Ulv, som var syv Aar gammel.

See, mildeste Monarch, see, naadigste Regenter,
 Vel meget kommer frem for Eder, jeg forventer,
 Der Eder ikke alt fand komme udi Hu,
 Jeg ikke veed, om I erindrer dette nu,
 Det hiin, den gamle Ræv, min Fader for betede
 Mod Eders Fader i hans store Sogdoms Hede,
 Den Herre laae til Sengs af Sogdoms nesten død,
 Men see, min Fader strax hialp hannem af sin Rod;
 Dog sigge I, at vi af fulde Hjertens Grunde
 En tiende Eder for med Trostfab nogenlunde,

Jeg

Jeg siger, om jeg kun mig dertil dristede,
 At Eders Fader stort min Fader ærede.
 Hos hannem havde hand en særlig Gunst og Naade,
 Hand vidste, som en Mand, paa Svaghed Bod at raade,
 Paa Legge-Luud, Uriin, hand havde god Forstand,
 Og rigtig donire nok af Patientens Band.
 Af Patientens Band hand rigtig kunde kiende,
 Hvor hver en Sng og Svag hand havde al sin Skende,
 Hand kunde skiere ud, og rigtig snitte fra,
 Soesnidere, maaskee, og Hestegilder, ja
 Derpaa hand havde Greb, en viis og kyndig Mester,
 Der bar for andre Priis, see det allene rester,
 Jeg ey tilfulde veed, om Kongen husker nu,
 Og retteligen sligt kand komme udi Hu;
 Thi hand en ældre var end tre a fire Dage,
 Det skede udi Frost ved Vinter, Enee og Klage,
 At Kongens Fader var en Sygdom kommen paa,
 Man maatte bære ham, hand intet kunde gaae.
 Men alle Medici imellem Rom og dette
 Slet intet kunde, for min Fader kom, udrette,
 De havde een og hver ham overgivet plat;
 Thi kaldede hand paa min Fader samme Nat,
 Og flaaede for ham sin store Nød og Qvide,
 See! Nikkel, sagde hand, see! hvad jeg her maae lide,^(h)
 Jeg har min haarde Dod; min Fader fuld af Graad
 Da sagde: Herre, see! jeg vider Eder Raad.
 Gaaer det paa Livet los, jeg setter mig i Fare,
 Jeg vover Liv og Blod, jeg vil det ikke spare
 For Eders Helbred, see, et Glas tilrede staaer,
 D! kaster Eders Band fra Eder, hver en Taar. Af

(h) Hvo sin Læge vil forsage, Da en sige hannem sandt,
 Og sin Skripte-Præst bedrage Med sin Løgn, hand sacr med Tandt.
 Hvo sin Talsmand falsk beretter, Naar af ham beaieres Raad,
 Selver sig i Skaden setter Med sin egen Drift og Daad.

Af Blandet fiendte hand den Herres haarde Plage,
 Og strax curerte ham derfor i samme Dage;
 Det samme ogsaa stod paa Speylet end saa net,
 Og hvordan Kongen blev helbredet gandske ret.
 O! Konge, sagde saa min Fader, vil I være
 Fra denne Syge qvit, da fand i I en ombære,
 At I jo bruge maae en Lever nu til Baar
 Af beste Ulve-Art, en syv a otte Aar,
 Og ikke ældre; men hvor skulde man den nyde,
 Den er vel ond at faae, dog Kongen har at byde,
 Den skal I spise op, saa bliver I tilpas;
 Heel rødt er Eders Band i mit Urine-Glas;
 Det tegner her til Ont, til Døden dette tegner,
 Saaer I ey den Recept, I vist om Næsen blegner;
 Thi er mit ringe Raad, at det for alle Ting
 Guldbyrdes i en Hast. Den Ulv hand stod paa Spring,
 Hand hørde dette Raad med Bævelse og Harne,
 Den Keynike Recept den vreed udi hans Farme.
 Hr. Ulv, var Kongens Ord, skal jeg nu komme mig
 Paa eders Lever, det gaaer løs fulkommelig.
 Ja, svarte Ulven, og begyndte strax at frytte:
 Jeg er endnu for ung, det Eder ey fand nytte,
 Jeg gaaer nu forsten ind udi mit femte Aar,
 Jo, jo, var Kongens Ord, det an nok rigtig gaaer.
 Her hjælper ingen Snak, ey Ney paa denne Sunde,
 Jeg vil imidlertid paa eders Lever finde.
 Strax lod hand Ulven gaae til Slagterbænken frem,
 Og lod saa i hans Kros omrore med en Klein.
 Den Lever aad hand op, og saa sin Sundhed fremmer,
 Blev straxen farsk og sund i alle sine Lemmer,
 Min Fader takked hand, og gjorde ham Respect,
 Og bod saa i sit Slot hver Herre, Dreng og Knegt,
 De skulde kalde ham Hr. Doctor uden Trette,
 Det ville ellers gaae paa Livet løs for dette.

Alle siden maatte da min Fader staae og gaae
 Hos Eders Fader ved hans høyre Fod og Taae.
 Hand gav ham samme Tiid til stor Respect og Ære
 En Gløhels rød Bonnet, som kostelig mon være,
 Den samme maatte hand og dristig sette paa
 For alle Herrerne, de store med de smaa.
 Saa alle, alle Mand de gjorde hannem Ære,
 Det intet her for mig saa lykkelig vil være,
 Min gamle Faders Raad der tænkes lidet paa,
 Men see, de Gierige, ophøyes høyt at staae.
 Den egen Nytte og Profit man høylig agter, (i)
 Ret Dom og Kerviished fuld lidet man betragter,
 Hvor Herremanden faaer ret Herredom og Magt,
 Den arme fattig Mand da holdes i Foragt.
 Hand tænker ikke paa hvorfra hand monne komme,
 Men eget Navn og Gavn, og Fordeel i sin Lomme
 Der søger hand saa stærk, alt hvor hand ikkun fandt/
 Slig findes mange af hos Herrerne paa Stand. (k)
 Der lade andre fast med Klynken dennem bede,
 Og uden Gaver man dem intet frem kand lede;
 Thi deres Mening er: bær hid, bær fluxen hid,
 Somt nu paa denne Stund, og somt en anden Tiid.
 Det graadig Ulve-Pak er stort og reent af lave,
 Gid de faae Last og Ekam, de gierne vilde have
 De allerbeste Lam, og kunde de kun med
 Et lidet giøre got, de kom det ey afsted;

Som

(i) For egen Nødtighed, for Vensteb og dellige
 Naar Kettens gode Drift saa tit og ofte vige;
 Hvis Egenødtighed regierte ey saa lige,
 Guds Evangelium sit mere da at siige.

(k) Hvor en Herre Kula vil være, Og vil tage selv for sig,
 Det er Plage Alle Dage For de Arme ynkelig.
 Naar i Hannen Støder sammen Gierighed og Uforstand,
 Gierigheder Sig udbreder, Riget har da ey Bestand.

Som denne Isegrim, der vilde en undvære
 Sin liden Lever her, til Sundhed for sin Herre;
 Kæst hellere jeg saae, at hver en Ulve-Tyv,
 Om de end vare flux syv tusinde og syv,
 De alle i'en Rad i Galgen hengte vare,
 For Landets Fader her skuld' lide Nød og Fare,
 Det mindre Skade var for Kongens hele Land;
 Thi de, som ere af vanartig Byrd og Stand,
 Kæst gode fromme Folk de blive en saa sage.
 See, dette skede alt i Kongens spæde Dage,
 Det veed jeg alt for vist, for sandt og sikkert nu,
 At Eders Majestæt det kommer en ihu.
 Men jeg, jeg uden ad veed sligt paa mine Fingre,
 Hvor dette her er fat, og vil i Dret klinge.
 See, denne Action, som Kongen nu har hørt,
 Bar op paa dette Speyl heel kunstelig udført
 Med dyrebare Steen' og beste Guld deslige,
 Min Fader hand forskrev det Speyl fra Frankerige.
 O! kunde dette Speyl opsperges nogensted,
 Jeg vilde sette til mit eget Liv derved.
 Om jeg end Land fra Land paa See og salte Bunde
 Nu skulde fare frem fra Rom til Engels Lande,
 Usparet vilde jeg da fare frem og frem,
 Om jeg kun kunde nu det Speyl hente hiem.

I dette Capitel merk trende Bærdomme.

Det første: Næven berømmer sig i dette Capitel, hvor-
 ledes hans Fader havde været i stor Afhold, Ære og
 Bærdighed hos Kongens Fader, hvilken hand med
 sin Lægedom og Kunst (som en mærkelig forfaren Doctor)
 havde helbredet, for hvilket Kongen hannem saare hønt
 agtede, og befoel, at man skulde kalde hannem en Doctor,
 og begavede hannem rigeligen, &c. Og liæsom Niffels
 Fader var promoveret til en Doctor udi Læge-Kunsten,

saadanne Læger findes endnu mange, og hender sig stundum, at, naar de curere en liden Brost og Skade, da give de sig strax ud for merkelige og berømte Doctores, ja den, i Gaar havde en liden Urte-Kram, er nu i Dag en merkelig Læge, de ogsaa tilforn vare Bartstier-Svenne, ere nu store Doctores, og de, ikke længe siden havde været Apoteker-Svenne og Messe-Præster, ere nu hos Herrer og Fyrster store Doctores og deres Liv-Læger.

Det er, siger Hieronymus, en underlig Ting, at alle almindelige Haandverksmænd, som ere Skomager, Skrædere, Guldsmedde &c. kunde ikke være uden Mestere, og de kunde ikke heller bruge det, de ikke have lært, men allene denne Lægedoms-Kunst, den bruge alle, som ville, foruden Underviisning og Mestere. Somme lære deres Lægedom hos deres Syge: somme lære af Qvindfolk, hvorledes de skulle helbrede Mændene: somme af vantroe Christne og Tater, hvorledes de skulle og maae dræbe de Christne: somme have læst slikt udi Bøger, saa at de med et ubekiendt Recept kunde læge allehaande Sygdomme. Thi kommer det tit, at een, som gandske lidet seer, formedelst slikt Kunst fand giøre dem, som vel see, gandske blinde. Hæc ille.

Saadanne vanvittige og uforfarne Doctores, som saa misbruge denne ædle Kunst, hvilken de ikke forstaae, og berømme sig dog deraf, ja glorere og bramme. Slige søge allene deres egen Nytte, Gavn og Profit, og formedelst saadanne Lægers Dristighed og Uforstand dræbes mange hundrede Mennesker; thi naar de formene at helbrede og fordrive een Syge, da fore de den Syge end flere Sygdomme paa Halsen. Alle Mennesker begiere god og sund Lust, men allene Lægerne ønske usund forgiftig Pestilents-Bær: de vare tilfreds, at alle Mennesker (uden de og deres) vare syge, paa det at de kunde forriene Penge: desligeste kunde og disse Doctores
fode

føde og forlænge allehaande Sygdomme, om den Syge er riig, og de kunde faae flux Penge. Sygdommenes Natur og Aarsag kunde de mesterligen opregne, og med smykkede Ord og Tale love og tilsiige Karsthed og Sundhed, og dette saa alvorlig, at hvo det horer, mener, at de skulle kunde opvække de Døde. Men paa det sidste befinder det sig i Sandhed, at det haver ikke været uden et Haab til Helbreden, efter hvilket Haab snartligen og visseligen følger den uhaabende eller uventende Død. Derfor siige mange, at Rovere, Mordere og andre slige Uchristelige dræbe og myrde Menniskene; men naar de paagribes, da straffes de derfor. Men disse Doctores dræbe og omkomme Menniskene tilbedende og i en herlig Maade, og dem gives end Penge til 2c.

Ehi disse Doctores udi Læge-Kunsten ville helbrede allehaande Sygdomme, og ingen Syge er saa ubekiendt, underlig eller farlig, at de jo understaae sig samme at curere, og forsomme tit hermed deres egen Siels Belfærd; og jo ulærdere, stoltere og dristigere een er i samme Selskab og Sect, jo høyere er hand afholden, ja end hos de store Hanser, som lade dem end fuld vel nykke. Og sandeligen Læge-Kunst, som hun nu bruges af mange, er intet andet, end et ret bedæft og hemmeligt Smiger 2c. Hvo som vil see ret noye til, da skal hand det saa i Sandhed finde. Lægernes og Doctorernes daglige Brug og Anslag er i Dydernes Sukommelses Bog med slige Ord beskrevet:

Hvordan Urinen er, det intet mig antaster,
 Jeg nærer mig udaf min Skrukke og mit Plaster,
 Forskrives en Purgats, min Plov da stille staaer,
 Her maa purgeres digt, i hvor det ellers gaaer.

Item:

En høylytsalig Mand man priser den at være,
 Som Lægedom og Cuur kand meget vel undbære

En Læge, som sin Cuur i Rumpen setter strax,
 Hand regner sig og blant det allerbeste Slags.
 Men see, en Læge, som har længe practiceret,
 Og er i denne Kunst heel rigtig informeret,
 Elig een du søge kand, dog ikke uden Trang,
 Lev varlig, brug Diæt, jeg raader denne gang.

Hos disse Læger og Doctorer måa vel settes de mægtige Astronomie og Astrologie, hvilke alle Tings Væsen, Natur og Begyndelse, som er Solens, Maanens, alle Himlenes og Stjernernes Løb, og hvor stort hvert er, endeligen og til Priske vide. Og enddog at de af disse Ting saare liden forstaae, da ville de dog alting forsøge, og kunde ikke see sig selv eller den Grav, som for dem aaben staaer. Ligesom en Stjerne-Kiger, der stod og gabede op i Himmelen, og talte alle Stjerner, og faldt saa i en Hule, som for hannem var, og blev bespottet af en Kierling, saa at hand vilde vide alt det, som er i Himmelen over hannem, og kunde ikke see den Grav eller Hule, som var nedre paa Jorden ret for hans Fodder. Disse ville og af Himmelens Løb spaae tilkommende Ting, og spørge Stjernerne til Raads, og practicere underlige Ting. Der findes og mange, som troe deres Handel og Tale, som ikke skiere deres Negle, eller føre dem i nye Klæder, en heller vandre eller færdes nogensteds, for de have spurt slige til Raads. Deres Grund og Væsen læser man og i samme Dydernes Luksommelses Bog udi slig Maade:

I giennem denne Kunst da veed jeg vist tilfulde
 Hvers Anslag og Natur, hvers Hændelse og Tugt,
 Og hvordan Lust og Bær sig rigtig stikke skulde,
 Med Underviisninger jeg lærer dig saa smukt.

Item:

Astrologien er vel syndig, god og sand, (1)
 Hvor hende bruger ret med Gris og god Forstand.

(1) Man ikke skal flikke vor Astronomie,
 Saa findes Paa hendes Forstandige Etie.

Al hele Himlens Lob, hver Stierne Grund og Stade,
 Regiering, Lob og Gang paa Himlens Cirkel-Gade
 Os lader denne Kunst, saa vidt tillades maac;
 Thi bør den af enhver tilbørlig Ere jaac.

Item :

Men denne Raboe-Kunst, jeg meen Astrologie,
 Er intet uden Løgn, Phinant og Phantasi,
 Og dermed saa correct den alle Tiug vil sette,
 At alting alle Tiid sig efter den skal rette,
 Men saadan Giefferie, hvor derpaa vender Glib,
 Hans Gierning kiender jeg en gyldig nogen Tiid.

For det andet skal her vel merkes det, som Ræven
 siger: Den Egennytte og Profit man høylig ag-
 ter, ic. Thi alle Stænder og Befalinger i den gandske
 Verden haver Egennytte til deres rette Løsen, men om
 Almuens og menige Mands Beste agtes gandske lidet,
 og af slikt kommer endeligen paa det sidste Had, Uviid,
 Evedragt, Kriig og Oprør. Det Romerske Rige er
 alleneste af Egennytte faldet og fordervet, hvilket var
 kommet saa høyt op, at det ikke mere kunde bære sig
 selv, og i det at de ikke agtede eller skiottede menige Mands
 Nytte og Beste, og den Tiid at Marius oversaldt Me-
 tellum, og Sylla vilde være over Marius, og den
 ene vilde saa den anden fordrive og forderve. Pompe-
 jus vilde ikke taale eller lide Julium, Julius kunde
 en heller taale nogen lige ved sig: da begyndtes Mord,
 Manddrab og anden Ulykke, saa at Rom med deres
 Menigheds Nytte og Beste gik slet under og til intet.

Hedningene have agtet sliig Egennytte saa uærlig,
 at, dersom de endnu vare i Live, skulle de os Christne
 (som vi kalde os) ansee, agte og holde for Hedninge og
 for de, som uærligen handle og leve. Thi Marcus
 Cicero disputerer in Officiis, om noget kænd være nyt-
 teligt, og ikke ærligt, og hand beslutter, at alt det, som

ærligt er, det er og nytteligt, og ingen Ting fandt være nyttelig, uden den er ærlig, og hand giver derom tvende Exemple og Sporsmaale, det første: Om en Kornkjøbere, og det andet om een, som vil selge sit Huus.

Det første: En Kjøbmand fragter og lader et Skib udi Alexandria med Korn, og vil føre det samme til Rhodis, hvor der er dyr Tid, Hunger og stor Brøst paa Korn, og denne Kjøbmand veed nu vel, at der komme flere Skibe og Kjøbmand fra Alexandria til Rhodis med Korn, skal nu samme Kjøbmand sige dem udi Rhodis det samme, eller skal hand selge sit Korn det dyreste hand fandt? Det andet: En Mand selger et Huus, som er visseligen ont, det haver onde Mure, og et ont Fundament eller en anden Brøst, hvilken Brøst dog ingen veed, uden hand alleneste, og samme Brøst er saa usynlig, at Kjøberen fandt den ikke see eller fornemme. Skal nu samme, som vil selge Huset, sige den, som kjøbe vil, Husets Brøst og Bræk eller ey? Sier hand, da faaer hand des flere Penge; siger hand det, da faaer hand des mindre.

Hertil svarer Cicero, at den handler mod Veren, som saadant ikke aabenbarer, thi hand søger alleneste sin egen Nytte og Fordeel og andres Skade. Nu er sliig Nytte mod Veren, som voxer og kommer formiddelst mange Menniskers Skade. Og hvorsomhelst noget bedækker, fortier eller skjuler sig til Gode og andre til Skade, den er ikke ærlig, redelig, retvis eller from, men uærlig, forslagen, tredst, uredelig, egennyttig, fiandsst, og en ond Skalk, saaledes siger Marcus Cicero.

Kenser-Loven ordinerer og setter, at alt Kjøb, Sal, Laan, Borg og Leye skulle uden al Argelst (sine dolo malo) begyndes, holdes og gøres. Og dersom nogen bruger Argelst, og fornyer noget, af hvilket en anden tilføjes nogen Skade, da er hand pligtig at oprette ham
nem

nem det og vederlegge hannem sin Skade, og hand falder i en Straf, som kaldes Reticentie: hvad det er for en Straf, vide de, som have studeret udi Loven; men Uret, desverre! er nu bleven Ret, Udyd regnes for Dyd, og Skam og Laster holdes for Ære og Tugt &c.

Baade Kræmmere og Kiøbmænd ere et svigefuldt, argelistigt og bedrageligt Folk, og jo rigere de ere, jo svigefuldere og mørkere Kramboder og Braaer de have. Og naar de saa med deres smykkede og udpussede Kram og Vare have kommet nogen til at kiøbe med dem, og naar den, som kiøbt haver, seer, at hand er skuffet, og vil da give dem deres Vare igien, da sige de, lys Dag og klare Dnen, det er, at, den Tiid de kiøbte samme Vare, da var det lys Dag, derfor skulle de have ladet Dnene op og seet nøye til; ja vel svaret. Og enddog at sligt er kommet i en almindelig Sædvane, og agtes ikke nu at være uærligt, da er det alligevel Uret, og det, som haver været Uret i tusinde Aar, det er ikke blevet Ret i een Time, og en ond Sædvane gjør ingen Ting god. Det er Argelist og Skufferie, naar du setter Garn eller Stampe for Dyr udi Skovene: alligevel at du ikke driver, jager eller hidser dem derudi, da komme de dog usforvarende i samme Garn eller Stampe; saa er det og Swig og Skufferie, naar nogen setter sine Vare ud, om end ingen kiøber med hannem. Thi dermed giver hand dog Marsag til, at Folkene blive bedragne.

Naar de gamle og forfarne Kiøbmænd faae en ung uforsaren Kiøbmand fat, da sige de: see, her have vi een for Haanden, hand skal give Læres-Penge: og gjøre saa et Forbund imellem sig, at ingen skal selge eller kiøbe med hannem, for hand giver sine Vare, som de ville, og at hand kiøber deres Vare igien saa høyt, som de dem ville selge eller sette: og i slig Maade giver hand

Lære-Penge: og for hand faaer retteligen lært, da er hand halv fordervet og forarmet. Og siden, naar hand haver lært den rette Kunst, da stuffer hand igien med Magt, lyver, sverger og bedrager alle de hannem forekomme af al sin Formue; thi hand vil have fyldest for sine Lære-Penge ic.

Og i sliq Maade er denne onde Bane kommen i en alming Brug, saa at man aabenbare befiender, naar man nogen haver stuffet og bedraget, ja hand roser sig deraf, og sliqt bliver da ikke kaldet Skufferie, men en subtil Handel og Skikkelighed. Og sliq deres utroe Handel bekommer dem dog ikke til Gode paa det sidste, som Dydernes Sukommelses Bog derom giver tilfiende:

Med Logn og falske Eder og med svigefulde Vahre (m)
En lang Tiid haver næret mig, jeg kand mig ikke bære,
Falsk Begt og Maal jeg bruger sliqt, med Alger jeg mig lister,
Derpaa jeg sætter al min Glud, det buger eller brister.
God Mynt jeg sammenstraber mig, og mynstret tit den sammit,
Med andres Guds og Vendinge jeg stedse moune brammit.
Naar jeg da sicker udi Giuld, da borger jeg saa længe,
Indtil jeg spiller Bankerot fra dem, som mig trænge.
Endskiont der findes Brak og Bryst i hele Verdens Wandel,
Saa findes dog den største Lust i Riobmænds Spil og Handel.
Hver Land og Stad, ja hver en Bye de hemmelig bestarte,
Langt mere end de Frommeste kand nogeninde fatte.
Den Tunge er med Honning smurt, hvert Ord saa sødt som Sukker,
De burde straffes vældelig, for de for Krammen luffer.
Den Synd, den Sund, den Kræmmer-Synd, den aldrig for tilgives,
For saadant uretsfærdigt Guds ved Rod tilbage drives.

Krig og Feyde gior stor og ubodelig Skade, som
man dagligen seer. Men Kræmmere og Riobmænd for
lefre

(m) Mange Riobmænd sig en bare, De jo selge deres Vare,
Paa en falsk lognagtig Rod;
Kræmmer-Eder alle Dage Ere gode at bedrage
Mangen et eensfoldigt Blod.

lekre og bedrage os saa hemmeligen, at vi med Lyst og Glæde gandske ubesindelig forderves, og vi tørde eller kunde ingen herfore skyld, uden os selv; thi i Tydskland (og end her i Danmark i nogen Maade) have vi allehaande nødtørstige og skionne Ting, desligeste og Følket, som sligt til al Nødtørstighed og Lyst, saa meget behov gøres, kunde beredet, saa at intet Land i slig Maade os overgaaer. Vi lade os dog hermed ikke nøye, men lade os fra Verdens Ende (saa got) tilføre kosteligt og ubekendt Klæde, Edelstene, allehaande Fløvel, Damast og Silke, Viin og andet sligt. Desligeste og Embedsmænd, som al Lyst og Konst kunde optænke, alting konsteligen og underligen giøre, og vi blive ligesom Iben, der alting vil giøre, det hun seer af andre, og ere saa gandske villige at bortkaste og forøde vort svare og snedige Arbende, Guld, Sølv og Penge: og naar vort Gods og Penge er forødt og borte, da tilhenger os dog samme Brug og Bane, og besynderligen Qvinderne, de kunde eller vilde for ingen Deel sligt undvære eller overgive. Da skulde Mændene røve, myrde og stiele, og andet Ont begynde at aurette. Qvinderne holde dem til de rige Caniker og Præster, og ere dem villige for, ic. paa det de kunde blive kosteligen klædde og lekferligen spisede. Derfor siger man: Præste-Kul smage vel.

Hver Mand befletter sig nu med Kræmmerie og Risbmandskab at føde og nære sig, og at føre det, som underligt er, paa Banen, med hvilket de kunde stiele Menneskens Dyen og Hierte, og komme dem saa om deres Gods og Penge, Land og Rige til aller største Skade og Fordervelse. I slig Maade blive vi arme, og Pengene udsuede fra os, og de føre dem i fremmede Lande, hvor samme underlige Bahre gøres; samme deres Land og Stæder blive rige og vældige, men vi

forderves og forarmes. Vore Forældre have uden Tvil og vel havt Mod i dem, og levet i Glæde og Enst, skiont deres Klæder allesammen, maaskee, ikke have kostet saa meget som et Bonnet eller par Hoser, der nu gøres, koster. Vi giøre ikke heller nødtorftige eller gavnlige Klæder, men skadelige og fordervelige. Og Kræmmere og Kiøbmænd fore os slige Monstere: de byde os til Giest, og lade os see deres Brass, Bram og Pral, hvilket i fordum Tiid en Greve vel skulde have fortrødt. Samme Kiøbmænds og Kræmmerses Husstruer bære usømmelige og forsængelige Klæder; saa ville og strax andre iligemaade være smykkede og klædede, og da begyndes Prækter-Dandsen: ja en Jøde eller Tyrk og slig en Kiøbmand ere et Land eller Stad lige gavnlige.

Og siden saadanne Kiøbmænd og Kræmmere have havt Fremgang, da er Adelen fordervet, Borgerne i Stæderne forarmede, og Bønder og menige Almues Folk slet i Grunden til intet giørde; thi den, som engang haver begyndt at braske og bramme, hand fand ikke vel igien aflade, al den Stund hand fand det afsted komme, og Pengene ville tilrekke, og i saadan Maade settes Rigdom for Æren, Slegterne blive bemængede, &c. De Fribaarne og Høylærde iblant Urtekræmmerne.

Af denne Grund ere opkomne de skadelige og fordervelige Rente-Penge, Rente-Kiøb og Nager, med hvilke nu alle Land baade til Æres, Livs og Siels usømmelige Skade og Fordervelse ere beslagne.

I slig Maade fore nu Kræmmere og Kiøbmænd skadelige og fordervelige Vare i Land og Rige, hvilke Vare meest af Qvindfolk lystes og begieres, hvilke dog ikke ere nødtorftige, men allene at bedrive Pral, Brass og Bram med, med hvilket de aartligen fore Land og Rige udi stor Skade; de forsøre de gode, gamle, ærlige

ge Sædvaner, som man fordum haver brugt i Land og Rige, og indføre fremmede Laster og udenlandiske Brug udi Klædedragt og anden Fornøjelse, med hvilket Ungdommen i Grund forderves.

Disse ere de, som sig tilsammen binde udi besynderlige Selskaber mod Ret og al Tilborlighed, og ere de forste i alle Kiøb, og de forsøge, optænke og udspørge alting, med hvilket de kunde til sig lokke alle Menniskers Rigdom, Guld og Penge; og i det at de med slig deres tilsammenlagde Penge og store Summer andre Kiøbmænd ere for stærke, va forbluffe de dem, og byde meget for samme Vare, saa at ingen tør kiøbe, der med saae de alle Vare under dem: og naar de dem have, da selge de dem, som de selv ville; thi ingen has ver saadan Vare sal, uden de.

Disse handle og swigeligen med allehaande Mynt: de forfalste den: og estersom de see deres Venlighed, da revse de Mynten eller formindste den, hvilket ikke skeer uden Menigheds store Skade og Fordervelse. Tyrister og Herrer, Land og Stæder ere de for vise; de udgrandske og randsage deres Hemmelighed, og trage tit og ofte efter deres Fordervelse. For Penges skyld forsøge de alting, og man finder allehaande sal hos dem. Al deres meste Væsen er Løgn og Bedragerie; de have deres besynderlige Sprog; Underfundighed og Swig bruge de aabenbarligen uden al Blufel. For slig Eags skyld have de af Carthago, de udenlandske Kræmmere og Kiøbmænd, som komme til dem, forordnet og tilskicket besynderlige Herberger, og ingenlunde villet unde eller tilstede, at de maatte have almindelige Herberger hos deres Borgere; dem blev ikke heller tilstedet, at gaae i Staden, at besigte og spende alt hvad de ville, men allene maatte de gaae paa det rette Torv og Marked, paa det at deres Borgeres ærlige Handel, Biæring og

og Næring af Dem ikke skulde forfundskabes, og at deres Borgere ikke skulde af Dem forgiftes eller forderves.

Grækerne ville ingentunde tilstede eller have slige Kræmmere eller Kiøbmænd i deres Stæder. Men paa det at deres Borgere maatte og kunde være frie og ubesuffede af saadanne Kræmmeres og Fremmedes Si- nants og Undersundighed, da havde de dertil skicket og forordnet uden Byen en besynderlig Plads og Markets- Sted, hvor de skulde have deres Bærelse og Bolig, og mange andre Folk og Nationer forbode slige Kræmmere slet at komme til dem; thi de fordervede alle gode Lands Sædvaner, og unge Personer suffede de deres Penge fra.

Aristoteles bød, at om end saa var, at man havde slige Kræmmere behov, alligevel skal man dem ikke for Borgere annamme, for slig Marsag: de glæde og frude dem i Løgn, stedse stikke og flye de deres Kram ud paa Forvet, og giver dermed alle Mand Marsag at forøde og forspilde deres Penge, og faae Uenighed iblant mange, og tit og ofte iblant Hustruen og Husbonden, naar hand ikke formaaer eller vil købe, hvad hende synes. For slig Handel og Marsag skyld tages saadanne Kræmmere og Kiøbmænd ikke mængstedes udi Raadet, eller til andre ærlige Befalninger.

Det er vel sandt, som somme mene, at Kiøbmands- skab er nyttig og nødterstig og en usforagtelig Stand iblant Menniskene. Det er og vel saa, om sligt Kiøb- mandskab endeligen strækker og naaer til menige Mands Uphold og Forbedring. Men dersom slig Kiøbmands- skab skeer og bruges af ond Begierlighed at blive riig, at samle Gods og Penge, og at ville ærlige ansees og være afholden til sin egen Nytte og Baade og til me- nige Mands Skade og Fordervelse, som nu almindelig skeer, da er slig Handel uærlig, og fand ikke bruges
uden

uden Skade. Thi i denne Handel ere mange adskillige og farlige Anslag, saa at den ikke vel kand drives eller handles uden Synd; thi hvosomhelst al List, Ondskab, Misbrug og Bedragerie, som derunder skiult og bedæffet er, opregner eller forstaaer, naar de skulle selge deres Gods, da rose, prise og love de det, men naar de skulle igien noget indkiøbe, da laste, forhaane og bespotte de alting. Hvor tit findes og bruges falsk Begt, Maal og Maade hos dem? hvor tit menge og blande de det Onde iblant det Gode? hvor mange Løgner og falske Eder sverge de dagligen? &c.

Derfore siger S. Ambrosius saaledes: O du Kiobmand i denne Verden, ja Helvedes Kiobmand, hvi forvender du Naturens rette Forstand med List og Bedragerie? hvi begierer du Brost paa allehaande Gods? hvi begierer og onsker du ufrugtbar Aar de Arme til Skade, paa det at dit Huus med slig List kunde opfyldes og blive frugtsommeligt. Du udgrandsker naar ufrugtbar Aar og Tider komme, og at nogen nødtorstig Ting vansker og fattes: og saadant kalder du en klog Forsarenhed, enddog at det bedre maa siges og kaldes et listigt og falskt Bedragerie: og det, du kalder en Hielp eller Trost, er snarere en skalkagtig Handel og hemmeligt Rov; thi din Fortieneste og Baade kommer af mange Menniskers Skade &c.

Denne Handels Forsæt og Mening er stedse at vinde, at kiøbe let ind, og selge dyrt ud igien, og at skuffe og bedrage sin Næste, og er en mægtig undersundig og swigefuld Kunst, hvilken sig foder med de Armes Blod, og med Løgn bliver opholdt, ligesom det var idel Sandhed, enddog at de dem selv med slig Underfundighed meest skuffe og bedrage. Derfore siger Chrysostomus: Hvilke som ret og slet eenfoldigen handle, de have lykkelig Fremgang i alting; men de, som handle falskeliger

ligen og svigeligen, Dem gaaer alting inod, tabe eller miste saa meget paa een Rejse, som de svigeligen have sammensanket i ti Aar.

Fridank siger:

Hvo sig med Kjøbmandskab vil nære aabenbare,
 Den samme Kræmmer maa sin Sandhed ofte spare.
 Der monne saare jaa til Markets-Færden fare,
 At de jo agte sig at kjoibe Baade-Vare;
 Man intet Marked fand paa nogen Steder holde,
 At det jo Skade skal en daarlig Gick forvolde;
 Thi naar at Giecken hand til Marked monne løbe,
 Da fand og Kræmmeren meest Penge saae at kjoibe.
 Men havde een og hver en rigtig Troe tilhobe,
 De vilde elste Gud og trolig ham anraabe,
 Man Menighedens Gavn alvorlig vilde fremme,
 Som gode Christusne bør, og ingen at forglemme,
 Man vilde domme ret, og efter Freden jaae,
 God Aen, Begt og Maal man vilde en forsjae,
 Og bruge eet slags Mynt, som gieve er og gode,
 Da skulle alle Ting vel salde ret til Kjoide.
 Rid, Hofmod, eget Gavn og onde Raad deslige
 Har Troja haardt forjort og hele Pavenes Rige,
 Ja Gaennytte, Raad, Had, hemmelige Renker
 Fordriver mangen Stad, langt mere end man tænker.

For det tredie skal her og vel merkes det Ræven
 siger: Hvor Herremanden faaer ret Herredom og
 Magt ic. Dermed vil hand give tilkiende, at hver
 en Grov, Plump, Uforstandig og Gierig bliver annam-
 met af en Konge eller Fyrste til Raads, eller settes til
 nogen anden merkelig Befaling, den samme, være sig
 Frie eller Ufrie, handler strap tyranneligen, og søger
 sin egen Gavn og Baade; som Nikkel aabenbar her
 giver tilkiende. De gamle Vise lære saaledes: En
 Konge skal ikke ansee Adelen eller Velbyrdigheden for
 Erligheden, men hand skal ansee og paaagte Men-
 skens Bæsen, Levnet og gode Sæder, og de, som troe
 ere:

ere: Den arme Fortrykte skal hand Naade bevise, og vise, fromme og troe Mænd, som have gode Sæder paa dem, om de end ere af ringe Byrd, da skal hand dog ikke foragte dem, men til i Tieneste annamme, og ære og lønne dem efter deres Fortieneste. Desligeste skal hand og dem, som hand dagligen vil hos sig have, vel kiende og have god Agt. paa dem, af hvad Slegt de ere, og hvorledes deres Fader og Forældre have skicket og holdet dem, og hvorledes de ere opfødte. Hand skal ikke alleneste agte deres Ansigt, at de ere skionne og deyslige, hand bliver ellers skuffet. Og naar hans Raad ere utroe, egenlyttige og gierige, da følger det, som Fru Utroe her siger:

Hvo Sagen meest treffer og rigtig gaer paa,
Hand søger sig Bistand og Naade.

Sin Ven og sin Broder hand taler til saa:
Din Herre du dette kand raade.

Du ved vel, hvorledes jeg tiende dig før,
Jeg hialp dig i sidste Begiere,

Ved mig jeg forhaaber du dette nu gjør.

Du vil mig behielpelig være,

Da raade din Herre, hand vilde nu ey
Min Bon og Begiering bestæmme,

Da vise de Venner i Raadet den Ven,
De ville mit Anslag forfremme.

Brug dertil den Naade, du Medhold kand saae,
Min Bistand igien du kand finde,

Lad dog intet Menniske dette forstaae,
Jeg med dig har talet derinde.

Jeg kand ikke alt i Betragtning nu saae,
Men den, som vil alle spørge,

Hand see nu, hvor længe hand stadig kand staae,
Før hand vil sin Skiebne betragte.

Den agtes for vittig Samvittigheds Mand,
Som hviler paa ærligste Side,

Hans Siel skal i Klæden og have sin Stand
Paa yderste Dønnedags Tide.

Den Falske hand saer at betænke sin Stund,
 Da see sig om snarlig i Tide,
 Hand kiende sin Ondskab, bekiende sin Fund,
 Hand kommer en evig i Qvide.

Det 13. Capitel.

Æven undskylder sig fremdeles, og bringer andre i Fare, og fortæller, hvorledes hand og Ulven vare paa Jagt, og hvor de fangede en Kalb og et Sviin, og hvorledes de skiftede det.

Da svarte Kongen strax: hor, Mikkel, jeg nu haver
 Din Tale agtet paa og dine lumste Gaver.
 Men var din Fader i min Faders Slot og Gaard
 Saa høyt forhøyet op, som jeg af dig forstaer,
 Heel mange mange Aar det maa da være siden;
 Thi jeg det aldrig har af Stor og en af Liden

Det nogensinde hørt, en heller det har spurt,
 Men den, din Røgne-Sag, du op nu haver smurt,
 Den veed jeg noget vel; thi du est aldrig stille,
 Men gior i Kortet Spliid, naar du vil til at spille,
 Sligt dagligdags jeg hør af Store og af Smaa,
 Det vel var saare got, om det var ikke saa.
 Men ville disse kun af Avind dig besvige,
 Da haver denne Sag en meget stort at sige;
 Men gid jeg maatte dog paa nogen Tiid og Stund
 Forhøre noget Got om dig, ney ingenlund
 Jeg troer forvist og sandt, at det sig saa kand hende.
 Da monne Nikkel sig til Majestæten vende,
 Og sagde: denne Sag jeg nu forsvare maa,
 Mig selv og min Person den vor allene paa.
 Jo, jo, min Herre, jo, jeg haver Eders Naade
 For meget Got beviist, skiont jeg er nu i Vaade, (n)
 Jeg taler en derom misundelig af Nag;
 Thi jeg er skyldig til paa Kongens hans Behag
 Alt Gavn, alt Guds og Got til hannem hen at vende.
 Tænk, naadigste Monarch, hvor det sig monne hende,
 Den Tiid jeg arme Mand og Isgrim saa fin
 Vi begge fangede et lastet Egle-Sviin,
 Det raabte ynkelig; vi bede det til Dode,
 I kom da gaaendes, og klagte Eders Mode,
 I sagde: Dronningaen hun kommer efter mig,
 Vi begge ere træt og hungtig hver for sig,
 Har I nu noget Mad, da giver os en Smule,
 Jeg mig vil sette ned hos eder i en Hule.
 Ja, sagde Isgrim saa gandske sagtelig,
 Man kunde vel forstaae hans Nid; men see til mig, (o)
 I
 Jeg

(n) Selvoes den stinker slem, saa siac os de Vise,
 Hvo selv sig rose vil, ja ingen Gud kand prise.

(o) Hvo rigtig vil, skal du forstaae, En Mand tilfulde kiende,
 Hand idelig og sielste maac Sig noye til ham vende.

Jeg raabte straxen ja, ja, Herre, hvorfor ikke,
 Vi aldrig have det, jeg Eder jo vil skikke,
 Jeg vilde Eder det forunde halvt og heelt,
 Hvor synes Eder at det Sviin skal blive deelt?
 I sagde strax: det skal Hr. Tjegrim nu giøre.
 Den Skalk hand blev saa glad, der hand det monne høre.
 Hand dette dog ey ret, men som hand selv forstod,
 Hand Eder og Jer Bis kun Helvten overlod,
 Den anden halve Deel hand for sig selber satte,
 Den Tryne, Ornene, de usle magre Klatte,
 Dem slengte hand til mig, den halve Lunge med,
 Det saae jo Kongen selv hvor dette kom afsted. (p)
 Paa saadan artig Biis hand Tugt og Vre tede,
 Og da at mere ey for Kongen var tilrede,
 Hand havde spiset op, og var dog ikke mæt,
 Da sad den gode Ulv og aad sin egen Ræt.
 Hand bod Jer hverken Mast, ey heller nogen Humle,
 Thi fik hand en Lavast, at hand tog til at brumle,
 I slog ham paa sin Flab med Eders Løve-Kloe,
 Saa Blodet randt ham ned fra Næsen til hans Skole,
 Og Huden revnede paa hans den spidske Mule,
 Sluforet løb hand hen, begyndte sælt at skule,
 I raabte hannem op, og saade: Kom kun hid,
 O! psy for Fanden, psy, psy, skam dig al din Tiid,
 Og om du ikke vil en anden Tiid dig skamme,
 Og med din Skiftelse det anderledes ramme,
 Jeg vil dig smøre af, og hielppe dig af Stad, (q)
 Løb flux, du lumpen Hund, og hent os mere Mad.
 Da

- (p) Ingen Land paa Jorden sette Saa sin Handel ret tilrette,
 At for ret man holder det, Snarest sagt, det er uret.
- (q) Retten varer ey saa længe, At jo Bold den af mon trænge,
 Bold for Ret gaaer rigtig frem;
 Endelig skal Hunden henge, Skylden man paa ham fand slenge,
 For en tause-trygget Rem.

Da sagde jeg jo strax: min Herre, vil I byde,
 Jeg straxen med ham gaaer, at I kand mere nyde,
 Jeg veed vel noget meer, det skal I straxen faae,
 I sagde: gaa afsted, lad mig faae fat derpaa.
 Men Ulven holdt sig syg, tog heftig til at hvene,
 Beklagede sin King, sit Hoved, Bug og Bene.
 Vi ginge da afsted paa frisk Maroderie,
 Den Jagt jeg vidste af, den gif mig ey forbi;
 En Kalv vi finge strax at fore Eders Naade,
 I blev da Hjerte-glad, heel lystig overmaade,
 I prisede mig høyt ved Eders egen Dod,
 Og sagde, at jeg var fuldkommen god i Nød,
 Heel god at sende ud, hvor intet var at finde,
 I bod mig samme Kalv at dele samme sinde,
 Det Halve, sagde jeg, bør Kongen, beste Gæst,
 Den anden halve Deel bør Dronningen dernæst,
 Indmadden, Leveren, ja Hjertet og den Lunge
 Bør Eder begge To at have til Jer Unge,
 Mig bør de fire Been foruden nogen Spot,
 Og Ulven Hovedet; thi det er meget got.
 Der I nu hørde det, I tog da til at smiste,
 Og sagde: Mikkel Sur, hvem lærte dig at skiste
 Saa ret og hebskelig, heel artig paa min Sand? -
 Jeg saade: Herre, see! det gjorde denne Mand,
 Som hisset henne staaer med sin den blodig Tryne,
 Den Blodet flyder af paa Haar og Dnenbryne;
 Thi der jeg rigtig saae Hr. Jesgrim, der staaer,
 At skiste Svinet ud for Eder udi Gaar,
 Da lærte jeg saa vel den rette Kunst og Naade (r)
 At dele Byttet ud alt efter Kongens Naade.

I 2

Caale:

(r) Heel forsigtig er den Mand,
 Som vil ikke efterlade, At haand udi andres Etade
 Wiselig sig speyle fand.

Saaledes fik den Ulv et Minde, det var got,
 Hand for sit Graadserie fik Skade, Skam og Spot.
 Slig graadig Ulve-Pak, de vilde med de tamme,
 End findes daglig af, der bruge her det samme,
 De deres Undermænd forderve skammelig,
 Ey sparer dennem, hvor de see dem, hver for sig.
 Hvor slige Ulve de faae Overhaand og Bælde, (s)
 Da skiendes alle Maud, de maae det haardt undgielde,
 En Ulv hand sparer ey, det er en Spot og Skam, (t)
 Den faaer en Fandens Færd, der ret skal mætte ham.
 Vee samme Land og Sted, vee samme Bne og Flekke,
 Hvor slige Ulve de begynde ind at brække.
 See! Herre Konge, see! see! naadigste Regent,
 Troe Tieneste og Got det haver J jo kiendt
 Og fundet her hos mig saa mange mangelunde,
 Hver Dag og al min Tiid, hver Tiid og alle Stunde,
 Alt hvad jeg haver her, og komme kand afsted,
 Hør Eders Naade til, ja Dronningen og med,
 Den største, fedeste og beste Part med Rette
 Hør Majestæten til, derom jeg ey vil trette,
 Betænkter denne Sag om Kalven og det Sviin,
 Hvem deelte rigtigst der, Grev Nikkel eller hiin?
 Hiin Ulv, da kunde J begribe strax allene,
 Hvem Eder allerbest med Trofskab monne mene,
 Nu er Hr. Jesgrim forhønet højest op,
 Og er den ypperste blant Kongens hele Trop, (u) En

(s) Den Herre, som er
 For streng ved hans Dreng, Det varer ev længe,
 De have ham tier.

(t) En Raketniv gaaer Saa rent ey i Haar,
 Som Bonden, der høne Befalninger faaer.

(u) Døde Fogders Magt og Bælde Gior, at Sviikerne sig helder
 Til dem i en haard Contract.
 Den, som vil med Trufel stime, Vare sig for Lemme. Grims,
 Saa er temmet al hans Magt.

En Foged, som dog meen slet intet Kongens Baade,
 Sin egen Portion hand søger overmaade;
 Den stolte Bruun og hand de vel nok have fiort,
 Men arme Mikkels Sag er gandske ilde hort.
 Jeg sagte fand forstaae, jeg høylig er forklaget,
 Jeg maa igiennem her, er høylig forarsaget,
 Er, Eders Naade, her i Gaarden nogen Mand,
 Som med sit Bidnesbyrd sandfærdig vise fand
 Mig nogen Sag oppaa, jeg ikke fand forsvare,
 Hand trine straxen frem foruden nogen Fare
 Med sine Bidnesbyrd og faste Klagemaal,
 Hand skal uddrikke selv den samme bitter Skaal,
 Hand skienker i for mig, jeg veed, at samme Fare
 Skal ramme hannem selv, hand tage sig kun vare,
 Det er kun Løgn og Snak, hand gjør dog ingen Ret,
 Jeg veed, at al min Sag er klar og gandske slet;
 Thi maa hand klage nu og trette nu som føre
 Om alt hans Godes Tab og om hans ene Dre,
 Hand fand sit Liv og Blod kun vove imod mit,
 Slig Ret man pleyer for at høre paa saa tit.
 See! naadigste Monarch, see! alle disse Sager,
 Som I har hort i Dag, og alle disse Klager,
 For Retten tager dem, og dommer kun derpaa,
 Imedens dette fand ey anderledes gaae.

I dette Capitel merk fire Lærdomme.

For det første: Ræven fremfører i dette Capitel en anden Fabel, hvilken hand til sit Anslag mesterligen stafferer. Af hvilket fand læres, at en viis og fornuftig Mand skal spejle sig i en andens Skam og Skade, og flitteligen vogte sig for det, formedelst hvilken een er kommen i Skade. Esopus beskriver os og Fabelen, hvilken jeg for sin Nyttelighed her tilhenger, og lyder saaledes:

En vældig Løve vil jeg eder om fortælle,
 Hand vilde ud paa Jagt, og ingenlunde dvælle,
 Hand talte til et Faar og andre Dyr saa smaae,
 De vare fire, der de ud nu skulle gaac.

Dem tog hand med sig ud paa samme Jagt at fare,
 Og gjorde en Contract med dem om Jæger-Vare,
 Alt hvad de finge da i slige Maade sat,
 Deraf de skulle faae en lige-delet Stat.

De drog dermed ud, at see, de kunde fange,
 Paa Ordre, nogle Dyr, af stakkede og lange,
 En herlig kronet Hiort de finge med en Fart,
 At skifte denne ud de vare end saa snart.

De glædte sig saa hønt, hver vilde sit aannamme,
 Hvad hannem paa sin Part tilkom udaf den samme,
 Der dette skede, sprang den grumme Løve frem:
 Na! Fingrene hersra, I faae nu Kney paa dem.

Mig bør den største Part, det kand I sagte tænke,
 Jeg er af Adel fød, en Herre af de flinke;

En nogen sagde ham det mindste Ord imod,
 Hand lagde dette ned for sin den venstre Fod.

Den anden Portion mig ogsaa kand tilfalde,
 I mig blant alle Dyr den Stærkste maa kalde,
 Jeg meest arbejdende paa dette visfelig;

Ehi tager jeg og her den trede Part til mig.
 Skal jeg da eders Ben forblive fast til Grunde,
 De fjerde Portion I mig da maae forunde,

De tænkte: dette er en gandske ret, men see,
 Vi maae dog nodes til at lade dette see.

For disse fromme Mænd var intet af at ville,
 De worde ikke luye, de taug alt dyrken stille,
 Forhaandede de stod', men sandelig jeg trever,
 De maatte love, at de ikke verre sver.

Morale, hvad denne Fabel merker.

Den Troe, den verdslig Troe, med den er saa besattet,
 At den i alle Land er meget lidet skattet,
 Betynderlig hos dem, der have Magt og Bælde,
 Hos dem den agtes en, og vil slet intet giælde.
 Saa gaaer det og nu til i Verdens sidste Ende,
 At Troen er en Troe, hvor lidt man holder hende.

Er Troen da saa falst, da vil jeg dig nu sige:
 Troe ikke hver en Mand, men hold dig til din Eige,
 Esti du kun fattig, og af liden Raag og Evne,
 Da hold dig, som er sagt, allene hos de Jevne;
 Thi holder du dig en hos dine Jevnlige,
 Og stedsje holder dig i Jevnet med de Rige,
 Saa sandt de vil tilsidst dig over Stangen slege,
 Din Fremgang haver da hos deennem ingen Gænge.

For det andet maa her og vel betænkes det Mikkel siger: Slig graadig Ulve-Pak, de vilde med de tamme, ic. det er, tyranniske Fyrster og Potentater, som deres fattige Undersaatters Svæd og Blod opsluge og fortære. Derfor siger Erasmus Rotterodamus, at Løver, Bjørne, Ulve og Orne leve af Rov: og i det at de vide, at hver Mand hader dem, og lønligen setter efter dem, derfor have de deres Boliger i store Udørfener og onde Skove, i dybe Huler og Ufører, som ingen vel kand komme til dem, men en Tyran gaaer deres Grumhed langt over; thi Drager, Leoparder, Løver og mange andre onde Dyr underholde dem saa, at de ikke gjøre deres Jevnlige Skade eller Forsang, men en Tyran, som er et Menneske, og andre Menneskers Jevnlige og Medborgere, bruger sin Grumhed allermeest mod sine Jevnlige og Medborgere. ♥

Saadanne beskriver Ezechiel Cap. 22. og siger: Dine Øverste ere midt iblant Folket som splidende Ulve, at udstyrte Blod og at forderve Sielene for deres Baade Skyld. Dine Øverster og dine Fyrster ere ligesom brølende Løver, dine Dommere ere som Ulve om Astenen, hvilke intet levne til Morgen. Gud truer svarligen slige Hyrder, som dem selv føde, og have ingen Aigt til deres Undersaatter. Og forstaaes hermed de Fyrster, som alleneeste regiere for deres egen Baade. Salomon siger og: Ordsp. 28. Ligesom en skrydende Løve og en hungrig Bjørn, ligesaa

ligesaa, er og en Tyrann og ugudelig Syrste over sit armie Solt.

Ligemaade som disse vældige og stærke Dyr, som ere Løver, Bjørne; Ulve og Løse, overfalde og overvælde andre ringe og smaae Dyr; ligesaa hender det sig og med Menniskene, at, hvo mægtigst og stærkest er, stopper den anden i Sækkep. Og sligt settes os fore ved en skion Kabel, som er om Ulven, Løven og Asnet, hvilke alle tre skristede hverandre indbyrdes, og absolverede hverandre, og vilde saa bedre deres Levet; thi afløste Ulven og Asnet først Løven, dernest afløste Løven og Asnet Ulven, men paa det sidste domte Løven og Ulven det fattige Asen til Døde. Her bemærkes alle onde og vældige Potentater, som og iligemaade opfluge og fortære deres fattige Undersaatter, og enddog at de selv have gjort større og flere Synder, da agte de dem dog ikke, men den arme Menigheds og fattige Asens End maa alt straffes med Doden. Summa:

Underledes det en gang er udi hele Verden nu,
 End med dette arme Asen, vi her komme udi Hu.
 At man siebse med de Store diat igiennem Fingre seer,
 Naar der syndige Bedrister skammelig af demnem skeer.
 De maae giøre, hvad de lyst, de maae giøre, hvad de vil,
 Det er aldrig saa forbiuret, det dog er ustraffelig.
 Men at naar en fattig Broder fand et lidet sig forsee,
 Hand maac settes strax til Kette, nu til Skade nu til Speer,
 Ingen fand da dispensere over ham, der ingen tør,
 Ingen maa ham absolvere, srie os, Gud, om man det spør.
 Ingen Under, at der raabes: gode Gud, du see hertil,
 Lad dig dette dog forbarne, uok er sagt af dette Spil.
 Om de Døde her allene tales, der har ingen Skam;
 Thi Hr. Omnes maa en skiere alle over ene Kam,
 At man skulle saa foragte alle Herrer udi eet;
 Men enhver paa besic Waade hos sig selv betragte sit,
 At hand lever alle Dage, jom hand baade hor og bør,
 Skiont hans Herre er af Lav, og saa meget ilde gjør.

Om

Ont at Herren ilde lever, jeg vil bede, vogte dig,
 Det er nok, din Herre lever syndig, stem- og skammelig,
 Gjør hand ilde, gjør hand verre, gjør hand allerverst, da beed
 Gud, din Herre, hand vil bøye hannem til Bødsældighed,
 Hand maa frelses af sliq Fare, og fra Synd omvende sig,
 Ellers maa hand sikkert vente Straf fra Gud tilstrækkelig.
 Hand, den Onde, med den Onde til de Onde fare maa,
 Maa det meget Onde lide, for det Onde hand sandt paa,
 Der skal hand i Hølen blive Dieble tiig evindelig,
 Hand, som altid fra vor Herre Dieble-blendet vøudte sig.

For det tredie taler Mikkel ydermere, og siger:
 Vee samme Land og Stæd, vee samme Bye og Slette,
 Hvor sliqe Ulve de begynde ind at brette, &c. Og
 hand vil dermed give tilkiende, at, naar en Stad eller
 et Land har gierige og egenlyttige Potentater og Regens-
 tere, da kunde Undersaatterne, desligeste Landet og Stæ-
 derne, saare ilde forbedres og trives. Thi saadanne
 Potentater beslitte dem først at søge deres egen Vaade
 og Fordeel, uanseet hvad Skade Undersaatterne kunde
 hende deraf. De lade dem tænke, at de maae gjøre,
 hvad dem lyst, enddog at Gud haver ikke derfor undt
 og forleent dem saadan Magt, at de maae gjøre og
 handle, hvad dem lyst, men at de skulde sliq Magt,
 som dem befalet er, efter Guds Villie bruge og udrette;
 gjøre de det, da er det got, og da have de deres Lon hos
 Gud, men gjøre de det ikke, vee dem, og vare de end
 eengang saa store Hanser.

Det er dog ikke Menighedens Nytte eller Gavn
 at affette saadanne gierige, egenlyttige og forrædelige
 Regentere. Marsage, thi man bekommer sværlige, og
 fielden de, som bedre ere, men snarere de, som usikkede
 og verre ere; thi skal du mærke, at det Atheniensiske
 Folk, formedelst deres Raads og Dyrigheds Gierigheds
 skyld, blev ilde fortørnet, og vilde dem slet affette. Hvils-
 ten deres Mening og Anslag Themistocles med denne
 Si 5 Fabel

Fabel afvende: En tørstig Ræv gif i et hedt Solskin, og vilde gierne drikke, og kom ned i en dyb Grøft og Hule: og der hand vilde op igien, var hand saa vansmægtrig af Solens Brynde, at hand kunde ikke, og blev saa siddende neden i Dyndet: i samme Hule komne saare mange Fluer om hannem, og havde paa det neste suet alt Blodet af hannem. Ad samme Bey kom gaaende et Pindsviin, og saae Rævens Nød og Trang; thi gif det til hannem, og vilde drive samme Fluer fra hannem. Da bad Ræven det, at det ikke skulde giøre det, og sagde: disse ere nu fulde af Blod; driver du disse bort, da komne andre sultne og hungrige igien i deres Sted, og det lidet Blod jeg endnu haver beholdet, det skulde de da slet og gandske udsue ic. Merk.

For det fjerde er her at merke, at slige utroe og gierige Fogeder og Befalnings-Mænd, naar de deres Herre til Beste, som de sig perfas eller nefas de fattige Undersaatter beskaffe, da holde de hemmeligen Deling med Herren, og beholde end stundum selv den beste og største Part. Og slige Folk-Edere skulde med Rette straffes og undervises, som Løven underviser Ulven her. Men Herrer og Fyrster have nu helst saadanne gierige og opslugende Fogeder, og elske dem gandske saare, dersom end mange Fattige blive i Grunden fordervede og uden Ret og Skiel undertrykte, og bortjagede og fordervede fra deres rette Eget. Da gaaer dog ingen Straf over de Fogeder, men de have stedse Ret, loves og prises derfor, og Herrerne sige: det er en god Foged, hand veed vel at holde Huus, en kostelig Muse-Hund, en god Stover, en kærst Niehund, som ingen Hare kand undslippe: men naar en Foged bliver priset af Undersaatterne for hans Fromhed, da bliver Herren hannem snart vred, og haver hannem fortænkt. Dersom nu slig en troe og dristig Foged for hans Herres Skyld vil fare i Helvede
og

og til Dievelen, og i det at hans Herre og Husbonde samtykker det, som hand saa handler og gior, være sig lønligen eller aabenbare, da er det og saare farligt for Herren; thi det er ikke usømmeligt, at de taale og lide en slags Straf, som cendrægteligen foruden Ret have skattet, plaget og fordervet de Fattige &c.

De gamle Bise sige: Hvo som i en Konges Befalning er skamsfuld, sagtmødig og misfundelig, den kand ikke samme Befalning, Herren til Profit, Nytte og Gavn, længere regiere, og bliver den samme ikke længe lidt i samme Befalning; thi Kongens Venner og Uvenner skulle være imod hannem. Kongens Venner unde hannem ikke samme Befalning, og søge Marsag at forulempe hannem: Kongens Uvenner hade hannem, og mene, at alt Ont tilføyes dem af slige Befalningsmænd og Fogeder &c.

Fru Utroe siger:

Naar Fogeden hand saer en fattig Mand i Klemme,
 Før hand da rettelig hans Tale kand fornemme,
 Hand seer da straxen til hans Skient og krumme Hænder,
 Beteer hand ikke sig, før hand sin Tale ender,
 Hand vises straxen bort til anden Tiid og Uge.
 Den Skient- og Gave-Tret veed mange frit at bruge,
 Som jeg et visse Sted skindbarlig selver hørte
 En Fyrstes Tienere heel artig det fremsorte
 Historien var den: Een bød den anden Lykke,
 Og sagde til ham: see! jeg lærer dig et Stykke,
 En snedig Fogde-Streeg, hvordan du an skal fange,
 Du ikke være maae formeget blue og bauge,
 Iblant du paa din Eed ev maae formeget tænke,
 Køer du kun hiem med dig de gode Fogde-Skænke:
 Det er en skionne Karl! hand veed saa vel at mude,
 Om det en sømmer dig iblant, da din Frue Drude,
 Din Hustrue, kun bejal, hun gior vel der sit Besie,
 At denne Mude-Sag clareris paa det nesie.
 Da kommer du i Hast til Middel og Formue,
 Og skiont at hver Client hand forer dig din Hue,

Hand smørger dig din Haand, siig dog, du vilde være
 Fra den Forretning frie; men taq, hvad de dig bære.
 End eet jeg lærer dig, et bedre jeg dig raader,
 At du dig giøre kand Profit og rige Baader:
 Det Embede og Kald, Befalning, Troe og Love
 Med gandske Gliid du skal i alle Tider nyve
 Paa dine Benner, som hos Herren er i Vere,
 Dem maae du udi sær en rigtig Kundskab bære.
 Hvad Skienf, dig bringes ind, du artig med dem skifte,
 Saa haver al din Sag ved dem desbedre Driste.
 Vær forud vel betænkft, hvis noget paa vil komme.
 O! Herre Gud, hvor tit gaaer dette an med somme.
 Herom at tale meer vil Tiberne ey taale,
 Men mange har, desverr'! maat drukket disse Staale.
 Hvor saadan ledes om sorgylde Penges Bahre,
 De Underhavende da stikke udi Fare.
 Just skulle Herrerne derfor nye agte
 Paa deres Fogeder, og dette vel betragde,
 De Maaten har af Gud; men lade de de Arme
 Saa plages, finde de af Gud en Sielsharme.
 Naar hand saa Keening vil af dem engang annamme,
 Da maae de en Rabbat af haanen i den samme,
 De kand da ingensteds undvige deres Brøde;
 Thi Herrens Herre skal til Helvede dem støde.
 Cambises læses om, i Persien en Herre,
 Hand saae hans Fogeder, hvordan de mon regiere,
 Blant dennem een der var, der brugte Ulve-Trækker,
 Ind paa en ærlig Mand med Bold og Mord hand brækket;
 Strax Kongen samme Dod af nogle sif at vide,
 Alvorlig overalt og strengt hand da lod byde,
 De hvassse Fogeder og Svenne, som var strenge,
 Den Foged levendes de skulle slaae og krenge.
 Saa over Dommens Stool hand samme Huud lod spende
 I ivrig Midkierhed, alt til den gode Ende,
 At alle maatte sig paa denne Kettens Steyle,
 Der ville fra og til, alvorliagen sig spenle.
 Hans Son hand satte strax i samme Dommer-Stade,
 Med disse Ord besool, hand skulle Falskhed hade:
 Man skal din Huud og Skind op hos din Faders sette,
 Hvis du nu dommer falskt, derefter du dig rette.
 Her saa, saa vilde jeg, jeg vilde ønske dette,
 At alle Dommere man ogsaa ville sette

I deres Embede med samme Frygt og Fare, (x)
 Enhver da skulde vel paa Dommen tage vare,
 Der blev da bedre dømt, endnu, desverre! bliver,
 Den Fattige hand jo for Ketten Penge giver,
 Det er jo Spot og Skam, imod al Ret og Love,
 Gud haardt forbyder det, hand kand det ikke hove,
 Merk vel, merk saare vel, saa staaer i Loven skrevet,
 Som Gud i Midkierhed har jekker sat og drevet:
 Alt det, du gierne vil af mig i Verden have,
 Det samme, bør du mig i Verlighed tillave.

Det 14. Capitel.

Ræven befæster sig med sin Løgn i Kongens Raade, til Fortrydelse for hele Hoffet.

Derpaa stod Kongen op, og saade: lad saa være,
 Vi alle Ketten maae med. beste Bistand ære,
 Slet

(x) Alle Sager rigtig dommer, Efter Loven Ketten fremmer,
 I, som staae i Dommer-stand,
 Gud har Loven sat i Lave, Kene Hjertee om I have,
 Koes I saae af Gud og Mand.

Slet ingen agter jeg at forurette nu,
 Du Nikkel est forrænkt; men siig mig, skulde du
 En vide noget af vor Lampes Død og Uvide,
 Og hvor hand saa blev af i disse samme Tiede,
 Jeg havde hannem tier, derpaa du veed Beskeed,
 Hvor Bellin ham stak hen, hand best nu selver veed,
 Hand bar hans Hoved hid, og fik mig det i Hænde,
 Jeg blev bestyrtet ved at see paa den Glende.
 Men er nu nogen her af hver en Slottens Lem,
 Som Nikkel Klage vil, hand trine dristig frem.
 See! denne Morder: Sag jeg lidet vil opsætte,
 Indtil der endelig er Dømt deri med Rette;
 Men hiin min egen Sag forlader jeg ham nu,
 Og vil den give slet udaf min Sind og Hu,
 Men dersom nogen frem vil Bidnesbyrder fore,
 Som ere ærlige og uden Skam at hore,
 De komme nu herfrem med alle Tretterne,
 Og give sig i Kast med Nikkel Reynike.
 Tak! sagde Nikkel Sur, tak! naadigste Regenter,
 Betakker hiertelig den Naade, jeg mig venter,
 At I en bærer nu Fortrydelse herpaa,
 Men lader over mig kun Dømt og Retten gaae.
 Jeg siger dette ved min Eed for Eders Naade, (y)
 Den Tied at Bellin og vor Lampe, disse baade
 De ginge fra mig bort, blev jeg saa sorgesuld,
 At jeg paa samme Tied var styrtet nær omkuld.
 Jeg elste disse To af Hiertet uden Lige,
 De Stakle ville mig ey nogen Tied besvige,
 Hvor gandske lidet jeg da tænkte paa den Nød,
 Og at den Lampe var saa meget hastig Død.
 Saaledes kunde da den Sur sin Tale smykke,
 At alle Dyrene ansaae ham uden Nykke,

De

(y) Hvo sin Løgn og Røve Nykke Ved en Eed og Bænde strar
 Vil stadfæste og besmykke, Aldrig er af beste Slags.

De meente, hver et Ord at det var uden Sviig,
 Thi Nikkel syntes der at være gudelig.
 Alvortlig saae hand ud, andægtig var hans Tale,
 Saa alle Dyrene, som stode om hans Hale,
 De alle meente, at det i sig selv var sandt,
 Som hand saa gudelig fremførte her iblant
 Om denne store Skat og andre flere Sager,
 At alle de, der stod, de over hannem drager
 En stor og Hjertens Naf; thi selv hand græd derved,
 O! Nikkel, sagde de, o! giver jer tilfreds,
 Saaledes skuffede hand Kongen heel behænde,
 Og med sin Logn og Sviig hans Dyne reent forblænde;
 Thi Kongens gandske Sind og Mening denne var
 Om de Klenodier, saa meget dyrebar,
 Som lumsk Nikkel Kæv saa tredskeligen priste,
 At hand den skulde saae i eget Skab og Kiste;
 Thi sagde Kongen da til Kæven, som hand stod:
 O! haver ikkun nu et frit og freydigt Mod,
 I friligen nu skal passere ud og fare,
 Hvor I best veed og kand at søge op de Bære
 Og de Klenodier, kan I dem spørge ud,
 Min Hielp jeg eder teer, troe mig paa Sancte Knud.
 Jeg takker Eders Høy-Durchleuchtighed saa saare,
 At I, var Nikkels Ord, mig dertil vil udfaare,
 O! Tak, at I mig gav de gode Trostens Ord,
 Ja! Konge, sparer en at hevne dette Mord,
 Som nu saa taugs er skeedt i denne Sag og Handel.
 Jeg sparer ingen Fliid i al min Fart og Bandel,
 Jeg helmer ikke, før jeg søger dette op,
 Om jeg end skulde gaae til Risge i Galop;
 Enhver, der kiender mig, alvorlig jeg vil bede,
 At de vil hielppe mig de Sager op at lede,
 Og, saaer jeg ikkun forst at vide, hvor de staaer,
 Og jeg da ikke selv allene det formaaer

At kunde naae og faae de Sager med det Gode,
 Jeg bruger Benner's Ben, og ydmønst vil formode,
 Hvis det ey hielppe kand, at Eders Naade da
 I denne skionne Sag mig ey vil falde fra,
 Men trolig staae mig bi, og fra mig ikke rykke;
 Thi Eder hør det til, o! Konge, hvert et Stykke,
 O! kunde jeg dem faae, og rigtig føre dem
 Til Eders Naade og til Rigets Dronning frem,
 Da var min Harmen hevet, som jeg saa ofte haver
 I disse Tider havt for disse skionne Sager.

See, denne Tale holdt da Kongen meget med,
 Hand gav sit Minde til, at Ræven drog afsted,
 Skiont hand med sliq en Løgn og sine lumste Løyer
 Saa meget skammelig for Kongen gaaer og stoyer,
 Hand satte Kongen paa en Næse udaf Bor,
 De Omkringstaaende de troede og den Fur.
 Hand havde med sin Løgn tilstoppet hvert et Ore,
 Hand maatte færdes frit, ja gaae og staae og giøre
 Alt hvad hand vilde selv, foruden nogen Frygt,
 Det Tseggrim fortrød, hand førre havde trygt.
 Hand blev, den gode Bruun, heel bister udi Sinde:
 O! Konge, sagde hand, o! drages dog til Minde,
 Troer I paa nye igien den Ræv, der er saa ond,
 Hand talte jo i Gaar tre Løgne af sin Mund.
 Jeg undrer storlig paa, I end vil troe ham mere,
 Som med sin lumste Løgn saa veed sig at forkere
 Som med sin Løgne-Snak og falske Ræve-Fund
 Besnærer Kongen og os alle udi Grund.
 Jeg, Herre, jeg saa let ey lader Mikkell fare,
 Jeg vil hans Skalle-Fund paa anden Viis forklare,
 Saa mange, som her staae, I høre skal og see,
 At jeg ham skylder for en erk Bedragere,
 Hans Lurendreyerie jeg riatic vil bevise,
 Tre Sager veed jeg vist, hvoraf man ham kand prise,
 Saa

Saa sandelig, hand skal mig ikke saa undgaae,
 Om jeg end skulde her en Kamp med hannem slaae.
 Vel har J selv sigt, Stormægtig Arve-Herre,
 At man med Vidnesbyrd paa hannem skulde kære;
 Men maa hand ikkun faae saa længe Tiid og Dag,
 Hand slaaer og bruger da vel flere falske Slag.
 Man kand jo Vidnesbyrd saa ofte ey fremkalde
 Paa hvert hans Skielmerie, det kand sig ikke falde,
 Hvad maa hand paa Beram bedrage een og hver,
 Og ingen sige tor hans Fynne, som den er,
 En een tor knye et Ord, hvad Under, at hans Trekker
 Gaaer stedse frem og frem, og sig til mange rekker,
 Hand gjør jo mange Ont, og ingens Ben hand er,
 En heller elsker hand sin Konge, som hand ber.
 O! vilde Kongen kun det rettelig betænke,
 Men troe mig, at jeg skal ham sette saa til Bænke,
 At hand det huske skal, af Gaarden skal hand ey
 Undslippe, før hand saaer udstanden mig en Key.

Dette Capitel's Forklaring.

Dette Capitel skal først og fornemmeligst læres, at
 de utroe og loagnagtige Pukhanse, formedelst deres
 store og listige Vogn, sig saare vel og mesterliken
 kunde undskylde, og de gierige egennyttige Dommere,
 som dem noget vente af samme Sag, kunde listig med
 deres Straiger og Vogn til dem drage, saa at de ere paa
 deres Side; ligesom Kongen her og handler paa Kævens
 Side, og gav hannem atter los igien, og gav hannem Ben-
 skab, thi hand ventede sia at faae den store Skat og koste-
 lige Klenodie, som Nikkel talde om. Fru Utro siger:

Naar Loagnerens Tale og svadsfende Tandt
 Gaaer for sig, og Sandhed er lunket,
 Af Rodaen, som er en jordervelig Mand,
 Da sidder den Arme i Trunken.

Med Ordsproact rigtig man sande da kand:
 Hvor ringe en Sag man vil sette,

Den heller betroes en svigefuld Mand,
 End den, som ved Sandhed vil rette.
 Men det er nu Skif, en fordervelig Brug,
 Den Fattiae bliver en sparet;
 Hand maa alt i Sækken, og taale et Knug,
 Det forud er hannem advaret;
 Thi Retten hos samme i Spnds-Stagen staaer,
 Den Sandhed bestaaer udi Maaten,
 Slet intet man henter, og intet fand faae
 Hos Ilige Mænds Digten og Tragten.

Men en Dommer, som nogen vitterlig gjør Uret, og
 stiller hannem ved hans Gods, Liv og Ære, og besynderlig,
 om hand med Skienk og Gave sig dertil lader bevilge.
 Slig en Dommer haver efter Loven forrient en stor og
 haard Straf: udi Borgerlige Sager og Ret bliver hand
 infamis og æreløs, og maa derudover give den, som er for-
 urettet, tredobbelt igien &c. Men i pinlige Sager mister
 hand alt hans Gods, og bliver hand forsendt i et evigt Elen-
 de. Men naar en Dommer alleneste af Uforstandighed,
 og ikke af opsat Sind, nogen uretteligen dommer, da haver
 hand enddog sin Straf, og bliver derfor tiltalt for Retten,
 da findes hannem at vederlegge hans Kost og Tæring, som
 hand haver hannem iført.

Og i det at den hellige Skrift giver tilkiende, at paa den yder-
 ste Dommendag skulle de retvise Mennister neppeligen bestaae,
 hvorledes skulde da de Uretvise, (som her hverken have agtet Gud
 eller Retviished) bestaae Ordsp. 11. 1 Pet. 4. Thi Dommerne gi-
 ve somme efter deres eget gode Lykke Ret i deres Sager, hvilke dog en-
 deligen efter Guds Lov i Grunden have Uret. Derfor skal en Dom-
 mere stedse betragte og besinde Guds strenge og retvise Dom, og at den
 retvise Dommere sidder og regierer over hannem, hvorledes kand en
 verdslig Dommer paa den nderste Dommendag annamme anden Dom,
 end som hand selv haver dømt her i Verden, og skal saa for sin Uret-
 viished med evig Straf haardeligen pines, desligeste skal hand
 og for sin Retviished, som hand her gjort og brugt
 haver, med evig Glæde lønnes, &c.

Ende paa Reynise Joffes tredie Bog.

Spe

Speculum Vitæ Aulicæ,

Eller

Reynike Sosses

Gierde Bog.

Den fjerde Bogs Indhold.

Denne fjerde Bog beskriver os Poeten, hvorledes de Gierige, som her forstaaes under Ulvens Person, klage over de Listige og Utroe, som her bemerkes med Ræven. Og i det at den gierige Ulv skylder den listige Ræv for Hoer-Sag, og fand dog slikt ikke bevise; thi at sige eller at legge nogen Hoer-Sag til, fand ikke letteligen skee uden Beviisning. Derfor efter og tilbyder Ulven Ræven en aabenbare Kamp. Thi i fordum Tiid var det saa en Brua og Sædvane, at, naar nogen talte den anden paa hans Ære, eller udi andre Maader forulempede, at hand det ikke vilde lide eller fordrage, men vilde sin Ære og Adel forsvare og beskierme, da pleyede man det med sli en Kamp at udrette. Og i det at til Hove og udi Herre-Vaarde, de Gierige paa den ene Side, og de lose Spitshatte og Finanker paa den anden Side, stedse ere mod hverandre, og trænge dem om Jordandsen, og nappes om Daare-Kappen.

Saa aabenbarer og Poeten her med denne Kamp, hvorledes at Biisdommen overvinder og fortrykker Gierigheden. Sligt bliver aabenbaret og tilkiendegivet ved mange skionne Fabeler, Exempler og Lærdomme; thi udi Herre-Gaarde er stedse stor Had, Uvind og Forfølgelse imellem de Gierige og Listige. Derneft føres nu til Kamp disse to, den gierige Ulv og den listige Kæv, men denne underfundige Kæv med hans medfødt Eredskhed og List forsnilder og forraster Ulven udi Kampen, og beholder Marken, for hvilket hand af Kongen hønligen æres og i Tieneste annammes, at skulde stedse blive ved Hoffet, og udkaaren for Kongens ypperste Cankeler, alle Sager og Handeler, som Kongen anseende ere, gives i hans Magt og Myndighed, at udrette, forestaae og bestikke &c.

Det I. Capitel.

Ulven begynder paa nye at flage
paa Ræven.

Seel frit Hr. Isegrim begynder her sin Klage:
O! Konge, siger hand, min Bon Jey forsage,
Den Tyv, den Mikkel Sur, den Ere:lose
Knegt,

Som for, saag endnu med al sin gandske Slegt,
Stor Spot hand kaster har min heele Slegt i Næsen,
Hand ogsaa ovet har mod mig et skamsuldt Bæsen,
Hand Skam og Skade tit mig selver har beviist,
Men see, min arme Biv dog baade forst og sidst.
Hand forde hende ud engang udi en Mose,
Dg for en Fiske-Dam den hønlige monne rose,
Bad hende, vaade frem, og sagde: vil du faae
De gode Fiske her, da skal du fiske saa:

Du med din Ulve-Stiært saa sagtelig skal lirke,
 Og see, du den hos mig i Isen ned kand virke,
 Da med din Hale-Baad saa mange Fisk du faaer,
 Som du, det jeg skal troe, opspiser Knap i Nar.
 Saa alskede hun frem, begyndte stift at vaade,
 Saa længe indtil at det digt for Kumpen spraade,
 Det var vel saare dybt i samme Fiske-Dam,
 Dog raadre hand den Sur paa eget sit Beram,
 At ned hun hendes Stiært i Bandet skulde henge,
 Det sneedte flux derhos, og Frosten monne trænge,
 Hun holdt saa længe ved, at ey hun kunde faae
 Sin Hale op igien, da ret faldt Tiden paa.
 Hun stod i Isen fast tilfrossen med sin Hale;
 Thi drog hun haardt derpaa paa Mikkel's Ord og Tale,
 Det hjalp dog ikke stort, det gandske var omsonst,
 Hun meente at faae Fisk ved denne Fisker-Konst.
 Der Kæven dette saae, og just fornam saa lige,
 For Blusel og for Skam jeg tør det ikke sige,
 Hvad hand da gjorde her den lede Ære-Tyv,
 Hand er en Hore-Knegt og Ennimmel i sit Liv.
 Hand gif saa skandløs til og voldtog mig min Rone;
 Det skal paa Livet gaae, et Liv det skal forsone
 Hans eller ogsaa mit, hand siger ikke nei,
 Om hand end torde skiont; thi jeg kom anden Beg.
 Der hand i Arbejd stod, en Gien-Stie ved en Klippe,
 Hun raabte høyt nok paa, men kunde ikke slippe,
 Den heel betuttede og arme stakkels Toes,
 Hun ey sig kunde stoe, saa længe Kumpen froes.
 Den Tiid jeg dette saae, hun stod i Rod og Klemme,
 Jeg segned' ned i Knae, saa monne jeg mig græmme,
 Jeg undrer stortlig paa i sliq bestyrret Hast,
 At ey mit Hierte her i tusind Stykker brast.
 Jeg sagde: Mikkel Sur, hvad har du her at giore,
 Og der hand horte, jeg tog saadan til at snere,

Hand

Hand skyndte sig da flux igiennem Skov og Krat,
Jeg ilede da hen at tage hende fat.

Jeg Isen brekkede, og hun tog til at skrige,
Jeg slog og skræbede med Haand og Fod tillige,
Før samme frossen Is i stykker sønderbrast,
Det skal mig al min Tiid fortryde høyt og fast.

Jeg drog paa hendes Stiert saa haardt hun kunde taale:
O! Mand, I gjør mig Bæe, saa tog hun til at skraale;
Ehi udi Isen sad en fjerde Part til Pant,
Strax komme nogle Kloer, og sig fornøied' fandt.

Der disse os fornåm i samme Dam at fiske:
O! lader os nu slaae, saa tog' de til at hvikke,
Og vrimlede saa ud ved vældig Bræle-End,
Med Progler og med Sverd, med Dyrer og med Spyd.

De Qvinder komme og med deres Rok og Tene,
De agted' os et Meen med Næven fuld af Stene,
De raabte Hui i Hui: o! progler, stener, slaaer,
Jeg aldrig førre var saa bange udi Aar.

Fru Grimhold tvivlte strax om Freden, arme Qvinde,
Aa, vi undkomme ey, hun sagde, denne sinde,
Hun Ulve-tudede, hun løb, at Sveden sprak
Bag ud. En Bonde kom, som efter hende stak

Med Kaarde og med Spyd heel spidse, meger lange,
Den Kloer hand gjorde os det allermeeeste bange;
Ehi hand var frisk og ras, og dygtig kunde gaae,
Just i det samme kom den mørke Nat os paa,
Vi ellers havde mist vort Liv og foret Belle,

De Qvinder hver og een begyndte meest at brelle,
De raabte alle høyt: o! Kierte, hen og slaaer,
De Ulve have bidt hver et af vore Faar.

De buldrede saa høyt med Riv og Qvinde-Klammer,
Saa det var Spot og Skam, ja Hjertens Dnk og Jammer,
Vi luskede saa op ved samme Dam og Aa,
Og funde nogle Siv ved Bredden der at staae,

Der skulde vi os i den gandske Nat for Fare,
De havde ellers os besnæret i en Snare,
Saa drog de deres Ben med Tromme, Leeg og Spil,
Dog heel forbistrede, at det gif saadan til.
See, Herre, denne Sag er meget stor at merke,
Om Boldtegt handler den, om Mord og Drab saa stærke,
J bør at straffe sligt, om J med Ære vil
Bestaae, og nogen Tiid ey sette Kronen til.

Dette Capitel's Forklaring.

I dette Capitel klager Ulven paa Ræven, hvorledes
han hand haver uærligen Boldtaget hans Hustru, &c.
Heraf skal læres, at alle, og besynderligen Fruer,
Jomfruer, Qvinder og Piger skulle dem vel foresee og vogt
te, at de ikke snartligen troe de smigrende, sødtalende og
utroe Spitzharte og Dyrskalke, de blive ellers visselis
gen skuffede og bedragne: Det er dem raadeligt, at de
vindskibeligen agte og have god Tilsyn til deres Huus
og Husbonder, og anden deres daglige Gierning.

Sabastianus Brandt siger:

Du Mand, som haver her en ung og leffer Kone,
See til du hende ey tillader denne Tone,
At fare ud i King til May-Grevinde Gilde,
Der lønner dig tilsidst kun slet og gandske ilde;
Thi er hun skion og glat, hav Dye da med hende,
Paa hende ville da vel mange tage Kiende.
Jeg raader dig, du Mand, alt for dit eget Beste,
At du udi dit Huus ey tager mange Gæste,
En taatig Ære kand saa snart faae skiden Handel,
Helsi Verden den er juld af vnd løsaatig Wandel.
Hvad skal man ellers vel vni saadan Qvinde domme,
Der mindst hos Manden er? kun lidet at beromme;
Thi den, som synlig vil af andre Prisen nyde,
Dg alt for sref og srie af Hofmod sig vil pryde,
Som sonter ud i Bye, og haver hiemme Lebe,
Dg ingen Tider er i Huset ret tilrede,

See, saadant maac forvist en sær Handtering være ;
 Thi saadan een hun har en Skam, en heller Ære.
 Hvo ene ikke har sin Kve og Ægte-Bløde,
 Som vil at andre og skal være der tilstæde,
 Hvo med sin Hustrue vil alt trette, flamre, kive,
 Og ikke gierne vil hos hende hiemme blive,
 Og allehaande Folk i Huset med sig tager,
 Et fremmet Luse-Bid ham virkelig plager.

Det 2. Capitel.

Ræven forsvarer sig mod Ulven, og atter
 paa nye skuffer Ulvinden i en Brønd.

Sa, var Kong Nobels Ord, om denne Sag vi høre,
 Som Ulven, Isgrim, paa Ræven monne sere,
 Jeg tar det til Conseil, og derpaa domme vil,
 Naar først jeg haver hørt vor Nikkels Svare
 Der til.

Grev Nikkel sagde strax: Stormægtig Arve-Herre,
 Alt dette var for nær min adelige Ære,
 Min Herre, sandelig, det aldrig findes saa,
 Men det er vist og sandt, jeg bad Ulvinden gaae,
 Jeg viste hende Ben ved denne Dam at fiske,
 Det monne jeg saa smaat i hendes Dre viske,
 Men herudi hun var for graadig i sin Ænst,
 Thi løb hun med en Fart at vove denne Dyst.
 Og der hun hørte her de Fiske meget gode,
 Strax hendes Mave og den Mund de aabne stode,
 Hun skiotte hverken Ben, en Gange, Stie og Brot,
 Og løb for hastig hen, som en forstyrret Koe.
 Men at hun sad for haardt i disse frogne Bande,
 Hun selv er skyldig i, hun led for sagte strande,
 Hun Baadden drog for seent, da nogle hun fornam,
 Hun vilde alle Fisk opfiske i den Dam, (a)
 Hun havde sagte nok til en fuldkommen Mætte.
 See! Herre, dette er den allerførste Trætte,
 Formeget i sin Pung var aldrig sundt og got,
 Jeg siger eder det foruden nogen Spot.
 Hvis Sind og Hierte staaer formeget til Begiere,
 Og ret formeget af en gierig Aand mon være,
 Den er besat med Bee og Fare mangelund,
 Thi see, en gierig Mand hand mættes ingen Stund. (b)
 Saa gif det, maae I troe, Fru Grimhold samme sind,
 Der hun i Gierighed lod sig til IJen binde;
 Og dette er den Tak, jeg faaer i Denne Stund,
 Fordi jeg hende hialp saa troe af Hiertens Grund,
 Da hun i IJen sad forfrossen, som I hore,
 Jeg løfede saa stærk, hvad skulde jeg vel giøre?

Hvor

- (a) Hvem sig trolig lader uone Med det Lidet, som hand faaer,
 Har et nonjom Sind og Dne, Hand er raa, i hvor det gaaer.
- (b) Hver lade sig uone, Com Gud det vil jøye, Vil hand udi alt
 Kasi mere begiere, Da tør hand ombære Hver Smule og Pall.

Hvor stærkt jeg løstede, det dog forgieves var;
 Thi hun var her for mig formeget tung og svar.
 Just kom Hr. Isgrim det samme Eyn i Møde
 Ved neste Høy, og saae sin Qvinde sad i Blode,
 Hand bandede saa stngt, og loe saa meger slemt,
 Jeg heel forfærdet blev, ja gandske Hjerter-klemt;
 Thi see det sildig var, da hand tog til at læse,
 Jeg tænkte ved mig selv, det meger stærkt vil blæse;
 Thi samme Læsning den var ikke smuk og god,
 Hand bandede mig ned ret under Gandens Fod,
 Hand vissket Pokker ud i Tylte-Tal saa saare,
 Jeg lod ad Bakken staae med ryste-fulde Laare,
 Det er forsandt og vist, to Hunde trette maee,
 Naar de udaf et Been eens Mætte meen at faae,
 Den eene da har tabt, det andet en kand være,
 Det tænkte jeg og her ved denne samme Lære,
 Jeg maatte vige, for at blive hannem qvit,
 Den Grinebidere, hand gabede saa vidt; (c)
 Og hvis hand andet tael, her staaer hand blant saa mange,
 Hand tael da samme Ord som en løgnagtig Hange,
 Her staaer hans Hustru selv, spørg kun om hendes Stierr,
 Hans Snak jeg agter en ved nogen Katte-Fierr.
 See! Herre, see, den Tiid hand saae de frosne Bande,
 De Pulse-Baager, hvor hun mon forfrossen stande,
 Om hver en Dievle-Trold hand bandede og soer,
 Hvi er du nu saa tung? o! Qvinde, du jo groer
 I Isen, sagde hand, og dermed hialp hand hende,
 Det samme maa hand selv, den Vogne-Tro, befiende.
 Men det hand klager her, saa meger saare paa,
 At Folk de efter ham saa hidtig monne gaae,

Det

(c) Hvor jeg merker Ulvens Brede, Vil jeg mig herpaa berede,
 Da fuld none vogte mia,
 At hand ikke i det samme Skal med Tænderne mig ramme,
 Og mig saare dødelig.

Det gjorde demnem got, derved de bleve varme
 I alle deres Tæer, i Kallund og i Tarme,
 Da de forfrosne stod; thi burde mig jo Tak,
 Vi lade fare nu den lede Lagne-Snak.

Det ellers er forsandt en slem utugtig Handel,
 Saa slem at lure paa sin Egte-Kones Bandel,
 Her staaer Fru Grimbold selv, kun spørger hende ad,
 Hun siger eder sandt om denne Fiske-Mad,
 Var det saa saare grovt, som Ulven om mig sagde,
 Hans egen Egte-Biv vel selver paa mig klagde,
 Jeg her Opsættelse begierer i den Sag

En Uge eller to paa Kongens hans Behag,
 At jeg med Venner mig saa længe kand beraade,
 Og handle denne Sag paa allerbeste Maade
 Med Ulven Tseggrim, som trodser alt for fast,
 Hand skal tilvisse faae al Pokker, Skam og Last.
 Fru Grimbold svarte strax, den raske Ulve-Qvinde,
 See, Mikkel, Mikkel Ræv, hvor kand I sligt paafinde,
 At lyve, stiele, og paa sette een en Klif, (d)
 At myrde, giøre Ont; det er jo eders Skif.

Ja, hvo sig eders Ord betroer til fulde Grunde,
 Den samme mesterlig I ret forraske Kunde,
 Det sandt jeg hos mig selv ved Bøge-Øre her
 Alt hos den dybe Brønd, de Bønder grove der,
 Den Brønd, hvorved der stod to store Ege-Spande,
 I med den ene lod jer ned i Brøndens Bande,
 I kunde ingenlind opkomme selv igien,
 Jeg kom saa gaaende ad samme Bey derhen,
 Og spurdte: Mikkel Ræv, hvor er det fat med eder,
 Kom I her ned i Nat, og der om noget leder,
 Hvor er det gaaet til, jeg beder, siger mig.
 Da svarte I igien, dog gandske svigelig:

I June

(d) Hvor der lyver alle Dage, Da vil alle Mand bedrage,
 Saa hand ingen meer vil troe, Aldrig skal i Xre boe.

Jungen sæt dig ned, der oven for mon stande, (e)

Jeg kom her ned i Gaar i disse skionne Bunde,
Om du vil have Fisk, da kom herved til mig,
Na, skionne Sudere og Giedder gives dig,

J soer paa eders Siel, det var fuld ret tilvisse,
J havde eder ædt saa buged udi disse,

At Bugen værkede, J kunde ikke meer.

Paa disse eders Ord, saavel som andre fleer

Jeg satte mig da strax i samme Spand og Junge,

Dg lod mig tridse ned saa glat som i en'Gunge,

J kom da straxen op udi den anden Spand,

Jeg undrede mig stort, J saadan slap i Land.

Jeg sagde, Mikkel, hvor mon dette sammenhenge?

J svarte, dette var ret Lykkens Spil og Gænge,

Saa gaaer i Verden til, alt baade op og neer,

Saavel for eder, som for mig og andre fleer;

Den ene trykkes ned, den anden høyt ophøyes,

Som nu i Verden skeer og underlig tilføyes,

Slig Spot J deelte ud, og løb saa bort igien -

Fra mig en andensteds, jeg ikke veed, hvor hen.

Der sad jeg sodt og blodt en gandske Dag til Ende,

Jeg kunde ikke mig til nogen Side vende,

Der leed jeg meget Ont, leed Kummer, Hungers-Nød,

Ja desforuden var jeg næsten slaget død.

So Bønder komme da og saae mig der at lude,

De raabte andre op, og mon for Ulve tude,

Ulvins

(e) Det er vist, og det er sandt,
Det er alt for aabenbare,
Onde Gierninger forklare
Denne Handel alt for grandt,
At al Troe og Trostak stot
Er af denne Verden krobet,
Retviished den er forløbet,
Og er reent af Beven jet.

Erlighed og Sandhed maae
Ogsaa stot af Verden vige,
Loven intet har at siage,
Den maae reent forjalsket staae.
Godhed haver intet Rom,
Den har ingen Gang og Gænge,
Den har søyet sig til Senge,
Falskhed raader runden vni.

Ulvinden, sagde de, staaer her i Brønden fast,
 Hun mangt et Lam har bidt for mig, den lede Gast.
 Jeg maatte lide der for al min Skyld og Brøde,
 Stor Under i den Nød, jeg sad ey der og Døde,
 Den ene sagde strax: den Nær, hal hende op,
 Jeg nu vil smøre vel den hele Ulve-Krop,
 Jeg arbetalet nu for vore Lam og Plage,
 Hun skal faae Last og Skam med denne lange Stage.
 De hidsede mig op, jeg sad saa saare ræd,
 Og der jeg nu kom op til Brøndens brede Bræd,
 Og vilde sprunget af, slog een mig paa min Pande,
 Jeg vrælte ynkelig, og hand tog til at bande,
 I slig en farlig Nød, jeg aldrig før var sat,
 De Skalke sloge mig, jeg sprellede og sprac.
 Jeg kom dog fra dem bort, men see! i onde Maade.
 Ja, sagde, Mikkel Sur, det var nu eders Baade,
 I fik jo Klapskif nok, herhid med eder hjem,
 Jeg kunde sandelig saa vel en baaret dem.
 Saa rumler Berden om, det var nu eders Lykke,
 Een af os skulle havt det gode møre Stykke,
 De Hug man samme Tiid ey kunde vel undgaae,
 Jeg lærte eder ret, det skulle I forstaae,
 At I en anden Tiid saa høyt ey skulle dandse,
 Men vogte eder vel og agte eders Skandse,
 I skulle ikke troe, at Raaber det er Guld,
 Thi Berden den er tredsk og meget swigefuld.
 Ja, sagde Isgrim, i hvor det monne gange,
 Jeg siger hannem her, den lede lumste Hange,
 Hand ofte haver giort mig Skam og Skade stor,
 Og at forraade mig, har været tit paa Spoer.
 Det jeg end aldrig før har givet ret tilkiende,
 Nu vil jeg sige ud, hvorledes det sig hende:
 Vi vandrendes kom frem alt for et lidet Band,
 En Dam og Moller, Aae i store Gessen Land,

Der

Der laae en Bierge-Hon, det vidste hand. tilviſſe,
 Der bode Aber i, der var et Hul til diſſe,
 Der laae de udi Skiul i deres vilde Sind,
 Der bad hand mig ſaa lumſk, jeg ſkulde ſpringe ind.
 Der var ſaa ſaare ont, det hand vel ſelver vidſte,
 Jeg fand ey ſige af den Nød, jeg monne friſte;
 Thi hvis jeg havde ey ſaa ſnart paa Doren rendt,
 De havde mig forviſt i onde Maader ſkiendt.
 De ilde om ſig beed, tog paa at vilde rive,
 Dog var mig Lykken god, jeg maatte ude blive,
 Hand Frenker kaldte dem, hand var ſaa meget god,
 At jeg ſaa vel kom bort, det hannem var imod.
 Saa lurte hand mig ned i deres Hul og Hule,
 Den var ſaa ſtyg og ſort, ſom verſte Rakker-Rule,
 Den Bolig ſyntes mig at være Helved liig,
 Did ledte hand mig hen med Ræve-Fund og Sviig.

I dette Capitel merck fire Lærdomme.

Sorst ſkal her læres i dette Capitel, udi hvilket ſig
 Ræven undſkylder, at ingen ſkal begiere forme-
 get; thi hvad er laſteligere end Gierighed? hvad
 uretſfærdigere end Rov, og hvad ſurſittigere end Rarrig-
 hed? Derfor ſige de gamle Wiſe: Hvis Sind ſtedſe
 ſtaer og henger til verdſligt og timeligt Gods, hannem
 følger paa det ſidſte intet andet, end en hiertelig Sorg-
 givenhed, naar Døden hannem derfra endelig vil ſkille.
 Nu ere dog et Menniſke tvende Ting meget gavnlige,
 ſom er Gudsfrugt og Rigdom. Thi hvo ſom haver
 Gudsfrugt, hand ſkal ikke forvivle udi Fattigdom; thi
 ved Gudsfrugt, ſom er Wiſdommens Begyndelſe, bli-
 ver et Menniſke kaldet til Rigdom, &c.

Det hender ſig tit, at den, ſom formeget begierer,
 ſaaer ſlet intet; ſom denne Fabel om en Hund bær Bid-
 nesbyrd. Denne Hund gif over et dybt Vand, og
bar

bar et stykke Kiød i hans Mund, og det samme Kiød, som hand bar i Munden, gav en Skygge fra sig ned i Vandet; thi meente hand, at der havde været end eet stykke Kiød for Haanden, hand lod op Munden, og vilde snappe det andet Stykke op til sig, og i det at hand gaaede, faldt det Stykke fra hannem, hand havde, og fik saa hverken det ene eller det andet. Erasmus Alberus siger:

De Mennisker reent udi Wildelse gaae,
Som mene, at alting maa være
Heel sikkert for dennem, som Rigdom opnaae,
Saa ingen vil Fattigdom bære.

Nej, Rigdom er ret en fortænkkelig Sag,
Er Spekket med Sorrig og Qvide,
Den fører og med sig saa stor en Umag,
At mange i Græffet maae bide.

Der levede jordum en merkkelig Mand,
Eutrapeles monne hand hede,
Naar hand vilde have de Fiender i Band,
Paa dennem hand monne saa mede:

Med Rigdom hand hestig gav Balder oppaa,
Hand drev dem i Rigdommens Snare;

Thi Rigdom saa jernlig i Fare mon staae,
Det monne hand selver erfare.

Formedelst og ved fire lasterlige Instrumenter kand man bekomme stor Rigdom, siger Cyrillus. Det første formedelst unættelig Begierlighed, og hvor den ikke er, der formindskes Rigdommen, og gaaer der med som med et Sviin, al den Stund det haver Lyst og Begierlighed at æde, da fedes det. For det andet formedelst usømmelig og overflodig Tilhøbedragelse; ligesom den Flod Nilus drager til sig om Sommeren overflodig Vædske og Fugtighed, naar andre Vand og Strømme udtørres. For det tredje formedelst Rarrighed, at man intet bortgiver eller forskienter. For det fjerde, de bekomme og Guds, som det med Angergivenhed og Sorrig besidde; thi mange have mist deres Guds og Rigdom,
ikke

ikke at de have skienket eller givet det bort, men allene at de ikke have havt stor Gorrig og Omhu at bevare samme Gods. Disse Stykker maae een grandgiveligen agte og besinde, som i denne Verden vil tilhobesanke Gods og Rigdom, først, at hand er altid gierig i sin Begierlighed, og uden Missundhed til sig annammer alt, hvad hand fand overkomme, farrig at udskifte, og frygtagtig i Siemmelsen, 2c.

Summa: At være enten riig eller fattig, er eller bestaaer ikke i lidet eller meget Gods, men udi Hiertet og i Begierligheden; thi dersom Hiertet lader sig nøye, der er stor Rigdom: og dersom Hiertet end mere begierer, der er Fattigdom, Gud give i hvor stor Gods og Rigdom der er.

Fridank siger:

Lev kun med Taal jernøvelig, jeg dig nu her vil raade,
 Du jaer udi din Lives Tiid en meer i nogen Maade,
 End Klæder til din nøgne Krop, til Livet Ol og Mad,
 Vær Gud derfor taknemmelig, vær lystig, søe og glad.

Man fand en vel i stakket Stund, er min usoldig Tante,
 Det meget Guld til mange Pund retsærdeligen sanke,
 Men hvor sig lader nøye smukt med det, hand selver har,
 Hand er dog riig, i hvor det gaer, den Sag er klar og bar.

De gamle Vise sige: Jeg haver forfaret, at ikke være nytteligt, at nogen over sin tilbørlige Stand og Bæsen sig fremtrænger, og andet eller større begierer med Fare og Omhu, men lader sig nøye med en lempelig Begiering; thi dersom et Menniske fik den gandske Verden tilgivendes med al dens Rigdom, da fand hand dog ikke mere bruge af den, end det lidet, hand haver behov til hans Legems Ophold, det andet altsammen horer dog de andre til.

Drif, æd dig mæt, Gud en sorgiet, Bevar dit Navn og Ære,
 Det ene gaer, Det andet staaer, Naar du er ikke mere.

Renner siger:

Kun æd og drif, til Maade dog, o! sparsom og, min Frende;
 Thi Gods og Guld er timeligt, og snart fand saae en Ende.
 Ret spart, det er som halvt fortient, en Skilling du fand spare;
 Saavel som du fortienner den paa kostelige Vare.

Hvosomheldst i Verden skal handle og vandle, hand
 fand ikke vel blive uskuffet, eller hand skal og skuffe og
 forraske andre, det er ikke heller mueligt at blive snarlis
 gen riig, uden andres Skade; derfor agtes Rigdom for
 en skiendelig Ting. I fordim Tiid hos de Romere og
 i mange andre E tæder straffedes Alagerkarle med fire
 dobbelt Straf, og Tyvene ikke uden med een eneste Straf.
 Men nu gielder det alt lige meget, naar een er riig, en
 ten hand haver faaet samme Rigdom ærlig eller uærlig,
 Personen er lige god.

For det andet skal her ydermere merkes, at der
 ere nu mange Mennsker udi Verden, som have deres
 Lyst derudi, at de kunde forhaane, bespotte, forulempe
 og beskiere andre til deres Skade; som Næven her baa
 de Ulven og Ulvinden bespottes med det hand siger:
 Dersom sig to Hunde vilde mætte af et Been, &c. Desli
 gest: Det var bedre at I finge samme Hug, thi I kunde
 de bedre taale dem end jeg, &c. Og paa det sidste, siger
 Erasmus Alberus, og advarer alle, at de sig vel og
 flitteligen vogte for slige forgiftige Ordgydere, Spors
 tere og Skiendere &c.

Hver see sig for, og vogte sig Paa beste Wiis og Maade,
 At hand nu ey svigagtelig Geraader udi Baade
 Med sig en Mand, der stedse vil Kun Spot og Skiendsel øve,
 Som vil firere med sit Spil, Da med sin Svung bedrovet;
 Thi skæe løse Skalte de. Slet intet andet gøre,
 End grove Trekker man fand see, De daglig vil paaføre.

For det tredie skal her læres det Næven siger, at
 det er saa Verdens Lob og Brug, at det ene Mennsker
 skuffet

skutter og forraster det andet, som hand og skutter og forsmilder Uvinden udi Brønden, saa at hun kom i Brønden, og hand op ic.

Her beskrives Verdens Utroskab:

O! du gode Gud, hvor ilde er fordervet Verdens Verk,
 Færdig og udrustet ligger Utroskab i Marken stærk.
 O! hvor haardt er Ketten sængslet, Ketviished i Bøher sat,
 Uretsfærdighed ophøyes vældig baade Dag og Nat.
 O! hvor storlig holdes Ager nu i Vre, nu i Agt,
 Fattig Menighed saa ilde er herved i Støven lagt.
 O! hvor er den jælles Baade, Menighedens Nytte tynd,
 Egen Nytte den opfylder Huset med alt syndig Kynd.
 O! hvor uforfammet træder Magten for den gode Ret,
 Sandhed bliver saare hadet, og saa tit tilbage set.
 O! hvor meget ringe agtes Menniskens udgydet Blod,
 Morder-Straffen reent foragtes, da den dog er meget god.
 O! hvor vidt er Rigdom blevet bredet ud i Bram og Pragt,
 Fattigdom igien er drevet udi Spot og stor Foragt.
 O! hvor Wiisdom staaer baa Døren, og saa haanlig skiuler sig,
 Rigdom, Middell og Formue trækker frem saa vældelig.
 O! hvor Mistkundhed er blevet saare svag og skrøbelig,
 Løgn og Løner, Svig og Trækter bryde frem saa grummelig.
 O! hvor hidtia nu regierer Mid og Avind med en Bold,
 Kierligheden til sin Broder den er bleven gandske kold.
 O! hvor reent er Troskab blevet slettet ud og ud nu slukt,
 Mildhed er paa Døren drevet og er gandske udelukt.
 O! hvor blue og saare sylle Ndmtyghed tilbage staaer,
 Troen haver fanget Skade, mange dødelige Saar.
 O! hvor bluffer, o! hvor brænder Legemets den kaade Lyst,
 Al Hofmodiaghed optneiser, lider ingen Nød og Bryt,
 O! hvor raader og regierer Hykle-Smiagen saare fast
 Gladder, Squalder, og Baatale gjør saa mangen Overlast.
 O! hvor gierne vil man høre nye Aviler idelig,
 Udi Sell og Kiøb der findes Understeb og megen Svig.
 O! hvor alle gode Kunster reent foragtes hver i sær,
 Daarlighed og daarlig Handel aabeubare Prisen bær.
 O! hvor Sparsonhed er liden, gandske ja har hende tier.
 Drik og Kraadsen, Bugens Kyld den besalder een og hver.
 O! hvor en uskyldig Broder tauqes og stille tie maae,
 Krig og Striid og slink at myrde monne af med Prisen gaae.

O! hvor Gierighed paa Væ er begierlig mangelund,
 Menge-Gierighedens Kilde haver hverken Bund og Grund.

O! hvor alting reent forbiſtret til Høvnagerighed er vendt,
 Røverie og Tyve-Streger haver mange Lande ſkiendt.

O! hvor er enhver og alle i ſit Embed lidet troe,
 Den der meget bort udborger, er kun ſielden glad og froe.

O! hvor er i alle Være ſtore Trækker, Lyſt og Svig,
 Hver en Skuldener betaler meget ſeent og ſynderlig.

O! hvor falſk og reent forblindet er vor arme Chriſtenhed,
 Underlig og reent forvendt er nu Helgens Hellighed.

O! hvor meget ringe holdes Guds Befalning, Herrens Bud.
 Gandſke lidet ihukommes Døden i ſit Nam og Brud.

O! hvor lidet vil man agte Eviighedens lange Stund,
 Denne Times Lyſt og Raade traagtes eſter mangelund.

O! hvor døvet er vort Ore, Herrens Ord at agte paa,
 Vores Levet fand derefter ingen rigtig Bedring naae.

Korteligen at fortælle udi en ſaa ſamlet Sum :

Den, der er paa Verdens Handel reent cenſoldig, ſtum og dum,
 Maa af Verden reent foragtes, om hand aldriq var ſaa from,

Hvo der vil med tredſke Nykker fare Verden runden om,

Kand kun vel af Skalk-Stykker, nok af Svig og Trækker fand
 Saadan een af Verden kaldes en velſtikket dngtig Mand.

For det fjerde ſiger Kæven, at denne Verden er fuld af Ondſkab, thi den hellige Skrift bær Vidnesbyrd derom, at den gandſke Verden er druknet udi Ondſkab, og i ſig ſelv er den idel Ondſkab, og det Onde ſelv. De gamle Viſe ligne denne ſvigefulde Verden ved en dyb Brønd, udi hvilken Brønd en Mand nedkrob for en Løve, ſom hannem forfulgte og vilde ſonderrive, og den ſamme Mand holdt ſig med ſine Hænder ved to ſmaaæ Riis, ſom vare opvoxne ved begge Siderne i ſamme Brønd, og med ſine Fodder ſtod hand paa en liden trind Steen, og i det ſamme ſaae hand fire grumme Dyr komme mod ſig med aabne Munde, ſom vilde hannem opsluge, og ſom hand ſaae ned i Brønden, da var det en forfærdelig Trage, ſom havde en aaben Mund, og ventede hans Fald og Komme, deſligeste ſaae hand en
 fort

sort og en hvid Muus gnave og bide paa samme Riis af al deres Formue, ved hvilke hand holdt sig. Den Tiid at samme Menniske stod i sliq allerstorste Fare, og ikke vidste, hvilket Dyeblik hand skulde omkomme, i det samme saae hand mellem to Etene noget sone Honning siddendes, af det samme sliffede hand lidet med sin Tunge, og af den lille Sedme, hand fik og smagte, forgiettede hand at søge Lempe og Middel, med hvilke hand kunde have frelst sig, og faldt saa ned i samme Brønd, og blev saa borte ic.

Med denne Brønd forstaaes der ne Verden, disse fire Dyr ere de fire Elementer, af hvilke alle Mennisker blive kaldede til Døden: de to Riis bemerke Menniskens Levnet: den hvide Muus Dagen, og den sorte Muus Natten, hvilke to Muus stedse afgnave Menniskens Levnet: med Dragen forstaaes Menniskens Grav, som stedse er tilrede, og forventer vor Komme: dette sode Honning bemerker denne Verdens forgængelige Belslyst, for hvilken mange Mennisker dem forsænke og give i evig Fare og Fordervelse.

Det 3. Capitel.

Ræven taler her om den sorte Ube eller Markat, og siger, at den er ikke hans Frenke.

Srev Mikkel talte da til alle, smaae og store
 Blant Herrerne, som var' i Gaarden udenfore:
 Hr. Isgrim hand er fra Sandse og fra Sind,
 Om Uben og dens Hul hand taler gandske blind.
 Ey alting er saa klart og bart, som J nu horer,
 At hand med E qualder: Enak omkring herinde forer,
 Det er nu nesten ved halvtrede Mar, den Mar,
 At jeg med hannem der i Hessen: Landet var
 Hos nogle Katte: Dyr, Markatte af de lede
 Og store, men at de da mine Frenker hede,
 Det lyver hand forvist, det har sig ikke saa,
 Man udaf lutter Had hand sligt mig siger paa.

Mar

Markatte komme mig slet intet ved med rette,
 Om Obenærke og Hr. Martin siges dette,
 At hun min Frenke er, det vil jeg her bestaae,
 Og hand min Sogne-Præst, til ham jeg monne gaae.
 Hand er Notarius, og haver vittig Hierne
 At domme Sager med; en Mand, som er af Kierne;
 Men at Hr. Isegrim Markatten sort og leed
 Saa ofte taler om, det gior hand til Fortred.
 Jeg aldrig haver havt Umgængelse med disse,
 Heel stygge ere de, som Dievelen tilbisse;
 Men at jeg kaldte paa Fru Frenke samme gang,
 Det voldte sandelig min store Nød og Trang.
 Jeg kunde ikke stort der tabe ved det samme,
 Men monne derfor strax den ferske Mad annamme,
 Den Mad forvoldte det, hun Frenke-Titel faer,
 Jeg ellers agtede en hende ved et Haar.

Det 4. Capitel.

Ræven fører Ulven iblant Markattene,
og hand kom der i allerstørste Livs-Fare.

Seer, Herre, videre: vi frem ad Beyen ginge
Ud ved en Dam og Næ tet under Biergets Binge,
Da Ulven hungrig var, da blev jeg vaer et Hul
I samme Biergets Grund, det var saa stort
som Kul.

Jeg sagde: dette Hul, som jeg vil eder vise,
Det ikke feyle fand, vi her jo finde Epise;
Ehi jeg end aldrig saae den Ulv saa gandske mæt,
At hand en strax igien jo havde mere ædt;
See her, her boer en Mand i denne Biergets Kule,
Hand rigtig byder os til Gæst udi sin Hule.

Da sagde Isegrim: gid I da vilde gaae;

Ehi, see, jeg ikke fand, saaullen er min Taae.

Gaaer

Gaaer ind i samme Hul, og seer, I noget fanger,
 Imidlertid jeg her saa sagteligen ganger,
 Gaaer ind, min Hierte-Ben, og slyer os nogen Mad,
 Jeg gandske var tilfreds, jeg nu ved Bordet sad.
 I siger mig vel til, hvis I nu noget finder,
 Det tør vel hende sig, vi derved noget vinder;
 Saa gif jeg da derind, som hand mig ofte bad,
 Og lod forhøre, om der fandtes nogen Mad.
 Jeg gif da ind min Bey, en Bey heel leed og skiden,
 Den Indgang var saa mørk, var meget trang og liden,
 Jeg blev forskærdet og saa overmaade ræd,
 Jeg kunde intet see, det var en stor Fortred.
 Jeg meente, at det var en Bey til alle Trolde,
 Jeg vilde ey igien for samme Hule holde,
 Og staae den Fare ud, som jeg derinde stod,
 For tusind Mark. Der kom mig gaaendes imod
 Markattens Borne-Flok, saa mange som de vare,
 De Store med de Smaae, en leed og grimet Skare,
 Den gamle Tæve hun sig gjorde paa mig vreed,
 Hun saae fordievelt ud, som Fanden selv saa leed,
 Breedmundet saae hun ud, hun havde skarpe Tænder
 Og lange hvasse Kloer paa Fodder og paa Hænder,
 Den lede Katte-Triert var sort og meget lang,
 En verre Dyr jeg saae end denne samme gang.
 En underlig Fason, de Unger vare sorte,
 Jeg onskede mig ud i Hekkenfeld langt borte,
 Hun selver større var end Isegrim, den Ulv,
 De Unger ligesaa, der laae paa dette Gulv.
 De laae udi en Braae i Høe og skiden Dret,
 Og i det samme Mørk til Orniene nedboret,
 De Store med de Smaae saae saa forfaklet ud,
 De luktede saa stygt af raaden Legge-Luud.
 At sige Sandhed der, mig tiende ingentunde,
 Et andet Fund jeg strax fandt paa i samme Stunde,
Et 5
Jeg

Jeg ventlig hilsede; thi jeg allene var, (f)
 Dog en saa meget meent, som jeg det net frembar.
 Jeg loed da, ligesom jeg kiendte dennem alle,
 Den gamle Kielstring-Kat jeg monne Frenke kalde,
 De Unger hver og een jeg Frender kaldte saa,
 Jeg onskte dennem Got de Store med de Smaae,
 Den skionne Biørne-Flof, jeg sagde, disse alle
 De monne mig forsandt heel saare vel befalle,
 Enhver af dennem er saa deylig, mild og skion,
 Som det var en Princes og beste Konge-Son,
 Thi maa jeg eder her heel priselig skattere,
 At I saa meget lief vil vores Slegt formere,
 Stor Enst og Glæde mig ved dette er tilvendt,
 O! havde jeg kun for de gode Frender kiendt,
 De kunde hiulpet mig, naar der var Mod i Bente.
 See! sliq Erbodighed jeg hende her fremsendte,
 Det jeg dog sandelig en meente noget af.
 Hun loed igien som hun mig rigtig Kiende gaf.
 Hun Frende kaldte mig, og bad mig lidet sidde,
 Hun hor mig intet til, det maae I ellers vide,
 Det ingen Skade var, jeg kaldte hende saa,
 Men troe mig, ret af Frygt min Pande monne staae
 I Sved, ja Draabe-Sved, hver Traabe Sved som Erter,
 Ket aldrig var jeg for i slige Mod og Smerter.
 Hun sagde: Frende, vær velkommen nu herind,
 Det er mig gandske kiert, jeg seer det Purpur-Skind.
 Jer Ankomst er mig kier, jeg mig derover fryder,
 I eders Frender her Forstand og snilde Dyder
 Kuldkommen lære kand, ja Erbarhed og Tugt,
 I viis og vittig er, og kand det selv saa smukt.

(f) Hvis jeg altid skulle sette Sandhed frem, da vilde Frenne
 Tit og ofte møde mig;
 Derfor maa jeg mig betænke, Og for Sandhed anden svænke
 Etundum bruge listelig.

At jeg saa gode Ord af hende monne høre,
 Det alt jeg monne med min venlig Tale giøre, (g)
 Og at jeg med min Snak for Frenke hende holdt,
 Og Sandhed sparte ret, see, det har dette voldt.
 Jeg loed, jeg gierne her hos hende vilde være,
 Hun sagde: kommer hid, og nyder dog den Ære,
 I sandelig en maa gaae bort foruden Mad,
 O! setter eder ned, og giører eder glad.
 Jeg en fortælle kand saa meget hun fremsætter
 Af Hiorte, Hind og Saar, saa mange kræsne Rætter,
 Jeg undred storlig paa, hvorfra hun dette fik,
 Jeg satte mig saa ned og aad det havde Skif.
 Jeg aad mig gandske mæt, og der jeg fik min Mætte,
 Et Stykke putted' jeg i Lommen udaf dette,
 Som hun mig selver gav til min Fru Ermelin,
 Det var et Stykke af en liden lekker Hind.
 Saa fik jeg Lof at gaae, og gif saa bort fra hende,
 Hun sagde: naar I vil, saa kommer kun, min Frende,
 Jeg hende lovede, at komme tit derhen,
 Men see, der var saa stygt, jeg kommer en igien.
 Jeg nær forgiven var af Stank i dette Gilde,
 Der lugtede saa stygt, saa slemt og meget ilde,
 Det gif dog vel nok til, derover var jeg glad,
 Jeg løb det stærkeste, jeg nogensinde gad,
 Fra samme fæle Hul og Marekatte-Hule,
 Hr. Isegrim hand gif der udenom at lure,
 Hand stønnede og sprang og glufed som en Hund,
 Jeg sagde: fiere Ven, I er nok ikke sund.
 Hand svarede: o! nei, jeg lider Nød og Qvide,
 Af Hunger nesten Død i disse mavre Tide.
 Jeg Medynk bar for ham udi hans Hunger-Trang,
 Og lagde straxen frem det Stykke samme gang,
 Som

(g) Den for vittig er bejunden, Som sin Tunge raader ret,
 Bedre er at holde Munden, End at tale vrangt og ilet.

Som mig var givet i det samme Hul og Hule,
 Der smagte hannem vel, hand aad det op hver Smule,
 Hand sagde mig derfor saa megen tusind Tak;
 Men, see, nu holder hand en anderledes Snak.
 Saa sagde Isegrim: for I gaaer bort, min Frende,
 Da lader mig forstaae og ret fuldkommen Kiende,
 Hvad denne er for een, her boer, hvad hedder hand?
 Hvad, Kiere, er hand riig, er hand en fattig Mand?
 Jeg sagde hannem sandt, det beste som jeg kunde,
 Og sagde: der seer ud som hos en skiden Bonde,
 Men overflodig Mad af allehaande slags
 Det er der nok udaf, I maae spadsero strax,
 At I fand noget faae, og vel see eder fore,
 I ikke taler der om Sandhed alt for store,
 At siige Sandhed maae I være sparsom med,
 Om I vil fare vel og komme ret afsted. (h)
 Hvo megen Sandhed tal, og alt for ærlig snakker,
 Ham best er raadelig, hand sig paa Døren pakker;
 Thi ofte saadan een for Døren monne staae,
 Naar andre med Plaisir fand ind i Huset gaae.
 Jeg bad ham samme gang, hand vilde ind spadsero,
 Jeg viste hannem Bey, og sagde ydermere:
 Befatter eder ey med nogen Ting i sær,
 Som I for Døen seer i Huset her og der,
 Ey heller skulle I ved nogen Sager røre,
 Men siige, hvad de Folk de giærne vilde høre.
 See, naadigste Monarch, sligt lærte jeg ham da,
 Da i det samme gif hand mig af Synet fra.
 Men see, hand holdt sig dog ret tvertimod min Lære,
 Og fik hand noget derudeover, naadig Herre,
 Da er det sandelig hans egen Skyld og Skam;
 Thi hand ey gjorde det, jeg nylig raadte ham.

Slig

(h) Hvo som Sandhed ret vil sere, Da vil Verden dermed røre,
 Kommer udi Janners Rød, Slagen paa det sidste død.

Slig grove plumpe Folk, i hvo og hvem de ere,
 De intet lade sig i nogen Ting regiere;
 Men reent foragte de al Wiisdom udi Grund,
 Og selv de vide ey af nogen listig Fund.
 De have ey Forstand paa vise Raad i Fare,
 Jeg lærte Isegrim hand Sandhed skulde spare,
 Hand skulde vare sig at tale alt for sandt, (i)
 Om hand sig skulde snoe; hand agtet det for Tandt.
 Hand svarede: jeg selv vel alle Ting kand vide,
 Og med det samme gif hand ind i Biergets Side,
 Der fandt hand samme Kat at sidde i en Braae,
 Langt verre end en Froid hun da paa hannem saae.
 De Unger hver og een de vare der tilstede,
 Den Ulv hand raabte høyt: O! hvilke Dievle lede!
 Er dette Killinger, som her om eder staae,
 Froe, I kand lade dem for Dievle-Unger gaae.
 Gaaer hen og sanker dem tilsammen i en Pose,
 Na, hen og drukner dem i neste Søe og Mose,
 Hvad Fanden gior I her med dette stygge Kræ,
 See! om man bandt dem til et Kroget Stave-Træ,
 Heel sikkert skulde man paa disse loyne Stange
 En mægrig Dievle-Skok om Sommeren da fange,
 Markatte rettelig man dennem kalde maae,
 Med deres lange Siert og Patter ligesaa.
 Markatten svarede da hannem strax paa Timen,
 Hvem sendte eder Bud, hvortil skal denne Stimen,
 Hvem rager dette an, hvad gaaer det eder paa,
 Hvi staaer I Slubbert her og gøer og gaber saa. (k)
 Hvad

(i) Underlig er dette sat,
 Sandhed ingensteds kand blive, Hvo som ret paa den vil drive,
 Bliver udi Avind sat.

(k) Hvo gierne vil staae
 Der, hvor hand ey agtes, Hans Rierlighed sagtes,
 Hand lides ey maa.

Hvad, ere Børnene end sorte, hvide, røde,
Ja dertil lede med, hvad fand det eder støde.

Ney, Nikkel, Nikkel Næv er vittig, flog og viis,
Hand nylig hos os var, ham bør for eder Priis.
Hand havde en et Ord paa mine Smaae at mukke,
De vare, sagde hand, heel artige og smukke,
Hand ellers dennem holdt for Frender samme Stund,
Det maa I vide, I forbandet Grinemund.

Hvad, fand de eder en saa saare vel behage,
Hvi staaer I her og gæer, hvad har I her at snage,
Hvem sendte eder Bud, hvad mukter I nu paa.

Ja, sagde Isegrim, lad mig lidt Epise faae;
Hvis en saa vil jeg selv i Braerne omlede,
Jeg skiotter ikke om, I aldrig var saa vrede.

Saa vilde hand med Bold foruden nogen Bøn
Ret tage for sig selv; thi fik hand og sin Løn.

Hun sprang paa hannem ind, sligt kunde hun en høre,
Hun drog, hun reev og beed, og det var ret paa Love,
Hver een de Killinger de gjorde ligesaa,

De hvæste, reev og beed, de Store med de Smaae.
Hand løb da Spring i Spring, begyndte høyt at vræle,
Hans Blod af Næsen sprang, hand smurte sine Hæle,
Hand vergede sig en, men blodig løb af Dør,

Hand der en siden kom, hand var der engang før.
Jeg hannem siden saae med revne Laar og Lænder,
Dg Blodet overrandt hans Næse, Mund og Tænder,
Hand havde Skrammer nok alt baade for og bag,
De havde hannem flodt, de gjorde hannem ipag,
De havde plukket svart paa hans det ene Dre, (1)

Sit Hoved kunde hand kun meget lidt røre;

Der

(1) Gud dette saa laver, Nu Mennisket haver, Forsaae mig til Grund,
To hørende Dren, To seende Dren, En talende Mund;
Slikt med sig nu tører, Af hvad man nu hører, Dg flarligen seer,
Det fand sig nu ikke Ret stikkelig stikke, Man siger det meer.

Der jeg nu hannem saae saa blodig overalt,
 Jeg spurde straxen, om hand havde Sandhed talt,
 Som jeg det foresandt; saa jeg i Sandhed talte,
 Den lede Ræve-Kat hun ilde mig afmalte,
 Hand svarte, var hun her, jeg skulde hende flaae
 Paa hendes lange Stiert, hun skulde Pokker faae.
 De lede Katte-Dyr, i, hvor de kunde fynse,
 De maae med deres Syn ret Fanden selver kynse;
 Just der jeg sagde det, da kom jeg ret tilpas,
 Jeg ingen Naade fandt, hun reev og det var havs.
 Jeg sagde til ham da: O! Frende, hvad er dette,
 Hvad nu! hvad! monne jeg saa eder underrette?
 I skulde talet vel, I skulde have sagt:
 I det for eder og for eders vel har bragt,
 O! Frenke, fiere Ven, I hor mig til med Rette,
 Eya! hvad haver I stor Hiertens Lyst i dette.
 Af eders denlige Opsødinge; her staae,
 Jeg glædes i mit Liv, nu jeg dem skue maae.
 Da sagde Isegrim, for jeg nu vilde kalde
 Den Kat for Frenke, og de Katte-Unger alle
 For mine Frender, for jeg veed nu ikke hvad,
 Jeg heller saae, at hun med hendes dybest sad
 I Helveds mørke Braae, jeg hende ikke agter,
 En heller hendes Enak og Kieltring-vurne Sagter.
 For slig en Tale, see, Sr. Isegrim hand fik
 Paa sine Fingre Knep, det gif ham, som det gif.
 Jeg derfor setter det til Eders Høye Naade,
 Om jeg med dette Raad vel kunde ham forraade,
 O! spørger hannem, om det ikke har sig saa;
 Thi hand var selv derhos, det maatte hand forstaae.

Det tredie og fjerde Capitel's Forflaring.

Først opregner Ræven i dette Capitel, hvorledes
 hand kom ind til Markatten, og gav hende gode

og ventlige Ord af et falskt Hierte, 2c. Heraf skal læres, at der findes endnu mange Mennesker udi Berden, som ikke af Hiertet mene det, som de sige, og naar de tale om hvidt, da mene de sort, og naar de see, da have de Ont i Sinde, disse kunde af een Mund blæse baade hedt og koldt, og slige kaldes nu vise, forstandige, velstikkede og forsarne Mænd, men slige dobbelte Hiertes skal man ikke, og ingen Omgængelse have med dem.

Vi læse om en Skov-Gud, som hedde Satyrus, hvilken der digtes at være oven til et Menneske, og ned til en Buk, denne blev trængt af stor Kuld og Frost, og kom saa ind til en Bonde, og i det hand saae samme Bonde blæse i sine Hænder, spurde hand hannem, hvi hand det gjorde? Bonden sagde, for jeg vil varme dem, dernest blæste samme Bonde paa en hed Brød, og Satyrus spurde hannem, hvi hand det gjorde? Bonden svarede, thi jeg vil føle den, den er for hed. Da reiste samme Satyrus sig, og gik bort, sigende: Men, her bliver jeg ikke længere, i hvor koldt det er ude, og med slige lyst er mig ikke at omgaaes, som kunde blæse koldt og varmt af een Mund. Hermed have de gamle Bise givet Advarsel, at man for slige onde Tunger skal vogte sig, som sige en Ting, og mene et andet.

Saadanne dobbelte Tunger kunde hver Mand's Brost og Bræk straffe og opregne, men deres egen Brost, Skam og Skiendsel kunde de mesterligen overse og bedække, og have slet ingen Agt til den Esopiske Tasse; thi Esopus plejede at sige, at hvert Menneske havde tvende Taster hengende ved sig, den ene bag paa Ringgen, og i den haver og bær hand sin Brost og Bræk, den anden synligen for sig, og i den havde hand andre Menneskers Synd, Brost og Bræk, og den samme Brost seer et Menneske stedse og ideligen, men sin egen Ondskab seer hand aldrig, thi den er bag hannem.

For

For det andet skal her merkes, hvorledes Ræven underviser og lærer Ulven, hvad hand skal tale og sige, naar hand kommer til Markatten. Men Ulven sættes her dem til Exempel, som ingen Naamindelse eller Underviisning ville annamme, men ville alting efter deres eget plumpe og hofmodige Sind udrette, og sige alt det, dem i Munden kommer, og saadanne komme tit og ofte i stor Sorrig, Nød og Livs-Fare. De gamle Vise lære: Underviis ikke den, som ikke vil være underviist, lær ikke den, som ikke vil lære, straf ey heller den, som sig ikke vil lade straffe. Thi en Steen, som en skarp Pikke ikke kand sonderbryde, den skal ey heller nogen understaae sig med sit gode Sverd sonder at hugge; begynd ey heller at giøre en Vidie af det Træ, som sig ikke vil lade bøye, thi det er alt forlorret Arbejde og unyttige Ting, &c.

For det tredie siger Ræven i Isegrims Underviisning, at hand skulde spare Sandhed hos Markatten. Af hvilket skal læres, at naar nogen kommer iblant ont og forgiftigt Selskab, og besrygter sig, ikke at komme fra dem uden stor Fare, om hand taler formeget om Sandhed hos dem, den skal Sandhed tilgode (i det de ville den ikke høre) tie til beqvem Tiid, og hos dem, som den gierne ville høre, og da tilbørligen og beskedeligen frit og aabenbar fremsige og tale, skulde hand end derover fores i Ugunst, Nød og Fare, enddog at den, som nu i denne Tiid taler Sandhed, ikke saare ventligen annammes eller ansees, dog skal Sandhed til sin rette Tiid ingen betages eller forties.

Den Fromme kommer tit for Sandheds Skyld i Nød,
 Og mange bliver tit derover qandske død;
 Thi maa man heller her en liden Nødgang bære,
 End hos de onde Folk i største Naade være. (m)

M m

Det

(m) Siig fiedje Sandhed kiære Son, Det hiffet ey skal skade,
 Vil Verden dig end hade skunt, Du dersfor det ey lade.

Det er nu aabenbare, at mange Mennsker, og end de, som ville være agtede for Sandheds Beskiermere, efterfølge Mikkels Raad, saa at de end stundum, andre til Billie, og for deres egen Nytte og Baade fortie Sandhed, Guds Ord til stor Forsang, Haanhed og Skiendsel, og lære dog desimellem, at man skal leve christeligen og handle broderligen, men ingen Ting rimet sig mindre hos deres Lærdom, end deres eget Levnet, Handel og Bandel. Det er stor Nusk, at den hellige Skrift skal være hver Mands (og bekynderlig deres, som det prophetere og prædike) Skam: Dæksel, Hoved: Harnisk og Helmelit.

Den gandske helliga Skrift vi alle bør at ære,

Den monne sikkerlig for alle Kunster være;

Ehi hvor en Verdens Kunst der findes Mangel i,

Men giennem Skriftens Ord vi gaac en Himmel-Stie.

Men Gud lader sligt ikke blive ustraffet paa dem, og Dievelen setter dem Snarer fore, og truer dem ideligen med slige Ord, som herester følger:

I din Theologie du sikkert mener dette,

At du dig snildelig vil for min Tale snoe,

Ere Støcker vil jeg dig derover foresette,

Uknythed, Gierighed og Hufmod i din Bøe.

See, disse vil jeg her med Eodme saa tilrede,

At du jordervelig deri skal holde Fod,

Kand jeg dig ikkun først i eet af disse lede,

Undslipper du da mig, da er din Lykke god.

Dydernes Zukommelse siger:

Hvordan man skal handle og giøre god Act,
Herom nu saa mange mon lære;

Men ey deres Levnet derefter er set,
Hvad skulle vel dette da være?

Hvad andet end dette: hvad, lære de Got,
Og vil sig derefter ey rette,

Det bliver da dennem til Skade og Spot,
Der har du Besteden paa dette;

Ehi hvilken en Læge, der Lægedom veed,
 Hand først sig nu selver curerer,
 Den Lærdom er best, naar man giører Bessed
 I det, som man selver oplærer.

Det 5. Capitel.

Der Isegrim ikke kunde overvinde Ræ-
 ven med Rettergang, da bød hand hannem
 ud til en Kamp, og rafte hannem en
 Handste som sædvanligt er.

Da sagde Isegrim: i hvem det end skal fole,
 Saa vil vi i den Sag en længer gaae og nele,
 Ney, ney, vi ville en nu meer mundhugges saa,
 De Herrer andet har at tage være paa, (n)
 M m 2 END

(n) Forsængelig unyttig Snak, Du ikke skal fremsøre;
 Ehi ellers saer du Skam til Tak, Du derfor det en gjøre.
 Du nogen en maat give Spot, Du dette af mig lære.
 Ehi det er unød Dyd og Got, Det ærligt en kand være.

End passe os og vor unyttig Kiv i dette,
Vi med hinanden her vil Liv mod Liv opsette,
Har I den beste Ret, I faaer da vel at see,
Markatten tael I om med stor Berømmelse,
At jeg var kommen der i Hungers Nød og Qvide,
Og at I Kød og Brød frembar, jeg skulde bide,
Det var jo kun et Been, jeg husker det saa bras,
At Kød det havde I tilforne pillet af.
I hønlia spotter mig her, som jeg monne være,
I fast fornærmer mig paa min Respect og Ære,
I mange spodske Ord har ofte paa mig fort,
De gode Herrer de har det vel selver hørt,
Og at jeg Kongen vil hans Herredom misunde,
Og heftig Kongens Liv og Levnet efterstunde,
I Kongen lovede en stor og vældig Skat,
Men sandelig jeg troer, hand faaer den aldrig fat.
I skammelig har sfiendt min Hustrue samme sinde,
Det hun imidlertid ret aldrig fand forvinde.
See her, jeg viser frem al eders Skalkes Bryst,
Om Nytt og Gammelt vil vi bove nu en Dyst.
Jeg esker eder ud til Kamp ved disse Stunde,
Og siger, at I en Forræder er til Grunde,
Jeg vældig sigte vil med eder Liv om Liv,
Saa faaer vi Ende paa vor gamle Snak og Kiv.
Hvem først til Kamp og Striid den anden monne vække,
En Handske bor hand ham paa samme Tiid at række,
Den Handske har I her, annammer den paa Stand,
Saa vil jeg siden see, jeg eder ramme fand.
Stormægtigste Monarch, I Herrer og I Rige,
Saa og I Fattige, har dette hørt tillige,
Den Ræv en vige skal, som nu er bleven sagt,
For denne Kamp og Striid er gandske nederlagt.
Grev Nikkel tænkte, der hand dette monne høre,
See, dette vil mit Gods, mit Liv og Blod anrore,

Jeg

Jeg er en liden Mand, den Ulv er mere søer,
 Forseer jeg mig, at jeg en figter, som jeg bør,
 Da er min List omsonst, forgieves alle Rænker,
 Dog nok en Ræve-Træk til Fordeel op jeg tænker,
 Hans Billie den skal dog ikke for sig gaae,
 Jeg lod ham sine Kløer saa jammerlig afflaae,
 Hans Bredes Hestighed hand paa mig nu vil soale,
 Jeg haaber dog hand skal vel selver det betale.

Da talte Mikkel Ræv til Ulven denne Snak:

J er med eders Slegt et stærkt Forræder-Pak.
 Den Skyld, som J mig her for disse Sager giver,
 Den lyver J mig paa, jeg den tilbage driver,
 Jeg uforfærdet er og gandske vel bered
 Alt vove denne Kamp med eder, hvilken Sted
 J forelegger mig, jeg eder dette siger,
 Saa vil vi faae at see, hvem af os der besviger;
 Alt det den Ulv bær frem, saa siger hand en sandt,
 Thi setter jeg da frem i Retten sikkert Pant.
 Det Pant, det samme Pant strax Kongen har annammet,
 Com det for Ræven og for Ulven var berammet,
 J begge, sagde hand, skal Borgen sette til,
 Alt J til Kamp og Striid i Morgen komme vil.
 J ere svare Dyr, og meget frem kand fore,
 Thi kand man en saa tit paa Klagemaaler hore.
 Til Ulvens Borgen blev da disse tvende sat,
 Den gode Monsieur Bruun og vilde Hingse, Kat.
 Den unge Martins Son, Hr. Moneke, den snilde,
 Og Grimbard, Grevingen, de begge gierne vilde
 For Mikkel Borgen staae med Ære, Liv og Blod,
 Hand skulde mode vist, og rigtig holde Fod.

J dette Cap. merk tre smukke Lærdomme.

Den første: de gamle Vise sige, at det er et unyttigt og skadeligt Raad, at søge Blodstyrning,
 M m 3 Krig

Krig og Feyde, thi en viis Mand skal sig vogte for Tvist og Krig, saa meget som hannem mueligt er, og om hand kand have det i Fordrag, man skal en heller nogen anden tilraade at begynde nogen Feyde, uden merkelig Mars sag, thi dens Ende haver stor Tvivl med sig, og ingen Sager have større og høyere Forstand og Raadslag behov, end at begynde nogen Krig, at slaae Kamp, og at sette sig efter høye og vældige Qvindfolks Kierlighed, thi hvilken saadant begynder, maae og paa det sidste det Onde annamme, som over ham vil komme, &c. Vaer dig.

Ligemaade gaaer det og Tseggrim, i det at hand tænkte at dræbe og omkomme Næven i Kampen, thi hand var stærkere og vældigere end Næven, hand bliver dog endeligen overvunden og skiendt af Næven, i hvor liden hand var. Desligeste gaaer det og almindeligen alle, som staae efter andres Skade og Fordersvelse, de falde gierne i samme Grav, som de have gravet til andre.

For det andet skal her merkes, at i det Tseggrim ikke med lognagtigt Klagemaal kunde overvinde Næven, da undsiger hand hannem, og efter hannem til Kamp; thi Nikkel var hannem for tredsk, og kunde sig i alle Sager overmaade og mestertligen undskyldte, og til et Tegn og Bidnesbyrd rakte hand hannem en Mandskæ, thi sligt horer til Kampen, og er endnu et uærligt og slemt Strykke, at slaae paa nogen utilsagt, thi ber det sig til en ridderlig og ærlig Kamp, at samme Kamp skal den anden forkyndes, tilbydes og advares, paa det at hand og kand giøre sit Beste og ruste sig, ellers er det uærligt og uredeligt. Fornuften lærer, at ingen skal som en Fiende overdrages eller befriges, uden hannem tilforn slig Krigs-Marsag tilskrives og aabenbares, udraabes og forkyndes. Vi læse i gamle Historier, det
haver

haver og været en Brug her i Danmark, at naar nogle ginge Bryst-gænges tilsammen, og den ene slog den anden under sig, da gjorde hand hannem intet den Stund hand laae, men lod hannem staae op igien, og verge sig det længste hand kunde, og have saa mandeligen og med bevæbnet Haand slaget hverandre uden al Falskhed og Svig eller anden Fordeel.

For det tredie gives her og endeligen tilkiende, at i fordum Tiid var brugeligt, at mange af Adelen, for deres Adel, Ære og gode Rygte imod hverandre, have slaget Kamp, som man læser i gamle Historier, og ingen maatte sig dog i nogen Kamp give at kæmpe om Liv og Liv, uden Kongens eller Fyrstens Samtykke, under hvilke de vare boesidne, og naar Herren havde samtykt samme Kamp, da maatte de to Kæmpere sette Loven og Bissen at møde paa samme forsagde Dag.

Efter slig Maade holdt vore Forsædre Kamp, Tornering og andet Ridder-Spil, hvori og ingen maatte komme, uden hand var fri og foruden al aabenbar Last, som var Hoer, Skiorlevnet, Ager og Riobmandskab, men sligt er nu aldeles glemt, og gielder ingen Ærlighed mere; thi ingen fand nu kaldes fribaaren, uden hand er en Hoerkarl, Agerkarl og Riobmand. Det var dog bedre, at hver Stand holdt sig efter sit Væsen og Tilbørlighed, at en Bonde blev en Bonde, en Herremand en Herremand, og en Riobmand en Riobmand, da skulde det gaae langt bedre til end nu, thi hver gjør hvad hannem lyster og got tykkes. Derfor regierer Avind og Brede saa vælde-
ligen, desverre!

Det 6. Capitel.

Hvorledes Uben lærer Ræven, og hans
andre Venner blive hos hannem om
Natten.

Sil Ræven talte da Sten Obenarz, Abinde:
Min fiere Reynike, kun værer frisk i Sinder;
Ehi Martin eders Ven, og min den fiere
Mand,
Som er paa denne Stund i Rom for Paves
Bånd,

Hand lærte mig en Bon, forstaaer mig ret til Grunde,
Som Abbeden i Rom af Knarderop paa funde,
Den samme Kloster-Karl hand havde Martin fier,
Hand skrev den ud for ham, det sidste hand var her.
Hand sagde, denne Bon var meget god at sige
For den, som skulde gaae i Kamp og Striid at frige,
Naar

Naar den blev rigtig læst kun over samme Mand
 Om Morgenen for Dag, det tiligste man fand.
 Hand ædrue være maa, og intet i sig gnalde,
 Da aldrig nogen Tiid hand Sever-los skal falde,
 Hand og bevaret er for allehaande Nød,
 Hand skal i Striden og en heller blive død,
 En heller nogen ham skal giøre Saar og Skade
 I nogen Kamp og Striid, derpaa hand sig forlade.
 Af denne eders Kamp I bliver vel forløst;
 Thi værer ifkun glad og ved den beste Trost.
 Jeg vil i Morgen Dag det over eder læse,
 Saa staaer i sikkert for, hvad Bøyn der monne blæse.
 Min Frenke, tusind Tak, fand dette saa gaac til,
 Da, hvis jeg leve maae, jeg det betænke vil, (o)
 Var Mikkel's føde Ord, min Sag er gandske sikker,
 Det samme hjælper mig, jeg veed det ikke svikker,
 De Røve-Bønner smukt om Natten hos ham blev,
 Med Trost og gode Raad de Tiden saa fordrev.
 Fru Abe, Obenart, den gode gamle Dvinde,
 Hun havde Mikkel tier for alle samme sinde,
 Hun hannem rage lod fra Røve-Kumpen op
 Alt under Bugen og paa hans den hele Krop.
 Vel feed hun hannem lod med Olie besmere,
 Af lutter Kierlighed hun menne dette giøre, (p)
 Den Sux, den Mikkel Ræv var lystig, glat og feed,
 Land sprang saa lettelig, alt baade op og ned.
 Hun sagde: giører nu, hvad Bønner eder raade, (q)
 I faaer da nok at see, det eder vel vil baade,

M m 5

Saa

- (o) Den har Wiisdom udi Volde, Er en ret forstandig Mand.
 Som fand rigtig Venstab holde, Og som Bønner holde land.
- (p) Kjøbt Kierlighed gaaer, Og Ende vel faaer,
 Som trofaste Raad udi Værelse bestaer.
- (q) Skal dine Anslag vel gaae frem, Da taags du dem skal holde;
 Thi hvo sin Fiende siger dem, Stor Fare sig fand volde.

Saa drifker nu engang, og drifker rundt omkring,
 See, naar J kommer hen i Kredsen ind paa Spring,
 Da holder eders Band af gandske Magt og Evne,
 Og passer eders Sag, om J vil eder hevne,
 Og pisser kun saa jevnt paa eders laadne Svands,
 Besoler den i Sand, saa skal i see en Dands.
 See saa J Ulven kand i Dynnene kun ramme,
 Det hielper eder best, og hand sig monne skamme,
 Det skal J samme Tiid selv kiende og forstaae,
 At J med samme Træk kand ham forblindet faae.
 Det staaer nu paa Forsøg, vil J ved Livet blive,
 Da lader eder først i Kredsen vel omdrive,
 Og holder eder saa mod Benret som en Mand,
 Did lober ikkun, hvor J seer den meste Sand,
 At hand den vel kand faae i sine Dyne-Laage,
 Strax skal J eder snoe fra hannem i den Laage,
 Og naar hand Dyndet da af Dnet stryge vil,
 Da agter eders Sving, og seer heel nove til,
 Slaaer ham i Dynnene med den besmurtte Kumppe,
 Strax skal J merke, hvor hand Baandesuld vil humppe.
 Saaledes kand J ret forraske Ulven her,
 Hand en skal vide af, hvor hand i Kredsen er.
 See, Frende, saadant er nu dette her at agte,
 J skulle sove nu, og siden det betragte.
 God Nat og sover vel, og sover sødt og bliid,
 Vi eder vætke vil, naar det er rette Tiid.
 Jeg over eder først med største Kliid vil læse
 De Ord, som Abbeden hand lagde for min Næse.
 Dem vil jeg udenad nu læse uden Brev,
 Hun signed ham for Skrep, og Maaden denne blev,
 Med hendes Haand hun da hans Hoved monne rore,
 Og læste over ham, som J nu faaer at hore,
 Hun sagde: Gaudo, Fux, stati, salphenio,
 Casbu gorföus & barbas asbulfrio.

See, Nikkel Keynike, saa bliver J forsvaret,
Ja, sagde Grevingen, nu er J vel bevaret.

De fulgte hannem da til Sengs og Sove-Sted,
Derpaa hand skulde smukt sig rolig legge ned,
Til Solen den stod op. Hand sov da hen saa sagte,
Grimbard og Naddereren de hannem siden vagte,
Hand skulde, sagde de, nu rede sig til Striid,
Den Nadder gav ham først en And til Morgen-Bid,
Hand sagde: i en Aae jeg efter hende rendte,
En Fugle-Kængere mig denne her tilsendte,
Som blev besnæret her hos Gaasjekil den Stad,
Staaer op, min Frende, op, og faaer nu eders Mad.
God Handsel dette er, min fiere gode Frende,
Paa eders Sundhed nu jeg vil fortære hende,
Forsmaade jeg den And, da var jeg ikke viis,
Jeg siger for den Steeg al Ære, Tak og Priis.
Med Appetit hand aad, og derpaa drak hand Skaale,
Saa gik hand strax afsted, saa fast hand kunde taale,
Med Bennerne i Kreds, hvor Kampen skulde staae,
Og var fornøyet med, hvor det nu vilde gaae.

I dette Capitel merk tvende Lærdomme.

Sor det første skal merkes i dette Capitel, hvorledes
i fordum Tiid haver været brugeligt, at de affags-
de Fiender, eller de to, som skulle kæmpes, fra
den Dag de havde sagt hverandre til, og til den Dag
at Kampen skulde staae, da vare de hjemme hos deres
Slegt og Benner, som dem trøstede &c. Og ydermere
havde de Fegtmestere, som vare kunstelige i sliq Handel
og vel forfarne, som dem lærde, hvorledes de skulle holde
og skikke dem i samme Kamp. Udi lige Maade handlede
og Nikkels Benner her hos hannem, og vare hannem
hielpsomme, trøstede og raadde hannem det beste, og
besynderlig gav Aben hannem et Raad, som er listigt

og behændigt, med hvilket hand kunde forsmilde, forsætte og overvinde sin Uven og Bederpart. Hvoraf skal læres, at den ene Ven skal den anden i sin Nød, Sorg og Modgang være bestandig. Det er nu en sand Ven, som er med dig eet Hierte og een Siel, og den som dig ogsaa i din Ondskab og Laster straffer og underviser. Dog skal du allene have med den besynderlig Kierlighed, og i et eenligt Venkab forenet være, hvis Troe og Love du tit befundet, og i din Nød og Trang for haver brugt; thi en nye Ven agtes ligesom en nye Biin, hvilken udi Munden er vel smagende, og siden gjør den Rummel og anden Umage i Bugen, saa giver og en nye Ven gode og ventlige Ord, og der følger slet intet andet efter.

Den hellige Ambrosius siger: Din vildfarende Ven skal du straffe, og den uskyldige Ven skal du ikke forlade. Thi Venkab skal være stadig og fast udi en ret Troe og hiertelig Mening, ikke barnvuren eller løbsagtig, ey heller tvivlagtig og ustadig til at omstifte slikt Venkab. Thi Benneres Saar er bedre end Smiglerens Kys. Aabne dit Hierte for din Ven, at hand kand handle troelig mod dig, og at du af hannem kand annamme dit Levnets Lust og Begiering. Thi en troe Ven er en Rægedom til Menniskens Levnet og en udsædlig Raade. Derfor skal du ikke skamme dig med Venkab og Betæierner dig din Ven at husvare, hjælpe og troste. Thi Venkab veed af ingen Hofmod, derfor siger den vise Mand, Du skal ikke skamme dig at hilse din Ven, overgiv ey heller din Ven i sin Nød, forlad hannem ikke, viig ikke fra hannem. Ordsp. 27. Thi Venkab er en levende Hielp, og i det at een haver Hielp, Lust og Glæde af sin Vens Lyfsalighed og Belsærd, hvi skulde hand sig og ikke betee troelig og hielpsom i hans Vens Modgang, Sorg og Bedrøvelse.

Der

Derfore skal man hielpe med gode Raad, og have Medynk med hverandre, og dersom behov giordes, end taale og lide Modgang, Uvenskab og Bagtal i hans Ulykdhed. Det skal ikke være med Benner, som det er med Svalerne, hvilke om Sommeren ere nærværende, det er, i den lykkelige og glædelige Tiid lade de sig see som Benner, men om Vinteren, det er, i den onde og ulykkelige Tiid flyve de bort, og lade sig ikke finde.

Thi skal man det begyndte Venskab troiligen holde, thi blant det gandske menneskelige Rion findes intet bedre, thi dette er vort Levnets Tidsfordriv, at du haver en Ven, for hvilken du dit Hierte kand oplade, med hvilken du kand handle dine lønlige Sager, og den du kand befale og betroer dit Hiertes Hemmelighed. Glad maa den være, som sliq en Ven kand overkomme, hvilken udi din Lykkeligheit sig glæder, og i din Sorrig og Bedrovelse sig bedrover, og ynker dig, og i din Forsølgelse dig trøster og formener. Thi en Ven er en besynderlig og en kjerlig Ting, til hvilken du tilføyer og binder dit gangste Sind og Villie, og saa bemænges dermed, at du begierer, at af tvende Ting skal vorde eet, hvilken du dig, som dig selv, betroer, for hvilken du dig slet intet befrygter. Af sliq en Ven skal ey heller noget usærligt begieres for egen Nytte og Baades skyld, thi Venkab er ikke for nogen Baades skyld, ey heller for Penge, men Venkab skal alleneste søges, at man kand leve og holde sig ventligen og kjerligen mod hverandre.

For det andet skal her merkes, at et ret christent Menneske skal ikke sette sin Tiid, Troe eller Lov paa nogen falsk Signelse, Besværgelse, Everbrev eller andre Evoldoms-Breve, som skulle hielpe for Engdom, for Ald og Vand &c. Som Aben her fører Ræven med sliq Signelse i Bildfarelse, men hvad nogen vil begynde, det skal hand begynde i den almægtigste Guds Navn,
og

og hvad Fare hannem fand hende, skal hand sig selv signe udi Jesu Christi hellige Dod og Pine, og give og befale sig i Guds Haand og Beskiermelse, men hvo noget andet bruger, den drager Guds Hevn og Bredt langt snarere over sig, end Guds Beskiermelse.

Der findes endnu mange udi Verden, som med Troldom, Tegn og Bonner, Kors og andre Character Sancte Mikels Brev og deslige ic. (som en Munk eller nogen anden falsk geistlig Person haver digret og opdromt af vrang Gudelighed) fortroste, og mene dem dermed alting at bekomme, som er Rigdom, Ære, Belslyst, langvarende Helbred, langt Levnet, lykkelig Alder, og udi Himmelen det næste Sæde hos Christum.

Trent: Somme love og dromme sig selv mere end den ewige Salighed, naar de dagligen læse de syv Sancte Bernardi Vers, som Dievelen lærte hannem. Somme glæde dem af de tognagtige Terteign og Mirakler, naar de dem maae hore opregne, og slige Fabeler og Evenstyr ere saare gænge, og digtes meest der som slige Mirakler ikke, som er i Rippinge, Sancte Oluf i Lunfend, Sancte Sofren i Rye ic. At de afgangne Sieler tale med Folk, og begiere Hielp, at andre Giengangere buldre og regere, og jo længere at slige Fabeler og tognagtige Mirakler ere fra Sandhed, jo snarere og hellere horer man dem, og saadanne Sandsagen og Mirakler tiene ikke alleneste at siige eller squaldre til Lyst, Tidsfordriv eller Mordskab, men det tiener end bedre Binkels Præster og Bug-Prædikere, thi det forer dem noget Got i Kiøkenet.

Somme Mennsker have taget dem saadan Mening fore, at naar de see Sancte Christoffers Billede, den Dag skulle de være bevarede fra al Fare og Fordervelse.

Og somme mene, naar de see Sancte Barbæres Billede, og hilse det med nogle besynderlige Ord, da
 skulle

skulle de ikke doe nogen ond Død, ikke skulle de heller i noget Slag saargiores.

Somme besøge S. Erasmus paa nogle besynderlige Dage, som er de Gieriges Patron, med besynderlige Bønner og Lys, da skal hand snart giøre dem rige.

Nogle, og besynderligen de af Adelen, have St. Jørgen for deres Hercule og Modhielpere, hvis Hest, Sadel og Vidsel de med kostelige Ting smykke, og hvert Aar betænke de hannem med nogen nye Skienk og Gave, og befale dem saa i hans Bestiermelse, at svære dyrt og haardeligen om hans Sverd og Jern-Hat, det er en kostelig Fed.

Somme kunde sig selv med det optænkte Afslad saa saare skenligen smigre og kulde, og deres egen Synd kunde de giøre gandske sod, dertil kunde de og Skiers, Jld, Hede og Brynde, ligesom af en Tabeltur, med et Band-Merke, asmale og beskrive.

Enddog at disse foreskrevne Stykker ere saa gandske daarlige, at en forstandig Mand saa got som skammes herved, da blive de alligevel holdne, lærde og stadfæste, og ikke alleneste af Leegsfolk, men meest af de saare gudelige og hellige Fædre og Messe-Præster. Thi de vide vel, at de af saadant pleye at have Nytte og Baade. Slig Bantroes Misbrug er nu alle vitterligt, dog begiere saare saa Mennisker at skilles ved sliq Daarskab og Giefferie. Sliq en sod Ting er Bildfarelse, at mange Mennisker ville heller forlade alting, end sliq Daarskab og Giefferie.

Det

Det 7. Capitel.

Hvorledes at Ulven og Ræven komme
til Kamp, og hvad Eder de sværge mod
hverandre.

Der Majesteten saae, at dette saa var maget,
At Keynike hand kom i Kredsen ind saa raget,
Dy saae den gale Fur saaledes frem at gaae,
Hand loe saa heftelig, at Knap hand kunde staae.
Hand saae ham gandske sinurt alt over Krop og Hale, (r)
Hvem har dig dette lært, var Kongens Ord og Tale,
Du sledske Nikkel vel maae kaldes, Nikkel sledsk,
Du, Nikkel, Nikkel, er dem alle dog for tredsk.

(r) Sammel Tale Os ajmale, At hvo valdig smorrer paa,
Ey hans Karre Ham skal narre, Den jo lettelig skal gaae.
Ligeledes Ham beredes, Som vel meget give kand,
Dy kand sledske Ved de Tredske, Hasting frem da torer hand.

Af alle Farer kand du sikker dig udrede,
 Kand nu dit Skielmerie dig frie af denne Hede,
 Da tør jeg frit bestaae, du kand med Gandens Kunst,
 Og med dit Hæxerie har gjort dig sliq en Gunst.
 Den Ræv hand bukked sig for Kongen, alles Herre,
 Hand bød og Dronningen den samme Buk og Ære,
 Gand lod sig være nu ved frit og frendigt Sind,
 Og dermed sprang hand til saa let i Kredsen ind.
 Der fandt hand Isgrim med al sin Slegt og Skare,
 De vilde, at den Fur hand ilde skulde fare,
 De taledes saa stort, dog kun med liden Klem,
 Kreds-Bogterne de bar den Eed alvorlig frem.
 Den Leopard og den Løf de fik den Ære.
 Den Ulv og saa den Søf de maatte frem at svære,
 Hvad Aarsag der var til, de vare i den Kreds.
 Saa blev da Ulven først fremtaget her til Eeds.
 Hand soer, at Mikkel var en svigefuld Forræder,
 En Tyv og Røvere, en Morder og Misdæder,
 En Hoerkarl, Lognere, en lumsk og falsk Klattio,
 Ret nu saa gielder det, det gielder Liv om Liv.
 Derpaa gif Ræven frem i samme Kreds at svære,
 At Ulven hand var falsk og havde ingen Ære,
 En falsk Meenedere og Lognere hand var,
 Hand skammeligen loy paa hannem aabenbar.
 Hans nylig gjorde Eed hand kunde en bevise;
 Da sagde Kredsens Bagt: hvem skal man nu vel prisse;
 Naar, bruger eders Kunst, og giorer hvad I kand,
 Saa kommer Sandhed frem for Dagen i den Sand.
 Strax gif af Kredsen bort alt baade Mand og Qvinde,
 Saa nær som Ulven og den Ræv, de blev' derinde;
 Abinden straxen bad sin Mikkel, Frende-Ben,
 Hand skulde tænke paa de Ord hun sagde. Men
 Grev Mikkel frisk i Mod heel frit besvaret hende:
 Min Frenke, I er god, jeg mig deri skal finde.

Nu vel, lad ikkun gaae, jeg vil nu strax dertil,
 Jeg har vel føre brugt saa farlig Leeg og Spil.
 Jeg har om Natte-Tiid hent baade hiint og dette,
 Og andet meer, som mig ey horte til med Rette,
 For hvilket jeg saa tit har vovet Blod og Liv;
 Saa vil jeg og i Færd med denne Ulve-Tyv,
 Jeg ærlig fægte vil, og giøre med det samme
 Den hele Ulve-Slegt og denne Ulv til Skamme,
 Min egen snilde Slegt jeg derved ære maa,
 Og Ulven lære vil mig meer at lyve paa.
 Jeg vil med al min Magt hans Løgn i ham inddrive,
 Som hand om mig har sagt, at hand derved skal pibe.
 I Kredsen gif de frem, de gav ey længer Frist,
 Een kæmpede af Magt, en anden udaf List.

I dette Capitel merktvende Lærdomme.

Først beskrives her nu ydermere, hvorledes at Ulven
 og Ræven komme vel rustede til Kamp, og ef-
 ter gammel Brug bestaaer den ene den anden
 aabenbare, hvad hand hannem for Forhaanelse, Skam
 og Skiendsel tilfagt haver, og stadfæster det med sin Fed
 at være sandt; saa at det synes, at hver af dem haver
 en god og retfærdig Sag, hvilken de dog ikke med nou-
 agtige Bidnesbyrd kunde bevise, thi maae de sligt med
 Liv og Levnet forsvare, beskytte og beskierme.

Udi sliq Maade have og vore gamle Forsædte for-
 svaret, forfytet, beskyttet og beskiermet deres Aldel og
 Ære, Land og Undersaatte, gode Rngte, Enker og Fas-
 derløse Born udi al Kerviished; men nu ere de paa
 det neste af den gamle adelige Handel og Gierning af-
 faldne paa anden usømmelig og egenmyttrig Handel, som
 er Aager, hvilken og kaldes Omslag, hvilken nyligen i Lan-
 det Saxon og Westphalen af Aldelen er optagen og bes-
 gyndt og andensteds mere, og er bleven saa stærk og
 magt

mægtig, at den mangen saa omslaer, at hand aldrig reyser sig igien, men skiller hannem ved alt det hand tilforn havde, og forderver hannem slet i Grunde; i Holsteen kunde de samme Kunst.

«Og samme Handel gaaer saa til, at naar en Fyrste eller anden Herremand af Mod og Trang trænges at laane nogle Penge, da tvinges den samme ogsaa at tage til sig i samme Sum andre gamle og forlignede Vare, som er gamle Heste, gammelt forligget Korn, hartst Flesk, blaat og grønt Smør, gammelt forrustet Harnisk og Vandser, og andet slikt, paa det allerdyreste og langt over sit Værd annamme. Slige uduelige Varer sætte de paa en Sum Penge, og byde hannem fire tusinde Gylden til med udi rede Penge; og vil hand jo endeligen have de fire tusinde Gylden, da maa hand for det femte Tusinde slige fordervede og uduelige Varer med annamme: hvilke Varer ikke er to eller tre hundrede Gylden værd. Dernest maa hand sig samme Plagerkarl forskrive og forborge at give aarligen af hvert Hundrede 10, 12, 16, ja vel 20 Gylden, indtil hand samme Hovedsum med godvigtige Guld-Gyldene igien legger og betaler. Naar hand nu udleverer samme Penge, da beholder hand strax hos sig et Aars Rente, ligesom samme Aar var fremgangen, og naar samme Aar er ude, da falder hans Rente end engang, ic. Biffeligen, dersom vore gamle og ærlige Forsædres levede, da skulde de i Sandhed bestæmmes, at deres Efterkommere havde slikt for Hænder, og at slikt utroe Finanserte, Nager og Tnyerie udi Tndstland og andensteds havde saa vældelig Fremgang. Her udi Danmark er det (Gud ske Lov) ikke saa gandske gænge, dog det, som er imod Gud og hans hellige Billie, læres fast snarere end det, Gud byder og befaler at giøre. Vore Forsædres Alvorlighed, Troe og Love have og de Romere

og andre fremmede Nationer befundet, og skielvet og bævet derfor, som Cornelius Tacitus beskriver, &c.

I fordim Tid have Herrer og Fyrster, Riddere og Ridder-Mænds Mænd holdet Torneer, udi hvilken Tornering af Herolden (som Censores Morum, hvilke og vare ærlige og fornuftige Mænd) ingen tilstedde eller forskaaede, som havde nogen Lyde eller Uærligt paa sig. Skulde man nu saa nye tilsee, da befrygter jeg, at saare saa skulde findes, som til slig Tornering skulde være skikkede. Udi Keyser-Loven er indlivet, at Herrer, Fyrster og ædele Mænd skulle sig al Kiobmands Handel undslaae og undholde, thi deres Adel besmittes dermed; men nu, desverre! den Stund ingen Lov eller Ret gielder, og intet Regiment i Tyskland eller andensteds mere er for Haanden, saa at hver gior, hvad hannem lyst, og Udyd er bleven Adels. Og ere nu samme Adels Herrer ikke alleneste Kiobmænd, Kræmmere eller Sildefaltere, men ogsaa aabenbare Agerkarle, hvilke man ogsaa efter Keyser-Loven (om den galdt noget) skulde straffe siger Joannes Anglicola, &c.

For det andet skal her ydermere merkes, at en viis og forstandig Mand sin Bens troe og gode Raad (naar det kommer af et got og trofast Hierte) ikke skal foragte, men, som Ræven her Abindens Raad, til Taffe annamme; thi en troe Bens Raad (sige de Gamle) at enddog den samme er noget haard og vredvuren, da er den dog en Lægedom, og enddog at den er beest, da hjælpes dog Eygdommen dermed; desligeste blive og Sankerne understyttede og hiulpne med slige gode Raad. Derfor skal ingen være viis ved sig selv, ey heller forsælde sig paa Wiisdom; thi de ere Gieffe, som sig Wiis agte, og forsmaae andres gode Raad. Thi siger Sebastianus Brandt:

Hoo stedje følge vil sit eget Bid og Hierte,
Da gode sunde Raad ey heller agter gierne,

Hand

Hand en vil Lykke faae, en heller Glæde have,
 Men hannem hender snart en mægtig Straf og Plage.
 En viis og vittig Mand en Benner's Raad forsager,
 Hvor vise Raad regier, er ingen Ting, som nager.
 Vee den, der heller sig vil have en, som piber,
 End den, som vise Raad heel troligen udgiver,
 Som mere haver Lyst med Fual og Hund at jage,
 End hos sig lærde Mænd at holde og fordrage.
 Der Kongen Koboam for ingen Dele vilde
 Adlyde gamle Raad, der aieve var og snilde,
 Men lod de Unge sig heel skammelig forsøre
 Med deres gale Raad, hvorpaa hand monne høre,
 Da sulde hannem fra ti gandske hele Slegte,
 Dem hand en nogen Tiid sig kunde meer tilsegte.

Det 8. Capitel.

Hvorledes Kampen begyndes, og hvad
 List Ræven bruger i samme Kamp.

Der Jiegrim hand var heel vreed i Hu og Jager,
 Hand gabede saa høyt, og Niffel eftertrager,
 N n 3

Hand

Hand løb og sprang afsted heel store Spring i Spring,
 Men Mikkell mere let i alle sine Sving,
 Hand sprang fra hannem bort, det snarest hand kunde,
 Dog, før de samme Kamp begyndte ret til Grunde,
 Bepiste Mikkell Ræv sin laadne Hale fuld,
 Besølede den digt udi det løse Muld.

Der Ulven meente, at hand havde ham i Klemme,
 Da vilde Mikkell først sit Skalkes-Stykke fremme,
 Med sit bepiste Stiert hand ramte rigtig paa,
 Hand Dynnene slog fuld, at Ulven intet saae. (s)
 Hand ret bepissede hans Dnye, og begyndte
 Sin første Mester-Streeg med sin den Ræve-Fyndte;
 Thi Mikkells Ræve-Pis var lig en Kynd udi,
 At hver et Dne, som for dette ey gif fri,
 Det en tilstrækkelig Forbedring kunde vendte,
 Det Pis det gjorde Bee, det Hidsighed optendte.

Den Ræv hand havde før de Ulve-Unger smaae
 Keent blindet med sit Pis, det skulde J forstaae.
 J forud det har hørt, jeg har fortalt det føre,
 Saaledes agtet hand ved Ulven og at giøre,
 Hand løb mod Benret hen, opskravede den Muld,
 At Jsegrim hand sit hans begge Dnye fuld.
 Det reev i Dynnene, hand strog dem alt saa saare,
 Hans Skieg blev sæbet ind med hans de salte Taare,
 Den Ræv slog atter til med sin den solet Stiert,
 Og sikkert gjorde det, Abinden havde lært.
 De Dnye paa den Ulv hand monne reent forblinde,
 At hand deraf saa got som ingen kunde kiende,
 Hand havde Pine nok, hand fandt sin Bee og Nod,
 Hand var i denne Nien saa got som halver død.

Naar

(s) J forudum Tiid det var stor Ære da hos somme,
 At man sin Bederpart lod kun til Bærge komme;
 Men den nu prises meest og roses udi Vria,
 Som sine Fiender land slaae af med Ghne-Svig.

Naar Nikkel atter saae sit Raaderom tilfulde,
 Da monne hand saa let sin vaade Rumppe rulde
 I Mulden, dermed gav hand digt paa Ulven Tyer,
 At Ulven raabte som en gilde-skaaren Tyer.
 Hand gav den gode Ulv saa mange Saar og Skrammer,
 Saa mange spodske Ord, at det var Vnk og Jammer.
 Hand sagde: Isegrim, I ofte haver ædt
 Mangfoldig Saar og Lam, har I det nu forgiyet,
 I mange andre Dyr uskyldig haver dræbet,
 Og til det Morder-Nest saa skammelig henflæbet,
 Derom jeg haver tit paamindet eder før,
 Jeg haaber, at I nu det ikke mere gier,
 Det fand nu eders Siel alt til det Gode ramme,
 At I nu Bligt og Bod saa herlig fand annamme,
 Det skal nu i en Studs med eder Ende faae,
 Nu I er kommen ind i Nikkels Haand at staae.
 Men ville I af mig kun Naade smukt begiere,
 Benaader jeg nu strax; thi I er dog en Herre.
 Slig Spot udtalede da Nikkel i en Hast,
 Og holdt dog Ulven om sin Strube haardt og fast.
 Hand beed, hand reev og sleed, og gjorde hannem Qvide,
 Men Ulven var ham dog for stærk i samme Tide,
 Hand snøede sig gesvindt fra hannem med en Fart,
 Dog skiendet hand den Ulv i sine Dyne hart.
 Hand gjorde blodig Saar og Rister i hans Tøye,
 Og reev saa gandske ud hans ene Ulve-Dye,
 Hand blodte som et Sviin fra Toppen og til Taae,
 Ja, sagde Nikkel Ræv, saa skulde det nu gaae.
 Den Ulv fortvivlede i Modet samme sinde,
 Der hand sit eget Blod saae Strømme-viis at rinde,
 Og der hand nu fornam hans Dye ude var;
 Thi vrælte hand, og ret af Brede Tænder skar.
 Hand sprang da ivrig frem til Nikkels smurte Belle,
 Og monne hannem plat til Jorden nederfelle,

Den ene Mikfels Haand hand fik udi sin Mund;
 Thi var den arme Ræv i Fare samme Stund.
 Hand frygtede, den Ræv, hand Fallen skulde miste;
 Thi Isgrim hand holdt det stærkeste hand vidste,
 Hand talte Ræven til med sammenlukket Mund:
 Du Sof, du Ræve: Thy, nu kommen er din Stund.
 Giv vundet flux, du Hund, dit Liv har ellers Ende,
 Dit Lurendreyerie har været heel behende,
 Din Smorelse, dit Pis, din Kumpes:Gnielse,
 Din store List og Fund, og din Bagvaskelse,
 Og meget andet Ont, som du nu har beganget,
 Det har nu med dig selv en ønsket Ende fanget.
 Hvor tit og ofte har du plukket mig mit Skind,
 Paa beste Dye har du ogsaa gjort mig blind.
 Da tænkte Mikkel Ræv: jeg lider Nød og Qvide,
 Hvis jeg en giver mig, da maa jeg Døden lide,
 Og giver jeg mig tabt, da er jeg gaandske skiendt;
 Men see, jeg haver det mod hannem vel fortient.
 Hand lutter venlig Snak begyndte frem at bære:
 O! Frende, sagde hand, jeg eders Knegt vil være,
 Jeg stedse giøre vil, hvad eder ynder best,
 Jeg ret fuldkomme skal, hvad videre staaer til Rest.
 Jeg gaaer for eder til den hellig Grav og Kirke
 Udi Jerusalem, og seer jeg kand udvirke
 De Aflads:Breve frem for eders høye Siel,
 At den i Fægesyer kand blive lutret vel.
 Jeg eder holde vil i evig Agt og Ære,
 Saa fuldt som I af Rom selv Paven kunde være,
 Jeg svær for eder her en høy og dyre Eed,
 At jeg for eder er til Tieneste bereed. (r)
 Ja al min hele Slegt, de Mindre med de Storre,
 Skal tiene eder nu, langt høyre end som førre,

Jeg

(r) Hvo med sine Kiender skal springe omkring,
 Der prives al List for en kostelig Ting.

Jeg sværer dette ved min Hale, Mund og Fod,
 Jeg Kongen vilde en frembyde saadan Bod.
 En Stifts-Befalningsmand jeg vil for eder være,
 Og over dette Land I blive skal en Herre,
 Alt hvad jeg efterdags til Land og Vand kand faae,
 Høns, Hare eller Gies, ja ogsaa Vnder graae,
 Al, Sudere og Sild, Karusser, Brassen, Glynder,
 Jeg bær til eders Bord, ja alt hvad eder ynder,
 Jeg smager en et Grand af samme Gule-Art,
 For eders Huus har faaet den allerbeste Part.
 I selv og eders Biv, Son, Daatter, alle Svenne,
 Maae tage først deraf, hvad dennem best kand tiene,
 Jeg desforuden vil herester al min Tiid
 Bevare eders Liv med Agt og megen Fliid.
 Slet ingen, ingen skal til Onde eder røre,
 Saafremt hand ikke vil ved mig det samme giøre.
 Jeg kaldes Baagehals, og I er stor og stærk,
 Dermed vi ville best forrette alt vor Verk.
 Hvis vi i Enighed vil nu tilsammen holde,
 I haver Magt og Kraft, jeg gode Raad i Bolde,
 Vi staae hinanden bie, de faae os en saa glat,
 En nogen rokke skal en Fier udi vor Hat.
 I Kamp og Striid at gaae skal ingen os udbyde;
 Men see, I voldte selv, at vi nu sammenbryde,
 Fuld nodig havde jeg anslaget denne Striid,
 Hvis en I havde mig udestet samme Tiid.
 Jeg maatte dog hertil, saa nodig som jeg vilde,
 Og see, jeg har da en med eder faret ilde,
 Paa eder vilde jeg en vise al min Magt,
 Men at jeg kunde meest her tage udi Agt,
 Hvorledes som en Ven jeg kunde eder spare,
 At I en skulde nu formeget ilde fare;
 Thi havde jeg kun havt til eder mindste Had,
 I skulde, paa min Troe, nok sølt et andet Bad.

Her er dog ikke skeet saa megen farlig Skade,
 Kun eders Dne er lidt gaaet af sit Stade,
 Og det er sandelig mig gandske haardt imod,
 Jeg veed dog Raad dertil, heel gavnlig, giev og god.
 Paa eder skal jeg snart den liden Skade hele,
 Jeg vil de beste Raad med eder gierne dele,
 Kand Skaden blive heel, om Dyet end gaaer bort,
 En Fordeel god og stor er eder dermed giort;
 Thi naar I siden skal paa store Heder ligge,
 Af begge Vinduer unødigt er at figge,
 Jeg sværer hont derpaa, og setter dette til,
 At al min hele Slegt, det være hvem det vil,
 At siye om det vil til Billighed mig være,
 Da skulle de forvist end daglig eder ære,
 Min Hustru Ermelin og alle mine Smaae,
 Bi alle straxen vil afveyn for eder gaae.
 Jeg eder Guld og Vuld og Penge til vil give,
 At I mig fattige nu ikke vil afgive,
 For alle Slottens Mænd jeg her bekiender saa,
 At jeg saa skammelig har løyet eder paa.
 Jeg sværer og en Fed, jeg eder en vil svige,
 At jeg paa eder her slet intet har at siye,
 Hvad kand jeg love meer? alt hvad I byder mig,
 Det vil jeg, paa min Troe, forrette virkelig.
 Nu vel, lad ikkun gaae, vil I en Livet levne,
 Saa sandelig, min Slegt skal dette straxen hevne,
 Ved disse skal igien jer Liv i Fare staae,
 Hvo veed at siye af, hvor det endnu kand gaae;
 Thi er det bedre da, vil I det ret besinde;
 At I det hadske Sind nu vilde overvinde,
 I da forhvervede stor Priis og megen Roes
 Af alle Herrerne, som staae her runden bos.
 Saa mange Benner, see, det eder hont kand baade,
 De eder hielppe kand, naar I er stedt i Baade.

Vil I nu dræbe mig, vil I mig lade gaae,
 Det gaaer mig ud paa eet, om I gjør saa og saa.
 Da sage Ulven strax: du falske Ræve-Fæve,
 Hvor gierne vilde du nu lades løs og leve,
 Men, var al Verdens Guld alt sanket her for mig,
 Det skulde, paa min Troe, en ranhonere dig.
 Det var nu aldrig det, du mig forcere kunde,
 Saa mænd og sandelig jeg slap dig ingentunde,
 Du Sur, du haver mig og skuffet alt for tit,
 Jeg derfor giver dig nu ingentunde qvit.
 Saa smigrende du staaer, saa sød du monne være,
 Du gav mig til en Skienk en Dref, en Katte-Pære,
 Om jeg nu slap dig løs og lod dig sikker gaae,
 Hvad skiotter jeg din Slegt, den Fare vil jeg staae,
 Hvor vilde du da lee og vældig mig begrine,
 Om jeg nu paa Parol lod dig af Kredsen trine,
 Hvor vældig vilde du et got eensfoldigt Blod
 Bedrage med din Sviig og falske Ræve-Fod.
 En anden med din Løgn du satte paa to Briller,
 Hvor hellig og hvor sledsk du dig for mig anstiller.
 Du siger, at du har saa varlig sparet mig,
 See her, du Løgne-Skalk, er dette ingen Sviig?
 Du har jo slaget ud mit ene fiermer Dye,
 Skamferet mig min Hud, stor Smerte maa jeg done,
 Du lodst mig ikke her saa længe Tiid og Frist,
 Alt jeg min Nlande drog, det veed jeg, det er vist.
 Hvor længe skulde jeg mig derudi betænke,
 Om jeg nu nogen Tiid dig Livet skulde skienke,
 Du har bestæmmet mig, saaog min Egte-Biv.
 Det skal, du lumiske Hund, nu koste dig dit Liv.
 Hvad skeer? der Ulven nu var stadig i den Tanke
 Sand havde Overhaand, fik Ræven Haand i Hanke,
 Ein anden Haand saa jevn hand listet frem og frem,
 Snap fat om Brødrene, og vældig Flemte dem.

Hand

Hand trykte dennem haardt, det gjorde Ulven Pine,
 Der Nikkel det fornam, begyndte hand at grine,
 Den Ulv begyndte stygt at vræle samme Stund,
 Just i det samme drog den Ræv af Ulvens Mund
 Sin anden klemte Haand, der sad i Ulvens Tænder,
 Det var ham nok saa kiert som beste Skat i Hænder.
 Strax med den samme Haand begyndte hand at klaae
 De Ulve-Brodre, at de Pokker maatte faae,
 Saa Isgrim hand Blod derover heftig spyde,
 Den Ræv var hannem vred, og monne hannem brynde,
 Det gjorde Ulven Bee, hand blev saa meget spag,
 Og lod saa noget gaae alt baade for og bag.
 Den Ræv hand holdt saa fast, og vilde ikke slippe,
 Og Ulven hand tog til at stampe og at trippe,
 Den lumske Ræv hand holdt saa overmaade fast,
 At Ulven derved kom i Sammer, Rød og East. (u)
 Hand havde derudaf saa stor en Bee og Pine,
 At hand sig overgav, og intet kunde trine,
 Hand daanede nu ned, og havde ont af Steen,
 Det var et Pokkers Pud, det var et Fandens Meen.
 Grev Nikkel havde ey for mange tusind Daler
 Undværet dette Pud, hand Ulven ret betaler,
 Hand klemte hannem af, og slæbte ham omkring,
 At alle de det saae, som stode i den Ring,
 Hand slog, hand rev og beed, begyndte haardt at sparke,
 Og Ulven vrælede, tog til at spye og harke,
 Hand spissede og skeed, og holdt sig ynkelig,
 At alle Frenderne derved forfærdet sig,
 De bade, om det ey var Kongen til Umage,
 At hand den Ulve-Ramp nu vilde kun optage:

Ja,

(u) Med Lisse Lad briste Din Kiendes Utroe,
 Hans Unde Til Grunde Gior ellers Uroe,
 Din Skade, Din Waade, Din Rød og din Trang
 Ey bryder, Men frnder Ham mangen en Gang.

Ja, sagde Kongen strax, er det paa Tide nu,
Jeg gierne kalder ham tilbage fra det Rnu.

I dette Capitel merck fem Lærdomme.

Forst beskrives her ydermere i dette Capitel hvorledes
Ulven og Ræven kæmpe sammen. Og skal her
merkes, at hos vore gamle Forsædre haver slig
Kamp været gandske brugelig. Thi dermed haver tit og
ofte Uenighed, Krig, Fare og anden Ulyst, som haver
været blant Herrer og Fyrster, faaet sin Endskab uden
Almuens Blodstyrning, Skade og Forderbelse. Thi
naar nogle Herrer havde nogen Tvist, Riv og Trette
om Land og Rige imellem dem, da maatte de allene
begge gaae i Kamp sammen, og hver sin Ret saa for-
figte og beskierme, som man læser i gamle Historier om
Ænea og Turno. Men nu (disværre) naar nogle Her-
ter og Fyrster faae noget sammen, da skulle de fattige
Undersaatter med deres Guds og Blod betale Lauget.

Hos de gamle Tydske og andensteds, som der læ-
ses i de Romerske Historier, Keuser-Loven vil og det
samme, at alle Riobmænd og Kræmmere ikke skulle
stedes eller lides i nogen Befalning, ey heller til Kamp,
Torneering eller Ridderspil tillades, men til slig Han-
del gandske foragtes. Men nu ere saadanne de største
i Spillet. Thi er det at besvare, at slig ærlig Brug,
Tro og Love, som før haver været i Tydskland og an-
densteds, er gandske forglemte og plat aflagt. Thi
Herrer og Fyrster, Riddere og andre gode Mænd ere
ikke nu alleneste Riobmænd eller Kræmmere, men Brug-
gere og Kroemænd, og fratage saa den Fattige Nærin-
gen og Biæringen af Munden: men hvad Eenighed,
Gunst, got Blod og Lydighed deraf er kommet og kom-
mer, haver man vel seet og end dagligen seer. Det er
vist og sandt, at de store Riobmænd (som af Cicerone
fal-

faldes Publicani, det er: Stoel-Røvere) have al Kiebsmands-Handel i deres Hænder, reyse og falle dermed, som dem selv synes, ville og plukke de Fattige efter deres egen Willie. Og maa dog samme Handel ikke anderledes kaldes, end idel Ære og Redelighed. Og enddog at den evige Gud forhindrer sliq Plage og Straf over os, ikke desmindre giøre dog Herrer og Fyrster Uret, som sliqt skulde afvende, og ikke giøre, men giøre fast snarere det samme, som de andre skulle forbyde, for hvilket Gud dennem haardeligen vil straffe til sin Tid.

For det andet skal her merkes, at Ræven i samme Kamp med Listighed forsnilder Ulven. Og enddog, at i denne farlige Tid det ene Menniske forsnilder det andet, bedrager og overfalder, da er dog sliqt ikke Menniskeligt, men uærligt og mod al naturlig Lov, som sad siger: at hvad du ikke vilt have af en anden, det samme skalt du ikke heller giøre hannem. Ved denne Lov, hvilken Hedningene have holdet, blive vi og befalede, at vi ingen skulle tilføye nogen Skade eller Fordervelse. Derfor holdes det og blant affagde Fiender for uærligt, naar den ene forrasker eller forsnilder den anden, og med sliqe listige Anslag uforvarendes overfalder, ligesom to, der løbe Væddeløb, da skal hver af dem løbe med Subtilighed og ikke med Svig. Thi vilde den ene lade den anden falde over sin Fod, i det hand skulde løbe, eller tage hannem ved hans Arm eller Haand at oppeholde og stryge, det var Svig og ikke ærligt.

Item, en viis Mand (enddog at hand mange Mennisker bedre og nytteligere var i Live) skal hand dog et andet almindeligt Menniske udi Stibbrud og Fare ikke fratage en Fiel eller andet, med hvilket hand kunde frelse sit Liv. Thi en Christen Mand, som er retfærdig og viis, bør ikke at frelse sit Liv med en andens Død.

Thi

Thi udi Bæddelob er uærligt at holde og forhindre nogen, saa er det og udi Skibbrud at tage en Siel fra hinanden, og alt det, som ikke er ærligt, det er en helser nytteligt eller got. Derfor skulle vi i denne Verdens Handel uden al Svig, Underfundighed og al Finankeri handle og have os med vor Næste. Og paa det sidste giver Cicero en merkelig og kostelig Lære, hvilken vi stedse skulle grandgiveligen paa agte og merke, og saer, for alting skal dette være mit endelige og alvorlige Raad, og ikke skal siges os, det som er uærligt, letfærdigt, uretviist, eller at vi ere gierige, om end saa var, at vi det for alle Guder og Mennisker kunde bedække og skjule, &c.

For det Tredie beskrives her og, hvorledes at Ræven sig ydmyger, der Ulven havde fast hannem under sig, og hvilket Løfte, Bud og Tilsigen hand gjorde, af hvilket skal læres, at een skal vel overbeye sin Magt, og vel forkundskabe, om hans Uven er mægtigere end hand. Thi hvilken som vil slaae og sigte med den, som mægtigere er end hand, den haver tabt. Og ikke skal heller nogen foragte sin Uven, om hand end er ringe og svag, thi hvo som foragter sin Uvens Anslag, hannem vederfares Skade, see til, er et got Raad.

De gamle Vise siige: Man skal ikke komme sin Uven for nær uden Fordeel, uden man veed at afvende hannem. Derfor sommar det sig, at handle med hannem med velbetænkt Opsæt og gode Ord, indtil man sin Begiering kand fuldkomme. Ligesom en Mand, der haver en ond Qvinde, kand med gode smigrende og sødtalende Ord snarere komme hende til at fuldkomme hans Begiering, end med onde Ord, Slag eller Trusel.

Item, een kand sig mod sine Uvenner med sagte modige Ord, ydmyg Tunge og latterlig Mund saa tee og bevise, og hans Uvenner mildes og ikke betee deres Brede, som de vel tilforn havde i Sinde. Thi hvilken
Der

der er under sine Uvenners Hænder, hvilke hand frygter, dem skal hand med gode Ord, med Wiished og med en ydmyg Bøn søge at bevæge og at milde, og vogte sig vel, at hand intet svigeligt taler mod dem, eller sig hofmodigen beteer, &c.

For det fjerde tilbyder sig Ræven, at hand vil svære Ulven Huldskab og Mandskab, at være hannem troe og huld, og vilde saa eendrægtelig forbinde sig med hannem, saa at de vilde være alle deres Uvenner overmægtige. Af hvilket skal læres, at af Eendrægtighed borer meget Got, men der som Uenighed er, der kand ingen Ting længe og vel bestaae. Gud straffer Berden med, mange og adskillige Plager, men ingen Plage er større iblant dem alle, end Uenighed og Evedraat; thi deraf følger Krig og Oprør, som er Lands og Rigers Fordervelse og Undergang. (x)

Ridderen af Thaarne bruger en Lignelse om Euenigheden og dens Bistand, dermed at bevise, og siger: en Fader havde tre Sønner, dem besøel hand at giøre en Ild, og der Ilden brændte, bad hand dem bære Brandene ud, og der de skildte Brandene ad, og bare dem ud, da forgik Ilden. Thi sagde Faderen, fiere Børn, ligesom denne Ild brændte den Stund at Brandene stod sammen, og nu Brandene ere adskildte og udbaarne, slukkes og forgaaes, saa skal og det Guds, hvilket jeg eder efterlader, ikke formindskes, om I blive sammen i Eendrægtighed, men dersom I skifte med Riv og Trette, da skal eder alle fattes, &c.

Kongen af Scythien, som hedde Scilarus, havde firefindstive Sønner, og der hand laae i sin Sottes Seng,

(x) Euenighed kand alle hædre Den kand alle Ting forbedre,
Alle smaae og ringe Ting.

Evedragt, Klammer, Riv og Trette Derimod nu faste dekke
Mogle Store reent omkring.

Seng, da lod hand kalde dem alle frem for sig, og lod saa bære ind et Knippe Pile vel sammenbundne, hand paamindte dem overalt, at de skulde leve kierligen og endregteligen, med saadanne Ord:

Sebastian Brandt siger:

Eders Rige er at ligne udi denne svare Tiid
 Ved en Hob Omkaarne Viger, Kaarne Kieppe, som med Gliid
 Er til eet tilsammenbunden i et Knippe haardt og fast;
 Thi fand dette en saa fage sonderbrydes i en Hast.
 Men adskilles disse Viger, disse Kieppe hrer for sig,
 See, da fand de snarlig brekkes, sonderbrydes lettelig
 Hvert et Riis har ingen Styrke, hver for sig allene er:
 Saa er dette Kongerige, som jeg lader eder her.
 Holde I kun vel tilsammen, eder ingen Skade skeer,
 Men I længe skal regiere udi smuk og god Maneer.
 Men naar først Uenigheden kommer frem i eders Land,
 Da er eders Rige skadet, og forstyrret strar paa Stand.
 Men nu er Uenigheden allevegne brekket ind,
 Bryder Slot og store Stæder, ja forderrer Folkes Sind.
 Alexandri Magni Rige kom Uenighed paa Fald,
 Og det hele Romer Rige fik for sligt et Fald og Knald.

Aesopus setter en Fabel om Eendregtighed saaledes: en Muus og en Froe sloges, og havde stor Trette, hvilken af dem der skulde have Herredom over en Mose, og i det at de saa alvorligen sægtede og stridde sammen, og havde slet ingen Ugt til andre deres Fiender og Uvenner, kom der en Glente flybendes, slog ned, og aad dem begge, af hvilket skal læres, at det gierne saa tilgaaer, thi vogte dig.

Erasmus Alberus siger:

Justi efter denne Maade her det gierne sig mon vende:
 De Borgere, som stedse til Uenighed sig vende,
 Naar da den ene Eren vil bort fra den anden drive,
 Og en vil unde, at hand maa en Byens Raadmand blive,
 Den ene vil splidaagtelig alt for den anden trine,
 Da maa enhver i Fare staar, og af hiaanden griæ.

Enhver af dennem sikkert maa stor Skam og Skade vente ;
 Thi kom ihu, jeg raader dig, og tænk paa denne Glente.
 Og hvor det gaar, da finde dig, dit Sind og Herte stille,
 Vergierighed lad fare bort med sin forbandet Grille.

For det femte skal endeligen merkes i dette Cap.
 at naar nogen bliver tilbudet af sin Uven en taallig og
 lidelig Handel, den samme skal hand annamme, paa
 det at hans Uven ikke bliver foraarsaget at søge andet
 Middel sig at bestyrke, og maaskee, gior hannem siden
 langt større Skade, end hand tilforn havde tænkt, og
 naar det siden angrer hannem, at hand det ikke gjorde,
 da er det forsilde; ligesom Isgrim Rævens ydmuge
 Tilbud ikke vilde annamme, men til sin egen Skam
 og Skade foragtede, og kom derover i allerstørste Fare.

De gamle Vise sige, at, enddog at Menniskelig
 Raad, Natur og egen Forsynlighed indgiver, at hver
 sin Uven skal frygte og skye. Dog skal stundum en viss
 Mand slikt Fiendskab i nogen Maade undvige, og bevise
 sin Uven nogen Venlighed for den Baades skyld, han
 nem deraf kand vederfares. Thi en fornuftig Mand
 skal søge sin Nytte saavel hos og af sin Uven som af sin
 Ven. Thi hannem kand stundum meget Got hendes
 af det Venkskab, som hannem og hans Vederpart bli
 ver gjort imellem.

Item, en fornuftig Mand skal tilhende sin Uven,
 da besynderlig, naar de have hverandre behov, og sette
 Love og Liid til hannem for hans egen Nottes og For
 deels skyld, og siden undvige hannem igien, og holde
 hannem, som tilforn. Thi al Modgang kommer meest
 af Troe og Love, som den ene setter til den anden. Thi
 en fornuftig Mand betroes af alle, men hand betroes
 ikke alle, uden alleneste dem, af hvilke hand
 venter Troe og Love, Fordeel og

Baade, &c.

Det

Det 9. Capitel.

Hvorledes Ræven med Listighed vandt samme Kamp, i det at hand havde fattet Ulven ved sine Brødre, ved hvilke hand gandske lidet kunde taale.

Her Kongen vilde det saa endeligen have,
 Man skulde samme Kamp nu rive udaf Lave,
 Som vældig oppet var med Ulven og den Sok,
 Gik Leoparderen med sin den broged Lof
 I Kredsen til dem ind, og lagde deres Tale,
 Com Kongen om den Striid dem monne saa befale,
 De Kredsen vogtede, det var nu deres Bert,
 De gik i Kredsen ind, tog Ræven ved sin Lverk,
 Og sagde: Nikkel Ræv, I dette her maa vide,
 Vor naadigste Monarch ey mere nu kand lide

Den Trette, Kamp og Striid, men den nu hever op,
 I Ulven ikke mer maa skade paa sin Krop.
 I spare maa hans Liv, naa, lader eder sige,
 Hand eder begge to nu ventlig vil forlige,
 Hand tael for Ulvens Liv, det Lande:Skade blev,
 Hvis I i denne Kamp hinanden sonderrev.
 I forer Prisen hiem for eder dog med Nette,
 Det siger alle her om denne Kamp og Trette,
 Enhver af Herrerne, som Kampen haver seet,
 De sige, at I har jer mandelig beteet.
 Hej, sagde Mikkel Sur, dem siges Tak og Ære,
 Som vil med ærlig Snak paa Mikkels Side være,
 Jeg, Mikkel Reynike, nu Kongen gierne hør,
 Og det hand byder her, jeg underdanigst giør.
 Jeg bedre ey begier, end vunden Spil og Seyer,
 Dog for Monarchen her jeg allerndningst neyer,
 Og beder, at jeg mig hos mine Benner maae (y)
 Raadsfore i den Sag. Jo, kiere Mikkel, gaae
 Og giør den samme Post, som Kongen mon befale,
 Vi alle raade det, var Røve: Elegtens Tale.
 Saa ginge Mikkels Slegt til hannem i en Hob,
 Alt baade Par og Par, med Fryde: Skrig og Raab:
 Den Abe, Grævingen, og Katten med, den store,
 Ja baade Nadderer og Bæveren gif fore,
 Ja Maaren, Egernet og Hermelinen med,
 De gif som Mikkels Slegt og Benner nu afsted.
 De, som tilforne meest paa hannem monne kære,
 Nu kalde sig hans Slegt, og giøre hannem Ære,
 Og mange, mange, som ham aldrig før gad seet,
 De for ham have nu som Benner sig beteet,
 De komme til ham nu med hele Borne: Skare,
 De Unge med de Graae, saa mange som de vare,

(y) Det gode Benner mig vel stedse mon behage,
 Men ey hos deennem jeg forbliver alle Dage.

Enhver beviste ham Respect og største Gunst; (z)
 See! dette er endnu en algemene Kunst.
 En Lyffens Rele-Dæg, for hvilken Lykken søger,
 Ham elsker een og hver, og ham paa Haanden søger.
 Saa gif det Nikkel her, der Marken hand beholdt,
 Hver Krobling, Blind og Halt har sig til hannem soldt.
 Endeel af dennem peeb, og somme af dem siunge,
 Nu somme dandsede, og nogle af dem sprunge,
 De ginge til ham hen alt baade tre og to,
 Og sagde: Hierte-Ben, hej! lystig, værer froe.
 I mandig haver stridt, I Marken har beholdet,
 Har æret eders Slegt, og Ulve-Tyven troldet,
 Vi bævede af Frygt, de I tillsammans drog,
 Og Ulven allerførst i Gulvet eder slog.
 Det vendtes dog omkring, det var et Mesterstykke:
 Ja, sagde Nikkel Aæv, det var min store Lykke;
 Hand takkede sin Slegt heel stiv, heel strunk og rass,
 Med største Gravite og modig Bram og Brass. (a)
 Hand treen for Kongen ind, sig frem for hannem snode,
 Dog heel ydmygelig hand hannem faldt til Fode.
 Hans Majestæt sin Hæand til hannem rakte hen,
 Og sagde: Keynitte, staaer op, min fiere Ben.
 I haver stridet flink, og mandig eder vovet
 I Kamp til samme Tiid, som Tsegrim var lovet,
 Do 3 I hold:

(z) For man udi Nød mon være, Ingen, hvis hans Venner ere,
 Ret til fulde rigtig veed.
 Men i Nøden skal man kiende Hver en Ven og ægte Frende,
 Da er smukt den Falste vreed.
 Behja vel, den Mand og Kvinde, Som kand gode Venner finde,
 Som af Venner mange har;
 Men, o vee, ja vee de samme; Thi de blive reent til Stamme,
 Naar de Lüd til dennem slår.

(a) Om Lykke du end har i al din hele Sag,
 Ulykke vogt dig for da paa din Kyg og Bag.

J holdte Kampen ud, og brugte eders Sving,
 Det siger een og hver, som staaer her rundt omkring,
 Jeg derfor eder qvit for alle Ting vil give,
 Og de Beskyldninger de skal fra eder blive.

Imellem eder to vi siden domme vil,
 Jeg med mit gandske Raad, at det gaer rigtig til,
 Som det sig hor og bor vil jeg det og forsegle,
 For J fra Slottet gaer, det eder ey skal feyle.

Og skal da denne Sag saa længe skrevet staae,
 Indtil at Isegrim paa Kommet ud fand gaee.

Dette Capitels Forflaring.

Sorst og fornemmeligst ansees og agtes i dette Capitel denne Verdens Løb, Handel og Væsen, saa at naar det gaer een lykkelig og vel, og er rig, da haver haand mange Benner, og er manges Svoger og Fadder. Men saa snart Lykken og Pengene forlade hannem, saa bliver hand og forladt af hver Mand. Thi ere slige ikke Personens, men Rigdommens, Godsens og Pengenes Benner. Og saadanne ere ikke sande Benner, som for Nytte og Baade, som de derfor vente, ere bleve Benner. Thi naar Marsagen, for hvilket Egennyttigheden søges, undfalder, da undfalder og Venfabet.

De gamle Vise sige: at hos Menniskene i denne Verden findes tvende slags Venfabet, det ene er Personens Gave, det andet Haandens Gave. De samme, som give Personen, de ere de rette troe Benner, som sig indbyrdes med Hjertene i sand Kiærlighed og Trofasthed have tilsammenføyet. Men de, som allene med Haanden sig tilsammenføye, ere de, som give sig i Statsbroderskab for deres egen Nytte og Baade. Og de lignes ved en Fuglesfænger, som stroer sit Korn ikke for Fuglenes Beste, men for sin egen Fordeel og Profit, at hand fand fange dem, derfor er Personens Gave bedre end Haandens Gave og Forpligtelse.

Men

Men efter denne Verdens Handel og Lob, da holdes hverken Slegt, eller Brødre eller Stalbrødre ret troe Venfkab, men udi Nøden vige og undfalde, og ere alle stikkede til Egennyttighed, Binding og Baade. Og hvilken ikke haver Rigdom, hand haver en heller Brødre, og den, som ingen Brødre haver, den haver en heller Venner, og hvilken ingen Venner haver, hans nem efterfølger en heller nogen Hukommelse i denne Verden. Thi et Menniske som fattes Rigdom, og begierer Hielp, den hades snarligen af sine Stalbrødre, desligest foragtes og forlades af sine Blod-Forvandre, hand glimmes og snarligen hos sine Venner ic.

Saa længe een Kænde gjør Fordeel, holdes hand got og værd, men naar hand ikke mere Kænde gjøre Gavn, Fordeel og Baade, da bliver hand foragtet og forhadet. Herom setter Pjopus en lystig Fabel om en gammel Møghund og sin Herre, den Tiid at samme Hund for hans Skrøbelighed og Alders skyld ingen Dyr kunde mere oyløbe eller tage, saa straffede hans Herre hans nem med haarde Ord og store Hug. Derfor svarede Hunden hannem, og sagde:

O! var du ikkun saa taknemmelig en Mand,
 Som du nu burde, da betænkte du paa Stand,
 Hvad jeg unge Aar paa Marken monne gjøre.
 Naar jeg dig skionne Dyr og Fugle monne føre,
 Som jeg saa rask løb op, og beed til dig ihjel,
 Da maatte du nu her mig lide gandske vel.
 Før havde du mig tier, før kunde du mig lide;
 Thi burde du nu betænke samme Tide,
 At jeg nu noget næd, fordi jeg før var god;
 Men, see! nu synes, du gjør lige tværtimod.
 Disverre! jeg nu er herpaa en lumpen Ende,
 At man den samme en nu længere vil kiende,
 At man en mere vil den samme bruge saa,
 Naar Engdom, Alderdom, den kommer hannem paa.
 Er jeg nu reent foragt, nu jeg en meer Kænde rende,
 Da slaae mig, heng mig op, saa har det dermed Ende,

Saa har du mig betalt, gjør med mig hvad du vil,
Du ærlig kaldes dog, saa længe du er til.

Denne Fabels Udlegning.

Hvad synes dig, min Ven, om denne gamle Hunds;
Hvad? tal hand ikke ret om Sagens rette Grund?
Hvad, giir hand ikke her sin Herre gode Streger!
Hans Utaknemlighed hand hannem rigtig bræger.

Saa gaaer det da endnu i denne Verden til,
At Troe og Love nu slet ingen holde vil.

Det var vel Skam og Spot, om saadant her at snakke,
Hvis Verden ikke var saa styg en Falske-Blakke,
Men som det samme, er saa gandske aabenbar,
Forflaringen man da en anderledes har.

Saa længe est du da en skionne Mand berinde,
Saa længe du kun stur vældelig er at finde;
Men naar dit Guld og Gods hos dig en Ende faaer
See, din Belgierning da en agtes ved et Haar.

Saa leege al din Sag er lykkelig at regne,
Da samles Vennerne om dig fra alle vegne,
Og naar det endelig tilsidst dig ilde gaaer,
Da findes saare saa, der rigtig med dig staaer.

Det

Det 10. Capitel.

Ræven opregner for Kongen en Fabel
om nogle Hunde, med hvilken Fabel hand-
mener (og straffer) de Gierige.

Sin Herre, Ræven tael, see, intet skal forvolde,
Jeg efter eders Raad mig rigtig so skal holde,
De klagede paa mig saa mange her som
staae,

Der aldrig nogen Skam og Skade af mig saae.
Den gode Isegrim var een udaf de Strengte,
Saa raabte: heng ham op, aa, lader hannem henge,
De alle saae, at jeg eensfoldig var og slet;
Ehi vilde ingen da mig giøre nogen Ret.
De ville allerhelst den Ulv til Billie være,
Derfore monne de saa meget paa mig hære,

De saae, at Ulvens Ord og lede Logne: Snak
 Bar bedre hørt end jeg, de alle efterstak.
 Slet ingen tænkte paa den rette Ben og Ende,
 Og Sandhed monne de ey heller ret bekiende,
 Fast ligesom man læs om nogle Hunde saa,
 Der for et Stegers stod, og længe paste paa.
 De monne paa den Sted sig fast tilhobesanke,
 Og movede for Steeg, om noget vilde vanke,
 Just i det samme seer de ud af Døren gaae
 En Hund, som noget tog fra Kofken i en Braae,
 Jeg troer, et stykke Kiød, et fedt og lekkert Stykke,
 Men see, hand fik derfor en ond og Kranke-Lykke;
 Thi Kofken skaalte op hans Rumppe og hans Lend,
 Alt Haar og Hud røg af, det gjorde det saa mænd;
 Hand Kiødet dog beholdt i disse hede Stunde,
 Og som hand gif iblant de andre Byens Hunde,
 De sagde een og hver: hvad Nød mon denne har?
 Thi Kofken er hans Ben og Frende aabenbar.
 Seer, hvad den Kof ham gav, seer, Kiere, hvilket Stykke,
 Hand svarede igien: J vide ey min Lykke,
 J foran priser mig lykkelig mangelund,
 Nu jeg har dette Kiød udi min Tand og Mund;
 Men skuer min Lun bag ret paa min Lend og Rumppe,
 Er det vel Lykkens Spil? nu saadan jeg maa humppe.
 Der de nu oversaae, hvor ilde hand var brændt,
 Og over Ring og Laar saa saare ilde skiendt,
 Hans Haar og Hud faldt af, hand gif ved Kiep og Krykke,
 Hand ilde kunde gaae afsted med dette Stykke,
 Der de den Tyve-Sag nu monne ret forstaae,
 Da vilde ingen der til Stegerset hengaae,
 De love alle bort, og lod ham staae allene.
 See, Konge, hermed jeg de Gierige mon mene,
 Naar de Befalning faaer i noget Stæd og Land.
 De høylig frygtes da af hver en Byens Mand.

Man ræddes jo for dem hver Dag, ja alle Stunde,
 De have alt forvist ont Kiød i deres Munde,
 Man og skal tale det, der vel behager dem.
 Om de skal ingen Skam og Skade føre frem.
 Man og skal prise dem i deres Daad og Vandel,
 Saa styrkes deres Raad og onde tredske Handel,
 Ont fores udi Verk, og tænkes lidet paa,
 Ja skjøttes intet om, hvad Ende det vil faae. (b)
 Saa faaer de dog iblant stor Straf og Skam og Plage;
 Thi deres Regiment gaaer ilde af saa fage,
 De hades siden stort, og gøres tam og spag,
 De fælde deres Haar alt baade for og bag.
 See, deres Benner de slet intet dennem kiender,
 Dem lader ene staae, sig bort fra dennem vender,
 Som disse Hunde her ved Hunden gjorde saa,
 De løbe fra ham bort, de store med de smaae,
 Den Tiid de hannem saae saa ilde skiendt og skadet,
 Og over Lend og Laar heel kiendeligen badet.
 See! eders Majestæt, forstaaer min Tale vel,
 S ligt ikke siges skal paa mig med Ret og Skiel.
 Jeg stedse al min Tiid det beste veed at ramme,
 Og mine Benner skal sig intet for mig skamme,
 Jeg takker eder stort, og gierne al min Tiid
 Skal tiene eder troe med allerstorste Gliid.

Dette Capitel merk trende Lærdomme.

Den første opregner Ræven i dette Capitel den Ra-
 bel om Hunden, Hostienernes Stand og Væ-
 sen. Den ene agter den anden gandske stor og
 løfsalig, naar hand hannem anseer i kostelige Klæder,
 med mange Forleninger, brasser og brammer, saadan
 een

(b) Oprigtig raader jeg, at du betænker dig,
 Hvad Ende at din Sag kand føre frem med sig.

een priser hand, seer hannem fore og ikke bag, det er, hand betænker ikke Eiden, hvad for Angest, Jammet og Nød paa ferde er og efterfølger, det kand ingen paa agte, før hand faaer smaget samme Suppe. Og da befinder hand, at til Hove den ene for den anden sig frem trænger, smigrer, hykler og beder, og hvad Befaling hand seer en anden have, der stunder hand og efter, piner og plager sig selv uden al Ophørelse, og paa det sidste bekommer hand dog endelig intet andet, uden Sorg, Omhu og Fare.

I slig Maade haver det sig med Hofstieneste, som almindeligen siges, hvilken der er fornær Herren, den vil quæles af Hede, og hvilken som er langt fra Herren, den fryser fordervet. Og ydermere haver det sig saa, ligesom de Høns, der sidde i et Høns-Huus, og de Høns, som løbe løse og frie udenom; thi de, som ikke ere til Hove, mene, at der skiftes idel Guld, derfor vare de og gierne til Hove, og de, som ere til Hove, vare gierne derfra, thi de ere fangne, deres Frihed er dem betagen, og de skulle tale, gjøre og lade hvad deres Herre vil, og ikke hvad de ville.

Naar de Gierige faae Befaling til Hove, da maae alle Fromme taale og lide, saasremt de ikke ville samtykke, hielppe, fremsætte og bevilge den Gieriges Ansøgning og gode Lykke; thi slig en gierig Befalings-Mand gjør hvad hannem lyst, og drager dermed mange Meunißers Ugunst over sig. Og fraa det at hand kand sin Herre saare troligen tiene, gjør hand tit og ofte Undersaatterne stor Overlast, og mener dermed at bekomme hans Herres befunderlige Gunst. Men paa det sidste vender sig Stanken om, saa at hand kommer selv i Ugunst og Brede, og maa saa taale og lide, at andre gaae ind, og hand ud, thi hans Tieneste er intet Arv, og haver saa hans Herres Brede og menige Folkes Had og.

og Utaf. Christus priser den onde Føjets Snildhed i Evangelio, at hand beholdt Folkenes Gunst, der hans Herre blev hannem vred, men disse have ikke sliq Forsand, thi bades de baade af Herren og Menigheden, som tilbørligt. Og i sliq Maads fælde de deres Haar paa begge Sider, &c.

Derfore siqe de gamle Vise, at det er bedre at boe eenligen for sig selv i en ringe og liden Bolig fredsommeligen, end i Kongens Gaard hos mange i Had og Brede. Og enddog at i sliqe ringe Boliger ikke stedse findes overflødeligen, hvad behov gøres, da er det nok, at man haver et roligt og fredsommeligt Levnet. Thi hvilken udi Sorg, Frygt og Fare maa leve, den noyes vel med Vand og Brød. Men hvilken som haver i Kongens Gaard Befaling, Vold og Magt, hannem møder megen større og mere Gienbordighed, end andre Mennisker. Thi er det langt bedre at leve denne ringe Tid her paa Jorden uden Modgang, Sorg og Fare, end at være en lang Tid udi stor Trældom og Frygt.

For det tredie skal her grandgiveligen merkes, at de Gierige sammensanke stort Guds med Ret og Uret, og efter deres Død besidde deres Arvinger samme Guds, og have gode Dage deraf. Sliqt seer og manoen Uforstandig an fore til, priser og lover den gierige Samlere, at hand kunde sammensanke sliqt stort Guds, men hand seer intet bag til hannem, at hand for hans Uretviished herester skal besidde og arve Helvede med Dievelen til evig Tid, &c.

Alle Mennisker lade sig tykke at de have aldeles nok, naar de have meget Guds og Penge. Thi ere og alle Mennisker vindskibelige og flittige at sammensanke Guds og Rigdom, paa det at de kunde have nok, men dette Anslag feyler, thi aldrig faaer een saa mange Penge, at hannem aldeles noyes, thi jo mere at Pengene

gene formeres og forøges, jo mere vover og Kierligheden og Begierliheden til dem, og hvilke som Pengen saa elsker, de blive aldrig mætte af dem, lige som den Vattersotige, jo mere hand drikker, jo mere hannem tørster, saa er og en Penge-Gæf, jo mere hand sammensanker, jo mindre bekommer hand; som Hedningene sige: den Gierige fattes saavel de Penge hand i Hænde haver, som de hand ikke haver.

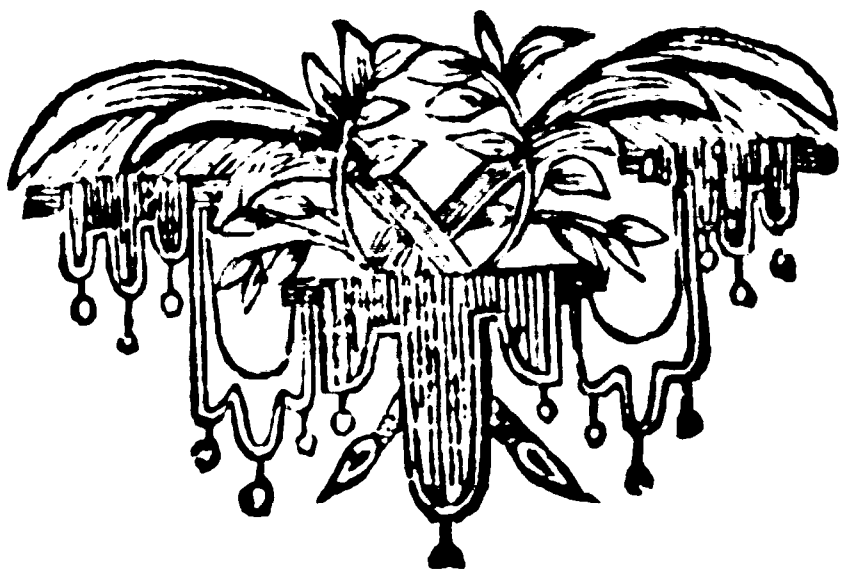
I det at Penge er Verdens Dronning, hvilken hver Mand gierne tjener, da kommer den og aldrig allene, men fører sine Jomfruer med sig, som er Sorg, Bedrøvelse, Omhue, megen Begt, Finankerie, Had og Avind, og naar man vil ansee og betænke samme Rigdoms Nytte, da skal i Sandhed findes, at Tienestefolk have der mere Nytte af, end Huusbonden selv. Thi der som meget Gods er, der findes og mange, som det fortære. Men den største Fordeel faae Arvingerne, og den, som det besidder, og eyer det allermindeste. Thi hand nytter det ikke stort mere, end at hand kand see derpaa, og have sin Lyst derudi. Hand tør det ikke bruge, thi hand haver det alt for kiert. Og det gaaer hannem ligesom en Hund, der laae paa noget Høe, selv and hand der intet af, ikke vilde hand heller tilstede, at Hesten maatte det æde.

Hvor gaaer det til, at ingen kand sig retteligen lade nøye med Rigdom, Gods eller Penge? Det gaaer saa til, at det som een elsker, det samme tjener hand, og er det lydagi; thi Kierligheden fører sig Tjeneste og Lydighed med sig, dem, som nu elsker Penge, hand bliver og Pengenes Tjener og Underfaat. Den som nu er vorden Pengenes Træl eller Tjenere, den samme haver en grim Tyran til Huusbonde, hvilken ikke lader sine Underfaatter Nøe eller Hvile, men vækker dem om Midnats Tide, under dem ingen

ingen rolig Søn, kommer dem til at handle svigelig
gen, først med den ene, saa med den anden, nu i Dag
at begynde en nye Handel og Anslag, i Morgen atter en
anden, alt paa det at de kunde sanke Penge sammen
og blive rige. Hvo kand nu hos sig en urolig Tjene-
ste have Hjertens Rolighed og en fredsommelig Sam-
vittighed.

Den som ikke setter sin Troe paa Guds, Ven-
ge eller Rigdom, ey heller forlader sig derpaa eller
storligen agter, den samme kand det nyde og gavnligen
bruge. Thi hvilken som elsker dette timelige Guds,
hand taber det, det gavner hannem intet, og hand
bliver aldrig mæt, men den, som det hader, haver stedse
nø, og hand kand det retteligen til sin Nødtørst, og
ikke til Overflodighed bruge. D. Sebastianus Brandt
siger:

Denne Verdens Guds og Gode skal du altid holde saa,
At du selv er ene Herre, og dit Guds dig tiene maa,
Du i ingen Ting maa sette Sind og Hjerter fast derpaa,
Da kand du med Gud din Herre stadig udi Venkab staae,
Hjelp de Arme og Fortrængte, dette Raad du ud ey staae,
Saa skal du ved Troen siden Himmeriges Rige staae.
Hvo der ikke denne Tale ret vil fatte og forstaae,
Skal med alle Verdens Daarer reent med Blusel undergaa.

Det II. Capitel.

Hvorledes Kongen svarede Ræven paa samme Fabel, og hvorledes hand ophøvede Ræven igien over alle sine gode Mænd.

Svad hielper denne Snak, var Kongens Ord og Tale,
 Jeg kommer vel ihu den svedne Hunde-Hale.
 Nok er det, at jeg veed al eders gandske Sind;
 Thi vil jeg eder strap igien nu sette ind
 Udi mit høye Raad nu saa saavel som fore;
 Thi bør og eder her det samme nu at giøre,
 Geheime-Raad I skal nu være i Conseil,
 Den Ære og Respect skal ey slaae eder feyl.
 Jeg setter eder ind i første Rang og Ære,
 O! vogter eder nu, seer til, I fromt kand være,

Fors

Forliger hver en Sag med grundig Ret og Skiel,
 Mit Slot kand eder en undvære, seer jeg vel.
 Naar I kun rigtig vil med Vittighed fremstige, (c)
 Da veed jeg ingen er af disse eders Eige
 I wiise Raad og Daad, i Trekker, List og Fund,
 Jeg ingen Klagemaal vil høre nogenlund
 Om eder, enten det er aarle eller silde,
 Om nogen end saa stærk paa eder Klage vilde;
 Til Rigens Cankeler jeg eder tager an,
 I skal i hver en Sag paa denne Dommens Plan
 Oprigtig tale, see, mit Segel skal I bære,
 Hvad I bestille skal, I skrive skal og lære,
 Maa holdes meget vel, det skrevet være skal,
 Som jeg det havde selv forrettet, jeg saa tael.
 Saa er nu Mikkel Ræv i Herre-Gunst og Naade
 Heel høyt forhøyet op i mange gode Naade,
 Alt hvad hand saa besael, bestikker, tael og gior,
 Det bliver holdet nu langt fastere end for.

I dette Capitel merk tvende Lærdomme.

For det første bliver i dette Capitel lært, at Ræven
 med al sin Slegt, det er alle underfundige, falske,
 utroe og løsnagtige Fursvankere og Spitshatte fin-
 des allevegne, og besynderligen til Hove udi Regimen-
 tet. Og slige onde og listige Finankere blive alminde-
 ligen forhøuede og afholdne; ligesom Ræven her og af
 Kongen bliver forhøyet og æret, saa blive de og agtede
 for vise, forfarne, skarpsindige, at de snarligen kun-
 de paafinde listige, spitsfindige og subtile Raadslag,
 ligesom Ræven, ja end stundum deres egne Staldbro-
 dre med sig deres Listighed forsnilde og forraske.

P p

Elig

(c) Hvor Wiisdom med Falskhed sig vældig beteer,
 Der voxer det Onde jo mere og meer.

Slig farlig og underlig en Ting er det om Hoffind-
derne, at de og hverandre under tilfagt Troe og Love for-
srilde. Een hilser den anden venligen, giver hannem
gode Ord, rækker hannem sin Haand til et venligt Tegn
paa trygt Benskab; og ere saa med Haand og Mund,
(dog uden al Hiertens Grund og Mening) saare milde.
Efter det almindelige Sprog der siges: til Hove ud-
gives og skiftes mange Hænder, men saare faa Hiertes, &c.

Enddog at hos de gamle Tyske, Danske og an-
densteds et Haand-Løfte haver været storligen agtet, saa
at man det haver trolig og ærlig holdet, hvilket man
dermed haver lovet og tilfagt. Som Cornelius Tac-
itus dem til Ære beskriver: at Ære og Eensfoldighed
galt mere hos dem, end hos de Romere deres beskrevne
Lov og Ret. Men nu, desverre! er deres beste Farve,
det er deres Tro og Love, forvandlet og omvendt, og al
deres Pomp, Braff og Bram idel Løssagtighed, Far-
stelavns-Keeg og Finankerie, hvilket intet besynderligt
haver med sig, og er sligt ynkeligt at beklage, og sørge-
ligt at tale om.

Niels Landsknegt siger:

Den, som en for Sted og Stade retteligen holder Vagt,
Den, som Natten ud for Dagen skammelig frem har bragt,
Den, som fra en syndig Handel en sin Billie har lagt,
Den, som sine Breve-Sager ikke haver udi Aigt,
Den, som ikke lader Bonden blive ved sin rette Vagt,
Den, som vil ulovlig handle tvertimod en sat Contract,
Den, som vil for Retten bruge mægtig Vælde, vældig Magt,
Den, som vil for Viished vælge og udvælge Hore-Tagt,
Den, som har sin Gorrigs Tante og sin Dumbue reent forlagt,
Den, som Enker, Faderløse, setter udi stor Foragt,
Den, som de Betrængtes Taare haver frem til Skade bragt,
Den, som en til Retten hører arme Folkes Klynk og Klagt,
Den, som en taalmodig bærer det, som hannem paa er lagt,
Den, som haver Raboe-Manden udi meget ringe Aigt,
Den, som, hvad der kommer efter, ikke for har overlagt,
Den, som Herrens Magt og Vælde og hans vældig Kraft og Pragt,
Hvor

Hvormed hand al Got og Ære, og all Hæder har tilfagt
 Udaf sin og ingen andens, men af egen Guddoms Magt
 Ikke har i Sind og Hierte ret fuldkommelige smagt,
 Hvor det saa i Verden ganger, Ære, Troe, god Nat har sagt.

For det andet: I det at Ræven udi Herrers og
 Fyrsters Gaarde er den største og mægtigste, som
 her tales om, saa at hand haver alt Regimentet, at giøre
 og lade, enten det gaaer ilde eller vel, da staaer det i
 hans Magt. O! hvor vil Retfærdighed blive, hvilken
 Herrer og Fyrster efter deres Embede og Befalning
 skulde forsvare, beskytte og beskierme. Thi udi Dom skal
 ingen sees udi Ansigtet, men alting skal handles og fuld-
 kommes efter Retviished; thi den Retvises Retviished
 kand ikke fortrykkes, og den Mistundiges Mistundhed en-
 heller forties, i hvor lønligen det skeer eller handles; li-
 gesom Ambra indsvøbt i en Klud ikke mister sin gode
 Lugt, men giver den dog fra sig, &c.

Niels Landsknegt siger:

Retfærdighed, en ædel Dyd, er meget Got tilføyet,
 Der ingen bliver uden den hos Himlens Gud ophøyet,
 Retviished! og Retfærdighed enhver maa altid øve,
 Saavel i Stort som udi Smaat med Kliid til Troens Prove.
 Gior Ret og Skiel, hver lige Ret, Gud giver sligt tilkiende,
 Fra Troens Frukt, Retfærdighed, skal du dig aldrig vende.
 Giv Gud din Herre, Himlens Gud, det, du est hannem skyldig,
 For alle Mand enhver og een du og skal giøre skyldig.
 Om mod dig din Jernchristen kand et lidet sig forsynde,
 Da grib en strax til Lov og Dom, men see, du kand beundne
 Med Mistundhed og Kierlighed hans Fant ham ret at vise,
 Da det er dette her jeg meen, det samme jeg vil prise.
 Hov i sin Ret, hvor ret den er, det Øderste vil hente,
 Af ham man ingen Mistundhed men største Havn maa vente.
 Vil du og for din Skyld og Brost Guds milde Venstreb have,
 Da skal du for din Broders Brost Forladelse tillave.
 Hvis Gud hand vilde gaae til Doms, og Strenghed mod os bruge,
 Da maatte hele Helvede vel mange reent opsluge.
 Vi bede i vor Fader Vor, det maae vi her betragte,
 At Gud hand vil forlade os, og al vor Synd evagte,

Som vi og vil forlade dem, der os imod fand gjøre,
 Thi Gud er naadig, mild og god, og en vil Dommen føre.
 Naar Ketten derfor bliver holdt, og Ret deri er kiendt,
 Da skal den dog med Mistundhed sagtmødig være blændet.

Det 12. Capitel.

Hvorledes Ræven med stor Ære skilles
 fra Kongens Hof, og beholder Kongens
 Venskab, frem for alle andre
 ved Hoffet.

Sræv Nikkel prisede sin Konge overmaade:
 Stormægtigste Monarch, jeg takker Eder
 Naade,
 At I mig sliq Respect og Ære vil betee,
 Jeg ret betakker det, det skal I saae at see.
 Den Mester, hvo hand er, som denne Bog har skrevet,
 Hand skriver ndermeer, hvor Isgrim er blevet,
 Hand

Hand laae i Kredser: slengt med Baandefulde Saar,
 Hans Benner Mand fra Mand til ham bedrovet gaaer.
 Hans Hustrue, Hinge, Kat, og Bismen, Bruun, den
 snilde,
 Hans Tienere og Børn, og Ornen med, den vilde,
 De bare hannem ud af Kredsen paa en Baar,
 Med Graad og Jamer: Skrig de af med hannem gaaer.
 Saa talte de hans Saar, jeg skal det ikke lye,
 Hans Saar de vare just i alles syv og tive,
 Man store Skrammer saae alt baade for og bag,
 I Brodrene dog meest, det var den verste Sag.
 De mange Mile fra forskrev den beste Læge,
 Hr. Snuf af Gaasekiel kom og derhen at qvæge,
 Forbandt hans smme Saar, og gav ham beste Drank,
 Den Isgrim har d var saa overmaade Frank.
 De lagde Bæler ind udi hans smme Dre,
 Hand stønnede og skreeg, begyndte sig at røre,
 Hand ingen Skade tog ved Doctor Snuffes Kram,
 Hand smurte hannem vel og trolig baded ham.
 Hermed de trostede hans Unger og hans Qvinde,
 De varmede hans Seng, og lagde ham derinde,
 Hand slummede saa lidt og jevnt i samme Stund,
 For Alvor kunde hand ey sove nogen Blund.
 Hand græmmede sig haardt, det meste var for dette,
 At hand saa skiendet var, det ogsaa kunde hvette,
 At hand og havde lagt sig Spot og Skiendsel ind,
 Fru Grimhold sad da her med Haanden under Kind.
 Heel ynkelig hun stod elendig og bedrovet,
 Som baade Sind og Sands fra hende var berovet,
 Vel havde Mikkel Ræv giort hende Skiendsel leed;
 Men Mandens Brodre meest var hende til Fortred,
 At de tilrede var i slige onde Maade,
 Deraf hun kom, desverr'! i allerstorste Waade,

Den Nosse-vreden Ulv hand en saa let forvandt
 Det Meen, og hun derved slet ingen Silke spandt.
 See, det og andet meer var Nikkel stort til Glæde,
 Med sine Benner hand afsted da monne træde
 Bort fra hans Majestæt og udaf Kongens Hof
 Med Hofmod, Brass og Bram, med Ære, Priis og Lof.
 Hans Majestæt befoel de Herrer at ledsage
 Ham sinukt paa Beyen frem, hand ventlig stod tilbage,
 Og sagde: Nikkel, kom saa snart igien til mig,
 Grev Nikkel bukkede sig heel ydmygelig.
 Min Herre, sagde hand, jeg takker Eders Naade,
 Min naadig Dronning og i lige samme Naade;
 Det hele Kongens Raad jeg takker sammelund,
 Gid I maa leve vel ved Helbred karst og sund.
 Jeg gierne giøre vil, hvad Kongen vil begiere,
 Hand haver nu og før bevist mig største Ære,
 Jeg vil nu straxen hiem til min Fru Hustrue gaar,
 Og see hvor Børnene og hun de lide maae.
 Jeg veed, de hver for sig fast efter mig nu lente,
 Og mig nu hver en Stund saa fuld og fast forvente,
 Dog, Naadigste Monarch, foruden Eders Lof
 Jeg viger en et Fied fra Eders Konge-Hof.
 Far hen, var Kongens Ord, far vel foruden Fare,
 Jeg onsker Sancte Knud maae eder vel bevare.
 Saa revste Nikkel ud af Gaarden frie og frit
 Med sine Ord og Gunst, med Naade og Credit.
 Ja de, der kand endnu kun Nikkels Kunst tilfulde,
 De ere horte vel, stor Gunst de have skulde
 Hos Rigets Herrer og hos Kyrster i et Land;
 Thi deres Raad i alt gaaer frem for alle Mand.
 Grev Nikkels Slegt er stor, det skulle I formerke;
 Thi ere deres Raad og Anslag ogsaa stærke.
 Hvo Nikkels Kunst en ret tilfulde haver lærdt,
 Hand er i Verden nu ret meger ikke værdt.

Hans

Hans Ord de agtes og kun lidt i disse Tider,
 Med Nikkels Ræve-Tref man kommer vidt og vide,
 Saa mange Nikkeler endnu der ere til,
 Der udi Herre-Hof med Ræven raade vil.

Den Simon-Penge-Tyv hand staaer ved begge Ender, (d)
 Slet ingen bedre Ting end Pengene hand fiender,
 Er hand i Haar og Skieg end ikke Nikkel lig,
 Hand er dog udi Sind opfyldt med Ræve-Svig.

Eil Hove, drømmer jeg, hver en hand søger Baade,
 Hvo Pendinge kun har, faaer snart et Lehn at raade, (e)
 Og hvo som Nikkels Kunst kun listig bruge kand,
 Hand bliver i en Hast en stor ophøyet Mand.

Om disse sære Ting jeg intet meer vil skrive,
 Men kun, hvor Nikkel og hans Benner de hendrive:
 To Sneve vare de med Store og med Smaae,
 De alle glædte sig, det kand I vel forstaae.

Af Gaarden skildtes de med Reveren og Tre,
 Grev Nikkel hand gif for, alt som en Over-Herre,
 Hofmodig, ikke lidt, og ved et frendigt Mod,
 Hans Ræve-Rumpe den ret over Ende stod,
 Hand knesede fuldt høyt med Tryne, Slab og Bringe,
 Hand vidste meget stolt den Herre-Stav at svinge,
 Fordi hand havde saa sin Herres Benfæb naad,
 Og blev den hypperste i Kongens heele Raad.

Herefter tænkte hand, skal ingen Skade komme,
 Hvem jeg nu vælger ud, den kand jeg rigtig fromme,
 Jeg mine Benner og kand være god og huld,
 End Wiisdom priser jeg for Verdens Sølvs og Guld.

U p 4

I det:

- (d) Hvis du nu havde Absolons Den glatte Skionhed fanget,
 Distigst og til Salomons Den høye Wiisdom lægget,
 Hvis Samsons Styrke, Magt og Mod Og paa dig kunde komme
 Dog uden Rigdom aldriq god: Saa salder Verdens Domme.
- (e) Sølvs og Guld, og Gods og Penge kand man dog omsider faae,
 Men du staaer vel ikke længe, Om du Treu miste maae.

I dette Capitel merk fem Lærdomme.

Sor det første beskrives i dette Capitel, hvorledes Isegrim havde kæmpet i en ond Tid; hand var ilde saaret og bestæmmet; hans Benner trostede og hufvaledede hannem, og førde hannem hjem i sit Hus. Heraf skal merkes, at denne Verdens Handel er forbittert med megen og adskillig Gienvordighed, Uthæfte, Sorrig og Bedrøvelse; og intet Menneske bliver heller fød i denne Verden, at det jo skal taale og lide Forsølgelse, Fare og Modstand.

Derfore sige de gamle Bise: Naar et Menneske bekommer sin rette mandelige og Ungdoms Alder, da falder hand først i besynderlig Fristelse. Først i Rigdoms Begiering og Attraae, dernest med Kierlighedss Brynde, siden hvor hand fand bekomme et ærligt Giftermaal; dernest Sorrig for sine Børn, hvorledes hand skal dem optugte, klæde og føde. Og dersom hand da lever til sin fuldkomnelige Alder, da gives hannem tvende Sønne, den ene kaldes Sue, den anden Snygdom; disse tvende Sønne tage noye Vare paa hannem. Og om dette altsammen ikke var, og hand kunde sig dogte for al sliq fornævnt Modgang, og hand allene ihukommer Døden, hvilken hand med allerførste Grumhed skal taale og lide, hvilken hannem skiller ved sit Gods, Husstrue og Børn, &c. Denne Verdens Bellyst og Glæde, &c. da skulde hand dog besinde og troste sig saa meget som hannem mueligt var, villigen at forlade denne Verdens Glæde; thi naar denne forlades og faaer en Ende, da tilstunder et bedre Levnet, udi hvilket ingen Uretviished findes, og al Verdens Ondskab, Brug og Væsen er glemt.

For det andet skal her ydermere betænkes, at det havde været Isegrim langt ærligere, at hand havde blevet død i samme Kamp, end at hand derefter maatte leve

leve udi Spot og Haanhed; thi en Mand, som haver et got Rygte, lever ærlig og vel udi alle Maader, og derved bliver forført for nogen slags Sag, saa, at hand handler uærlig, og derfor kommer i Rne og Rygte, Skam, Spot og Forhaanelse hos alle Mand, den samme maa vel siges et trøstløst, elendigt og bedrøvet Men-
niffe; hannem gjør sliq Skam langt verre end Døden, ja Døden var hannem gavnligere end Livet.

Heel god og gavnlig er den timelige Død,
Den hjælper mangen een af Kummer og af Nød.

Udi Rom, lidet førend Kæiser Julii Regimente, bleve nogle Borgere, som Metellus og andre Bældis-
ge, overvundne og grebne, hvilke som vilde med Catis-
lini Hielp og Bistand komme det gandske Regimente
under dem, og vilde have dræbt og ihjelslaget det gands-
ke Raad. Disse allesammen bleve satte udi Fængsel,
siden blev handlet inden Raads, hvad man skulde gjøre
ved samme Mænd: Somme raadde, at man skulde
dræbe dem, og somme raadde anderledes. Den Tiid
at Julius (som siden blev Kæiser) skulde sige paa sam-
me Sag, da raadde hand, at man ingensunde skulde
affive dem, for denne Aarsag; thi Døden var en endes-
lig Ende paa alt Ont. Derfor var det bedre, at man
lod leve dem saa overvundne i Skam og Skiendsel, thi
samme Skam og Blusel skulde gjøre dem langt verre,
end Døden de skulde lide.

For det tredie skal vindstibelige merkes, at Mik-
kel skildres fra Kongen med stor Gunst; og hvo endnu
kand til Hove Mikkels Kunst, (det er at slibe og vens-
de) hand haver den beste Horelse udi Raadet. Det
hendes og almindeligen til Hove, at de, som haver
meest Umage, faae mindst af Baaden; men de andre,
som vel kunde stryge den blakkede Hest, Dren-
Tienere og
de, som kunde føre hans Skienk mesterligen hos dem,

de bekomme vel de fede Supper. Men en Biis, og den som noget duer til Hove for andre, den drives og bruges flux, stundum af Had og stundum af Nodtorstighed, og hans egen Biisdom er hannem skadelig, thi hand bliver forhadet af sine Medtjenere; er og nogen uduelig til Hove, den skal og maa være hver Mand's Gief, &c.

For det fjerde gives her tilkiende, at ved Paven's og Kenserens Hof, og desligeste udi alle Potentaters og Prælater's, og Summa, over den gandske Verden, have Penge Regimentet. Simon, det er det almindelige og verdslig Nager og Bægt, det er Gaver og Skient, &c. Disse to ere allevegne de nypperste udi Raadet, de kunde alle Sager og Handel afsted komme og udføre. Derfor siger D. Sebastianus Brandt:

De sanke Penninge med Uret og med Kette,
 Hvis nogen kommer frem sig derimod at sette,
 Den samme kunde de slet ingenlunde lide,
 Thi hand vil ikke staae paa deres falste Side;
 Men hvo som smigre kand, det Dunde veed at smykke,
 Og deres onde Raad med denuem at samtykke,
 Hand en Forlehning saacr, en Charge trods for andre,
 For hand i Herre-Gaard saa tredskelig Kand vandre.
 En ret Forundring's Fugl, med en pudserlig Tunge
 Var den, som ville kun til Hove Sandhed siunge.

Item.

I Herre-Hof og Gaard det bedre skulle blive,
 Hvis Guld og Penninge en skulle Verket drive.
 Hvem mangen een til Gunst annammer Skient og Gave,
 Paa Mord, Forræderie, hand vældig monne lave.

Item.

Om end den Fattige hand heel fornustig taler,
 Det for den Rige er kun idel Enak hand praler.
 Jeg aldria er saa viis, og lever smukt med Være,
 Det intet er bevendt, hvis jeg en riig mon være;

Thi

Thi hvem det være maa, der mange Menge haver,
Den sammes Sag staaer vel, hand en i Mørke traver,
Hand settes udi Raad hos Wittige og Wijs,
Enhver ham ærer høyt, og monne hannem prise.

For det femte skal her flitteligen merkes af dette Capitel det Nikkel siger, end priser jeg Wiisdom over alt Guld, thi Wiisdom er kosteligere og dyrebarere end al Rigdom, som Skriften siger, og alt det, som kand begieres, hvor kosteligt det er, kand ikke ligned ved Wiisdommen; thi en wiis Mand er en Herre over alting. Salomon siger: Naar den Wijs hører Wiisdom, da bliver hand end visere, thi Wiisdom den er saa stor, at den haver ingen Ende. Derfor skal man stedse lære det, som Got er, og al den Stund, man lever, skal man grandgiveligen adspørge og søge efter Wiisdom.

Wiisdommen, siger den hellige Cyrillus, er Sindets og Fornuftens Sandhed, med hvilket det høyeste Gode, som er Gud, ved en sand Troe bliver kiendt, og med en reen og pur Kiærlighed besiddes. Hvilken med sliq Wiisdom er begavet, den er foruden Ewigt Verdens Herre og sin egen Bekiendere, og sliq Wiisshed gives aleneste af Gud, som Salomon bær Bidnesbyrd, og siger: Herren giver Wiisdom, og af hans Mund kommer Forstand, hand bevarer den Ketsærdiges Gang, og bestiermer dem, som uskyldigen og eensfoldigen vandre, og beholder dem paa den rette Vey. Ordsp. B. 3. Cap.

Hedningene sige, at Dyden haver sit Bæsen udi Glerningen og Brugen, saa at man ikke alleneste skal vide den, men ogsaa bruge den. Saa skal og en wiis Mand ikke alleneste vide at raade andre, hvad de skulle giøre, men hand skal det og selv giøre, ellers er hand ligesom en Brønd, der giver alle Vand nok, og haver dog selv intet Gavn deraf. Hvilken som nu er wiis, og
ved

veed en Ting gandske vel, og gjør der intet efter, den er Wiisdommen mere til Skade end til Gavn og Gode.

Men nu findes mange Verdens vise, høylærde, forstandige og velskikkede Mænd, hvis Wiisdom (som dagligen sees) er mere argelistig, svigagtig, Ondskab og snild Underlighed, Finankeri og Skufferie til at forsnilde, forraske, og Skade paaføre, end paa sand Wiisdom. Og deres store Titler og Wiisdom er intet andet end deres Skalkheds overskyggede Stylpe og Deksel. Thi man finder mangen, som er agtet gandske viis, efter Verden at regne, som med et out og skalkagtigt Raad tit og ofte forderber et gandske Land. Thi skal man ikke forlade sig paa nogens Wiisdom, thi denne Verdens Wiisdom er ikke uden Gækkeri for Gud. Derfor siger Esaias: Vee dem, som ere vise i deres Øyen, og agte dem selv forstandige. Es. Cap. 5.

De gamle Vise siage, at Wiisdommen bliver ikke frugtsommelig uden ved Wiisdommens Gierninger. Thi Wiisdommen er ligesom et Træ, der haver Gierningerne til sin Frugt. Hvilken som veed en ond Bey, og gaaet den, og lader den gode Bey ligge, som hand haver for vandret, den samme maa vel agtes for en Daare. Thi hvilken som efterfølger alleneste sin egen List og Begiering, og foragter det, hannem er ærligt, nytteligt og gavnligt, og i denne korte og underlige Tiid, som nu er, sit eget Beste, Nytte og Profit ikke kand betænke og soge, hand lignes ved een, som er syg, hvilken selv vel veed, hvad Mad hannem er imod eller med, og lader alligevel Begierligheden overvinde sig, og æder den Mad, som hannem imod og skadelig er, for den, som hannem var nyttelig og god.

Salomon siager: Menniskens Wiisdom oplyser hans Ansigt, men hvilken som bruger Overvold, hand er uvenlig; Præd. 8. det er: hvo viseligen og
stilt

stikkelligen omgaaes med Folket, hans Ansigt er oplyst, det er, hand roses og prises af alle, og de elske ham, men hvilken som ublueligen efter sit eget Hoved al Handel og Sager vil udrette, hannem hader hver Mand. Thi en Herre, som er i Regimentet, haver under sig allehaande Folk med adskillig Handel og Væsen. Og naar hand vil med Hastighed og Bulder dem overfuse efter hans beftige og stolte Hoved, da kaster hand sig selv i sine Undersaatters Had og Brede, og forureder langt mere, end hand reder og opløser.

Thi der som et viist Raad er, der er ineen stor Hastighed, men langsom god Betænkelse og Besindelse. Og saadanne besnyate dem noget at begynde, men naar de noget efter lang Besindelse og Raadslag have besluttet, da lade de dem ikke letteligen derfra tvinge eller frabende. Men et hofmodigt Raad er snildraadigt, falder flux til en Ting, og snart derfra igien, de ville alle Sager med Dristighed og stærk Kornuft udrette, men dem fattes alt det vise Raad, enddøg at de have Mod nok udi dem, som meest alle Nationer tale om de Ende ske, at hos dem er Dristighed og Frimodighed stor nok, men viist Raad saare lidet, hvilket ikke forstaaes eller agtes, før Regen haver Ende, om sligt er ilde eller vel giort.

Ligesom en Prædikant er stolt, hofmodig og en egenfindig Puk-Hans, som vil alting efter sit eget Hoved udrette, saa at hand de Svage intet vil efterlade, men handler med dem, ligesom de vare stærke udi Troen. Slig en Prædikant bryder fast mere end hand opbygger. Derfor skal en regierende Herre eller Prædikant omgaaes med sit Folk, som en Hyrde med sine Faar, hvis Embede udkræver, at hand skal hielpes det Syge, og forskaane det, som skrøbeligt og svagt er, og læge det, som saaret er, føre det tilveje igien, som er vildfaret,

faret, og oplede det, som er tabt, som Propheten Ezechiel i sit 34. Capitel merkeliggen om taler og beskriver

Johannes Agricola siger :

Udi al din Dont og Handel rigtig du til Enden see,
 Altting viselig begynde, og dig en for snar betee,
 Vær forsnylig og forsigtig, vær censfoldig, hold dig slet,
 En for hastig du skal være, men i alt betænk dig ret.
 Hvem som derfor i Utide alt for meget hastig er,
 Hand kand ingen Hest beride, men et Nsen hannem bær.
 Tit til Skam, til Spot og Skade sig forhaster mangen Mand,
 Som med snidig Sind og Tanke en sin Sag forhandle kand.

Gydinden siger :

Enhver som sidder fast i nogen Magt og Bælde,
 Og ikke skikker sig, som Gud derom mon melde,
 Er dog til trende Ting heel gavnlig i sit Sæde,
 Saa hand sorgieves en sit Sted vil der beflæde.
 Det første, at hand der det samme Sted opfylder,
 Som rette Øvrighed, der best for HErren skylder.
 Det andet, at hand der en Skygge fra sig giver,
 Som beste Bittigste, der-største Wiished driver.
 Det tredie, at hand til mangen Mand udgiver,
 Et Raad dog uden Bid, der ret fordervet bliver.

Det 13. og sidste Capitel.
 Hvorledes Ræven gif med sine Benner
 hjem til sit Slot, og hvorledes de skildtes ad.

See, saa marcherede Grev Nikkel gandske
 rolig

Hjem til sit eget Slot, den Maleparti Bolig.
 Hand takkede enhver, de Store med de Smaa,
 For Ære og for Gunst, de lagde bannem paa,
 Og for de stod ham bie udi hans Nød og Fare,
 Sin skyldig Tjeneste hand ikke skulde spare.

De skildtes venlig ad, og hver gif hjem til sin
 Grev Nikkel, og gif ind til sin Fru Ermelin.
 Hun hannem saare bliid og venlig gif i Møde,
 Og spurte, om hand end var reent fordømt til Døde,
 Hvordan hans Sag den stod, mens hand kom sund
 igien;

Hand sbarede: Vær glad, vor Konge er min Ven.
 Jeg

Jeg er den Mægtigste i Kongens høye Raade,
 Jeg haver Kongens Bud at byde og at raade,
 Hand selv mig satte ind i Raadet med Respect,
 Det er en Ære stor for os og al vor Slegt.
 Hvad Nikkel hand nu gjør, alt hvad hand tael og skriver,
 Er fast urpægelig, det staaer, og skrevet bliver.
 See Rigets store Segl det haver jeg nu her,
 Vor Konge gjorde mig til Rigens Cankeler.
 Jeg haver underviist den Ulv i disse Dage,
 Alt hand nu ikke meer udover mig skal flage,
 Det ene Dye har jeg teent paa hannem blændt,
 Ham selv og al hans Slegt jeg haver ilde skiendt.
 Jeg hannem gildet har, jeg krostet har hans Punge,
 Hand aldrig gjøre skal meer nogen Ulve-Unge,
 Jeg vilde ham af i Rampen udi Nar,
 Jeg undrer storlig paa, hvis hand sin Helbred faaer.
 Det gaaer ham som det Land, og som det best Land falde,
 Hand maae dog rettelig for Overmand mig kalde,
 Hans Hielpere hver een, saa mange som de var,
 Dem alle hver og een jeg ret bestæmmet har.
 Kevntzen hun blev glad, der hun nu dette hørde,
 Hans Sonner begge to, de vældig Dandsen rørde,
 De sprunge Spring i Spring, og hoppede af Fryd,
 De trallede og sang, hver gav sit Fryde-Lyd,
 At deres Fader saa var kommen op til Ære,
 De raabte Raab i Raab: Nu vil vi glade være,
 Nu vil vi leve vel, foruden Nød og Sorg,
 Vi fast befæste vil vort Slot og Kæve-Borg.
 Saa er nu Nikkel Kæv i største Ære blevet,
 Som jeg med Korthed her eenfoldig har beskrevet.
 Enhver skal derfor hen til Wiisdom rigtig sive,
 Bekiende Dyd og Got, og alt det Onde sive.
 Just for det samme er nu denne Bog beskrevet,
 Og intet andet har til Verket Authot drevet.

Historie og Sprog og andre Fabler seer,
 Beskrives os til Tugt, og hen til Lærdom seer.
 Kiøb derfor denne Bog, den ikkun fem Mark koster,
 Den maler artig af al Verdens Handels Føster,
 Den stedse lærer os at sive ulovlig Tid,
 Og at vi her igien paa Wiisdom legger Gliid. (f)
 Vil du al Verdens Skik fuldkommeligent kiende,
 Da kiøb dig denne Bog, og findia læs i hende.
 Her med nu ender sig Grev Nikkels Sabel-Snak,
 Gud hielp os til sig, hans Navn ske evig Tak.

I dette Capitel merk trende Lærdomme.

Den første: I dette Capitel berømmer Ræven sig, at Kongen haver gjort hannem til Cankeler, og hvad hand skriver og gjør, bliver stadigt og fast ic. Hvormed denne Bogs Autor vil give tilkiende, at alle vegne udi Cancelier og Skriverstuer er Nikkel og i Spillet, i det at i samme Steder blive mange Ræves- Sterte brugte og Spikhatte solde, og ved Egennytte, Gunst og Gave Ketten tit og ofte forvendt. Thi Cankelerne betænke og deres Beste, hielp den; som meget giver, den anden sidder imidlertid bag Døren, og bier efter Svar. Og naar Brevene ere forhvervede, og af Herren i alle Maader samtykte, da fand man dem dog af Skriverne svarligen faae og bekomme i sliq Form, som hand dem gierne vilde have, og skal derudover befrngte sig, at hans Sag og Handel af hans Bederpart med Penge, Skienk og Gave bliver gandske forvendt, eller og slet til intet gjort. Thi Cankeleren vil saavel smøres, som Herren selv. Derfor siger Joannes Bren- tius:

(f) Hvo som Wiisdom ret vil lære, Haver deraf evig Ære,
 Hand til Wiisdom holder sig.
 Men en ret forblindet Gante, Og en usforstandig Giante,
 Der ev Wiisdom pnde vil.

tius : Hos Herrers og Fyrsters Raad og i de Bældis-
ges Cancellie skulde Kerviished i al Tilbørlighed findes,
ja vel Kerviished, om Tyrannie maatte saa kaldes, da
vil jeg troe, at mange Herrers og Fyrsters Cancellie maatte
vel siges at være Guds hellige Tempel.

Doctor Sebastianus Brandt signer slige egen-
nyttiae, gierige, underfundige, svigefulde og onde Can-
celere og Skrivere ved Snaphaner og Røvere, og siger :

Skrivere og Snappe-Haner de tilsammen nok kand staae,
De maae alle fast tillige smukt ad Hechensfeld hengaae,
De med eens og lige Bære mestendelen nærer sig,
En hand stueler aabenbare, anden hemmelig med Svig,
Nu den ene vover Livet udi Regn, i Blæst og Snee,
Eielden kand den anden stue, og i Blekket rigtig see,
Hvor den Hange hand omdriver, hvor den Snappe-Hane gaaer,
Hvor den Skrivere hand skriver, hvor hand, Item, skrevet saer,
Da maa alt den arme Bonde, hver en staktels fattig Mand,
Der med Glid og stor Umage Føden knap fortiene kand,
Paa det sidste suurt betale det forbandet Lyve-Paf,
De vil altid noget have, nu med Næve, nu med ~~S~~af.

Fru U. tro.

Hr. Cansler glemmer ey at skrive udi Tide,
Profiten op med Kliid med dobbelt Blet og Kride,
At eders Pose-Sæk kand dygtig stoppet blive,
Dertil I skicket er, og Verket vel kand drive,
Den Lykke eder er heel gandske mild og gunstig,
I er i Logica vel kiendt og saare kunstig,
Fra Ret og Sandhed kand I eder frit ndlede,
Da eders Ord I kand heel vidt og bredt udsprede,
I Rey kand saae til Ja, og Rey til Ja ombende,
Al Trofasthed og Ret hos eder har en Ende.

Item.

Hr. Marskalk, meget vel I veed, man skulde mene,
Hvorledes man til Paa Fru U. tro ret skal tiene,
I hvert et Ord saa glat for alle veed at sette,
Da er dog idel Svig og Argelist i dette,
Den Haand skal smørres vel, I ellers monne glemme,
At hielpen nogen Mand, og rigtig Sagen fremme.

Men

Men hvad slige hofmodige, stolte og modvillige Canzelere og Skrivere med deres Ondskab i Verden have afsted kommet, det giver jeg alle Forstandige at betænke. Og forstaaes klarligen af det almindelige Ordsprog, som saa lyder: Udi gammel Tiid gav man stakfede Breve, og stor Love og Trofasthed i dem, men nu giver man store og lange Breve, og saare liden Troe og Love i dem. Alle Historier prise og love vore gamle Forsædres Handel og Skik, men os, som nu ere og leve, gandske lidet. Thi det er sandt, som og de gamle Keyseres, Kongers, Herrers og Fyrsters Breve udvise, med hvilke de Land og Stæder have benaadet, befriet og gunsteligen givet, saa at man gandske saa Ord haver brugt, men dog trofasteligen holdet alting. Troe og Love var end den Tiid i stort Afhold, saa at hvad man tilfagde og taledede, det blev dog holdet stadigt og fast.

Man læser omi Keyser Fridrik Barbarossa, paa vort Maal Rodskieg, at hand al hans Lofte og Tilsagn troiligen til Enden fuldkom og holdt med slig Tale og Ord: Jeg vil det holde ved mit Skieg. Men nu maae alle Breve have gandske mange Clausuler og Expeditioner, saa at et Brev kand nu ilde skrives paa et heelt eller halvt Kalvskind, og holdes dog gandske lidet, og end stundum slet intet.

For det andet skal i dette Capitel ydermere merkes det, som Mikkel siger: Nu vil vi leve vel foruden Nød og Sorg, Vi fast befæste vil vort Slot og Ræve-Borg ic.

Thi det gaaer endnu saa hos Herrer og Fyrster, at deres Fogder og Rentemestere ere ved et frit Nød, og have Penge nok, og forbedre deres Gods og Rente. De soge gierne deres egen Nytte og Baade, de bygge herlige Huse og Gaarde, de smykke overmaade og statteligen udgiste deres Born, og lade dem intet fattes,

men de ville have alting overflødigen, Herren maa faae til Regnskab hvad hand fand.

Summa, Fogderne og Rentemesterne have Penge, og Herrerne have Pungen. Derfor sagde Claus Nar til Hertug Albrecht af Saxe, der hand horte at hand klagede sig at have Mangel paa Penge, saaledes: Vilt du have Penge, da bliv en Foged, da faaer du Penge nok. Og enddog at en Nar talede disse Ord, da er det dog ingen Gæffe-Tale eller Løgn. Thi Rentemestere og Fogder ere tillsatte at opbære Herrens Rente og Indkomme, desligeste ud at give, hvor behov giores. Og for slig deres Tieneste og Umage have de 24. eller 30. Daler om Aaret. Og i det at de sig med slig en ringe Lon ikke kunde holde eller behielpe, da laane de dem noget til Hielp af Herrens. Og naar de blive vandt ved sligt Laan, da bruge de det jo mere og mere, indtil at samme Fogder eller Rentemestere blive rige, og have saa stundum flere Penge end Herren selv. Og naar samme Fyrste eller Herre haver Trang til Penge, da tager hand af sine Fogder Guld og Penge paa Rente, og giver dem Slot og Lehn til Underpant. Men hvorledes at de fattige Undersaatter trives, og samme Gods forbedres, det giver jeg dem at betænke, som det gielder.

Herrens Foged tilbyder Fru Utro sin Tieneste med slige Ord:

See, jeg har saa paa min Vre min Fru Utro gaudske tier,
 Alt det hun af mig vil have, alt det hun af mig begier,
 Det jeg villig efterkommer, gjør det gierne strax paa Stand.
 Jeg utrolig handler Sagen alle Steder, hvor jeg fand,
 Maatte jeg kun noale Tider, leve og regiere saa,
 Wilde jeg i Torre drive mine Gaar, og passe paa.
 Herrens Gods og Gode Rente sankes ind af alle Land,
 Ringe Ting og sove Sager man saa snart ey savne fand,
 Jeg mit Regnskab op vil sette paa Beram alt frit og fri,
 Det vil intet meget sige, om der lidet fattes i,

Er det saa, da vil jeg stræbe, jeg med Lisi det an fand gaac,
 Saa at ingen skal tilfulde sig derover ret forstaae.
 Jeg er ikke reent en Tosse, jeg er ikke gandske dum,
 At jeg skulde slet forglemme at formere mig min Sum.
 Skulde jeg allene leve af min Løn det gandske Aar,
 Ingen flere Penge have end den liben Løn jeg faaer,
 Gandelig jeg kunde ikke saadan udi Klæder gaae,
 Mine Penge skulle ogsaa blive gandske smaae og faae,
 Derudover Herren bliver fattig, og jeg bliver riig,
 Min Fru Utro mig det lærer at fuldføre sliig en Svig;
 See, jeg derfor priser hende, at jeg denne Charge nød,
 Og vil stedsse nu forblive hendes Tiener til min Død.

Rentemesteren siger:

Skulde jeg min Charge miste, og min Tieneste gaae quit,
 Just fordi jeg monne skrive med et Stykke dobbelt Krit,
 See, da giordes mig tilviffe liben Ret og megen Vold;
 Thi Fru U-tro mon jeg tiene, meget riig, sliik og bold.
 Eroelig jeg nu hende tiener, jeg og hende priser vel,
 Jeg og riig vil bevise med min Regning, Ret og Skiel,
 Kem for Ev, som beste Foget, og som riig Regnings-Mand,
 Jeg saa net og meget riig i min Indtegt skrive fand;
 Men, naar noget nu skal gives, see, da vendes Kridet om,
 So for Kem jeg da maa skrive, ellers bliver Pungen tom;
 Saa fuldfører jeg min Regning, gjør mit Regnskab gandske klar,
 At jeg udi fiorten Dage end lanat meget mere har.
 Udlaag for min gode Herre (riig det i Summen staaer)
 End min Løn den kunde være udi fulde femten Aar.
 Siennem U-tro riig jeg bliver, og jeg lever gandske vel;
 Thi jeg gjør min egen Herre liben Ret og mindre Skiel.
 Skulde jeg nu riig tiene den Frue Troe og Trofasthed,
 Saadant fremmet Guds jeg ikke fik at rokke af sin Sted,
 Og saa blev min gode Herre alt for riig, og det blev vist;
 Thi vil jeg Frue U-tro tiene med min Svig og Foged-Lisi,
 Jeg vil ey fra hende vige, jeg vil ey fra hende gaae,
 Fremmerst vil jeg altid være, jeg vil for i Spidsen staae,
 Jeg vil hendes Saa forsegte, alt det beste muelig er,
 Om Frue Trofasthed vil gjøre hende nogen Hinder her.

Beslutning og Ende paa Denne Bog til Læseren.

Endeligen og slutteligen skal her merkes, hvilket og for er givet tilkiende, at denne Bog, som kaldes Keynike Sof eller Mikkel Ræv, er gjort derfor, at man af den skal lære Forstand og Wiisdom, at se og undvige det Onde, og gjøre det Gode. Og er samme Bog fuld af søde og kjerlige Ord og festelig Tale, for medelst hvilket Poeten vor Fornuft vilde paaminde og indgive Wiisdom og Forsynlighed ved saadanne Eignelser og Tale, som Dyr og Fugle have tilsammen, og det for trende Aarsager.

Det første: At Poeten havde Aarsag at fremsætte og tilkiendegive, hvad hand i sit Sind overvejet og besluttet havde, hvilket hand for Frygt og Fare under sit eget Navn, Person eller Titel ikke tørde aabenbare. For det andet: For Lust og Tidsfordrivs skyld, at Læseren kunde have Lust og Behagelighed dertil, thi naar den som wiis og forstandig er, læser slige Fabeler, da ankommer hand end mere Wiisdom af dem, og de skærpe hans Hukommelse, Sind og Forstand. For det tredje: At Ungdommen og unge Personer have besynderlig Lust og Villie til saadanne Fabeler og Eignelser, baade at læse og at høre læse. Og for saadanne Dyres Eignelser, Natur og Væsen kunde de desbedre forstaaes, merkes og beholdes. Og enddog at unge Personer ikke grundeligen kunde forstaae saadanne Fabeler, da have de dog Nytte og Gavn af dem, naar de komme til Alders, thi da komme de ihu, hvad de for have læst, og de samme Figurer opvække deres Forstand og Hukommelse, og fand dem da komme til allerførste Ære, Nytte og Gavn.

Et fornuftigt Menniske kand og i denne Bog denne Verdens Handel, Brug og Bæsen, saavel om det Onde som det Gode finde og læse, naar han med Fornuft og Forstand vil nøye tilsee og agte, og kand sig derfor for Ont og alle Slags Farer vogte, og det han dem nyttelig og gavnligt er, bruge og anrette. Men hvo ikke besinder, hvad Poetens Mening haver været, den er ligesom en Blind, der gaaer en ubekendt Vey. Thi denne Bog haver en dobbelt Forstand med sig. Den ene er aabenbar, det er, ligesom disse Fabeler og Historier nu læses og høres i dem selv. Den anden er lønlig og bedægt, og derudi er besluttet den rette Brug og Forstand, og er ligesom en Nødd, thi en Nødd er intet gavnlig, uden den oplades, og Kiernen bliver smaget, som er i den.

Derfore skal hver Læsere vindskibeligen agte og besinde det, som hand læser, at hand det og grundelig kand forstaae. Thi en forstandig og velbesindig Læsning eller Oberlæselse giver et Menniske end en bedre Forstand, og den, som forstandig er, skal stedse omgaaes med Wiisdom. Thi Kunstens Mangfoldighed oplyser Menniskens Forstand, som Solen gjør Zuden, &c. Og dersom jeg seer, flere Læsere, at denne Bog bliver dig taknemmelig, da vil jeg med den evige gode Guds Hielp, end en anden Tydsk Bog fordanke, hvilken dig intet mindre end denne skal vel behage, desligest være nyttelig og gavnlig i alle Maader. Hermed jeg dig nu den evige og almægtigste GUD vil befale, hvilken GUD og HErre være Lof, Priis og Ære til evig Tiid,
 Amen.

Ende paa Reynike Sosses fjerde Bog.

Det første Register
 Over
Capitlernes Indhold.
 Den første Bog.

- Cap. 1. **L**oven, som Kongen over alle Dyr, ud-
 skriver en Herre-Dag. " Pag. 17
- Cap. 2. Ræven bliver anklaget for Kongen af Ulven
 og mange andre Dyr. " " 24
- Cap. 3. Grævningen forsvarer Ræven, og kaster Ulven
 i Ræsen nogle usømmelige Gierninger, som
 hand havde betæet Ræven. " " 33
- Cap. 4. Hanen kommer for Kongen saare bedrovet,
 og klager paa Ræven, og beviser hans Misgiern-
 inger " " " " 43
- Cap. 5. Kongen holder Raad, hvorledes Rævens Mis-
 gierninger skulde straffes, og Hønen begravet " 51
- Cap. 6. Bjørnen blev udsendt med et Brev til Ræven,
 og hvorledes hand fandt hannem. " 58
- Cap. 7. Ræven betænker sig, og gaaer siden ud, og
 beder Bjørnen være velkommen " " 61
- Cap. 8. Ræven forde Bjørnen did, som hand skulde
 æde Honning, hvilket hannem ilde bekom; thi
 Ræven sveg hannem, saa at hand blev fangen
 og ilde slagen " " " 67
- Cap. 9.

Det første Register.

- Cap. 9. Biørnen blev fangen, og af Bønderne ilde
slagen, kom dog løs igien, og gav sig udi en
døb Strøm " " " 71
- Cap. 10. Ræven finder den slagne Biørn, og bespot-
ter hannem, og Biørnen gider hannem ikke sva-
ret, men sniger sig fra hannem " " 79
- Cap. 11. Biørnen kom til Kongen igien, saare ilde
medfaren, og klager paa Ræven " " 83
- Cap. 12. Bildfatten, som kaldes Hingze, bliver ud-
sendt af Kongen, for at stevne Ræven anden
gang for Retten, og hvorledes det gif ham " 89
- Cap. 13. Hingze bliver forraadt af Ræven, som vol-
der med sin listige Tale, at hand bliver fangen
og ilde medhandlet " " " 100
- Cap. 14. Hingze, der hand var fangen, bliver sfiendt
og ilde slagen, og kommer dog løs " 107
- Cap. 15. Ræven svarer Grævningen, og lover at mø-
de paa Stevningen " " 115
- Cap. 16. Mikkel tager Afsked med sin Hustrue,
drager med Grævningen til Hove, og gjør paa
Beyen sit Skriftemaal " " " 123
- Cap. 17. Mikkel skrifter sine Misgierninger frem-
deles, og i sær hvorledes hand ofte haver svi-
gelig handlet med Ulven, og skuffet hannem " 128
- Cap. 18. Ræven gaaer med Grævningen til Hove,
forbi et Kloster " " " 144
- Cap. 19. Mikkel kommer til Hove, gjør sin ydmyn-
ste Complimente, og finder der sine Bederpar-
te, som haardeligen havde klaget paa ham " 149
- Cap. 20. Ræven bliver anklaget af sine Bederparte,
giver dog tilbørlig Svar, men bliver tilsidst over-
vunden ved Bidnesbyrd, og dømt til Dode 158
- Cap. 21. Ræven bliver bunden, og udført til at af-
lives,

Det første Register.

- Ulves, hvorover hans Slegt og Benner retire-
re sig fra Hoffet " " " " 163
- Cap. 22. Nikkel udbeder sig, at hand offentlig maat-
te giøre sit Skriftemaal, og det i den Mening,
at frelse sig, og at føre hans Bederparte i Nød
og Fare, som ogsaa skede " " " 170
- Cap. 23. Kongen lod banke til Lyds, og lod Ræven
igien nedstige af Stigen, paa det at hand kunde
ndermere spørge hannem ad " " " 178
- Cap. 24. Nikkel fortaler sin egen Fader og beste
Benner, for at giøre sine Uvænder mistænkte
hos Kongen, og freller derved sit Liv " " " 181
- Cap. 25. Ræven forfølger sin begyndte Løgn om
Skatten " " " " 195
- Cap. 26. Ræven taler fremdeles om sin utroe Fader,
og hans Endeligt, og beslutter dermed sin Løgn 201
- Cap. 27. Ræven besviger Kongen og Dronningen
med sin Løgn, og kommer dem i Troe og Haab,
at de skulde faae den store Skat " " " 207
- Cap. 28. Ræven takker Kongen og Dronningen, og
forfølger sin Løgn sinukt, paa det at hand kun-
de komme af den Fare, hand var udi " " " 212
- Cap. 29. Ræven fremsætter falske og skinnende Nar-
sager, for hvilcke hand ikke tør drage med Kon-
gen efter samme Skat " " " " 216
- Cap. 30. Kongen forlader Ræven offentlig alle sine
Misgierninger, og befaler alle og enhver, at
holde hannem i Agt og Ære " " " " 224
- Cap. 31. Rævens Bederparte forfærdes over hans
Løsgivelse; Bjørren og Ulven blive fangne
og ilde medhandlede " " " " 227
- Cap. 32. Isgrims fremmer Fodder, og hans Hu-
strues Fru Grimholds Bag-Fodder blive af-
flaaede

Det første Register.

- flaaede til Mikkels Skoe, og et Stykke af Biornens Skind til en Skind-Sæk 230
- Cap. 33. Ræven tager fra Hoffet, foregivende at vilde gaae Villegrims-Færd, og faaer af Bædderen en Stav, som hand henger Læder-Sækken paa 234
- Cap. 34. Ræven gaaer sin Bey, og lader sig at være saare bedrovet, og alle andre Dyr maae ledsage hannem ud paa Benen 240
- Cap. 35. Ræven tager Haren ind med sig, og bider ham ihjel, og siger sin Hustrue, hvorledes hand blev løs 245
- Cap. 36. Bædderen falder paa Haren, hvorpaa Ræven taler smigelig til Bædderen, og forraader ham 255
- Cap. 37. Ræven bedrager Bædderen med listige Ord, og kommer ham om sin Hals 258
- Cap. 38. Bædderen kom for Kongen, og havde Skind-Sækken om Halsen med Lampes Hoved, hvilket hand dog ikke vidste 266
- Cap. 39. Biornen og Uken komme løs af deres Fængsel, og Kongen giver dem, til en Mode og venlig Forligelse, Bædderen med al sin Slegt, at handle og giøre med ham, hvad dem got synes. 272

Den anden Bog.

- Cap. 1. Om den store Herre-Dag, som Kongen holdt, og hvad der var for allehaande Dyr og Fugle, besynderlig hvorledes Kragen og Kaninet flagede over Ræven 288
- Cap. 2. Kongen bliver fortørnet af Kaninets og Kragens Klagemaal, og hvad hand i denne Sag agter at giøre 296
- Cap. 3. Kongen rustet sig med alle Dyr og Fugle, at søge efter Ræven, hvilket Bruun og Tillegrim saare vel behager 299
- Cap. 4.

Det andet Register.

- Cap. 4. Grævingen advarer Ræven, og aabenbarer alle Raadslag om den store Rustning, som var besluttet og gjort over hannem = = 305
- Cap. 5. Ræven roser sine Børn, og om anden Dagen gaaer hand med Grævingen til Kongens Hof 312
- Cap. 6. Ræven gaaer med Grævingen sin Frende anden gang til Kongens Hof, og gjør sit Skriftemaal paa Beyen = = = 318
- Cap. 7. Ræven skrifter endnu, og vil undskylde nogle af sine Synder for nogle Prælaters og geistlige Personers onde Exemplers skyld = 325
- Cap. 8. Rævens Skiftemaal, og de onde Prælaters Straf, og de Godes Lof og Ære = 339
- Cap. 9. Aben, som kaldes Martin, vilde fare til Rom, og mødte Ræven paa Beyen, og tog hans Sag op med sig, og om nogle andre Laster, som bruges udi Rom = 360

Den tredie Bog.

- Cap. 1. Ræven og Grævingen komme til Kongens Hof, hvor Ræven taler sine Ord, og gjør sin Undskyldning for Kongen = = 373
- Cap. 2. Hvorledes det røgtes, at Ræven var kommen udi Kongens Gaard, og hvorledes hand undskylder al sin Eviig og Ondskab, besynderlig mod Kragen og Kaninet = = 378
- Cap. 3. Ulven og Biørnen blive inderlig bedrovede, da de see, at Kragen og Kaninet ikke blive ved deres Klagemaal, men gaae bort, og hvorledes Kongen hører Ræven = = 391
- Cap. 4. Abinden opregner for Kongen den Historie om en Mand og en Eindorn, med hvilken hun forventede sig at formilde Kongen mod Ræven, hvilket hun og gjorde = = = 399
- Cap. 5.

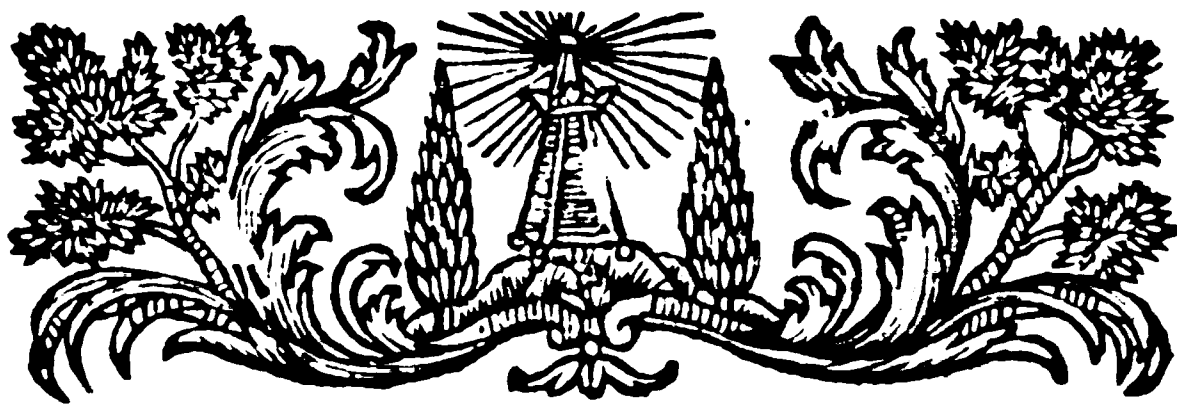
Det første Register:

- Cap. 5. Kongen adspørger Ræven for Retten anden gang om Lampes Død, og hvilke svare Løgn Ræven lyver, sig dermed at undskylde = 410
- Cap. 6. Ræven taler og lyver overmaade om det første Klenodie, og siger, at det var en Ring med en Edelsteen, hvis Dyd hand med sin Løgn saare storligen roser = = = 413
- Cap. 7. Ræven opregner en anden Løgn, og siger om en kostelig Kam, og siden om et Speyl, som Dronnigen skulde have = = = 419
- Cap. 8. Ræven bestyrker sin Løgn, og taler om det store, underlige, skionne og kostelige Speyl, om dets Dyd og Façon, og om de Historier derpaa vare udgravne, og den første var om en Mand, en Hest, og en Hiort = 424
- Cap. 9. Ræven taler om et Ufen og en Hund, som og stode paa Speylet, og lyver med Magt = 429
- Cap. 10. Her opregner Ræven den tredie Historie, som stod paa Speylet, som var om hans Fader, den gamle Ræv, og om den vilde Kat = 435
- Cap. 11. Ræven lyver endnu, og taler om en anden Historie, som stod paa samme Speyl, som var om Eranen og Ulven = = = 440
- Cap. 12. Ræven taler for Kongen om hans Faders Dyd og Belgierning, og hvorledes hand helbredte Kongens Fader med en Lever af en Ulv, som var syv Aar gammel = = = 447
- Cap. 13. Ræven undskylder sig fremdeles, og bringer andre i Fare, og fortæller, hvorledes hand og Ulven vare paa Jagt, og hvor de fangede en Kalv og et Sviin, og hvorledes de skiftede det = = = 466
- Cap. 14. Ræven befæster sig med sin Løgn i Kongens Raade, til Fortrydelse for hele Hoffet. = 479

Det første Register.

Den fjerde Bog.

- Cap. 1. Ulven begynder paa nye at klage paa Ræven 487
- Cap. 2. Ræven forsvarer sig mod Ulven, og atter paa nye skuffer Ulvinden i en Brønd = 491
- Cap. 3. Ræven taler om den sorte Albe eller Markat, og siger, at den er ikke hans Krenke = 504
- Cap. 4. Ræven fører Ulven iblant Markattene, og hand kom der i allerstørste Livs-Fare = 506
- Cap. 5. Der Isegrim ikke kunde overvinde Ræven med Nettergang, da bød hand hannem ud til en Kamp, og rakte hannem en Handske, som sædvanligt er = = = = 517
- Cap. 6. Hvorledes Aben lærer Ræven, og hans andre Benner blive hos hannem om Natten = 522
- Cap. 7. Hvorledes Ulven og Ræven komme til Kamp, og hvad Eder de svære mod hverandre = 530
- Cap. 8. Hvorledes Kampen begyndes, og hvad List Ræven bruger i samme Kamp = = 535
- Cap. 9. Hvorledes Ræven med Listighed vandt samme Kamp, i det at hand havde fattet Ulven ved sine Brodre, ved hvilke hand gandske lidet kunde taale = = = 549
- Cap. 10. Ræven opregner for Kongen en Fabel om nogle Hunde, med hvilken Fabel hand mener (og straffer) de Gierige = = 555
- Cap. 11. Hvorledes Kongen svarede Ræven paa samme Fabel, og hvorledes hand ophoyede Ræven igien over alle sine gode Mænd = = 562
- Cap. 12. Hvorledes Ræven med stor Ære skilles fra Kongens Hof, og beholder Kongens Venstabs, frem for alle andre ved Hoffet = = 566
- Cap. 13. Hvorledes Ræven gif med sine Benner hjem til sit Slot, og hvorledes de skildtes ad. = 577

Det andet Register

Over

De fornemste Materier.

A.

	Pag.		Pag.
Ager	11. 12. 327	Adelens rette Embede	10
Aandelige eller geistlige	234 sq.	Befæstning og Muur	11
hvi de ere saa mange	8	Belgierninger	11
Stand er straffelig	113	Advocaters List	386
Aarsag hvorfor Land og Rige		Aflad og hellige Steder	222
forderves	100	forsører Menniskan	226
Abens Slegt er stor	394	er Skufferie	529
Abinden paaminder Ræven	531	Afløsning er som Skriste-	
Abinder ere mangesteds i Re-		maalet	135
gimentet	396	Alchymister og Juvelerer	418
Ahab foragtede Prophetens		Alderdommen foragtes	453
Raad	335	Alderen haver tvende Svenne	570
Achabs og Jesabels onde		Alle ere vi Adams Børn	390
Gierning	210	Alle Herrer skulle have troe	
Achitophels Lon	42	Raadgivere	55
Adel kommer af Dyd	388	Alle Potentaters Belfærd	55
Adel som holder sig uskikkelig	388	Alle troe som deres Herre	346
Adel og Menighed	534	Alle ville gjerne roses	260
Adelen fiendes ved ærlige		Alle ville være Kiøbmænd og	
Gierninger	10	Skæmmere	459
af den kræves Forstand		Alt Kiød er Græs	78
og Wiisdom	10	Al Lov og Ret er af Gud	159
Adelens Stand	9	Ambrosius	526
Embede	389	Apostlene	75
første Opkomst	10	Argelist	306

Aristo.

Det andet Register.

	Pag.		Pag.
Aristoteles	22	Blakked Hesi at smykke	116
Art følger Art	146	Boddelen taler til sin Svend	462
Åsenet og Hunden	432	Børn skulle ikke raade sig selv	315
Åsens Sang	430	bedrøve deres Foræ-	
Astronomien skal ikke for-		dre	195
agtes	454	Børne-Tugt	126
Audi alteram partem	55	er foragtet	315
B.		Bondens Stand	57
Bagraad er Qvinde-Kaad	298	Borger-Stand	61
Bagtal	298	C.	D.
hvoreledes man skal		Camlises lod slaae en Dom-	
stikke sig deri	353	mere	484
og faste med Steen	199	Capellan og Skrifte-Fader	
og Eequalder	197. 353	til Hove	335
Bagvaskere	86	Carthago	461
Bands Contersej i Rom	222	Cato lærer sin Søn	193
Bedragerie og Stuf agtes		foragter sin Faders	
ringe	458	Lærdom	193
Befalinger ere sale	137	besinder sin Faders	
Befalings-Mænd, som ere		Lærdom	193
onde, kaldes Ulve	137	Christines Trost paa det D-	
Begierlighed forsører mange	99	derste	446
Begynde en Ting uden Kaad,		Crysostrimus	463
falder gierne	68	Claus Nar	582
Bellin bær Uricæ Brev	260	Concilium Nicænum sam-	
svarer Kongen	260 sq.	tykker Egtestanden	114
Berillus	425	Crates merkelige Sprog	315
Berngatede skulle ikke være		Cyrilli Fabel om Ræven,	
Dommere	408	Ravnen og Hanen	48
Bespottelse skal man slye	500	Cyrillus taler om sine Laster	458
Betænkt Enden	556	Cyrus lærer sin Søn at re-	
Bjørnen falder Ræven til		giere	156
Herredag	56	D.	
Bisper ere verdslige Førster		Daarlige Kunster skal ingen	
imod den hell. Skrift	238	bruge	98
see igiennem Fingre	238	Kristemaal	125
kaldes her uden		Daarer	564
Grund	239	De gamle Vise	23. 30
Bispernes rette Brug er		Den som smør, han faaer	121
glemmt	239	Dier	

Det andet Register.

	Pag.		129
Dievelen	516	Døden er gavnlig	571
" er Verdens Fyrste	237	" er Guds Skik	445
" gør Munkens Kæppe	357	" skiller Venfkab	422
Dievelens Børn handle mod		Dødinge, Gran	53
Sandhed	426	Dom ingen før Sagen er hørt	54
Din Uven, som er mægtigere,		Dristig uden Forstand gjør	
end du, viig	438	Skade	58
Dionysius	156	Dronningen skuffes af Ræven	178
Dommere skal høre begge Parter	54	Drukkenfkab	190
" skal bruge begge D:		" er et ont Laster	190
ren	55	" forderver Sind	
" skal ingen Ufskyldig		" og Fornuft	275
aflive	160	" til Hove	191
Dommere, som tage Gaver	365	Dyd gjør Adel og ikke tvært,	
" skal ikke være hadske	408	imod	388
Dommere, som skulle døme,		Dynkel-Godhed forfører	99
bør merke	477		
	sqq.		
Dommyeren skal være for:		F.	
standig	160	Fæder sværges lettelig	132
" skal vel besinde sig	160	Fendragtelig skal dømmes i	
" skal ingen fiende	370	alle Sager	161
Dommerens Straf for en		Friighed forbedrer altina	546
uretviss Dom	484	Fister Skaden kommer Espot	104
Domme, som ere urette, føre		Egennytte og got Lykke er	
Trætte	177	skadeligt	219
Dom, hvad Dom du dømer,		" er hver Mand	
skal du og dømmes	176	" Løsen	455
Dobbel og Læge skal du sige	287	" fortrykker Sand-	
Dobbelte Hierter	136	" hed	516
Dobbelte Tunger	514	Egennyttige Raadgivere	56
Doctor Knippelman	303	" Dommere	161
Doctors i Læge-Kunsten	451	Fæet Lof lugter ilde	30
" og Læger søge Rig-		Fæstend var alle Præster fri	113
dom	452	Fik din Jernlige som dig selv	327
" og Viise tale med		Fiskelighed til sig selv	331
to Tunger	275	Empedocles	527
Døden er bedre end et uærligt		Eneas og Turnus	543
Levet	571	Eensoldige tiene ikke Hove	281
	R r		Lso.

	Fag.		Pag.
Esopi Tasse	514	Falshed	34
Est du from, bliv fra de Onde	246	Falst Raad skal man sige	262
Eutropales Handel og Gier-		Roos skuffer mangen	262
ning	498	Erfristem. 127. 146. 110	
Exempel, at Qvinder kunde		Fanger søge Lempe at frie dem	170
ilde tie	192	Fare i Herre-Tjeneste	232
om Gendragtighed	547	Fast bedre er at tie, end at tale	
om en Hund og en		i Utide	509
Kof	556	Fattige maae betale Liig,	
Ezechias straffes af Prophe-		Kisbet	276
ten	335	Fattiges Klagem. agtes ringe	289
Ezechiel	473	Fiendskab skal siges	548
		Finankere	3
F.		Finanzerie bruges i Krig	545
Fabel, Demostheins om Hyr-		Fire farlige Ting	232
derne og Ulven	4	Mure haver hvert be-	
om Gendragtighed	547	standigt Rige	7
om en Kæv og Hane	262	Stænder paa Jorden	5
om en Kæv og sulten		Fogeder	582
Kavn	295	og onde Befalings-	
Fabelens Forstand og Brug	2	mænd	137
Nytte og Gavn	3	merk dette	137
Fabeler, hvi de ere paasundne	3	søge gierne deres	
Fabritius foragtet Skient	336	Baade	339
Falst Lærdom gjør usrom	212	om onde Fogeders	
Mynt forderver Land		Regimente	470
og Rige	221	og Lehnsmænd lignede	
og Svig forraader		ved Ulve	476
mange	69	onde kaldes Folke-	
Falste jordreder Gud	212	Ædere	476
Lose og Listige betros		som ere listige, kal-	
tit	225	des Støvere	476
skuffe de Fromme	256	som elske Skient og	
tale Herrerne til Billie	275	Gaver	477. 483
vende Raaben efter		een lærde den anden	477
evret	374	Folket og Herren ere gierne	
Mirakler	528	eens	345
P. ædikanter	335. 353	For Folkets Ondskab gives	
Prædikanter ere siuine		onde Regentere	138
Hunde	354	Forbindelser skulle gøres	40
		For	

Det andet Register.

	Pag.		Pag.
Før du spotter en anden, see til dig selv	101	Fyrster og Herrer skulle stundum see og ikke see	176
Fordum Tids Skam agtes nu for Ære	334	Fyrster og Herrer skulle ikke være for snartroende	270
Forrædere skal man skye	180	Fyrster og Herrer see igiennem Kjænger	332
Forsøgelse er en Mesterinde	2	Fyrsters og Herreris Guds er intet Arv	227
Forsprokere ere glubende Falke	386	G.	
er Marsag i Trætte	387	Gamle Ridsmænd visse Be- dragere	457
bære Raaben ef- ter Beyret	387	Gædvaner	312
Forsynlig skal man være	294	Gandske saa Venner i Nød	554
Fortient Løn skal strax be- tales	444	Gave, Vedere	21
Formaning til alle Dommere	484	Gaver og Skienk sordomme Dommere	176
Forsængelig Tale	517	Gaver og Skienk forsøre Dommere	176
Fraadsere	186	Gaver og Skienk har forder- vet Rom	336
Fromme agtes lidet og Godtroende	296	Gaver at tage er uærligt	336
skuffes snart	7	Heron var en Tyran	86
og Gode til Hove	57	Kæsten og Berten	96
og Eensoldige for- trænges	233. 281	Kieffe holde alting til Spot	60
skulle skye de Onde	306	giøre gieffelige Gier- ninger	58
From gif til Rom, og Skalf igien kom	240	Kieffelig Koes prives lidt	375
Fruer og Jomfruer	143	Kieffeligt er at troe den, som ingen Love er udi	90
Fruer og Jomfruer skulle ikke være snartroende	490	Kierige Ulve og Onde saae Besa- ling	475
Fuglesængere	552	samle Rigdom til de- res egen Skade	559
Fyrster og Herrer, hvorledes de skulle handle deres Sa- ger	86	forsøre Herrer og Fyrster	174
Fyrster og Herrer skulle ikke forlade sig paa deres egen Viisdom	84	Skrivere og Snaap- haner	580
Fyrster og Herrer skulle skye Brede og Uret	96	Ar 2	Gis
Fyrster og Herrer skulle have agt til deres Tienere	119		

Det andet Register.

	Pag.		Pag.
Gierige Herrer, som stunde		Gud giver ond og godt	316
• efter Rigdom, jorder,		• straffer hovmod	328
• ver Land og Rige	569	• lønner alting	344
Gierighed er lastelig	497	Guds Raade bindes ikke ved	
• Koes, Suurfittighed	497	et besynderligt Sted, som	
Gjør som du wilt hende	320	Papisterne troe	218
• selv det du lærer andre	343	Gylden Aar	222
• Regnskab af dit Fog-		S.	
derie	434	Haand-Løste i fordum Tiid	564
det din Fiende vil, da faaer		Had og Avind gjør ondt Re-	
du Venstak	551	gimente	426
• dig Venner af den uret-		Hand er riig, som sig lader	
sjærdige Mammon	561	noye	492
Glæd dig med den Glæde	263	Hans Skienk	233
Gnatones	180	Hedningers Mening	573
Gode Ord finde deres Sted	106	Helvede, de Uretviises Him-	
• Ord og haard Straf		merige	559
er nytteligt	155	Helligdoms Færd	226. 528
• Ord gjøre Venstak	374	Herimerus	333
• Indførere faae gierne		Herodes lod dræbe Joh.	210
gode Udsørere	140	Her Omnes Løbsagtighed	77
• Dage ere tunge at bære	186	• Ustadighed	77. 347
• Venner kiendes i Nød	550	• et Dyr med man-	
Gods og Rigdom gjør Nød	180	ge Hoveder	346
• lad dig ikke		• vil stedse have	
forsøre	205	noget Nøt	347
Got Raad i Nød	212	• har hverken Dom	
Græker, hos dem maatte Kjøb-		eller Forstand	348
mænd boe uden		• onde Mening	348
Staden	463	• er gal	77
Grævningen forvarer		• bider paa sit eget	
Kæven	32. sqq.	Bid	352
• troster Kæven	305	Herre-Gunst	18
Graastak er god om Vinteren	227	Herre-Mndest	18. 22
Grøvhed agtes for Lugt	405	Herre-tieneste er farlig	229. 269
Gud hielp den Stærteste	376	• er ingen Virv	558
• straffer Høer med adskil-		Herrer skulle ske Brede	
lige Plager	423	og Uret	115
• lønner ondt og godt	172	• og Potentater skulle sig	
• regierer sin Kirke	223	vel besinde	115
• giver Lykke og Ulykke	316	Her	

Det andet Register.

	Pag.		Pag.
Herrer forsøres af Emiger	121	Hvo sig siger at være viis, hand	
• skulle have god Tilsyn		skuffer sig selv	90
med deres Betientere	136	Hunden taler til sin Herre	453
• skulle stundum høre,		J.	
og stundum ikke	175	Jagt koster meget	439
• elste de Vise i Nød og		Ja, Herrer ere skadelige	57
Trang	405	Jægerens Art og Natur	438
Herren slaer sin Hund	453	Jeronymus og Læger	452
• giver Viisdom	573	Jesabels og Achabs onde	
Hesiodus	337	Gierning	210
Hielp Ennen, om du vilt	200	Ilde vundet, ilde mist	143
Hiemmesøding	254	Ju fierere Barn jo skarpere	
Hinderlistige skal ikke sælges	70	Kiis	126
Hinze taler til Kæven	91	Johannes Agricola	160
• begierer Hielp mod		Johannes Brentius	579
Kæven	164	Isgrim taler til Markfatten	511
• hans Befaling til Kæ-		• hans Klagemaal	
ven	89	over Kæven	25
• hans Kunst var fast	436	Jubel-Maret	222
• flager paa Kæven	26	Judas Nys	259
Historier om Ondskab	171	Julii Oprør i Rom	376
Hver straffes med adskillige		Jurister og Læger	409
Plager	423	Juristernes Sind	108
Hoer, Karle stenedes ihjel	105	Justinus	190
• saae verdslig		Juvelerernes Art	415
Skam	423	Jugurtha	444
Horerie agtes lidt	31	K.	
var Trojs Forstyr-		Kaaben vendes efter Beyret	
ring	37	til Hove	18
• er en svar Synd	105	Kamp i fordum Tiid	543
Hof-Tieneres Stand	557	Katte-Leeg	62
Hoffinders Brug	282	Katten og Kæven	437
Hold dig til de Ypperste	284	Kenser Friderich Barba-	
Hosmod	434	rossa	581
• og Had gior meget		Kenser Julii Cprog	376
ondt	184	Kiobmand og Kræmmere	543
• begierer Magt og		• lye gierne	458
Bælde	188	• deres Koes	7
Hosmodigt og hastigt Raad		Kiobmandskab i Rom	367
er skadeligt	575	K r 3	Kiob,

Det andet Register.

	Pag.		Pag.
Kiøbmandskabs ærlige		Lade sig nøye, er en kostelig	
Frug	458	Ting	559
Kiøbst. v. Mosen og Bonde.		Læger og Jurister	409
Mosen	3	Lægsjokks Dom om Papisistke	
Kiøbt Kiørlighed varer ikke		Præster	340
længe	523	Længe til Høve, længe i Hel.	
Kong Jedechias foragter		vede	22
Prophetens Raad	335	Lampe troede Kæven, og mi-	
Konge, en Pottemagers Søn	389	ste sit Liv	245
træder sin Krone un-		Landstnegte og deres Laster	202
der sine Fødder	175	Lazarus og den rige Mand	140
Kongen, hvi hand kaldes	20	Leoparden giver Kongen	
straffer Grævningen,		Raad	268
og truer Kæven	51	Ligesom Folket er, saa er de-	
af Corinthen dræ-		res Bisp	347
bes	443	Lisf mod sin Fiende	538
Kongens Haab skal staae i		Lisf til Høve	526
Herren	175	Lisfighed bruger Kæven i sin	
Capellan	235	Undskyldning	412
Kunster, gode skulle ikke for-		Lof, eget lugter ilde	30
aages	436	Løve stort, og holde lidt	209
Kræmmere og Kiøbmand ere		er let hos mange	208
skadelige i Land og Rige	458	Loven er til de Frommes	
fore fordervelige		Beskjermelse	294
Vahre	460	er af Gud	294
og Kiøbmænd gis-		Løste og Tilfagn i gammel Tid	581
re Forprang	460	Løgn og Stræmterie	579
bruge Finans, søre		og Stam hjælper man-	
al god gammel Mynt		gen til Ære	383
af Land og Rige	461	Løgn koster lidt	414
skulle ikke tages til		stadfæstes tit med Eed	480
Borgere efter Ari-	1	Løgnere ere skadelige	179
stotelis Mening	462	skal ingen Dommere	
Krigsfolk uden god Betaling		troe	179.
ere grumme Løver og ska-		skulle have en god Hu-	
delige Dyr	202	kommelse	419
L.		som lyver for sin Læge	
Lade Mennsker skulle sue Kal-		og Skrifte-Fader, skuf-	
ler som Bjørnen	72	fer sig selv	448.
		Lykke og Ulykke følges gierne	551
		lyk,	

Det andet Register.

	Pag.		Pag.
Lykken er ustadig	168	Mikkel er i alle Raadslag	121
• har underlige Vilkaar	317	• den gamle Kæp,	
• hjælper den Driftige	375	• hænger sig	174
M.		• er en mægtig Mand	
Malepartus	39	• til Hove	565
Malepartuses Bygning og		• hans Kunst	571
Façon	61	• findes i alle Cancelier	579
Mand, en ond, som haver Hø-		Mishaab forbydes	98
relse, kand gjøre meget Ont	183	Miskundhed til Hove	232
Manden appellerer til		Modgang i denne Verden	567
Kongen	402	Mund, Kæmper	270
• forskyder sig	405	Munkere ere ikke eens med Chr.	358
Mandens Handel giver hans		• deres Begyndelse	356
Forsjand tilkiende	433	• deres knappede Belte	357
Mangen sparer sin Hustrue		• deres Begyndelse findes	
med en andens	104	• ikke udi Skriften	358
Morus Cato	6. 337	• deres unyttige Koes	358
Markatten og Ulven staaes	506	N.	
Marsskalke, som ere onde og		Raade og Afslad er sal for	
uforsjandige	580	Penge	75
Menige Folk hylle med de-		Raboer vide best Raboens	
res Fyrste	350	Handel	26
• Mandes Koes duer		Ræsevise i Raadet	434
intet	351	Nathan straffer David for	
Meenighed under Domitiano	352	Høer	335
• under Nerone	351	Naturen haver besynderlige	
Meenigheds Tjeneres Løn	336	Indstød	98
Meget at jætte og intet at		• kand ilde omstiftes	148
holde	94	Naturlig Lov	544
Metellus en Oprørere udi		Nidstthed er Daarstak	426
Rom	571	• dens Art og Natur	428
Mida	265	• Synd og Billede	428
Mikkel glæder sig i sin Ond-		Niels Landsknegt	74
skab	79	Notarius	369
• bespøtter Bispen	80	Nødvungen Regimente saer	
• svarer med Hinge	90	snart Ende	155
• kand ikke mistes til		Runners Stand	146 sq.
Hove	117. 164	• Gudelighed	147
• hans Navn i den Bog,		Nye Tidender	306
hvad det bemerker	117	Nr 4	DIII

Det andet Register.

	Pag.		Pag.
D.		Paris Priami Søn	421
Omflaa og Slager	533	Partiske Dommere	161
Onde Dommere	334	Paven	113
Onde Regenter	21	og hans Afslads-Brev	364
Onde Menniskers Samfund		er ikke Christi Stat:	
fører Skade	33	holder	226
Onde Mennisker skal du ikke		Pavedømmet er fuld med Laster	364
erterjölac	70	Penge regiere Verden	189
Onde Stalbrodre glædes ved		dandse fore	189
andres Ulykke	79	formaae alting	189
Onde Regenter ere Syndens		denne Verdens Dron-	
Straf	138	ning	560
ere Guds Svøber	138	Penge-Giet faaer aldrig nok	560
føre som Senache-		Person's Anseelse	565
rib	138	Philippus Konge i Mace-	
skulle taales	475	donien	4
Onde straffes ikke	293	Piberens Hund	118
Onskab har Bistand af		Pige, som arver hendes	
mange	71	Hustrue	187
Ondt Raad fører mungen i		Pillegrens Færd	236
Fare	29	Pinesjof	428
troes snarere end		Pithagoras	351
det Gode	272	Polakker og deres Konge	347
D.		Potentater forsøres af onde	
Drivahed skal bruge Retviis-		Mennisker	118
hd	20	skulle have Tilson	
Drivaheds Befaling og Em-		med deres Folt	136
bede	19	Prædikanter	236
Dventienere	3	som Jeremias,	
D.		tiene vel til Hove	335
Da de Geistliges onde Levnet		og Geistlige skulle	
støde sig mange	113	leve frommelig	353
Padder og Krøer lære os	186	Prædikanternes Provosteen	355
Pallas er sød af Jovis		Præsie-Kul	459
Hierne	421	Præster findes mange, som li-	
Parthet Dyr	420	det Got kunde	73
Parasiti	180	Publicani	544
Par Dis Dom om Guld-		D.	
Reblet	423	Qvinde, som er trættevuren, er	
		et out Creatur	303
		Qvinn	

Det andet Register.

	Pag.		Pag.
Qvinde, som er from, lignes ved en Guld-Krone	303	Kæven skrifter aabenbar for alle	172
Qvinde-Raad er sielden godt	270	talers om sin store Skat	173
er Bagraad,	298	hans Fader henger sig	174
og Forbøn skal ikke altid anaaes	210	lyver paa sin egen Fader	188
Qvinde-Regimente	299	er listig af Natur	200
Regimente faaer gier- ne ond Ende	208	lover store Ting	209
Qvinden, som er Ubinden, giver Kongen Raad	399	gisres til Cankler	486. 563
Qvindens Evar, der hun straffedes	88	lærer Ulven at fange Fisk	487
Qvinder kunde ikke tie	87	voldtog Ulvinden	488
skal ingen lønlig Sag fortroes	192	roses sig for sin Hu- strue	251
ville gierne vide Man- dens Handel	193	skuffer Hanen med falsk Koes	263
Qvindernes Utaalmodighed	398	svarer Kragen	383
Qvindfolk, som lade sig tykke at være viise	422	skuffer Kongen med en falsk Undskyldning	393
Qvindfolks Tugt og Utugt	38	taler om sine Kleno- dier	414
ustadige Mening og Art	397	og Katten	437
Qvintilius	50	er Ulvens Skoleme- ster	515
R.			
Raad skal søges hos de frome	100	taler store Ord	532
Kæven bruger List mod Biørnen	64	hans Sind	536
stevnes anden Gang	85	begiærer Raade	540
skrifter	125	roses sin Manddom hos Kongen	557
forraader Ulven	133	Regenter tages fra Ploven som ere ugudelige,	389
skrifter anden Gang	134	er Syndens Straf	138
trøster sig selv	150	Regimente forhindres ved ser Ting	269
gior sin Undskyld- ning	150. 159	Kenneres Sprag	56
søger Marsag at frie sig	167	Ket troe Venner ere bedre end Rigdom	40
		R r s	Ket

	Pag.		Pag.
Kette og falske Prædikanter	354	Sandhed og Tugt til Hove	21
Ketten maa tit vige for egen Nytte	450	• maae ikke ties af Rædsel	52
Ketviished fand ikke fortrykkes	565	• fortrykkes af de Onde	136
• i Munden uden Gierning	39	• gjør Trætte hos de Ugudelige	510
Rigdom fører mangel i Fare	139	• fortjener Utaf af Verden	510
• adspørges ærligen ved fire Midler	142	• haver lidet Rum i Verden	511
• gjør Mod	183	• har sin besynderlige Løn	515
• begierer Regimente	188	Satyrus, en Skov-Gud	514
• er Verden huld	196	Ser Ting forhindre et godt Regimente	269
• gaacr for Viisdom	196	Sidder du vel, da sid, om du fand	253
• skal ingen forlade sig paa	205	Simonia, hvad det er	366
Rige og Gierige kaldes sultne Ulve	130	Simonides, hvad hannem hendtes	98
• arve de Fattige, førend de døe	12	• hans merkelige Gierning	444
• og Rarrige ligned ved et Afsen	140	Skalk fiender snart sin Staldbroder	7
Roes af Ondskab er straffelig	134	Skam og Udyd bedrive de, som skulde straffe det	293
Røbe hemmeligt Raad er farligt	88	Skienk og Gaver forsøre Dommeren	176
Røvere ere ikke gierne hos de Fromme	26	Skilsmisse imellem onde og gode Prædikanter	355
Røverie, hvi det tilstedes	332	Skionne Ord agt ikke stort	244
Rum, et Fange-Taarn	159	Skristemaal, som skeer af Hiertet, er got	127
S.		• af Skront, gaver intet	127
Sædvane i Danmark	521	Skuffe de Vanvittige er Synd	102
Salomons Viisdom	196	Slegt og Venstabs omsees undertiden	370
Sancte Barbara falske Hielp	528		Smi
Sancte Jørgen, Søren-Norbyes Gud	529		
Sancte Mortens Augl	91		
Sancte Rasmus, de Cieriges Patron	529		

Det andet Register

	Pag.		Pag.
Smiger, hvad det er for en Ting	214	Tre Ting giøre Jorden urolig	187
Smiglere ere verre end Bagvaskere	214	foragtes i Rom	368
Sneglens Gang	430	ere overflødige i Rom	368
Sparsommelighed foragtes	190	begieres i Rom	368
Speyle sig i en andens Skade	469	Trende Borgere i Rom	367
Spikhatte forsøre Herrer og Kyrster	5	Trende Catonis Lærdomme	192
Spørmaal om Udelen	388	Trende Doctores i Rom	367
Stærke Trappedragere	30	Tro ikke alle Mander	242
Stiele per Practicam	329	Troe den rette er ikke hver Mand's Mad	350
Stiernefigere bespottes af en Kiærling	454	Tro og Love skal holdes	407
Store Tyve æres	329	Trodselige Prædikanter	575
Stor Tieneste og liden Løn	442	Trodseligt Regimente	276
Strenge Herrer giøre uwillige Undersaatter	470	Trofaste Benner skulle elstes	63
Studenter ere forsømmelige	325	Troldom skal man skye	527
Svalens Nærværelse	527	Troløse hades af alle	68
Svend, som giør sig selv til Konge	187	Trosste sig selv er mandeligt	154
Sviig betales med List	169	Tugt og Sandhed til hove	21
Svigefulde skuffe de Gensvoldige	262	Tunge, en vnd er skadelig	198
Synden forlades af Gud	365	Tvang og Arbejde giør tugtig	46
S.		Tvedragt og had i Rom	455
Theophrasti Mening om en Qvinde	397	og Ueenighed forderver Land og Rige.	205
Tidjel og Torne	198	Tvende farlige Dommere i Rom	369
Tie og tænke fand ingen frænte	231	slags Tappedragere	21
Tie Sandhed til sin Tid	515	Tvungen Fed bepligter ingen	254
Tienere i Herre-Gaarde ere i Fare	229	Tyranner troe ingen	156
Tineligt Gudses rette Brug	561	ere grummere end vilde Dyr	473
Tre Ting skalt du søge efter i denne Verden	141	Tyverie et almindeligt Laster	337
ere tunge at begynde	154	U.	
		Uaudelige og Uerigibne	191
		Uærde Doctores eller Læger ligned ved Smigrere	452
		Ulven	

Det andet Register.

<p>Ulvn og et spendt Armbrøst 140 , er en ond Dommere 165 , og Faar tiene ikke i een Stald , 274 Ulvens Klagemaal over Ræven , 487 , Tænder ere dødelige 483 Ungdom forsøres af de onde Gamle , 123 , vil ikke lade sig tugte 312 Underlig Ting vil agtes stort 415 Underviis din Ven, som sårer vild , 526 Ur-tviisi Guds trives ikke lenge 39 Utafnemmelighed for Belgierning , 442 Utroe og Løsn lønes gierne lige 43 , Raadgivere ere skadelige 53 , troe ikke hverandre 295 Utroskab straffes af Gud 241 Uvenner kunde dog bruges 548 , gisre ikke got af Hiertet 62</p>	<p>Belgierninger lønnes tidt ilde , 400 , lønnes med Ondskab 194 Venlig handel skal annaimes 548 Venner advare hverandre 310 Venlig Hilsen uden hiertet 381 Venner prøves i Nød 526 , undfalde stundum 453 Venus, Ufrødskheds Gudinde 422 Verdens Brug og handel 377 , Utroskabs Beskrivelse 500 Vilt du have noget til Hove 21 Viin elkes meere end Vand 344 Viisdom med Skalkhed 503 , er bedre end Kiigdom 569 , forstaaes af Gierningen 514 , ærer sine Veblinge 579 Viise Herrer have gierne viise Raadsmænd , 84 Vinteren er Landsknegetenes Uven , 202 Voat dig for søde Ord 95 Vold gaaer tit for Ketten 276 Volds og Kiigdoms Natur 385 Vrange Signelser og Troldom 97 Brede betager en Mandes Forstand , 301</p>
---	--

B.

<p>Bælde og Magt uden Guds frygt , 50 Bantroe fører Troldom 527 , om St. Christoffer 528</p>
--

E N D E.

